

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE VE AZERBAYCAN TÜRKÇESİNDE AİLE VE
AKRABALIKLA İLGİLİ SÖZCÜKLERİN CÜMLE İÇİNDE
KULLANIMLARI (SES BİLGİSİ VE ÇEKİM EKLERİ
ÖRNEKLERİNDE)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İbrahim KARTAL

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ramazan AHMEDOV

Karabük
HAZİRAN/2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	20
DOĞRULUK BEYANI.....	21
ÖN SÖZ.....	22
ÖZ.....	23
ABSTRACT	24
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	25
ARCHIVE RECORD INFORMATION.....	26
KISALTMALAR	27
AZERBAIJAN TÜRKÇESİ ALFABESİ.....	29
ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	31
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	31
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	32
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR.....	32
GİRİŞ.....	39
BİRİNCİ BÖLÜM.....	41
SÖZLÜK İNCELEMELERİ.....	41
1.1. Türkiye Türkçesi Alfabetik Olarak Akrabalık Terimleri Sözlük İncelemesi	41
1.2. Azerbaycan Türkçesi Alfabetik Olarak Akrabalık Terimleri Sözlük İncelemesi... 58	
İKİNCİ BÖLÜM.....	73
TÜRKİYE TÜRKÇESİ AKRABALIK TERİMLERİ SES VE ŞEKİL BİLGİSİ İNCELEMESİ	73
2.1. Ses Türemesi... ..	74
2.1.1. Ünlü Türemesi.....	74
2.1.2. Ünsüz Türemesi.....	74
2.1.2.1. Ağabey.....	74
2.1.2.2. Amca.....	75
2.1.2.3. Amcazade	75
2.1.2.4. Ana.....	75
2.1.2.5. Anne.....	76
2.1.2.6. Anneanne	79
2.1.2.7. Baba.....	79
2.1.2.8. Baldız.....	82
2.1.2.9. Birader	82
2.1.2.10. Büyükanne	83
2.1.2.11. Büyükbaba.....	83
2.1.2.12. Damat	83
2.1.2.13. Dayı.....	84
2.1.2.14. Dayızade.....	84
2.1.2.15. Dede	84
2.1.2.16. Enişte	85

2.1.2.17. Evlat-Evlad	85
2.1.2.18. Gelin	86
2.1.2.19. Görümce.....	86
2.1.2.20. Hala	86
2.1.2.21. Halazade.....	87
2.1.2.22. Hanım.....	87
2.1.2.23. Hemşire	88
2.1.2.24. Kardeş	88
2.1.2.25. Karı.....	89
2.1.2.26. Kaynana	98
2.1.2.27. Kaynata	99
2.1.2.28. Kayınbaba.....	99
2.1.2.29. Kayınpeder.....	99
2.1.2.30. Kerime.....	100
2.1.2.31. Kız.....	100
2.1.2.32. Kız kardeş	101
2.1.2.33. Koca.....	102
2.1.2.34. Nine.....	107
2.1.2.35. Oğul	107
2.1.2.36. Peder.....	109
2.1.2.37. Teyze.....	110
2.1.2.38. Torun.....	110
2.1.2.39. Valide.....	110
2.1.2.40. Yeğen	111
2.1.2.41. Yenge	111
2.1.2.42. Zevce.....	112
2.1.2.43. Zevç-Zevc	113
2.2. Ünsüz İkizleşmesi	113
2.3. Ses Düşmeleri.....	113
2.3.1. Ön Ses Düşmesi	113
2.3.2. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi.....	113
2.3.2.1. Ağabey.....	114
2.3.2.2. Kaynana	114
2.3.2.3. Kaynata	115
2.3.2.4. Oğul	115
2.3.3. Ünsüz Düşmesi.....	120
2.3.4. Hece Düşmesi.....	121
2.3.5. Tekleşme	121
2.3.6. Ünlü Birleşmesi	121
2.3.7. Hece Kaynaşması	121
2.3.7.1. Abi	121
2.4. Yer Değiştirme(Göçüşme)	121
2.5. Benzeşme(Asimilasyon)	122
2.5.1. İlerleyici Benzeşme.....	122
2.5.2. Gerileyici Benzeşme	122
2.5.3. Oluşum Noktası Benzeşmesi.....	122

2.6. Ses Değişimleri.....	123
2.6.1. Orta Hece Ünlüsünün Değişmesi(Ünlü Daralması)	123
2.6.2. Sedahlışma(Yumuşama)	123
2.6.2.1. Avrat.....	123
2.6.2.2. Damat	123
2.6.2.3. Evlat-Evlad	124
2.6.3. Aykırılışma.....	124
2.7. Çekim Ekleri.....	125
2.7.1. Çokluk Eki.....	125
2.7.1.1. Amcazade	125
2.7.1.2. Ana.....	125
2.7.1.3. Anne.....	125
2.7.1.4. Baba.....	125
2.7.1.5. Büyükbaba	125
2.7.1.6. Dede	125
2.7.1.7. Hala	126
2.7.1.8. Kardeş	126
2.7.1.9. Kız.....	126
2.7.1.10. Kız Kardeş	126
2.7.1.11. Nine.....	126
2.7.1.12. Oğul	126
2.8. İyelik Ekleri	126
2.8.1. I. Tekil İyelik Eki	127
2.8.1.1. Abla	127
2.8.1.2. Ağabey.....	127
2.8.1.3. Amcazade.....	128
2.8.1.4. Ana	128
2.8.1.5. Anne	129
2.8.1.6. Avrat	132
2.8.1.7. Baba.....	132
2.8.1.8. Büyükbaba.....	134
2.8.1.9. Dayı	135
2.8.1.10. Dede	135
2.8.1.11. Enişte	135
2.8.1.12. Evlat-Evlad	135
2.8.1.13. Hala	136
2.8.1.14. Hanım.....	136
2.8.1.15. Hatun.....	136
2.8.1.16. Hemşire	137
2.8.1.17. Kardeş	137
2.8.1.18. Karı.....	137
2.8.1.19. Kaynana	141
2.8.1.20. Kayınbaba.....	141
2.8.1.21. Kız.....	142
2.8.1.22. Kız Kardeş	143
2.8.1.23. Koca.....	143

2.8.1.24. Ođul	144
2.8.1.25. Teyze.....	145
2.8.1.26. Valide.....	145
2.8.1.27. Yeęen	146
2.8.1.28. Yenge	146
2.8.2. Ii. Tekil İyelik Eki.....	147
2.8.2.1. Abla	147
2.8.2.2. Amca.....	147
2.8.2.3. Ana.....	147
2.8.2.4. Anne.....	147
2.8.2.5. Baba.....	148
2.8.2.6. Birader	148
2.8.2.7. Hala	148
2.8.2.8. Kardeř	148
2.8.2.9. Kayınvalide	148
2.8.2.10. Kız.....	148
2.8.2.11. Koca.....	149
2.8.2.12. Teyze.....	149
2.8.2.13. Valide.....	149
2.8.3. Iii. Tekil İyelik Eki	149
2.8.3.1. Aęabey.....	149
2.8.3.2. Amca.....	150
2.8.3.3. Ana.....	150
2.8.3.4. Anne.....	151
2.8.3.5. Anneanne	153
2.8.3.6. Baba.....	153
2.8.3.7. Birader	156
2.8.3.8. Būyūkanne	157
2.8.3.9. Būyūkbaba.....	157
2.8.3.10. Damat	157
2.8.3.11. Dayı.....	157
2.8.3.12. Dayızade.....	158
2.8.3.13. Eniřte	158
2.8.3.14. Evlat-Evlat	158
2.8.3.15. Gelin	159
2.8.3.16. Gōrūmce.....	159
2.8.3.17. Hala	159
2.8.3.18. Halazade.....	160
2.8.3.19. Hemřire	160
2.8.3.20. Kardeř	160
2.8.3.21. Karı.....	162
2.8.3.22. Kaynana	170
2.8.3.23. Kaynata	170
2.8.3.24. Kayınbaba.....	170
2.8.3.25. Kayınpeder.....	170
2.8.3.26. Kerime.....	171

2.8.3.27. Kız.....	171
2.8.3.28. Kız Kardeş.....	173
2.8.3.29. Koca.....	173
2.8.3.30. Nine.....	178
2.8.3.31. Ođlan	178
2.8.3.32. Ođul	178
2.8.3.33. Peder.....	183
2.8.3.34. Teyze.....	183
2.8.3.35. Torun.....	183
2.8.3.36. Valide.....	183
2.8.3.37. Yeđen	184
2.8.3.38. Yenge	184
2.8.3.39. Zevce.....	184
2.8.3.40. Zevç-Zevc	185
2.8.4. I. Çokluk İyelik Eki.....	185
2.8.4.1. Ana.....	185
2.8.4.2. Anne.....	186
2.8.4.3. Baba.....	186
2.8.4.4. Birader	186
2.8.4.5. Büyükbaba.....	186
2.8.4.6. Damat	186
2.8.4.7. Hatun.....	186
2.8.4.8. Kardeş	186
2.8.4.9. Kız.....	186
2.8.4.10. Nine.....	186
2.8.5. II. Çokluk İyelik Eki.....	187
2.8.5.1. Ağabey.....	187
2.8.5.2. Ana.....	187
2.8.5.3. Anne.....	187
2.8.5.4. Baba.....	187
2.8.5.5. Damat	188
2.8.5.6. Enişte	188
2.8.5.7. Eş	188
2.8.5.8. Evlat-Evlad	188
2.8.5.9. Hala	188
2.8.5.10. Karı.....	188
2.8.5.11. Kayınpeder.....	189
2.8.5.12. Kız.....	189
2.8.5.13. Kız Kardeş	189
2.8.5.14. Koca.....	189
2.8.5.15. Ođul	189
2.8.5.16. Peder.....	190
2.8.5.17. Torun.....	190
2.8.5.18. Yeđen	190
2.8.5.19. Yenge	190
2.8.6. III. Çokluk İyelik Eki.....	190

2.8.6.1. Amca.....	190
2.8.6.2. Amcazade.....	191
2.8.6.3. Ana.....	191
2.8.6.4. Baba.....	191
2.8.6.5. Baldız.....	191
2.8.6.6. Birader	191
2.8.6.7. Biraderzade.....	192
2.8.6.8. Dede	192
2.8.6.9. Enişte	192
2.8.6.10. Evlat-Evlad	192
2.8.6.11. Gelin	192
2.8.6.12. Görümce.....	192
2.8.6.13. Hala	192
2.8.6.14. Hemşire	192
2.8.6.15. Kardeş	192
2.8.6.16. Kız.....	193
2.8.6.17. Kız Kardeş	193
2.8.6.18. Oğul	193
2.8.6.19. Peder.....	193
2.8.6.20. Torun.....	194
2.8.6.21. Valide.....	194
2.8.6.22. Yenge	195
2.9. Hâl Ekleri.....	195
2.9.1. Yalın (Eksiz) Hâl	195
2.9.1.1. Abi	195
2.9.1.2. Abla	195
2.9.1.3. Ağabey.....	196
2.9.1.4. Ana.....	198
2.9.1.5. Anne.....	199
2.9.1.6. Amca.....	205
2.9.1.7. Amcazade.....	205
2.9.1.8. Avrat.....	206
2.9.1.9. Baba.....	206
2.9.1.10. Bacı	210
2.9.1.11. Baldız.....	210
2.9.1.12. Birader	210
2.9.1.13. Biraderzade.....	212
2.9.1.14. Büyükanne	212
2.9.1.15. Büyükbaba.....	212
2.9.1.16. Damat	212
2.9.1.17. Dayı.....	213
2.9.1.18. Dayızade.....	213
2.9.1.19. Dede	213
2.9.1.20. Enişte	213
2.9.1.21. Eş	215
2.9.1.22. Evlat-Evlad	216

2.9.1.23. Gelin	216
2.9.1.24. Görümce.....	218
2.9.1.25. Güvey-Güveyi.....	218
2.9.1.26. Hala	218
2.9.1.27. Halazade.....	220
2.9.1.28. Hanım.....	220
2.9.1.29. Hatun.....	221
2.9.1.30. Hemşire	221
2.9.1.31. Kardeş	222
2.9.1.32. Karı.....	223
2.9.1.33. Kaynana	231
2.9.1.34. Kaynata	232
2.9.1.35. Kayınbaba.....	232
2.9.1.36. Kayınpeder.....	232
2.9.1.37. Kayınvalide	233
2.9.1.38. Kerime.....	233
2.9.1.39. Kız.....	233
2.9.1.40. Kız Kardeş	235
2.9.1.41. Koca.....	235
2.9.1.42. Nine.....	239
2.9.1.43. Oğlan	239
2.9.1.44. Oğul	240
2.9.1.45. Peder.....	244
2.9.1.46. Teyze.....	244
2.9.1.47. Torun.....	245
2.9.1.48. Valide.....	245
2.9.1.49. Yeğen	246
2.9.1.50. Yenge	246
2.9.1.51. Zevce.....	248
2.9.1.52. Zevç-Zevc.....	248
2.9.2. İlgî Hâli Eki.....	249
2.9.2.1. Abla	249
2.9.2.2. Ağabey.....	249
2.9.2.3. Amca.....	250
2.9.2.4. Amcazade.....	250
2.9.2.5. Ana.....	250
2.9.2.6. Anne.....	251
2.9.2.7. Baba.....	252
2.9.2.8. Baldız.....	253
2.9.2.9. Birader	253
2.9.2.10. Büyükbaba.....	254
2.9.2.11. Damat	254
2.9.2.12. Dayı.....	255
2.9.2.13. Dede	255
2.9.2.14. Enişte	255
2.9.2.15. Gelin	256

2.9.2.16. Görümce.....	257
2.9.2.17. Hala	257
2.9.2.18. Halazade.....	258
2.9.2.19. Hanım.....	258
2.9.2.20. Hemşire	258
2.9.2.21. Kardeş	258
2.9.2.22. Karı.....	259
2.9.2.23. Kaynana	262
2.9.2.24. Kaynata	262
2.9.2.25. Kayınbaba.....	262
2.9.2.26. Kayınpeder.....	262
2.9.2.27. Kız.....	263
2.9.2.28. Kız Kardeş	263
2.9.2.29. Koca.....	264
2.9.2.30. Nine.....	266
2.9.2.31. Oğul	266
2.9.2.32. Peder.....	267
2.9.2.33. Teyze.....	268
2.9.2.34. Torun.....	268
2.9.2.35. Valide.....	268
2.9.2.36. Yeğen	268
2.9.2.37. Yenge	268
2.9.2.38. Zevce.....	268
2.9.2.39. Zevç-Zevc	269
2.9.3. Belirtme Hâli Eki	269
2.9.3.1. Ağabey.....	269
2.9.3.2. Amca	269
2.9.3.3. Amcazade.....	269
2.9.3.4. Ana	269
2.9.3.5. Anne	270
2.9.3.6. Baba.....	271
2.9.3.7. Baldız.....	271
2.9.3.8. Birader	271
2.9.3.9. Büyükbaba.....	271
2.9.3.10. Damat	271
2.9.3.11. Dayı.....	271
2.9.3.12. Enişte	271
2.9.3.13. Evlat-Evlad	272
2.9.3.14. Hala	272
2.9.3.15. Halazade.....	272
2.9.3.16. Hemşire	272
2.9.3.17. Kardeş	273
2.9.3.18. Karı.....	273
2.9.3.19. Kerime.....	274
2.9.3.20. Kız.....	274
2.9.3.21. Kız Kardeş	275

2.9.3.22. Koca.....	275
2.9.3.23. Ođul	277
2.9.3.24. Peder.....	277
2.9.3.25. Teyze.....	277
2.9.3.26. Torun.....	277
2.9.3.27. Valide.....	278
2.9.3.28. Yeđen	278
2.9.3.29. Yenge	278
2.9.3.30. Zevce.....	278
2.9.4. Bulunma Hâli Eki.....	278
2.9.4.1. Baba.....	278
2.9.4.2. Dayı.....	278
2.9.4.3. Hala	279
2.9.4.4. Hanım	279
2.9.4.5. Karı.....	279
2.9.4.6. Koca.....	279
2.9.4.7. Ođul	279
2.9.5. Ayrılma Hâli Eki.....	279
2.9.5.1. Abla	279
2.9.5.2. Ana.....	279
2.9.5.3. Anne.....	280
2.9.5.4. Anneanne	280
2.9.5.5. Baba.....	280
2.9.5.6. Birader	280
2.9.5.7. Büyükbaba.....	280
2.9.5.8. Damat	280
2.9.5.9. Dayı.....	281
2.9.5.10. Dede	281
2.9.5.11. Enişte	281
2.9.5.12. Hala	281
2.9.5.13. Hemşire	281
2.9.5.14. Kardeş	281
2.9.5.15. Karı.....	281
2.9.5.16. Kayınbaba.....	282
2.9.5.17. Kız.....	282
2.9.5.18. Kız Kardeş	282
2.9.5.19. Koca.....	282
2.9.5.20. Ođlan	283
2.9.5.21. Ođul	283
2.9.5.22. Peder.....	283
2.9.5.23. Torun.....	283
2.9.6. Yönelme Hâli Eki	283
2.9.6.1. Abla	283
2.9.6.2. Ağabey.....	284
2.9.6.3. Amca.....	284
2.9.6.4. Amcazade.....	284

2.9.6.5. Ana.....	284
2.9.6.6. Anne.....	284
2.9.6.7. Baba.....	285
2.9.6.8. Birader	286
2.9.6.9. Büyükanne	286
2.9.6.10. Büyükbaba.....	286
2.9.6.11. Damat	286
2.9.6.12. Dayı.....	287
2.9.6.13. Enişte	287
2.9.6.14. Evlat-Evlad	287
2.9.6.15. Gelin	287
2.9.6.16. Güvey-Güveyi.....	288
2.9.6.17. Hala	288
2.9.6.18. Halazade.....	288
2.9.6.19. Hanım	288
2.9.6.20. Hemşire	288
2.9.6.21. Kardeş	288
2.9.6.22. Karı.....	289
2.9.6.23. Kaynana	291
2.9.6.24. Kaynata	291
2.9.6.25. Kız.....	291
2.9.6.26. Kız Kardeş	291
2.9.6.27. Koca.....	291
2.9.6.28. Oğul	293
2.9.6.29. Peder.....	293
2.9.6.30. Torun.....	293
2.9.6.31. Valide.....	294
2.9.6.32. Yeğen	294
2.9.6.33. Yenge	294
2.9.6.34. Zevce.....	295
2.9.6.35. Zevç-Zevc.....	295
2.9.7. Eşitlik Hâli Eki	295
2.9.8. Vasıta Hâli Eki	295
2.9.8.1. Ağabey.....	295
2.9.8.2. Ana.....	296
2.9.8.3. Anne.....	296
2.9.8.4. Amcazade.....	296
2.9.8.5. Baba.....	296
2.9.8.6. Birader	296
2.9.8.7. Büyükbaba	297
2.9.8.8. Damat	297
2.9.8.9. Enişte	297
2.9.8.10. Gelin	297
2.9.8.11. Görümce.....	297
2.9.8.12. Hala	297
2.9.8.13. Hemşire	298

2.9.8.14. Kardeş	298
2.9.8.15. Karı.....	298
2.9.8.16. Kaynata	298
2.9.8.17. Kayınbaba.....	299
2.9.8.18. Kız.....	299
2.9.8.19. Kız Kardeş	299
2.9.8.20. Koca.....	299
2.9.8.21. Nine.....	299
2.9.8.22. Oğul.....	300
2.9.8.23. Peder.....	300
2.9.8.24. Torun.....	300
2.9.8.25. Valide.....	300
2.9.8.26. Yenge	300
2.9.9. Soru Eki	300
2.9.9.1. Abi	301
2.9.9.2. Abla	301
2.9.9.3. Ağabey.....	301
2.9.9.4. Ana.....	301
2.9.9.5. Anne.....	301
2.9.9.6. Amca.....	302
2.9.9.7. Baba.....	303
2.9.9.8. Bacı	304
2.9.9.9. Birader	304
2.9.9.10. Büyükbaba	304
2.9.9.11. Damat	305
2.9.9.12. Dayı.....	306
2.9.9.13. Enişte	306
2.9.9.14. Evlat-Evlad	306
2.9.9.15. Gelin	306
2.9.9.16. Görümce.....	306
2.9.9.17. Hala	306
2.9.9.18. Hanım.....	307
2.9.9.19. Kardeş	307
2.9.9.20. Karı.....	307
2.9.9.21. Kız.....	308
2.9.9.22. Kız Kardeş	308
2.9.9.23. Koca.....	308
2.9.9.24. Oğul	310
2.9.9.25. Teyze.....	310
2.9.9.26. Valide.....	310
2.9.9.27. Yeğen	310
2.9.9.28. Yenge	311
2.9.9.29. Zevce.....	311
2.9.9.30. Zevç-Zevc	311
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	312

AZƏRBAYCAN TÜRKÇƏSİ ƏQRƏBALIQ TƏRİMLƏRİ SƏS VƏ ŞƏKİL BİLGİSİ	
İNCƏLƏMƏSİ	312
3.1. Ünlü Dəyişmələri	312
3.1.1. İncəlmə	312
3.1.1.1. Nənə	312
3.1.2. Genişləmə	312
3.1.2.1. Bəradər	313
3.1.2.2. Nənə	313
3.1.3. Yuvarlaklaşma	313
3.1.3.1. Övrət	313
3.1.3.2. Övlad	315
3.1.3.3. Zövcə	316
3.1.4. Ünlü Düşməsi	317
3.1.4.1. Oğul	317
3.1.4.2. Bacıoğlu	335
3.1.4.3. Dayıoğlu	336
3.1.4.4. Əmioğlu	336
3.1.4.5. Xalaoğlu	337
3.1.4.6. Qardaşoğlu	337
3.1.5. Ünsüz Dəyişmələri	317
3.1.5.1. Ötümlüləşmə	339
3.1.5.1.1. Qardaş	339
3.1.5.1.2. Qardaşoğlu	347
3.1.5.1.3. Qarı	349
3.1.5.1.4. Qayın	349
3.1.5.1.5. Qaymana	349
3.1.5.1.6. Qaymata	349
3.1.5.1.7. Qız	350
3.1.5.1.8. Bacıqızı	362
3.1.5.1.9. Əmiqızı	362
3.1.5.1.10. Qoca	363
3.1.6. Sızıcılaşma	363
3.1.6.1. Xala	363
3.1.6.2. Xalacan	365
3.1.6.3. Xalaoğlu	365
3.1.6.4. Xanım	365
3.1.7. Yer Dəyişdirmə	365
3.1.7.1. Arvad	365
3.1.7.2. Övrət	372
3.2. Çəkim Əkləri	373
3.2.1. Çoxluq Əki	373
3.2.1.1. Ana	373
3.2.1.2. Arvad	374
3.2.1.3. Ata	374
3.2.1.4. Ata-Baba	374
3.2.1.5. Baba	374

3.2.1.6. Bacı	375
3.2.1.7. Əmi	375
3.2.1.8. Qardaş	375
3.2.1.9. Qız	376
3.2.1.10. Nəvə	376
3.2.1.11. Oğlan	376
3.2.1.12. Valideyn	377
3.3. Yiyəlik Əkləri	377
3.3.1. I. Təkil Yiyəlik Əki	377
3.3.1.1. Ana	377
3.3.1.2. Arvad	379
3.3.1.3. Ata	380
3.3.1.4. Ata-Ana	385
3.3.1.5. Ata-Baba	386
3.3.1.6. Baba	386
3.3.1.7. Bacı	387
3.3.1.8. Bacıqızı	388
3.3.1.9. Bacıoğlu	388
3.3.1.10. Bəradər	388
3.3.1.11. Dayı	388
3.3.1.12. Dayıoğlu	389
3.3.1.13. Dədə	389
3.3.1.14. Əmi	389
3.3.1.15. Əmiqızı	390
3.3.1.16. Əmioğlu	390
3.3.1.17. Ər	390
3.3.1.18. Gəlin	390
3.3.1.19. Xala	390
3.3.1.20. Qardaş	391
3.3.1.21. Qardaşoğlu	394
3.3.1.22. Qız	394
3.3.1.23. Nənə	399
3.3.1.24. Nəvə	400
3.3.1.25. Oğlan	400
3.3.1.26. Oğul	400
3.3.1.27. Övlad	405
3.3.1.28. Övrət	406
3.3.1.29. Zövcə	406
3.3.2. II. Təkil Yiyəlik Əki	406
3.3.2.1. Ana	406
3.3.2.2. Arvad	408
3.3.2.3. Ata	408
3.3.2.4. Ata-Ana	412
3.3.2.5. Ata-Baba	412
3.3.2.6. Baba	412
3.3.2.7. Bacı	412

3.3.2.8. Bacıqızı.....	412
3.3.2.9. Bacıoğlu.....	412
3.3.2.10. Dayı.....	412
3.3.2.11. Dayıoğlu	413
3.3.2.12. Dədə	413
3.3.2.13. Əmi	413
3.3.2.15. Ər.....	413
3.3.2.16. Gəlin	414
3.3.2.17. Xala.....	414
3.3.2.18. Qardaş	415
3.3.2.19. Qardaşoğlu.....	416
3.3.2.20. Qız.....	416
3.3.2.21. Nəvə	417
3.3.2.22. Oğul	417
3.3.2.23. Övlad	419
3.3.2.24. Övrət.....	420
3.3.2.25. Valideyn	420
3.3.3. İii. Təkil Yiyəlik Əki.....	420
3.3.3.1. Ana.....	420
3.3.3.2. Arvad.....	423
3.3.3.3. Ata	426
3.3.3.4. Ata-Ana	430
3.3.3.5. Ata-Baba	430
3.3.3.6. Baba.....	430
3.3.3.7. Bacı	431
3.3.3.8. Bacıqızı.....	431
3.3.3.9. Bacıoğlu.....	431
3.3.3.10. Damad	432
3.3.3.11. Dayı.....	432
3.3.3.12. Dayıoğlu	432
3.3.3.14. Əmi	433
3.3.3.15. Əmiqızı	433
3.3.3.16. Əmioğlu	434
3.3.3.17. Ər.....	434
3.3.3.18. Gəlin	435
3.3.3.20. Xalaoğlu	436
3.3.3.21. Xanım	436
3.3.3.22. Qardaş	436
3.3.3.23. Qardaşoğlu.....	438
3.3.3.24. Qayın	440
3.3.3.25. Qayınana	440
3.3.3.26. Qayınata	440
3.3.3.27. Qız.....	440
3.3.3.28. Nənə	445
3.3.3.29. Nəticə	445
3.3.3.30. Nəvə	445

3.3.3.31. Oğul	445
3.3.3.32. Övlad	456
3.3.3.33. Övrət.....	457
3.3.3.34. Yeznə	457
3.3.4. I. Çoxluq Yiyəlik Əki	458
3.3.4.1. Ana.....	458
3.3.4.2. Arvad.....	458
3.3.4.3. Ata	458
3.3.4.4. Ata-Ana	458
3.3.4.5. Ata-Baba	459
3.3.4.6. Baba.....	459
3.3.4.7. Bacı	459
3.3.4.8. Dədə.....	459
3.3.4.9. Əmi	459
3.3.4.10. Qardaş	459
3.3.4.11. Qayınana	460
3.3.4.12. Qız.....	460
3.3.4.13. Övlad	460
3.3.5. II. Çoxluq Yiyəlik Əki	460
3.3.5.1. Ana.....	460
3.3.5.2. Arvad.....	460
3.3.5.3. Ata	461
3.3.5.4. Ata-Baba	461
3.3.5.5. Baba.....	461
3.3.5.6. Bacı	462
3.3.5.7. Qardaş	462
3.3.5.8. Qardaşoğlu.....	462
3.3.5.9. Qayınana	462
3.3.5.10. Qız.....	462
3.3.5.11. Oğul	463
3.3.5.12. Övlad	463
3.3.5.13. Övrət.....	463
3.3.6. III. Çoxluq Yiyəlik Əki	464
3.3.6.1. Ana.....	464
3.3.6.2. Arvad.....	464
3.3.6.3. Ata	464
3.3.6.4. Ata-Ana	464
3.3.6.5. Baba.....	465
3.3.6.6. Bacı	465
3.3.6.7. Əmi	465
3.3.6.8. Qardaş	465
3.3.6.9. Qız.....	465
3.3.6.10. Nəticə	465
3.3.6.11. Övlad	465
3.3.6.12. Övrət.....	465
3.4. Hal Əkləri	466

3.4.1. Yalın (Əksiz) Hal.....	466
3.4.1.1. Ana.....	466
3.4.1.2. Anacan.....	473
3.4.1.3. Ana-Bala	473
3.4.1.4. Arvad.....	473
3.4.1.5. Ata	477
3.4.1.6. Atacan	487
3.4.1.7. Ata-Ana	487
3.4.1.8. Ata-Baba	488
3.4.1.9. Baba.....	488
3.4.1.10. Bacı	489
3.4.1.11. Bacıqızı.....	490
3.4.1.12. Bacıoğlu.....	491
3.4.1.14. Damad	491
3.4.1.15. Dayı.....	491
3.4.1.16. Dayıoğlu	492
3.4.1.17. Dədə	493
3.4.1.18. Əmi	493
3.4.1.19. Əmican(ı).....	495
3.4.1.20. Əmiqızı	495
3.4.1.21. Əmioğlu	495
3.4.1.22. Ər	496
3.4.1.23. Gəlin	497
3.4.1.24. Xala.....	498
3.4.1.25. Xalacan.....	500
3.4.1.26. Xalaoğlu	500
3.4.1.27. Xamm	500
3.4.1.28. Qardaş	500
3.4.1.29. Qardaşoğlu.....	505
3.4.1.30. Qayınana	506
3.4.1.31. Qayınata	506
3.4.1.32. Qız.....	506
3.4.1.33. Qoca.....	512
3.4.1.34. Nənə	512
3.4.1.35. Nəvə	513
3.4.1.36. Oğlan	513
3.4.1.37. Oğul	514
3.4.1.38. Övlad	522
3.4.1.39. Övrət.....	522
3.4.1.40. Valideyn	523
3.4.1.41. Yeznə	523
3.4.1.42. Zövcə	523
3.4.2. İgi Hali Əki	524
3.4.2.1. Ana.....	524
3.4.2.2. Arvad.....	525
3.4.2.3. Ata	526

3.4.2.4. Ata-Ana	530
3.4.2.5. Ata-Baba	530
3.4.2.6. Baba.....	530
3.4.2.7. Bacı	531
3.4.2.8. Damad	531
3.4.2.9. Dayı	531
3.4.2.10. Dayıoğlu	532
3.4.2.11. Dədə	532
3.4.2.12. Əmi	532
3.4.2.13. Əmiqızı	532
3.4.2.14. Ər.....	533
3.4.2.15. Gəlin	533
3.4.2.16. Xala.....	533
3.4.2.17. Qardaş	534
3.4.2.18. Qardaşoğlu.....	535
3.4.2.19. Qayınana	535
3.4.2.20. Qız.....	535
3.4.2.21. Nəvə	537
3.4.2.22. Oğul	537
3.4.2.23. Övlad	539
3.4.2.24. Övrət.....	539
3.4.3. Bəlirtmə Həli Əki	540
3.4.3.1. Ana.....	540
3.4.3.2. Arvad.....	541
3.4.3.3. Ata	541
3.4.3.4. Ata-Ana	543
3.4.3.5. Ata-Baba	543
3.4.3.6. Baba.....	543
3.4.3.7. Bacı	543
3.4.3.8. Bacıqızı.....	544
3.4.3.9. Bacıoğlu.....	544
3.4.3.10. Dədə	544
3.4.3.11. Əmi	544
3.4.3.12. Əmiqızı	544
3.4.3.13. Əmioğlu	545
3.4.3.14. Ər.....	545
3.4.3.15. Gəlin	545
3.4.3.16. Qardaş	545
3.4.3.17. Qardaşoğlu.....	546
3.4.3.18. Qarı.....	546
3.4.3.19. Qayın	546
3.4.3.20. Qız.....	547
3.4.3.21. Nəticə	550
3.4.3.22. Oğlan	550
3.4.3.23. Oğul	550
3.4.3.24. Övlad	553

3.4.3.25. Övrət.....	554
3.4.4. Bulunma Hali Əki	554
3.4.4.1. Əmi	555
3.4.4.2. Oğul	555
3.4.4.3. Övrət	555
3.4.5. Ayrılma Hali Əki.....	555
3.4.5.1. Ana.....	555
3.4.5.2. Arvad.....	555
3.4.5.3. Ata	555
3.4.5.4. Ata-Baba	557
3.4.5.5. Baba.....	557
3.4.5.6. Bacı	557
3.4.5.7. Dayıoğlu	558
3.4.5.8. Əmi	558
3.4.5.9. Əmiqızı	558
3.4.5.10. Ər.....	558
3.4.5.11. Xala.....	558
3.4.5.12. Qardaş	558
3.4.5.13. Qız.....	559
3.4.5.14. Nəticə	559
3.4.5.15. Nəvə	559
3.4.5.16. Oğul	559
3.4.5.17. Övlad	560
3.4.5.18. Övrət.....	560
3.4.5.19. Zövcə	560
3.4.6. Yönləmə Hali Əki.....	560
3.4.6.1. Ana.....	561
3.4.6.2. Arvad.....	561
3.4.6.3. Ata	562
3.4.6.4. Ata-Ana	564
3.4.6.5. Baba.....	564
3.4.6.6. Bacı	564
3.4.6.7. Bacıoğlu.....	564
3.4.6.8. Dədə	564
3.4.6.9. Dayıoğlu	565
3.4.6.10. Əmi	565
3.4.6.11. Əmiqızı	565
3.4.6.12. Əmioğlu	565
3.4.6.13. Ər.....	565
3.4.6.14. Gəlin	565
3.4.6.15. Xala.....	566
3.4.6.16. Xanım	566
3.4.6.17. Qardaş	566
3.4.6.18. Qardaşoğlu.....	566
3.4.6.19. Qız.....	567
3.4.6.20. Nəvə	568

3.4.6.21. Ođlan	568
3.4.6.22. Ođul	568
3.4.6.23. Övlad	572
3.4.6.24. Övrət.....	572
3.4.6.25. Valideyn	573
3.4.6.26. Zövcə	573
3.4.7. Eşitlik Hali Əki	573
3.4.8. Vasitə Hali Əki	573
3.4.8.1. Ana.....	573
3.4.8.2. Arvad.....	573
3.4.8.3. Ata	573
3.4.8.4. Gəlin	574
3.4.8.5. Qardaş.....	574
3.4.8.6. Ođul	574
3.4.8.7. Zövcə	574
3.4.9. Soru Əki	574
3.4.9.1. Ana.....	574
3.4.9.2. Arvad.....	575
3.4.9.3. Ata	575
3.4.9.4. Bacı	575
3.4.9.5. Dədə	575
3.4.9.6. Gəlin	575
3.4.9.7. Qız.....	575
3.4.9.8. Ođul	576
SONUÇ.....	577
KAYNAKÇA... ..	579
ÖZGEÇMİŞ.....	582

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İbrahim KARTAL'a ait "Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde Aile ve Akrabalıkla İlgili Sözcüklerin Cümle İçinde Kullanımları (Ses Bilgisi ve Çekim Ekleri Örneklerinde)" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı İmzası

Danışman Üye :Doç. Dr. Ramazan AHMEDOV

Üye :Doç. Dr. Enver KAPAĞAN

Üye :Dr.Öğr. Üyesi Serhat KÜÇÜK

Tez Sınavı Tarihi: 19.06.2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Adı Soyadı : İbrahim KARTAL

İmza :

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, bütünlük duygusu içerisinde bir millet, iki devlet düsturuyla hareket eden, aynı zamanda kardeş olan iki ülkenin dillerinin perçinleşmesine katkı sağlayıp ışık tutması amaçlanmıştır.

Çalışmanın hazırlanması sürecinde, değerli düşünce ve bilgileriyle tezimi zenginleştirme imkanımın yanı sıra beni her zaman destekleyip kendimi geliştirmem ve her zaman daha iyisini yapmam için beni motive eden değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Ramazan Ahmedov, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nimet Kara ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Serhat Küçük hocalarıma ve ayrıca hayatımın her alanında olduğu gibi, çalışmam boyunca da gösterdikleri sabır ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli aileme, kıymetli dostum Bilal AĞCA ve Emine ÖZTÜRK'e teşekkür ederim.

İbrahim KARTAL

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin cümle içinde kullanımlarının ses bilgisi ve çekim ekleri örneklerinde gösterilmesi üzerinedir.

Çalışma sözlük incelemeleri, ses ve şekil bilgisi incelemeleri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Sözlük incelemeleri bölümünde, Türkiye ve Azerbaycan Türkçesindeki aile ve akrabalıkla ilgili sözcükler ve anlamlarına alfabetik olarak yer verilmiştir.

Ses ve şekil bilgisi incelemeleri bölümünde, Türkiye Türkçesi 20. yüzyıl ve sonrası klasik edebi metin türlerinden H. E. Adivar'ın "Sinekli Bakkal" ve "Ateşten Gömlek", H. R. Gürpınar'ın "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç" ve "Melek Sanmıştım Şeytanı", A. H. Müftüoğlu'nun "Gönül Hanım", Y. K. Karaosmanoğlu'nun "Kiralık Konak" ve "Yaban", R. H. Karay'ın "Memleket Hikayeleri", K. Tahir'in "Esir Şehrin İnsanları", H. C. Yalçın'ın "Hayal İçinde"; Bakü Devlet Üniversitesinin elektronik kaynaklarında, Azerbaycan Türkçesi 20. yüzyıl ve sonrası klasik edebi metin türlerinden N. Gencevi'nin "Leyla ve Mecnun", A. Hakverdiyev'in "Seçilmiş Eserleri", N. Vezirov'un "Eserleri" eserlerinde mevcut olan aile ve akrabalıkla ilgili sözcükler ses ve şekil bilgisi yönünden incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Türkiye ve Azerbaycan Türkçesi, Sözlük İncelemeleri, Akrabalık Sözcükleri

ABSTRACT

In this study, Turkey and Azerbaijan have sound knowledge about the use of words in a sentence in a Turkish family and kinship and are shown in the examples on the suffixes.

The study consists of three parts; dictionary studies, phonetics and morphology studies.

The dictionary investigation section, words and meanings related to Turkey and Azerbaijan in the Turkish family and kinship are given in alphabetical order.

The phonetics and morphology studies department, Turkey Turkish is one of the classical literary text types in the 20th century and after H. E. Adivar's "Sinekli Bakkal" and "Ateşten Gömlek", H. R. Gürpınar's "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç" and "Melek Sanmıştım Şeytanı" A. H. Müftüoğlu's "Gönül Hanım", Y. K. Karaosmanoğlu's "Kiralık Konak" and "Yaban", R. H. Karay's "Memleket Hikayeleri", K. Tahir's "Esir Şehrin İnsanları", H. C. Yalçın's "Hayal İçinde"; In the electronic sources of Baku State University, Azerbaijan Turkish is one of the classical literary text types in the 20th century and after N. Gencevi's "Leyla ve Mecnun", A. Hakverdiyev's "Seçilmiş Eserleri", N. Vezirov's "Eserleri" the words about family and kinship in his works were examined in terms of phonetics and morphology.

Keywords : Turkey and Azerbaijan Turkish, Dictionary Investigation, Kinship Words

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde Aile ve Akrabalıkla İlgili Sözcüklerin Cümle İçinde Kullanımları (Ses Bilgisi ve Çekim Ekleri Örneklerinde)
Tezin Yazarı	İbrahim KARTAL
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Ramazan AHMEDOV
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	Haziran 2019
Tezin Alanı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Dili Bilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜSBE-KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	582
Anahtar Kelimeler	Türkiye ve Azerbaycan Türkçesi, Sözlük İncelemeleri, Akrabalık Sözcükleri

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde Aile ve Akrabalıkla İlgili Sözcüklerin Cümle İçinde Kullanımları (Ses Bilgisi ve Çekim Ekleri Örneklerinde)
Author of the Thesis	İbrahim KARTAL
Advisor of the Thesis	Doç. Dr. Ramazan AHMEDOV
Status of the Thesis	Master
Date of the Thesis	June 2019
Field of the Thesis	Turkish Language and Literature Department of Modern Turkish Language Department
Place of the Thesis	KBÜSBE-KARABÜK
Total Page Number	582
Keywords	Turkey and Azerbaijan Turkish, Dictionary Investigation, Kinship Words

KISALTMALAR

A.	: Ad
AG	: Ateşten Gömlek
AR.	: Arapça
BİRL. İ.	: Birleşik isim
BX.	: Bakınız
DLT	: Divani Lügatit Türk
ERM.	: Ermenice
ESİ	: Esir Şehrin İnsanları
ET.	: Eski Türkçe
ETNOGR.	: Etnografya
FAR.	: Farsça
FR.	: Fransızca
GH	: Gönül Hanım
Hİ	: Hayal İçinde
HUK.	: Hukuk
İ.	: İsim
KK	: Kiralık Konak
KİT.	: Kitap
KLAS.	: Klasik
KÖHN.	: Köhne
KYİ	: Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç

LAT.	: Latince
MEC.	: Mecaz
MƏH.	: Mahalli Söz
MH	: Memleket Hikayeleri
MŞŞ	: Melek Sanmıřtım Őeytanı
OT.	: Orta Türkçe
SF.	: Sıfat
SOĐD.	: Sođdca
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
ÜNL.	: Ünlem
YB	: Yaban

AZERBAIJAN TÜRKÇESİ ALFABESİ

Azerbaycan Alfabeti Ses Karşılığı

A a A a

B b B b

C c C c

Ç ç Ç ç

D d D d

E e E e (kapalı e)

Ə ə Ä ä (açık e)

F f F f

G g G g

Ğ ğ Ğ ğ (kalın ğ)

H h H h

X x Һ һ (hırıltılı h)

I ı I ı

İ i İ i

J j J j

K k K k

Q q Ğ ğ (kalın g)

L l L l

M m M m

N n

N n

O o

O o

Ö ö

Ö ö

P p

P p

R r

R r

S s

S s

Ş ş

Ş ş

T t

T t

U u

U u

Ü ü

Ü ü

V v

V v

Y y

Y y

Z z

Z z

ARAŞTIRMANIN KONUSU

“Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde Aile ve Akrabalıkla İlgili Sözcüklerin Cümle İçinde Kullanımları (Ses Bilgisi ve Çekim Ekleri Örneklerinde)” başlıklı çalışma tezi dil ve muhteva açısından incelenerek Türkoloji araştırmalara bir ivme kazandırmak amacıyla hazırlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışmanın temel amacı; Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde mevcut olan aile bireyleri ve akrabalıkla ilgili sözcükleri inceleyerek Oğuz grubuna ait olan bu iki dilde kültürel, coğrafi, ekonomik ve siyasal nedenlerle ortaya çıkmış farklılıkları fonetik, morfolojik ve anlamsal açılarından araştırmak, onların ortak benzerliklerini belirtmek, akrabalık bildiren sözcüklerin cümle içerisinde çekimlenmesini örnekler esasında izlemek, müstakbel ortak Türkçenin oluşturulmasına önerilerde bulunmaktadır. Türkiye ve Azerbaycan Türkçelerindeki akrabalık bildiren sözcüklerin incelenmesi genelde Türkoloji açısından, dillerin eski ve ortaçağ dönemlerindeki durumu ile çağdaş dünyamızdaki durumu karşılaştırabilmek için, bu değişimleri görsel olarak izleyebilmek açısından çok önemlidir. Çalışmanın sonuçlarının Türkoloji bölümlerinde eğitim alan lisans ve yüksek lisans öğrencileri için faydalı olabileceği inancındayız.

Yüksek lisans tezinin temel hipotezi; Türkiye ve Azerbaycan Türkçesindeki akrabalık terimlerinin benzerliklerinin esas kaynağının her iki dilin ortak kökeni olmasından, farklılıkların var olduğu ise uzun zaman jeopolitik durumla ilgili olarak bir millet, iki devlet olan Türkiye ve Azerbaycan Türklerinin farklı coğrafya ve rejimlerde yaşamaları, Türkiye Türklerinin genelde Avrupa’ya, Azerbaycan Türklerinin ise Rusya’ya eğilimli olması ile açıklanacaktır. Türk dilli devletlerin vatandaşlarının devletler arası ekonomik, kültürel ve sosyal ilişkilerinin artmasında, uluslararası irtibatın yoğunlaşmasında dil birliği büyük önem kazanmaktadır. Bu bakımdan Türkiye ve Azerbaycan cumhuriyetlerinde yaşayan nüfus istisnai durumda değildir. Uluslararası münasebetlerin daha da gelişmesinde başlıca engel olan dil seddinin ortadan kaldırılması için çalışmada incelenmiş akrabalık sözcüklerinin kısa

sözlüğünün hazırlanması, gerektiğinde onların tarihi gelişme şekillerini açıklamak çalışmanın temel problemidir.

Orta Asya'dan Anadolu ve Güney Kafkasya'ya gelmiş tarihi zaman zarfında o arazileri iskan etmiş Anadolu ve Azerbaycan Türkleri hem etnik, hem dil, hem de kültürel açılardan ortak kökenlidirler. XVI. yüzyıla dek hemen hemen hiçbir farklılık yansıtmayan Anadolu ve Azerbaycan Türklerinin dillerinde zaman açısından farklı akrabalık sözcükleri ortaya çıkmıştır. Anadolu'da temel olarak Arap ve Avrupa dillerini, Azerbaycanlılar ise Rus ve Fars dillerini tercih etmişler. Yaklaşık 170 seneden fazla baskı altında yaşayan Azerbaycan Türkleri Sovyet sisteminin etkisinde kaldığından ve Türkiye Türkçesinde 1930 yıllarından itibaren başlamış özleşme sürecinde dilimize çok sayıda yeni sözcükler getirilmiş ve bu sözcüklerin yazılışında farklı imla kuralları uygulanmıştır. Sonuçta Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde bir sıra farklı anlamlı ve yazılışlı akrabalık sözcükleri ortaya çıkmıştır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmanın yöntem ve metodunda çeviri, inceleme, sözlük, kaynak incelemesi, araştırma konusu ile ilgili tez, kitap ve dergilerde yayınlanmış makaleleri tarama, kütüphane çalışmaları, Türkiye ve Azerbaycan Türkçesinde öykü ve romanların okunması zamanı rastlanılan sözcüklerin araştırılması yöntemlerine başvurulmuştur.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu çalışmada Bakü Devlet Üniversitesinin elektronik kaynaklarında Azerbaycan Türkçesinde mevcut olan N. Gencevi'nin "Leyla ve Mecnun", A. Hakverdiyev'in "Seçilmiş Eserleri", N. Vezirov'un "Eserleri"; Türk yazarlarından H. E. Adıvar'ın "Ateşten Gömlek", "Sinekli Bakkal", H. R. Gürpınar'ın "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç", "Melek Sanmıştım Şeytani", A. H. Müftüoğlu'nun "Gönül Hanım", Y. K. Karaosmanoğlu'nun "Kiralık Konak", "Yaban", R. H. Karay'ın "Memleket Hikayeleri", K. Tahir'in "Esir Şehrin İnsanları", H. C. Yalçın'ın "Hayal İçinde" eserlerinde yansıtılmış akrabalık sözcükleri araştırılmıştır.

GİRİŞ

Azerbaycan Türkçesi, Türkçenin çağdaş lehçelerinden biri olup, Azerbaycan'ın resmi dilidir. Tarihi dönemler içerisinde de Türkiye Türkçesine en çok benzeyen Türk lehçelerinden biri olma özelliğini taşımaktadır. Çünkü; Azerbaycan Türkçesi, Türkiye Türkçesi gibi Batı Türkçesine ve Oğuz grubuna dahil olduğundan kaynaklanmaktadır. Hatta Azerbaycan Türkçesi yazı dili, Türkiye Türkçesi yazı dili ile hemen hemen paralellik göstermektedir. (Konur, 2005 : 1).

Türkçe sözlükte akraba; 1. huk. Kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler. 2. Oluşma yönünden aynı kaynağa dayanan şeyler. 3. mec. Biri, diğerinin doğurduğu sonuç veya olgular olarak belirtilir. Akraba sözü Arapçadan ödünçleme olup 'yakınlar' anlamındadır. Aslında bu sözcük karib (yakın) sözcüğünün çoğulu olup aslı akriba'dır. Ancak Türkçede tekil bir anlamda kullanılmış ve akraba şeklinde yaygınlaşmıştır.

Akrabalık genel olarak ikiye ayrılır; kan akrabalığı ve kayın akrabalığı. İlk akla gelense kan akrabalığı olup hukukta akrabalık için hısımlık kelimesi kullanılır. Türk Medeni Kanunu'nun 17. Maddesinde kan hısımlığının iki türlü olduğu belirtilir: 'Biri diğerinden gelen kişiler arasında üstsoy-altsoy hısımlığı; biri diğerinde gelmeyip de, ortak bir kökten gelen kişiler arasında yansoy hısımlığı vardır.' İlgili maddeye dair şöyle bir açıklama yapılmıştır: Hısımlık biri nesepten (kan hısımlığı) ötekiye sebepten (evlenme dolayısıyla) meydana gelen (sıhri) hısımlıktır (Şener, 1998: 108). Öncelikle kan hısımlığı ele alındığında kan hısımlığının kendi içinde ikiye ayrılır: Üst soy-alt soy kan hısımlığı ve yan soy kan hısımlığı şeklindedir. Kan hısımlığı kapsamında, biri diğerinden doğmuş olmak şartıyla oluşan akrabalık içindeki kişiler (anne ile kızı, dede ile torunu, torunun çocuğu vb.) üst soy-alt soy kan hısımlığına örnektir. Öte yandan kan bağına ortak bir atada birleştiği kişiler (kardeş, kardeş çocukları, teyze, dayı vb.) yan soy kan hısımlığına örnektir.

Akrabalık, bireyleri, kan bağı, evlilik ya da evlat edinme yoluyla birbirine bağlayan bir ilişkidir. Akrabalık ilişkilerinde, tanım gereği evlilik ve aile söz konusu olsa da, akrabalık kavramı bu kurumlardan çok daha geniş kapsamlıdır.

Kişinin kan bağıyla oluşan akrabalığı kendi elinde değilken sıhri hısımlık denilen akrabalık tercihiyle bağlıdır. Evlenme yoluyla gerçekleşen bu akrabalık kişinin inisiyatifine bağlıdır (Emiroğlu, 2012 : 1693).

Akrabalık terimlerinin tasnifi yapılan bir çalışmada güncel sözlük taramasında sevgi ifadesi, argo kullanımlar, ses değişimine uğramış biçimler, çeşitli yakıştırmalar, saygı bildiren kalıp ifadeler, cinsiyeti belirten sözcükler, modern kullanımlar ve akrabalığa dönüşmeyen ifadeler hariç tutulduğunda, eş anlamlıları ile birlikte 150 kadar akrabalık isimleri olduğu görülmektedir. Çalışmada Türkçe sözlükteki akrabalık adları çeşitli ölçütler doğrultusunda sınıflandırılmıştır (Emiroğlu, 2012 : 1705).

Bu çalışmada, Türkiye Türkçesinde TDK'nın en son basımları olan, 2011 yılına ait İlhan Ayverdi'nin "Misalli Büyük Türkçe Sözlük" ve Şükrü Haluk Akalın'ın "Türkçe Sözlük" olmak üzere iki farklı sözlük; Azerbaycan Türkçesindeyse en son basımı olan, 2006 yılına ait Eliheyder Orucov'un "Azerbaycan Türkçesinin İzahlı Lugatı" sözlüğü taranıp tasnif edilmiş ve akrabalık terimleri kan ve kayın hısımlığı şeklinde incelenmiş olan bu çalışma toplam üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde Türkiye ve Azerbaycan Türkçesi aile ve akrabalık terimleri ve anlamlarına alfabetik olarak sözlükte yer verilmiştir. Bu doğrultuda hem Türkiye Türkçesi hem de Azerbaycan Türkçesi aile ve akrabalık terimlerinin benzer ve farklı yönleri gösterilmiştir.

İkinci bölümde Türkiye Türkçesi 20. yüzyıl ve sonrası klasik edebi metin türlerinden H. E. Adıvar'ın "Sinekli Bakkal" ve "Ateşten Gömlek", H. R. Gürpınar'ın "Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç" ve "Melek Sanmıştım Şeytanı", A. H. Müftüoğlu'nun "Gönül Hanım", Y. K. Karaosmanoğlu'nun "Kiralık Konak" ve "Yaban", R. H. Karay'ın "Memleket Hikayeleri", K. Tahir'in "Esir Şehrin İnsanları", H. C. Yalçın'ın "Hayal İçinde"; Üçüncü bölümde ise Bakü Devlet Üniversitesinin elektronik kaynaklarında Azerbaycan Türkçesi 20. yüzyıl ve sonrası klasik edebi metin türlerinden N. Gencevi'nin "Leyla ve Mecnun", A. Hakverdiyev'in "Seçilmiş Eserleri" ve N. Vezirov'un "Eserleri" eserlerinde de aile ve akrabalık terimleri ses ve şekil bilgisi yönünden incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜK İNCELEMELERİ

1.1. Türkiye Türkçesi Akrabalık Terimlerinin Alfabetik Olarak Sözlük İncelemesi¹

Türkçe, deyimleri ve atasözlerindeki zenginlik ve çeşitliliği kadar akrabalık adları, renk adları, yemek adları, organ adları vs. adlar bakımından da zengin bir dildir. Bunlar içinde akrabalık adlarının özel bir yeri vardır. Bu durumu açıklarken Türk toplumunun yaşayışına, kültürüne ve toplumsal dinamiklerine bakmak gerekir. Türkçede akrabalık adlarının fazla oluşu, toplumsal ve kültürel yaşamın Türkçeye yansımaları gösterir. Sonuç olarak bu terimler, toplum ve birey arasındaki ilişkiyi düzenleyen bir araçtır (Crystal, 2007 : 80-81).

Türkçe akrabalık adları bakımında birçok dile göre daha fazla sözcüklüğe sahiptir. Başka dillerin tersine dilimizde akrabalık ilişkilerinden birçoğu (baldız, görümce, bacanak, elti gibi) ayrı kavramlar halindedir (Aksan, 1998 : C.I, 66). Ancak torun kelimesini kız ve erkek torun olarak detaylandırarak kadar zengin akrabalık adlarına sahip diller de (örn. Urdu ve Fars dili) bulunmaktadır (Soydan, 2003 : 43-56).

Tarihi seyir içerisinde akrabalık terimlerini Orhun abidelerinden başlayarak takip etmek mümkündür. Gömeç, çalışmasında Köktürk belgelerinde kang, ög, ini, eçü gibi günümüzde kullanılan akrabalık adlarının kökeni olan sözcükleri tespit etmiştir (Gömeç, 2001 : 1-6). Aynı yazar bir başka makalesinde (Gömeç, 2001 : 10-19) ise DLT'deki akrabalık sözcüklerini belirlemiştir. Türkçenin ilk sözlüğü olan DLT'de 60 kadar akrabalık isminin bulunduğunu belirtir. Tarihi seyir içerisinde Orhun abideleri ve her yönüyle Türk dilinin yapıtaşlarından biri olan DLT akrabalık adları bakımından zengin bir kaynaktır.

Akrabalık adlarının tasnifi ile ilgili çalışmaların sayısı oldukça fazladır. Selim Emiroğlu, Türkçe Sözlük'teki 150 kadar kelimeyi 13 farklı başlık altında tasnif etmiştir. (Emiroğlu, 2012 : 1695). Tuncer Gülensoy'da "Altay Dillerindeki Akrabalık Adları Üzerine Notlar" adlı makalesinde akrabalık adlarını 5 grupta toplamıştır.

¹ İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, 3 Cilt (İstanbul : Kubbealtı Neşriyat, 2011).

(Gülensoy, 1973-1974 : 287). Serdar Yavuz'un "Türkiye Türkçesi Ağızlarında Akrabalık Adları" adlı makalesinde akrabalık adlarını 3 başlıkta toplamıştır.

Bu çalışmada akrabaların birbirine yakınlık dereceleri bakımından akrabalık adları şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

1. Kan Hısımlığı

A .Birinci Derece Akrabalık

Birinci derece kan akrabalığını anne, baba ve çocuk(lar) şeklinde çekirdek ailede görmek mümkündür. Türkiye’de modernleşmeyle birlikte daha çok çekirdek aile tipi görülür. Birleşik aile tipi denilen birden fazla çekirdek ailenin bir arada yaşadığı aileye pek rastlanılmaz.

Kan hısımlığı hukukta da belirtildiği gibi doğum ile belli olur. Yani kişinin yakınlarının kaçınıcı derece akraba oldukları doğumla doğru orantılıdır. Birinci derece akrabalık hukukta belirtildiği biri diğerinden gelen kişiler arasında oluşan üst soy-alt soy şeklinde bir akrabalıktır.

Erkek veya kadın bir kişinin birinci derece kan hısımları, ebeveyni (anne ve baba) ile çocuklarıdır. Türkçe sözlükte kişinin birinci derece kan hısımları şunlardır : Anne (Valide), Baba (Peder), Ebeveyn, Çocuk (Bala, Çağa, Etfal, Evlat, Kerime, Kız, Kızan, Mahdum, Oğul, Oğlan, Sabi, Sübyan, Tıfil, Uşak, Velet). Burada kullanılan “peder” kelimesi dilimize Farsçadan geçmiş yabancı kökenli kelime olarak “baba” anlamında kullanılmaktadır.

B. İkinci Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ikinci derece kan hısımları şunlardır : Kardeş (Kız kardeş, Hemşire, Abla, Abi, Ağa, Ağabey, Efe, Ahi, Bacı, Birader, Ede, Dadaş), Dede (Büyükbaba, Büyükpeder), Torun (Ahfat, Döl Döş), Anneanne (Ebe), Büyükanne (Kadinnine, Nine), Babaanne.

Yukarıda belirtilen akrabalık adları doğum sayısına bağlı olarak ikinci derece kan hısımlığı içerisinde yer alır. Örneğin bunlardan kardeş, kişinin kendisinin anne babası ile arasındaki doğum münasebeti bir doğum ve kardeşinin de benzer şekilde yaşadığı doğum da ikinci bir doğum sayıldığından, yani kişinin kendisinden kardeşine uzanan iki çizgi bulunmasından dolayı ikinci derece sayılır.,

C. Üçüncü Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ve bir kimsenin üçüncü derece kan hısımları sayılabilecek isimler şunlardır : Amca (Emmi), Teyze, Hala (Bibi), Dayı, Haminne, Yeğen (Kardeş çocuğu anlamıyla), Hemşirezade (Kız kardeşin çocuğu).

D. Dördüncü Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ve bir kimsenin dördüncü derece kan hısımları şunlardır : Amca KIZI (Böle, Emmi KIZI, Kuzin, Yeğen), Amca Oğlu (Amcazade, Emmi Oğlu, Böle, Kuzen, Yeğen), Dayı KIZI (Böle, Kuzin, Yeğen), Dayı Oğlu (Dayı Zade, Böle, Kuzen, Yeğen), Hala KIZI (Böle, Kuzin, Yeğen), Hala Oğlu (Hala Zade, Böle, Kuzen, Yeğen), Teyzezade (Kuzen, Böle, Yeğen).

Böle ve yeğen sözcükleri, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin amca, dayı, teyze ve hala çocukları için kullanılan Türkiye Türkçesi akrabalık adlarıdır. Ayrıca yabancı dillerden dilimize geçmiş kız yeğen için kuzin, erkek yeğen için kuzen kullanımı mevcuttur.

2. Kayın Hısımlığı

Akrabalık, hısımlık anlamına da gelir ve hukukta evlilik yoluyla meydana gelen sıhri hısımlık, dünür hısımlığı veya kayın hısımlığı denir. Bu nedenle eşler arasındaki ilişki de bir akrabalık sayılır. Kayın hısımlığı da tıpkı kan hısımlığı gibi derecelendirilir.

Kan bağı olan akrabalarımızın gerçekleştirdiği evliliklerle oluşan yeni yakınlıklar, hısımlık kapsamında değerlendirilir. Örneğin kardeşimiz kan bağı yoluyla akrabamızdır fakat kardeşimizin eşi (yenge) bizim için hısım olur.

A. Birinci Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ve bir kimsenin birinci derece kayın hısımları şunlardır :

Kayınbaba (Kayınpeder, Kaynata), Kayınvalide (Kaynana, Hanımanne).

Kişinin birinci derece kayın hısımları, tıpkı kan hısımlarında olduğu gibidir. Bu kapsamda kişinin eşinin başlattığı bir akrabalık ve yakınlık söz konusudur.

B. İkinci Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ve bir kimsenin ikinci derece kayın hısımları şunlardır : Baldız, Görümce, Kayın (Kayınbirader, İni).

Bu kapsamda yer alan akrabalık adları, eşin kardeşlerinin ikinci derece bir hısımlık oluşturduğunu göstermektedir.

C. Üçüncü Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ve bir kimsenin üçüncü derece kayın hısımları şunlardır :

Bacanak, Elti, Enişte, Yenge (Bula, Gelin Abla).

Kız kardeşlerin kocalarının (bacanak) ya da erkek kardeşlerin karılarının (elti) birbirlerine göre akrabalık durumları aynı kapsamda değerlendirildiğinde bunlar üçüncü derece bir hısımlık olarak belirtilebilir.

D. Dördüncü Derece Akrabalık

Sözlükte geçen ve bir kimsenin dördüncü derece akrabalık kayın hısımları şunlardır : Dünür

Dünür, eşlerin baba ve analarının birbirlerine göre durumudur. Bu nedenle kaynana ve kayınbabalar arasındaki bir akrabalık biçimi olduğundan dördüncü derece gibi uzak bir kayın hısımlığı kapsamına girmektedir (Emiroğlu, 2012 : 1699-1701).

ABA i. (ET. Apa) 1. halk ağzı. Abla, büyük kız kardeş: Anası aban sayılır(Mustafa N. Sepetçioğlu). 2. (Çocuk dilinde) Abla: Annemi seviyo, babacı seviyo, abacı seviyo(Halit Z.Uşaklıgil).

ABİ i. (< ağabey) (“ğ” düştüğü için a uzun okunur) halk ağzı. Ağabey: Siyâseti anladık, cilvelidir mübârek, ama bu kadarı da biraz fazla olmadı mı abi? (Bedii Fâik).²

ABLA i. (ET. Apa “yaşça büyük kızkardeş”ten[?]) 1. Bir kimsenin kendisinden büyük kız kardeşi: Ablamı tanımazsın(Orhan V.Kanık). 2. Büyük kız kardeş veya kendisine saygı duyulan kimse: “ Sen benim ablamsın, hatırımı kırar mıyım!” “ Son sınıftaki ablalar bizi aralarına almazlardı.” 3. Kadın isimlerinden sonra kullanılan unvan sözü. 4. Kadınlar için kullanılan hitap sözü: “Abla, paranız düştü.” 5. argo. Genelevde yönetici kadın, mama, çaça. 6. Eskiden saray ve konaklardaki kıdemli cârîye, kalfa: Şetâret Abla giderken Pamuk’la Ceylân kuyruklarını kaldırıp ablanın eteklerini koklayarak(...) berâber çıktılar(Hüseyin R.Gürpınar).

² Türkiye ve Azerbaycan Türkçesi sözlüklerindeki kaynaklar yazarın yararlandığı örnek cümlelerdir.

AĞABEY birl. i. 1. Yaşça büyük erkek kardeş. 2. mec. Büyük erkek kardeş veya kendisine saygı duyulan kimse. 3. Erkek isimlerinden sonra kullanılan unvan sözü: “ O bütün mektebin Recep ağabeyi idi.” 4. Erkekler için kullanılan hitap sözü: “Bir de bizdekilere bak ağabey, hem tâze hem ucuz.”

AMCA i. (ET. Apa eçesi “babanın ağabeyi”nden abıca>abuca>amuca>amca) [Kelimenin aslı zamanla unutulduğundan sözlüklerde Ar. ‘amm “amca”dan getirilerek ayın ile ‘amca şeklinde yazılmış ve bu imlâ ile çeşitli kitaplarda da kullanılmıştır] 1. Bir kimsenin babasının erkek kardeşi: Tâtîli amcamın köşkünde geçirdim(Reşat N.Güntekin). 2. Baba kardeşi veya kendisine saygı duyulan kimse. 3. Erkek adlarından sonra kullanılan unvan sözü: “Recep Amca.” 4. Orta yaşlı erkekler için kullanılan hitap sözü: “ Amca, biraz yardım eder misin?” Kuşçu amca/ Bizim kuşumuz da var(Orhan V.Kanık).

AMCAZADE i. (amca ve Far. Zâde “doğmuş, evlât” ile ‘amca-zâde) Amca oğlu veya kızı.

ANA i. (ET.’den beri kullanılır) 1. İnsanın ve hayvanın yavru sâhibi olan dişisi, anne, vâlide: Herkes anasından o gayretle doğuyor(Nâmık Kemal). Hiçbir ana, kızını erkeklerden onun beni kızlardan sakındığı kadar sakınmamıştı(Yusuf Z.Ortaç). 2. Dînî bakımdan hürmete lâyük, mübârek kadınlara verilen müminlerin annesi olma pâyesi: “Fatıma Anamızın gülü iktidar peşinde değildi(Ergun Göze).” 3. Kaynak, menşe: İçki kötülüklerin anasıdır(Hadis Terc.). Şecâatin anası iken kavgadan çekiniyor(Yâkup K.Karaosmanoğlu). 4. Analık şefkat ve duygusuna sâhip olan kimse, koruyucu, velînîmet: “Yoksullar anası.” 5. Ana anlamında kullanılan unvan sözü: “Sultan Ana.” “Halime Ana.” * sf. 6. Yavrulamış olan ,yavrusu olan(hayvan): “Ana keklik.” “Ana kuş.” “Ana ceylân.” 7. Kendi cinsinden olan veya kendine benzeyen şeyler içinden en büyük ve en önemli olan, temel, esas, asıl: “Ana damar.” “Ana boru.” “Ana binâ.” “Ana cadde.” “Ana kubbe.” “Ana kiriş.” İşte projemizin ana hattı...(Refik H.Karay).

ANNE i. (çocuk dilinden < ana) 1. Çocuğu dünyaya getiren kadın, ana, vâlide, mâder.

ANNEANNE a. (anne'anne) Annenin annesi : “Cumartesi sabah olduğu gibi gene ailecek oturmayla gitmişlerdi anneannesine.” -E.Şafak.

ATA i. (ET. ata “baba”) 1. Cet, dede, büyük baba ve aynı ırktan daha önce yaşamış olan kimse: “ Ata yâdigârı.” “Atalar yurdu.” Araplar içinde atadan ataya vâris olur(Darir). 2. ET. T. ve halk ağzı. Baba: Nitekim doğduydu Âdem atamız/ Doğdu koptu atasız ve anasız(Âşık Paşa). 3. Eski Türkler’de yaşlı, saygı değer ve hakîm kimse [Bu anlamda o kişinin ismine eklenir]: “Korkut Ata.”

AVRAT i. (Ar. ‘avret “insanda örtülmesi gereken yer”den) halk ağzı. 1. Kadın: Tuu diye fısıldadı; bu, erkek rubası giymiş bir avrat(Refik H.Karay). 2. Zevce, karı: Ne çift ne çubuk ne avrat düşünür(Câhit S.Tarancı).

BABA i. (çocuk dilinden; ses taklidi kelime) [Başka dillerde de benzer biçimde kullanılmaktadır] 1. Bir çocuğun dünyâyâ gelmesine sebep olan erkek, çocuk sâhibi adam, peder; Babamı görmedim ki bileyim(Nâmık Kemal). 2. teşmil. Ata, cet: Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi(Tevfik Fikret). 3. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Koruyucu durumunda olan kimse: “Fukarâ babası.” “Milletin babası.” 4. mec. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bir şeyin meydana gelmesine sebep olan, bir mesleğin veya işin kurucusu yâhut ustası durumundaki kimse: Şinâsi Tanzîmat edebiyâtının babasıdır(Nihad S.Banarlı). 5. Yaşlı erkekler için isimlerden sonra getirilerek kullanılan unvan sözü: Köyde Hasan Baba’yı herkes severdi(Ömer Seyfeddin). 6. Teklifsiz, konuşmada yaşlı erkeklere hitap ederken kullanılır: “Baba, biraz hızlı yürü.” “Bir dakika bakar mısın baba!” 7. Bektâşî şeyhi: Bektâşîler, XIX. asır başından îtibâren “dede” karşılığı baba adını bilhassa kullandılar(Reşat E.Koçu). 8. Tarîkat büyüklerine, mânevi mertebe sâhibi kimselere verilen unvan: Eğer bu taç türbede mevcut bir numûneye göre yapılmış ise dilim sayısı, biçim ve nispet Kâdirîler’e uyduğuna göre İdris Baba’nın Kâdirî olması lâzım gelmektedir(Ekrem H.Ayverdi). Baba unvanlı sôfilere İran’da, bilhassa XII. asırdan başlayarak en fazla da Azerbaycan’da ve Tebriz’de rastlanıyor(Mehmet Z.Pakalın). 9. Yasa dışı ve gizli işler yapan çete başı. 10. sf. Babalık vasıflarını taşıyan, baba gibi sevilip sayılan(kimse) [Kişi adlarının önüne getirilerek kullanılır]: “Baba Recep, Baba Nûri.”

BABAANNE birli. i.(< baba anne+si) Bir kimsenin babasının annesi, nine.

BACI i. (Eski kaynaklarda geçmeyen kelimenin kökü kesin olarak belli değildir) [Kelime bâcî şeklinde Farsça'ya da geçmiştir] 1. halk ağzı. Kız kardeş, hemşire: Kalenin ardında bir olaydım/ Bacısı güzele kardeş olaydım(Türkü- Ö.T.S.). Anam bacım hepsi köyde kaldılar(Mehmet E. Yurdakul). Vatani yüz elli yıl Macar içlerinde(...) tutanların öz anası, öz kızı, yavuklusu, bacısı... (Rûşen E.Ünaydın). 2 .Eskiden bir evde uzun müddet çalışan yaşlı kadınlara ve özellikle zenci olanlarına verilen unvan, kalfa: Benim siyah bir bacım var/Adı Leylâ gözü şehlâ(Tevfik Fikret). Sütünü veren dadın ayrı, elinden tutup gezmelere götüren bacın ayrı idi(Mahmut Yesâri). 3. Şeyh hanımlarına verilen unvan [Bacı anne şeklinde de kullanılırdı]. 4. Kadınlar için kullanılan bir hitap sözü: “Bacım yemek hazır mı?” “Bacım buranın yabancısıyım, bana yardım eder misiniz?”

BALA i. (ET. bala “hayvan yavrusu”) 1. Küçük çocuk, yavru: Siz şimdi varıp balaları toplayın, yatsı namazından sonra binâda toplanılsın(Mustafa N.Sepetçioğlu). 2. Hayvan yavrusu [Halk ağzında BALAK³ şeklinde de kullanılır ve özellikle “manda yavrusu, malak” anlamına gelir]: Çerden çöpten yuva kurdum/Uçurmadım bala ben(Türkü).

BALDIZ i. Bir erkeğin karısının kız kardeşi : Kaynana, baldız, kayın istemem(Memduh Ş.Esendal).

BİBİ i. (çocuk dilinden) 1. halk ağzı. Babanın kız kardeşi, hala. 2. eski. Hanım, hanımefendi.

BİRADER i. (Far. birâder) 1. Erkek kardeş. 2. mec. Kardeş gibi yakın erkek arkadaş: “Ahmet Bey birâderime hürmetler ederim.” 3. ünl. Yâhu, arkadaş gibi hitap sözü: Birâder, sözüm size değil!(Nâmık Kemal). 4. Masonların birbirlerine hitap sözü.

³ BALAK : Halk ağzında özellikle “manda yavrusu, malak” anlamlarında kullanılır.

BİRADERZADE İ. (Far. birâder ve zâde “doğmuş, oğul” ile birâder-zâde) Erkek kardeş çocuğu, yeğen: Âsaf Paşa'nın birâderzâdeleri olan iki genç hanım...(Sâmpaşazâde Sezâî).

BÖLE a. halk ağzı. 1. Teyze kızı. 2. Amca, dayı, hala çocuğu.

BULA a. halk ağzı. Yenge, amca veya dayı karısı.

BÜYÜKANA birl. i. halk ağzı. Büyük anne.

BÜYÜKANNE birl. i. Annenin veya babanın annesi, nine: Bugün Cuma, büyük annemi hatırlıyorum(Câhit S.Tarancı).

BÜYÜKBABA birl. i. Annenin veya babanın babası, dede: Benim büyük babam burada şehit oldu(Ömer Seyfeddin).

BÜYÜKPEDER a. (büyü'kpeder) Büyükbaba, dede : “Bu kitap büyükpederin matbaasında diziliyordu.”-H. Taner.

CET-CED i. (Ar. Cedd) 1. Babanın veya annenin babası, büyükbaba, dede: Hasan ve Hüseyin ki cedleri Resûlullah'tır...(Fuzûlî). 2. Ata: Âilemizde öteden beri söylendiğine bakılırsa ceddimiz Sultan Fatih'e alemdarlık, II. Bâyezid'e ve Yavuz'a başvezirlik eden Hersekoğlu Ahmed Paşa imiş(Safiye Erol).

ÇAĞA a. halk ağzı. Çocuk, bebek.

ÇOCUK, -ĞU a. 1. Küçük yaştaki erkek veya kız : “Çocuğun bir sütninesi vardı.” -R. H. Karay. 2. Soy bakımından oğul veya kız, evlat : “Anası olacak bir kadın çocuğu omuzundan yakalamış.” -B. R. Eyuboğlu. 3. Bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak : “Çocuk köşeyi dönerken ana arkasından su içmeye gitti.” -B. R. Eyuboğlu. 4. Genç erkek. 5. mec. Büyükler arasında daha az yaşlı olan kişi. 6. mec. Büyüklere yakışmayacak, daha çok küçüklerin yapabileceği gibi davranan kimse : Otuz yaşında ama hâlâ çocuk. 7. mec. Belli bir işte yeteri kadar deneyimi ve yeteneği olmayan kimse.

DAMAT i. (Far. dāmād) Bir âileye göre kızları veya kızları gibi olan bir yakınları ile evlenmiş olan erkek; güvey: Dâmâdımı gümrük kolcusu yazdırdı(Reşat N.Güntekin).

DAYI i. (ET. tağāy; kökü belli değildir) 1. Bir kimsenin annesinin erkek kardeşi. 2. Orta yaşı geçkin erkekler için kullanılan hitap sözü. 3. mec. Koruyucu, arka çıkan kimse, hâmî: İstanbul'da şehir âsâyiş ve inzibâtı yeniçeri ocağına bırakılmıştı. Şimdiki karakolların yerinde yeniçeri kolluklarının zâbitlerine de halk "hâmî" anlamında dayı diye hitap ederdi. Yeniçeri dayıları tâbiri de buradan kalmıştır(Reşat E.Koçu). 4. târih. Osmanlı Devleti'nde Tunus ve Cezâyir'de memleketin başında yönetici olarak bulunan beylere verilen unvan. 5. Kabadayı, külhanbeyi.

DAYIZADE i. (dayı ve Far. zâde "oğul" ile) Dayı oğlu veya dayı kızı.

DEDE i. (OT. [Oğuzca] dede "baba"; çocuk dilinden) [Kelime Arapça ve Farsça'da da bulunmaktadır] 1. Bir kimsenin babasının veya annesinin babası, büyük baba: Dedem vaktiyle Hama mütesellimiyken bir köy satın almış(Refik H.Karay). Dedemin kabri yanında bir çukur kazılmış(Yusuf Z.Ortaç). 2. Büyük babadan önceki ataların her biri, cet, ata: Bu kılıç bize dedelerimizden kaldı(Ömer Seyfeddin). 3. Yaşı çok ilerlemiş ihtiyar erkek. 4. Erkek isimlerinden sonra kullanılan unvan sözü: "Hasan Dede." 5. Yatır: Tezveren Dede'ye mumlar adandı(Hüseyin C.Yalçın). 6. Mevlevîlik'te çilesini doldurmuş Mevlevî dervişlerine, diğer tarîkatlarda ise şeyh adayı durumundaki dervişlere verilen unvan: "Neyzen Emin Dede." Çille-i aşkın elinden yine âzâde değildir/Gerçi ikmâl-i çile eyledi Tâhir Dede oldu (Tâhirü'l-Mevlevî). 7. Bektaşîler'de eskiden baba yerine mürşide verilen isim ve unvan: Alevîler'in inancına göre herhangi bir ocaktan gelen ve seyyid, yâni Hazret-i Peygamber'in soyundan olan ve mürşitlik vazîfesini gören kişilere dede denir(Abdülbâki Gölpınarlı). Bektâşîler, XIX. asır başında îtibâren "dede" karşılığı baba adını bilhassa kullandılar, yalnız Kırşehir'deki pir postuna oturan büyük baba efendiye "dede baba" denildi(Reşat E.Koçu).

DÜNÜR i. (ET. tûngür; kökü belli değildir) 1. Karı kocanın anne ve babalarının birbirlerine göre hısımlık adı: Murad Han Gâzî, Germiyan oğluyle nice

dünür oldu, onu bildirir(Âşıkpaşazâd). Filhakîka yemekten sonra kapı çalındı. Dünürümü misâfir odasına aldılar.(Fahri Celâl). 2. halk ağzı. Evlenme işinde aracı olan, kız istemeye giden kimse: Bekâr kalsam dünür olsam dullara(Âşık Veysel).

EBE a. 1. Doğum işini yaptıran kadın : “Babam ebe bulmaya koştı.” -A. Kutlu. 2. halk ağzı. Büyükanne, nine. 3. Genellikle çocuk oyunlarında baş olan, diğer çocuklara veya gruba karşı cezasını çekmek ve bundan kurtulmak için tek başına bütün sorumluluğu üzerine alan çocuk, oyun ebesi.

EBEVEYN i. (Ar. Eb “baba”nın tensiye eki –eyn almış şekli ebeveyn) Anne ile baba.

ELTİ i. Kardeş hanımlarının birbirine göre akrabâlık adı, bir kadına göre kayınbirâderinin karısı.

EMMİ a. Ar. ‘amm halk ağzı. Amca : “Bir kız bana emmi, dedi, n’eyleyim.” -Karacaoğlan.

EMMİ KIZI a. Amca kızı.

EMMİ OĞLU a. 1. Amca oğlu : “Endazeyi kaçırmışsındır çancı ustası, dedi, olmayacak bahse sürersin emmi oğlumu.” -K. Bilbaşar. 2. Dost, arkadaş, teklifsizce davranılabilen kimse.

ENİŞTE i. (Far. enkîşte’den) Kız kardeş veya kadın akrabâlardan birinin kocası.

EŞ i. (ET. iş) 1. Çift olarak kullanılan veya bir çift oluşturan iki şeyden her biri, bir teki: “Bu ayakkabının eşi nerede?” 2. Birbirinin aynı olan şeylerden her biri, denk, emsal: “Kırılan bardağın eşini bulamadım.” Ve ağaların tütünlerini, kahvelerini içine gömülüp keyifli keyifli içtikleri bu koltukların kendi oturma odalarındaki sarı kadife koltukların eşi olduğunu görürdü(Sâmiha Ayverdi). 3. Karı kocadan her biri, zevç, zevce [Bu mânâ “arkadaş” anlamından gelmiştir]: Apartmanın altındaki kolacının eşiydi(Ahmet H.Tanpınar). 4. Nitelikleri bakımından denk değerde, tam benzeri, aynı: Dünyâda hakîkaten eşi görülmemiş bir zâlimdir(Ömer Seyfeddin). Bir an geldi ki ömrümde eşini tatmadığım bir ferahlık ve

mutluluk duydum(Safiye Erol). 5. İkişer kişilik gruplar hâlinde oynanan oyunlarda bir grup teşkil eden iki kişinin birbirine göre olan durumu “Oyun başlıyor, herkes eşini seçsin.” 6. Yâr, dost, arkadaş, hemhal [Eskimiştir]: Hayır söyle eşine, hayır gelsin başına(Atasözü). Can canın eşidir, yoldaşdır (Enverî).

EVLAT- EVLAD i. (Ar. Veled’in çoğul şekli evlâd) [Türkçe’de tekil gibi de kullanılır] 1. Bir anne baba için kendi oğulları veya kızları: Evlâdını, âilesini unutmuştu(Nâmık Kemal). Getir, bir kerecik evlâdımın yüzünü göreyim de öyle götür(Ahmed Midhat Efendi). Ne bekliyor bilemem vâlidemle evlâdım(Abdülhak Hâmit). 2. Birinin soyundan gelen kimseler, soysop, sülâle, zürriyet. “Evlâd-ı Resul: Hz. Muhammed’in neslinden gelenler.” Evlâd-ı ehl-i beyt: Ehl-i beyt soyundan gelenler.” “Evlâd-ı şühedâ: Şehitlerin çocukları.” 3. (Belli bir topluluk veya yere göre) Varlığına, yetişmesine sebep olunan kimse(kimseler), oraya mensup olan fert(fertler): Evlâd-ı vatan.” “Evlâd-ı hânedan.” “Biz ezelden beri bu kapının evlâdıyız.” Türk evlâdı evde durmaz giderim(Mehmet E.Yurdakul). Harb-i hâzırda milel-i sâire en aziz ve kıymettar evlâtlarını saff-ı âteşe sevkederken İngilizler’in asker nâmı ile ortaya attıkları bütün eclâftır(Cenap Şahâbeddin). 4. ünl. Yaşı daha küçük olanlara karşı kullanılan hitap sözü: Sabret evlât!(Refik H.Karay). Aman evlâdım!... Bu tehlikelidir(Reşat N.Güntekin). Aleykümselâm evlât(Orhan V.Kanık).

GELİN i. (ET. kelin <kel-mek “gelmek”) 1. Evlenmek üzere süslenip hazırlanmış genç kız veya yeni evlenmiş kadın: Alay gelinin kapısına dayanıyor ve havaya silâhlar sıkıyorlar(Refik H.Karay). 2. Bir kimsenin oğlunun karısı: “Küçük gelinini çok sever.” 3. Bir âileye, o âilenin bir erkeğiyle evlenmek sûretiyle girmiş olan kadın: Üst üste kaybettiği dört çocuğunun acısı gelin olarak geldiği(...) bu eve, hatta bu semte uğramasını menediyordu.(Ahmet H.Tanpınar).

GÜVEY-GÜVEYİ i. (ET. küdegü [< *küde-gü] >küyegü>güyeği>güveyi>güvey) 1. Evlenmekte olan, yeni evlenen erkek: Mergup Bey daha on beş günlük güveyi iken... (Ahmed Midhat Efendi). Artık ne koltuk resmi kalmış ne görülecek güvey kalmıştı(Hâlîl Z.Uşaklıgil). 2. Bir kimsenin kızıyla veya yakınlarından bir kızla evlenmiş olan erkek, dâmat.

GÖRÜMCE i. (ET. körümçi “gören, görücü” <kör-ü-m+çi < kör-mek “görmek”) Bir kadına göre kocasının kız kardeşi.

HALA i. (Ar. hâle “annenin kız kardeşi”den) [Eski metinlerde asıl mânâsıyla geçen hâle kelimesi son dönemlerde ses değişikliğiyle birlikte anlam değişikliğine de uğramıştır] Babanın kız kardeşi: Bir gün halası sokaktan bağırarak geçen bir satıcıyı çağırdı(Refik H.Karay).

HALAZADE i. (hala ve Far. zâde “oğul” ile hala-zade) Hala çocuğu.

HAMİNNE i. (<hanım+nine) Anne veya babanın annesi, büyükanne: Beybabanı, anneni, haminnelerini, öteki dadılarını sevmez misin?(Hüseyin R.Gürpınar). Haminnemdir en sevgilisi/Çocukluk arkadaşlarımın(Orhan V.Kanık).

HANIM i. (<hanım, han’dan iyelik ekinin kalıplaşmasıyla [?]) 1. (Kibar konuşmada) Kadın: Eskiden şehrimiz âdeti iktizâsınca “hanım” unvanı “kadın” nâmına müreccah tutulurdu(Ali Rızâ Bey). 2. Eş, karı, zevce: “Amcanızın hanımı nereli?” 3. Hizmetinde bulunulan kadın: O yaşta bir kız hanımına bu kadar ağlamaz(Hüseyin R.Gürpınar). Hanımın ağzından bütün sırların çözüldüğünü göreceğim(Refik H.Karay). 4. Kadınlar için kullanılan unvan ve hitap sözü: “Ferhunde Hanım.” “Jâle Hanım.” Hanım, ben Mestnaz, Ferhat Ağa falan bilmem(Hüseyin R.Gürpınar). Hanımlar affınızı dilerim(Reşat N.Güntekin). 5. Âile ve ev kadınlığında aranan vasıflara sâhip kimse: “Büyük kızı çok hanımdır.” “Evi tertemiz, çok hanım doğrusu.” Değme güzele değişmem/ Böyle hanım az bulunur(Câhit S.Tarancı).

HANIMANNE birl. i. (Özellikle eski âilelerde) Kayınvâlîde.

HATUN i. (Far. hatun < Soğd. Hvaten) [Kelime Arapça’ya da geçmiştir] 1. Kadın: Bedevilerden bir ihtiyar hâtun bulunduğumuz mahalle gelip yanımıza oturdu(Fâik Reşat). 2. “Hanım” anlamında özellikle saygı ifâdesi olarak kadın isimlerinin sonuna getirilir: Âmine Hâtun Muhammed ânesi(Süleyman Çelebi). 3. halk ağzı. Eş, karı, zevce: “Bizim hâtun iki aydır annesinde.” 4. târih. Hâkanın eşi.

HEMŞİRE i. (Far. hem- eki ve şire “süt” ile hem-şire) [Kelimenin aşağıdaki anlamları Türkçe’de ortaya çıkmıştır] 1. Kız kardeş: Öz vâlidem, öz hemşirem beni

belki sizin kadar sevmezler(Hüseyin R.Gürpınar). 2. Diplomalı hastabakıcı genç kız veya kadın: “Nöbetçi hemşîre.” “Başhemşîre.” 3. Kadınlar için kullanılan hitap sözü: Hayır hemşireciğim, telefon haber vermedi(Ahmed Midhat Efendi). Ne diyecektim ona? Kardeşim mi, sevgili hemşirem mi, Şehnaz mı?(Yusuf Z.Ortaç).

HEMŞİREZADE i. (Far. hemşire ve zāde “doğmuş” ile hemşire-zāde) Kızkardeş çocuğu, yeğen.

KADINNİNE a. (kadı’nnine) 1. Büyükanne. 2. Yaşı epey ilerlemiş kadın.

KARDEŞ i. (ET. karındaş < karın+daş >kardaş, “ş”nin etkisiyle kardeş). 1. Aynı anne babadan doğan veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirlerine göre durumu: Kardeşini öldürüyor Kâbil(Orhan V.Kanık). Bunların başında kendisinden on yaş küçük olan kardeşi Hilmi Bey gelirdi(Sâmiha Ayverdi). 2. Aynı anne babadan doğmuşçasına yakın tutulan kimse: Beyim! Ahmet Bey benim arkadaşımı, kardeşimdi(Nâmık Kemal). 3. Aynı fikir ve inancı taşıyan, değer verilen ortak bir grubun birbirine bağladığı kimselerden her biri: “Din kardeşi.” “Tarîkat kardeşi.” Sizin için insan kardeşlerim/Herşey sizin için(Orhan V.Kanık). 4. Yaşları yakın kimseler için kullanılan hitap sözü: Kardeşler! Bayrağıma toplanmışsınız, iftihar ederim(Nâmık Kemal). Kardeş, kardeş diye seslendi(Yâkup K.Karaosmanoğlu). Git hemşerim, git kardeşim toprağına yüz sür(Câhit S.Tarancı).

KARI i. (ET. kârı “yaşlı” < kârı-mak “yaşlanmak”) 1. Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, zevce: Seni hâlâ seviyorum, eski karım(Orhan V.Kanık). İbrâhim Efendi karısı öldükten sonra evlenmemiş(Sâmiha Ayverdi). 2. (Kaba konuşmada) Kadın: Herif karısını yanına çağırıp der ki: Karı! Oğlana söyle, tövbeye acele etmesin(Fâik Reşat). El karılarına anlatacağıınıza bana gelip siz kendiniz niçin söylemediniz?(Hüseyin R.Gürpınar). Lânet olsun böyle oynak karıya!(Enis B.Koryürek). 3. sf. ve i. E.T. Türk. ve halk ağzı. Yaşlı, ihtiyar(kadın): Avratın bir karı anası var idi(Gülistan Terc.-T.S.). Sokuldu bir karı ortaya nâgâh/Asâsına dayanıp eyledi âh(Yahyâ Bey).

KAYIN, -YNI (II) a. Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini : “Sabahleyin kaynım beni bir katıra bindirdi.” -H. E. Adıvar.

KAYINBABA birl. i. Kaynata, kayın peder.

KAYINBİRADER birl. i. Kayın.

KAYINPEDER birl. i. Kaynata, kayın baba.

KAYINVALİDE birl. i. Kaynana: Kayınvâlîde iki torununu yanına aldı(Burhan Felek).

KAYNANA i. (<kayın ana) Kadına göre kocasının, erkeğe göre karısının annesi, kayınvâlîde.

KAYNATA i. (<kayın ata) Bir kadına göre kocasının, bir erkeğe göre karısının babası, kayın peder, kayın baba: Bana kaynatam anlatmıştı, baban, baban(Mustafa N.Sepetçioğlu).

KERİME i. (Ar. kerîm'den kerîme ‘‘cömert hanım’’) Kız evlât [Bu anlam Osmanlı Türkçesi'ne âittir]: İki üç gün sonra kerîme hanımda hiçbir hastalık kalmayacağına, artık ayağa kalkacağına inandırabilirdim (Ahmed Midhat Efendi). Bereket versin, hemen birkaç ay sonra kerîmesi Emine Hanım doğmuştu (Ahmet H. Tanpınar).

KIZ i. (ET.'den beri kullanılır) 1. Dişi cinsten olan evlât: ‘‘Üveye etme, özünde bulursun, geline etme, kızında bulursun.’’ Yüzüne baktıkça kâh oğlum aklıma geliyordu kâh kızım(Nâmık Kemal). Her an gözlerini kapayıp büyük servetini kızlarına bırakacak bir ihtiyar...(Sâmiha Ayverdi). 2. Dişi cinsten çocuk yaşta kimse: Bahçenin(...) yeşil derinliklerinden (...) bir kız çocuğu çıkıyordu(Ahmet Hâşim). Sonra beyaz bir maşlahla o hanım ve arkasında bir zenci kız ince iskeleden terâzileniyor, yaylanıyor gibi geçerlerdi(Rûşen E.Ünaydın). Oyun ve eğlence zamanlarını büyüklerin yanında geçirmekten hoşlanan bu küçük kız da annesinin amcası olan İbrâhim Efendi'yi herkes gibi tanıyordu(Sâmiha Ayverdi). 3. Evlenmeye aday dişi insan: Kızlardan hangisini beğendin?(Ahmed Midhat Efendi). Geldi köy kızları el bağladılar(Yahyâ Kemal). Bakalım, herif kızı kaçırarak mı?(Peyâmî Safâ). 4. Bir erkekle ilişkide bulunmamış dişi, bâkire, kız oğlan kız. 5. Dişi cinsten olan genç kimseler için kullanılan hitap sözü: Kızım! Hanım kızım! ne oluyorsun?(Nâmık Kemal).Hesnâ Hanım: -Sonra ne oldu kızım Şevkefzâ?(Hüseyin R.Gürpınar). Kız

vücûdun ne güzel böyle açık/Kız yakından göreyim sâhile çık(Yahyâ Kemal). 6. Ev işlerine bakan dişi cinsten çocuk veya genç kız, besleme. 7. İskambilde üzerinde kız resmi bulunan kâğıt, dam: Bütün istikbâli papazda, kızda(Ali M.Arolat).

KIZAN i. (kız'dan küçültme ekiyle kız+an) [Kelimenin etimolojisiyle ilgili başka görüşler de vardır] 1. Çocuk, erkek çocuk, evlât: Kızanlar sararıp kızlar soldular...(Ziyâ Gökâl). A... be kızanım, aynalı köşk de ne zamandır yanalı... (Safiye Erol). 2. Silâhlı, cesur köy delikanlısı: Burunlarından kıl aldırmayan efeler nerede? Kızanlarıyla insinler yüze bakalım(Bekir Büyükarkın).

KIZ KARDEŞ birl. i. Bir kimsenin aynı anne babadan doğmuş dişi cinsten kardeşi: Boğaz köşklerinde, kız kardeşlerinin yalılarında, yeni kurduğu orduyu bütün bir gözde maiyet ile teftişe gittiği levent yollarında... (Ahmet H. Tanpınar). İbrâhim Efendi'yle Hilmi Bey ve kız kardeşleri Bâise Hanım'ın babaları(...) Ali Bey isminde varlıklı ve nâmuslu bir kimseymiş(Sâmiha Ayverdi).

KOCA i. (koca "yaşlı, saygıdeğer kimse"den) Bir kadının evli olduğu erkek, eş, zevç: Kocasının şüpheleri âdeta boşanıp ayrılmaya kadar varabilirdi(Ahmed Midhat Efendi). Düğünden sonra kocanın seni Avrupa'ya götüreceğini söylemedi mi?(Peyâmi Safâ). Kadınlar giyinip kocalarını bekler(Orhan V.Kanık).

KUZEN i. (Fr. cousin < Lat.) Teyze, dayı, hala veya amca oğlu ve kızı: Kuzenleri de var(Yusuf Z.Ortaç).

KUZİN i. (Fr. Cousine < Lat.) Teyze, dayı, hala veya amca kızı.

NİNE i. (< nene, çocuk dilinden) 1. Büyükanne, anneanne veya babaanne: Zâten ninemin sık sık hatırlayışları yüzünden bu yolculuk biraz da onun nâmına yapılıyor gibiydi(Ahmet H.Tanpınar). 2. teşmil. Yaşlı kadın: Nine sayılacak kadar ihtiyar değildir(Ahmed Midhat Efendi).

OĞLAN i. (ET. oğlan "çocuk, evlât", oğul'dan çokluk bildiren +an ekiyle oğul+an; daha sonra "erkek çocuk" anlamında kullanılmaya başlanmıştır) [Kelime Balkan dillerine, ayrıca Moğolca ve Rusça'ya da geçmiştir] 1. Erkek çocuk: Bir saf kız oturdu bir saf oğlan/Cem' oldu behište hûr u gılman(Fuzûlî'den). Nice bin avrat ve oğlanı esir ettiler(Kâtip Çelebi'den Seçmeler) 2. Yetişkin erkek, delikanlı: Ufacık

taşınan kule yapılmaz/Karanlık gecede yâre bakılmaz/Var git oğlan var git elim dokunmaz/İstersen öcünden öl dedi bana(Karacaoğlan). Sırrımı vermezem ele âleme/Gel sarılak oğlan deli isen de(Karacaoğlan). 3. İskambilde üzerinde genç bir erkek resmi bulunan kâğıt, bacak, vale. 4. Erkeklerin cinsî zevklerine hizmet eden sapık erkek çocuk.

OĞUL i. (ET.'den beri kullanılan kelimenin kökü hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüşse de kesin bir sonuca varılamamıştır) 1. Cinsiyeti erkek olan evlât: Oğlum öleli üç seneyi geçti(Nâmık Kemal). 2. Erkek cinsiyetinden olan genç kimseler için kullanılan hitap sözü: Gel oğlum! gel beyim!(Nâmık Kemal). Ben Türküm oğul, ben Türküm(Ömer Seyfeddin- Ö.T.S.). 3. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Sülâle isimlerini belirtmek için kullanılır, zâde: “Germiyan oğlu Mehmet Bey.” “Osman oğulları.” “Ekşi oğulları.”

TEYZE i. (T. tağāy > tay “dayı” ve eze “büyük kız kardeş” ile tay eze+si > *tayaza > *teyze > teyze) 1. Bir kimseye göre annesinin kız kardeşi. 2. Annenin kız kardeşi yerine konan kimse. 3. Anne yaşındaki kadınlar için kullanılan hitap sözü.

TEYZEZADE i. (teyze ve Far. zâde “doğmuş” ile teyze-zâde) Teyze oğlu veya kızı.

TIFIL a. Ar. Tifl 1. Küçük çocuk. 2. sf. mec. Acemi, toy. 3. sf. halk ağzı. Zayıf, ufak tefek.

TORUN i. (Erm. Torn) 1. Bir kimsenin çocuğunun çocuğu: Muhammed torunu Ali'nin oğlu/Dedesinden imdad uman Hüseyin(Pir Sultan Abdal). Dur sana torunumu göndereyim de berâber oynayın diyerek kapıdan çıktı(Sâmipaşazâde Sezâî). Bir fincan ıhlamurunu onlara karşı etrâfi torunlarıyla çevrilmiş bir büyük anne saâdetiyle içer(Yusuf Z.Ortaç). 2 . (Çoğul şekliyle) Aynı soydan gelenler: Cedlerin eseri olan İstanbul, torunların eseri olan şu sulardaki şehre bakmaktan utanıyor gibi...(Rûşen E.Ünaydın). Eski Cinis beylerinin torunları, muhâcirlikten sonra baba yurtlarına döndükleri zaman yemek için bir çuval bulgurla, Kars'tan tedârik ettikleri bir çift öküzle işe başlamışlardı(Ahmet H.Tanpınar).

UŞAK, -Ğİ a. 1. Çocuk. 2. Herhangi bir bölgenin halkından olan erkek : “Kim bilir bu Anadolu uşaklarının her birinde ne cevherler vardır.” -C. S. Tarancı. 3. Erkek hizmetçi : “Sağda, duvar kıyısında ahır, arabacı, uşak odaları var.” -Y. Atılgan. 4. Tayfa : “Bir haykırma duyuldu. Uşakları koşturdum. Simit attırdım denize ama deniz geri vermedi.” -Z.Selimoğlu.

VALİDE i. (Ar. vilâdet “doğurmak”tan vâlîde) Anne: Cümlemizin vâlidemizdir vatan(Nâmık Kemal). Vâlîde hanım bu defa da yanında bir kadınla geldi(Ahmed Midhat Efendi). Görmeyeyim göz yaşını vâlîde(Câhit S.Tarancı).

VELET, -Dİ a. Ar. veled eski. 1. Oğul, çocuk. 2. ünl. Çocukları paylarken kullanılan bir söz.

YAVRU i. (Kökü kesin olarak belli değildir) 1. Çok küçük yaşta olan insan veya hayvan: İki kuş bir yavru besler yuvada(Pir Sultan Abdal). Şu bindiğim kırağım gebedir, yavrusu senindir(Refik H.Karay). İşte seneler geçiyor ve pembe dudaklı bir yavru bu kekre, bu buruk âile çeşnisine bir tat getiremiyordu(Sâmiha Ayverdi). 2. teşmil. (Ana baba için) Evlât, çocuk: Sakın dokunmayınız yavrumun sakat koluna(Hüseyin Sîret). Bir elinde baston, öteki elinde yavrusu...(Burhan Felek). 3. (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bildirilen şeyin küçüğü: “Konak yavrusu.” “Saray yavrusu.” “Kapı yavrusu.” “Gemi yavrusu.” 4. argo. Toy, acemi, tecrübesiz kimse. 5. argo. Genç ve güzel kız, kadın: Uff... Ne biçim yavrular var bu filmde!...(Oğuz Aral’dan). 6. sf. Henüz küçük olan, büyümemiş olan(özellikle hayvan): Yavru şâhin konar sarp kayalarına(Karacaoğlan). Yuvada çırpınan yavru kuşların/Uçmak hevesinde bahar geliyor(Câhit S.Tarancı).

YENGE i. (ET. yengge) 1. Kardeş, dayı veya amca karısı: Doğru ama başka şeyler de var. Yengemden biliyorum(Târık Buğra). 2. halk ağzı. Düğünde geline kılavuzluk eden, gerdek gecesi yeni evlilerin evinde kalan yaşlı kadın: El birliğiyle yenge kadınların tutup elin/Var bir kibâr-zâdeye sardırıyor belin(Enderunlu Vâsıf). Gerdek günü el ele de verdiler/Yenge, sağdıç kapımızda durdular(Eflâtun C.Güney). 3. Kadınlar için kullanılan hitap sözü.

ZEVCİ i. (Ar. zevc “eş, çift”ten zevce) Bir erkeğin nikâhlı eşi, karısı: İhtimal zevcesi bu akşam onu beklemiş(Ömer Seyfeddin). Bu kulis haberlerini başı dumanlı

Yusuf Bey'e sığağı sığağına anlatmakla kendini sâdik bir zevce pozunda görür(Sâmiha Ayverdi).

ZEVC-ZEVC i. (Ar. zevc) 1. (Kadına göre) Koca, eş: Belki zevciyle bahtiyar oldu(Cenap Şahâbeddin). Bakıp o nîm nigâhıyla zevcinin yüzüne(Hüseyn Sîret). Süreyyâ'ya bakarak ona sâde Suat'ın zevci olduğu için değıl derin ve âteşin olmayan tabiatı için de haset ediyordu(Mehmet Rauf). * eski. 2. İki şeyden meydana gelen takım, çift. 3. Bir çift teşkil eden iki şeyden her biri, eş.

1.2. Azərbaycan Türkçesi Akrabalık Terimlerinin Alfabetik Olarak Sözlük İncelemesi⁴

ABA i. məh. 1. Ata

2. Böyük bacı(hörmət üçün böyük qadına da deyilir.)

ANA i. 1. Övladı olan qadın. Ana məhəbbəti. Mehriban ana. Bütün qədim şairlər analarının südü ilə yoğrulmuş dildə yazırdılar. – Anasına bax, qızını al. (Məsəl). [Zeynəb:] Eh, Dilruba, sən özün də ana olacaqsan. M.S.Ordubadi. Gəlinin sözləri anasını da kövrəltdi. Çəmənzəminli. Dörd ay vardı, ananın gözləri yol çəkirdi. S.Rüstəm. // Məc. mənada. Zaman bizə bir anadır; Biz zamanın övladıyıq! S.Vurğun. 2. Öz balalarına nisbətən heyvan, balası olan heyvan. Quzular analarını əmirilər. Pişiyin balası lap anasına oxşayır. 3. Yaşlı qadına hörmətlə müraciət. Ana, bir az su verin. 4. məc. Bir şeyin əsas qismi, mərkəzi, kökü mənasında. Ana çay. Ana zoğ. Ana dili. – Bütün ana və qol arxlar təmizlənilib qaydaya salınmışdır. // məc. Bəsləyici, qidalandırıcı, tərbiyələndirici. Hündür dağlar sizin ilə öyünür; Anasınız çay, bulağa, buludlar. H.K.Sanlı. 5. məc. Müxtəlif oyunlarda başçı. Uşaqlardan bir nəfər nüfuzlusu “ana” (oyun başçısı) olardı. H.Sarabski. ◇ Ana bətni – ana qarını, uşaqlıq. Bəlkə də onların [Bab və Bəhanın] ana bətnindən alim doğulduğuna inananlar tapılırdı. M.S.Ordubadi. Ana Vətən, ana torpaq, ana yurd tən. – Vətən. Onun sadə həyatını mən bilirəm; Bilir bizim ana torpaq, ana vətən. S.Vurğun. Mən deyirdim ki, bir gün varıb ana yurduna; Öpərsiniz anamın toz basan məzarını... A.İldırım. Ana dili

⁴ *Azərbaycan Dilinin İzahlı Lüğəti*, 4 Cild(Bakı : “Şərq-Qərb”, 2006).

– bir adamın doğma dili, körpəlikdən öz ataanasından öyrəndiyi dil. ..Ərəb və fars kəlmə və ibarələrinin şövq və həvəsində olub, ehtiyac olmadığı halda onları ana dilinə qatıb qarışdırmaq, bizim əqidəmizcə, böyük səhvdir. F.Köçərli. Füzuli bayraq etdi doğma ana dilini; O bu dildə ilk dəfə “Leyli-Məcnun” yaratdı. B.Vahabzadə. Ana xətti – əsas, mühüm cəhət. Lakin özlüyündə müstəqil olan bütün bu musiqi parçaları arasında müəyyən bir rəbitənin varlığı və bununla da bütün nömrələrin bir ana xəttinə əsaslanması lazımdır. Ə.Bədəlbəyli. Ana uşağı məc. – utancaq, dilsiz-ağızsız, fağır. Dördillik məktəb həyatında özünü ana uşağı kimi aparən Səlim birdən-birə dəyişdi. M.Hüseyn. Anadan olmaq – doğulmaq. Nurəddin .. anadan olandan öz şəhərlərindən başqa bir yer görməmişdi. S.S.Axundov. Anan ölsün! – təəssüf, kədər bildirir. [Əhməd:] ..Dərdlər dərmanı tapılmaz məgərinki bu kitabların içində... Anan ölsün kitab yazan!.. N.Vəzirov. Anası mələr qalmaq – ölmək. Anası ölmüş (ölsün) – 1) yazıq, fağır, biçarə, bədbəxt (təəssüf bildirir). [Məsmə:] Təzəlikdə heç xəbər-ətər yoxdur. Anası ölmüş [Bəndalı] düşdü qürbətə, yaman düşdü. Mir Cəlal. Səlbə təzədən dilləndi: – Anası ölmüşü harada qoyub gəldin? Ə.Vəliyev; 2) qoçaq, zirək (tərif yerində işlənir). Anasını ağlar (mələr) qoymaq – divan tutmaq, öldürmək, bədbəxt etmək, müsibətə uğratmaq. [Rəşid:] ..Yadında saxla, mənim tikəmə əl uzadanın anasını ağlar qoyaram. İ.Şıxlı. Anasını ağlatmaq – zülm etmək, divan tutmaq, bərk cəzalandırmaq, öldürmək. [İsmayıl bəy:] Sən məni şahid yaz, mən onun [Camal bəyin] anasını ağladım. N.Vəzirov. Güldü, sinəsini dağladıb haqqın; Güldü, anasını ağladıb haqqın. B.Vahabzadə. Anası vayına oturmaq – ölmək. Uşaqların anası dan. – evfemistik yol ilə ərin öz arvadının adını çəkməmək üçün işlətdiyi ifadə. [Kərəməli:] Eşitməyibsənmi ilan vuran yatar, ac yatmaz. Səndən də üzüm qara, uşaqların anası da yorğana bürünüb hıçqırırdı. İ.Şıxlı.

ANACAN i. Anaya nəvazişlə müraciət. [Rəsul:] Anacan, dayanmağa halım yoxdur, gərək mən gedəm. “Aşiq Qərib.”

ARVAD i. Qadın. Arvadlar otaqda çəpik çalıb süzürdülər. Çəmən-zəminli. Qulu Allahyara cavab verdi: – Arvad xeylağı ilə nə işiniz var? Mir Cəlal. // Ərli qadın, əri olan, ya olmuş qadın. _ Arvad almaq – evlənmək.

ATA i. 1. Övladı olan kişi; dədə. Doğma ata. Ögey ata. Bu uşaq lap atasına oxşayır. – Ata olmayan, ata qədrini bilməz. (Atasözü). 2. məc. Bir nəzəriyyənin,

məsələnin və s.-nin banisi; rəhbər, yolgöstərən. M.F.Axundzadə Azərbaycan dramaturgiyasının atasıdır. // məc. Himayəçi, tərbiyə verən, pərəstar, yetişdirib böyüdən. O, bizə ata olmuşdur. 3. Yaşlı və hörmətli kişiyyə xitab, müraciət. // “Atam” şəklində – xahiş, bəzən narazılıq ifadə edir. [Sitarə:] Atam, apar məni də Kəbənin ziyarətinə. C.Cabbarlı. [Adamlardan biri:] Atam, höcət nə üçün? Bu saat bir adam göndərək .. bu məsələni öyrənib gəlsin. H.Sarabski. 4. Yalnız cəm şəklində: ATALAR – əcdad, ata-baba. Atalar belə deyiblər. Atalarımızın müqəddəs qəbrini namusla düşməndən qoruduq. Atalar nə əkilər, oğullar onu biçiblər. ◇ Atalar sözü – ibrətamiz məzmunlu qısa kəlam, ifadə. Atalar sözündə xalqın dühası əks olunur. Atalar sözündə dərin hikmət var. Atasını yandırmaq dan. – çox əziyyət çəkmək, əldən düşmək, üzülmək, ağır, əziyyətli bir şeyə məruz qalmaq. Atasına od vurmaq – bx. atasını yandırmaq. Atasını dalına sarımaq – bx. atasını yandırmaq. Atasını yandırmaq dan. – 1) şiddətli cəzalandırmaq, divan tutmaq. [Mirzə Turab kəndlilərə:] Səfər bəyin nə haqqı var sizi bu qədər incidə. Mən onun atasını yandıraram. B.Talıblı. [Xəlil:] Qoy bir işlərim yoluna düşsün, mən onun atasını necə yandıraram, özüm bilərəm. M.Hüseyn; 2) məhv etmək, tamamilə bərbad hala salmaq. O, bağın atasını yandırır. “Kirpi”. Uşaqların atası dan. – evfemizm yolu ilə arvadın öz ərinin adını çəkməmək üçün işlətdiyi ifadə.

ATA-ANA i. Öz övladına münasibətdə kişi və qadın; valideyn. Ata-analar öz uşaqlarının tərbiyəsinə fikir verməlidirlər.- Atanı-ananı görməsəydim, özünə xan deyərdim. (Məsəl) Tahir... həm Nərgizin özünün, həm də ata-anasının kefini, əhvalını soruşdu. M.Hüseyn. [Xeyransa:] A kişi, mən oğlanı görməmişəm, anası canlara dəyən bir adamdır. Məclislər yaraşığı... (olan) atası var. Hələ ata-ananın övladı pis olmaz. H.Sarabski.

ATA-BABA i. Əcdad, ulu baba, nəslin ilk baniləri. Ata-baba yurdu. Ata-baba qaydası. Onun ata-babası kəndli olmuşdur. - Ata-babadan bu məhəllələrə belə bir ad qoyulmuşdu... N.Nərimanov. [Cahan:] Sən gəl, ata-baba yolu ilə evlən. Ü.Hacıbəyov. Mirzağa Cəmiləni almaq üçün bir yol tapmayırdı. Cəmilənin Bakıda heç bir qohum və əqrəbası yox idi ki, ona elçi göndərərək ata-baba qaydası ilə onu istəyə idi. S.Hüseyn

ATA-BALA i. Ata ile oğlu, ya qızı. [Hacı Murad:] İrəli gəl, əyləş. Bir az ata-bala dərldləşək. S.S.Axundov. Ata-bala... parlaq şimal ulduzuna doğru yol aldılar. Mir Cəlal.

BABA i. 1. Atanın, ya ananın atası; nəvəsi olan kişi.

2. Bəzi yerlərdə ataya deyilir.

3. Yaşlı ve hörmətli kişi, yaxud yaşlı kişiye hörmətlə müraciət.//Çox qoca kişi mənasında.

4. Bəzən xitab yerində işlənir. Baba, məndən nə istəyirsən? – Uşaq mənimdir, baba! Dəxli nədir sizlərə? M.Ə.Sabir.

5. Sadə, adi, fağır mənasında(adətən təvazö üçün peşə, sənət bildirən sözlərə qoşulur). [Yusif Sərrac:] Mən bir fağır sərrac babayam. Mən hara, taxtū tac hara?! M.F.Axundzadə. Cütçü babasan, buğdanı ver, darı yeyərsən; Su olmasa, qışda əridib qarı yeyərsən. M.Ə.Sabir. [Mirzə:] Mən yoxsul bir müəllim babayam. Ə.Haqverdiyev.

6. Yalnız cəm şəklində: babalar-əcdad. [Alan padşahlarının] babalarından biri Abbasilər xilafətinin birinci əsrində Nəsara(xristian) dinini qəbul etdi. A.Bakıxanov. Seyrə vardıqda o heçlikləri mən; Deyirəm: toprağa dönmüş babalar... S.Vurğun. Ulu baba-nəslin banisi, ilk ağsaqqalı.

BACI i. 1. Bir ata-anadan, yaxud bir atadan və ya bir anadan olan qızların bir birinə və ya qardaşlarına olan qohumluq münasibəti. Doğma bacılar. Əkiz bacılar.

2. Tanış olmayan qadına, qıza ehtiramla müraciət. Ey atalar, analar, ey gəlinlər, bacılar; Az keçər bahar kimi ürəyiniz açılar. S.Rüstəm//Hörmət üçün qadınların adlarına, yaxud ləqəbinə əlavə olunur. Bu gün dərs olmamışdı, molla baci xəstə imiş. Odur ki, Ağabəyim səhərdən dayəsindən ayrılmamışdı. Çəmən-zəminli. Tükəzban bir döşək getirib, Məşədi Püstə bacının altına salır. H. Sarabski.

BACIQIZI i. 1. Bacının qız övladı.

2. Yaşlı kişinin qıza və yaxud cavan qadına nəvazişlə müraciəti.
Bacıqızı, yol buradandır?

BACIOĞLU i. 1. Bacının oğlan övladı. [Dayısı Nadirə:] Bacıoğlu, görünür qulaqburması yadından çıxıb, ha?- deyə altı il əvvəl döyüldüyünü xatırlatdı. B.Talıblı.

2. Yaşlı adamın uşağa və ya cavan oğlana, yaxud öz bacısı oğluna müraciəti. Bacıoğlu, sən kimlərdənsən?- Mən ölüm, bacıoğlu, mənim ürəyimi sıxma, dərşini yaxşı əzbərlə, yoxsa səndən küsərəm. C.Məmmədquluzadə.

BALA i. 1. Övlad, uşaq, oğul. Ana və bala. Balalara hədiyyə.- Bala baldan şirindir.(Atasözü). Biçərə Məşədi Əsgər indi üç gün idi ki, gözüyaşlı ac-acına balalarının əhvalına alışır. S.M.Qənizadə. [Ana:] Qulaq asın, mənim balalarım, ürəyimə damıb ki, mən bu yataqdan durmayacağam. M.İbrahimov.//Məc. Mənada. [Baş leytenant:] Qafqaz balası, bu körpü cəbhənin mühüm keçidlərindəndir. Mir Cəlal.

2. Kiçik, körpə heyvan, quş. Pişik balası. Tülkü balası. Qarğa balası. Gah yetişmiş meyvələri dərib yeyərdik, gah quş yuvalarından bala düşürüb oynardıq. S.S.Axundov.

3. Xitab yerində (çox vaxt “a balam”, “ay balam”, “balam” şəklində də işlənir). Papaqçı dedi: - Bala, mənə şeyird durarsanmı? Rəsul dedi:

- Nə üçün durmaram. “Aşiq Qərib”. Ay balam, eybini qan; Bir həya eylə, utan! M.Ə.Sabir. [İsmayıl ağa:] Balam, nə olar bizləri də yada salasan! Üç gündür eşitmişəm buradasan, di gəl, tapı bilmirəm. Mir Cəlal. [Xeyransa:] A balam, deyirəm bir kişiye məsləhət eləyim, sonra gedək. H.Sarabski.

4. sf. Kiçik, balaca, xırda, körpə. Tamam ağ bədənin güldən əladır; Qamətindir sənubərdən, bala qız. M.P.Vaqif. Aristokrasiya xanımları, yenə də gözəl bala dərvişin şəklini...öpür. M.S.Ordubadı. Xan Sultan qoyunu gözləmək üçün bala çobanı dik qayanın başına qaldırmışdı. S.Rəhimov.

BALDIZ i. Arvadın və ya ərin bacısı. [Teymur ağa:] Mən sənin baldızın Nisə xanıma təəşşüq yetirib, Allahın əmri ilə onu almağa talib idim. M.F.Axundzadə. Məsmənin həyatının üçüncü səhifəsi öz baldızının qəyyumluğundan çıxdığı tarixdən başlayır. S.Hüseyn.

BƏRADƏR i.[Far.] Qardaş. Bəradərim Cəmil ilə məsləhəti bu yerə qoyduq ki, qabaqca o getsin. C.Məmmədquluzadə.//Dostcasına müraciət. [Nəcəf bəy:] Bəradərim Nəcəf! Kağız yazıb, Cavadnan göndərmişdin, gəlmişdi vüsul oldu, oxuyub məzmunundan xəbərdar oldum. Ə.Haqverdiyev

BİBİ i. Övlad üçün atanın bacısı.

BİBİGƏLİNİ i. Atanın bacısının gəlini(oğlunun arvadı).

BİBİQIZI i. Atanın bacısı qızı.

BİBİƏVƏSİ i. Atanın bacısının nəvəsi.

BİBİOĞLU i. Atanın bacısının oğlu.

CƏDD i. [Ər.] Ata və ya ananın atası; baba; əcdad. Həzrəti-Yəkub... sonra buyurdu ki,... cəsədimi cəddim İbrahim Xəlil məzarında dəfn edəsiniz. A.Ə.Axundzadə.

DAMAD i. [Far.] Qızın əri, kürəkən, giyov.

DAYI i. 1. Ananın qardaşı.

2. Qoca və ya yaşlı kişiyyə müraciət edərkən, ya haqqında danışarkən hörmət əlaməti olaraq deyilir. [Əsəd bəy:] Hayıf, hayıf, Dursun dayı, qocaldın. C.Cabbarlı. Məni qəmgin görsə əqər; Düşmən gülər; dost qam yeyər; Qızlar baxıb “dayı” deyər; Ağarma, saçım, ağarma! M.Araz//Bəzən kinayə və ya istehza ilə deyilir. Boşla, ay molla dayı, sən də bizi çəkmə zora; Biz sənin hiylən ilə düşmərək əsla bu tora. M.Ə.Sabir.

DAYIARVADI i. Ananın qardaşı arvadı.

DAYIGƏLİNİ i. Dayıoğlunun arvadı, dayının gəlini.

DAYIQIZI i. Ananın qardaşı qızı. [Səfi bəy:] Sağ ol, dayıqızı! S.S.Axundov.

DAYİƏVƏSİ i. Dayıoğlunun, ya dayıqızının övladı, dayının nəvəsi.

DAYIOĞLU i. Ananın qardaşı oğlu.

DAYIUŞAĞI i. Dayının oğlu, ya qızı.

DƏDƏ i. 1. Ata. Dədə görməyib, elə bilir ki, Şaqqulu da bir dədədir. (Atasözü). [Qurban:] Dədəm öldü, mən də qaldım on altı-on yeddi yaşında. Ə.Haqverdiyev. Dədəmin övladı olmamağına görə nəzir eyləyir ki, bir qızım olsun, seyidə verim. Çəmənəminli.//Ataya müraciət. [Əmiraslan dedi:] Dədə! Mən məktəbə getməyəcəyəm. Orada molla adamın ayağını falaqqaya salıb döyür. S.S.Axundov.

DƏRNƏ i. məh. 1. Yengə. Gəlini dərnəsi kim idi?

ELTİ i. Qardaş arvadlarının bir-birinə olan qohumluq münasibəti, qayınxatın. [Şərəfnisə:] Nəyi gizlətmişəm, ay elti? M.Hüseyn.

ƏBƏVEYN i. [Ər.] köhn. Ata-ana, valideyn. Hər gün əbəveyni şad edirlər; Hörmətlərini izdiyəd edirlər. M.Ə.Sabir.

ƏMİ i. 1. Atanın qardaşı. Əmiləri dövləti bir ilin içində dağıtdılar, axırda bir barmaqhesabı göstərdilər. C.Məmmədquluzadə.

2. Yaşlı, yaxın adama müraciət kimi işlədilən söz. Əmi, saat neçədir? –[Sona:] Əmi, bizim bu Qadir yaman qorxur. Ə.Əbülhəsən.//Hörmət üçün özündən yaşlı kişinin adına qoşulur. İki saat yol gedib Qasım əmi yetişdi Təzəkəndə...C.Məmmədquluzadə.

ƏMİARVADI i. Əminin arvadı.

ƏMİQIZI i. 1. Əminin qızı. Tamam da əmiqızının uşağını saxlayacaqdır. S.S.Axundov.//Əminin qızına müraciət. [Bəhram:] Xoş gördük, əmiqızı, yəqin mənə çox gözləmişən. C.Cabbarlı. [Tahir:] Yox, əmiqızı, qızdırmanın qalxmağı ondan deyil. M.Hüseyn.

2. məc. Özgə qızlara hörmət və məhribanlıq göstərərək, çağırmaq üçün işlənən ləqəb.

ƏMİƏVƏSİ i. Əminin oğlu və ya qızının oğlu(qızı)

ƏMİOĞLU sf. 1. Əminin oğlu. Qızlar şərti pozan əmioğlunu danladılarsa da, yenə gülüşməyə məcbur oldular. M.Hüseyn.

2. Özündən yaşlı əmisi oğluna, yaxud başqa bir adama müraciət sözü.Əmioğlu, bir bura zəhmət çək. – [Sara:] Bəhram! Əmioğlu, özün bilirsən ki, mənim dünyada bir kimsəm yoxdur. C.Cabbarlı.

ƏMİUŞAĞI i. Əminin oğlu, ya qızı. O, bizimlə əmiuşağıdır.

ƏMİZADƏ [əmi və far...zadə] köhn.

1. Bx. əmiuşağı. O mənim əmizadəmdir. – [Pəricahan xanım:] Ah, harada qalmışsan, ey sevgili əmizadəm! S.S.Axundov. Hatəm xanın əmizadəsi Yədulla xan evdə işsiz oturmaqdan çox darıxdığı üçün bir ziyafət düzəltmək qərarına gəldi. S.Rəhimov.

2. Ata-babanın əmiləri nəslindən olan. Onlar bizim əmizadələrimizdir.

- Tağı əmi sair əmizadələrinə nisbətən məndə böyük təsir buraxmışdı.
S.S.Axundov.

ƏMMƏ i. [Ər.] klas. Bibi. Aya, onlar deyil idi ki, analarını, bacılarını və qızlarını və əmmələrini və xalələrini nikah edərdilər. M.F.Axundzadə. [Pəricahan xanım:] Biçarə əmməm şam kimi əriyir. S.S.Axundov.

ƏR i. 1. Arvadın qanuni və məhrəm yoldaşı olan kişi; zövc. Dedi kim, bu məzarıdır ərimin; Ol üzü gül, boyu sənubərimin. S.Ə.Şirvani. Zeynəb .. ərinə deyirdi: – Bilmirəm, mən olmasaydım, sən .. necə yaşıya bilərdin? S.S.Axundov. Arvad qab dəsmalı ilə yaşarmış gözlərini silib ərinin qabağında döyükdə-döyükdə qaldı. S.Rəhman. _ Ərə getmək – nikahlanmaq, birinin arvadı olmaq. [Nənəcən] bir qarından ötrü ərə getməkdən dul yaşamağı əfzəl bilirdi. N.Nərimanov. [Pəri:] Fəqət

ərə getmək asanmı? C.Cabbarlı. [Gülnaz:] Yox, yox, mən səndən başqa özgəsinə ərə getməyəcəyəm. Ü.Hacıbəyov. Ərə vermək – nikahlatmaq, öz qızının, bacısının və s.-nin biri ilə nikahlanmasına razı olmaq. [Sərvər:] ..Atan səni bir özgəsinə ərə vermək istəyir. Ü.Hacıbəyov. 2. sf. və i. Sözümdə möhkəm, mərd; qəhrəman, igid, qoçaq. [Orxan:] Ər kişidə olur bir söz, bir məram. H.Cavid. [Altunbay:] Səndə doğrudan da bir ər ürəyi varsa, açıq söylə; Solmazı çoxmu sevirsen? C.Cabbarlı. ◇ Ər oğlu ər – igid, qəhrəman. [Nəbi:] Bizimkilərdir; Qəhrəmanla Vəli ər oğlu ərdir. S.Rüstəm.

GƏLİN i. 1. Toyu keçirilən, ərə gedən qız. Gəlini məclisə gətirmək. – [Məşədi İbad:] Amma bu gəlin kişi çıxdı. Ü.Hacıbəyov. Gəlin aparmağa gələn dəstələr qapıda yığılıb intizar çəkər. M.S.Ordubadi. _Gəlin köçmək – ərə getmək. ..Gülpəri atasından iznsiz kəbin kəsdirib Əmiraslana gəlin köçdü. S.S.Axundov. Gəlin otağı etnoqr. – 1) Toy günü gəlinlə bəy üçün ayrılıb bəzədilmiş otaq. Şahsənəm gəlin otağına keçdi. “Aşiq Qərib”. Ananın bəzədiyi təzə gəlin otağı; Olar azgın düşmənin kef məclisi, yatağı. Ə.Cəmil; 2. məc. bəzəkli, qəşəng otaq mənasında. Bura lap gəlin otağıdır. Gəlin otağı kimi bəzənmiş. – Xanım, Səriyyəgili yuxarı qaldırdı, .. fərşlərlə bəzənmiş və gəlin otağını andıran isti bir otağa gətirdi.. M.İbrahimov. // Təzəcə toyu olmuş, təzəcə ərə getmiş cavan qadın. Heydər bəy alaçıqın içində oturubdur bir gün irəli toy edib gətirdiyi gəlini ilə. M.F.Axundzadə. Səhərsəhər yaz çağı; Köçür oba yaylağa; Gəlinlərin balağı; Batır lilə, batlağa. A.Səhhət. Kərbəlayı Dünyamalı səslədi, səsinə o biri damdan bir cavan gəlin çıxdı. E.Sultanov. 2. Qayınanaya, qayınataya görə oğlun arvadı. [Nənəxanım:] Allaha heç rəva deyil ki, mənim taylarım hamama gedəndə boğçasını gəlini götürsün, .. amma mənim gəlinim olmasın! Çəmənəmli. Sədəf öz gəlinini qucaqlayaraq məhzun baxışları ilə onu süzdü.. S.Vəliyev. 3. məc. Çox bəzəkli, gözəl, qəşəng, xoşagələn şey haqqında. Yenə gəlin camalını açacaqdır, bizim dağlar; Bu ellərin sinəsindən gedəcəkdir odlu dağlar. S.Vurğun. Azərbaycanın Göygöl kimi gözəl və misilsiz bir gəlini var. M.İbrahimov. 4. Bx. gəlincik ..Səntək qızlar hələ gəlin oynadar. C.Məmmədquluzadə. Balaca bir qız uşağı çıxdı. Əlindəki kifir gəlinlə oynadığı bilinirdi. M.Hüseyn.

XALA i. 1. Ananın bacısı. [Sultan bəy:] Xalanın muzdu o olar ki, canı rahat olur. Ü.Hacıbəyov. Budaq xalasının danışığını maraqla dinləyir, gözünü ondan çəkmirdi. Ə.Vəliyev.

2. Qoca və ya yaşlı qadına müraciət edərkən, ya haqqında danışarkən hörmət əlaməti olaraq deyilir. Sürmə xala lap qol zoruna Narıncı geyindirdi. S.Rəhman. Ehtiyat xala dəmiryoldan xeyli uzaq... səfalı yaylaq şəhərində yaşayırdı. Mir Cəlal.

XALACAN i. Xalaya nəvazişlə müraciət. Xalacan, bir bizə gəlsənə! – [Yunus xalasına:] Bu nədir, xalacan, bircə baxsana! Ə.Məmmədخانلی.//Yaşlı qadına mehribanlıqla, nəvazişlə müraciət. Xalacan, bir az su verin, içim.

XALAGƏLİNİ i. Ananın bacısının gəlini.

XALAQIZI i. Ananın bacısı qızı.

XALANƏVƏSİ i. Ananın bacısı nəvəsi.

XALAOĞLU i. Ananın bacısı oğlu. – Mən də Bakıya tərəf hazırlaşırıdım, bizim xalaoğlu da yazmışdır. S.Rəhimov.

XANIM i. 1. Hörmət və şərəf üçün qadınlara verilən ad; bəyim. [Murad:] Ah, xanım, bir sənə mənə pənahım; Mən qərrib kimsəyəm, yox bir günahım. H.Cavid. Dəlilər, xanımlar Koroğludan çox nigaran idilər. “Koroğlu”. Çərşənbə günündə çeşmə başında; Gözüm bir alagöz xanıma düşdü. Aşıq Ələsgər. // Tanış olmayan qadına hörmətlə müraciət. Xanım, məni dinləyin. // Hörmət üçün qadın adlarına əlavə edilir. Nizami, Məhsəti xanıma ürək və təsəlli vermək üçün uzun-uzadı danışdı. M.S.Ordubadı. Ağa Murad bəyin Reyhan xanımla rəftarı .. get-gedə sərtləşirdi. T.Ş.Simurq. [Şeyda Kəngərli:] Davamlı olun, Sənubər xanım, lazımlı fikri həyata keçirmək çətin olduğu kimi, həm də şərəflidir. B.Bayramov. // Qadınlığın bütün gözəl sifətlərini özündə cəmləşdirən qadın haqqında; alicənab, nəcib. Çox xanım adamdır (bu mənada xanım-xatın şəklində də işlənir). 2. Qadın, arvad, zövcə. Yoldaşım öz xanımı ilə gəlmişdi. – Bu vaxt evin xanımı uzun, yekə məcməyidə buğlanan plovu gətirib, stolun üstünə qoydu. M.Hüseyn. 3. Bəzi mürəkkəb qadın adlarının ikinci tərkib hissəsi; məs.: Minaxanım, Bəyimxanım, Balacaxanım, Xırdaxanım və s.

KÖTÜCƏ bx. kötükə 1-ci mənada. Nənə öz kötücəsini oynadır. – [Tahir:] Sən nəvə nədir, nəticəni də görəcəksən, hələ bir kötükəni də. M.Hüseyn.

KÖTÜKCƏ i. 1. Nəticənin uşağı. Nə nəvən var, nə nəticən, nə kötükcən olacaqdı. M.Araz.

2. Bx. kötükçük

KÜRƏKƏN i. Qızın ərinin, qızın ata və anasına olan qohumluq münasibəti; yeznə. [İmran:] Hacı Murad, sən çox xoşbəxtsən ki, İmran kimi kürəkənin var. S.S.Axundov. Yaxşı yol, oğlum!- deyərək, qoca qayınana öz cavan kürəkənini yola saldı. B.Talıblı. [Vahimə:] Bacım da durdu, durdu, özünə kürəkən tapdı. B.Bayramov.

QARDAŞ i. 1. Bir ata-anadan yaxud yalnız bir atadan və ya bir anadan olan oğulların bir-birinə, yaxud bacısına nisbətən hər biri. (Qaraca çoban) ... bağıryaran bir səslə qıy vurub irəli şığıdı. İki qardaşı da gəlib ona qoşuldular. M.Rzaquluzadə... Bir şəhərin beş qardaşın xanlığına parçalandı... M.Araz.

QARDAŞQIZI i. 1 . Qardaşın qızı.

2. Yaşlı adamın yad qıza müraciəti.

QARDAŞOĞLU i. 1. Qardaşın oğlu. Qardaşoğlun harada işləyir?

2. Yaşlı adamın özündən kiçik oğlana müraciəti. [Dəyirmançı:] Bilirsən, qardaşoğlu, beş qızım var, Tanrı mənə oğul zürriyyəti məsləhət görmeyib. Çəmənəminli. [İlyas:] Hə, qardaşoğlu, mənə kömək etmək istəyirsən, ya yox? S.Rəhimov.

QARI i. 1. Qoca qadın, qoca arvad. Budur! Dünya görmüş o qarıya bax; Mənalı gözləri intizardadır. S.Vurğun. Ayna qarının qolundan tutaraq yanına çəkdi. Ə.Məmmədخانlı.

QARINƏNƏ i. 1. Qoca nənə; ata, ya ananın anası. Birdən xoruzlar hinlərdə banladı, Qarınənə sübh olduğun anladı. A.Səhhət.

2. Ümumiyyətlə, qoca arvad, qoca qarı. Deyirlər tapılıb Babək qılıncı; Muştuluq paylayın, qarı nənələr! M.Araz.

QAYIN i. Ər və ya arvadın qardaşı. Hümmət, Tağı əminin xalası oğlu və həm də qayını idi. S.S.Axundov. [Yaxşı:] Qaynım dünən araba ilə şəhərə gedib. C.Cabbarlı.

QAYINANA i. Ər və ya arvadın anası. Sona xala gözəl bir gəlin qayınanası oldu. S.S.Axundov. Qayınanalarınıza çox da üz verməyin, evinizə pərxaşlıq salar. Qantemir. Qayınanasının ona ürək-dirək verməsinə baxmayaraq, Durna qərarlı oldu. İ.Əfəndiyev.

QAYINARVADI i. Qayının arvadı.

QAYINATA i. Ər və ya arvadın atası. Bir tərəfdən əri, o biri tərəfdən də qayınatası bütün acıqlarını Gülyazdan çıxmağa başladılar. M.Hüseyn.

QAYINXATINI i. Qayınarvadı. Bu darvazanın ixtiyarı Əminənin böyük dul qayinxatınısı Dürdanə xanımda idi. Ə.Əbülhəsən.

QIZ i. 1. Qadın cinsindən olan uşaq, övlad. Yusifin Səlimədən başqa bir oğlu və iki qızı var idi. N.Nərimanov. Gəlinlər, qızlar ağır-ağır enib qalxırdılar. Çəmənəmli.

2. Hədd-bülüğa çatmış, lakin hələ ərə getməmiş qadın cinsli cavan. Qızlar, oğlanlar yanaşı oturmuşdular. M.Hüseyn. (Buğacın anası) atını məhmizləyib qırx qızla birgə çölə, ovlağa sarı üz qoydu. M.Rzaquluzadə.//Bakirə mənasında.

QUDA i. Gəlin ilə oğlanın ata-analarının bir-birinə olan qohumluq münasibəti. İki quda ötə-bəridən məhəbbətlə danışdılar. A.Şaiq. Gəlin qayınanasının xoşuna gəlirdi. Qayınana qudaları qonaq edərdi. H.Sarabski.

NƏNƏ i. 1. Atanın, yaxud ananın anası; nəvəsi olan qadın... İkramin fikri dəyişir, bütün günahları nənəsində görürdü. Ə.Əbülhəsən.

2. Bəzi yerlərdə anaya deyilir.

3. Yaşlı və hörmətli qadın, yaxud yaşlı qadına hörmətlə müraciət.

[Yusif:] Xoş gəlibsən, Pərzad nənə! N.Nərimanov.//Çox qoca qadın haqqında. [Qarı:] Qurban sana qarı nənən; Xeyir xəbər gətirdim mən. S.Vurğun.//Bəzən xitab yerində işlənir. Nənə, buyurun, əyləşin.

NƏTİCƏ i. [Ər.] Nəvənin uşağı. Qoca kişi gözü dolusu:- Nəticə,- dedi, - nəvənin uşağı nəticə olmurmu? S.Rəhimov. [Tahir:] Sən nəvə nədir, nəticəni də görəcəksən, hələ bir kötükəni də. M.Hüseyn.

NƏVƏ i. Oğlun və ya qızın uşağı. Dövlətdə-dəvə, övladda-nəvə. (Atasözü) İzzət qarı dönüb yanında yatmış nəvəsi Qumruya baxdı. Ə.Məmmədخانlı.

OĞLAN i. 1. Kişi cinsdən olan uşaq. Uşaqlarından biri oğlandır, ikisi qız. – [Arvad:] Aradan bir az keçdi, Allah vurdu, mənə bir oğlan verdi. Çəməzəminli.

2. Həddi-bülüğu çatmış, lakin hələ evlənməmiş gənc. Nazim də Nəcibə kimi atasız anasız böyümüş bir oğlan idi. Mir Cəlal.

OĞUL i. 1. Kişi cinsindən olan övlad. Onun oğlu olub. İki qızı, bir oğlu var. – [Qurbanəli:] Qaldır başını, sən axı Qurbanəlinin oğlusan. H.Nəzərli. Son zaman Rüstəm kişi oğlunun tora düşməsində, pis bir günah işləməsindən qorxurdu. M.İbrahimov. 2. Yaşlı adamın gənc oğlana nəvazişlə müraciəti. [Nisə xala:] Oğul, siz şəhər adamısınız? Qantəmir. 3. Əlindən iş gələn, iş bacaran adam haqqında. Oğul ona deyərəm ki, bu işi görsün.

ÖVLAD i. [Ər. “vələd” söz. cəmi] 1. Oğul və ya qız; uşaq, oğul-uşaq [Dərviş:] Bu binəvaların övlad sarıdan tək bir qızları var idi. A.Divanbəyoğlu. (Bəhram:) Ana öz övladının fikrini hamıdan artıq çəkir. C.Cabbarlı.

2. Nəsil, soy, zürriyyət. Qəhrəmandır onun azad övladı; Qafqazda məşhurdur onların adı. A.Səhhət.

ÖVRƏT i. [Ər.] köhn. 1. Arvad, zövce, həyat yoldaşı. Sağ tərəfdən hacının övrəti əyləşib əlində dəsmal. Ə.Haqverdiyev. [Hacı:] Bir övrət, bir qızım, iki cavan oğlum, özüm xoşbəxt! C.Cabbarlı.

2. Qadın(ümumiyyətlə). Müsəlman övrətinin özgə kişiyyə üzuaçıq görsənməyi xilafışərdir... C.Məmmədquluzadə. Zalda çox adam var idi: övrət, uşaq, kişi... Ə.Haqverdiyev.

TİFİL i. [Ər.] Uşaq [Kazım Allahquluya:]... Başını aşağı sal, kəsbkarlığına qurşan, bu tiffilləri sayla. Çəmənəzəminli. Çox analar bu iki tiffilin tərbiyəsinə həsrət çəkirdilər. S.S.Axundov.//məc. Aciz, yazıq, zavallı. [Salman bəy] Bəs o biçarə tiffillər necə olacaqlar? N.Vəzinov. [Qoca Bayrama:] O qız xeylağıdır, günahı varmı? Tifil bir insanı vurmaq olurmu? M.Müşfiq.

UŞAQ i. 1. Azyaşlı oğlan, ya qız; çocuq. Uşaqlar üçün kitab. Uşaqların tərbiyəsi. -Şerə başlarkən uşaqdım, dostlar! S.Rüstəm. Uşaqlar çox vaxt qolsuz bir köynəklə yaşıl ot üstündə ayaqyalın gəzirlər. Mir Cəlal.//Cavangənc(oğlan, ya qız). İnad uşaq. Cəsarətli uşaq. Yaxşı uşaqdır. Tərbiyəli uşaqdır.

2. Oğlan, ya qız(körpə, bala). Südəmər uşaq. Doğulan uşaq oğlandır. Əkiz uşaqlar.

-...Sürəyyə uşaq doğarkən vəfat etdi. S.S.Axundov.

VALİDEYN i. [Ər.] Ata və ana, ata-ana. Valideynə hörmət. Valideyn şurası (bir məktəbdə oxuyan uşaqların ata-analarının müşavirəsi, şurası). – Valideynin, təbii, övlada; Nəzəri-etinası tərbiyədir. M.Ə.Sabir. Valideynlərindən bu vaxta qədər heç nəyi gizlətməyən Lətifə yalan deməmək üçün cəld addımlarla qapıya yanaşdı. M.Hüseyn. Gəray bircə baxışda onların valideyn dərдинin böyüklüyünü gördü. Ə.Əbülhəsən.

VƏLƏD i. [Ər.] köhn. Uşaq, oğul, övlad.

YAVRU i. Çocuq, uşaq, körpə, bala(nəvazişlə deyilir). Yavrum, quzum! Yatanlar ayılmaz mahaldır? Ancaq mənimki nalə, seninki sualdır. M.Ə.Sabir. Yanaşar bəstəriətfələ ana; Uyqudan yavrusu istər oyana. A.Səhhət. [Nazlı Marala:] Mən sənə ana yerindəyəm, yavrum! Nə dərдин varsa, aç söylə! H.Cavid. Məsum yavrusunun buz kimi soyumuş çöhrəsi bir an belə(ananın) gözlərinin qabağından getmirdi. M.Hüseyn.

YENGƏ i. etnogr. Keçmişdə gəlin köçürülən zaman onun yanınca gedən və ona rəhbərlik edən qadın. Önündə yengəsi, qucağında ayna, əllərində şamdan, musiqi

ilə, qurultu ilə, tufəng, tapança ata-ata, böyük dəbdəbə və qurultu ilə(gəlin) aparsınlar. A.Şaiq. Sərhəng gəlin toyuna xonça apararı yəngələr kimi... qutunu stolun üstünə qoydu. M.İbrahimov.

YEZNƏ i. 1. Bacının əri. Onunçun da, doğrusu, yəznəmə yazığım gəldi və bu səbəhdən qoltuq cibimdən dəftərçəni çıxartdım və uzatdım yəznəmə tərəf. C.Məmmədquluzadə.

2. Kürəkən. Ay yəznə, ürək yəznə; Enlicə kürək yəznə: Oğlu, qızı içində; Evində görək yəznə. (Bayatı)

ZÖVC i. [Ər.] kit. Kişi, ər. Demək, Mahmudun atası Allahın rəhmətinə vasil olandan hənuz zövq ixtiyar etməyibsən. P.Makulu.

ZÖVCƏ i. [Ər.] kit. Arvad, həyət yoldaşı, qadın. Taleyin varmı, əzizim, Jasmen! Daha dilbərdir ölən zövcəndən. H.Cavid. Getdi aqlım mənim əyyamı-cavanlıq dəminə; Ki nədir, mən dözərəm zövcələrin hər qəminə...Ə.Nəzmi. [Əbdüləli bəy:] Ancaq Gülüş xanım, sizin yadıңызdadırımı, 7-8 il bundan qabaq Mirzə Balaşın bir zövcəsi var idi, o nə oldu? C.Cabbarlı.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE TÜRKÇESİ AKRABALIK TERİMLERİ SES VE ŞEKİL BİLGİSİ İNCELEMESİ

Türkiye Türkçesi, aile ve akrabalıkla ilgili sözcükler açısından zengin bir dildir. Bunu Türk toplumunun yaşayışına, kültürüne ve toplumsal dinamiklerine baktığımızda akrabalık ilişkilerinin Türkçeye yansımalarını görmek mümkündür. Burada öncelikle Türkçe kökenli akrabalık adları yapı bakımından basit, türemiş ve birleşik şeklinde aşağıda gösterilmektedir :

Basit : Abla, Abi, Anne, Baba, Bacanak, Baldız, Bacı, Bibi, Böle, Bula, Çocuk (Bala, Çağa, Oğul, Uşak), Dayı, Dede, Elti, Karı (Avrat, Gelin , Hanım, Hatun), Kayın, Kız, Koca (Güveyi), Nine, Teyze, Yeğen, Yenge, Torun, Dünür.

Türemiş : Görümce, Kardeş, Kızan, Oğlan.

Birleşik : Büyüklere ve giderek uzaklaşan akrabaları ifade etmek için daha çok birleşik sözcüklerin kullanıldığı görülmektedir. Bu kapsamda sözlükte geçen ve birleşik ya da ayrı yazılan akrabalık adları şunlardır : Ağabey, Amca Kızı, Amca Oğlu (Amcazade), Anneanne, Babaanne, Büyükanne, Büyükbaba (Büyükpeder), Dayı Kızı, Dayı Oğlu (Dayızade), Emmi Kızı, Emmi Oğlu (Emmizade), Haminne, Hanımanne, Hala Kızı, Hala Oğlu, Kayınbaba (Kayınpeder, Kaynata), Kayınbirader, Kayınvalide (Kadınnine, Kaynana), Kız Kardeş, Oğul, Teyzezade.

Yabancı kökenli sözcükler de yapısal anlamda basit sayılır. Sözlükte yer alan yabancı kökenli akrabalık adları şunlardır :

Amca (Ar.), Amcazade (Ar+Far.), Avrat (Ar.), Birader (Far.), Damat (Far.), Ebeveyn (Ar.), Emmi (Ar.), Enişte (Far.), Evlat (Ar.), Hala (Ar.), Halazade (Ar.+Far.), Hemşire (Far.), Hemşirezade (Far.), Kerime (Ar.), Kuzin (Fr.), Kuzen (Fr.), Peder (Far.), Tıfil (Ar.), Valide (Ar.), Velet (Ar.), Zevç (Ar.), Zevce (Ar.).

2.1. Ses Türemesi⁵

Ünlü ve ünsüz türemesi şeklinde görülmektedir ve “ -cık, -cik ” eki alan bazı sözcüklerde ek ile sözcüğün arasında “a, e, ı, i ” ünlülerinin türediği görülmektedir. Örneğin; az(ı)cık, bir(i)cik şeklindedir. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.1.1. Ünlü Türemesi

Çoğunlukla yabancı kelimelerde görülen bu ses hadisesine Türkçe kelimelerde de rastlamak mümkündür. Ünlü türemesi kelimenin başında, ortasında veya sonunda olabilir. Ayrıca Türkiye Türkçesi ve bazı Çağdaş Türk Lehçelerinde zarf, bağlaç ve ünlem niteliğindeki bari, zira, sadece, keşke, meğer, galiba kelimelerinin sonunda birer /m/ ünsüzü türer. Örneğin; (i)limon, genc(e)cik, acabam < Ar. ‘acebâ “acaba”, egerim < Far. eger “eğer” (Koç, 2011 : 50). Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.1.2. Ünsüz Türemesi

İki şekilde görülmektedir. Birincisinde, ünlüyle biten kelimeye ünlüyle başlayan bir ek getirileceği zaman bu iki ünlü arasında yardımcı bir ünsüz türer. Örneğin; +si, +ni, +nin vb şeklindedir.

İkincisiyse, daha çok ağızlarda ünlüyle başlayan kelimelerin başında ünsüz türemesi şeklinde görülmektedir. Örneğin; avlu>havlu, elbet>helbet.

2.1.2.1. Ağabey

- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+**si+nin** sıhhatini sordu, karısından mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+**i+si+nin** gecikmesini sinirlerinin bozukluğunu örtmek için kullanmak istiyordu (ESİ, 237).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+**si+n+i** kurşuna dizmeye götürmüşler gibi, yüreğinde büyük bir acı duyarak gözlerini yumdu (ESİ, 258).
- Devlet, millet, din, diyanet uğruna bir de aslan gibi ağabey+**si+n+i** şehit vermiş ki onun bergüzarları, -yani bir kızla bir oğlan çocuğu- bunun eline bakıyorlarmış (ESİ, 458).
- Ben o İrfan’ın ağabey+**i+si** Ragıp’ı bilmez miyim?(KYİ, 21).

⁵ <http://turkdili.gen.tr/ses-bilgisi.html>.

- İşte ağabey+i+si Ragıp evlenmişti (KYİ, 26).

2.1.2.2. Amca

- Bu kızların Maltepe'deki Diypulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diypulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin züğürt olduğunu, kızlara amca+lar+i+nin baktığını anladı (Hİ, 67).
- Derviş amca+y+i merak etmiyor musun ham'fendi ? (ESİ, 82).⁶
- Kara sakallı derviş amca+y+a ilgisiz bakarak sordu :
- Gezebilir miyim, bahçeyi ?.. İzin verir misiniz efendim? (ESİ, 83).
- Derviş amca+nin elini öpmeden olur mu ? Ne kadar ayıp! (ESİ, 83).
- Cemal, annemin amca+sı+nin oğludur (AG, 19).
- Üsküdar'da bir amca+sı varmış (AG, 72).

2.1.2.3. Amcazade

- Sonra öğrendim, fakat amcazade+ler+i+n+i tanıımıyordum (AG, 179).

2.1.2.4. Ana

- Ana+sı+nin ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Ana+sı bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Ana+sı+nin bir zamanlar hayran olduğunu söylediği özelliklerimden birkaçını maskaralıklarım haline getirip dinleyenleri güldürmek için anlattığı belliydi (ESİ, 90).
- Doğmak istiyor da ondan... Ana+sı+y+la her zaman iftihar edecek benim oğlum ? (ESİ, 220).
- Sen nereden bileceksin... Ben eminim... Murat ana+sı+y+la övünecek kadar akıllı bir çocuk olacak (ESİ, 220).
- Fakat ana+sı medeni bir hanım olmakla beraber erkekle konuşmuyor, kendisinde eski bir Babıali görgüsüyle temizlik, fart-ı nezaket, azıcık da muhafazakarlık hakim, fakat oğulları başka bir şey (AG, 26-27).

⁶ Yazardan yapılan alıntılarda yazarın imlâ ve noktalaması korunmuştur.

- Ana+sı+nın bir tanesiydi (AG, 151).
- Mehmet Ali'nin ana+sı enikonu topallıyor (YB, 19).
- Esasen, Mehmet Ali'nin ana+sı+y+la da, bundan başka bir şey konuşmuyoruz (YB, 37).
- Benim elimden kurtulmak için ana+sı+n+ı çağırıyor (YB, 47).
- Mehmet Ali ile ana+sı arkamda, içeri girdik (YB, 47).
- Mehmet Ali'nin ana+sı gerçi böyle konuşmuyor (YB, 56).
- Hatta ana+sı+n+dan dayak yediği gün bile bu kadar solumuyordu (YB, 58).
- Gerçekten İsmail'in, bir ana+sı+n+ı dövmediği kalıyor (YB, 83).
- Çocuk bağırmağa başlayınca ana+sı koşup gelebiliyor (YB, 87).
- Ana+sı+nın yüreğine iniyordu (KYİ, 22).
- Ne evlat ana+sı+n+a babasına, ne ebeveynleri evladına ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- A sevgili anacığ+i+m, neredesin ? (KYİ, 93).
- Sersem karı, oğlan ana+sı+nın hala bir şeyden haberi yok...(KYİ, 136).
- Ana+sı ölürken onu ailenin şefkatine emanet etmiş (MŞŞ, 156).
- Öfkesinden yüzü horoz ibiğine dönen karım ana+sı+n+a bakarak :
- “Anne ağlanacak hale gülüyorsun...”(MŞŞ, 172).
- Mezar başında telkin veren imam ölüyü ana+sı+nın adıyla çağırıyor (MŞŞ, 184).
- Sağır Hala'yı hendekten çıkarır, dutun altında yatan ana+sı+n+ı ayıltır (MŞŞ, 191).
- Bu sarhoş herifin küçük bir evi, yatalak, inmeli bir ana+sı vardı (MŞŞ, 223).
- İşi bitmişti; ana+sı+n+ı bekledi (MH, 190).

2.1.2.5. Anne

- Ayşe “Nerede Sabriye teyzemin evi ? Göstersenize anneciğ+i+m!” diye mızımızlanırken Nermin sekiz yıldır görmediği İstanbul'a bir zaman baktı (ESİ, 29).

- Kamil Bey, davacısına beddua eden cadalozla avukatına çıkışan orta yaşlı erkeği, sıtma görmemiş sesiyle kasılan mübaşiri, anne+**si+n+i** kaybettiğini sanıp avaz avaz ağlayan çocuğu aynı zamanda duyarak, baş dönmesine benzeyen bir sersemliğe düşmüştü (ESİ, 118).
- Anne+**si** bunların pek hamarat hayvanlar olduğunu söylemişti (ESİ, 199).
- Ayşe, anne+**si+n+den** izin almadan hiçbir şeye elini sürmezdi ki... Sonra babası küser de, ona resim kağıtları, güzel kalemler vermez (ESİ, 199).
- Başındaki nurdan yuvarlak da kutsal bir işaretten çok dar kenarlı bir hasır şapkaya benziyor, Ayşe'nin anne+**si+n+e** sıhhatli bir köylü kızı hali veriyordu (ESİ, 202).
- Anne+**si+nin** etrafında, kalın oyma çerçeveler içinde yarım düzine kadar Ayşe vardı (ESİ, 209).
- “On parayı bulmalı... Köprü’yü geçmeli... Birisine rastlarım. Hiç imkanı var mı ? Utanmanın sırası değil... Çocuk doğdu mu acaba ? Anne+**si** sağ mı ?”(ESİ, 217).
- Anne+**si+n+e** birkaç defa ölüm haberi gelmiş...(ESİ, 229).
- Mahpus bir adam sekiz yıllık karısına, çocuğunun anne+**si+n+e** bile, aşkını anlatırken ellerini öperek af dileyemez (ESİ, 395).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, anne+**si+y+le** babası arasında sevgi elçiliği yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- Nermin, yatalak anne+**si+n+i** yüzüstü bırakıp yıllarca yabancı memleketlerde nasıl dolaştı ? Kaç kere “ Anne+**n+i** merak etmiyor musun ?” diye sormayı düşünmüştü (ESİ, 400).
- Kadir, anne+**si+nin** tembihi üzerine pencereden bakmış (ESİ, 447).
- Milletinde, Fatma Hanım gibi kadınların bulunması, ona İnönü zaferlerinden daha önemli görünüyor, Kadir'in anne+**si+n+i**, Nedime Hanım'dan bile çok daha yüksek, çok daha kudretli, daha güvenilir buluyordu (ESİ, 449).
- Çünkü zavallı Tolun, evvela evinin bu şerefli Macar asilzadesini barındıracak bir halde olmadığını ve yine ihtiyar anne+**si+nin** Gedikpaşa'da kiraladığı evinde geçim hususunda biraz sıkıntı çektiğini biliyordu (GH, 105).

- Tolun'un anne+**si** de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle oğlunu birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Anne+**si+n+e** başından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğlunun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememişti (GH, 105-106).
- Bir akşam anne+**si** başını örtmüş ve Tolun'un zoru ile Kont'un yanına gelmişti (GH, 107).
- O kadını sen sevsen de anne+**nin** hoşlanmayacağı, hemşirenin beğenmeyeceği tutar (GH, 107).
- Anneciğ+**i+n+e** yalvar da o sana bir kızcağız buluversin (GH, 107).
- Sen de İstanbul çocuğu, tabii anne+**nin** sözünden çıkmazsın, değil mi ? (AG, 70).
- Ayşe'yi yer minderi üstünde diz çökmüş, Seyfi'nin anne+**si+n+e** kahve pişirir buldum (AG, 77).
- Emine Hanım'ın kızı Mebure birdenbire odaya, anne+**si+nin** yanına girerek sorar :
- “Anne ne konuşuyorsunuz ?”(KYİ, 7).
- “Anne+**nin** sesi ne kadar yanıkmiş...”(KYİ, 13).
- Ağlayarak, anneciğ+**i+nin** halini görme (KYİ, 18).
- İrfan Galip, anne+**si+nin** kadınca bu saçma sözlerinden adeta sıkılarak hiç cevap vermiyordu (KYİ, 102).
- Hemen anne+**si+n+e** dönerek, istemeden :
- “Nasıl kız ?..” dedi (KYİ, 102).
- Gelişigüzel birkaç lakırdı bulup söyledikten sonra anne+**si+nin** yanından çıktı (KYİ, 103).
- O her şeye razı idi... Fakat anne+**si**... Ailesi...(KYİ, 131).
- Anne+**si+nin** istediği gibi bir kızı da kendisi eş olarak kabul edemezdi (KYİ, 131).
- Bin sabırsızlık ve heyecan içinde İrfan anne+**si+n+i** görücü gönderdi (KYİ, 131).
- Bizimle anne+**si+n+den** daha rahat konuştu...(KYİ, 132).

- Baba ve anne+**si+nin** bitmeyen şefkatleri altında nazla büyütülmüş olan bir kız evlenince kadınlık hayatına ve ağır bir vazife altına girmiş olur (KYİ, 146).
- “Anne+**nin** ölümüne değil, senin abartmana gülüyorum...”(MŞŞ, 168).
- Anne+**si+nin** kucağındaki yavru :
- “Baba pat!” diye çığlıklar kopardı (MŞŞ, 172).
- Anne+**nin** evlenmeden üç ay kadar evvel gebe kaldığı anlaşılıyor (MŞŞ, 183).
- Seniha'nın anne+**si** her sözü tasdik eden kadınlardandı (KK, 41).
- Kaç defa gözleri yaşlı anne+**si+n+e** yaklaştı (KK, 115).

2.1.2.6. Anneanne

- Düşünüp taşınmış, hesaplamış, uygun bir ev bulup döşemeye gücü yetmeyeceğini anlayarak, anneanne+**si+n+den** kalan Bağlarbaşı'ndaki köşkü hatırlamıştı (ESİ, 64).

2.1.2.7. Baba

- Yumni Bey ne güzel kızlar, falan diyecek olmuş; herif isterseniz, demiş, baba+**lar+i+n+a** söyleyim; ben akrabalarındanım; Türk'e de verirler (Hİ, 133).
- Baba+**lar+i+nin** kendilerine bu kadar serbest bırakışı cihazları olmadığından birer aşık koca bulsunlar diye imiş (Hİ, 133).
- Baba+**si** Taceddin Paşa'nın aşırı kumar tutkusu kadar, çok zengin olduğu da söyleniyor, sürdürdüğü yaşam da bunu doğruluyordu (ESİ, 15).
- Ayşe deminden beri yemeği unutmuş, bir süvariye bir baba+**si+n+a** bakıyordu.(ESİ, 19).
- Bolşevik ne demek babacığ+**i+m** ? (ESİ, 21).
- Köşk daha baba+**si+nin** sağlığında haraptı (ESİ, 64).
- Kapıdan girer girmez, Ayşe'nin ilk sözü “Oh! ne büyük bahçe... Hepsi bizim mi babacığ+**i+m**?” diye sormak oldu (ESİ, 83).

- Anasının ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk baba+sı+n+dan söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Kamil Bey, saatlerden beri bahçede çalışmış, Ayşe de, küçük küreği, kovası, tırmığıyla baba+sı+n+a yardım etmişti... Ayşe “O zaman çiftlik olur mu burası babacığ+ı+m ?” derken Dülger Cemil Usta çıkageldi (ESİ, 91).
- “N’olmuş babacığ+ı+m n’olmuş ?” diye telaşla eteğini çeken Ayşe’nin başını okşadı : Yok bişey!.. Önemsiz! (ESİ, 92).
- Bunların hemen hepsi, Kamil Bey’in baba+sı merhum Selim Paşa’yı iyi tanıyan insanlardı (ESİ, 95).
- Ayşe, annesinden izin almadan hiçbir şeye elini sürmezdi ki... Sonra baba+sı küser de, ona resim kağıtları, güzel kalemler vermez (ESİ, 199).
- Duayı bir tamam ezberlediği gün baba+sı ona ne verdi “biliyor musunuz ?” kocaman bir kalem verdi. Bir ucu mavi yazıyor, bir ucu kırmızı...(ESİ, 199).
- Hayır, baba+sı+y+la övünecek... Çünkü kız çocukları baba+lar+ı+n+a düşkün olurlar (ESİ, 220).
- ‘Babacığ+ı+m, Kurtuluş Harbi sırasında siz nerede bulunuyordunuz ?’ diye sorsa...(ESİ, 236).
- Baba+sı öldüğü zaman, Osmanlı bankasındaki parası, altın olarak bu rakamdan birkaç kat fazlaydı (ESİ, 252-253).
- Hem saralı, hem de baba+sı+n+dan frengi almıştır (ESİ, 311).
- İyisi, ya hepsini sopa yemeden söylemeli, ya da baba+nın adını sorsalar “Haberim yok” demeli. İnkâr yiğidin kalesi, vesselam...(ESİ, 335).
- İçinden... Hükümet konağının yanında, bir büyük han varmış. Baba+sı işte onun sahibiymiş...Bir zamanlar da müftülük etmiş...(ESİ, 348).
- Vay canına! Orasına Taşhan derler. Kışla gibi... Baba+sı da müftü ha ? Öyleyse bu Niyazi Efendi, adam gibi bir adam...
- Baba+sı müftü...(ESİ, 348).
- Baba+sı+nın sağlığında kalabalık konağı, uçsuz bucaksız yalıtı, girenin çıkanın hesapsız olduğu köşkü kimin, nasıl idare ettiğini düşünür, şaşırırdı (ESİ, 367).

- Baba+sı vaktiyle vurgunu vurmuştur (ESİ, 376).
- Nermin, paşa baba+sı, bir sürü borçtan başka bir şey bırakmadan ölünce, bu korkunç fırtınanın evlerini ta temellerinden nasıl sarstığını dehşetle hatırladı (ESİ, 391).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, annesiyle baba+sı arasında sevgi elçiliği yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- Ayşe için, baba+sı, sözgelimi, kaybolan bir yeni oyuncak kadar önemliyse, gene bir şeydir. Kamil Bey Baba olmak ne güzel, diye düşündü. Birisinden mi duyduğunu, yoksa, bir yerde mi okuduğunu kestiremeden, “Baba olmak biraz da Allah olmaya benziyor” cümlesini birkaç kere tekrarladı (ESİ, 395).
- Evlat sevgisi insanı o sefil çaresizliğe, o baş döndürücü alçalışa gerçekten düşürebilir mi ? Evlatların –yani kız çocukların- baba+lar+n+a karşı hiç mi ödevleri yoktur ? (ESİ, 396).
- Şimdi baba+y+a düşkün olur ama, on yıl sonra eloğlunun ardına takılır da geçer gider (ESİ, 400).
- Çocuk, tos vuracak bir keçi yavrusu gibi kendisini baba+sı+n+a çarptı (ESİ, 437).
- Kont’un da baba+sı+n+dan beklediği para gecikiyordu (GH, 12).
- İhsan, Sarılar’da onun baba+sı+nın İstanbul’da işgalde şehit olduğunu anlar anlamaz bütün çocuklara ve biçarelere yaptığı gibi buna da rakik ve kavi himayesini açmıştı (AG, 127).
- He, he, şimdi anladım. Baba+sı+n+ı tanırdım. Çok iyi adamdı (YB, 103).
- Oğlum Hasan’ın baba+sı askerde şehit oldu (YB, 119).
- Emine’nin baba+sı bir şey daha sormak istedi (YB, 136).
- Emine, eğilip baba+sı+nın elini öptü (YB, 138).
- İşte, baba+sı+nın yanına çömeldi (YB, 139).
- Onun baba+sı da sizin gibi askerdi (YB, 176).
- İrfan’ın baba+sı Defterdar Galip Efendi karısını ve çocuklarına geçinecek kadar gelir bırakıp dört beş sene evvel vefat etmişti (KYİ, 30).
- “Baba+sı+nın liraları var da onun için...” (KYİ, 42).

- Ne evlat anasına baba+sı+n+a, ne ebeveynleri evladına ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- Çocuğun üzerindeki öz babalığ+i+m kendimce geçerli olsa bile şimdiki sahte vaziyet gereği ben onu fakir bir ailenin yoksul kucağına terk etmiş bulunuyorum (MŞŞ, 183).
- ‘Babacığ+i+m, üç hayduda karşı ben ne yapabiliirdim ?..’ (MŞŞ, 192).
- Ne baba+sı+n+ı dinliyor, ne seni...(KK, 18).
- Bir genç kızın baba+sı+n+a, kızının bir genç adamla seviştiğini söylemek için...(KK, 74).
- Zira, baba+sı+n+ı hiçbir vakit bu kadar müteessir görmemişti (KK, 107).
- Seniha :
- ‘‘Büyükbaba, ’’ dedi; ‘‘dün Faik Bey’in baba+sı+n+a gitmişsiniz, öyle mi ?’’ (KK, 108).
- Babacığ+i+m, gözüm arkamda gidiyorum (KK, 144).
- ‘‘... Ne olur, babacığ+i+m, affediniz, affediniz.’’ (KK, 156).
- Hatta geçen akşam baba+sı+n+ı gönderip çağtıracaktı (MH, 71).
- Anasını durmadan, nefes aldirmeden azarlıyor, baba+sı+n+ı adam yerine koymuyor, ağzını açarken susturuyordu (MH, 194-195).
- Öz baba+sı+n+a garaz bağlamış (MH, 197).

2.1.2.8. Baldız

- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevcesini, baldız+lar+i+n+ı – baldız...(Hİ, 132).
- Gelin bir evde kayınbabasından kaçır, güvey baldız+i+n+ın yüzünü tanımazdı (MH, 9).

2.1.2.9. Birader

- Bu esnada Ziya’nın, birader+i+y+le birlikte evden çıkıp Kartal tarafından düdüğünü öttürerek yaklaşan vapura yetişmek için istical ettiklerini gördü (Hİ, 45).

- Ziya'nın birader+i+y+le birlikte İstanbul'a inince tabii biletini o alırdı (Hİ, 50).
- Ziya'nın birader+i+y+le sofraya oturdular (Hİ, 55).
- Ziya'nın birader+i+n+den hiçbir ses, haber yoktu (Hİ, 60).
- Birader+i+nin arkadaşlarından, Amca Behçet. Hani mektepte amca diye lakap takmışlar (Hİ, 84).
- Müsveddeyi bile güzel bir kağıda yazmak merakıyla kağıt aramak için birader+i+nin yazıhanesini karıştırırken gözüne taahhütlü, açık bir mektup zarfı ilişti (Hİ, 90).
- Kızların adaya gidişleri, Ziya'nın birader+i+nin o sene adada köşk tutması sonra Nezih'in muhabbetini alevleyen halleri : Kızlara deniz hamamına giderlerken rast gelmesi, Operet Kumpanyası'nın adada oyun vermesi, ertesi sabah evlerinin önünden Ziya ile geçerken perdenin rüzgardan açılması; bütün bunlar hep ma-kabline merbut, her an değişebilirken, değişmemiş karışık, o kadar ki hali na-kabil birtakım tesadüfler değil miydi ? (Hİ, 126).
- Birader+i+nin küçüğüdür (KK, 32).
- Günün birinde Selma Hanımefendi, birader+i+n+e bizzat kendisi anlatmaya geldi (KK, 120).

2.1.2.10 . Büyükanne

- Büyükanne+si+n+e yine meram anlatmak lazım gelecekti (KK, 38).

2.1.2.11. Büyükbaba

- Hele büyükbaba+sı+y+le o günden beri bir kelime konuşmadılar (KK, 114).

2.1.2.12. Damat

- Ekseriya kızıyle, bazen damad+i+y+le aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Bir gün, -inkılabın ilk aylarında idi- damad+i+y+le siyasi bir mübahaseye(söyleşiye) giriştilerdi (KK, 18).

2.1.2.13. Dayı

- Nezhî'in dayı+sı ile Şükrü de orada idi (Hİ, 68).
- İstanbul'a geldiğinin ikinci gecesi Nezhî her zamanki dalgınlığıyla yemekte bütün ümitsizlikleri mahviçin düşünürken, biraderi ile dayı+sı arasında geçen bir muhavere, iptida müphem bir tesirden başlayarak yavaş yavaş nazar-ı dikkati celp etti. Dayı+sı diyordu ki :
- Tevekkeli, Koca Amca Bursa'dan dönmedi idi (Hİ, 88).
- Ziya Boğaziçi'nin tezyinatını anlatıyor, Nezhî'in dayı+sı Nişantaşı'nda misafir gittiği konaktaki eğlenceyi hikaye ediyordu (Hİ, 109).
- Bu sözüne o kadar dikkat olunmadı. Şimdi lakırdı daha ilerliyor, dayı+sı devam ediyordu :
- En küçükleri var bir tane, ne uyanık şey, hepsi öyle ya zaten; başındaki saçı çenesinin altından ağzına kadar getirdi (Hİ, 110).
- Dayı+sı ona beraber gitmeyi teklif etmemiş miydi ? (Hİ, 110).
- Fakat, büyük dayı+sı+n+dan ayrılır ayrılmaz, doğrudan doğruya eve gitmedi (KK, 37).
- Hakkı Celis, büyük dayı+sı+n+a hep buna benzer ağır havadisler verirdi (KK, 137).
- Öyle ki, genç adam, ara sıra, büyük dayı+sı+n+a, Seniha'dan bile bahsediyordu (KK, 145).
- "Büyük dayı, Seniha ablam gelmiş. İşittiniz mi ?" (KK, 149).

2.1.2.14. Dayızade

- Cemal isminde şehit olan bir dayızade+si var (AG, 216).

2.1.2.15. Dede

- Bu duyguya kapılınca dede+ler+i+n+den kalma kağıtları karıştırmaktan vazgeçti (ESİ, 115).

- Komşu köyler ahalisinin gönüllerinde bile bunlara karşı dede+ler+i+n+den kalma bir saygı vardır (GH, 53).

2.1.2.16. Enişte

- Nezh, yemekte Ziya'nın enişte+si+n+i göremeyince, hayretle refikinin yüzüne baktı (Hİ, 39).
- Bu cevap Nezh'i bir parça düşündürdü. Fakat mademki enişte+si yarım akşam gelecek. Ne zararı var ? (Hİ, 41).
- Ziya'yı da bunu düşünüyor zannederek enişte+si+nin o akşam da gelmediğini ihtar için sadece :
- Ey! dedi (Hİ, 44).
- Enişte+si, İngiliz'in kendisiyle konuşmak istediği konuyu neden açmamıştı önceden ?..(ESİ, 52).
- Bizim hanımın enişte+si mi ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Eğer Ararat vapuru La Fransez şirketinin malı ise, eniştemin evinde tanıdığım adam da aynı şirketin direktörü bulunuyorsa, o Fransız armatörü bana madrabaz bir herif gibi görünmediydi. Bizim enişte+nin salonu hep düşmanlarla doludur (ESİ, 260).

2.1.2.17. Evlat-Evlad

- Acaba, bir gün gelip sadece düşündüğünden, mesela evlad+ı+n+ı sevdiğinden dolayı da insanları mahpusa atacaklar mı ? (ESİ, 344).
- Bu yüzükleri büyük evlat+lar+ı+n+a vasiyet etmişler (GH, 96).
- Doğacak evlad+ı+n+ı hayatın nimetlerine erdirmek için zamanının gelişmelerine uygun okul hazırlamayı bile düşünmeyen bir milletin kahr ve sefaletle düşmüş nüfusunu artırmaya hizmet etmek insanlığa yakışır mıydı ? (KYİ, 27).
- Ne evlat anasına babasına, ne ebeveynleri evlad+ı+n+a ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- Allah'a emanet evlatçığı+ı+m (KYİ, 102).

2.1.2.18. Gelin

- Zeynep Kadın, kızları ve gelin+ler+i+y+le beraber, sabahtan akşama kadar, durmaksızın çalışıyor (YB, 87).
- Aha, kaç defa gelin+ler+i+n+e, kızlarına sataşmışlar (YB, 162).
- Gelinliğ+i+nin sekizinci ayında evliliğinin yemişini karnında hissetti (MSŞ, 224).

2.1.2.19. Görümce

- Mehmet Ali'lerin önünden geçerken, Emine'yi görümce+si+y+le beraber kapının önünde görmeyeyim mi ? (YB, 113).
- Bu, Emine'nin ve görümce+ler+i+nin bulunduğu nokta idi (YB, 193).

2.1.2.20. Hala

- Nermin'in hala+sı, Nişantaşı'nın en değerli kargir konaklarından birini satın almış, girişten başlayarak, tıka basa antika eşyalarla doldurmuştu (ESİ, 42).
- Bu kılıktaki bir kadın, bir gazete idarehanesine ne kadar yaşarmıyorsa, ipek çarşafı bir İstanbul hanımefendisi –söz gelimi, Nermin ya da, Nermin'in hala+sı+nın kızı Sabriye- aynı idarehaneye o kadar uymuyordu (ESİ, 157).
- Kamil Bey, birdenbire karısı Nermin'i düşündü. Hala+sı aracılığıyla karısı yüksek tabaka arasında bu işe pekala yardım edebilirdi (ESİ, 162).
- Buyrun... Ayşe pek üzülecek... Nedime Hanımefendi hala+sı+n+a bir başka türlü görünmek istediğine eminim (ESİ, 191).
- Bu sorular belki de, hala+sı+y+la, kızı Sabriye'yle konuşmalardan kalmıştı (ESİ, 195).
- Neden zahmet ettiniz ? Bu kocaman hanımefendi, Nedime hala+sı+n+a kahve pişirmeyi beceremiyor mu ? (ESİ, 196).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Hala+sı+nın kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Acaba bizim hala+nın kocasına başvurmak doğru olur mu ? (ESİ, 259).
- Sen hala+nın evindeki toplantılardan hiç hoşlanmazdın! (ESİ, 290).

- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının hala+sı+nın kocası İbrahim Bey’le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Anası babası yok. Hala+sı+nın yanında oturur. O da vermezse kaçırırım (YB, 65).
- Emine’nin hala+sı, bunları açıktan açığa söylemeyecek (YB, 101).
- Sağır Hala’y+ı hendekten çıkarır, dutun altında yatan anasını ayıltır (MSŞ, 191).
- Burada, hala+sı Necibe Hanımefendi’nin köşkünde misafirdirler (KK, 47).
- Seniha, hala+sı+n+ı çok sevmekle beraber, onu pek bayağı bulurdu (KK, 48).

2.1.2.21. Halazade

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazade+si+nin küçük kerimesini gördü (Hİ, 52).
- Ziya muvafakat edemiyordu, yakalığını dün takmış imiş, arkasında yeni ceketi yokmuş, Nezih halazade+si+n+i bir türlü ikna edemedi (Hİ, 64).
- O gün halazade+si+n+e gitmeseydi Diya puloları görmeyecek, ve sonra her gördükçe birkaç derece kuvvetlenen aşka giriftar olmayacaktı (Hİ, 125).
- Nezih o gün halazade+si+n+e gitmeye kendisini sevk eden sebebi düşündü (Hİ, 125).
- Hele halazade+si Celis’in şiirlerine hiç tahammülü yoktu (KK, 23).

2.1.2.22. Hanım

- Bunu, vaktiyle, milyoner bir Fransız fabrikatörünün hanım+ı+n+da görmüş, imrenmişti (ESİ, 97).
- “Hanımcığ+ı+m insaf et... lütfen...” (MSŞ, 173).
- Bey ezilip büzülerek :

- “Hanımcığ+ı+m deminden şaşkınlıkla ne dediğimi bilmeden bir sözdür verdim...” (MSS, 217).

2.1.2.23. Hemşire

- Asıl müşkilat İzmaru’yu hemşire+ler+i+n+den ayrı, yalnız bulabilmekte idi (Hİ, 78).
- İşte daha o zaman ben bildiğiniz amour’u, Cemil Bey de hemşire+si bulunan sarışın güzeli intihap eyledik idi (Hİ, 93).
- O vakit, bu aksülamel esnasında, Tepebaşı Bahçesi’nde, sevdiği bir kıza mektup verecek Nezih’in bir gün evvel taktığı yakalığın kirinden mahcup olacağını düşünememek gibi büyük bir kabahatte bulunan validesi ve hemşire+si için reva gördüğü sözlerden utandı (Hİ, 114).
- Böyle ufak sefil şeylerle uğraşmak, ağlamak, nevmi olmak, validesine, hemşire+si+n+e acı sözler söylemek kendini nazarında ıst’at ettiği mevkiin ulviyetine karşı ne kadar adi kalıyordu (Hİ, 117).
- O kadını sen sevsen de annenin hoşlanmayacağı, hemşire+nin beğenmeyeceği tutar (GH, 107).
- Karısı, hemşire+si, oğlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (KYİ, 190).

2.1.2.24. Kardeş

- Bu kızların Maltepe’deki Diypulo’nun biraderzadeleri olduklarını, Diypulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeş+i+nin züğürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).
- Lakin İzmaru kendisinin kalkıp gittiğini fark bile etmemişti, kardeş+ler+i+y+le alayından devam ediyor idi (Hİ, 112-113).
- Hani şu çocuk, diye göz kırparak kardeş+ler+i+n+e, ahbablarına, bütün bildiklerine, Fransualara, Recep Bey’in, daha kimbilir kimlerin oğullarına,

herkese hikaye edecekler, Nezih'i herkes nazarında maskara haline getireceklerdi (Hİ, 117).

- Gönül Hanım kardeş+i+nin samimi teessürlerini takdir ederek şunları ekledi :
- Mümkün değildir ki bir ‘‘Radloff’’ta, bir ‘‘Le Coq’’da bir Tatar’ın, bir Türk’ün heyecanı, duygusu bulunsun...(GH, 9).
- Gönül Hanım’ın dudakları ve kalbi çarpıyor, kardeş+i+nin yüzüne bakıyordu (GH, 10).
- Teklif, Gönül ile ailesine ve şurada bizimle beraber bulunan kardeş+i+n+e düşer (GH, 84).
- Gönül Hanım küçük bir nazlanmadan sonra bize evvela, şimdi adını hatırlayamadığım Fransız bestecilerinden birinin serenadını çaldı ve kardeş+i+nin ısrarı üzerine İran ve Rus musikisiyle karışık Tatar havaları dinletti (GH, 86).
- Gazelden, Gönül Hanım’ın kadınlık gururu incinmiş olacak ki, vakur kız, kardeş+i+n+e karşı sitem edici bir tavır takındı (GH, 87).
- Her genç, ecnebi muhabirlerini arıyor, her kadın kocasının, kardeş+i+nin davet ettiği ecnebilere bu hakikatleri anlatıyor (AG, 31).
- Demek Ayşe kardeş+i+n+e söylemişti (AG, 181).
- Ne ağlıyorsun ? O alıp götürdükleri senin kardeş+i+n mi-y-di ? (YB, 194).

2.1.2.25. Karı

- Gördüğü karaltıların serseri torpil olup olmadığını daha kolay anlamak için dürbününü kullanmaması, batan geminin hikayesini dinledikten sonra telaşlandığını, çevresine, özellikle de karı+sı Nermin’e, sezdirmek korkusundandı (ESİ, 9).
- Karı+sı dört aylık gebeydi (ESİ, 9).
- Kamil Bey karı+sı+n+a dikkatle bakarak yumuşacık sordu:
- Korktunuz mu sahi ? Çocuk gibisiniz Nermin! Adı üstünde...(ESİ, 14).
- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karı+sı+y+la kızının pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).

- Bunca yıllık karı+sı+n+da+ki gizli tutukluğu sezememesi, güvenilir erkek olduğuna yüzde yüz emin bulunmasından, sevdiği kadının en küçük ürküntüde kendisine sığınmasını olağan saymasındandı (ESİ, 16).
- Nermin'in torpillenme tehlikesi karşısında bile, hiçbir hesaba dayanmadan, "Kamil bizi kurtarır" demesi çok hoşuna gitmişti.Kolunu karı+sı+nın beline doladı :
- Kaç kez söyledim size Nermin! Serserinin hiçbir çeşidinden korkulmaz, isterse torpil olsun! (ESİ, 17).
- Rica ederim... Kamil Bey kurtulmaya çalışarak korkuyla karı+sı+n+a baktı (ESİ, 59).
- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla "satmayacağım" diyerek kızıyla karı+sı+n+ı tehlikeye düşürmekte olup olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- Dış görüntüdeki rahatlığa rağmen karı+sı+nın tehlikede olması duygusunu bastıramadı (ESİ, 62).
- Eve dönünce, enişte beyin uzun uzun neler anlattığını karı+sı+n+a sordu (ESİ, 62).
- Kamil Bey karı+sı+n+ı kucakladı, minnetle öptü, sanki çoktandır yakındığı bir şey vardı da nihayet istediğinin müjdesini getirmiş gibi fısıldadı :
- Hiç meraklanma sevgilim! Yakında çıkıp gidiyoruz buradan...(ESİ, 63).
- Kamil Bey, karı+sı+y+la kızını buralardan geçirip Bağlarbaşı'ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).
- Karı+sı bir başkasını severek altı yaşındaki kızını alıp gitmiş, o zamandan beri de Fuat Mahir Bey'i gören olmamıştı (ESİ, 66).
- Metelikleri biriktirip borsadan hisse senetleri alan milyoner Fransız karı+sı+n+a özenmeye kalkışması düpedüz aptallıktı (ESİ, 98).
- Kamil Bey, karı+sı+nın yüzüne anlamadan baktı (ESİ, 100).
- Benden şikayetçi değilsin ya, karıcığ+ı+m ? (ESİ, 100).
- Karı+sı "Safa geldiniz" demeye uğrayacakmış ama, kendisi "Henüz yerleşmemişlerdir" diyerek...(ESİ, 105).

- Şeyhülislam Efendi, bugün fetvahaneyi gezmeye gelen İngiliz karı+lar+ı+n+ı kaç kere eteklemiştir de, karnını bir güzel doyurduktan sonra dalkavuklarına senin gibi Hazreti Ömer kıssaları anlatmaya girişmiştir (ESİ, 107).
- Basamaklar, karı+sı+n+a “İtaat İlamı” almaya uğraşan emekli adamcağızla, on lira borcunu almak gücünden yoksun bir biçarenin inip çıkması için değil, imparatorların kalabalık maiyetleri için dahi, son derece genişti (ESİ, 116).
- Bir karı+sı var, dünya-ahret kardeşim olsun, melek-melaike sanırsın...(e.s.i)(123)
- Erkek, karı+sı+n+a döndü (ESİ, 126).
- Karı+sı... Nedime Hanım, dergiyi kapatmak istemedi. (ESİ, 130).
- Karı+sı dergiden bir şey kazanabiliyor mu bari ? (ESİ, 130).
- Ben mi yakamı kurtaracağım ? Suçu İhsan'ın karı+sı+n+a yükleyerek, öyle mi ? (ESİ, 131).
- İhsan karı+sı+n+dan emindir (ESİ, 132).
- Bir zaman, karı+sı+n+a bunun müjdesini nasıl vermesi gerektiğini düşündü (ESİ, 151).
- Karı+sı gazetecilik yapıyormuş (ESİ, 151).
- Bir an daldı. Nerden çıkarmıştı, karı+sı+n+a müjde vermeyi ?..(ESİ, 153).
- Salonda bulduğu karı+sı+n+n ellerini tuttu (ESİ, 154).
- Karı+sı+n+ı kucaklayıp dudaklarından öptü (ESİ, 154).
- İhsan'ın karı+sı Nedime Hanım'ı merak ediyor, yenik Osmanlı İmparatorluğu'nun işgal altındaki başşehirinde gazetecilik yapan bu Türk kadınına gözünün önüne getirmeye çalışıyordu (ESİ, 157).
- Kendisi gibi ak saçlı bir karı+sı, bir de üniversitede felsefe okuyan gözlüklü kızı vardı (ESİ, 158).
- Kamil Bey, birdenbire karı+sı Nermin'i düşündü. Halası aracılığıyla karı+sı yüksek tabaka arasında bu işe pekala yardım edebilirdi (ESİ, 162).
- İhsan bir gün bana :“ Karıcığ+ı+m, dedi, düşüne düşüne bak ne buldum...” (ESİ, 188).

- Memleket uğruna hapse girmiş bir arkadaşın kahraman karı+**sı+n+a** yardım ederek vazifesini yapmakta olmasaydı, bu şerefli yürek huzuruna kavuşmamış bulunsaydı, geriye kalan biricik şeref yolunu belki tutamayacak, yani Nermin’le Ayşe’yi yüzüstü, kimsesiz, parasız bırakarak Anadolu’ya geçemeyecek, hiçbir zaman bu kadar kahraman olamayacaktı (ESİ, 190).
- Anlatacağım! Karı+**sı** doğuracakmış...(ESİ, 216).
- İhsan, karı+**sı+nın** elini, bir kabahat yapar gibi çekinerek okşamıştı, kapıya bakıp...(ESİ, 220).
- Orada, karı+**sı+n+ı**, omuzunda ince gecelikle masanın yanında oturur görmesiyle bütün tehlike dışarıda kalmış gibi ferahladı :
- Yatmadınız mı ?
- Oturuyorum (ESİ, 223).
- Karı+**sı+nın** ayağa kalkması da, bu duyguyu kuvvetlendirmesine yaradı (ESİ, 223).
- Kapı örtülünceye kadar karı+**sı+nın** arkasından baktı (ESİ, 223).
- Demin karı+**sı+nın** oturduğu koltuğa oturdu. Avuçlarında karı+**sı+nın** etinden kalan şehvetli ılıklığı, yüreğinde, başından böyle işler geçmeyenlerin asla anlamayacakları, taşıması zor gücü sevinçle duyuyor, kibirleniyordu...(ESİ, 223).
- Karı+**sı+n+dan** bir buçuk senedir mektup gelmiyordu. İki defa kadını bulmaya gitmiş, bin bir tehlikeyi göze alarak Yunan işgalindeki topraklara geçmiş, iki defasında da önemli haberler topladığından, karı+**sı+n+ı** bulmayı başka bir sefere bırakarak geri dönmüştü (ESİ, 231).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabeyinin sıhhatini sordu, karı+**sı+n+dan** mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- “Bunlar hep bekar da ondan galiba, diye düşündü; karı+**sı**, çocuğu olmazsa, insan, vatanını asla, yeteri kadar sevemiyor.” (ESİ, 270).
- Karı+**sı+n+ı**, arkadaşlarının felaketi ile üzmemek için (ESİ, 285).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** yüzüne saygıyla baktı (ESİ, 286).

- Kaç kere söyledim. “Saat on ikiden sonra sürtük sürtük sokaklarda gezen kocanızı beklemeyin” diye... Karı+**sı+n+a** karşı öyle büyük bir acıma duydu ki, yalan söylediğinden utandı (ESİ, 286).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** yüzünde, bir şeyler araştırarak öylece durdu (ESİ, 286).
- Hemen yat karıcığ+**ı+m**! Yemekten sonra hemen yatağa gir. Ben sana ıhlamur kaynatırım. Terlersin! (ESİ, 287).
- Kamil Bey ne yapacağını şaşırarak, karı+**sı+nın** elini tuttu (ESİ, 289).
- Bir vatan kaybediyoruz, karıcığ+**ı+m**, bunun anlamını kavrayamadığına eminim (ESİ, 289).
- Biz burada kalacağız, karıcığ+**ı+m**, bu kırmızı yün kazağınızla siz burada oturacaksınız (ESİ, 290).
- Yanılıyorsunuz, karıcığ+**ı+m**, ben şimdi de zenginim (ESİ, 290).
- Sekiz, dokuz senelik karı+**sı+n+ı** bu geceki haliyle hiç görmediği muhakkak (ESİ, 291).
- Karı+**sı+n+ı** yeni tanımış gibi şaşkınlık da duyuyordu (ESİ, 292).
- Arkadaşımın karı+**sı+dır**.
- Arkadaş karı+**sı**, demek ? Arkadaşınız kim ? (ESİ, 298).
- Geç efendim, geeeeç! Yazıcıya döndü : Yazdın mı ? Arkadaşımın karı+**sı** olduğundan tanıdığını...(ESİ, 299).
- Oysa şu anda karı+**sı+y+la** kızı da sayıldığı halde, hiçbir insanın varlığına katlanacak kudreti yoktu (ESİ, 325).
- “Nermin! Karıcığ+**ı+m**!” diye inledi (ESİ, 337).
- “Nermin, karıcığ+**ı+m**!” diye tekrar inledi (ESİ, 338).
- Tevkifinden beri karı+**sı+n+ı** ilk defa bu kadar şiddetle hatırlıyordu (ESİ, 338).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karı+**sı+nın** halasının kocası İbrahim Bey’le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).

- Kendi kendisine karşı da, karı+**sı+n+a**, çocuğuna karşı da pişman olacak bir iş yapmadığına yeniden emin oldu (ESİ, 338).
- “Görüyorsunuz ya karıcığ+**ı+m**! Vallahi başka çare yoktu!” (ESİ, 339).
- Karı+**sı** acaba duydu mu ? (ESİ, 339).
- “...Karı+**sı+n+ı**, çocuklarını, her şeyini vermiş bir İzmirli...” (ESİ, 340).
- Parasıyla vatanseverlik yaptığı için gönlü rahat olacağından, karı+**sı+nın** eniştesi Müteahhit İbrahim Bey’in salonunda yabancı subaylarla ahbablığı ilerletmesinde bir sakınca da görmezdi (ESİ, 349).
- Aç kalmak ihtimalini unutarak karı+**sı+nın**, bu fedakarlığı yapacak kadar kendisini sevip sevmediğini araştırdı (ESİ, 350).
- Kamil Bey, bir an belli belirsiz sendeleyip karı+**sı** Nermin’le göz göze durdu (ESİ, 382).
- Sanki karı+**sı+nın** kendisini aramaya çıkıp buraya gelmesi kesinlikle imkansızmış gibi...(ESİ, 382).
- Kamil Bey, hızla karı+**sı+n+a** yaklaştı :
- Rica ederim! (ESİ, 383).
- Karı+**sı+nın** ağzında daima şiire benzettiği Fransızca, şimdi bir işkence aletine dönmüştü (ESİ, 383).
- Kamil Bey, elini karı+**sı+nın** omzundan çekti, nereye koyacağını bilemeden, bir an öyle tuttu, sonra, ayıp bir şey saklar gibi, yanına salıverdi (ESİ, 384).
- Karı+**sı+n+a** döndü : Sana yalan söylüyorlar Nermin! (ESİ, 385-86).
- Buna o kadar sevindi ki, Nermin’in ıstırabı, Ayşe’nin ağlaması, enişte beyin kasıntısı, İngiliz yüzbaşısının soğukluğu, Burhanettin Bey’in aptal kurnazlığı hatta, fukaralığının karı+**sı** tarafından insafsızca yüzüne vurulması falan, pek değersiz şeyler haline geliverdi (ESİ, 387).
- Sözleri etkisini kaybetmeden karı+**sı+n+a** döndü :
- İşte beni gördünüz meleğim! (ESİ, 389).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** karşılık vermesini beklemeden kesip attı :
- Param var (ESİ, 392).
- Enişte bey, eli hala iç cebinde beklerken Kamil Bey, karı+**sı+n+a** döndü :
- Hadi efendim! Güle güle...(ESİ, 392).
- Karı+**sı+nın** ıslak gözlerini hatırladı (ESİ, 393).

- Uzun zaman karı+**sı+n+a** yazacağı mektubu tasarladı : “Sevgili karıcığ+**ı+m**, her şeyden önce beni affetmeni ellerini öperek yalvarıyorum...” (ESİ, 394).
- Nermin mektubu okurken... “Sevgili karıcığ+**ı+m**, her şeyden önce beni affetmeni...” (ESİ, 394).
- Her bulduğunu ilk defa beğeniyor, biraz vakit geçince, tekrar birinci cümleye dönüyordu : “Sevgili karıcığ+**ı+m**, her şeyden önce beni affetmeni...” (ESİ, 395).
- Mahpus bir adam sekiz yıllık karı+**sı+n+a**, çocuğunun annesine bile, aşkını anlatırken ellerini öperek af dileyemez (ESİ, 395).
- Kendisini, her zaman karı+**sı+n+dan** çok üstün saydığı için, kıskançlık duymadığını şimdi seziyor, sınıksız kundaklanıp beşiğe yatırılmış bir çocuk çaresizliğiyle çatlayası geliyordu (ESİ, 404).
- Üst üste : “Hay senden razı olsun karıcığ+**ı+m**!” diyor, hediyeleri nereye koyacağını bilemiyordu (ESİ, 412).
- Pipolardan enikonu iğrenen karı+**sı+nın** bunları göndermeyi nereden akıl ettiğine şaştı (ESİ, 413).
- Bir sarı zarf çıkardı. “Hay aklınla yaşa karıcığ+**ı+m**!” (ESİ, 413).
- Oysa, bunların hepsinden çok Ayşe'nin resimleri de beraber, hepsinden ziyade, karı+**sı+nın** el yazısına sevineceğini anlıyordu (ESİ, 414).
- “Sevgili karıcığ+**ı+m**,
Her şeyden önce ellerini öperek affını dilerim...” (ESİ, 414).
- Şimdi, karı+**sı+y+la** yabancılar önünde konuşurken bu acemilikten bol bol yararlanacaktı (ESİ, 419).
- “Öyleyse, biz bir cesur adamız karıcığ+**ı+m**” dedi, “öyle de kalacağız!” (ESİ, 426).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** resimleriyle ilgilenmesini, onları görmek istemesini pek istedi (ESİ, 436).
- Ramiz Efendinin karı+**sı** bunları görünce, çok bilmiş çok bilmiş başını salladı
:
- Demek müjdeyi aldınız ? Bu ziyafet onun şerefine...(ESİ, 438).

- Ramiz Efendi'nin karı+sı Fatma Hanım, bit görmüş bir titiz kadın gibi gözlerini kısarak subaya baktı :
- Siyasi ne demek ? Ben siyasi falan bilmem...(ESİ, 438).
- Karı+sı, hiç görmediği, tanımadığı biri gibi, bir uzaklaşıp bir yaklaşıyordu (ESİ, 440).
- Sahibinin, ağzı sakızlı, yüreği elmas gibi parlak, fedakar bir genç karı+sı, baş örtüsü temiz, iyi bir anası var (AG, 73).
- Yalnız muhtarın karı+sı+n+ı iyi edemedi (YB, 46).
- Süleyman'ın karı+sı+n+ı, bu zaferden sonra artık büsbütün serbest bıraktılar (YB, 51).
- Bu, Mehmet Ali'nin karı+sı+nın sesidir (YB, 53).
- Lakin Süleyman hiç de karı+sı+n+ı boşamak fikrinde değildi (YB, 58).
- Meğer Mehmet Ali'nin karı+sı doğuruyormuş (YB, 64).
- İçimden, “Muhtarın kötürüm karı+sı artık ölebilir,” diyorum (YB, 179).
- Karı+sı+n+a sadakatten bu ilk ayrılış devrinde, geceleri eve gelmemesine bir sebep uydurmak için hayli yorulmuş, fakat sonraları buna da gerek görmeyerek gemi bütün bütün azıya almış karıkoca birbirinin başına adeta birer bela olup kalmışlardı (KYİ, 26).
- İrfan'ın babası Defterdar Galip Efendi karı+sı+n+ı ve çocuklarına geçinecek kadar gelir bırakıp dört beş sene evvel vefat etmişti (KYİ, 30).
- “Siz öyle söylüyorsunuz. Fakat kocam kıymetimi biliyor mu ? Bir erkeğin karı+sı melek de olsa yine mutlaka gözü dışarıdadır. Bu da Rabbimin bir hükmü.” (KYİ, 123).
- Evlenmelerinden sonra İrfan bu macerayı görüp işittiği gibi aynen karı+sı+n+a anlatacak mıydı ? (KYİ, 134).
- İrfan öldüğüne o kadar üzülüyor; sevgili karı+sı+nın yüzünü görememek onu üzüyordu (KYİ, 140).
- Yenge çekilince, İrfan sabah yıldızları kadar parlak bir güzelliği olan karı+sı+nın önünde taparcasına dik çökerek:
- “Bana senin gibi eşsiz bir güzellik verdiği için ‘Haley’i kutsarım,” dedi (KYİ, 148).

- “Karıcığ+ı+m, korkma senin elinden beni kimse alamaz. Ben sana sonsuza dek gönüllüyümdür...” (MSŞ, 154).
- Nasihatlerinden biri şu idi : oğlum derdi, şayet evlenip de karı+nın üzerine çapkınlıkta bulunursan anlaşılınca suçunu kesinlikle inkar et (KYİ, 164).
- “Ne bileyim karıcığ+ı+m. Ne yüzünü gördüm. Ne de konuştum.” (MSŞ, 165).
- Çok karı almış bırakmış. Ben şeriata uygun olarak aldığı dördüncü karı+sı+n+dan olmuşum (MSŞ, 166).
- “Karıcığ+ı+m affedersin, nasılsa aklımdan çıkmış, dönerken ilacı almayı unutmuşum.” (MSŞ, 167).
- Üç evlat doğurmuş bir karı+y+ı+m bilmem mi hiç ? (MSŞ, 169).
- “... Ben yarı ebe bir karı+y+ı+m. Köyde rençper Mustafa'nın karı+sı Ziliha'yı sıkışınca ben doğurttum.” (MSŞ, 170).
- Bir gece Ali Baba'nın küçük oğlu Şefik telaşla kulübeye girerek : ‘Anne’ demiş, ‘şimdi gördüm. Bizim öteki evde mum yanıyor.’ Ali Baba, karı+sı, Sağır Hala hep toplanmışlar, bahçeye çıkmışlar (MSŞ, 188).
- Karı+sı, hemşiresi, oğlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (MSŞ, 190).
- Karı+sı dut ağacının altında bayılır (MSŞ, 190).
- “Ben sizi sevdiğim zaman siz başka bir adamın karı+sı idiniz...” (MSŞ, 212).
- “Bak hanım, çok sevdiği karı+sı+nın ağzından böyle müthiş bir onaylama işiten bir erkek Asyalı olsun, Avrupalı olsun, Amerikalı, Afrikalı, Avustralyalı dünyanın hangi kıtasından olursa olsun bu çirkin itirafı kocalık hissi ve gururuyla mümkün değil kaynatamaz...” (MSŞ, 213).
- “Ay aman, karı+sı+n+ı bıraktırıp da bir erkeğe varmak ne bela imiş yarabbim...” (MSŞ, 213).
- Bazı akşamlar, sarhoşun rakı başına vuruyor, ispirtonun dimağına verdiği bu cinnet nöbetini karı+sı+n+ı öldüresiye dövmekle yatıştırabiliyordu (MSŞ, 224).

- Karı+**sı+nın** midelerini has ekmeğe alışması günahından sakınmak için eve aşevinden fodla getirir (MSS, 227).
- İshak Efendi karı+**sı+nın** her halinden memnundu, ama küçük kız Saadet'ten hoşlanamıyordu (MSS, 227).
- Bir gün eve geldi. Karı+**sı+n+ı** elinde mendil ağlar buldu. Sebebini anlamak için :
 - “Behey kadın ne ağlıyorsun ? Karnın tok, sırtın pek; bir evin bir hanımısın...” (MSS, 227).
 - Asansöre binerlerken mahalleliden Hacı Numan Efendi görmüş, yanındaki küçük Saadet'ten İshak Efendi'nin karı+**sı+n+ı** tanımişti (MSS, 229).
 - O akşam İshak Efendi karı+**sı+nın** fahişeliğini mahalleye ilan etti (MSS, 231).
 - Sonra Belkis, mebusun karı+**sı** Belkis Hanım...(KK, 79).
 - Karı+**sı** eğilmiş, gardırobun sürmesine birtakım beyaz çamaşırlar yerleştiriyordu (KK, 99).
 - Servet Bey'le karı+**sı** hayretle birbirlerinin yüzüne baktılar (KK, 99).
 - Ragıp Efendi de gelip karı+**sı** ile burada oturacak (KK, 144).
 - Odacının karı+**sı** şimdi memlekette şöhretli, mevkiliydi (MH, 15).
 - Karı+**sı+nın** başına o iri savatlı gümüş tabakasını fırlattı (MH, 58).
 - Bu kızcağızı çok severdi; Balıkesir zelzelesinde ölen karı+**sı+n+a** benzeterek hatta bazı akşamlar, mancınıklar boşalınca, ağlardı (MH, 142).
 - Çerçi Halil işin farkında idi; ikide bir karı+**sı+n+a** dert yanıyordu :
 - “Hele şu kancığa bak!...” (MH, 197).

2.1.2.26. Kaynana

- Yatalak kaynana+**sı+n+a** yukarıdan yediriyor, aşağıdan temizliyordu (MSS, 224).
- Şimdi kaynana+**sı+nın** kirli donlarına bir de çocuğun bezleri eklenmişti (MSS, 224).

2.1.2.27. Kaynata

- Her şeyde hür fikirli olan babası da, bu geceyi dışarıda geçiřleri asla mazur göremiyordu; Servet Bey, ya ailevi ve terbiyevi bir kanaat eseri olarak veyahut sadece babalık hissiyle bu hususta her nasılsa kaynata+sı+y+le birleřiyor ve karısının endiřelerini haklı buluyordu :
- “Ben demiyorum ki, gezmesin, eđlenmesin,” diyordu (KK, 16).
- Servet Bey ise, her zaman kaynata+sı+nın aleyhinde bulunmaya hazırđı (KK, 134).
- Kaynata+sı+nın bu mađrur ve azametli cevabı Servet Bey’i büsbütün çıldırtmıřtı (KK, 135).
- Servet Bey’in, kaynata+sı+n+a karřı hissetmeye bařladıđı kin ve gayz son zamanlarda had bir devreye girdi, araları gerginleřtikçe gerginleřti (KK, 140).

2.1.2.28. Kaynbaba

- Bu dűřkűnlükte o derece samimiydi ki, gerek babasının, gerek kaynbaba+sı+nın muhitinde bütün ahval ve hareketi hürmetle deđilse bile, adeta korku ve endiře ile karřılanırdı; zira gözlerinde sarsılmaz bir imana ermiř adamların ateři vardı (KK, 15).
- Gelin bir evde kaynbaba+sı+n+dan kaçar, güvey baldızının yüzünü tanımazdı (MH, 9).

2.1.2.29. Kaynpeder

- Servet Bey, geniř satrançlı robdöřambri ile kaynpeder+i+nin odasına girdi :
- “Beni istetmiřsiniz, efendim,” dedi (KK, 73).
- Servet Bey, ancak birer saniye devam eden bir müddet zarfında üç mektuba sırayla göz gezdirdi; sonra tıpkı kaynpeder+i+nin yaptıđı gibi, kađıtları lakayt bir tavırla sedef kakmalı çekmecenin üstüne bıraktı (KK, 73-74).
- Servet Bey, sözlerinin sonuna dođru her nasılsa, kaynpeder+i+nin halindeki melale dikkat etti; ihtiyarı çok hırpaladıđını anladı :

- ‘‘Mamafih, emredersiniz, hemen yarın Seniha’yı çağırırız,’’ dedi (KK, 77).

2.1.2.30. Kerime

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazadesinin küçük kerime+si+n+i gördü (Hİ, 52).
- Nezih şimendiferin çıktığını görür görmez doğru Mösyö Diypulo’ya koşacak, servetini haber verecek, ortanca kerime+si Matmazel İzmaru’nun dest-i izdivacını isteyecekti (Hİ, 131).

2.1.2.31. Kız

- On altı bin liraya malik olunca, Mösyö Diypulo kız+i+n+i elbette kendisine verirdi (Hİ, 131).
- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karısıyla kız+i+n+nın pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Nermin kız+i+n+a gözleriyle susmasını işaret etti (ESİ, 18).
- Enişte bey demin tuvalete götürmüştü kız+i+n+i...(ESİ, 61).
- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla ‘‘satmayacağım’’ diyerek kız+i+y+la karısını tehlikeye düşürmekte olup olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- Kamil Bey, karısıyla kız+i+n+i buralardan geçirip Bağlarbaşı’ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).
- İstanbul’daki İtalyan Büyükelçiliği müsteşarının güzel kız+i+y+la -1900’de evlenip Avrupa’ya yerleşmişti (ESİ, 66).
- Karısı bir başkasını severek altı yaşındaki kız+i+n+i alıp gitmiş, o zamandan beri de Fuat Mahir Bey’i gören olmamıştı (ESİ, 66).
- Yol boyu Ayşe’nin aralıksız sorularıyla geçmiş, Kamil Bey kız+i+n+nın meraklarını elinden geldiği kadar karşılamaya çalışmıştı (ESİ, 82).

- Kamil Bey boş bulunmuş, kız+ı+nın bu benzetmesini akıllılığına vererek çok beğenmişti (ESİ, 82).
- Kamil Bey hemen koşmağa hazırlanan kız+ı+n+ı tuttu :
- Kuyuya yaklaşmak yok ama...(ESİ, 83).
- Biricik oğlunu Rum çeteleri, sırf Niyazi'den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kız+ı+nın ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Bir zaman sonra kendi kendinden utanarak açıkladı : “Nedime Hanım’ı takdir ediyor, kız+ı+nın ona benzemesini istiyordu...” (ESİ, 396).
- Kamil Bey kız+ı+nın yüzünü görür görmez, “Ayşe!” diye inledi. Sanki yıllardan beri görmediği kız+ı, birdenbire bir köşeden kucağına hoplamıştı (ESİ, 413).
- “...Kız+ı+nın resmini aldı. Gel bakalım Ayşe kız! –Fransızca olarak sordu ve adeti üzere şahadet parmağını kız+ı+nın burnuna değdirdi- Anladın mı benim sevgili küçük Karmen'im ?” (ESİ, 426).
- Şimdi de namusumuza, ırzımıza el uzatmaya başladınız. (Kız+lar+ı+n+a ve gelinlerine dönerek) Ne susuyorsunuz ? Söyleyin bel!(YB, 187).
- Kaynanam dırdırcı, benim en ufak kusurlarımı büyüteçle büyüterek kız+ı+n+ı aleyhime tıka basa doldurur (KYİ, 153).
- Ekseriya kız+ı+y+le, bazen damadıyle aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Bu maksadını evvela kız+ı+n+a açtı (KK, 41).
- Seniha’yı ve kız+ı+n+ı erkekler içinde başı açık görmeye çoktan alışmıştı (KK, 42).
- Bir genç kız+ın babasına, kız+ı+nın bir genç adamla seviştiğini söylemek için...(KK, 74).
- Anası bir köşeye büzülüp melul melul oturan kız+ı+n+a baktı; acıyacağına öfkeleni (MH, 191).

2.1.2.32. Kız kardeş

- “Kadınlara karşı böyle şeyler söylemek doğru değildir. İnsan hiç kız kardeş+i+n+e hakaret eder mi ?” diyecek oldum (ESİ, 40).

- Cemal’i asıl kız kardeş+i+n+den dolayı hatırımda tutuyordum (AG, 19).
- Düşmanın alıp götürdüğü Mehmet Ali’nin kız kardeş+ler+i+n+den biridir (YB, 194).

2.1.2.33. Koca

- Akşam alacasında koca+sı+n+ı tanıyınca durakladı :
- Siz misiniz ? Üşümediniz mi ? (ESİ, 13).
- Kurtarır! Koca+sı+n+a döndü. Kurtarırsınız değil mi, yüzde yüz...(ESİ, 14).
- Bu güven duygusu, evlendikten sonra koca+sı+n+ı sevmesine yardımcı olacak yerde, aralarında garip bir engel meydana getirmişti. Nermin, her güvensizlik ürküntüsü atlatışında, koca+sı+n+a yeni bir güvenle sığınmaktaydı ama, bu hal, şuurunu zorlayarak, her zaman yeniden gayret harcaması yüzünden, kendisini sevgiye doludizgin bırakamamasına, biraz ürkerek, biraz utangaç, belli belirsiz soğuk kalmasına da sebep olmaktaydı (ESİ, 16).
- Koca+sı+n+ın inadını kırmak için yardımını istemiş...(ESİ, 62).
- Anasının ikinci koca+sı+n+ı anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Koca+sı+n+ın, burasını, böyle oturulur hale getirebilmek için ne kadar didindiğini fark etmediği gibi, başarısı karşısında “Hayat adamı oldum” diye ne kadar sevindiğini de sezemiyordu (ESİ, 90).
- Hala hanımın koca+sı, böyle işsiz, güçsüz dolaşmasını uygun bulmayarak Hariciyede bir memuriyet istemesini salık verdi (ESİ, 95).
- Dava açmasaydı da, koca+sı hapisteyken bir zampara bulsaydı daha mı iyi olurdu ? (ESİ, 128).
- Belki hala hanımın koca+sı+n+dan da yararlanır, işgal makamlarından müsamaha bile görürdü (ESİ, 155).
- Tanıştıklarından bir ay sonra hesap görmeye gelen Kamil Bey’in arkasından “Nedime Hanım koca+sı+n+ın yerini boş bırakmadı ağa! Ne dersin ?” demeye yeltenen katibini az kalsın bir tokatta öldürecekti (ESİ, 183).

- Nedime Hanım, faydasız gördüğü bu masrafları yaptırmamak için biraz uğraşmıştı ama bu harcamaların mahpushanedeki koca+sı+n+ı da çocuk gibi sevindirdiğini görünce, erkeklerin bazen, ne kadar değersiz şeylere önem vererek asıl işini unuttur gibi olduklarını, bazı da asıl işe hayatlarını, kadınlarını, çocuklarını bile nasıl hiç duraklamadan feda ettiklerini anlayarak seslenmemişti (ESİ, 190).
- Nermin, gazetecilik eden Nedime Hanım için koca+sı+n+a sormadığı bazı sorular hazırlamış olmalıydı (ESİ, 195).
- Koca+sı+nın dışarı çıkmasından faydalandı :
- Gazete sizi yoruyor mu efendim ? (ESİ, 195).
- Koca+sı eskiden beri çocuk gibiydi (ESİ, 208).
- Avrupa'nın en ünlü otellerinde, kibar salonlarında pek beğendiği koca+sı+nın, mahalle kahvesinde, bir sürü arsız çocuğun kahkahalarla gülererek Karagöz seyretmesini gözünün önüne getirdi (ESİ, 208).
- Koca+sı+nın, “Siz gelmiyor musunuz ?” sorusunu öncelikle anlamadı, sonra gülümsedi :
- Siz çıkınız! Ben şunları kaldırayım da gelirim. Hanımefendi, kusuruma bakmazlar...(ESİ, 208).
- Bir ziyarette koca+sı+n+a şöyle demişti :
- Bunlar biraz anormal adamlar!..(ESİ, 215).
- Nedime Hanım, o gün ilk defa, koca+sı+nın gözlerine bakarak yavaşça sormuştu (ESİ, 219).
- Nedime Hanım, koca+sı+nın bu en yakın arkadaşını teselliye hazırlanarak gülümsedi :
- Bahse girerim ki, Ahmet Bey'in yanına bugün, budala bir hafiye gelerek ağzını aramaya kalkmıştır. Değil mi efendim ? (ESİ, 247).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Halasının koca+sı İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Acaba bizim halanın koca+sı+n+a başvurmak doğru olur mu ? (ESİ, 259).
- Ne zaman da bir iyi haber alsın, aklına koca+sı geliyor (ESİ, 266).
- Sonra, koca+sı mahkum edilmiş bulunan, yeni tevkif edilen Ahmet'le tanıştığı bilinen Nedime Hanım'ın da gözetlenmekte olabileceğini hiç aklına getirmeden kapının zilini, güvenle çaldı (ESİ, 280).

- Koca+sı kimbilir, ne ahlaksızlık yaptı da hapse attılar (ESİ, 287).
- Koca+sı+n+a, bu anlamda, ilk defa böyle bakıyor, onunla ilk defa bu üslupla konuşuyordu :
- Ciddi elbette...(ESİ, 288).
- Fakat koca+sı+y+la beraber yemedi (ESİ, 291).
- O geceye kadar koca+sı+n+a karşı somurtkanlık silahını meydana çıkarmamıştı (ESİ, 291).
- Koca+sı+nın, o zavallı gazete idarehanesini bırakıp artık Buckingham Sarayı'na dahi yerleşemeyeceğinden bir an bile şüphelenmemişti (ESİ, 291).
- Hala hanımın muhterem koca+sı+n+a, yani “Enişte beyimize” ne demeli ? (ESİ, 291).
- Koca+sı mahpusta... Kendisi gebe...(ESİ, 308).
- Kadının koca+sı bilir mi bu işi ? (ESİ, 309).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının koca+sı İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Nermin, koca+sı+nın kalıpsız fesine, uzamış tıraşına, ütüsüz elbiselerine, hele, biraz kirli gömlek yakasına dehşetle bakıyordu (ESİ, 382).
- Hala hanımın koca+sı müteahhit İbrahim Bey'le, tek gözlüklü İngiliz yüzbaşısı gözlerini yere eğmişlerdi (ESİ, 383).
- Yani koca+sı hüküm giymiş bir şüpheli adam...(ESİ, 385).
- Şimdi burada, koca+sı inançlarını yazdığı için on sene hapse mahkum edilmiş bir kadının hayatı söz konusu ediliyor (ESİ, 388).
- Üç gündür Nermin'e karşı atıp tutuyor, koca+sı+nın hata ettiğini kolayca ispatlıyordu (ESİ, 389).
- Yalan söylemese bir haftadan beri bir başka kadını, koca+sı mahpusta bulunan, gerçekten daha acılı bir başka kadını mahvetmeye uğraşabilir mi ? (ESİ, 392).

- Yalnız kalır kalmaz, nedense, ilk defa, koca+sı+n+ı aldatan kadınları hatırladı (ESİ, 392).
- Nermin, bu yaşında bile, bir bebek gibi, yaşama zorluklarının acemisiydi ama, koca+sı+nın şerefini her zaman korumayı becermiş, aralarına kıskançlığın rahatsızlığını hemen hemen hiç getirmemişti (ESİ, 393).
- Bu uğurda koca+sı+n+ı daha şimdiden kurban vermiş (ESİ, 425).
- Evet... Nermin koca+sı+n+a döndü (ESİ, 435).
- Koca+sı+n+a döndü :
- Nasılsın bakalım efendi, keyfin yerinde ya ? (ESİ, 437).
- Koca+sı, oğlu, kardeşi Anadolu'da olanlar biraz durgun (ESİ, 439).
- Salime Hanım, koca+sı+nın dostları, bizim salonu birer birer terk etmişlerdi (AG, 55).
- Koca+sı Harbi Umumi'de şehit olmuş dul kadın zannediyorlar (AG, 59).
- Bana koca+sı+nın genç bir zabıt olduğunu, çete yazılıp gittiğini, kendisinin yalnız olduğunu söyledi (AG, 72).
- Fakat geçende buradan geçenler arasından İstanbullu yirmi yaşında genç kadın koca+sı+y+la tüfeği omzunda İzmir yolu üzerinde gülerek gitmiş (AG, 98).
- Cennet, koca+sı+n+ı, çok defa bu halde gelip yakalar (YB, 52).
- 'Yengem koca+sı+n+ı kıskandığı kadından intikam almak için yeryüzündeki bütün insanların canını vermekte ne kadar cömertlik gösteriyor!..' dedim (KYİ, 78).
- Şu ölüm anında bile yine o koca+sı+y+la meşguldü...(KYİ, 85).
- Hem böyle bir ayıbı hazmeden bir insanın, bir koca+nın artık ondan sonra katlanamayacağı hangi rezalet kalır ? (KYİ, 134).
- Bu kirli olaydan hiç bahsetmese koca+nın kalbi böyle bir şüphe ile zehirlenmiş kaldıkça içinin rahatlığı, güzel geçim nasıl mümkün olur ?..(KYİ, 134).
- Koca+sı+n+a yuları şimdiden taktı (KYİ, 136).
- Koca+sı+nın yanına gelmek için böyle uygun saat bekleyen gelin de hiç görmedim...(KYİ, 139).

- Bu kadın size Feriha Davud'un şuna buna mektup yazan, başkalarının koca+sı+n+ı baştan çıkararak basit bir kadın olduğunu pek kötü bir dille anlattı (KYİ, 143).
- Kaynanam üç çeyrek asırlık göçmüş koca+sı+n+dan hala emin değil (MSS, 155).
- Derdi ki Koca+sı+n+ın sadakatinden şüphelenen en ahmak kadın, bir dişi dahi kesilir (MSS, 166).
- Üzerine şüphe gözünü diktiği koca+sı+n+ın artık hiçbir hali onun dikkatinden kaçmaz (MSS, 166).
- “Of... Koca+sı+n+dan boşatıp da bir kadın almak ne felaketmiş ?” (MSS, 213).
- “Bir kadının koca+sı+n+a gösteremeyeceği hiç bir sırrı olamaz... Veriniz anahtarları...” (MSS, 216).
- “Fakat onları zorla almaya bir koca+n+ın hakkı olduğunu bilmiyor musunuz ?” (MSS, 216).
- Kadının koca+sı+n+a karşı bir sırrı olamaz. Fakat koca+n+ın kadına karşı olur (MSS, 217).
- Hanım, böyle yenik, zayıf, çaresiz, bozularak kaçan koca+sı+n+ın arkasından birkaç sağanak galibiyet kahkahası salıverdikten sonra yatak odasına çekilir (MSS, 218).
- Bu pek fena muameleler arasında koca+sı ona dünya evi lezzetinden tattırmıştı (MSS, 224).
- Yine birkaç kırpıntı ile ikinci koca+sı+n+ın evine gitti (MSS, 226).
- Evde pişen yemeklere ve ramazanlarda kibar komşulardan gönderilen tatlılara koca+sı+n+dan evvel el sokmak günah kadar suç...(MSS, 227).
- Talihsiz kadın üç kez “boş ol” dindikten sonra üç tekme ile koca+sı+n+ın evinden sokağa atıldı (MSS, 231).
- Bunun için, Sekine Hanım koca+sı+n+a diyordu ki :
- “Babam ne kadar huysuz olmuş!” (KK, 134).
- Belkıs Hanım, yerin dibine geçiyormuş, koca+sı+n+a demiş ki :“Aman, buradan savuşalım!” (KK, 155).

- İçlerinden bazıları da koca+**si+n+a** mukayyet olmasını, kara gözlü büyücü kadına görünmemesini söylüyorlardı (MH, 15).

2.1.2.34. Nine

- Nine+**si+y+le** paşa babasını tanıyanlar vardı (ESİ, 104).
- Nine+**si**, onu kucağına almak istiyordu (YB, 173).
- İşte bu sabah, yine nine+**si** gelmiş, onunla dertleşmişti (MH, 144).

2.1.2.35. Oğul

- Halbuki Recep Bey'in oğ(u)l+**u+n+da** üzerindeki esvaplardan, belindeki kordondan başka nazar-ı dikkati celp edecek bir şey göremiyordu (Hİ, 72).
- Yanlarına gelen ihtiyar kadın da susamış olmalı ki oğ(u)l+**u+n+a** bir şeyler söyledi, garsonu uzaktan işaretle çağırarak su getirttiler.İhtiyar kadın suyu içtikten sonra bardağı oğ(u)l+**u+n+a** iade etti (Hİ, 73).
- O vakit, kızların fakir olduklarını, Recep Bey'in oğ(u)l+**u+n+a** karşı nasıl hahişkarane bir nezaket, bir işve gösterdiklerini tahattür etti (Hİ, 79).
- Recep Bey'in oğ(u)l+**u+n+u** yine orada gören Nezih kızların böyle daima gülmelerine, söyleyen her sözü tuhaf bulmalarına bütün bütün kızıyordu (Hİ, 80).
- Hani şu çocuk, diye göz kırparak kardeşlerine, ahbablarına, bütün bildiklerine, Fransualara, Recep Bey'in, daha kimbilir kimlerin oğul+**lar+ı+n+a**, herkese hikaye edecekler, Nezih'i herkes nazarında maskara haline getireceklerdi (Hİ, 117).
- Oğ(u)l+**u+n+a** değersiz bir memuriyet vermek istemediler, biraz sabırlı olmasını söylediler (ESİ, 95).
- Sonra, alçakyürekli bir paşa oğ(u)l+**u-y-du** Kamil Bey...(ESİ, 104).
- Biricik oğ(u)l+**u+n+u** Rum çeteleri, sırf Niyazi'den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kızının ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Vatan için, evvela gençliğini, sonra kanını, daha sonra oğ(u)l+**u+n+u**, daha sonra namusunu, en sonra da memleketini vermiş olduğunu düşünerek

arkadaşları, onu kollayıp, ileri atılmaktan alıkoymasalar, çoktan ölmüş, ya da çoktan Şeytan Adası'nı boylamış olacaktı (ESİ, 232).

- Bizim gibi soyluları –bendeniz de paşa oğ(u)l+u+y+u+m- avam takımı, yani halk dedikleri ayaktakımı, her zaman acıma duygularımızdan, iyi kalpliliğimizden tutuyor (ESİ, 361-362).
- Ramiz Efendi, oğ(u)l+u+nun önüne çömeldi (ESİ, 437).
- Ramiz Efendi, yüzü sapsarı, oğ(u)l+u+nun omzuna tutunmuştu (ESİ, 439).
- Oğ(u)l+u+nun sıska omzunu tutuyor, uçsuz bucaksız bir yorgunluk duyuyordu (ESİ, 440).
- Bilirsiniz ki, Cengiz'in ölümünden sonra oğul+lar+ı+n+dan Çağatay Han, büyük kardeşi Ögedey Kaan'ın fermanı ile Türkistan, Maveraünnehir(Amu-Derya'nın kuzeyinde, Araplar tarafından fethi ile İslam hakimiyeti altına girmiş ülkeler), Belh, Bedeşan ve Kaşgar bölgelerine Han seçilmişti (GH, 73).
- Tolun'un annesi de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle oğ(u)l+u+n+u birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Biçare kadın bu beklenilmez saadet karşısında sevincinden ne yapacağını şaşırılmış ve ancak oğ(u)l+u+nun arkasına, yanına ufak yastıklar yerleştirerek ve eliyle kahveler pişirerek rahatını tamamlamaya çalışmıştı (GH, 105).
- Annesine başından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğ(u)l+u+nun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememişti (GH, 105-106).
- Ya Salih Ağa'nın oğ(u)l+u+nun kamburunu düzeltebildi mi ? (YB, 46).
- Oğ(u)l+u+nun bu telaşından kadın biraz şüpheye düşerek:
- “Nasıl olduğunu bilmem... Ben görmedim... Ben de Emsal'in yalancısıyım...” (KYİ, 102).
- Ferdane Hanım, oğ(u)l+u+nun bu meraklı sorularında bir sevda tehlikesi kokusu alarak boş bulunup böyle bir konu açtığına pişman olur gibi bir üzüntüyle :

- ‘‘Ben Emsal’in ipe sapa gelmez sözlerini can kulağıyla bile dinlemedim...’’
(KYİ, 103).
- Ali Baba bir yandan kımıldayamaz bir halde ağırlar, sızılar içinde gözyaşları saçarak oğ(u)l+u+n+a çıkışır :
- ‘Hayırsız evlat... Beni o zebani heriflerin sopaları altında bırakıp da kaçtın.’
(MŞŞ, 191-192).
- Servet Bey, endişeli gözlerle, oğ(u)l+u+nun yüzüne baktı (KK, 124).
- Eski çocukluk arkadaşını ve büyük halasının oğ(u)l+u+n+u böyle yanibaşında hissetmekten pek memnun görünüyordu (KK, 200).
- Baba :‘‘Ya Allah!’’ nidasıyla yerinden zorla, oğ(u)l+u+n+a abanarak kalktı
(MH, 55).

2.1.2.36. Peder

- Vapurların vürudunu müteakip gazinodan dağılan kalabalık arasında Diyapuloların hanelerini öğrenmek üzere takibe karar vermiş olan Nezih, Safvet’i peder+i+nin yanına bırakırken :
- Ziya Bey ? diye sordu (Hİ, 54).
- O vakit, bütün yeni şeylerin büyük bir düşmanı olan büyük peder+i+nin yanından bir şey söyleyemeyenlerde görülen boğuk bir hiddetle kaçır; hırsını neden alacağını bilemeyerek bir kararsızlık, eğlencesizlik içinde meyus ve mustarip yaşardı (Hİ, 63).
- Çok geçmeden yanlarına valideleriyle peder+ler+i+nin geldiklerini gördü
(Hİ, 102).
- Fakat bir gece tiyatroya gidebilmek için peder+i+n+den müsaade almaya mecbur bulunarak, en ufak bir masrafta bile iktisatı düşünerek geçireceği hayat ile kızlara elbette çok tesadüf edemez, elbette onların muhabbetlerinden mahrum kalırdı (Hİ, 105-106).
- Diyapuloların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valideleriyle peder+ler+i+n+i gördü (Hİ, 112).

2.1.2.37. Teyze

- Servinaz'ın Beykoz'da ihtiyar bir teyze+**si** var (MŞŞ, 158).
- “Teyze+**si+nin** evinde hastalanmış mı ? Ne olmuş bu kıza ? Beti benzi kireç kesilmiş...” (MŞŞ, 165).

2.1.2.38. Torun

- Nitekim Cengiz'in torun+**lar+i+n+dan** Batu Han, Kazan ve Ejderhan'dan geçerek maiyetindeki Kıpçaklılar ve Türkmenlerle Macaristan'a ulaştı (GH, 73).
- Naim Efendi, biraz da torun+**lar+i+n+i** çok sevdiği için sesini çıkaramazdı (KK, 18).
- Naim Efendi, torun+**u+nun** ne dediğini artık hiç anlamıyordu (KK, 110).

2.1.2.39. Valide

- Çok geçmeden yanlarına valide+**ler+i+y+le** pederlerinin geldiklerini gördü (Hİ, 102).
- Diyaruluların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valide+**ler+i+y+le** pederlerini gördü (Hİ, 112).
- O vakit, bu aksülamel esnasında, Tepebaşı Bahçesi'nde, sevdiği bir kıza mektup verecek Nezih'in bir gün evvel taktığı yakalığın kirinden mahcup olacağını düşünememek gibi büyük bir kabahatte bulunan valide+**si** ve hemşiresi için reva gördüğü sözlerden utandı (Hİ, 114).
- Böyle ufak sefil şeylerle uğraşmak, ağlamak, nevmi olmak, valide+**si+n+e**, hemşiresine acı sözler söylemek kendini nazarında ısı'at ettiği mevkiin ulviyetine karşı ne kadar adi kalıyordu (Hİ, 117).
- Valideciğ+**i+n** var mı ? (GH, 107).
- Hayriye Hanım valide+**si+n+i** bin yaygara, bin çığlıkla küfenin ağaçları arasından kurtarır (KYİ, 18).

- Bir akşam hazırlanan mezelerin taze olmadıklarını ve o gün yatalak valide+**si+nin** altı çabuk değiştirilmemiş ve haykırmalarına derhal koşulmamış olduğunu bahane etti (MSS, 225).

2.1.2.40. Yeğen

- Naim Efendi, küçük yeğen+**i+nin** sözlerini bazen hiç işitmezdi bile (KK, 137).

2.1.2.41. Yenge

- Kamil Bey bahçe kapısına doğru, misafirini karşılamaya acele acele giderken bu siyah çarşafı hanımın, bu kılıkla idarehanedeki iş arkadaşı değil, sahici yenge+**si** olduğunu anladı. Kız kardeşi bulunmayan erkeklerin yenge+**ler+i+n+e** karşı duydukları şımartıcı sevgiyle, rahatlandırıcı sevinçle elini uzattı :
- Neden haber vermediniz ? (ESİ, 191).
- Bağışlayın yengeciğ+**i+m**... İşlerden baş alamadım (ESİ, 233).
- Niyazi ağabey, şaşırıldı. “Sahi mi ?” diye sordu. “Sizi tebrik ederim yengeciğ+**i+m**...(ESİ, 235).
- Hayır. Bunlar Türk falan değil, tam Osmanlı... Bunlar Osmanlı şairi yengeciğ+**i+m**...(ESİ, 242).
- Tam bir haftadır uyumuyorum yengeciğ+**i+m** (ESİ, 244).
- İşleri berbat ettik yengeciğ+**i+m**, eğer Niyazi Efendi bir çare bulamazsa... ki, paraya çare bulabileceğini sanmıyorum... Götürüp kendimi denize atmaktan başka yol kalmıyor (ESİ, 249).
- Geri kalanını kim düşünür yengeciğ+**i+m** ? (ESİ, 250).
- Sakın vapuru mu basmışlar?
- Değil yengeciğ+**i+m** (ESİ, 251).
- Bir düşünün yengeciğ+**i+m**! 50 bin lira, 50 tane pis banknot...(ESİ, 252).
- Kusura bakma yengeciğ+**i+m**! (ESİ, 256).
- Hayır! Esasen biz sizin verdiğiniz ilhamın kuvvetiyle hareket ediyoruz yengeciğ+**i+m** (ESİ, 269).

- İşte bunu beğenmedim yengeciğ+i+m (ESİ, 282).
- Şimdi beni dinleyin. Ezberlemek sırası sizde yengeciğ+i+m...(ESİ, 284).
- Yenge+y+i bilmem, bizim hatun havadissiz gelmez (ESİ, 433).
- Hanım yenge+y+i alalım (ESİ, 442).
- Zavallı çocuk bana sonra, Doğançay'da nasıl avare dolaştığını(Doğançay'la Sarılar dört saat) ve yenge+si+n+den nasıl dayak yediğini anlattı (AG, 117).
- Ağası gideli yenge+si onu daha fazla işletiyor ve dövüyormuş, hatta el işi yapmasa karnı bile doymuyormuş (AG, 117-118).
- Yenge+nin bu tavsiyesine karşı gelerek gelin hanım, güvey beyin önüne küçücük bir kağıt bırakarak odadan çekildi. İrfan Bey kağıdı okurken yenge hiddetinden dudaklarını ısırıyordu (KYİ, 137).

2.1.2.42. Zevce

- İzmaru kendisinin zevce+si olsaydı ?..(Hİ, 129-130).
- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevce+si+n+i, baldızlarını – baldız...(Hİ, 132).
- Halbuki öte tarafta bu açık latifeler, şakalarla arzularını teskin eden gençler kimbilir kızlar hakkında ne gayr-ı mütenezzilane fikirlerle ayrılıyorlar, onları namuslu bir adamın zevceliğ+i+n+e gayr-ı layık görüyorlar, lakırdıları açıldığı zaman muhakkırane dudak bükerek :
- Adam sen de diyordurdı (Hİ, 134).
- İşte Nezih hakikaten ölüyor gibi hissediyor ki İzmaru ile izdivaçtan bir iki sene sonra – belki o kadar bile geçmeden- bu eski halleri düşündükçe “Acaba bunları yapan ben mi idim ? ” demekten başlayarak “Ne çocukça şeyler! ” demeye kadar varacak; iptida, uzakta bulunurken her hareketini bir hale-i şiir ve zarafetle muhat gördüğü zevce+si+nin tabii, zaruri olarak bütün nakayısına yavaş yavaş vakıf oldukça, yahut şiddet-i intizarına tevafuk etmeyen halatını birer nakısa, birer kabahat addettikçe “Bu kadar delilikler hep bu kadın için mi idi, hep bunun için mi ? İşte bunun da ötekilerden farkı yok! ” diyecek (Hİ, 135).
- “... Zevce+si+nin servetiyle geçinir.” (KK, 19).

- Servet Bey, ikide bir zevce+si+n+e ayrı eve çıkmaktan bahsediyordu (KK, 140).

2.1.2.43. Zevç-Zevc

- Servet Bey'in hemşiresi, zevci+nin vefatından beri aşağı yukarı beş senedir, yaz kış hep Büyükada'da oturur (KK, 47).
- Pek iyi Fransızca anlamayan Sekine Hanım, ikide bir zevc+i+n+e sokulup, ‘‘Ne söyledi ? Nasıl olmuş ? Ne söyledi ?’’ diye soruyordu; zavallı kadının tombul vücudu, heyecandan tir tir titriyor ve alnında iri iri ter taneleri peydah oluyordu (KK, 100).

2.2. Ünsüz İkizleşmesi

Kelime içinde bir ünsüzün iki defa söylenerek ikizleşmesi hadisesidir. Ağızlarda daha çok görülmektedir. Örneğin; yeddi, sekkiz. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

Ünsüz ikizleşmesi, ünsüz türemesinin özel bir türü olarak da değerlendirilebilir.

2.3. Ses Düşmeleri

Kelimedeki bir veya birkaç sesin dilin ses özelliklerinden kaynaklanan sebeplerle düşmesi hadisesidir. Kaybolan sesin kelimedeki yerine göre ve kaybolma şekline göre aşağıdaki şekillerde incelenirler :

2.3.1. Ön Ses Düşmesi

Kelime başındaki bir sesin kaybolması hadisesine denir. Örneğin; ısı+cak > sıcak. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.3.2. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi

Orta hecenin vurgusuz olması sebebiyle, özellikle ğ, r, y, z zayıf ünsüzlerinin yanındaki ünlünün düşmesi hadisesidir. Örneğin; ağızı > ağzı, boyunum > boynum.

2.3.2.1. Ağabey

- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+si+nin sıhhatini sordu, karısından mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- Kamil Bey ömründe ilk defa işte o akşam bir erkeği hakikaten kıskanmış, ertesi sabah, şöyle, havadan sudan bahseder gibi Niyazi ağabey+le nasıl tanıştığını Nedime Hanım'dan sormuştu (ESİ, 233).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+si+n+i kurşuna dizmeye götürmüşler gibi, yüreğinde büyük bir acı duyarak gözlerini yumdu (ESİ, 258).
- Devlet, millet, din, diyanet uğruna bir de aslan gibi ağabey+si+n+i şehit vermiş ki onun bergüzarları, -yani bir kızla bir oğlan çocuğu- bunun eline bakıyorlarmış (ESİ, 458).

2.3.2.2. Kaynana

- Kaynana+m dırdırcı, benim en ufak kusurlarımı büyüteçle büyüterek kızını aleyhime tıka basa doldurur (MSS, 153).
- Kaynana+m bu kadın türünün dırdırcı, dedikoducu bir tipidir (MSS, 155).
- Kaynana+m üç çeyrek asırlık göçmüş kocasından hala emin değil (MSS, 155).
- İçeride kaynana+m, kayınbabam, karım, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopil var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynana+m+m, karımın gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MSS, 156).
- Kaynana+m biraz rahatsız (MSS, 167).
- Kaynana+m beni büsbütün mahcup bir vaziyete düşürmek için katıla katıla güldü (MSS, 172).
- Yatalak kaynana+sı+n+a yukarıdan yediriyor, aşağıdan temizliyordu (MSS, 224).
- Şimdi kaynana+sı+nın kirli donlarına bir de çocuğun bezleri eklenmişti (MSS, 224).

2.3.2.3. Kaynata

- Her şeyde hür fikirli olan babası da, bu geceyi dışarıda geçirişleri asla mazur göremiyordu; Servet Bey, ya ailevi ve terbiyevi bir kanaat eseri olarak veyahut sadece babalık hissiyle bu hususta her nasılsa kaynata+sı+y+le birleşiyor ve karısının endişelerini haklı buluyordu :
- “Ben demiyorum ki, gezmesin, eğlenmesin,” diyordu (KK, 16).
- Servet Bey ise, her zaman kaynata+sı+nın aleyhinde bulunmaya hazırды (KK, 134).
- Kaynata+sı+nın bu mağrur ve azametli cevabı Servet Bey’i büsbütün çıldırtmıştı (KK, 135).
- Servet Bey’in, kaynata+sı+n+a karşı hissetmeye başladığı kin ve gayz son zamanlarda had bir devreye girdi, araları gerginleştikçe gerginleşti (KK, 140).

2.3.2.4. Oğul

- Nezih’in yanına bir ana oğul geldi. Bunların kızlarla muarefesi var idi. Kadın yanlarına geçti, oğ(u)l+u Nezih’in yanında kaldı (Hİ, 72).
- Bu sırada, evvelce Nezih’e Recep Bey’in oğ(u)l+u olmak üzere gösterdikleri bir genç, yanında bir çocukla kızlara doğru geldi; hepsinin ellerini sıkarak konuşmaya başladı (Hİ, 72).
- Halbuki Recep Bey’in oğ(u)l+u+n+da üzerindeki esvaplardan, belindeki kordondan başka nazar-ı dikkati celp edecek bir şey göremiyordu (Hİ, 72).
- Yanlarına gelen ihtiyar kadın da susamış olmalı ki oğ(u)l+u+n+a bir şeyler söyledi, garsonu uzaktan işaretle çağırarak su getirttiler. İhtiyar kadın suyu içtikten sonra bardağı oğ(u)l+u+n+a iade etti (Hİ, 73).
- O vakit, kızların fakir olduklarını, Recep Bey’in oğ(u)l+u+n+a karşı nasıl hahişkarane bir nezaket, bir işve gösterdiklerini tahattür etti (Hİ, 79).
- Niçin kendisi de zengin, bu kızlara Recep Bey’in oğ(u)l+u gibi köşkler, istimbotlar, arabalar, elmaslar satın alacak kadar zengin değildi? (Hİ, 79).

- Recep Bey'in oğ(u)l+u+n+u yine orada gören Nezih kızların böyle daima gülmelerine, söyleyen her sözü tuhaf bulmalarına bütün bütün kızılıyordu (Hİ, 80).
- Recep Bey'in, o artık teneffür ettiği oğ(u)l+u yine yanlarında idi (Hİ, 83).
- Bir Recep Bey'in oğ(u)l+u olmadığı için miydi, değil mi? (Hİ, 86).
- Bir Recep Bey'in, bir zenginin oğ(u)l+u olarak doğmadığı için, evet yalnız bunun için- Çünkü medar-ı rüçhan olmak üzere muhabbet, gençlik, yakışıklılık aramıyorlardı (Hİ, 111).
- Kamil Bey, Mahir Paşayı değil, oğ(u)l+u Fuat Bey'i hatırlamıştı (ESİ, 66).
- Kamil Bey karşısındakinin Mahir Paşa'nın oğ(u)l+u Fuat Bey olabileceği şüphesiyle irkilmişti (ESİ, 67).
- Oğ(u)l+u+n+a değersiz bir memuriyet vermek istemediler, biraz sabırlı olmasını söylediler (ESİ, 95).
- Sokakta, kendisini en korkunç yoksulluğun derinliklerinde bulmuş, Selim Paşa'nın oğ(u)l+u Kamil Bey'e karşı yüreğini parçalayan derin bir acıma duymuştu (ESİ, 97).
- Sonra, alçakyürekli bir paşa oğ(u)l+u-y-du Kamil Bey...(ESİ, 104).
- Hazreti Ömer gülmüş : “Sana oğ(u)l+u+m cevap versin!” demiş. Ön sırada oturan oğ(u)l+u ayağa kalkmış (ESİ, 106).
- “Aslında İstanbul ahalisinden olup Musul mirlivası bulunan Hacı Nureddin Ağa oğ(u)l+u Süleyman Ağa, bir yıl önce İstanbul'un Zeyrek mahallesinde yaptırdığı on dört odalı medresesine yine ol mahallede bulunan dışta bir oda bir miktar avlusu olan pederinden kalan ev ile mezkur mahallede, gene bir oda ve bir ahır dış ve iki oda biraz avlusu olan iç kısımlarıyla diğer bir ev ve bir tarafı ayrıca mülkü olan beş kurnalı ve aralık tabir edilen soğukluğu ve bir camekanlı bulunan bir hamam ve iki dükkan ile ve kendi satın aldığı bir diğer evi ve yüzde beş faiz ile işletilmek üzere 550 kuruş vakfetmiştir...” (ESİ, 112).
- Okur herifçi oğ(u)l+u...(ESİ, 121).
- Efendi oğ(u)l+u+m+un cezası ne kadar ? (ESİ, 122).
- Oğ(u)l+u+m, buranın zagonu, tutuklu gelirse haber vereceksin ki, hepsinden önce içeriye bunu alsınlar...(ESİ, 123).

- Çözmeyin bakalım! Bu dünya, size de kalmaz oğ(u)l+u+m...(ESİ, 123).
- Hem de zengin yerin oğ(u)l+u...(ESİ, 123).
- İskilipli bir Kürt oğ(u)l+u! “Kırmızı çizmeyi giymeli imiş/ Al atın üstüne binmeli imiş/ Dövüşe dövüşe ölmeli imiş” diye, bir türkü söylerdi ve gözlerim yaşarırdı (ESİ, 143).
- Oğ(u)l+u+m için görücü geldiğinden haberiniz yok galiba! (ESİ, 192).
- Doğmak istiyor da ondan... Anasıyla her zaman iftihar edecek benim oğ(u)l+u+m ? (ESİ, 220).
- Kendi kendinden bile gizlemişti ama, son haftalarda, Nedime Hanım gibi, gözhapsine alınmayışına üzüyor olmuştu, “Bizi bir kadından daha mı tehlikesiz sayıyorlar ? Sakın, Selim Paşa’nın oğ(u)l+u olmamızdan, kendileriyle nasıl olsa berabermişim gibi bir anlam çıkarmasınlar!” diyordu arada bir...(ESİ, 223).
- Biricik oğ(u)l+u+n+u Rum çeteleri, sırf Niyazi’den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kızının ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Vatan için, evvela gençliğini, sonra kanını, daha sonra oğ(u)l+u+n+u, daha sonra namusunu, en sonra da memleketini vermiş olduğunu düşünerek arkadaşları, onu kollayıp, ileri atılmaktan alıkoymasalar, çoktan ölmüş, ya da çoktan Şeytan Adası’nı boylamış olacaktı (ESİ, 232).
- Kısa boylu, şişman Fransız, galiba, ‘Selim Paşa oğ(u)l+u Kamil’ Bey’i hatırlayamamıştı (ESİ, 261).
- Siz de “İnebolu’da Bakkal Rıza Efendiyi tanır mısınız ? Oğ(u)l+u var, Murat.” diyeceksiniz. Sandığı alacak. İşte hepsi bu...(ESİ, 283).
- Oğ(u)l+u şimendiferlerde makinistmiş...(ESİ, 292).
- Çerkez dadıyı da makinist oğ(u)l+u...(ESİ, 293).
- Sonra... Bir paşa oğ(u)l+u olasınız, bunca okullarda okuyasınız...(ESİ, 299).
- Bizim gibi soyluları –bendeniz de paşa oğ(u)l+u+y+u+m- avam takımı, yani halk dedikleri ayaktakımı, her zaman acıma duygularımızdan, iyi kalpliliğimizden tutuyor (ESİ, 361-362).
- Demek, ihanet, paşa oğ(u)l+u olup kurmay binbaşı üniforması bile giyince, nihayet, Niyazi Efendi denilen rezillığe benziyordu. Yalnız hilesi artıyor o kadar...(ESİ, 372).

- Gardiyan Asker İbrahim'in son şüphelerini de, Kamil Bey'in, “koskoca paşa oğ(u)l+u” olması dağıtmıştı (ESİ, 376).
- Merhum Selim Paşa hazretlerinin oğ(u)l+u Kamil Bey siz misiniz ? (ESİ, 420).
- Ben, olayların içyüzünü iyi bilen bir baba dostu sıfatıyla sizi aydınlatmak istedim. Yanılıyorsunuz oğ(u)l+u+m! (ESİ, 420).
- Ramiz Efendi, oğ(u)l+u+nun önüne çömeldi (ESİ, 437).
- Ramiz Efendi'nin oğ(u)l+u Kadir ellerini ısıtmak üzere sobaya yaklaştı (ESİ, 437).
- Nuri Usta'nın oğ(u)l+u Mustafa “Hey Kadir! Uyuyor musun hayvan!” dedi (ESİ, 439).
- Kocası, oğ(u)l+u, kardeşi Anadolu'da olanlar biraz durgun (ESİ, 439).
- Ramiz Efendi, yüzü sapsarı, oğ(u)l+u+nun omzuna tutunmuştu (ESİ, 439).
- Oğ(u)l+u+nun sıska omzunu tutuyor, uçsuz bucaksız bir yorgunluk duyuyordu (ESİ, 440).
- Bir de bu benim sıska oğ(u)l+u+m nezle olunca huysuzlanır (ESİ, 440).
- Tolun'un annesi de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle oğ(u)l+u+n+u birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Biçare kadın bu beklenilmez saadet karşısında sevincinden ne yapacağını şaşırılmış ve ancak oğ(u)l+u+nun arkasına, yanına ufak yastıklar yerleştirerek ve eliyle kahveler pişirerek rahatını tamamlamaya çalışmıştı (GH, 105).
- Annesine başından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğ(u)l+u+nun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememişti (GH, 105-106).
- Onunla evlenmek istedim. Fakat oğ(u)l+u+nuz elimden aldı (GH, 107).
- Ah oğ(u)l+u+m sen de dinince dinlen (GH, 107).
- Cemal, annemin amcasının oğ(u)l+u+dur (AG, 19).
- Anne, ayın kaçı, dedim.
- Martin yirmi altısı oğ(u)l+u+m, dedi (AG, 67).

- En iyi odasını bizi açmıştı ve iki oğ(u)l+u ile bize hizmet ediyordu (AG, 109).
- İki oğ(u)l+u uzun, geniş ablak yüzlü, aslan başlı Anadolu delikanlılarıydı (AG, 109).
- Ya Salih Ağa'nın oğ(u)l+u+nun kamburunu düzeltebildi mi ? (YB, 46).
- Dünden beri, Mehmet Ali'nin bir oğ(u)l+u var (YB, 64).
- Oğ(u)l+u+m Hasan'ın babası askerde şehit oldu (YB, 119).
- Biz böyle konuşurken, Salih Ağa'nın kambur oğ(u)l+u, topallaya topallaya gelip yanımıza oturdu (YB, 143).
- Şu Salih Ağa'nın oğ(u)l+u yok mu ? Bizim kızı berbat etmiş, dedi (YB, 153).
- Susun oğ(u)l+u+m uyuyacak ninni...(KYİ, 13).
- Annem sordu :
- 'Oğ(u)l+u+m saatine bak...' (KYİ, 84).
- Oğ(u)l+u+nun bu telaşından kadın biraz şüpheye düşerek:
- "Nasıl olduğunu bilmem... Ben görmedim... Ben de Emsal'in yalancısıyım..." (KYİ, 102).
- Ferdane Hanım, oğ(u)l+u+nun bu meraklı sorularında bir sevda tehlikesi kokusu alarak boş bulunup böyle bir konu açtığına pişman olur gibi bir üzüntüyle :
- "Ben Emsal'in ipe sapa gelmez sözlerini can kulağıyla bile dinlemedim..." (KYİ, 103).
- Galip Efendi'nin oğ(u)l+u düşündü... düşündü...(KYİ, 121).
- "Büyük sözüme tövbe... Ben öyle kız hekimi tavırlı çok bilmiş kızı oğ(u)l+u+m+a alamam..." (KYİ, 131).
- "Oğ(u)l+u+m o kız bize gelmez... İşte o kadar... Daha çok söyletme beni..." (KYİ, 132).
- Nasihatlerinden biri şu idi : oğ(u)l+u+m derdi, şayet evlenip de karının üzerine çapkınlıkta bulunursan anlaşılınca suçunu kesinlikle inkar et (MSS, 164).
- Yabana atılan bu oğul büyüüp de kaderin etkisiyle Bedriye'den olan oğ(u)l+u+m+un hizmetine verilse bana göre akrabalıkları birbirinin aynı iken toplumsal vaziyetleri ne kadar değişmiş oluyor (MSS, 183-184).

- Bir gece Ali Baba'nın küçük oğ(u)l+u Şefik telaşla kulübeye girerek : 'Anne' demiş, 'şimdi gördüm. Bizim öteki evde mum yanıyor.' Ali Baba, karısı, Sağır Hala hep toplanmışlar, bahçeye çıkmışlar (MSS, 188).
- Karısı, hemşiresi, oğ(u)l+u, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (MSS, 190).
- Oğ(u)l+u Şefik imdadına yetişir (MSS, 191).
- Ali Baba bir yandan kımıldayamaz bir halde ağırlar, sızılar içinde gözyaşları saçarak oğ(u)l+u+n+a çıkışır :
- 'Hayırsız evlat... Beni o zebani heriflerin sopaları altında bırakıp da kaçtın.' (MSS, 191-192).
- Hele birinin Naim Efendi'nin torunu, diğerinin Kasım Paşa'nın oğ(u)l+u oluşu, meseleye büsbütün başka bir ehemmiyet veriyordu (KK, 71).
- Servet Bey, endişeli gözlerle, oğ(u)l+u+nun yüzüne baktı (KK, 124).
- Kasım Paşa'nın oğ(u)l+u hemen hemen başından beri işin içinde gibiydi (KK, 126).
- Eski çocukluk arkadaşını ve büyük halasının oğ(u)l+u+n+u böyle yanibaşında hissetmekten pek memnun görünüyordu (KK, 200).
- Bu münasebete ne köy halkı, ne oğ(u)l+u ses çıkarabiliyordu (MH, 52).
- Baba :“Ya Allah!” nidasıyla yerinden zorla, oğ(u)l+u+n+a abanarak kalktı (MH, 55).
- Oğ(u)l+u başıyla tasdik etti (MH, 56).
- Yalnız bir şart vardı; Hacı tarlalarından ayrılamıyordu, yanaşması da, oğ(u)l+u da öyle...(MH, 57).
- Bir gece sonra, imamın küçük oğ(u)l+u onu kahveden çağırdı ve babasının yanına götürdü (MH, 172).

2.3.3. Ünsüz Düşmesi

Seslerin birleşmesi sırasında söyleyiş güçlüğü veya zayıf sesler (g, h, n, l, r, y, z) sebebiyle bir ünsüzün düşmesi hadisesidir. Örneğin; küçük+çük > küçücük, ufak+rak > ufarak. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.3.4. Hece Düşmesi

Peş peşe gelen ve sesleri birbirine benzeyen hecelerden birinin düşmesidir. Örneğin; edebiyat > edebiyat, hammâl > hamal. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.3.5. Tekleşme

Genellikle alınma kelimelerdeki aynı cinsten ve yan yana bulunan iki ünsüzden birinin dilin ses özelliğine uyarak düşmesidir. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.3.6. Ünlü Birleşmesi

İlki ünlüyle biten, ikincisi ünlüyle başlayan ve her zaman birlikte kullanılan birleşik kelimelerde, peş peşe gelen ünlülerin kaynaşarak bir ünlü haline gelmesiyle ortaya çıkan ses hadisesidir. Örneğin; bulamaç. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.3.7. Hece Kaynaşması

ğ, h, y zayıf ünsüzleri bazen iki ünlü arasında eriyerek kaybolur, kalan iki ünlü kaynaşarak tek ünlü olur. Dolayısıyla bir hece eksilmiştir olur. Örneğin; âb (< ağabey), eczâne (< eczâhâne).

2.3.7.1. Abi

- Eskişehir düştüyse, Ankara dayanabilir mi ? Nerde kaldı bu Niyazi abi...(ESİ, 237).

2.4. Yer Değiştirme (Göçüşme)

Kelimedeki iki ünsüzün yer değiştirmesi şeklinde ortaya çıkan ve ağızlarda çok görülen bir ses hadisesidir. Örneğin; gibi-bigi, cereyan-ceyran. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.5. Benzeşme (Asimilasyon)

Kelime içinde bir araya gelen seslerden birinin diğer sesi kendisine benzetmesi demek olan benzeşme, Türkçede çok görülen ses hadiselerinden biridir. Benzeşme, yan yana gelen sesler arasında olabileceği gibi uzakta olan sesler arasında da mümkündür. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

Türkçenin ses kurallarının çoğu, benzeşmeyle yakından ilgilidir. Bunlardan en önemlileri ses uyumlarıdır. Benzeşme, çeşitli şekillerde görülmektedir :

2.5.1. İlerleyici Benzeşme

Önceki ünsüzün, sonraki ünsüzü kendine benzettiği benzeşmedir. Örneğin; anlamak > annamak, bunlar> bunnar.

2.5.2. Gerileyici Benzeşme

Sonraki ünsüzün, önceki ünsüzü kendine benzetmesi olayıdır. Örneğin; birlikte > billikte, gözsüz > gössüz.

2.5.3. Oluşum Noktası Benzeşmesi

Kelime içinde yan yana bulunan ünsüzlerden birinin diğerini kendi oluşum noktasına çekmesi hadisesidir : anbar, onbaşı, çarşamba, penbe, perşembe kelimelerindeki b dudak ünsüzü yanındaki n'yi kendi oluşum noktasındaki bir diğer dudak ünsüzü olan m'ye çevirerek kelimelerin ambar, ombaşı, çarşamba, pembe, perşembe şekline dönüşmesine sebep olmuştur.

2.6. Ses Değişimleri

Bir sesin başka bir sese dönmesiyle ilgili ses hadiseleri şunlardır :

2.6.1. Orta Hece Ünlüsünün Değişmesi (Ünlü Daralması)

Orta hecenin vurgusuzluğu ve y sesinin zayıflığı sebebiyle orta hecedeki geniş ünlünün daralması olayıdır. Örneğin; başlıyor. Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

2.6.2. Sedalılaşıma (Yumuşama)

Kelime sonunda iki ünlü arasında kalan p, ç, t, k sedasız seslerinin sedalılaşıarak b, c, d ve g'ye dönmesidir. Örneğin; çorap+ı > çorabı, genç+i > genci.

Tek heceli kelimelerin çoğunda ve sedalılaşıma olduğunda anlamı değişecek kelimelerde yumuşama olmaz. Örneğin; atı, haçı.

2.6.2.1. Avrat

- Ülen o benim avrad+ı+m be. Senin köyünde ne işi var ? (YB, 91).

2.6.2.2. Damat

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evladı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damad+ı+mız mütevellilik edecektir (ESİ, 112).
- Gelin damad+ın bu hararetle konuşmaları sırasında Yenge Emeti Hanım birkaç defa kuleye çıkmış, kapıdan dinlemiş ve aşağıya inerek kaşlarını oynatıp ağzını yaya yaya :
- “Aman Yarabbi hiç böyle balkonda... Dam üstünde gerdek görmedim. Hep gelin söylüyor. Oğlan dinliyor!..” (KYİ, 147).
- Ekseriya kızıyla, bazen damad+ı+y+le aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Bir gün, -inkılabın ilk aylarında idi- damad+ı+y+le siyasi bir mübahaseye(söyleşiye) giriştilerdi (KK, 18).

- Damad+ı+nız delinin biri...(KK, 33).

2.6.2.3. Evlat-Evlad

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evlad+ı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damadımız mütevellilik edecektir (ESİ, 112).
- Evlad+ı+nız+ı düşünün, doğru söyleyin de kurtulun...(ESİ, 306).
- Acaba, bir gün gelip sadece düşündüğünden, mesela evlad+ı+n+ı sevdiğinden dolayı da insanları mahpusa atacaklar mı ? (ESİ, 344).
- Bu eski ailelerin mal ve mülkleri büyük evlad+a kalabilir (GH, 53).
- Doğacak evlad+ı+n+ı hayatın nimetlerine erdirmek için zamanının gelişmelerine uygun okul hazırlamayı bile düşünmeyen bir milletin kahr ve sefaletе düşmüş nüfusunu artırmaya hizmet etmek insanlığa yakışır mıydı ? (KYİ, 27).
- Ne evlat anasına babasına, ne ebeveynleri evlad+ı+n+a ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- “A evlad+ı+m sen bizim Emsal’in ne kadar alık bir karı olduğunu bilmez misin ?..” (KYİ, 103).
- Bekle evlad+ı+m bekle...(KYİ, 139).
- Fakat evlad+ı+m ortalıkta bir kuyruklu telaşıdır gidiyor...(KYİ, 139).
- O da sizin evlad+ı+nız+dır (KK, 106).

2.6.3. Aykırılışma

Birbirine benzeyen ve aynı olan iki ünsüzden birinin başkalaşmasıdır. Örneğin; ahçı (dağ). Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili sözcüklerin örneklerine rastlanılmamıştır.

Bunların dışında da ses değişiklikleri vardır.

Yukarıda sıralanan ses hadiselerinden bazıları ağız özelliklerinden kaynaklanır ve sadece söyleyişle ilgilidir. Bu kelimelerde görülen ses hadiseleri, yazı diline yansıtılmaz. Konuşma diliyle yazı dilinin birbirine mümkün olduğu kadar

yaklaştırılması, söyleyişe ait bu özelliklerin kültür diline, ortak dile taşınmamasıyla sağlanacaktır.

2.7. Çekim Ekleri

Eklendiği kelimenin cümle içerisinde farklı yer ve görevlerde kullanılmasını sağlayan; yeni bir sözcük türetmeyen eklere çekim eki denir.⁷

2.7.1. Çokluk Eki

Türkiye Türkçesinde çokluk eki kelimelere gelerek onlara çoğul anlam kazandırır. Çokluk eki –lar veya –ler şeklinde görülmektedir.

2.7.1.1. Amcazade

- İçimden bir şey Ankara’da amcazade+**ler+i+m+le** beraber gezdiğimi haber aldı (AG, 180).

2.7.1.2. Ana

- “... Biz büyükbabalarımızdan, ana+**lar+i+mız+dan** öyle işittik.” (KYİ, 7).

2.7.1.3. Anne

- Biz, Zola’ların, Mopassan’ların, Gonkur’ların inceliklerini incelemeye uğraşıp, anne+**ler+i+miz** Billur Köşk hikayesinin felsefesiyle hareket ettikçe, biz, Bethofen’lerin, Şöpen’lerin, Gonu’ların sanat ilhamıyla sarhoş olup da onlar arabı fellahi kantosu ile neşelendikçe aramızdaki bu duygu ve anlayış farkı hiçbir zaman kaybolmaz (KYİ, 100).

2.7.1.4. Baba

- Çin ve Moskof, atalarımızın ve baba+**lar+i+mız+ın** düşmanı idiler (GH, 58).

2.7.1.5. Büyükbaba

- “... Biz büyükbaba+**lar+i+mız+dan**, analarımızdan öyle işittik.” (KYİ, 7).

2.7.1.6. Dede

- Bu duyguya kapılınca dede+**ler+in+den** kalma kağıtları karıştırmaktan vazgeçti (ESİ, 115).

⁷ <http://www.cokbilgi.com/yazi/dil-bilgisi-bicim-bilgisi/>

2.7.1.7. Hala

- Hala hanım+lar+da, bir salon dolusu yabancı herifin arasında Nermin'i, kara kadifeden tuvaleti ile –yani en yakışan giyimiyle- dans ederken görse...(ESİ, 404).

2.7.1.8. Kardeş

- Kardeş+ler+i+m, hizmetçiler hep bindik...(KYİ, 84).
- Sevgili annem babam, kardeş+ler+i+m, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).

2.7.1.9. Kız

- Gelinlik kız+lar+i+m+ın boyunlarındaki Mahmudiyelere kadar neyimiz varsa çaldımız (YB, 186).

2.7.1.10. Kız kardeş

- Düşmanın alıp götürdüğü Mehmet Ali'nin kız kardeş+ler+in+den biridir (YB, 194).
- İlle o iki kız kardeş+ler yok mu ? (KK, 79).

2.7.1.11. Nine

- Tıpkı, büyük nine+ler+i+miz+in+ki gibi uçları işlemeli uçkurunu şöyle ortadan bir kocaman düğümle aşağıya doğru sarkıttım (YB, 100).

2.7.1.12 . Oğul

- Birdenbire bu güzel neferin büyük ve namuslu gözlerinde ihtiyarın oğul+lar+m+dan birini tanıdım (AG, 110).
- Salih Ağa'nın oğul+lar+m+dan biri kamburdur (YB, 19).
- ‘‘Sopalar on beşi geçtikten sonra ihtiyar yalvarmaya başlar :
- ‘Aman oğul+lar+i+m yetişir...’ (MSS, 190)

2.8. İyelik Ekleri

İsimlere veya isim görevinde kullanılan kelimelere gelerek kime veya neye ait olduğunu bildiren eklerle iyelik ekleri denir.⁸

⁸ <http://www.cokbilgi.com/yazi/iyelik-eki-nedir-orneklere/>

2.8.1. I. Tekil İyelik Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara sahiplik anlamı kazandırır ve birinci tekil iyelik eki –(I)m veya –(U)m şeklinde görülmektedir.

2.8.1.1. Abla

- Evet, Eleni abla+m gelmiş...(ESİ, 149).
- Sabriye abla+m+ın evinde balıklar var (ESİ, 201).
- Abla+m mı geldi bugün ?
- Evet, ablan...(ESİ, 398).
- Abla+m+ın yanında bir de gavur subayı mı varmış, ne ? (ESİ, 398).
- Abla+m ne demekte bu işlere ? (ESİ, 399).
- Bunları abla+m mı yollamış ?
- Ablan...(ESİ, 412).
- “Büyük dayı, Seniha abla+m gelmiş. İşittiniz mi ?” (KK, 149).
- “...Esasen Seniha abla+m da Viyana tarikiyle bir İsviçre seyahatine hazırlanıyormuş.” (KK, 170).
- “... Seniha abla+m+ın ne uzun parmakları var!” (KK, 170).

2.8.1.2. Ağabey

- Suat ağabey+i+m+ın geldiğini söylediniz mi ? (ESİ, 123).
- Allah İhsan ağabey+i+m+i kurtarsın...(ESİ, 145).
- Sonra Kamil Bey’e dönerek kendisine ait büyük bir eser gösterir gibi, elini uzatıp gösterdi : İşte benim Niyazi ağabey+i+m! (ESİ, 233).
- Bana bu cesareti Niyazi ağabey+i+m+ın varlığı vermiştir (ESİ, 235).
- Yoo! Niyazi ağabey+i+m+e söz istemem...(ESİ, 248).
- “Niyazi ağabey nerde kaldı ? Niyazi ağabey hastalandıysa...Niyazi ağabey+i+m+i size tanıştırayım... Niyazi ağabey bana her zaman dayanma gücü vermiştir. Benim Niyazi ağabey+i+m...” (ESİ, 353-354).
- O bizim kapanık, yosunlu bahçemizde ağabey+i+m+ın bisikleti elimden neler çeker!...(KYİ, 66).
- Ağabey+i+m+ın çiftesiyle gökyüzü mü gözlemlenir ? (KYİ, 67).
- Bir gün yeldirmemi giyip ağabey+i+m+ın bisikletiyle bizim evin ahır kapısından dışarı fırladıktan sonra Samatya’ya doğru demiryolunu bir tutturursam iş olur biter...(KYİ, 67).

- Mektubunuzda sizi bulmak ipucu olarak kullanabileceğim yalnız şu ifade var : Bir gün yeldirmemi giyip ağabey+i+m+in bisikletiyle bizim evin ahır kapısından dışarı fırladıktan sonra Samatya'ya doğru demiryolunu bir tutturursam iş olur biter (KYİ, 73).
- Yengemin okuduğu şeylerin içine hep ağabey+i+m+in ismini karıştırdığımı işitiyordum (KYİ, 85).

2.8.1.3. Amcazade

- Tabii olarak amcazade+m mebusun evine misafir oldum (AG, 177).
- Öyle mesuttum ki, İzmir'e girmemeyi hatırımdan bile geçirmiyordum, amcazade+m+in şen, güzel kızlarıyla kırlarda dolaşiyor, tabii ve genç bir insan oluyordum (AG, 177).
- Amcazade+m+in kızları beni istasyona getirdiler (AG, 177).
- Amcazade+m+in küçük kızı Sabiha da istasyonda bir çığlık kopardı, boynuma sarıldı (AG, 177).
- İçimden bir şey Ankara'da amcazade+ler+i+m+le beraber gezdiğimi haber aldı (AG, 180).
- İşin doğrusu, amcazade+m o güzel kızla beni evlendirmek istedi (AG, 182).
- Hayır, herhalde amcazade+m+le değil.
- Niçin ?
- Yavrum, senin zihnin hakikat benim amcazade+m+e takılmış, sen istiyorsan söyle, büyük bir sevinçle bu işi sana yaparım (AG, 182).
- O sabah tesadüfi olarak amcazade+m+in sarışın kızından bir mektup ve bir resim geldi (AG, 194).

2.8.1.4. Ana

- Rahmetli pederin yedirdiği ekmek, ana+m+in emzirdiği süt haram olsun vesselam!..(ESİ, 454).
- Bıyıklarını tuttu : Ana+m+in...(ESİ, 455).
- Aklımda kalmamış beyim; ana+m bilir (YB, 47).
- Sen, benim için ana+m+a ne demişsin ? (YB, 84).
- Ana+m sağ mı ? dedi (YB, 136).
- Gideyim, ana+m+in elini öpeyim, dedi (YB, 140).
- 'Ben de ana+m+a babama kavuşacak mıyım ?' (KYİ, 77).

- “Yüzüne bakılacak yerin yok. Ben seni bu eve hanım diye almadım, ana+m+a hizmetçi getirdim...” dedi (MSS, 223).

2.8.1.5. Anne

- Bir gün, zorla bir yere götürülmek istenen bir çocuğun “Ben anne+m+i isterim” diye kendini paraladığını, katılacak kadar bağırdığını görmüştüm (ESİ, 88).
- Ben, dün akşam babama balık pişirdim. Anne+m+le beraber...(ESİ, 196).
- Şimdi söyle bakalım, babanı mı çok seviyorsun, anne+n+i mi ?
- Anne+m+i efendim (ESİ, 198).
- Anne+m izin verirse koparırım (ESİ, 199).
- Anne+m izin veriyor ya, efendim (ESİ, 199).
- Halbuki ben o kadar güzel değilmişim. Anne+m böyle söylüyor (ESİ, 201).
- Babam beni tekrar götürecekti ama, anne+m : “Bitlenirsiniz!” diye izin vermedi (ESİ, 208).
- Ben o kadar güzel değilmişim. Anne+m böyle söylüyor (ESİ, 211).
- Neredense anne+m olduğunu tanıdım (ESİ, 229).
- Konuşturuyorlarmış... Anne+m öyle söyleydi. İşte konuşturuyorlar ya...(ESİ, 437).
- Kulağıma, “Anne+m seni çağırıyor!” dedi (ESİ, 447).
- Ömrümde altı kadın ile yüz yüze geldim. Anne+m, büyük anne+m, iki teyzem ile akrabadan iki kadın, işte o kadar (GH, 30).
- Babam da bununla evlenmiş. Nihayet savaşa giderken babam ve anne+m, bu iki yüzüğü, bir başarı tılsımı sayarak parmaklarından çıkarıp bana verdikleri zaman :“Sakın bunun birini güzel bir Rus prensesinin parmağına takıp beraberce getirme.” dediler (GH, 96).
- Cemal’in geldiği gün, anne+m+in “Bulgarlar mütareke yaptılar!” dediği gün hikayenin ilk satırı teressüm etti (AG, 18).
- Şimdi hikayemden ayrıca anne+m+i düşünüyordum (AG, 19).
- Hepsi anne+m+in salonunda başlamasa bile onun salonundan intişar eder (AG, 19).

- Evet, anne+m mütareke lakırdısından sonra onu söylemek istiyordu, galiba (AG, 19).
- Cemal, anne+m+in amcasının oğludur (AG, 19).
- Cemal anne+m+in elini öptü (AG, 20).
- İhsan'ın ailesi de Şişli'de, kibar ve eski bir aile, anne+m+le ahbab olduklarını sonra anladım (AG, 26).
- Şişli'de bu propagandaları yapan salonların başında anne+m+in salonu vardı (AG, 31).
- Kimseyi, hatta anne+m+i, hatta hizmetçiyi odaya sokmadım (AG, 38).
- Anne+m+in gözleri kırmızı, karşısında İhsan, ölü bekler gibi oturuyorlardı (AG, 38).
- Anne+m, Ayşe'nin boynuna sarıldı (AG, 40).
- İhsan, ben, Cemal ve anne+m vardı (AG, 47).
- Beni ve İhsan'ı iki sönük ve fikirsiz adam diye ihmal eder; anne+m+i Şişli salonlarındaki mevkiinden dolayı elinin altında tutmak isterdi (AG, 47).
- Bu, anne+m+i endişeye düşürüyordu. Evimizin İngilizler tarafından tarassut edildiği, benim tevkif edilmem lakırdıları, Malta'ya sevkedilen İttihatçılar anne+m+i korkutmuştu (AG, 55).
- Ayşe "İzmir Kızı" unvanını aldığı meşhur günden bir hafta sonra, anne+m beni ve İhsan'ı yakalamış, bu meseleyi açmıştı (AG, 56).
- Anne+m onun İstanbullu kıyafetine, tavrına bakıyor, onu en çok sergüzeştten uzak buluyor, hep onunla dertleşiyordu (AG, 56).
- Anne+m, dertleri ve ben yoktuk (AG, 56-57).
- Ayşe, anne+m+in tahavvülünü belki sezmiş ve odaya girer girmez hasıl olan sükuttan kendisine ait gizli bir şey duymuştu (AG, 57).
- Ayşe Gedikpaşa'da iki odalı ayrı bir eve taşındı ve anne+m+le oldukça soğuk ayrıldı (AG, 57).
- Her biri o eli öperken, Ayşe her birinin gözlerine, bir ay evvel anne+m+in odasında İhsan'ı kalbinin gözüyle ilk gördüğü andaki gibi baktı (AG, 58).
- Anne+m etrafa Ayşe'nin İzmir'e döndüğünü yayıyor ve hiç nerede olduğunu aramıyor (AG, 59).
- Galiba haykırdım. Anne+m+in sesi :

- Vah Peyami'ciğim, vah yavrumsun, diyor (AG, 67).
- Anne+m- di, başıma soğuk su koyuyordu (AG, 67).
- Anne+m+e Ayşe'den bahsedemezdim (AG, 68).
- Anne+m+in öyle bir hali vardı ki :“Bütün felaketlere siz sebep oldunuz, sizi sivri kafalı gençler!” diyor gibiydi (AG, 68).
- Anne+m nerede acaba ? (KYİ, 18).
- “Ne yapayım ? Eve mi alayım ? Anne+m babam görürse sonra bana ne derler ?..” (KYİ, 39).
- “Ananız babanız sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”
- “Niçin para etmesin! Kocaya anne+m varacak değil ya...Ben varacağım...” (KYİ, 40).
- “Geçen gün anne+m+le beraber çarşıya gitmiştik orada gördüm... Anne+m anlayacak diye ödüm kopar...” (KYİ, 41).
- Anne+m+den izin isterim (KYİ, 66).
- Anne+m nereden duyacak diye o kadar yalvardım...(KYİ, 66).
- Birkaç ay evvel muzip komşulardan biri beni damda görmüş, anne+m+e söylemiş...(KYİ, 66).
- Çünkü babam ve anne+m sonra bana çok kızarlar (KYİ, 67).
- Çünkü kulaklarım insan diline alışmaya çabaladığı esnada anne+m+den işittiğim ilk korkutma sesleri işte yine bu de de deler olmuştu...(KYİ, 72).
- Odadan Bekir çıktı ve anne+m girdi (KYİ, 77).
- Sonra bırakması olanaksız bir felaketin gerçekleşmesini izleyenlerde görülecek ümitsiz bir kabullenişle anne+m sordu :
- ‘Felaket zamanına ne kadar var ?’ (KYİ, 77).
- Nihayet anne+m cebinden mendilini çıkardı (KYİ, 77).
- Anne+m :
- ‘A kız ne kadar alıksın... Çocuk gibi lakırdı söylersin...’ (KYİ, 77-78).
- Anne+m hizmetçimiz Pervez Dudu'ya sarılmıştı (KYİ, 82).
- Anne+m, yengem, dadım çarşaflandılar (KYİ, 84).
- Anne+m telaşla sordu :

- ‘Kahve ispiroto takımını aldınız mı ?.. Nereye gidersek gidelim kahvesiz duramam başım tutar...’ (KYİ, 84).
- Anne+m sordu :
- ‘Oğlum saatine bak...’ (KYİ, 84).
- Anne+m baş işaretleriyle kaç dakika kalmış olduğunu yine sordu (KYİ, 85).
- Anne+m, yengem, dadım hep baygın yalvarıcı bir bakışla saati soruyorlardı (KYİ, 85).
- Sevgili anne+m babam, kardeşlerim, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).
- Ve hatta öyle zannedirim ki anne+m+in beğendiğinden ben hoşlanmam...(KYİ, 99).
- Anne+m+in ördüğü öyle şeyler vardır ki anlayışınızdaki aykırılıktan dolayı onlar bende adeta nefret uyandırır (KYİ, 100).
- ‘‘Fakat söylediğiniz bu son sırrımı... Affedersiniz anne+m... Kardeşim bile bilmiyor.’’ (KYİ, 123).
- ‘‘Hani ya anne+m+in ilacı ? Çabuk ver kadın rahatsız...’’ (MSŞ, 167).
- ‘‘Ne demek unutmuşum ? Anne+m+in hayatına ait böyle tehlikeli bir anda ilaç unutulur mu ?’’ (MSŞ, 167).
- ‘‘Ya anne+m+e bu gece bir hal olursa ? Senin aptallık mazeretin bu felaketi örtebilir mi ?’’ (MSŞ, 167).
- Öfkeden karımın benzi atarak :
- ‘‘Ne gülüyorsun Hüsnü ? Anne+m+in ölümü seni bu kadar neşelendireceğini tahmin etmezdim doğrusu...’’ (MSŞ, 167).
- Anne+m+in bankada ölümlük dirimlik 5000 lirası da var (MSŞ, 177).
- Anne+m+i kandırdım (MSŞ, 178).

2.8.1.6. Avrat

- Ülen o benim avrad+ı+m be. Senin köyünde ne işi var ? (YB, 91).

2.8.1.7. Baba

- Bolşevik ne demek babacığ+ı+m ? (ESİ, 21).
- Rahmetli baba+m, toprak satmayı sevmezdi (ESİ, 53).
- Çok... ‘‘Daha da fazlasını koparırız’’ dedi baba+m...(ESİ, 60).

- Baba+m söyledi biraz önce...(ESİ, 61).
- Baba+m dedi ki, “Kurtuluş yoktur” dedi (ESİ, 62).
- Kapıdan girer girmez, Ayşe'nin ilk sözü “Oh! ne büyük bahçe... Hepsi bizim mi babacığ+ı+m?” diye sormak oldu (ESİ, 83).
- Baba+m, önlemeye çalışmadı ama, hiç istemedi yabancı bir kadınla evlendiğimi...(ESİ, 87).
- Kamil Bey, saatlerden beri bahçede çalışmış, Ayşe de, küçük küreği, kovası, tırmığıyla babasına yardım etmişti... Ayşe “O zaman çiftlik olur mu burası babacığ+ı+m ?” derken Dülger Cemil Usta çıkageldi (ESİ, 91).
- “N’olmuş babacığ+ı+m n’olmuş ?” diye telaşla eteğini çeken Ayşe'nin başını okşadı : Yok bişey!.. Önemsiz! (ESİ, 92).
- Ben, dün akşam baba+m+a balık pişirdim. Annemle beraber...(ESİ, 196).
- Baba+m söyledi efendim (ESİ, 199).
- Baba+m diyor ki : “Eve hırsız girse hemen bağırır” diyor (ESİ, 201).
- Baba+m bana o baba kazın resmini de yaptı (ESİ, 201).
- Baba+m beni tekrar götürecekti ama, annem : “Bitlenirsiniz!” diye izin vermedi (ESİ, 208).
- Baba+m dedi ki “Annenden hiçbir şey saklamayacaksın!” dedi (ESİ, 211).
- Öyle bir yerde bulunuyordum ki, bulunduğum yerde, rahmetli baba+m bile bana yardım edemezdi (ESİ, 233).
- ‘Babacığ+ı+m, Kurtuluş Harbi sırasında siz nerede bulunuyordunuz ?’ diye sorsa...(ESİ, 236).
- Doğrusunu arar mısın babacığ+ı+m, ben bu beyzadeyi de tanımıyorum (ESİ, 315).
- Bey ağabey bilsem söylemez miyim ? Neden böyle yapıyorsun babacığ+ı+m ? (ESİ, 318).
- İstemesen de, yemek yerken su yanında bulunacak. Bana baba+m+ın vasiyeti böyle. Ekmek, birden adamın boğazına takılır, Allah etmesin, gidiverir (ESİ, 329).
- “Olmaz. Ramiz Efendi, baba+m+ın emektarıdır. Yolunu o bilir.”, “Peki onu neden tuttular ?”, “Benim yüzümden...” (ESİ, 377).
- Ayşe... Beni arıyormuş, “İlle, baba+m+ı isterim” diyormuş (ESİ, 400).

- Baba+m da bununla evlenmiş. Nihayet savaşa giderken baba+m ve annem, bu iki yüzüğü, bir başarı tılsımı sayarak parmaklarından çıkarıp bana verdikleri zaman :“Sakin bunun birini güzel bir Rus prensesinin parmağına takıp beraberce getirme.” dediler (GH, 96).
- ‘Ne yapayım ? Eve mi alayım ? Annem baba+m görürse sonra bana ne derler ?..’ (KYİ, 39).
- “...Birbirini almazdan evvel baba+m da annemle böyle mektuplaşırlarmış...” (KYİ, 40).
- Baba+m kadar severim (KYİ, 66).
- Çünkü baba+m ve annem sonra bana çok kızarlar (KYİ, 67).
- Baba+m+ın sahipliğinden çıkıp onun etkisi altına mı gireceğim ?..(KYİ, 67).
- ‘Ben de anama baba+m+a kavuşacak mıyım ?’ (KYİ, 77).
- Sevgili annem baba+m, kardeşlerim, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).
- Merhum baba+m kadın düşkünü bir adamdı (MSS, 164).
- Merhum baba+m hakikaten kadın sarrafı bir adammış (MSS, 166).
- Şimdilik verdiğim karar şuydu : Baba+m+ın nasihatini tutarak inkardan ayrılmamak (MSS, 170).
- Çocuğun üzerindeki öz babalığ+ı+m kendimce geçerli olsa bile şimdiki sahte vaziyet gereği ben onu fakir bir ailenin yoksul kucağına terk etmiş bulunuyorum (MSS, 183).
- ‘Babacığ+ı+m, üç hayduda karşı ben ne yapabilirdim ?..’ (MSS, 192).
- “Kabil değil, baba+m+dan isteyemem; zaten istesem de veremez...” (KK, 92).
- “Sus, sus. Baba+m duymasın. Merakından çıldırır...” (KK, 123).
- Babacığ+ı+m, gözüm arkamda gidiyorum (KK, 144).
- “... Ne olur, babacığ+ı+m, affediniz, affediniz.” (KK, 156).

2.8.1.8. Büyükbaba

- Büyükbaba+m+dan kalma uzun bir dürbün (KYİ, 67).
- “Büyükbaba+m+dan isteyemez misin ?” (KK, 93).
- “Büyükbaba+m+ı görüyor musun ?” dedi (KK, 169).

2.8.1.9. Dayı

- “Frenistan’da pireyi arabaya koşarlarmış... Dayı+m söyledi...” (KYİ, 38).

2.8.1.10 . Dede

- Babamı gavurlar öldürdüler, anam yok, dede+m yok, beni nerelere bırakıyorsunuz, diyor ve mütemadiyen ağlıyordu (AG, 93).

2.8.1.11 . Enişte

- Rüşvet bile teklif etti Enişte+m bana...(ESİ, 62).
- Eğer Ararat vapuru La Fransez şirketinin malı ise, enişte+m+in evinde tanıdığım adam da aynı şirketin direktörü bulunuyorsa, o Fransız armatörü bana madrabaz bir herif gibi görünmediydi. Bizim enişte+nin salonu hep düşmanlarla doludur (ESİ, 260).
- Halam söyledi. Artık o gazete ile, lütfen, ilişkinizi kesiniz. Enişte bey+i+m sizi görmek istiyormuş (ESİ, 288).
- Aklınız, fikriniz gazetede... Enişte bey+i+m “Bana iyi İngilizce bilen birisi lazım” demiş (ESİ, 288).
- Yarın enişte bey+i+m+e gideceksiniz (ESİ, 289).
- Enişte bey+i+m, ayrıca, bize yardım da edecek (ESİ, 289).
- Burasını enişte bey+i+m buldu (ESİ, 383).
- Enişte bey+i+m+e hemen telgraf çektim. Gazeteye uğramış Enişte bey+i+m... Kapalıymış. Meraktan ölüyorduk. Allah razı olsun enişte bey+i+m+den... zahmet ettiler...(ESİ, 384).
- O kadını buldu enişte bey+i+m...(ESİ, 384).
- Enişte bey+i+m işin içyüzünü öğrendi (ESİ, 384).
- Paşa hazretleri enişte bey+i+m+e söz verdiler (ESİ, 385).
- Biz mi ? Acayip! Enişte bey+i+m yardımımıza koşmamış olsaydı, vapur parasını bulamayacaktım (ESİ, 386).
- Enişte bey+i+m Harbiye Nazırı paşa hazretleriyle görüşmüş, bir şeyler yapacaklarını söylemişler (ESİ, 435).
- “Neden o kadar yalnızsınız, teyzem, enişte+m yok mu ?” (KK, 200).

2.8.1.12 . Evlat-Evlat

- Allah’a emanet evlatçığı+i+m (KYİ, 102).

- “A evlad+ı+m sen bizim Emsal’in ne kadar alık bir karı olduğunu bilmez misin ?..” (KYİ, 103).
- Bekle evlad+ı+m bekle...(KYİ, 139).
- Fakat evlad+ı+m ortalıkta bir kuyruklu telaşdır gidiyor...(KYİ, 139).

2.8.1.13 . Hala

- Halam+m çok üzüleceğini söyledi. Halam+m hatırı için sizi satma işine yatırmalı imişim! (ESİ, 62).
- Bugün buraya hala+m geldi (ESİ, 288).
- Bunu sen mi söylüyorsun ? Yoksa hala hanım mı söyledi ?
- Hala+m söyledi. Artık o gazete ile, lütfen, ilişkinizi kesiniz. Enişte beyim sizi görmek istiyormuş (ESİ, 288).
- Hala+m dedi ki : “Koca Al-i Osman padişahı, veziri vüzerası ile şaşırılmış da, birkaç kılkuyruk mu doğru yolu bulmuş ?” dedi. Hala+m haklı (ESİ, 289).
- Hala+m etrafına baktı da sefaletimize gözleri yaşardı (ESİ, 289).
- Hayır. Bir haftadan beri hala+m+m hizmetçisi Eleni bizde kalıyor (ESİ, 434).
- Hala+m da gelecekti. Bir işi çıktı. Yargılamanın iyi gittiğini söylüyorlar (ESİ, 434).
- Fakat şimdi hala+m+m evden çıkarmadığına inanıyorum (AG, 69-70).
- Hala+m+m hiddetine, istiskaline tahammül etmeye karar verdim (AG, 73).
- Hala+m, darılma ama, bizim Padişah’a benziyor (AG, 73).
- Sen bilmeyeceksin de, kim bilecek ?
- Hala+m bilir (YB, 85).

2.8.1.14 . Hanım

- “Hanımcığ+ı+m insaf et... lütfen...” (MSŞ, 173).
- Bey ezilip büzülerek :
- “Hanımcığ+ı+m deminden şaşkınlıkla ne dediğimi bilmeden bir sözdür verdim...” (MSŞ, 217).

2.8.1.15. Hatun

- Pek dobradır benim hatun+u+m...(ESİ, 433).
- Sözelimi, benim hatun, elini öpsem, delirdiğime hükmeder (ESİ, 442).

2.8.1.16. Hemşire

- Naim Efendi, hemşiresini bütün söylediklerinde haklı bulunuyordu. Bununla beraber istiyordu ki, tamamıyla haksız olsun ve kendi kendine şöyle diyordu :
- “Hemşire+m, öteden beri her şeyi fena görmeye mütemayildir...” (KK, 35).
- Naim Efendi, kızının teessürü karşısında gözyaşlarını tuttu ve kendisi o kadar teselliye muhtaçken ona dedi ki :
- “Belki ben hemşire+m+in yanına giderim veyahut oradan birini yanıma alırım. Yalnız kalacağım diye hiç merak etme!” (KK, 144).

2.8.1.17. Kardeş

- İyi bildin. Kardeş+i+m orada (ESİ, 402).
- Rahmetli kardeş+i+m kazancı idi. Adı Ramiz'dir. Benim adım Remzi...(ESİ, 428).
- Biz yardım eder, bağımızı çözebiliriz. Hatta, kardeş+i+m+le ben de belki beraber geliriz. Değil mi Ali ? (GH, 9).
- Halbuki, darılma kardeş+i+m ama, bu gazelde, insanlık hissinden bile eser göremedim...(GH, 87).
- Kardeş+ler+i+m, hizmetçiler hep bindik...(KYİ, 84).
- Sevgili annem babam, kardeş+ler+i+m, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).
- “Fakat söylediğiniz bu son sırrımı... Affedersiniz annem... Kardeş+i+m bile bilmiyor.” (KYİ, 123).
- Selma Hanım, birdenbire samimileşti :
- “Kardeş+i+m, kardeş+i+m, ” dedi, “bunlar bizim sebebi felaketimiz olacaklar.” (KK, 35).

2.8.1.18. Karı

- Benden şikayetçi değilsin ya, karıcığ+ı+m ? (ESİ, 100).
- Kendi kendine bir tarih kararlaştırmış, “Şu zamana kadar karı+m+dan mektup gelmezse, yaşamaya katlanmak boştur” demiş (ESİ, 143).
- İhsan bir gün bana :“Karıcığ+ı+m, dedi, düşününe düşününe bak ne buldum...” (ESİ, 188).

- Hemen yat karıcığ+ı+m! Yemekten sonra hemen yatağa gir. Ben sana ıhlamur kaynatırım. Terlersin! (ESİ, 287).
- Bir vatan kaybediyoruz, karıcığ+ı+m, bunun anlamını kavrayamadığına eminim (ESİ, 289).
- Biz burada kalacağız, karıcığ+ı+m, bu kırmızı yün kazağınızla siz burada oturacaksınız (ESİ, 290).
- Yanılıyorsunuz, karıcığ+ı+m, ben şimdi de zenginim (ESİ, 290).
- “Nermin! Karıcığ+ı+m!” diye inledi (ESİ, 337).
- “Nermin, karıcığ+ı+m!” diye tekrar inledi (ESİ, 338).
- “Görüyorsunuz ya karıcığ+ı+m! Vallahi başka çare yoktu!” (ESİ, 339).
- Uzun zaman karı+sı+n+a yazacağı mektubu tasarladı : “Sevgili karıcığ+ı+m, her şeyden önce beni affetmeni ellerini öperek yalvarıyorum...” (ESİ, 394).
- Nermin mektubu okurken... “Sevgili karıcığ+ı+m, her şeyden önce beni affetmeni...” (ESİ, 394).
- Her bulduğunu ilk defa beğeniyor, biraz vakit geçince, tekrar birinci cümleye dönüyordu : “Sevgili karıcığ+ı+m, her şeyden önce beni affetmeni...” (ESİ, 395).
- Üst üste : “Hay senden razı olsun karıcığ+ı+m!” diyor, hediyeleri nereye koyacağını bilemiyordu (ESİ, 412).
- Bir sarı zarf çıkardı. “Hay aklınla yaşa karıcığ+ı+m!” (ESİ, 413).
- “Sevgili karıcığ+ı+m,
Her şeyden önce ellerini öperek affını dilerim...” (ESİ, 414).
- “Öyleyse, biz bir cesur adamız karıcığ+ı+m” dedi, “öyle de kalacağız!” (ESİ, 426).
- Karı+m bana hakim, kayınbabam eski gelenekte...(MŞŞ, 153).
- Karı+m bu hakimiyetin altında bana candan tutkundur (MŞŞ, 153).
- Yalnız zor katlandığım bir işkence var, karı+m+ın aşırı kıskançlığı...(MŞŞ, 153).
- Biraz süslenince galiba çok yakışıklı oluyorum da başka kadınlarca beğenilmek hırsına düştüğümü sanarak karı+m+ın kıskançlık damarları bütün bütün depreşir (MŞŞ, 154).

- Maazallah karı+m+dan başka bir kadın beni beğenmesin (MSS, 154).
- “Karıcığ+ı+m, korkma senin elinden beni kimse alamaz. Ben sana sonsuza dek gönüllüyümdür...” (MSS, 154).
- İçeride kaynanam, kayınbabam, karı+m, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopil var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynanamın, karı+m+ın gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MSS, 156).
- Karı+m+a her gün verdiğim muhabbet teminatının aksine ondan bıkkınım (MSS, 156).
- Tatmin olunamayan bu aşk hırsı sonunda bana da bir sinir hali getirdi, karı+m+ın densizliklerine tahammül edememeye başladım. Sabrım azalıyor. Ara sıra atıyoruz. Karı+m her zaman söz dinleyen kölesinin böyle dik başlılığa kalkıştığını görünce şaşalıyor (MSS, 157).
- Bu tehlikeli sıkıntı aman vermez kıskançlığıyla karı+m+ın bana çektirdiği işkenceden doğuyor...(MSS, 157).
- Karı+m+a olan bu doyunluk nefretimi vazife gereği içime sindirerek belli etmemek durumundayım (MSS, 157).
- Karı+m bu işaretleşmeyi bir delikten gördü mü ? (MSS, 158).
- Karı+m+ı aldatayım derken kendim çok aldanmıştım (MSS, 163).
- Karı+m iki gün sonra eve döndü (MSS, 164).
- “Ne bileyim karıcığ+ı+m. Ne yüzünü gördüm. Ne de konuştum.” (MSS, 165).
- Karı+m kinayeli bir sesle :
- “Gün doğmadan neler doğar...” (MSS, 165).
- Karı+m yeri geldikçe acı imaları, ters sözleriyle beni iğnelemekte fırsat kaçırmıyor (MSS, 166).
- Karı+m hakkında duyduğum insafın bir zerresini bana göstermiyor (MSS, 166).
- Karı+m her gün dırıltı çıkarmak için mevzu hazırlar (MSS, 167).
- “Karıcığ+ı+m affedersin, nasılsa aklımdan çıkmış, dönerken ilacı almayı unutmuşum.” (MSS, 167).
- Öfkeden karı+m+ın benzi atarak :

- “Ne gülüyorsun Hüsnü ? Annemin ölümü seni bu kadar neşelendireceğini tahmin etmezdim doğrusu...” (MSŞ, 167).
- Karı+m+ın evde bulunmadığı bir gündü (MSŞ, 168).
- Üç evlat doğurmuş bir karı+y+ı+m bilmem mi hiç ? (MSŞ, 169).
- “... Ben yarı ebe bir karı+y+ı+m. Köyde rençper Mustafa'nın karısı Ziliha'yı sıkışınca ben doğurttum.” (MSŞ, 170).
- Her durumda karı+m+la aramızda kopacak kıyamete göğüs germeye hazırlanmalıyım (MSŞ, 171).
- Bu dalgınlığın sebep olduğu sakarlıklar karı+m+ın dikkatini çekmeye başladı (MSŞ, 171).
- Öfkesinden yüzü horoz ibiğine dönen karı+m anasına bakarak :
- “Anne ağlanacak hale gülüyorsun...” (MSŞ, 172).
- Karı+m meydanda yoktu (MSŞ, 173).
- Yarım saat geçmeden karı+m alnında bir çatkıyla odaya girdi (MSŞ, 173).
- Karı+m küçük bir iniltiden sonra :
- “Senin aleyhine inkar kabul etmez sayısız açık deliller var.” (MSŞ, 174).
- Karı+m bir hasta süzgünlüğü ve acı bir gülümseme ile yüzüme bakarak :
- “Kaç zamandır geçirdiğin gülünç ve acıklı dalgınlıkları ne ile açıklayacaksın ?..” (MSŞ, 174).
- Karı+m+da böyle bir ince sorgulama mahareti olduğunu bilmiyordum (MSŞ, 174).
- Karı+m uyduracağım yalanı karşılar bir inanmamazlık alayla :
- “Biliyorum” dedi (MSŞ, 174-175).
- Karı+m sessizlik kararını bozarak gözlerinin yaşını mendiline içire içire haykırmaya başladı :
- “Bu mektep çocuğu yalanlarını bırak, acele ile pek beceremiyorsun...” (MSŞ, 175).
- Gittikçe karı+m+ın suçlamaları kuvvetleniyor, benim savunmalarım gülünç oluyordu (MSŞ, 175).
- Ben karı+m+ın sorgulamalarında suçumu şiddetle inkar etmişim (MSŞ, 180).

- Parlak bir aklanma kazanmak coşkusuyla karı+m+a koşmak için dışarı harem tarafına fırladığım esnada diğer bir vücutla göğüs göğüse çarpıştım (MSS, 180).
- Karı+m gözyaşlarını saçarak kollarımın arasına düştü (MSS, 180).
- Bu benim için karı+m+ı kandırarak ermiş olduğum yalancı bir sevinçti (MSS, 180-181).
- Biz karı+m+la bu huzuru bulmuştuk (MSS, 181).
- Karı+m+ı da suçluları affetmesi için olanca gücümle kandırdım (MSS, 182).
- Lakin bencesi de şöyle : Karı+m+ın da evvelce işaret ettiği gibi hamilelik süresi benim Servinaz'la kaldığım geceye günü gününe uygun geliyor (MSS, 183).
- “Karı+m+sınız. Namusumu taşıyorsunuz. Şüphe ettiğim anda bütün kilitli yerlerinizi aramak hakkına sahibim.” (MSS, 215).
- “Eüzü billahi mineşşeytanilracim... Benim karı orada ne yapıyordu ? Söyle efendi söyle ?” (MSS, 230).
- “Allahım sabır ver! Ya sonra karı+m nereye kayboldu ?” (MSS, 230).

2.8.1.19. Kaynana

- Kaynana+m dırdırcı, benim en ufak kusurlarımı büyüteçle büyüterek kızını aleyhime tıka basa doldurur (MSS, 153).
- Kaynana+m bu kadın türünün dırdırcı, dedikoducu bir tipidir (MSS, 155).
- Kaynana+m üç çeyrek asırlık göçmüş kocasından hala emin değil (MSS, 155).
- İçeride kaynana+m, kayınbabam, karım, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopil var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynana+m+ın, karımın gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MSS, 156).
- Kaynana+m biraz rahatsız (MSS, 167).
- Kaynana+m beni büsbütün mahcup bir vaziyete düşürmek için katıla katıla güldü (MSS, 172).

2.8.1.20. Kayınbaba

- Karım bana hakim, kayınbaba+m eski gelenekte...(MSS, 153).

- İÇeride kaynanam, kayınbaba+m, karım, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopya var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Kayınbaba+m+ın ve benim hizmetimize o bakar (MSS, 156).
- Kayınbaba+m+la ben onun yüzünü şöylece bir kaçamak suretiyle nadiren görürüz (MSS, 156).
- Kayınbaba+m yarı bunak bir ihtiyar, oturduğu yerde dalar dalar uyanır...(MSS, 159).
- Şimdi biz harem tarafında üç canız. Kayınbaba+m, Servinaz, ben (MSS, 159).

2.8.1.21. Kız

- “Serseri torpile çarpan gemide olaydık, karımla kız+i+m+i n’apar yapar kurtarır mıydım ?..” (ESİ, 8).
- Kız+i+m+ın ödü kopar orman gibi bahçede...(ESİ, 72).
- Kız+i+m+i yitirdiğim günler, bu değersiz anı, binlercesini itip en alttan çıkararak bana neden musallat olmuştu, anladınız!.. Bir an susup karşılık bekledi : “Benim kız+i+m da böyle olursa...” diye düşündüm, o gün galiba, hiç farkına varmadan...Kız babası olarak etkilendim! Müthiş bir şeydi bu...(ESİ, 85).
- Bir kız babasının gene hiç farkında olmadan kapıldığı “Ya benim kız+i+m da bu sapıklığa düşerse...” korkusunun müthiş öfkesi...(ESİ, 86-87).
- Kadına değil, kız+i+m+a kırıldığımı, yavaş yavaş ona kin tutmaya başladığımı dehşetle anladım (ESİ, 88).
- Öyleyken kız+i+m+a kızılıyordum (ESİ, 88).
- Benim kız+i+m+a yalancı demek kimin haddi ? (ESİ, 202).
- Resmi yapılırken pek usludur. Hiç de yorulmaz. Değil mi kız+i+m ? (ESİ, 209).
- Sen daha güzelsin kız+i+m (ESİ, 211).
- Nerde bu hatun yahu! Hani benim Nedime kız+i+m ? (ESİ, 214).
- Bir tane kız+i+m var (ESİ, 298).
- Sahi... “Bir kız+i+m var” dedindi. Çocuk olduğu iyi beyim... Çocuk karının yularıdır. Karı milleti evinde oturur da çocuğu ile avunur (ESİ, 400).
- Hayır! Kız+i+m+ın resmini yollamışlar. Baksana...(ESİ, 413).

- Kız+ı+m doğururken öldü (YB, 119).
- O kız+ı+m olacak kariya, “Beni biraz sırtına al!” dedim (YB, 129).
- Gelinlik kız+lar+ı+m+ın boyunlarındaki Mahmudiyelere kadar neyimiz varsa çaldınız (YB, 186).
- “Yavaş kız+ı+m kardeşin uyanacak...” (KYİ, 7).
- “Hasna, kız+ı+m, git Zehra’ya söyle bize iki kahve pişirsin...” (MŞŞ, 187).

2.8.1.22. Kız kardeş

- Kız kardeş+i+m Büyükada’da oturuyor! (ESİ, 35).
- Ali Bahadır Kaplanof. Kız kardeş+i+m, Gönül Hanım Kaplanof! (GH, 7).

2.8.1.23. Koca

- Koca+m+ı, haklı, cesur, namuslu olduğu için hapsedenleri... Hiçbir zaman...(ESİ, 243).
- “Benim de koca+m+ı ayarttı...” (KYİ, 122).
- “Siz öyle söylüyorsunuz. Fakat koca+m kıymetimi biliyor mu ? Bir erkeğin karısı melek de olsa yine mutlaka gözü dışarıdadır. Bu da Rabbimin bir hükmü.” (KYİ, 123).
- “...Onu da götürüp koca+m+a verecek.” (KYİ, 124).
- “... Aşufta beni koca+m+dan boşatıp kendi varacak...” (KYİ, 124).
- Kadın koca+m+ı bulmadan ben onu yakalayayım (KYİ, 125).
- “... Koca+m+ı elimden kaptırırsam onsuz yaşayamam...” (KYİ, 125).
- Ben size varmak için koca+m+dan boşandımsa siz de beni almak için karınızı boşadınız (MŞŞ, 213).
- Birinci koca+m+ın üzerine sizi sevmiş olduğum için sizin üzerinize de bir başkasıyla sevişmemden endişeye, şüpheye düşüyorsunuz (MŞŞ, 213).
- “Koca+m+ın hukukunu aşığılayan ben değilim...” (MŞŞ, 214).
- “...Eski koca+m+ın meselesi ve daha birçok kıskançlık davaları...” (MŞŞ, 215).
- Koca+m olacak budala herif şimdi karşımdan... hayır adeta yanımdan, sahibinden yılgın bir köpek gibi kuyruğunu bacakları arasına sıkıştırarak kaçtı (MŞŞ, 218).
- Fakat koca+m o kadar bayağı bir yaratık ki kendisinden boşanmak hususundaki kesin kararımı anlarsa ve hele o hantal kolları arasından senin

gençlik dolu kaynar canlı kucağına geçeceğimi hissederse beni bırakmamakta çok inat gösterecek. Evet uzun bir ısrarla bizi üzecek. Bütün kocaların kullanacakları en son, en barbarca intikam tedbiri bu değil midir ? (MSS, 218).

- Bugün koca+m+ı o kadar ağır hakaretler altında ezdim ki hemen hemen nikahın çözülmesine ramak kaldı (MSS, 219).
- Ah Fazıl bilsen kaç zamandır koca+m+la karşı karşıya ne açmazlar oynuyoruz (MSS, 219).
- Koca+m odadan içeri girerken aynalı dolaba tehlikeli evrak saklıyormuşum gibi telaşlar, şaşkınlıklar gösterdim (MSS, 219).
- Koca+m+ın sevgilisinin fotoğrafıyla arada birbirlerine yazdıkları mektuplar var (MSS, 220).
- Koca+m+ın bu kadar bayağı, tabiatsız, affedersin eşek olduğunu bilmiyordum (MSS, 220).
- Koca+m benden şüphelendi (MSS, 221).
- Şimdi koca+m+ın benden zeki olduğunu hangi akıllı iddia edebilir ?..(MSS, 221).
- Koca+m+ın üzerine ben seni seviyorum (MSS, 221).

2.8.1.24. Oğul

- Efendi oğ(u)l+u+m+un cezası ne kadar ? (ESİ, 122).
- Oğ(u)l+u+m, buranın zagonu, tutuklu gelirse haber vereceksin ki, hepsinden önce içeriye bunu alsınlar...(ESİ, 123).
- Çözmeyin bakalım! Bu dünya, size de kalmaz oğ(u)l+u+m...(ESİ, 123).
- Oğ(u)l+u+m için görücü geldiğinden haberiniz yok galiba! (ESİ, 192).
- Doğmak istiyor da ondan... Anasıyla her zaman iftihar edecek benim oğ(u)l+u+m ? (ESİ, 220).
- Bizim gibi soyluları –bendeniz de paşa oğ(u)l+u+y+u+m- avam takımı, yani halk dedikleri ayaktakımı, her zaman acıma duygularımızdan, iyi kalpliliğimizden tutuyor (ESİ, 361-362).
- Ben, olayların içyüzünü iyi bilen bir baba dostu sıfatıyla sizi aydınlatmak istedim. Yanılıyorsunuz oğ(u)l+u+m! (ESİ, 420).
- Bir de bu benim sıksa oğ(u)l+u+m nezle olunca huysuzlanır (ESİ, 440).

- Ah oğ(u)l+u+m sen de dinince dinlen (GH, 107).
- Anne, ayın kaçı, dedim.
- Martın yirmi altısı oğ(u)l+u+m, dedi (AG, 67).
- Oğ(u)l+u+m Hasan'ın babası askerde şehit oldu (YB, 119).
- Susun oğ(u)l+u+m uyuyacak ninni...(KYİ, 13).
- Annem sordu :
- ‘Oğ(u)l+u+m saatine bak...’ (KYİ, 84).
- “Büyük sözüme tövbe... Ben öyle kız hekimi tavırlı çok bilmiş kızı oğ(u)l+u+m+a alamam...” (KYİ, 131).
- “Oğ(u)l+u+m o kız bize gelmez... İşte o kadar... Daha çok söyletme beni...” (KYİ, 132).
- Nasihatlerinden biri şu idi : oğ(u)l+u+m derdi, şayet evlenip de karının üzerine çapkınlıkta bulunursan anlaşılınca suçunu kesinlikle inkar et (MSŞ, 164).
- Yabana atılan bu oğul büyüüp de kaderin etkisiyle Bedriye'den olan oğ(u)l+u+m+un hizmetine verilse bana göre akrabalıkları birbirinin aynı iken toplumsal vaziyetleri ne kadar değişmiş oluyor (MSŞ, 183-184).
- “Sopalar on beşi geçtikten sonra ihtiyar yalvarmaya başlar :
- ‘Aman oğul+lar+ı+m yetişir...’ (MSŞ, 190).

2.8.1.25. Teyze

- Ayşe “Nerede Sabriye teyze+m+in evi ? Göstersenize anneciğim!” diye mızımızlanırken Nermin sekiz yıldır görmediği İstanbul'a bir zaman baktı (ESİ, 29).
- “...İşte hanım teyze+m keş herifi oradan, yani çekirdekten çıkardı.” (KYİ, 47).
- Sonra içeriye seslenerek :
- “Anne, Vasfiye Teyze+m geldi.” (MSŞ, 186).
- “Neden o kadar yalnızsınız, teyze+m, eniştem yok mu ?” (KK, 200).

2.8.1.26. Valide

- Valideciğ+i+m! Eğer polisler gelip. “Sana Nedime Hanım bir sandık bırakmış, bunu da sen, Murat isminde birisine vermişsin” diye sorarlarsa...(ESİ, 292-293).

2.8.1.27. Yeğen

- Benim de bir yeğen+i+m var. Adı Kamil. Utanmazın biridir. Sakın üstüne alınma! (ESİ, 330).
- Yeşil gözlü yeğen+i+m+in bu sargılı kola nasıl bakacağını düşünüyorum (AG, 139).

2.8.1.28. Yenge

- Bağışlayın yengeciğ+i+m... İşlerden baş alamadım (ESİ, 233).
- Niyazi ağabey, şaşırıldı. “Sahi mi ?” diye sordu. “Sizi tebrik ederim yengeciğ+i+m...(ESİ, 235).
- Hayır. Bunlar Türk falan değil, tam Osmanlı... Bunlar Osmanlı şairi yengeciğ+i+m...(ESİ, 242).
- Tam bir haftadır uyumuyorum yengeciğ+i+m (ESİ, 244).
- İşleri berbat ettik yengeciğ+i+m, eğer Niyazi Efendi bir çare bulamazsa... ki, paraya çare bulabileceğini sanmıyorum... Götürüp kendimi denize atmaktan başka yol kalmıyor (ESİ, 249).
- Geri kalanını kim düşünür yengeciğ+i+m ? (ESİ, 250).
- Sakın vapuru mu basmışlar?
- Değil yengeciğ+i+m (ESİ, 251).
- Bir düşünün yengeciğ+i+m! 50 bin lira, 50 tane pis banknot...(ESİ, 252).
- Kusura bakma yengeciğ+i+m! (ESİ, 256).
- Hayır! Esasen biz sizin verdiğiniz ilhamın kuvvetiyle hareket ediyoruz yengeciğ+i+m (ESİ, 269).
- İşte bunu beğenmedim yengeciğ+i+m (ESİ, 282).
- Şimdi beni dinleyin. Ezberlemek sırası sizde yengeciğ+i+m...(ESİ, 284).
- Biraz sonra yenge+m+le dadım da geldiler (KYİ, 77).
- Yenge+m :
- ‘Bakınız, yine bizim bey meydanda yok...’ (KYİ, 78).
- ‘Yenge+m kocasını kıskandırdığı kadından intikam almak için yeryüzündeki bütün insanların canını vermekte ne kadar cömertlik gösteriyor!..’ dedim (KYİ, 78).
- Annem, yenge+m, dadım çarşaflandılar (KYİ, 84).
- Yenge+m birdenbire haykırdı :

- ‘Zavallı kanarya... Zavallı kanarya...’ (KYİ, 84).
- Yenge+m+in okuduğu şeylerin içine hep ağabeyimin ismini karıştırdığını işitiyordum (KYİ, 85).
- Annem, yenge+m, dadım hep baygın yalvarıcı bir bakışla saati soruyorlardı (KYİ, 85).

2.8.2. Iı. Tekil İyelik Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara sahiplik anlamı kazandırır ve ikinci tekil iyelik eki –(I)n veya –(U)n şeklinde görülmektedir.

2.8.2.1. Abla

- Ablam mı geldi bugün ?
- Evet, abla+n...(ESİ, 398).
- Bunları ablam mı yollamış ?
- Abla+n...(ESİ, 412).

2.8.2.2. Amca

- Sen, İhsan amca+n+ı biliyor musun ? (ESİ, 200).
- İşte Kamil Bey amca+n... Bu da Nermin Hanım teyzen (ESİ, 437).

2.8.2.3. Ana

- Yolda, Mehmet Ali’ye durup durup şu sözleri tekrar ediyordum :
- ‘‘Ana+n, benim ana+m; kardeşlerin benim kardeşlerim olacak. Bunu iyi bil.’’ (YB, 20).
- Sen de abartmakta ana+n+a taş çıkartırsın (MSS, 168).

2.8.2.4. Anne

- Şimdi söyle bakalım, babanı mı çok seviyorsun, anne+n+i mi ?
- Anne+m+i efendim (ESİ, 198).
- Nermin, yatalak anne+si+n+i yüzüstü bırakıp yıllarca yabancı memleketlerde nasıl dolaştı ? Kaç kere ‘‘Anne+n+i merak etmiyor musun ?’’ diye sormayı düşünmüştü (ESİ, 400).
- ‘‘Her şeyde olduğu gibi anne+n sıhhati hakkında da abartır...’’ (MSS, 168).
- Misafir :
- ‘‘Kızım Sıdıka, anne+n evde mi ?’’ (MSS, 186).

2.8.2.5. Baba

- ‘‘Ben senin baba+n+i+m’’ demeyecektim (ESİ, 89).
- Şimdi söyle bakalım, baba+n+i mı çok seviyorsun, anneni mi ?
- Annemi efendim (ESİ, 198).
- Baba+n senin resmini de yaptı mı? (ESİ, 201).
- Akşam baba+n gelince istemeyi unutma! (ESİ, 213).
- Bu seni tanır mı ? Baba+n+i tanır mı ? (ESİ, 317).
- Baba+n sağ mı ? (ESİ, 329).
- Senin baba+n paşaymış. Öyle duydum.
- Evet.
- Baba+n paşaymış da, sen neden subay çıkmadın ? (ESİ, 330).
- İşte baba+n! Al bakalım! (ESİ, 437).
- Baba+n sana bir çare bulmuyor mu ? (YB, 143).
- Hacı baba+n daima öyle söylemez mi ? (KYİ, 5).
- ‘Kaç akşamdır rüyamda baba+n+i görüyorum...’ (KYİ, 77).
- ‘‘... Rabbim bağışlasın. Baba+n yok bir daha senin gibisini ben nasıl doğurabilirim ?..’’ (KYİ, 102).

2.8.2.6. Birader

- Mektup yazıp veriyormuş; cevap alıyormuş evvelki hafta birader+i+n, Hüseyin Bey söyledi idi (Hİ, 84).

2.8.2.7. Hala

- Aman güzel gardeşim, olmaz. Halam görür.
- Hala+n ne görür ?
- Olmaz, olmaz. Halam görür (YB, 61).

2.8.2.8. Kardeş

- Ankara’da senin kardeş+i+n falan mı var yoksa ? (ESİ, 402).
- Ne ağlıyorsun ? O alıp götürdükleri senin kardeş+i+n mi-y-di ? (YB, 194).
- ‘‘Yavaş kızım kardeş+i+n uyanacak...’’ (KYİ, 7).

2.8.2.9. Kayınvalide

- Kayınvalide+n hanım karar verdi (KYİ, 139).

2.8.2.10. Kız

- Kız+i+n ne diyor ? diye sordum (YB, 153).

- “Neye kızarıyorsun ? Cevap versene. Kız+ı+n nerede ?” diye sordu. “Bari akşama dönecek mi ? Onu da bilmiyorsunuz. Maşallah ne ana, ne baba... Ne büyükbaba!..” (KK, 122).

2.8.2.11. Koca

- “Koca+n+a inanma sakın...” (MSŞ, 155).
- “Ağlama zararı yok. Koca+n+dır, hem döver hem sever...” diyorlardı (MSŞ, 224).
- “...O koca+n+sa biz de efendilerin değil miyiz ?..” (MSŞ, 229).

2.8.2.12. Teyze

- İşte Kamil Bey amcan... Bu da Nermin Hanım teyze+n (ESİ, 437).
- Naim Efendi :
- “Evet,” dedi. “Geçen gün yine teyze+n geldi; söyledi, bir telgraf almışlar, yola çıkmak için yine para bekliyormuş...” (KK, 145).
- Naim Efendi, mahzun bir tebessümle gülerek başını salladı:
- “Biliyorum,” dedi; “bugün teyze+n buradaydı...” (KK, 149).
- “Bir ay var ki, ninenin yüzünü görmedim, haftalardan beri teyze+n bir kerecik olsun gelip hatırımı sormadı...” (KK, 194).

2.8.2.13. Valide

- Valideciğ+i+n var mı ? (GH, 107).

2.8.3. İı. Tekil İyelik Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara sahiplik anlamı kazandırır ve üçüncü tekil iyelik eki - Ø , -U ve -s° şeklinde görülmektedir.

2.8.3.1. Ağabey

- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+si+nin sıhhatini sordu, karısından mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+i+si+nin gecikmesini sinirlerinin bozukluğunu örtmek için kullanmak istiyordu (ESİ, 237).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+si+n+i kurşuna dizmeye götürmüşler gibi, yüreğinde büyük bir acı duyarak gözlerini yumdu (ESİ, 258).

- Devlet, millet, din, diyanet uğruna bir de aslan gibi ağabey+si+n+i şehit vermiş ki onun bergüzarları, -yani bir kızla bir oğlan çocuğu- bunun eline bakıyorlarmış (ESİ, 458).
- Ben o İrfan'ın ağabey+i+si Ragıp'ı bilmez miyim ? (KYİ, 21).
- İşte ağabey+i+si Ragıp evlenmişti (KYİ, 26).

2.8.3.2. Amca

- Cemal, annemin amca+sı+nın oğludur (AG, 19).
- Üsküdar'da bir amca+sı varmış (AG, 72).

2.8.3.3. Ana

- Ana+sı+nın ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Ana+sı bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Ana+sı+nın bir zamanlar hayran olduğunu söylediği özelliklerimden birkaçını maskaralıklarım haline getirip dinleyenleri güldürmek için anlattığı belliydi (ESİ, 90).
- Doğmak istiyor da ondan... Ana+sı+y+la her zaman iftihar edecek benim oğlum ? (ESİ, 220).
- Sen nereden bileceksin... Ben eminim... Murat ana+sı+y+la övünecek kadar akıllı bir çocuk olacak (ESİ, 220).
- Fakat ana+sı medeni bir hanım olmakla beraber erkekle konuşmuyor, kendisinde eski bir Babıali görgüsüyle temizlik, fart-ı nezaket, azıcık da muhafazakarlık hakim, fakat oğulları başka bir şey (AG, 26-27).
- Ana+sı+nın bir tanesiydi (AG, 151).
- Mehmet Ali'nin ana+sı enikonu topallıyor (YB, 19).
- Esasen, Mehmet Ali'nin ana+sı+y+la da, bundan başka bir şey konuşmuyoruz (YB, 37).
- Benim elimden kurtulmak için ana+sı+n+ı çağırıyor (YB, 47).
- Mehmet Ali ile ana+sı arkamda, içeri girdik (YB, 47).
- Mehmet Ali'nin ana+sı gerçi böyle konuşmuyor (YB, 56).
- Hatta ana+sı+n+dan dayak yediği gün bile bu kadar solumuyordu (YB, 58).
- Gerçekten İsmail'in, bir ana+sı+n+ı dövmediği kalıyor (YB, 83).
- Çocuk bağırmağa başlayınca ana+sı koşup gelebiliyor (YB, 87).

- Ana+**sı+nın** yüreğine iniyordu (KYİ, 22).
- Ne evlat ana+**sı+n+a** babasına, ne ebeveynleri evladına ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- Sersem karı, oğlan ana+**sı+nın** hala bir şeyden haberi yok...(KYİ, 136).
- Ana+**sı** ölürken onu ailenin şefkatine emanet etmiş (MSŞ, 156).
- Öfkesinden yüzü horoz ibiğine dönen karım ana+**sı+n+a** bakarak :
- “Anne ağlanacak hale gülüyorsun...” (MSŞ, 172).
- Mezar başında telkin veren imam ölüyü ana+**sı+nın** adıyla çağırıyor (MSŞ, 184).
- Sağır Hala’yı hendekten çıkarır, dutun altında yatan ana+**sı+n+ı** ayıltır (MSŞ, 191).
- Bu sarhoş herifin küçük bir evi, yatalak, inmeli bir ana+**sı** vardı (MSŞ, 223).
- “Sarı Bal’ın bu gece analıĝ+**ı** tutmuş...” diye alay ediyordu (MH, 76).
- İşi bitmişti; ana+**sı+n+ı** bekledi (MH, 190).

2.8.3.4. Anne

- Kamil Bey, davacısına beddua eden cadalozla avukatına çıkışan orta yaşlı erkeği, sıtma görmemiş sesiyle kasılan mübaşiri, anne+**si+n+i** kaybettiğini sanıp avaz avaz ağlayan çocuğu aynı zamanda duyarak, baş dönmesine benzeyen bir sersemliğe düşmüştü (ESİ, 118).
- Anne+**si** bunların pek hamarat hayvanlar olduğunu söylemişti (ESİ, 199).
- Ayşe, anne+**si+n+den** izin almadan hiçbir şeye elini sürmezdi ki... Sonra babası küser de, ona resim kağıtları, güzel kalemler vermez (ESİ, 199).
- Başındaki nurdan yuvarlak da kutsal bir işaretten çok dar kenarlı bir hasır şapkaya benziyor, Ayşe’nin anne+**si+n+e** sıhhatli bir köylü kızı hali veriyordu (ESİ, 202).
- Anne+**si+nin** etrafında, kalın oyma çerçeveler içinde yarım düzine kadar Ayşe vardı (ESİ, 209).
- “On parayı bulmalı... Köprü’yü geçmeli... Birisine rastlarım. Hiç imkanı var mı ? Utanmanın sırası değil... Çocuk doğdu mu acaba ? Anne+**si** sağ mı ?” (ESİ, 217).
- Anne+**si+n+e** birkaç defa ölüm haberi gelmiş...(ESİ, 229).

- Mahpus bir adam sekiz yıllık karısına, çocuğunun anne+**si+n+e** bile, aşkını anlatırken ellerini öperek af dileyemez (ESİ, 395).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, anne+**si+y+le** babası arasında sevgi elçiliği yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- Nermin, yatalak anne+**si+n+i** yüzüstü bırakıp yıllarca yabancı memleketlerde nasıl dolaştı ? Kaç kere “Anne+**n+i** merak etmiyor musun ?” diye sormayı düşünmüştü (ESİ, 400).
- Kadir, anne+**si+nin** tembihi üzerine pencereden bakmış (ESİ, 447).
- Milletinde, Fatma Hanım gibi kadınların bulunması, ona İnönü zaferlerinden daha önemli görünüyor, Kadir’in anne+**si+n+i**, Nedime Hanım’dan bile çok daha yüksek, çok daha kudretli, daha güvenilir buluyordu (ESİ, 449).
- Çünkü zavallı Tolun, evvela evinin bu şerefli Macar asilzadesini barındıracak bir halde olmadığını ve yine ihtiyar anne+**si+nin** Gedikpaşa’da kiraladığı evinde geçim hususunda biraz sıkıntı çektiğini biliyordu (GH, 105).
- Tolun’un anne+**si** de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle oğlunu birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Anne+**si+n+e** başından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğlunun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememişti (GH, 105-106).
- Bir akşam anne+**si** başını örtmüş ve Tolun’un zoru ile Kont’un yanına gelmişti (GH, 107).
- Ayşe’yi yer minderi üstünde diz çökmüş, Seyfi’nin anne+**si+n+e** kahve pişirir buldum (AG, 77).
- Emine Hanım’ın kızı Mebure birdenbire odaya, anne+**si+nin** yanına girerek sorar :
- “Anne ne konuşuyorsunuz ?” (KYİ, 7).
- İrfan Galip, anne+**si+nin** kadınca bu saçma sözlerinden adeta sıkılarak hiç cevap vermiyordu (KYİ, 102).
- Hemen anne+**si+n+e** dönerek, istemeden :
- “Nasıl kız ?..” dedi (KYİ, 102).

- Gelişigüzel birkaç lakırdı bulup söyledikten sonra anne+**si+nin** yanından çıktı (KYİ, 103).
- O her şeye razı idi... Fakat anne+**si**... Ailesi...(KYİ, 131).
- Anne+**si+nin** istediği gibi bir kızı da kendisi eş olarak kabul edemezdi (KYİ, 131).
- Bin sabırsızlık ve heyecan içinde İrfan anne+**si+n+i** görücü gönderdi (KYİ, 131).
- Bizimle anne+**si+n+den** daha rahat konuştu...(KYİ, 132).
- Baba ve anne+**si+nin** bitmeyen şefkatleri altında nazla büyütülmüş olan bir kız evlenince kadınlık hayatına ve ağır bir vazife altına girmiş olur (KYİ, 146).
- Anne+**si+nin** kucağındaki yavru :
- “Baba pat!” diye çığlıklar kopardı (MŞŞ, 172).
- Seniha'nın anne+**si** her sözü tasdik eden kadınlardandı (KK, 41).
- Kaç defa gözleri yaşlı anne+**si+n+e** yaklaştı (KK, 115).

2.8.3.5. Anneanne

- Düşünüp taşınmış, hesaplamış, uygun bir ev bulup döşemeye gücü yetmeyeceğini anlayarak, anneanne+**si+n+den** kalan Bağlarbaşı'ndaki köşkü hatırlamıştı (ESİ, 64).

2.8.3.6. Baba

- Baba+**sı** Taceddin Paşa'nın aşırı kumar tutkusu kadar, çok zengin olduğu da söyleniyor, sürdürdüğü yaşam da bunu doğruluyordu (ESİ, 15).
- Ayşe deminden beri yemeği unutmuş, bir süvariye bir baba+**sı+n+a** bakıyordu (ESİ, 19).
- Köşk daha baba+**sı+nın** sağlığında haraptı (ESİ, 64).
- Kızımı yitirdiğim günler, bu değersiz anı, binlercesini itip en alttan çıkararak bana neden musallat olmuştu, anladınız!.. Bir an susup karşılık bekledi : “Benim kızım da böyle olursa...” diye düşündüm, o gün galiba, hiç farkına varmadan...Kız baba+**sı** olarak etkilendim! Müthiş bir şeydi bu...(ESİ, 85).
- Bir kız baba+**sı+nın** gene hiç farkında olmadan kapıldığı “Ya benim kızım da bu sapıklığa düşerse...” korkusunun müthiş öfkesi...(ESİ, 85-86).

- Anasının ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk baba+sı+n+dan söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Kamil Bey, saatlerden beri bahçede çalışmış, Ayşe de, küçük küreği, kovası, tırmığıyla baba+sı+n+a yardım etmişti... Ayşe “ O zaman çiftlik olur mu burası babacığım ?” derken Dülger Cemil Usta çıkageldi (ESİ, 91).
- Bunların hemen hepsi, Kamil Bey’in baba+sı merhum Selim Paşa’yı iyi tanıyan insanlardı (ESİ, 95).
- Ayşe, annesinden izin almadan hiçbir şeye elini sürmezdi ki... Sonra baba+sı küser de, ona resim kağıtları, güzel kalemler vermez (ESİ, 199).
- Duayı bir tamam ezberlediği gün baba+sı ona ne verdi “biliyor musunuz ?” kocaman bir kalem verdi. Bir ucu mavi yazıyor, bir ucu kırmızı...(ESİ, 199).
- Hayır, baba+sı+y+la övünecek... Çünkü kız çocukları baba+lar+ı+n+a düşün olurlar (ESİ, 220).
- Baba+sı öldüğü zaman, Osmanlı bankasındaki parası, altın olarak bu rakamdan birkaç kat fazlaydı (ESİ, 252-253).
- Hem saralı, hem de baba+sı+n+dan frengi almıştır (ESİ, 311).
- Baba+sı+nın sağlığında kalabalık konağı, uçsuz bucaksız yalıtı, girenin çıkanın hesapsız olduğu köşkü kimin, nasıl idare ettiğini düşünür, şaşırırdı (ESİ, 367).
- Baba+sı vaktiyle vurgunu vurmıştır (ESİ, 376).
- Nermin, paşa baba+sı, bir sürü borçtan başka bir şey bırakmadan ölünce, bu korkunç fırtınanın evlerini ta temellerinden nasıl sarstığını dehşetle hatırladı (ESİ, 391).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, annesiyle baba+sı arasında sevgi elçiliği yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- Ayşe için, baba+sı, sözgelimi, kaybolan bir yeni oyuncak kadar önemliyse, gene bir şeydir. Kamil Bey Baba olmak ne güzel, diye düşündü. Birisinden mi duyduğunu, yoksa, bir yerde mi okuduğunu kestiremeden, “Baba olmak

- biraz da Allah olmaya benziyor” cümlesini birkaç kere tekrarladı (ESİ, 395).
- Çocuk, tos vuracak bir keçi yavrusu gibi kendisini baba+sı+n+a çarptı (ESİ, 437).
 - Kont’un da baba+sı+n+dan beklediği para gecikiyordu (GH, 12).
 - İhsan, Sarılar’da onun baba+sı+nın İstanbul’da işgalde şehit olduğunu anlar anlamaz bütün çocuklara ve biçarelere yaptığı gibi buna da rakik ve kavi himayesini açmıştı (AG, 127).
 - He, he, şimdi anladım. Baba+sı+n+ı tanırdım. Çok iyi adamdı (YB, 103).
 - Oğlum Hasan’ın baba+sı askerde şehit oldu (YB, 119).
 - Emine’nin baba+sı bir şey daha sormak istedi (YB, 136).
 - Emine, eğilip baba+sı+nın elini öptü (YB, 138).
 - İşte, baba+sı+nın yanına çömeldi (YB, 139).
 - Onun baba+sı da sizin gibi askerdi (YB, 176).
 - İrfan’ın baba+sı Defterdar Galip Efendi karısını ve çocuklarına geçinecek kadar gelir bırakıp dört beş sene evvel vefat etmişti (KYİ, 30).
 - “Baba+sı+nın liraları var da onun için...” (KYİ, 42).
 - Ne evlat anasına baba+sı+n+a, ne ebeveynleri evladına ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
 - Ne baba+sı+n+ı dinliyor, ne seni...(KK, 18).
 - Bir genç kızın baba+sı+n+a, kızının bir genç adamla seviştiğini söylemek için...(KK, 74).
 - Zira, baba+sı+n+ı hiçbir vakit bu kadar müteessir görmemişti (KK, 107).
 - Seniha :
 - “Büyükbaba, ” dedi; “dün Faik Bey’in baba+sı+n+a gitmişsiniz, öyle mi ?” (KK, 108).
 - Hatta geçen akşam baba+sı+n+ı gönderip çağırtacaktı (MH, 71).
 - Anasını durmadan, nefes aldırmadan azarlıyor, baba+sı+n+ı adam yerine koymuyor, ağzını açarken susturuyordu (MH, 194-195).
 - Öz baba+sı+n+a garaz bağlamış (MH, 197).

2.8.3.7. Birader

- Ziya'nın birader+i, yanındaki bir misafir ile bu sırada evden çıktığından camlı kapının gürültüsü Nezih'i saha-i hakikate düşürdü (Hİ, 41).
- Sandal hamamın o kadar yakınından geçti ki avdet ettikleri zaman Ziya'nın birader+i :
- Maşallah, bizim sandal rıhtımda da gidiyor! (Hİ, 43).
- Bu esnada Ziya'nın, birader+i+y+le birlikte evden çıkıp Kartal tarafından düdüğünü öttürerek yaklaşan vapura yetişmek için isticlal ettiklerini gördü (Hİ, 45).
- Ziya'nın birader+i+y+le birlikte İstanbul'a inince tabii biletini o alırdı (Hİ, 50).
- Ziyanın birader+i de bu vapurda çıkmamıştı. Belki beraber geleceklerdi (Hİ, 52).
- Hatta Ziya'nın birader+i bile çıktı. Fakat o canı çıkması Ziya çıkmadı (Hİ, 54).
- Ziya'nın birader+i+y+le sofraya oturdular (Hİ, 55).
- Yemekte, hiçbir şeyden haberi olmayan Ziya'nın birader+i eğlenir gibi soruyordu :
- Gazinoda idiniz, değil mi ? Pazar sabahları pek kalabalık olur (Hİ, 58).
- Ziya'nın birader+i bu sözü söyledikten sonra burnunu silmek için mendilini yüzüne götürmüş olduğundan Nezih'in dudaklarındaki acı tebessümü göremedi (Hİ, 58).
- Ziya'nın birader+i+n+den hiçbir ses, haber yoktu (Hİ, 60).
- Ziya'nın birader+i+n+i kaçırmamak için eve avdet etti (Hİ, 61).
- Birader+i+nin arkadaşlarından, Amca Behçet. Hani mektepte amca diye lakap takmışlar (Hİ, 84).
- İstanbul'a geldiğinin ikinci gecesini Nezih her zamanki dalgınlığıyla yemekte bütün ümitsizlikleri mahviçin düşünürken, birader+i ile dayısı arasında geçen bir muhavere, iptida müphem bir tesirden başlayarak yavaş yavaş nazar-ı dikkati celp etti (Hİ, 88).
- Müsveddeyi bile güzel bir kağıda yazmak merakıyla kağıt aramak için birader+i+nin yazıhanesini karıştırırken gözüne taahhütlü, açık bir mektup zarfı ilişti (Hİ, 90).

- Kızların adaya gidişleri, Ziya'nın birader+i+nin o sene adada köşk tutması sonra Nezih'in muhabbetini alevleyen halleri : Kızlara deniz hamamına giderlerken rast gelmesi, Operet Kumpanyası'nın adada oyun vermesi, ertesi sabah evlerinin önünden Ziya ile geçerken perdenin rüzgardan açılması; bütün bunlar hep ma-kabline merbut, her an değişebilirken, değişmemiş karışık, o kadar ki hali na-kabil birtakım tesadüfler değil miydi ? (Hİ, 126).
- Birader+i+nin küçüğüdür (KK, 32).
- Günün birinde Selma Hanımefendi, birader+i+n+e bizzat kendisi anlatmaya geldi (KK, 120).

2.8.3.8. Büyükanne

- Büyükanne+si+n+e yine meram anlatmak lazım gelecekti (KK, 38).
- Büyükanne+si Selma Hanımefendi, ikide bir sert ve kalın sesiyle evin içinde :
- “Bu çocuğa bir hal oldu; bu çocuk avareleşti!..” diye haykırıyordu (KK, 86).

2.8.3.9. Büyükbaba

- Hele büyükbaba+sı+y+le o günden beri bir kelime konuşmadılar (KK, 114).

2.8.3.10. Damat

- Ekseriya kızıyle, bazen damad+i+y+le aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Bir gün, -inkılabın ilk aylarında idi- damad+i+y+le siyasi bir mübahaseye(söyleşiye) giriştilerdi (KK, 18).

2.8.3.11. Dayı

- Nezih'in dayı+sı ile Şükrü de orada idi (Hİ, 68).
- İstanbul'a geldiğinin ikinci gecesini Nezih her zamanki dalgınlığıyla yemekte bütün ümitsizlikleri mahviçin düşünürken, biraderi ile dayı+sı arasında geçen bir muhavere, iptida müphem bir tesirden başlayarak yavaş yavaş nazar-ı dikkati celp etti. Dayı+sı diyordu ki :
- Tevekkeli, Koca Amca Bursa'dan dönmedi idi (Hİ, 88).
- Ziya Boğaziçi'nin tezyinatını anlatıyor, Nezih'in dayı+sı Nişantaşı'nda misafir gittiği konaktaki eğlenceyi hikaye ediyordu (Hİ, 109).
- Bu sözüne o kadar dikkat olunmadı. Şimdi lakırdı daha ilerliyor, dayı+sı devam ediyordu :

- En küçükleri var bir tane, ne uyanık şey, hepsi öyle ya zaten; başındaki saçı çenesinin altından ağzına kadar getirdi (Hİ, 110).
- Dayı+sı ona beraber gitmeyi teklif etmemiş miydi ? (Hİ, 110).
- Fakat, büyük dayı+sı+n+dan ayrılır ayrılmaz, doğrudan doğruya eve gitmedi (KK, 37).
- Hakkı Celis, büyük dayı+sı+n+a hep buna benzer ağır havadisler verirdi (KK, 137).
- Öyle ki, genç adam, ara sıra, büyük dayı+sı+n+a, Seniha'dan bile bahsediyordu (KK, 145).

2.8.3.12. Dayızade

- Cemal isminde şehit olan bir dayızade+si var (AG, 216).

2.8.3.13. Enişte

- Nezh, yemekte Ziya'nın enişte+si+n+i göremeyince, hayretle refikinin yüzüne baktı (Hİ, 39).
- Bu cevap Nezh'i bir parça düşündürdü. Fakat mademki enişte+si yarım akşam gelecek. Ne zararı var ? (Hİ, 41).
- Ziya'yı da bunu düşünüyor zannederek enişte+si+nin o akşam da gelmediğini ihtar için sadece :
- Ey! dedi (Hİ, 44).
- Enişte+si, İngiliz'in kendisiyle konuşmak istediği konuyu neden açmamıştı önceden ?..(ESİ, 52).
- Bizim hanımın enişte+si mi ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).

2.8.3.14. Evlat-Evlad

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evlad+ı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damadımız mütevellilik edecektir (ESİ, 112).
- Acaba, bir gün gelip sadece düşündüğünden, mesela evlad+ı+n+ı sevdiğinden dolayı da insanları mahpusa atacaklar mı ? (ESİ, 344).
- Doğacak evlad+ı+n+ı hayatın nimetlerine erdirmek için zamanının gelişmelerine uygun okul hazırlamayı bile düşünmeyen bir milletin kahr ve sefaletе düşmüş nüfusunu artırmaya hizmet etmek insanlığa yakışır mıydı ? (KYİ, 27).

- Ne evlat anasına babasına, ne ebeveynleri evlad+ı+n+a ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).

2.8.3.15. Gelin

- Gelinliđ+i+nin sekizinci ayında evliliđinin yemiřini karnında hissetti (MSŞ, 224).

2.8.3.16. Görümce

- Mehmet Ali'lerin önünden geçerken, Emine'yi görümce+si+y+le beraber kapının önünde görmeyeyim mi ? (YB, 113).

2.8.3.17. Hala

- Nermin'in hala+sı, Niřantaşı'nın en değerli kargir konaklarından birini satın almıř, giriřten başlayarak, tıka basa antika eşyalarla doldurmuřtu (ESİ, 42).
- Bu kılıktaki bir kadın, bir gazete idarehanesine ne kadar yarařmıyorsa, ipek çarřafı bir İstanbul hanımefendisi –söz gelimi, Nermin ya da, Nermin'in hala+sı+nın kızı Sabriye- aynı idarehaneye o kadar uymuyordu (ESİ, 157).
- Kamil Bey, birdenbire karısı Nermin'i düşündü. Hala+sı aracılıđıyla karısı yüksek tabaka arasında bu işe pekala yardım edebilirdi (ESİ, 162).
- Buyrun... Ayře pek üzülecek... Nedime Hanımefendi hala+sı+n+a bir başka türlü görünmek istediđine eminim (ESİ, 191).
- Bu sorular belki de, hala+sı+y+la, kızı Sabriye'yle konuşmalardan kalmıřtı (ESİ, 195).
- Neden zahmet ettiniz ? Bu kocaman hanımefendi, Nedime hala+sı+n+a kahve piřirmeyi beceremiyor mu ? (ESİ, 196).
- Bizim hanımın eniřtesi mi ? Hala+sı+nın kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmıř hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının hala+sı+nın kocası İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Anası babası yok. Hala+sı+nın yanında oturur. O da vermezse kaçırırım (YB, 65).
- Emine'nin hala+sı, bunları açıktan açığa söylemeyecek (YB, 101).

- Burada, hala+sı Necibe Hanımefendi'nin köşkünde misafirdirler (KK, 47).
- Seniha, hala+sı+n+ı çok sevmekle beraber, onu pek bayağı bulurdu (KK, 48).

2.8.3.18. Halazade

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazade+si+nin küçük kerimesini gördü (Hİ, 52).
- Ziya muvafakat edemiyordu, yakalığını dün takmış imiş, arkasında yeni ceketini yokmuş, Nezih halazade+si+n+i bir türlü ikna edemedi (Hİ, 64).
- O gün halazade+si+n+e gitmeseydi Diyakuloları görmeyecek, ve sonra her gördükçe birkaç derece kuvvetlenen aşka giriftar olmayacaktı (Hİ, 125).
- Nezih o gün halazade+si+n+e gitmeye kendisini sevk eden sebebi düşündü (Hİ, 125).
- Hele halazade+si Celis'in şiirlerine hiç tahammülü yoktu (KK, 23).

2.8.3.19. Hemşire

- İşte daha o zaman ben bildiğiniz amour'u, Cemil Bey de hemşire+si bulunan sarışın güzeli intihap eyledik idi (Hİ, 93).
- O vakit, bu aksülamel esnasında, Tepebaşı Bahçesi'nde, sevdiği bir kıza mektup verecek Nezih'in bir gün evvel taktığı yakalığın kirinden mahcup olacağını düşünememek gibi büyük bir kabahatte bulunan validesi ve hemşire+si için reva gördüğü sözlerden utandı (Hİ, 114).
- Böyle ufak sefil şeylerle uğraşmak, ağlamak, nevmi olmak, validesine, hemşire+si+n+e acı sözler söylemek kendini nazarında ısıt ettiği mevkiin ulviyetine karşı ne kadar adi kalıyordu (Hİ, 117).
- Karısı, hemşire+si, oğlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (MSS, 190).

2.8.3.20. Kardeş

- Bu kızların Maltepe'deki Diyakulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diyakulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeş+i+nin züğürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).
- Kocası, oğlu, kardeş+i Anadolu'da olanlar biraz durgun (ESİ, 439).
- Gönül Hanım kardeş+i+nin samimi teessürlerini takdir ederek şunları ekledi :

- Mümkün deęildir ki bir ‘‘Radloff’’ta, bir ‘‘Le Coq’’da bir Tatar’ın, bir Türk’n heyecanı, duygusu bulunsun...(GH, 9).
- Gönül Hanım’ın dudakları ve kalbi çarpıyor, kardeř+i+nin yüzüne bakıyordu (GH, 10).
- Altı yıl kadar piyano ve resim dersleri aldıęını kardeř+i söylemiřti (GH, 12).
- Bu kl renkli mermerden levha, miladın 732 tarihlerine, yani Hicret’in 48’inci yılına doęru Tuky Türkleri hükümdarlarından İltiriř ile İlbilge Hatun’un oęlu Kl Tigin’in sanını yařatmak için büyük kardeř+i tarafından yazdırılmıř ve diktirilmiřtir (GH, 71).
- Bu abidenin güneybatısında, bir kilometre mesafede, dięer bir abide daha vardır ki, o da Kl Tigin’in büyük kardeř+i Bilge Kaan adına dikilmiřtir (GH, 71).
- Bilirsiniz ki, Cengiz’in ölümünden sonra oęullarından aęatay Han, büyük kardeř+i Ögedey Kaan’ın fermanı ile Türkistan, Maveraünnehir(Amu-Derya’nın kuzeyinde, Araplar tarafından fethi ile İslam hakimiyeti altına girmiř lkeler), Belh, Bedeřan ve Kařgar bölgelerine Han seçilmiřti (GH, 73).
- Teklif, Gönül ile ailesine ve řurada bizimle beraber bulunan kardeř+i+n+e düřer (GH, 84).
- Gönül Hanım küçük bir nazlanmadan sonra bize evvela, řimdi adını hatırlayamadıęım Fransız bestecilerinden birinin serenadını çaldı ve kardeř+i+nin ısrarı zerine İnan ve Rus musikisiyle karıřık Tatar havaları dinletti (GH, 86).
- Gazelden, Gönül Hanım’ın kadınlık gururu incinmiř olacak ki, vakur kız, kardeř+i+n+e karřı sitem edici bir tavır takındı (GH, 87).
- Her ge, ecnebi muhabirlerini arıyor, her kadın kocasının, kardeř+i+nin davet ettięi ecnebilere bu hakikatleri anlatıyor (AG, 31).
- Bunlarla ilk temasımızda Ayře’nin, Binbařı Cemal’in kardeř+i olduęunu, İngilizlerden kaçtıęını söylemek mecburiyetinde kaldık (AG, 80).
- Hatta kardeř+i Cemal’in yaralarından, harp menakıbından ihtilal sergüzeřtlerinden bahsederken sesinde titreyen kardeřten ziyade kadın gururu benden de bahsederken hasıl olsun (AG, 101).

- Sarılar'dan kardeş+i Kezban cephaneye arabalarına takılmış buraya gelmiş; Mustafa'ya söyle, dönen arabalarla kızı köye göndersin (AG, 126).
- Demek Ayşe kardeş+i+n+e söylemişti (AG, 181).
- Besbelli bize çıkacak kızın kardeş+i olmalı dedim (KYİ, 132).
- Sonra modern binanın önünde rastladığı delikanlı kendi kardeş+i+dir (KYİ, 147).

2.8.3.21. Karı

- Gördüğü karaltıların serseri torpil olup olmadığını daha kolay anlamak için dürbününü kullanmaması, batan geminin hikayesini dinledikten sonra telaşlandığını, çevresine, özellikle de karı+sı Nermin'e, sezdirmek korkusundandı (ESİ, 9).
- Karı+sı dört aylık gebeydi (ESİ, 9).
- Kamil Bey karı+sı+n+a dikkatle bakarak yumuşacık sordu :
- Korktunuz mu sahi ? Çocuk gibisiniz Nermin! Adı üstünde...(ESİ, 14).
- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karı+sı+y+la kızının pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Bunca yıllık karı+sı+n+da+ki gizli tutukluğu sezememesi, güvenilir erkek olduğuna yüzde yüz emin bulunmasından, sevdiği kadının en küçük ürküntüde kendisine sığınmasını olağan saymasındandı (ESİ, 16-17).
- Nermin'in torpillenme tehlikesi karşısında bile, hiçbir hesaba dayanmadan, "Kamil bizi kurtarır" demesi çok hoşuna gitmişti. Kolunu karı+sı+n+n beline doladı :
- Kaç kez söyledim size Nermin! Serserinin hiçbir çeşidinden korkulmaz, isterse torpil olsun! (ESİ, 17).
- Gorki'yi bilirsiniz. Bolşevik yazarlardandı. Geçen hafta karı+sı+y+la beraber kurşuna dizmişler herifi Bolşevikler...(ESİ, 58).
- Rica ederim... Kamil Bey kurtulmaya çalışarak korkuyla karı+sı+n+a baktı (ESİ, 59).
- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla "satmayacağım" diyerek kızıyla karı+sı+n+ı tehlikeye düşürmekte olup

- olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- Dış görüntüdeki rahatlığa rağmen karı+**sı+nın** tehlikede olması duygusunu bastıramadı (ESİ, 62).
 - Eve dönünce, enişte beyin uzun uzun neler anlattığını karı+**sı+n+a** sordu (ESİ, 62).
 - Kamil Bey karı+**sı+n+ı** kucakladı, minnetle öptü, sanki çoktandır yakındığı bir şey vardı da nihayet istediğinin müjdesini getirmiş gibi fısıldadı :
 - Hiç meraklanma sevgilim! Yakında çıkıp gidiyoruz buradan...(ESİ, 63).
 - Kamil Bey, karı+**sı+y+la** kızını buralardan geçirip Bağlarbaşı'ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).
 - Karı+**sı** bir başkasını severek altı yaşındaki kızını alıp gitmiş, o zamandan beri de Fuat Mahir Bey'i gören olmamıştı (ESİ, 66).
 - Metelikleri biriktirip borsadan hisse senetleri alan milyoner Fransız karı+**sı+n+a** özenmeye kalkışması düpedüz aptallıktı (ESİ, 98).
 - Kamil Bey, karı+**sı+nın** yüzüne anlamadan baktı (ESİ, 100).
 - Karı+**sı** "Safa geldiniz" demeye uğrayacakmış ama, kendisi "Henüz yerleşmemişlerdir" diyerek...(ESİ, 105).
 - Basamaklar, karı+**sı+n+a** "İtaat İlamı" almaya uğraşan emekli adamcağızla, on lira borcunu almak gücünden yoksun bir biçarenin inip çıkması için değil, imparatorların kalabalık maiyetleri için dahi, son derece genişti (ESİ, 116).
 - Bir karı+**sı** var, dünya-ahret kardeşim olsun, melek-melaike sanırsın...(ESİ, 123).
 - Erkek, karı+**sı+n+a** döndü (ESİ, 126).
 - Karı+**sı**... Nedime Hanım, dergiyi kapatmak istemedi (ESİ, 130).
 - Karı+**sı** dergiden bir şey kazanabiliyor mu bari ? (ESİ, 130).
 - Ben mi yakamı kurtaracağım ? Suçu İhsan'ın karı+**sı+n+a** yükleyerek, öyle mi ? (ESİ, 131).
 - İhsan karı+**sı+n+dan** emindir (ESİ, 132).

- Bir zaman, karı+**sı+n+a** bunun müjdesini nasıl vermesi gerektiğini düşündü (ESİ, 151).
- Karı+**sı** gazetecilik yapıyormuş (ESİ, 151).
- Bir an daldı. Nerden çıkarmıştı, karı+**sı+n+a** müjde vermeyi ?..(ESİ, 153).
- Salonda bulunduğu karı+**sı+nın** ellerini tuttu (ESİ, 154).
- Karı+**sı+n+ı** kucaklayıp dudaklarından öptü (ESİ, 154).
- İhsan'ın karı+**sı** Nedime Hanım'ı merak ediyor, yenik Osmanlı İmparatorluğu'nun işgal altındaki başşehirinde gazetecilik yapan bu Türk kadınına gözünün önüne getirmeye çalışıyordu (ESİ, 157).
- Kendisi gibi ak saçlı bir karı+**sı**, bir de üniversitede felsefe okuyan gözlüklü kızı vardı (ESİ, 158).
- Kamil Bey, birdenbire karı+**sı** Nermin'i düşündü. Halası aracılığıyla karı+**sı** yüksek tabaka arasında bu işe pekala yardım edebilirdi (ESİ, 162).
- Memleket uğruna hapse girmiş bir arkadaşın kahraman karı+**sı+n+a** yardım ederek vazifesini yapmakta olmasaydı, bu şerefli yürek huzuruna kavuşmamış bulunsaydı, geriye kalan biricik şeref yolunu belki tutamayacak, yani Nermin'le Ayşe'yi yüzüstü, kimsesiz, parasız bırakarak Anadolu'ya geçemeyecek, hiçbir zaman bu kadar kahraman olamayacaktı (ESİ, 190).
- Anlatacağım! Karı+**sı** doğuracakmış...(ESİ, 216).
- İhsan, karı+**sı+nın** elini, bir kabahat yapar gibi çekinerek okşamıştı, kapıya bakıp...(ESİ, 220).
- Orada, karı+**sı+n+ı**, omuzunda ince gecelikle masanın yanında oturur görmesiyle bütün tehlike dışarıda kalmış gibi ferahladı :
- Yatmadınız mı ?
- Oturuyorum (ESİ, 223).
- Karı+**sı+nın** ayağa kalkması da, bu duyguyu kuvvetlendirmesine yaradı (ESİ, 223).
- Kapı örtülünceye kadar karı+**sı+nın** arkasından baktı (ESİ, 223).
- Demin karı+**sı+nın** oturduğu koltuğa oturdu. Avuçlarında karı+**sı+nın** etinden kalan şehvetli ılıkığı, yüreğinde, başından böyle işler

geçmeyenlerin asla anlamayacakları, taşıması zor gücü sevinçle duyuyor, kibirleniyordu...(ESİ, 223).

- Karı+**sı+n+dan** bir buçuk senedir mektup gelmiyordu. İki defa kadını bulmaya gitmiş, bin bir tehlikeyi göze alarak Yunan işgalindeki topraklara geçmiş, iki defasında da önemli haberler topladığından, karı+**sı+n+ı** bulmayı başka bir sefere bırakarak geri dönmüştü (ESİ, 231).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabeyinin sıhhatini sordu, karı+**sı+n+dan** mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- “Bunlar hep bekar da ondan galiba, diye düşündü; karı+**sı**, çocuğu olmazsa, insan, vatanını asla, yeteri kadar sevemiyor.” (ESİ, 270).
- Karı+**sı+n+ı**, arkadaşlarının felaketi ile üzmemek için (ESİ, 285).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** yüzüne saygıyla baktı (ESİ, 286).
- Kaç kere söyledim. “Saat on ikiden sonra sürtük sürtük sokaklarda gezen kocanızı beklemeyin” diye... Karı+**sı+n+a** karşı öyle büyük bir acıma duydu ki, yalan söylediğinden utandı (ESİ, 286).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** yüzünde, bir şeyler araştırarak öylece durdu (ESİ, 286).
- Kamil Bey ne yapacağını şaşırarak, karı+**sı+nın** elini tuttu (ESİ, 289).
- Sekiz, dokuz senelik karı+**sı+n+ı** bu geceki haliyle hiç görmediği muhakkak (ESİ, 291).
- Karı+**sı+n+ı** yeni tanımış gibi şaşkınlık da duyuyordu (ESİ, 292).
- Arkadaşımın karı+**sı+dır**.
- Arkadaş karı+**sı**, demek ? Arkadaşınız kim ? (ESİ, 298).
- Geç efendim, geeeeç! Yazıcıya döndü : Yazdın mı ? Arkadaşımın karı+**sı** olduğundan tanıdığını...(ESİ, 299).
- Oysa şu anda karı+**sı+y+la** kızı da sayıldığı halde, hiçbir insanın varlığına katlanacak kudreti yoktu (ESİ, 325).
- Tevkifinden beri karı+**sı+n+ı** ilk defa bu kadar şiddetle hatırlıyordu (ESİ, 338).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen

adam, karı+**sı+nın** halasının kocası İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).

- Kendi kendisine karşı da, karı+**sı+n+a**, çocuğuna karşı da pişman olacak bir iş yapmadığına yeniden emin oldu (ESİ, 338).
- Karı+**sı** acaba duydu mu ? (ESİ, 339).
- “...Karı+**sı+n+ı**, çocuklarını, her şeyini vermiş bir İzmirli...” (ESİ, 340).
- Parasıyla vatanseverlik yaptığı için gönlü rahat olacağından, karı+**sı+nın** eniştesi Müteahhit İbrahim Bey'in salonunda yabancı subaylarla ahbablığı ilerletmesinde bir sakınca da görmezdi (ESİ, 349).
- Aç kalmak ihtimalini unutarak karı+**sı+nın**, bu fedakarlığı yapacak kadar kendisini sevip sevmediğini araştırdı (ESİ, 350).
- Kamil Bey, bir an belli belirsiz sendeleyip karı+**sı** Nermin'le göz göze durdu (ESİ, 382).
- Sanki karı+**sı+nın** kendisini aramaya çıkıp buraya gelmesi kesinlikle imkansızmış gibi...(ESİ, 382).
- Kamil Bey, hızla karı+**sı+n+a** yaklaştı :
- Rica ederim! (ESİ, 383).
- Karı+**sı+nın** ağzında daima şiire benzettiği Fransızca, şimdi bir işkence aletine dönmüştü (ESİ, 383).
- Kamil Bey, elini karı+**sı+nın** omzundan çekti, nereye koyacağını bilemeden, bir an öyle tuttu, sonra, ayıp bir şey saklar gibi, yanına salıverdi (ESİ, 384).
- Karı+**sı+n+a** döndü : Sana yalan söylüyorlar Nermin! (ESİ, 385-386).
- Buna o kadar sevindi ki, Nermin'in ıstırabı, Ayşe'nin ağlaması, enişte beyin kasıntısı, İngiliz yüzbaşısının soğukluğu, Burhanettin Bey'in aptal kurnazlığı hatta, fukaralığının karı+**sı** tarafından insafsızca yüzüne vurulması falan, pek değersiz şeyler haline geliverdi (ESİ, 387).
- Sözleri etkisini kaybetmeden karı+**sı+n+a** döndü :
- İşte beni gördünüz meleğim!..(ESİ, 389).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** karşılık vermesini beklemeden kesip attı :
- Param var (ESİ, 392).
- Enişte bey, eli hala iç cebinde beklerken Kamil Bey, karı+**sı+n+a** döndü :
- Hadi efendim! Güle güle...(ESİ, 392).

- Karı+**sı+nın** ıslak gözlerini hatırladı (ESİ, 393).
- Uzun zaman karı+**sı+n+a** yazacağı mektubu tasarladı : “Sevgili karıcığım, her şeyden önce beni affetmeni ellerini öperek yalvarıyorum...” (ESİ, 394).
- Mahpus bir adam sekiz yıllık karı+**sı+n+a**, çocuğunun annesine bile, aşkını anlatırken ellerini öperek af dileyemez (ESİ, 395).
- Kendisini, her zaman karı+**sı+n+dan** çok üstün saydığı için, kıskançlık duymadığını şimdi seziyor, sımsıkı kundaklanıp beşiğe yatırılmış bir çocuk çaresizliğiyle çatlayası geliyordu (ESİ, 404).
- Pipolardan enikonu iğrenen karı+**sı+nın** bunları göndermeyi nereden akıl ettiğine şaşıtı (ESİ, 413).
- Oysa, bunların hepsinden çok Ayşe'nin resimleri de beraber, hepsinden ziyade, karı+**sı+nın** el yazısına sevineceğini anlıyordu (ESİ, 414).
- Şimdi, karı+**sı+y+la** yabancılar önünde konuşurken bu acemilikten bol bol yararlanacaktı (ESİ, 419).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** resimleriyle ilgilenmesini, onları görmek istemesini pek istedi (ESİ, 436).
- Ramiz Efendinin karı+**sı** bunları görünce, çok bilmiş çok bilmiş başını salladı :
- Demek müjdeyi aldınız ? Bu ziyafet onun şerefine...(ESİ, 438).
- Ramiz Efendi'nin karı+**sı** Fatma Hanım, bit görmüş bir titiz kadın gibi gözlerini kısarak subaya baktı :
- Siyasi ne demek ? Ben siyasi falan bilmem...(ESİ, 438).
- Karı+**sı**, hiç görmediği, tanımadığı biri gibi, bir uzaklaşıp bir yaklaşıyordu (ESİ, 440).
- Sahibinin, ağzı sakızlı, yüreği elmas gibi parlak, fedakar bir genç karı+**sı**, baş örtüsü temiz, iyi bir anası var (AG, 73).
- Süleyman'ın karı+**sı+n+ı**, bu zaferden sonra artık büsbütün serbest bıraktılar (YB, 51).
- Bu, Mehmet Ali'nin karı+**sı+nın** sesidir (YB, 53).
- Lakin Süleyman hiç de karı+**sı+n+ı** boşamak fikrinde değildi (YB, 58).
- Meğer Mehmet Ali'nin karı+**sı** doğuruyormuş (YB, 64).

- İçimden, ‘‘Muhtarın kötürüm karı+sı artık ölebilir,’’ diyorum (YB, 179).
- Karı+sı+n+a sadakatten bu ilk ayrılıř devrinde, geceleri eve gelmemesine bir sebep uydurmak için hayli yorulmuř, fakat sonraları buna da gerek görmeyerek gemi bütün bütün azıya almıř karıkoca birbirinin bařına adeta birer bela olup kalmıřlardı (KYİ, 26).
- İrfan’ın babası Defterdar Galip Efendi karı+sı+n+ı ve çocuklarına geçinecek kadar gelir bırakıp dört beř sene evvel vefat etmiřti (KYİ, 30).
- Evlenmelerinden sonra İrfan bu macerayı görüp iřittiđi gibi aynen karı+sı+n+a anlatacak mıydı ? (KYİ, 134).
- İrfan öldüđüne o kadar  z lm yor; sevgili karı+sı+nın yüzünü görememek onu üzüyordu (KYİ, 140).
- Yenge ekilince, İrfan sabah yıldızları kadar parlak bir güzelliđi olan karı+sı+nın önünde taparcasına dik çökerek:
- ‘‘Bana senin gibi eřsiz bir güzellik verdiđi için ‘Haley’i kutsarım,’’ dedi (KYİ, 148).
- Çok karı almıř bırakmıř. Ben řeriata uygun olarak aldıđı dördüncü karı+sı+n+dan olmuřum (MSS, 166).
- ‘‘... Ben yarı ebe bir kariyım. Köyde rençper Mustafa’nın karı+sı Ziliha’yı sıkıřınca ben dođurttum.’’ (MSS, 170).
- Bir gece Ali Baba’nın küçük ođlu řefik telařla kulübeye girerek : ‘Anne’ demiř, ‘řimdi gördüm. Bizim  teki evde mum yanıyor.’ Ali Baba, karı+sı, Sađır Hala hep toplanmıřlar, bahçeye çıkmıřlar (MSS, 188).
- Karı+sı, hemřiresi, ođlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini il yavrusu gibi dađıtır (MSS, 190).
- Karı+sı dut ađacının altında bayılır (MSS, 190).
- Bir koca karı+sı+n+a sadakatsizlik eder. Bunu alem bilir, yalnız karı+sı bilmez. Bir kadın kocasını aldatır. Bu namussuzluđu okları duyar, lakin zavallı koca hakikatten haberdar olamaz (MSS, 211).
- Her koca karı+sı+nın, her kadın kocasının sadakatsizlik sırrını tamamıyla açık açık bilse ve yahut müsaadenizle söyleyeyim ki sezdiđini, bildiđini büsbütün dıřarı vursa pek çok evler barklar gürül gürül yıkılır (MSS, 212).

- “Ben sizi sevdiğim zaman siz başka bir adamın karı+sı idiniz...” (MSŞ, 212).
- “Bak hanım, çok sevdiği karı+sı+nın ağzından böyle müthiş bir onaylama işiten bir erkek Asyalı olsun, Avrupalı olsun, Amerikalı, Afrikalı, Avustralyalı dünyanın hangi kıtasından olursa olsun bu çirkin itirafı kocalık hissi ve gururuyla mümkün değil kaynatamaz...” (MSŞ, 213).
- “Ay aman, karı+sı+n+ı bıraktırıp da bir erkeğe varmak ne bela imiş yarabbim...” (MSŞ, 213).
- Bazı akşamlar, sarhoşun rakı başına vuruyor, ispirtonun dimağına verdiği bu cinnet nöbetini karı+sı+n+ı öldüresiye dövmekle yatıştırabiliyordu (MSŞ, 224).
- Karı+sı+nın midesini has ekmeğe alışması günahından sakınmak için eve aşevinden fodla getirir (MSŞ, 227).
- İshak Efendi karı+sı+nın her halinden memnundu, ama küçük kız Saadet’ten hoşlanamıyordu (MSŞ, 227).
- Bir gün eve geldi. Karı+sı+n+ı elinde mendil ağlar buldu. Sebebini anlamak için :
- “Behey kadın ne ağlıyorsun ? Karnın tok, sırtın pek; bir evin bir hanımısın...” (MSŞ, 227).
- Asansöre binerlerken mahalleliden Hacı Numan Efendi görmüş, yanındaki küçük Saadet’ten İshak Efendi’nin karı+sı+n+ı tanıdığı (MSŞ, 229).
- O akşam İshak Efendi karı+sı+nın fahişeliğini mahalleye ilan etti (MSŞ, 231).
- Sonra Belkıs, mebusun karı+sı Belkıs Hanım...(KK, 79).
- Karı+sı eğilmiş, gardrobun sürmesine birtakım beyaz çamaşırlar yerleştiriyordu (KK, 99).
- Servet Bey’le karı+sı hayretle birbirlerinin yüzüne baktılar (KK, 99).
- Ragıp Efendi de gelip karı+sı ile burada oturacak (KK, 144).
- Odacının karı+sı şimdi memlekette şöhretli, mevkiliydi (MH, 15).
- Karı+sı+nın başına o iri savatlı gümüş tabakasını fırlattı (MH, 58).
- Bu kızcağızı çok severdi; Balıkesir zelzelesinde ölen karı+sı+n+a benzeterek hatta bazı akşamlar, mancınıklar boşalınca, ağlardı (MH, 142).

- Çerçi Halil işin farkında idi; ikide bir karı+sı+n+a dert yanıyordu :
- “Hele şu kancığa bak!..” (MH, 197).

2.8.3.22. Kaynana

- Yatalak kaynana+sı+n+a yukarıdan yediriyor, aşağıdan temizliyordu (MSŞ, 224).
- Şimdi kaynana+sı+nın kirlı donlarına bir de çocuğun bezleri eklenmişti (MSŞ, 224).

2.8.3.23. Kaynata

- Her şeyde hür fikirli olan babası da, bu geceyi dışarıda geçirişleri asla mazur göremiyordu; Servet Bey, ya ailevi ve terbiyevi bir kanaat eseri olarak veyahut sadece babalık hissiyle bu hususta her nasılsa kaynata+sı+y+le birleşiyor ve karısının endişelerini haklı buluyordu :
- “Ben demiyorum ki, gezmesin, eğlenmesin,” diyordu (KK, 16).
- Servet Bey ise, her zaman kaynata+sı+nın aleyhinde bulunmaya hazırđı (KK, 134).
- Kaynata+sı+nın bu mağrur ve azametli cevabı Servet Bey’i büsbütün çıldırtmıştı (KK, 135).
- Servet Bey’in, kaynata+sı+n+a karşı hissetmeye başladığı kin ve gayz son zamanlarda had bir devreye girdi, araları gerginleştikçe gerginleşti (KK, 140).

2.8.3.24. Kayınbaba

- Bu düşkünlükte o derece samimiydi ki, gerek babasının, gerek kayınbaba+sı+nın muhitinde bütün ahval ve hareketi hürmetle değilse bile, adeta korku ve endişe ile karşılanırdı; zira gözlerinde sarsılmaz bir imana ermiş adamların ateşı vardı (KK, 15).
- Gelin bir evde kayınbaba+sı+n+dan kaçır, güvey baldızının yüzünü tanımazdı (MH, 9).

2.8.3.25. Kayınpeder

- Servet Bey, geniş satrançlı robdöşambri ile kayınpeder+i+nin odasına girdi :
- “Beni istetmişsiniz, efendim,” dedi (KK, 73).

- Servet Bey, ancak birer saniye devam eden bir müddet zarfında üç mektuba sırayla göz gezdirdi; sonra tıpkı kayınpeder+i+nin yaptığı gibi, kağıtları lakayt bir tavırla sedef kakmalı çekmecenin üstüne bıraktı (KK, 73-74).
- Servet Bey, sözlerinin sonuna doğru her nasılsa, kayınpeder+i+nin halindeki melale dikkat etti; ihtiyarı çok hırpaladığını anladı :
- ‘‘Mamafih, emredersiniz, hemen yarın Seniha’yı çağırırız,’’ dedi (KK, 77).

2.8.3.26. Kerime

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazadesinin küçük kerime+si+n+i gördü (Hİ, 52).
- Nezih şimendiferin çıktığını görür görmez doğru Mösyö Diypulo’ya koşacak, servetini haber verecek, ortanca kerime+si Matmazel İzmaru’nun dest-i izdivacını isteyecekti (Hİ, 131).

2.8.3.27. Kız

- On altı bin liraya malik olunca, Mösyö Diypulo kız+i+n+i elbette kendisine verirdi (Hİ, 131).
- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karısıyla kız+i+nin pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Nermin kız+i+n+a gözleriyle susmasını işaret etti (ESİ, 18).
- Hala hanımın, Nermin’den iki yaş küçük Sabriye adında bir kız+i vardı (ESİ, 25).
- Enişte bey demin tuvalete götürmüştü kız+i+n+i...(ESİ, 61).
- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla ‘‘satmayacağım’’ diyerek kız+i+y+la karısını tehlikeye düşürmekte olup olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- Kamil Bey, karısıyla kız+i+n+i buralardan geçirip Bağlarbaşı’ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).

- İstanbul'daki İtalyan Büyükelçiliği müsteşarının güzel kız+ı+y+la -1900'de-
evlenip Avrupa'ya yerleşmişti (ESİ, 66).
- Karısı bir başkasını severek altı yaşındaki kız+ı+n+ı alıp gitmiş, o zamandan
beri de Fuat Mahir Bey'i gören olmamıştı (ESİ, 66).
- Yol boyu Ayşe'nin aralıksız sorularıyla geçmiş, Kamil Bey kız+ı+n+ın
meraklarını elinden geldiği kadar karşılamaya çalışmıştı (ESİ, 82).
- Kamil Bey boş bulunmuş, kız+ı+n+ın bu benzetmesini akıllılığına vererek çok
beğenmişti (ESİ, 82).
- Kamil Bey hemen koşmağa hazırlanan kız+ı+n+ı tuttu :
- Kuyuya yaklaşmak yok ama...(ESİ, 83).
- Bu kılıktaki bir kadın, bir gazete idarehanesine ne kadar yaraşmıyorsa, ipek
çarşafı bir İstanbul hanımefendisi –söz gelimi, Nermin ya da, Nermin'in
halasının kız+ı Sabriye- aynı idarehaneye o kadar uymuyordu (ESİ, 157).
- Bu sorular belki de, halasıyla, kız+ı Sabriye'yle konuşmalardan kalmıştı (ESİ,
195).
- Biricik oğlunu Rum çeteleri, sırf Niyazi'den öç almak için kesmişler, 16
yaşındaki kız+ı+n+ın ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Oysa şu anda karısıyla kız+ı da sayıldığı halde, hiçbir insanın varlığına
katlanacak kudreti yoktu (ESİ, 325).
- Bir zaman sonra kendi kendinden utanarak açıkladı : “Nedime Hanım'ı
takdir ediyor, kız+ı+n+ın ona benzemesini istiyordu...” (ESİ, 396).
- Kamil Bey kız+ı+n+ın yüzünü görür görmez, “Ayşe!” diye inledi. Sanki
yıllardan beri görmediği kız+ı, birdenbire bir köşeden kucağına hoplamıştı
(ESİ, 413).
- “...Kız+ı+n+ın resmini aldı. Gel bakalım Ayşe kız! –Fransızca olarak sordu
ve adeti üzere şahadet parmağını kız+ı+n+ın burnuna değdirdi- Anladın mı
benim sevgili küçük Karmen'im ?” (ESİ, 426).
- Önceki gün Arif Paşaların büyük kız+ı uğradı (ESİ, 435).
- Emine Hanım'ın kız+ı Mebure birdenbire odaya, annesinin yanına girerek
sorar :
- “Anne ne konuşuyorsunuz ?” (KYİ, 7).

- Kaynanam dırdırcı, benim en ufak kusurlarımı büyüteçle büyüterek kız+ı+n+ı aleyhime tıka basa doldurur (MSS, 153).
- Emine Hanım'ın kız+ı Zehra bu ara elinde kahve tepsiyle gelir (MSS, 190).
- Ekseriya kız+ı+y+le, bazen damadıyle aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Bu maksadını evvela kız+ı+n+a açtı (KK, 41).
- Seniha'yı ve kız+ı+n+ı erkekler içinde başı açık görmeye çoktan alışmıştı (KK, 42).
- Kız+ı yanına gelir gelmez doğruldu (KK, 102).
- Anası bir köşeye büzülüp melul melul oturan kız+ı+n+a baktı; acıyacağına öfkeleni (MH, 191).

2.8.3.28. Kız kardeş

- “Kadınlara karşı böyle şeyler söylemek doğru değildir. İnsan hiç kız kardeş+i+n+e hakaret eder mi ?” diyecek oldum (ESİ, 40).
- Cemal'i asıl kız kardeş+i+n+den dolayı hatırımda tutuyordum (AG, 19).

2.8.3.29. Koca

- Akşam alacasında koca+sı+n+ı tanıyınca durakladı :
- Siz misiniz ? Üşümediniz mi ? (ESİ, 13).
- Kurtarır! Koca+sı+n+a döndü. Kurtarırınız değil mi, yüzde yüz...(ESİ, 14).
- Bu güven duygusu, evlendikten sonra koca+sı+n+ı sevmesine yardımcı olacak yerde, aralarında garip bir engel meydana getirmişti. Nermin, her güvensizlik ürküntüsü atlatışında, koca+sı+n+a yeni bir güvenle sığınmaktaydı ama, bu hal, şuurunu zorlayarak, her zaman yeniden gayret harcaması yüzünden, kendisini sevgiye doludizgin bırakamamasına, biraz ürkerek, biraz utangaç, belli belirsiz soğuk kalmasına da sebep olmaktadır (ESİ, 16).
- Enişte bey önce bu “satmıyorum” sözünün kesinliğini sezemedi. Kamil Bey suratını asınca hala hanımı, Sabriye'yi, Nermin'i yardıma çağırdı. Nermin'le Sabriye pek karışmadılar ama hala hanım, İngiliz'le koca+sı+n+ı, bir zaman desteklemeye çabaladı (ESİ, 56).
- Koca+sı+n+ın inadını kırmak için yardımını istemiş...(ESİ, 62).

- Anasının ikinci koca+sı+n+ı anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Koca+sı+nın, burasını, böyle oturulur hale getirebilmek için ne kadar didindiğini fark etmediği gibi, başarısı karşısında “Hayat adamı oldum” diye ne kadar sevindiğini de sezemiyordu (ESİ, 90).
- Hala hanımın koca+sı, böyle işsiz, güçsüz dolaşmasını uygun bulmayarak Hariciyede bir memuriyet istemesini salık verdi (ESİ, 95).
- Dava açmasaydı da, koca+sı hapisteyken bir zampara bulsaydı daha mı iyi olurdu ? (ESİ, 128).
- Belki hala hanımın koca+sı+n+dan da yararlanır, işgal makamlarından müsamaha bile görürdü (ESİ, 155).
- Tanıştıklarından bir ay sonra hesap görmeye gelen Kamil Bey’in arkasından “Nedime Hanım koca+sı+nın yerini boş bırakmadı ağa! Ne dersin ?” demeye yeltenen katibini az kalsın bir tokatta öldürecekti (ESİ, 183).
- Nedime Hanım, faydasız gördüğü bu masrafları yaptırmamak için biraz uğraşmıştı ama bu harcamaların mahpushanedeki koca+sı+n+ı da çocuk gibi sevindirdiğini görünce, erkeklerin bazen, ne kadar değersiz şeylere önem vererek asıl işini unuttur gibi olduklarını, bazı da asıl işe hayatlarını, kadınlarını, çocuklarını bile nasıl hiç duraklamadan feda ettiklerini anlayarak seslenmemişti (ESİ, 190).
- Nermin, gazetecilik eden Nedime Hanım için koca+sı+n+a sormadığı bazı sorular hazırlamış olmalıydı (ESİ, 195).
- Koca+sı+nın dışarı çıkmasından faydalandı :
- Gazete sizi yoruyor mu efendim ? (ESİ, 195).
- Koca+sı eskiden beri çocuk gibiydi (ESİ, 208).
- Avrupa’nın en ünlü otellerinde, kibar salonlarında pek beğendiği koca+sı+nın, mahalle kahvesinde, bir sürü arsız çocuğun kahkahalarla gülererek Karagöz seyretmesini gözünün önüne getirdi (ESİ, 208).
- Koca+sı+nın, “Siz gelmiyor musunuz ?” sorusunu öncelikle anlamadı, sonra gülümsedi :

- Siz çıkınız! Ben şunları kaldırayım da gelirim. Hanımefendi, kusuruma bakmazlar...(ESİ, 208).
- Bir ziyarette koca+sı+n+a şöyle demişti :
- Bunlar biraz anormal adamlar!..(ESİ, 215).
- Nedime Hanım, o gün ilk defa, koca+sı+nın gözlerine bakarak yavaşça sormuştu (ESİ, 219).
- Nedime Hanım, koca+sı+nın bu en yakın arkadaşını teselliye hazırlanarak gülümsedi :
- Bahse girerim ki, Ahmet Bey'in yanına bugün, budala bir hafiye gelerek ağzını aramaya kalkmıştır. Değil mi efendim ? (ESİ, 247).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Halasının koca+sı İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Acaba bizim halanın koca+sı+n+a başvurmak doğru olur mu ? (ESİ, 259).
- Ne zaman da bir iyi haber alsa, aklına koca+sı geliyor (ESİ, 266).
- Koca+sı mahpusta bulunan gebe Nedime yengeler galiba tehlikeye düşmemişler (ESİ, 278).
- Sonra, koca+sı mahkum edilmiş bulunan, yeni tevkif edilen Ahmet'le tanıştığı bilinen Nedime Hanım'ın da gözetlenmekte olabileceğini hiç aklına getirmeden kapının zilini, güvenle çaldı (ESİ, 280).
- Koca+sı kimbilir, ne ahlaksızlık yaptı da hapse atıldı (ESİ, 287).
- Koca+sı+n+a, bu anlamda, ilk defa böyle bakıyor, onunla ilk defa bu üslupla konuşuyordu :
- Ciddi elbette...(ESİ, 288).
- Fakat koca+sı+y+la beraber yemedi (ESİ, 291).
- O geceye kadar koca+sı+n+a karşı somurtkanlık silahını meydana çıkarmamıştı (ESİ, 291).
- Koca+sı+nın, o zavallı gazete idarehanesini bırakıp artık Buckingham Sarayı'na dahi yerleşmeyeceğinden bir an bile şüphelenmemişti (ESİ, 291).
- Hala hanımın muhterem koca+sı+n+a, yani “Enişte beyimize” ne demeli ? (ESİ, 291).
- Koca+sı mahpusta... Kendisi gebe...(ESİ, 308).
- Kadının koca+sı bilir mi bu işi ? (ESİ, 309).

- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının koca+sı İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Nermin, koca+sı+nın kalıpsız fesine, uzamış tıraşına, ütüsüz elbiselerine, hele, biraz kirli gömlek yakasına dehşetle bakıyordu (ESİ, 382).
- Hala hanımın koca+sı müteahhit İbrahim Bey'le, tek gözlüklü İngiliz yüzbaşı gözlerini yere eğmişlerdi (ESİ, 383).
- Yani koca+sı hüküm giymiş bir şüpheli adam...(ESİ, 385).
- Şimdi burada, koca+sı inançlarını yazdığı için on sene hapse mahkum edilmiş bir kadının hayatı söz konusu ediliyor (ESİ, 388).
- Üç gündür Nermin'e karşı atıp tutuyor, koca+sı+nın hata ettiğini kolayca ispatlıyordu (ESİ, 389).
- Yalan söylemese bir haftadan beri bir başka kadını, koca+sı mahpusta bulunan, gerçekten daha acılı bir başka kadını mahvetmeye uğraşabilir mi ? (ESİ, 392).
- Yalnız kalır kalmaz, nedense, ilk defa, koca+sı+n+ı aldatan kadınları hatırladı (ESİ, 392).
- Nermin, bu yaşında bile, bir bebek gibi, yaşama zorluklarının acemisiydi ama, koca+sı+nın şerefini her zaman korumayı becermiş, aralarına kıskançlığın rahatsızlığını hemen hemen hiç getirmemişti (ESİ, 393).
- Bu uğurda koca+sı+n+ı daha şimdiden kurban vermiş (ESİ, 425).
- Evet... Nermin koca+sı+n+a döndü (ESİ, 435).
- Koca+sı+n+a döndü :
- Nasılsın bakalım efendi, keyfin yerinde ya ? (ESİ, 437).
- Salime Hanım, koca+sı+nın dostları, bizim salonu birer birer terk etmişlerdi (AG, 55).
- Koca+sı Harbi Umumi'de şehit olmuş dul kadın zannediyorlar (AG, 59).
- Bana koca+sı+nın genç bir zabıt olduğunu, çete yazılıp gittiğini, kendisinin yalnız olduğunu söyledi (AG, 72).

- Fakat geçende buradan geçenler arasından İstanbullu yirmi yaşında genç kadın koca+**sı+y+la** tüfeği omzunda İzmir yolu üzerinde gülerek gitmiş (AG, 98).
- Cennet, koca+**sı+n+ı**, çok defa bu halde gelip yakalar (YB, 52).
- ‘Yengem koca+**sı+n+ı** kıskandığı kadından intikam almak için yeryüzündeki bütün insanların canını vermekte ne kadar cömertlik gösteriyor!..’ dedim (KYİ, 78).
- Şu ölüm anında bile yine o koca+**sı+y+la** meşguldü...(KYİ, 85).
- Koca+**sı+n+a** yuları şimdiden taktı (KYİ, 136).
- Koca+**sı+nın** yanına gelmek için böyle uygun saat bekleyen gelin de hiç görmedim...(KYİ, 139).
- Bu kadın size Feriha Davud’un şuna buna mektup yazan, başkalarının koca+**sı+n+ı** baştan çıkararak basit bir kadın olduğunu pek kötü bir dille anlattı (KYİ, 143).
- Kaynanam üç çeyrek asırlık göçmüş koca+**sı+n+dan** hala emin değil (MSŞ, 155).
- Derdi ki koca+**sı+nın** sadakatinden şüphelenen en ahmak kadın, bir dişi dahi kesilir (MSŞ, 166).
- Üzerine şüphe gözünü diktiği koca+**sı+nın** artık hiçbir hali onun dikkatinden kaçmaz (MSŞ, 166).
- Bir koca karısına sadakatsizlik eder. Bunu alem bilir, yalnız karısı bilmez. Bir kadın koca+**sı+n+ı** aldatır. Bu namussuzluğu çokları duyar, lakin zavallı koca hakikatten haberdar olamaz (MSŞ, 211).
- Her koca karısının, her kadın koca+**sı+nın** sadakatsizlik sırrını tamamıyla açık açık bilse ve yahut müsaadenizle söyleyeyim ki sezdiğini, bildiğini büsbütün dışarı vursa pek çok evler barklar gürül gürül yıkılır (MSŞ, 212).
- “Of... Koca+**sı+n+dan** boşatıp da bir kadın almak ne felaketmiş ?” (MSŞ, 213).
- “Bir kadının koca+**sı+n+a** gösteremeyeceği hiç bir sırrı olamaz... Veriniz anahtarları...” (MSŞ, 216).
- Kadının koca+**sı+n+a** karşı bir sırrı olamaz. Fakat kocanın kadına karşı olur (MSŞ, 217).

- Hanım, böyle yenik, zayıf, çaresiz, bozularak kaçan koca+sı+nın arkasından birkaç sağanak galibiyet kahkahası salıverdikten sonra yatak odasına çekilir (MSŞ, 218).
- Bu pek fena muameleler arasında koca+sı ona dünya evi lezzetinden tattırmıştı (MSŞ, 224).
- Yine birkaç kırpıntı ile ikinci koca+sı+nın evine gitti (MSŞ, 226).
- Evde pişen yemeklere ve ramazanlarda kibar komşulardan gönderilen tatlılara koca+sı+n+dan evvel el sokmak günah kadar suç...(MSŞ, 227).
- Talihsiz kadın üç kez “boş ol” dindikten sonra üç tekme ile koca+sı+nın evinden sokağa atıldı (MSŞ, 231).
- Diyorlar ki nerede ise büyük bir rezaletle koca+sı+n+dan boşanacakmış (KK, 79).
- Bunun için, Sekine Hanım koca+sı+n+a diyordu ki :
 - “Babam ne kadar huysuz olmuş!” (KK, 134).
 - Belkıs Hanım, yerin dibine geçiyormuş, koca+sı+n+a demiş ki :“Aman, buradan savuşalım!” (KK, 155).
 - İçlerinden bazıları da koca+sı+n+a mukayyet olmasını, kara gözlü büyücü kadına görünmemesini söylüyorlardı (MH, 15).

2.8.3.30. Nine

- Nine+si+y+le paşa babasını tanıyanlar vardı (ESİ, 104).
- Nine+si, onu kucağına almak istiyordu (YB, 173).
- İşte bu sabah, yine nine+si gelmiş, onunla dertleşmişti (MH, 144).

2.8.3.31. Oğlan

- Yetişin, yetişin! Bizim oğlan+ı öldürüyorlar!..(YB, 173).

2.8.3.32. Oğul

- Nezhin’in yanına bir ana oğul geldi. Bunların kızlarla muarefesi var idi. Kadın yanlarına geçti, oğ(u)l+u Nezhin’in yanında kaldı (Hİ, 72).
- Bu sırada, evvelce Nezhin’e Recep Bey’in oğ(u)l+u olmak üzere gösterdikleri bir genç, yanında bir çocukla kızlara doğru geldi; hepsinin ellerini sıkarak konuşmaya başladı (Hİ, 72).

- Halbuki Recep Bey'in oğ(u)l+u+n+da üzerindeki esvaplardan, belindeki kordondan başka nazar-ı dikkati celp edecek bir şey göremiyordu (Hİ, 72).
- Yanlarına gelen ihtiyar kadın da susamış olmalı ki oğ(u)l+u+n+a bir şeyler söyledi, garsonu uzaktan işaretle çağırarak su getirttiler.İhtiyar kadın suyu içtikten sonra bardağı oğ(u)l+u+n+a iade etti (Hİ, 73).
- O vakit, kızların fakir olduklarını, Recep Bey'in oğ(u)l+u+n+a karşı nasıl hahişkarane bir nezaket, bir işve gösterdiklerini tahattür etti (Hİ, 79).
- Niçin kendisi de zengin, bu kızlara Recep Bey'in oğ(u)l+u gibi köşkler, istimbotlar, arabalar, elmaslar satın alacak kadar zengin değildi? (Hİ, 79).
- Recep Bey'in oğ(u)l+u+n+u yine orada gören Nezih kızların böyle daima gülmelerine, söyleyen her sözü tuhaf bulmalarına bütün bütün kızıyordu (Hİ, 80).
- Recep Bey'in, o artık teneffür ettiği oğ(u)l+u yine yanlarında idi (Hİ, 83).
- Bir Recep Bey'in oğ(u)l+u olmadığı için miydi, değil mi? (Hİ, 86).
- Bir Recep Bey'in, bir zenginin oğ(u)l+u olarak doğmadığı için, evet yalnız bunun için- Çünkü medar-ı rüçhan olmak üzere muhabbet, gençlik, yakışıklılık aramıyorlardı. – hayatı ebedi bir mahrumiyet içinde geçecek idi (Hİ, 111).
- Kamil Bey, Mahir Paşayı değil, oğ(u)l+u Fuat Bey'i hatırlamıştı (ESİ, 66).
- Kamil Bey karşısındakinin Mahir Paşa'nın oğ(u)l+u Fuat Bey olabileceği şüphesiyle irkilmıştı (ESİ, 67).
- Oğ(u)l+u+n+a değersiz bir memuriyet vermek istemediler, biraz sabırlı olmasını söylediler (ESİ, 95).
- Sokakta, kendisini en korkunç yoksulluğun derinliklerinde bulmuş, Selim Paşa'nın oğ(u)l+u Kamil Bey'e karşı yüreğini parçalayan derin bir acıma duymuştu (ESİ, 97).
- Sonra, alçakyürekli bir paşa oğ(u)l+u-y-du Kamil Bey...(ESİ, 104).
- “Aslında İstanbul ahalisinden olup Musul mirlivası bulunan Hacı Nureddin Ağa oğ(u)l+u Süleyman Ağa, bir yıl önce İstanbul'un Zeyrek mahallesinde yaptırdığı on dört odalı medresesine yine ol mahallede bulunan dışta bir oda bir miktar avlusu olan pederinden kalan ev ile mezkur mahallede, gene bir oda ve bir ahır dış ve iki oda biraz avlusu olan iç kısımlarıyla diğer bir

ev ve bir tarafı ayrıca mülkü olan beş kurnalı ve aralık tabir edilen soğukluğu ve bir camekanı bulunan bir hamam ve iki dükkan ile ve kendi satın aldığı bir diğer evi ve yüzde beş faiz ile işletilmek üzere 550 kuruş vakfetmiştir...” (ESİ, 112).

- Okur herifçi oğ(u)l+u...(ESİ, 121).
- Hem de zengin yerin oğ(u)l+u...(ESİ, 123).
- İskillipli bir Kürt oğ(u)l+u! “Kırmızı çizmeyi giymeli imiş/ Al atın üstüne binmeli imiş/ Dövüşe dövüşe ölmeli imiş” diye, bir türkü söylendi ve gözlerim yaşarırdı (ESİ, 143).
- Kendi kendinden bile gizlemişti ama, son haftalarda, Nedime Hanım gibi, gözhapsine alınmayışına üzüyor olmuştu, “Bizi bir kadından daha mı tehlikesiz sayıyorlar ? Sakın, Selim Paşa’nın oğ(u)l+u olmamızdan, kendileriyle nasıl olsa berabermişim gibi bir anlam çıkarmasınlar!” diyordu arada bir...(ESİ, 223).
- Biricik oğ(u)l+u+n+u Rum çeteleri, sırf Niyazi’den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kızının ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Vatan için, evvela gençliğini, sonra kanını, daha sonra oğ(u)l+u+n+u, daha sonra namusunu, en sonra da memleketini vermiş olduğunu düşünerek arkadaşları, onu kollayıp, ileri atılmaktan alıkoymasalar, çoktan ölmüş, ya da çoktan Şeytan Adası’nı boylamış olacaktı (ESİ, 232).
- Kısa boylu, şişman Fransız, galiba, ‘Selim Paşa oğ(u)l+u Kamil’ Bey’i hatırlayamamıştı (ESİ, 261).
- Siz de “İnebolu’da Bakkal Rıza Efendiyi tanır mısınız ? Oğ(u)l+u var, Murat.” diyeceksiniz. Sandığı alacak. İşte hepsi bu...(ESİ, 283).
- Oğ(u)l+u şimendiferlerde makinistmiş...(ESİ, 292).
- Çerkez dadıyı da makinist oğ(u)l+u...(ESİ, 293).
- Sonra... Bir paşa oğ(u)l+u olasınız, bunca okullarda okuyasınız...(ESİ, 299).
- Demek, ihanet, paşa oğ(u)l+u olup kurmay binbaşı üniforması bile giyince, nihayet, Niyazi Efendi denilen rezilliğe benziyordu. Yalnız hilesi artıyor o kadar...(ESİ, 372).
- Gardiyan Asker İbrahim’in son şüphelerini de, Kamil Bey’in, “koskoca paşa oğ(u)l+u” olması dağıtmıştı (ESİ, 376).

- Merhum Selim Paşa hazretlerinin oğ(u)l+u Kamil Bey siz misiniz ? (ESİ, 420).
- Ramiz Efendi, oğ(u)l+u+nun önüne çömeldi (ESİ, 437).
- Ramiz Efendi'nin oğ(u)l+u Kadir ellerini ısıtmak üzere sobaya yaklaştı (ESİ, 437).
- Nuri Usta'nın oğ(u)l+u Mustafa "Hey Kadir! Uyuyor musun hayvan!" dedi (ESİ, 439).
- Kocası, oğ(u)l+u, kardeşi Anadolu'da olanlar biraz durgun (ESİ, 439).
- Ramiz Efendi, yüzü sapsarı, oğ(u)l+u+nun omzuna tutunmuştu (ESİ, 439).
- Oğ(u)l+u+nun sıska omzunu tutuyor, uçsuz bucaksız bir yorgunluk duyuyordu (ESİ, 440).
- Tolun'un annesi de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle oğ(u)l+u+n+u birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Biçare kadın bu beklenilmez saadet karşısında sevincinden ne yapacağını şaşırmış ve ancak oğ(u)l+u+nun arkasına, yanına ufak yastıklar yerleştirerek ve eliyle kahveler pişirerek rahatını tamamlamaya çalışmıştı (GH, 105).
- Annesine başından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğ(u)l+u+nun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememişti (GH, 105-106).
- En iyi odasını bizi açmıştı ve iki oğ(u)l+u ile bize hizmet ediyordu (AG, 109).
- İki oğ(u)l+u uzun, geniş ablak yüzlü, aslan başlı Anadolu delikanlılarıydı (AG, 109).
- Ya Salih Ağa'nın oğ(u)l+u+nun kamburunu düzeltebildi mi ? (YB, 46).
- Dünden beri, Mehmet Ali'nin bir oğ(u)l+u var (YB, 64).
- Biz böyle konuşurken, Salih Ağa'nın kambur oğ(u)l+u, topallaya topallaya gelip yanımıza oturdu (YB, 143).
- Şu Salih Ağa'nın oğ(u)l+u yok mu ? Bizim kızını berbat etmiş, dedi (YB, 153).
- Oğ(u)l+u+nun bu telaşından kadın biraz şüpheye düşerek:

- “Nasıl olduğunu bilmem... Ben görmedim... Ben de Emsal’in yalancısıyım...” (KYİ, 102).
- Ferdane Hanım, oğ(u)l+u+nun bu meraklı sorularında bir sevda tehlikesi kokusu alarak boş bulunup böyle bir konu açtığına pişman olur gibi bir üzüntüyle :
- “Ben Emsal’in ipe sapa gelmez sözlerini can kulağıyla bile dinlemedim...” (KYİ, 103).
- Galip Efendi’nin oğ(u)l+u düşündü... düşündü...(KYİ, 121).
- Bir gece Ali Baba’nın küçük oğ(u)l+u Şefik telaşla kulübeye girerek : ‘Anne’ demiş, ‘şimdi gördüm. Bizim öteki evde mum yanıyor.’ Ali Baba, karısı, Sağır Hala hep toplanmışlar, bahçeye çıkmışlar (MSS, 188).
- Karısı, hemşiresi, oğ(u)l+u, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (MSS, 190).
- Oğ(u)l+u Şefik imdadına yetişir (MSS, 191).
- Ali Baba bir yandan kımıldayamaz bir halde ağrılar, sızılar içinde gözyaşları saçarak oğ(u)l+u+n+a çıkışır :
- ‘Hayırsız evlat... Beni o zebani heriflerin sopaları altında bırakıp da kaçtın.’ (MSS, 191-192).
- Hele birinin Naim Efendi’nin torunu, diğerinin Kasım Paşa’nın oğ(u)l+u oluşu, meseleye büsbütün başka bir ehemmiyet veriyordu (KK, 71).
- Servet Bey, endişeli gözlerle, oğ(u)l+u+nun yüzüne baktı (KK, 124).
- Kasım Paşa’nın oğ(u)l+u hemen hemen başından beri işin içinde gibiydi (KK, 126).
- Eski çocukluk arkadaşını ve büyük halasının oğ(u)l+u+n+u böyle yanıbaşında hissetmekten pek memnun görünüyordu (KK, 200).
- Bu münasebete ne köy halkı, ne oğ(u)l+u ses çıkarabiliyordu (MH, 52).
- Baba :“Ya Allah!” nidasıyla yerinden zorla, oğ(u)l+u+n+a abanarak kalktı (MH, 55).
- Oğ(u)l+u başıyla tasdik etti (MH, 56).
- Yalnız bir şart vardı; Hacı tarlalarından ayrılamıyordu, yanaşması da, oğ(u)l+u da öyle...(MH, 57).

- Bir gece sonra, imamın küçük oğ(u)l+u onu kahveden çağırdı ve babasının yanına götürdü (MH, 172).

2.8.3.33. Peder

- Vapurların vürudunu müteakip gazinodan dağılan kalabalık arasında Diyakuloların hanelerini öğrenmek üzere takibe karar vermiş olan Nezih, Safvet'i peder+i+nin yanına bırakırken :
- Ziya Bey ? diye sordu (Hİ, 54).
- O vakit, bütün yeni şeylerin büyük bir düşmanı olan büyük peder+i+nin yanından bir şey söyleyemeyenlerde görülen boğuk bir hiddetle kaçır; hırsını neden alacağını bilemeyerek bir kararsızlık, eğlencesizlik içinde meyus ve mustarip yaşardı (Hİ, 63).
- Bu sırada Nezih'in peder+i bir şey için odalarına girmişti ; çıkarken latife etti :
- Beyler, bu Cuma nereye ? Adaya teşrif buyurulmamış ? (Hİ, 63-64).
- Fakat bir gece tiyatroya gidebilmek için peder+i+n+den müsaade almaya mecbur bulunarak, en ufak bir masrafta bile iktisatı düşünerek geçireceği hayat ile kızlara elbette çok tesadüf edemez, elbette onların muhabbetlerinden mahrum kalırdı (Hİ, 105-106).

2.8.3.34. Teyze

- Servinaz'ın Beykoz'da ihtiyar bir teyze+si var (MŞŞ, 158).
- “Teyze+si+nin evinde hastalanmış mı ? Ne olmuş bu kıza ? Beti benzi kireç kesilmiş...” (MŞŞ, 165).

2.8.3.35. Torun

- Naim Efendi o günden beri torun+u+n+u evlendirmek çarelerini düşünmeye başladı (KK, 41).
- Büyükbaba, o gece torun+u uyanıncaya kadar bekledi (KK, 85).
- Naim Efendi, torun+u+nun ne dediğini artık hiç anlamıyordu (KK, 110).

2.8.3.36. Valide

- O vakit, bu aksülamel esnasında, Tepebaşı Bahçesi'nde, sevdiği bir kıza mektup verecek Nezih'in bir gün evvel taktığı yakalığın kirinden mahcup olacağını düşünememek gibi büyük bir kabahatte bulunan valide+si ve hemşiresi için reva gördüğü sözlerden utandı (Hİ, 114).

- Böyle ufak sefil şeylerle uğraşmak, ağlamak, nevmi olmak, valide+**si+n+e**, hemşiresine acı sözler söylemek kendini nazarında ısıt ettiği mevkiin ulviyetine karşı ne kadar adi kalıyordu (Hİ, 117).
- Hayriye Hanım valide+**si+n+i** bin yaygara, bin çığlıkla küfenin ağaçları arasından kurtarır (KYİ, 18).
- Bir akşam hazırlanan mezelerin taze olmadıklarını ve o gün yatalak valide+**si+nin** altı çabuk değiştirilmemiş ve haykırmalarına derhal koşulmamış olduğunu bahane etti (MSŞ, 225).

2.8.3.37. Yeğen

- Naim Efendi, küçük yeğen+**i+nin** sözlerini bazen hiç işitmezdi bile (KK, 137).

2.8.3.38. Yenge

- Kamil Bey bahçe kapısına doğru, misafirini karşılamaya acele acele giderken bu siyah çarşafli hanımın, bu kılıkla idarehanedeki iş arkadaşı değil, sahici yenge+**si** olduğunu anladı. Kız kardeşi bulunmayan erkeklerin yengelerine karşı duydukları şımartıcı sevgiyle, rahatlandırıcı sevinçle elini uzattı :
- Neden haber vermediniz ? (ESİ, 191).
- Zavallı çocuk bana sonra, Doğançay'da nasıl avare dolaştığını(Doğançay'la Sarılar dört saat) ve yenge+**si+n+den** nasıl dayak yediğini anlattı (AG, 117).
- Ağası gideli yenge+**si** onu daha fazla işletiyor ve dövüyormuş, hatta el işi yapmasa karnı bile doymuyormuş (AG, 117-118).

2.8.3.39. Zevce

- İzmaru kendisinin zevce+**si** olsaydı ?..(Hİ, 129-130).
- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevce+**si+n+i**, baldızlarını – baldız...(Hİ, 132).
- Halbuki öte tarafta bu açık latifeler, şakalarla arzularını teskin eden gençler kimbilir kızlar hakkında ne gayr-ı mütenezzilane fikirlerle ayrılıyorlar, onları namuslu bir adamın zevceliğ+**i+n+e** gayr-ı layık görüyorlar, lakırdıları açıldığı zaman muhakkırane dudak bükerek :
- Adam sen de diyorlardı (Hİ, 134).

- İşte Nezih hakikaten ölüyor gibi hissediyor ki İzmir ile izdivaçtan bir iki sene sonra – belki o kadar bile geçmeden- bu eski halleri düşündükçe “Acaba bunları yapan ben mi idim ? ” demekten başlayarak “Ne çocukça şeyler! ” demeye kadar varacak; iptida, uzakta bulunurken her hareketini bir hale-i şiir ve zarafetle muhat gördüğü zevce+**si+nin** tabii, zaruri olarak bütün nakayısına yavaş yavaş vakıf oldukça, yahut şiddet-i intizarına tevafuk etmeyen halatını birer nakısa, birer kabahat addettikçe “Bu kadar delilikler hep bu kadın için mi idi, hep bunun için mi ? İşte bunun da ötekilerden farkı yok! ” diyecek (Hİ, 135).

- “... Zevce+**si+nin** servetiyle geçinir.” (KK, 19).

- Servet Bey, ikide bir zevce+**si+n+e** ayrı eve çıkmaktan bahsediyordu (KK, 140).

2.8.3.40. Zevç-Zevc

- Birini parmağına taktı mı, nihayetine kadar yapmadığını, söylemediğini bırakmaz; zevc+**i** merhum Afif Paşa, onun elinden az mı çektiydi ?..(KK, 35-36).

- Halbuki hayatı, için için gayet karışık ve gayet gürültülüdür; merhum zevc+**i** gibi delikanlılara, taze kadınlara, içkiye ve saza, yaşla hiç sönmeyen bir düşkünlüğü vardır (KK, 47).

- Pek iyi Fransızca anlamayan Sekine Hanım, ikide bir zevc+**i+n+e** sokulup, “Ne söyledi ? Nasıl olmuş ? Ne söyledi ?” diye soruyordu; zavallı kadının tombul vücudu, heyecandan tir tir titriyor ve alnında iri iri ter taneleri peydah oluyordu (KK, 100).

2.8.4. I. Çokluk İyelik Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara sahiplik anlamı kazandırır ve birinci çokluk iyelik eki –mIz veya –mUz şeklinde görülmektedir.

2.8.4.1. Ana

- “... Biz büyükbabalarımızdan, ana+**lar+ı+mız+dan** öyle işittik.” (KYİ, 7).

2.8.4.2. Anne

- Biz, Zola'ların, Mopassan'ların, Gonkur'ların inceliklerini incelemeye uğraşp, anne+ler+i+miz Billur Köşk hikayesinin felsefesiyle hareket ettikçe, biz, Bethofen'lerin, Şöpen'lerin, Gonu'ların sanat ilhamıyla sarhoş olup da onlar arabı fellahi kantosu ile neşelendikçe aramızdaki bu duygu ve anlayış farkı hiçbir zaman kaybolmaz (KYİ, 100).

2.8.4.3. Baba

- Çin ve Moskof, atalarımızın ve baba+lar+i+miz+ın düşmanı idiler (GH, 58).

2.8.4.4. Birader

- Geçen pazar günü Server Bey birader+i+miz+le bahçede benim amour'u görmüşünüz (Hİ, 92).

2.8.4.5. Büyükbaba

- "... Biz büyükbaba+lar+i+miz+dan, analarımızdan öyle işittik." (KYİ, 7).

2.8.4.6. Damat

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evladı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damad+i+miz mütevellilik edecektir (ESİ, 112).

2.8.4.7. Hatun

- Yengeyi bilmem, bizim hatun havadissiz gelmez (ESİ, 433).

2.8.4.8. Kardeş

- Bizim de vaktiyle kocalarımızı, kardeş+ler+i+miz+i köprü başlarında astılar, ne yapalım ? (AG, 49).

2.8.4.9. Kız

- Bir şeye yanmam, efendi baban sütlaç istedi. Bizim kız içine vanilya koydu (KYİ, 13).

2.8.4.10. Nine

- Tıpkı, büyük nine+ler+i+miz+in+ki gibi uçları işlemeli uçkurunu şöyle ortadan bir kocaman düğümle aşağıya doğru sarkıttırdım (YB, 100).

2.8.5. Iı. Çokluk İyelik Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara sahiplik anlamı kazandırır ve ikinci çokluk iyelik eki –nIz veya –nUz şeklinde görülmektedir.

2.8.5.1. Ağabey

- Bu satırlar, evinizin Ahırkapı'dan dışarı çıkılınca demiryoluna inildiğini, bir ağabey+i+niz bulunduğunu, onun da bir bisikleti olduğunu anlatıyor...(KYİ, 73).
- Sonra bisikleti yoluyla ağabey+i+niz+i bulmak (KYİ, 73).

2.8.5.2. Ana

- “Ana+niz babanız sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”
- “Niçin para etmesin! Kocaya annem varacak değil ya...Ben varacağım...” (KYİ, 40).

2.8.5.3. Anne

- Lakin anne+niz duymayacak. Bu gizli bir söz. Aramızda kalmalı...(ESİ, 211).
- Hele İstanbul'u sular örtüp de rüyanızdaki dehşete göre, Atlantik, Hint denizi ve büyük denizle birleşip bu kadar karalar ile beraber Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Hazar Denizi'nde kaybolarak ortada yalnız 'Büyük Deniz' denecek tek bir deniz olduğu zaman siz anne+niz, yengeniz, dadınız, hizmetçileriniz, kediniz, köpeğiniz, kanaryanız birkaç günlük yiyeceğinizle bindiğiniz o sandalda cümlenizin pusulasız, ümitsiz ne kadar zaman gidip sonunda hangi Ararat dağına ineceğinizi haber vermeniz rüyanızın en heyecanlı ve eğlenceli bölümünü oluşturacaktı (KYİ, 91).
- Evimize anne+niz+i gönderiniz (KYİ, 130).

2.8.5.4. Baba

- Baba+niz+a karşı duyduğum sevgi, saygı, ailenize karşı duyduğum acıma sebebiyle bu suçlunun siz olmamanızı istedim (ESİ, 423).
- “Ananız baba+niz sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”

- “Niçin para etmesin! Kocaya annem varacak değil ya...Ben varacağım...”
(KYİ, 40).
- “... Zaten baba+nız+ın kalbi, birkaç zamandan beri hiç yolunda değil.”
(KK, 113).

2.8.5.5. Damat

- Damad+ı+nız delinin biri...(KK, 33).

2.8.5.6. Enişte

- Enişte+niz İbrahim Bey dostumuzdur (ESİ, 53).

2.8.5.7. Eş

- “Bugün sokakta eş+i+niz hanıma rast geldim... Yanındaki ufak kızdan tanıdım.” (MSS, 230).

2.8.5.8. Evlat-Evlad

- Evlad+ı+nız+ı düşünün, doğru söyleyin de kurtulun...(ESİ, 306).
- O da sizin evlad+ı+nız+dır (KK, 106).

2.8.5.9. Hala

- Boşuna fedakarlık. Hala+nız kederinden hastalandı, Sabriye gecelerdir uyumuyor (ESİ, 389).

2.8.5.10. Karı

- Karı+nız ?
- O da şapka giyerdi. Fakat her yerin sosyal zorunlulukları var (ESİ, 170).
- Karı+nız+ı biraz kibirli sanmıştım! (ESİ, 269).
- Enişte bey, bunu ayıpladı :
- Karı+nız+ın perişan haline bakıp üzülecek yerde, bir de gülüyorsunuz! (ESİ, 390).
- Yarın, öbür gün karı+nız+la çocuğunuzu alır, yeni görevinize doğru yola çıkarsınız! (ESİ, 422).
- Karı+nız... Pardon yenge hanım için...(ESİ, 441).
- Ben size varmak için kocamdan boşandımsa siz de beni almak için karı+nız+ı boşadınız (MSS, 213).
- Birinci karı+nız+ın üzerine yaptığınızı bana da yapmanızın ihtimali yok mudur ? (MSS, 213).

- “Başları açık birtakım delikanlılar karı+nız+ın koltuklarına girdiler. Dört tarafı camdan bir küçük köşke çıkardılar.” (MŞŞ, 230).
- “Birtakım güzel delikanlılar karı+nız+ı camdan köşke oturttuktan sonra göğecikleri.” (MŞŞ, 230).
- Ona sordum : Bu camdan köşke binen hanımlar nereye gittiler ? Çünkü karı+nız yalnız değildi (MŞŞ, 231).

2.8.5.11. Kayınpeder

- “Kayınpeder+i+niz nasıl ?” diye sorduğu vakit o epeyce gülmüş :
- “Maatteessüf, hala ölmedi; biçare adam, bir türlü Azrail bile alıp götürmek istemiyor!” demişti (KK, 212).

2.8.5.12. Kız

- Kız+ı+nız+ı yitiriyorsunuz apansız...(ESİ, 84).
- Nur topu gibi bir kız+ı+nız var (ESİ, 421).

2.8.5.13. Kız kardeş

- Beyefendi, kız kardeş+i+niz, anneniz akşama kadar evde nasıl vakit geçiriyorlar, hiçbir gün bunu düşünmek sıkıntısına katlandınız mı ? (KYİ, 89).
- Fakat size o kadar yakın bulunan annenizi ve kız kardeş+i+niz+i, evdeki yaşam tarzlarının sağlıkları üzerindeki etkisini hiç aklınıza getirmediğiniz...(KYİ, 89).

2.8.5.14. Koca

- Çıktı... Aklıma geldi. Bunlar koca+nız+ın dersleri...(ESİ, 285).
- Kaç kere söyledim. “Saat on ikiden sonra sürtük sürtük sokaklarda gezen koca+nız+ı beklemeyin” diye... Karısına karşı öyle büyük bir acıma duydu ki, yalan söylediğinden utandı (ESİ, 286).
- “Feriha Hanım sizden güzel mi ki koca+nız bu kötülüğü bulunacak ?” (KYİ, 124).
- “Fakat koca+nız+ın hukukunu, ilgisini, onurunu, namusunu bu derece nasıl aşağılayabiliyorsunuz ?” (MŞŞ, 214).

2.8.5.15. Oğul

- Onunla evlenmek istedim. Fakat oğ(u)l+u+nuz elimden aldı (GH, 107).

2.8.5.16. Peder

- Söylesene birader... Peder+i+niz paşa olduğu halde, padişahımıza nasıl hainlik edersiniz ? (ESİ, 297).
- Merhum peder+i+niz+le eskiden beri dost idik (ESİ, 420).

2.8.5.17. Torun

- Daha şimdiden torun+u+nuz olacak yumurcıkların şöhreti afakı tuttu (KK, 33).

2.8.5.18. Yeğen

- Hakkınız var Ayşe Hanım, zabıt vekili olmak için Ankara'ya talimgaha göndeririz; fakat daha evvel benim yanımda biraz kalsın, yeğen+i+niz+i öldürmemeye çalışırım (AG, 100).

2.8.5.19. Yenge

- Hele İstanbul'u sular örtüp de rüyanızdaki dehşete göre, Atlantik, Hint denizi ve büyük denizle birleşip bu kadar karalar ile beraber Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Hazar Denizi'nde kaybolarak ortada yalnız 'Büyük Deniz' denecek tek bir deniz oluştuğu zaman siz anneniz, yenge+niz, dadınız, hizmetçileriniz, kediniz, köpeğiniz, kanaryanız birkaç günlük yiyeceğinizle bindiğiniz o sandalda cümlenizin pusulasız, ümitsiz ne kadar zaman gidip sonunda hangi Ararat dağına ineceğinizi haber vermeniz rüyanızın en heyecanlı ve eğlenceli bölümünü oluşturacaktı (KYİ, 91).

2.8.6. İI. Çokluk İyelik Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara sahiplik anlamı kazandırır ve üçüncü çokluk iyelik eki -(lar)ı veya -(ler)i şeklinde görülmektedir.

2.8.6.1. Amca

- Bu kızların Maltepe'deki Diyapulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diyapulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin züğürt olduğunu, kızlara amca+lar+ı+nın baktığını anladı (Hİ, 67).
- Sandalcıdan öğrenmemiş mi idik, amca+lar+ı Maltepe'de (Hİ, 123).

2.8.6.2. Amcazade

- Sonra öğrendim, fakat amcazade+**ler+i+n+i** tanımıyordum (AG, 179).
- İçimden bir şey Ankara'da amcazade+**ler+i+m+le** beraber gezdiğimi haber aldı (AG, 180).

2.8.6.3. Ana

- Bir gün arkalarından ucu ateşli odunla koştum da ana+**lar+ı** bana surat etti (MSŞ, 202).
- Ana+**lar+ı** karı semirdi (MSŞ, 202).
- Eğer sahiyse karısını terk edecek, fakat üç ufak çocuğunu nasıl bekleyecek, nasıl terbiye edecek, onlara ana+**lar+ı+n+ı** nasıl unutturacaktı...(MH, 126).

2.8.6.4. Baba

- Yanlarında uzun sakallı biri vardı, bunu baba+**lar+ı** olmak üzere tahmin etti (Hİ, 55-56).
- Kızların, adada, baba+**lar+ı** diye yanlarında birisini tahmin etmişti (Hİ, 67).
- Yumni Bey ne güzel kızlar, falan diyecek olmuş; herif isterseniz, demiş, baba+**lar+ı+n+a** söyleyim; ben akrabalarındanım; Türk'e de verirler (Hİ, 133).
- Baba+**lar+ı+nın** kendilerine bu kadar serbest bırakışı cihazları olmadığından birer aşık koca bulsunlar diye imiş (Hİ, 133).
- Hayır, babasıyla övünecek... Çünkü kız çocukları baba+**lar+ı+n+a** düşkün olurlar (ESİ, 220).
- Evlat sevgisi insanı o sefil çaresizliğe, o baş döndürücü alçalışa gerçekten düşürebilir mi ? Evlatların –yani kız çocukların- baba+**lar+ı+n+a** karşı hiç mi ödevleri yoktur ? (ESİ, 396).

2.8.6.5. Baldız

- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevcesini, baldız+**lar+ı+n+ı** – baldız...(Hİ, 132).

2.8.6.6. Birader

- Moğolların birader+**ler+i** Türkler din değiştirerek ve göç ederek bu miskinlik tehlikelerinden kurtulmuşlardır (GH, 29).

2.8.6.7. Biraderzade

- Bu kızların Maltepe'deki Diyapulo'nun biraderzade+**ler+i** olduklarını, Diyapulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin zügürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).

2.8.6.8. Dede

- Komşu köyler ahalisinin gönüllerinde bile bunlara karşı dede+**ler+i+n+den** kalma bir saygı vardır (GH, 53).

2.8.6.9. Enişte

- Kamil Bey'in gayet zengin bir akrabası var. Enişte+**ler+i**... Müteahhit...(ESİ, 257).

2.8.6.10. Evlat-Evlad

- Bu yüzükleri büyük evlat+**lar+ı+n+a** vasiyet etmişler (GH, 96).

2.8.6.11. Gelin

- Zeynep Kadın, kızları ve gelin+**ler+i+y+le** beraber, sabahtan akşama kadar, durmaksızın çalışıyor (YB, 87).
- Aha, kaç defa gelin+**ler+i+n+e**, kızlarına sataşmışlar (YB, 162).

2.8.6.12. Görümce

- Bu, Emine'nin ve görümce+**ler+i+nin** bulunduğu nokta idi (YB, 193).

2.8.6.13. Hala

- Dün hareminiz hanımefendiyle hala+**lar+ı** hanımefendiler bize gelmişlerdi (ESİ, 421).

2.8.6.14. Hemşire

- Asıl müşkilat İzmaru'yu hemşire+**ler+i+n+den** ayrı, yalnız bulabilmekte idi (Hİ, 78).

2.8.6.15. Kardeş

- Lakin İzmaru kendisinin kalkıp gittiğini fark bile etmemişti, kardeş+**ler+i+y+le** alayından devam ediyor idi (Hİ, 112-113).
- Hani şu çocuk, diye göz kırparak kardeş+**ler+i+n+e**, ahbablarına, bütün bildiklerine, Fransualara, Recep Bey'in, daha kimbilir kimlerin oğullarına, herkese hikaye edecekler, Nezih'i herkes nazarında maskara haline getireceklerdi (Hİ, 117).

2.8.6.16. Kız

- Asıl çöken Nebile idi ve ana baba için asıl kaybedilen ne servet, ne ümit idi; taze kız+lar+ı-y-dı (MH, 196).

2.8.6.17. Kız kardeş

- İşte bu vak'a esnasındadır ki, hem Mehmet Ali'nin karısı ve hem de kız kardeş+ler+i+y+le karşılaştım (YB, 37).
- Kız kardeş+ler+i, sessiz sessiz ağlıyordu (YB, 55).

2.8.6.18. Oğul

- Hane sahibinin oğul+lar+ı kendilerini yukarı almışlardı (Hİ, 109).
- Hani şu çocuk, diye göz kırparak kardeşlerine, ahbablarına, bütün bildiklerine, Fransuvalara, Recep Bey'in, daha kimbilir kimlerin oğul+lar+ı+n+a, herkese hikaye edecekler, Nezih'i herkes nazarında maskara haline getireceklerdi (Hİ, 117).
- Bendeniz Kurmay Binbaşı Burhanettin! Siz, merhum Selim Paşa hazretlerinin oğul+lar+ı Kamil Beyefendi değil misiniz ?
- Evet efendim! (ESİ, 359).
- Bilirsiniz ki, Cengiz'in ölümünden sonra oğul+lar+ı+n+dan Çağatay Han, büyük kardeşi Ögedey Kaan'ın fermanı ile Türkistan, Maveraünnehir(Amu-Derya'nın kuzeyinde, Araplar tarafından fethi ile İslam hakimiyeti altına girmiş ülkeler), Belh, Bedehşan ve Kaşgar bölgelerine Han seçilmişti (GH, 73).
- Allah'tan niyazım budur ki, yeni doğacak ilk oğul+lar+ı da bu heykeldeki heybetli gözlere ve muhteşem buruna ve azimli dudaklara sahip olsun (GH, 95).
- Fakat anası medeni bir hanım olmakla beraber erkekle konuşmuyor, kendisinde eski bir Babıali görgüsüyle temizlik, fart-ı nezaket, azıcık da muhafazakarlık hakim, fakat oğul+lar+ı başka bir şey (AG, 26-27).

2.8.6.19. Peder

- Bu peder+ler+i olmasa bile onun İstanbul'da olduğunu işitmişti.Şu halde buradaki Diypulo kim ?..(Hİ, 67).
- Çok geçmeden yanlarına valideleriyle peder+ler+i+nin geldiklerini gördü (Hİ, 102).

- Diyapuluların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valideleriyle peder+**ler+i+n+i** gördü (Hİ, 112).

2.8.6.20. **Torun**

- Nitekim Cengiz'in torun+**lar+ı+n+dan** Batu Han, Kazan ve Ejderhan'dan geçerek maiyetindeki Kıpçaklılar ve Türkmenlerle Macaristan'a ulaştı (GH, 73).
- Ancak, Şiilik duvarını delemeyen I.Selim'in torun+**lar+ı** böyle tecrübelere girişmediler ve kuvvetlerini boş yere Hristiyan Avrupa'da tükettiler (GH, 105).
- Paşanın torun+**lar+ı** sokağa kokana gibi bir kılıkta çıkıyorlar (MŞŞ, 228).
- Mansur Paşa'nın torun+**lar+ı** geldi (MŞŞ, 228).
- Naim Efendi ise ne damadının, ne torun+**lar+ı+nın** yaşayış tarzlarındaki manayı anlayamıyordu (KK, 18).
- Naim Efendi, biraz da torun+**lar+ı+n+ı** çok sevdiği için sesini çıkaramazdı (KK, 18).
- Denilebilir ki, hiçbir dede, torun+**lar+ı+n+ı** bu kadar derin bir şefkatle sevemezdi (KK, 36).

2.8.6.21. **Valide**

- Diyapuluların yanlarındaki kadın- Maman diye çağırılmasından Nezih bunun valide+**ler+i** olduğunu anlamıştı- yan gözle Nezih'in yerine geldiğini işaret ederek susmalarını ihtar ediyordu (Hİ, 74).
- Karşı gazinoda gazoz bardağıyla musahabe eden Ziya'ya vakayı hikaye ederek gürültülü bir kahkahaya sebep oldu. Yanlarındaki kadının valide+**ler+i** olduğunu da söyledi (Hİ, 74).
- Çok geçmeden yanlarına valide+**ler+i+y+le** pederlerinin geldiklerini gördü (Hİ, 102).
- Diyapuluların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valide+**ler+i+y+le** pederlerini gördü (Hİ, 112).

2.8.6.22. Yenge

- Kamil Bey bahçe kapısına doğru, misafirini karşılamaya acele acele giderken bu siyah çarşafı hanımın, bu kılıkla idarehanedeki iş arkadaşı değil, sahici yengesi olduğunu anladı. Kız kardeşi bulunmayan erkeklerin yenge+ler+i+n+e karşı duydukları şımartıcı sevgiyle, rahatlandırıcı sevinçle elini uzattı :
- Neden haber vermediniz ? (ESİ, 191).

2.9. Hâl Ekleri

Türkiye Türkçesinde ismin hâlleri; kelimeleri belirtme, yönelme, bulunma ve ayrılma bakımından belirten, kelimenin yalın hâl ve hâl eki almış durumlarından her biridir.⁹

2.9.1. Yalın (Eksiz) Hâl

Türkiye Türkçesinde kelimelerin hâl eklerinden hiçbirini almamış hâlidir.

2.9.1.1. Abi

- Eskişehir düştüyse, Ankara dayanabilir mi ? Nerde kaldı bu Niyazi abi...(ESİ, 237).

2.9.1.2. Abla

- Evet, Eleni ablam gelmiş...(ESİ, 149).
- Sabriye ablamın evinde balıklar var (ESİ, 201).
- Ablam mı geldi bugün ? (ESİ, 398).
- Evet, ablan...(ESİ, 398).
- Ablamın yanında bir de gavur subayı mı varmış, ne ? (ESİ, 398).
- Ablam ne demekte bu işlere ? (ESİ, 399).
- Bunları ablam mı yollamış ?
- Ablan...(ESİ, 412).
- “Abla, dün gece bir sonnet daha yazdım...” (KK, 23).
- “Büyük dayı, Seniha ablam gelmiş. İştittiniz mi ?” (KK, 149).

⁹ <http://www.cokbilgi.com/yazi/hal-ekleri-nelerdir-ornekler-ismin/>

- “... Seniha ablamın ne uzun parmakları var!” (KK, 170).

2.9.1.3. Ağabey

- Hayrola Suat Ağabey! (ESİ, 120).
- Tuu... Dalgaya düştük ağabey! Cigara vermedik...(ESİ, 121).
- “Suat Ağabey yamandır ha” derim, “Millet, böylesini, Şehzadebaşı’nda, tiyatrodada bile görmemiştir...”(ESİ, 121).
- Aklında mı Suat Ağabey...(ESİ, 121).
- Suat ağabeyimin geldiğini söylediniz mi ? (ESİ, 123).
- Elalem karı boşayacak diye, Suat ağabey sıra mı beklesin ? Ayıp bir şey... Hem de günah! (ESİ, 124).
- Merhaba İhsan Ağabey!..(ESİ, 144).
- Bırak şu lafları İhsan Ağabey!..(ESİ, 144).
- Gelip omzumu dürttü : “Abdullah ağabey, seni komiser bey çağırıyor” dedi (ESİ, 146).
- Niyazi Ağabey bunların birincisi... Niyazi Ağabey...(ESİ, 162-163).
- Sonra Kamil Bey’e dönerek kendisine ait büyük bir eser gösterir gibi, elini uzatıp gösterdi : İşte benim Niyazi ağabeyim! (ESİ, 233).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabeyinin sıhhatini sordu, karısından mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- Kamil Bey ömründe ilk defa işte o akşam bir erkeği hakikaten kıskanmış, ertesi sabah, şöyle, havadan sudan bahseder gibi Niyazi ağabeyle nasıl tanıştığını Nedime Hanım’dan sormuştu (ESİ, 233).
- Niyazi ağabey yukarı çıktı (ESİ, 235).
- Niyazi ağabey, şaşırıldı. “Sahi mi ?” diye sordu. “Sizi tebrik ederim yengeciğim...” (ESİ, 235).
- Bana bu cesareti Niyazi ağabeyimin varlığı vermiştir (ESİ, 235).
- İdarehaneye girdiği zaman, Nedime Hanım’ın ilk sözü, “Niyazi ağabey gelmedi!” demek oldu (ESİ, 237).
- Vapurda birisi “Eskişehir düştü” diyordu. Niyazi ağabey nerde kaldı ? (ESİ, 237).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabeyisinin gecikmesini sinirlerinin bozukluğunu örtmek için kullanmak istiyordu (ESİ, 237).

- Niyazi ağabey gibi değil ki... Ne de olsa bir bardak su verecek birisi bulunur.
Niyazi ağabeyin hiç kimsesi yok...(ESİ, 238).
- Niyazi ağabey galiba onlardan birisinde oturuyor (ESİ, 238).
- Niyazi ağabey buraya mı gelecekti ? (ESİ, 246).
- Niyazi ağabey nerde ? (ESİ, 252).
- Nihayet geldiniz Niyazi ağabey! Nihayet...(ESİ, 253).
- Merak etmeyin Niyazi ağabey, çaresini bulacağız (ESİ, 255).
- Merak etme Niyazi Ağabey... Çare bulacağız (ESİ, 257).
- Niyazi ağabey sakın ol! Göreceksin, cephaneyi kurtaracağız (ESİ, 257).
- O zaman muhakkak Niyazi ağabey gider (ESİ, 275).
- Bey ağabey bilsem söylemez miyim ? Neden böyle yapıyorsun babacığım ?
(ESİ, 318).
- Neden sonra... “Hiç imkanı var mı ? dedi, Niyazi ağabey...” (ESİ, 340).
- Başka ihtimaller düşünmek istedikçe, “Niyazi ağabey” kelimelerinden ayırlamıyor, bu kelimeleri söylerken Nedime Hanım’ın sesine verdiği sevgi titremesini sanki duyuyordu (ESİ, 340).
- “Niyazi ağabey nerde kaldı ? Niyazi ağabey hastalandıysa...Niyazi ağabeyimi size tanıştırayım... Niyazi ağabey bana her zaman dayanma gücü vermiştir. Benim Niyazi ağabeyim...” (ESİ, 353-354).
- Bana “Ağabey” derdi ve yaşı da böyle bir hareket için müsaitti (AG, 177).
- Ben o İrfan’ın ağabeyisi Ragıp’ı bilmez miyim ? (KYİ, 21).
- İşte ağabeyisi Ragıp evlenmişti (KYİ, 26).
- O bizim kapanık, yosunlu bahçemizde ağabeyimin bisikleti elimden neler çeker!...(KYİ, 66).
- Ağabeyimin çiftesiyle gökyüzü mü gözlemlenir ? (KYİ, 67).
- Bir gün yeldirmemi giyip ağabeyimin bisikletiyle bizim evin ahır kapısından dışarı fırladıktan sonra Samatya’ya doğru demiryolunu bir tutturursam iş olur biter...(KYİ, 67).
- Mektubunuzda sizi bulmak ipucu olarak kullanabileceğim yalnız şu ifade var : Bir gün yeldirmemi giyip ağabeyimin bisikletiyle bizim evin ahır kapısından dışarı fırladıktan sonra Samatya’ya doğru demiryolunu bir tutturursam iş olur biter (KYİ, 73).

- Bu satırlar, evinizin Ahırkapı'dan dışarı çıkılınca demiryoluna inildiğini, bir ağabeyiniz bulunduğunu, onun da bir bisikleti olduğunu anlatıyor...(KYİ, 73).
- Yengemin okuduğu şeylerin içine hep ağabeyimin ismini karıştırdığını işitiyordum (KYİ, 85).
- Ağabey, ağabey, kuzum, sizin kulaklarımız tıkanıdı mı ? (KK, 33).
- Selma Hanımefendi :
- “Kuzum, ağabey, itiraza filan kalkışma!..” (KK, 159).

2.9.1.4. Ana

- Nezhîh'in yanına bir ana oğul geldi. Bunların kızlarla muarefesi var idi. Kadın yanlarına geçti, oğlu Nezhîh'in yanında kaldı (Hİ, 72).
- Anasının ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Anasının bir zamanlar hayran olduğunu söylediği özelliklerimden birkaçını maskaralıklarım haline getirip dinleyenleri güldürmek için anlattığı belliydi (ESİ, 90).
- Doğmak istiyor da ondan... Anasıyla her zaman iftihar edecek benim oğlum ? (ESİ, 220).
- Sen nereden bileceksin... Ben eminim... Murat anasıyla övünecek kadar akıllı bir çocuk olacak (ESİ, 220).
- Rahmetli pederin yedirdiği ekmek, anamın emzirdiği süt haram olsun vesselam!..(ESİ, 454).
- Bıyıklarını tuttu : Anamın...(ESİ, 455).
- Fakat anası medeni bir hanım olmakla beraber erkekle konuşmuyor, kendisinde eski bir Babıali görgüsüyle temizlik, fart-ı nezaket, azıcık da muhafazakarlık hakim, fakat oğulları başka bir şey (AG, 26-27).
- Anasının bir tanesiydi (AG, 151).
- Mehmet Ali'nin anası enikonu topallıyor (YB, 19).
- Aklımda kalmamış beyim; anam bilir (YB, 47).
- Mehmet Ali ile anası arkamda, içeri girdik (YB, 47).
- Mehmet Ali'nin anası gerçi böyle konuşmuyor (YB, 56).

- Çocuk bağıрмаğa başlayınca anası koşup gelebiliyor (YB, 87).
- Anam sağ mı ? dedi (YB, 136).
- Gideyim, anamın elini öpeyim, dedi (YB, 140).
- Anasının yüreğine iniyordu (KYİ, 22).
- Ana kız, Bedriye Hanım'ın taklitçiliğine o kadar güler ki vücutlarının sarsıntısından ayaklarının altındaki çürük küfe geçerek ikisi de yere yuvarlanırlar...(KYİ, 22).
- “Ananız babanız sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”
- “Niçin para etmesin! Kocaya annem varacak değil ya...Ben varacağım...” (KYİ, 40).
- Sersem karı, oğlan anasının hala bir şeyden haberi yok...(KYİ, 136).
- Anası ölürken onu ailenin şefkatine emanet etmiş (MŞŞ, 156).
- Mezar başında telkin veren imam ölüyü anasının adıyla çağırıyor (MŞŞ, 184).
- Anaları karı semirdi (MŞŞ, 202).
- Bu sarhoş herifin küçük bir evi, yatalak, inmeli bir anası vardı (MŞŞ, 223).

2.9.1.5. Anne

- Ayşe “ Nerede Sabriye teyzemin evi ? Göstersenize anneciğim!” diye mızımlanırken Nermin sekiz yıldır görmediği İstanbul'a bir zaman baktı (ESİ, 29).
- Ben, dün akşam babama balık pişirdim. Annemle beraber...(ESİ, 196).
- Annesi bunların pek hamarat hayvanlar olduğunu söylemişti (ESİ, 199).
- Annem izin verirse koparırım (ESİ, 199).
- Annem izin veriyor ya, efendim (ESİ, 199).
- Halbuki ben o kadar güzel değilmişim. Annem böyle söylüyor (ESİ, 201).
- Babam beni tekrar götürecekti ama, annem : “Bitlenirsiniz!” diye izin vermedi (ESİ, 208).
- Annesinin etrafında, kalın oyma çerçeveler içinde yarım düzine kadar Ayşe vardı (ESİ, 209).
- Ben o kadar güzel değilmişim. Annem böyle söylüyor (ESİ, 211).
- Lakin anneniz duymayacak. Bu gizli bir söz. Aramızda kalmalı...(ESİ, 211).

- “On parayı bulmalı... Köprü’yü geçmeli... Birisine rastlarım. Hiç imkanı var mı ? Utanmanın sırası değil... Çocuk doğdu mu acaba ? Annesi sağ mı ?” (ESİ, 217).
- Neredense annem olduğunu tanıdım (ESİ, 229).
- Benim hizama gelince : “Anne!” dedim (ESİ, 229).
- Annelerin kibirli olmaya hakları varmış (ESİ, 269).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, annesiyle babası arasında sevgi elçiliği yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- Nihayet bir anne kalır ki, sizin evinizde de böyle bir tane var (ESİ, 424).
- “Ortada bir anne kalır ki... Evinizde de böyle bir tane var!...” (ESİ, 424).
- Konuşturuyorlarmış... Annem öyle söyledi. İşte konuşturuyorlar ya...(ESİ, 437).
- Kadir, annesinin tembihi üzerine pencereden bakmış (ESİ, 447).
- Kulağıma, “Annem seni çağırıyor!” dedi (ESİ, 447).
- Babam da bununla evlenmiş. Nihayet savaşa giderken babam ve annem, bu iki yüzüğü, bir başarı tilsimi sayarak parmaklarından çıkarıp bana verdikleri zaman :“ Sakın bunun birini güzel bir Rus prensesinin parmağına takıp beraberce getirme.” dediler (GH, 96).
- Çünkü zavallı Tolun, evvela evinin bu şerefli Macar asilzadesini barındıracak bir halde olmadığını ve yine ihtiyar annesinin Gedikpaşa’da kiraladığı evinde geçim hususunda biraz sıkıntı çektiğini biliyordu (GH, 105).
- Tolun’un annesi de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle oğlunu birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Bir akşam annesi başını örtmüş ve Tolun’un zoru ile Kont’un yanına gelmişti (GH, 107).
- O kadını sen sevsen de annenin hoşlanmayacağı, hemşirenin beğenmeyeceği tutar (GH, 107).
- İki gün sonra anne, baba ve Gönül Hanım ile Bahadır Bey’den ibaret Kaplanoğulları ailesi Tolun Bey’in Bebek’teki evine taşındılar (GH, 110).
- Cemal, annemin amcasının oğludur (AG, 19).
- Cemal annemin elini öptü (AG, 20).

- İhsan'ın ailesi de Şişli'de, kibar ve eski bir aile, annemle ahbab olduklarını sonra anladım (AG, 26).
- Şişli'de bu propagandaları yapan salonların başında annemin salonu vardı (AG, 31).
- Annemin gözleri kırmızı, karşısında İhsan, ölü bekler gibi oturuyorlardı (AG, 38).
- Annem, Ayşe'nin boynuna sarıldı (AG, 40).
- İhsan, ben, Cemal ve annem vardı (AG, 47).
- Ayşe "İzmir Kızı" unvanını aldığı meşhur günden bir hafta sonra, annem beni ve İhsan'ı yakalamış, bu meseleyi açmıştı (AG, 56).
- Annem onun İstanbullu kıyafetine, tavrına bakıyor, onu en çok sergüzeştten uzak buluyor, hep onunla dertleşiyordu (AG, 56).
- Ben : "Anne!" diye başlamak isterken kapı açıldı (AG, 56).
- Annem, dertleri ve ben yoktuk (AG, 56-57).
- Ayşe, annemin tahavvülünü belki sezmiş ve odaya girer girmez hasıl olan sükuttan kendisine ait gizli bir şey duymuştu (AG, 57).
- Ayşe Gedikpaşa'da iki odalı ayrı bir eve taşındı ve annemle oldukça soğuk ayrıldı (AG, 57).
- Her biri o eli öperken, Ayşe her birinin gözlerine, bir ay evvel annemin odasında İhsan'ı kalbinin gözüyle ilk gördüğü andaki gibi baktı (AG, 58).
- Annem etrafa Ayşe'nin İzmir'e döndüğünü yayıyor ve hiç nerede olduğunu aramıyor (AG, 59).
- Galiba haykırdım. Annemin sesi :
- Vah Peyami'ciğim, vah yavrum, diyor (AG, 67).
- Annemdi, başıma soğuk su koyuyordu (AG, 67).
- Anne, ayın kaçı, dedim.
- Martın yirmi altısı oğlum, dedi (AG, 67).
- Annemin öyle bir hali vardı ki : "Bütün felaketlere siz sebep oldunuz, sizi sivri kafalı gençler!" diyor gibiydi (AG, 68).
- Sen de İstanbul çocuğu, tabii annenin sözünden çıkmazsın, değil mi ? (AG, 70).

- Emine Hanım'ın kızı Mebure birdenbire odaya, annesinin yanına girerek sorar :
- “Anne ne konuşuyorsunuz ?” (KYİ, 7).
- “Anne biz de gidip kuyruklunun resmine bakalım... Kedi kuyruğu gibi mi ? Karaman kuyruğu gibi mi acaba ?..” (KYİ, 8).
- “Anne ne olur biz de gidip görelim...” (KYİ, 9).
- “Annenin sesi ne kadar yanıkmiş...” (KYİ, 13).
- Annem nerede acaba ? (KYİ, 18).
- Ağlayarak, anneciğinin halini görme (KYİ, 18).
- “A... İlahi anne!.. Bozdun mu ayol ? Bugadalık çamaşır gibi kırık küfenin içine neye girdin öyle ?..” (KYİ, 18).
- “Hah bak işte gördün mü ? Evlat olacak... Anne bu kazaya nasıl uğradın, demiyor da... Beni buraya kendi keyfimle girmiş zannediyor.” (KYİ, 18).
- “Aman anne yiyecek içecek neme lazım benim...” (KYİ, 19).
- “Ay anne biz de gideriz değil mi ?..” (KYİ, 20).
- “Parası olmayanları kim düşünür ilahi anne!..” (KYİ, 21).
- “Anne biz de kömürlüğü boşaltalım. Tekir'i de beraber alalım. Zavallı zehirlenmesin...” (KYİ, 21).
- “Ne yapayım ? Eve mi alayım ? Annem babam görürse sonra bana ne derler ?..” (KYİ, 39).
- “Ananız babanız sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”
- “Niçin para etmesin! Kocaya annem varacak değil ya...Ben varacağım...” (KYİ, 40).
- “Geçen gün annemle beraber çarşıya gitmiştik orada gördüm... Annem anlayacak diye ödüm kopar...” (KYİ, 41).
- Annem nereden duyacak diye o kadar yalvardım...(KYİ, 66).
- Çünkü babam ve annem sonra bana çok kızarlar (KYİ, 67).
- Odadan Bekir çıktı ve annem girdi (KYİ, 77).
- Sonra bırakması olanaksız bir felaketin gerçekleşmesini izleyenlerde görülecek ümitsiz bir kabullenişle annem sordu :
- ‘Felaket zamanına ne kadar var ?’ (KYİ, 77).

- Nihayet annem cebinden mendilini çıkardı (KYİ, 77).
- Annem :
- ‘A kız ne kadar alıksın... Çocuk gibi lakırdı söylersin...’ (KYİ, 77-78).
- Annem hizmetçimiz Pervez Dudu’ya sarılmıştı (KYİ, 82).
- Annem, yengem, dadım çarşaflandılar (KYİ, 84).
- Annem telaşla sordu :
- ‘Kahve ispiroto takımını aldınız mı ?.. Nereye gidersek gidelim kahvesiz duramam başım tutar...’ (KYİ, 84).
- Annem sordu :
- ‘Oğlum saatine bak...’ (KYİ, 84).
- Annem baş işaretiyle kaç dakika kalmış olduğunu yine sordu (KYİ, 85).
- Annem, yengem, dadım hep baygın yalvarıcı bir bakışla saati soruyorlardı (KYİ, 85).
- Beyefendi, kız kardeşiniz, anneniz akşama kadar evde nasıl vakit geçiriyorlar, hiçbir gün bunu düşünmek sıkıntısına katlandınız mı ? (KYİ, 89).
- Hele İstanbul’u sular örtüp de rüyanızdaki dehşete göre, Atlantik, Hint denizi ve büyük denizle birleşip bu kadar karalar ile beraber Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Hazar Denizi’nde kaybolarak ortada yalnız ‘Büyük Deniz’ denecek tek bir deniz olduğu zaman siz anneniz, yengeniz, dadınız, hizmetçileriniz, kediniz, köpeğiniz, kanaryanız birkaç günlük yiyeceğinizle bindiğiniz o sandalda cümlenizin pusulasız, ümitsiz ne kadar zaman gidip sonunda hangi Ararat dağına ineceğinizi haber vermeniz rüyanızın en heyecanlı ve eğlenceli bölümünü oluşturacaktı (KYİ, 91).
- Sevgili annem babam, kardeşlerim, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).
- Ve hatta öyle zannederim ki annemin beğendiğinden ben hoşlanmam...(KYİ, 99).
- Annemin ördüğü öyle şeyler vardır ki anlayışımızdaki aykırılıktan dolayı onlar bende adeta nefret uyandırır (KYİ, 100).
- Biz, Zola’ların, Mopassan’ların, Gonkur’ların inceliklerini incelemeye uğraşıp, annelerimiz Billur Köşk hikayesinin felsefesiyle hareket ettikçe,

biz, Bethofen'lerin, Şöpen'lerin, Gonu'ların sanat ilhamıyla sarhoş olup da onlar arabı fellahi kantosu ile neşelendikçe aramızdaki bu duygu ve anlayış farkı hiçbir zaman kaybolmaz (KYİ, 100).

- İrfan Galip, annesinin kadınca bu saçma sözlerinden adeta sıkılarak hiç cevap vermiyordu (KYİ, 102).
- “Aman anne böyle benzetip, yaraştırıp da söz söylemene bilirsin o kadar kızarım ki...” (KYİ, 103).
- Gelişigüzel birkaç lakırdı bulup söyledikten sonra annesinin yanından çıktı (KYİ, 103).
- “Fakat söylediğiniz bu son sırrımı... Affedersiniz annem... Kardeşim bile bilmiyor.” (KYİ, 123).
- O her şeye razı idi... Fakat annesi... Ailesi...(KYİ, 131).
- Annesinin istediği gibi bir kızı da kendisi eş olarak kabul edemezdi (KYİ, 131).
- “Anne nesi var ? Pek mi çirkin ?..” (KYİ, 131).
- “Anne beni meraktan öldüreceksin... Ne gördün ? Ne duyduysa mutlak söylemelisin... Başka türlü olmaz...” (KYİ, 132).
- Baba ve annesinin bitmeyen şefkatleri altında nazla büyütülmüş olan bir kız evlenince kadınlık hayatına ve ağır bir vazife altına girmiş olur (KYİ, 146).
- “Hani ya annemin ilacı ? Çabuk ver kadın rahatsız...” (MŞŞ, 167).
- “Ne demek unutmuşum ? Annemin hayatına ait böyle tehlikeli bir anda ilaç unutulur mu ?” (MŞŞ, 167).
- Öfkeden karımın benzi atarak :
- “Ne gülüyorsun Hüsnü ? Annemin ölümü seni bu kadar neşelendireceğini tahmin etmezdim doğrusu...” (MŞŞ, 167).
- “Annenin ölümüne değil, senin abartmana gülüyorum...” (MŞŞ, 168).
- “Her şeyde olduğu gibi annen sıhhati hakkında da abartır...” (MŞŞ, 168).
- Öfkesinden yüzü horoz ibiğine dönen karım anasına bakarak :
- “Anne ağlanacak hale gülüyorsun...” (MŞŞ, 172).
- Annesinin kucağındaki yavru :
- “Baba pat!” diye çığlıklar kopardı (MŞŞ, 172).
- Annemin bankada ölümlük dirimlik 5000 lirası da var (MŞŞ, 177).

- Annenin evlenmeden üç ay kadar evvel gebe kaldığı anlaşılıyor (MSS, 183).
- Misafir :
- “Kızım Sıdika, annen evde mi ?” (MSS, 186).
- Sonra içeriye seslenerek :
- “Anne, Vasfiye Teyzem geldi.” (MSS, 186).
- Bir gece Ali Baba'nın küçük oğlu Şefik telaşla kulübeye girerek : ‘Anne’ demiş, ‘şimdi gördüm. Bizim öteki evde mum yanıyor.’ Ali Baba, karısı, Sağır Hala hep toplanmışlar, bahçeye çıkmışlar (MSS, 188).

2.9.1.6. Amca

- Bu kızların Maltepe'deki Diyapulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diyapulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin züğürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).
- Sandalcıdan öğrenmemiş mi idik, amcaları Maltepe'de (Hİ, 123).
- Derviş amcanın elini öpmeden olur mu ? Ne kadar ayıp! (ESİ, 83).
- İşte Kamil Bey amcan... Bu da Nermin Hanım teyzen (ESİ, 437).
- Cemal, annemin amcasının oğludur (AG, 19).
- Üsküdar'da bir amcası varmış (AG, 72).

2.9.1.7. Amcazade

- Milletinizin büyükleri, ileri gelenleri olan asilzadeleriniz hala kendilerinin Türklerle amcazade olduklarına inanmış değildirler (GH, 42).
- Tabii olarak amcazadem mebusun evine misafir oldum (AG, 177).
- Öyle mesuttum ki, İzmir'e girmemeyi hatırımdan bile geçirmiyordum, amcazademin şen, güzel kızlarıyla kırlarda dolaşiyor, tabii ve genç bir insan oluyordum (AG, 177).
- Amcazademin kızları beni istasyona getirdiler (AG, 177).
- Amcazademin küçük kızı Sabiha da istasyonda bir çığlık kopardı, boynuma sarıldı (AG, 177).
- İçimden bir şey Ankara'da amcazadelerimle beraber gezdiğimi haber aldı (AG, 180).
- İşin doğrusu, amcazadem o güzel kızla beni evlendirmek istedi (AG, 182).
- Hayır, herhalde amcazademle değil.
- Niçin ?

- Yavrurum, senin zihninin hakikat benim amcazademe takılmış, sen istiyorsan söyle, büyük bir sevinçle bu işi sana yaparım (AG, 182).
- O sabah tesadüfi olarak amcazademin sarışın kızından bir mektup ve bir resim geldi (AG, 194).
- Onun yanında orta yaşlı, ağabeyi tavırlı, sakin ve hissiz amcazade ve dost olacağım (AG, 201).

2.9.1.8. Avrat

- Ülen o benim avradım be. Senin köyünde ne işi var ? (YB, 91).

2.9.1.9. Baba

- Yanlarında uzun sakallı biri vardı, bunu babaları olmak üzere tahmin etti (Hİ, 55-56).
- Kızların, adada, babaları diye yanlarında birisini tahmin etmişti (Hİ, 67).
- Babalarının kendilerine bu kadar serbest bırakışı cihazları olmadığından birer aşık koca bulsunlar diye imiş (Hİ, 133).
- Babası Taceddin Paşa'nın aşırı kumar tutkusu kadar, çok zengin olduğu da söyleniyor, sürdürdüğü yaşam da bunu doğruluyordu (ESİ, 15).
- Bolşevik ne demek babacığım ? (ESİ, 21).
- Rahmetli babam, toprak satmayı sevmezdi (ESİ, 53).
- Çok... "Daha da fazlasını koparıyoruz" dedi babam...(ESİ, 60).
- Babam söyledi biraz önce...(ESİ, 61).
- Babam dedi ki, "Kurtuluş yoktur" dedi (ESİ, 62).
- Köşk daha babasının sağlığında haraptı (ESİ, 64).
- Kapıdan girer girmez, Ayşe'nin ilk sözü "Oh! ne büyük bahçe... Hepsi bizim mi babacığım?" diye sormak oldu (ESİ, 83).
- Kızımı yitirdiğim günler, bu değersiz anı, binlercesini itip en alttan çıkarak bana neden musallat olmuştu, anladınız!.. Bir an susup karşılık bekledi : "Benim kızım da böyle olursa..." diye düşündüm, o gün galiba, hiç farkına varmadan...Kız babası olarak etkilendim! Müthiş bir şeydi bu...(ESİ, 85).
- Bir kız babasının gene hiç farkında olmadan kapıldığı "Ya benim kızım da bu sapıklığa düşerse..." korkusunun müthiş öfkesi...(ESİ, 85-86).

- Babam, önlemeye çalışmadı ama, hiç istemedi yabancı bir kadınla evlendiğimi...(ESİ, 87).
- “Ben senin babanım” demeyecektim (ESİ, 89).
- Anasının ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Kamil Bey, saatlerden beri bahçede çalışmış, Ayşe de, küçük küreği, kovası, tırmığıyla babasına yardım etmişti... Ayşe “O zaman çiftlik olur mu burası babacığım ?” derken Dülger Cemil Usta çıkageldi (ESİ, 91).
- “N’olmuş babacığım n’olmuş ?” diye telaşla eteğini çeken Ayşe’nin başını okşadı : Yok bişey!.. Önemsiz! (ESİ, 92).
- Bunların hemen hepsi, Kamil Bey’in babası merhum Selim Paşa’yı iyi tanıyan insanlardı (ESİ, 95).
- Biraz soluklan! “Bahçe açıldı baba!” diye bağırınız (ESİ, 121).
- Babam söyledi efendim (ESİ, 199).
- Ayşe, annesinden izin almadan hiçbir şeye elini sürmezdi ki... Sonra babası küser de, ona resim kağıtları, güzel kalemler vermez (ESİ, 199).
- Duayı bir tamam ezberlediği gün babası ona ne verdi “biliyor musunuz ?” kocaman bir kalem verdi. Bir ucu mavi yazıyor, bir ucu kırmızı...(ESİ, 199).
- Babam diyor ki : “Eve hırsız girse hemen bağırır” diyor (ESİ, 201).
- Babam bana o baba kazın resmini de yaptı (ESİ, 201).
- Baban senin resmini de yaptı mı? (ESİ, 201).
- Babam beni tekrar götürecekti ama, annem : “Bitlenirsiniz!” diye izin vermedi (ESİ, 208).
- Babam dedi ki “Annenden hiçbir şey saklamayacaksın!” dedi (ESİ, 211).
- Akşam baban gelince istemeyi unutma! (ESİ, 213).
- Hayır, babasıyla övünecek... Çünkü kız çocukları babalarına düşkün olurlar (ESİ, 220).
- Öyle bir yerde bulunuyordum ki, bulunduğum yerde, rahmetli babam bile bana yardım edemezdi (ESİ, 233).

- ‘Babacığım, Kurtuluş Harbi sırasında siz nerede bulunuyordunuz ?’ diye sorsa...(ESİ, 236).
- Babası öldüğü zaman, Osmanlı bankasındaki parası, altın olarak bu rakamdan birkaç kat fazlaydı (ESİ, 252-253).
- Doğrusunu arar mısın babacığım, ben bu beyzadeyi de tanımıyorum (ESİ, 315).
- Bey ağabey bilsem söylemez miyim ? Neden böyle yapıyorsun babacığım ? (ESİ, 318).
- İstemesen de, yemek yerken su yanında bulunacak. Bana babamın vasiyeti böyle. Ekmek, birden adamın boğazına takılır, Allah etmesin, gidiverir (ESİ, 329).
- Baban sağ mı ? (ESİ, 329).
- Senin baban paşaymış. Öyle duydum.
- Evet.
- Baban paşaymış da, sen neden subay çıkmadın ? (ESİ, 330).
- Babasının sağlığında kalabalık konağı, uçsuz bucaksız yalısı, girenin çıkanın hesapsız olduğu köşkü kimin, nasıl idare ettiğini düşünür, şaşırırdı (ESİ, 367).
- Babası vaktiyle vurgunu vurmıştır (ESİ, 376).
- ‘‘Olmaz. Ramiz Efendi, babamın emektarıdır. Yolunu o bilir.’’, ‘‘Peki onu neden tuttular?’’, ‘‘Benim yüzümden...’’ (ESİ, 377).
- Nermin, paşa babası, bir sürü borçtan başka bir şey bırakmadan ölünce, bu korkunç fırtınanın evlerini ta temellerinden nasıl sarstığını dehşetle hatırladı (ESİ, 391).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, annesiyle babası arasında sevgi elçiliği yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- Ayşe için, babası, sözgelimi, kaybolan bir yeni oyuncak kadar önemliyse, gene bir şeydir. Kamil Bey Baba olmak ne güzel, diye düşündü. Birisinden mi duyduğunu, yoksa, bir yerde mi okuduğunu kestiremeden, ‘‘Baba olmak biraz da Allah olmaya benziyor’’ cümlesini birkaç kere tekrarladı (ESİ, 395).

- İşte baban! Al bakalım! (ESİ, 437).
- Çin ve Moskof, atalarımızın ve babalarımızın düşmanı idiler (GH, 58).
- Babam da bununla evlenmiş. Nihayet savaşa giderken babam ve annem, bu iki yüzüğü, bir başarı tilsimi sayarak parmaklarından çıkarıp bana verdikleri zaman :“Sakın bunun birini güzel bir Rus prensesinin parmağına takıp beraberce getirme.” dediler (GH, 96).
- İki gün sonra anne, baba ve Gönül Hanım ile Bahadır Bey'den ibaret Kaplanoğulları ailesi Tolun Bey'in Bebek'teki evine taşındılar (GH, 110).
- İhsan, Sarılar'da onun babasının İstanbul'da işgalde şehit olduğunu anlar anlamaz bütün çocuklara ve biçarelere yaptığı gibi buna da rakik ve kavi himayesini açmıştı (AG, 127).
- Oğlum Hasan'ın babası askerde şehit oldu (YB, 119).
- Emine, eğilip babasının elini öptü (YB, 138).
- İşte, babasının yanına çömeldi (YB, 139).
- Baban sana bir çare bulmuyor mu ? (YB, 143).
- Onun babası da sizin gibi askerdirdi (YB, 176).
- Hacı baban daima öyle söylemez mi ? (KYİ, 5).
- İrfan'ın babası Defterdar Galip Efendi karısını ve çocuklarına geçinecek kadar gelir bırakıp dört beş sene evvel vefat etmişti (KYİ, 30).
- ‘Ne yapayım ? Eve mi alayım ? Annem babam görürse sonra bana ne derler ?..’ (KYİ, 39).
- “Ananız babanız sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”
- “Niçin para etmesin! Kocaya annem varacak değil ya...Ben varacağım...” (KYİ, 40).
- “...Birbirini almazdan evvel babam da annemle böyle mektuplaşırlarmış...” (KYİ, 40).
- “Babasının liraları var da onun için...” (KYİ, 42).
- Babam kadar severim (KYİ, 66).
- Çünkü babam ve annem sonra bana çok kızarlar (KYİ, 67).
- Babamın sahipliğinden çıkıp onun etkisi altına mı gireceğim ?..(KYİ, 67).

- Sevgili annem babam, kardeşlerim, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).
- “... Rabbim bağışlasın. Baban yok bir daha senin gibisini ben nasıl doğurabilirim ?..” (KYİ, 102).
- Baba ve annesinin bitmeyen şefkatleri altında nazla büyütülmüş olan bir kız evlenince kadınlık hayatına ve ağır bir vazife altına girmiş olur (KYİ, 146).
- Merhum babam kadın düşkününü bir adamdı (MSS, 164).
- Merhum babam hakikaten kadın sarrafı bir adammış (MSS, 166).
- Şimdilik verdiğim karar şuydu : Babamın nasihatini tutarak inkardan ayrılmamak (MSS, 170).
- Annesinin kucağındaki yavru :
- “Baba pat!” diye çığlıklar kopardı (MSS, 172).
- Çocuğun üzerindeki öz babalığım kendimce geçerli olsa bile şimdiki sahte vaziyet gereği ben onu fakir bir ailenin yoksul kucağına terk etmiş bulunuyorum (MSS, 183).
- ‘Babacığım, üç hayduda karşı ben ne yapabilirdim ?..’ (MSS, 192).
- “Sus, sus. Babam duymasın. Merakından çıldırır...” (KK, 123).
- Babacığım, gözüm arkamda gidiyorum (KK, 144).
- “... Ne olur, babacığım, affediniz, affediniz.” (KK, 156).

2.9.1.10. Bacı

- Kardeşim, bizim Ayşe bacı beni evlenmeye bırakır mı ? (AG, 182).

2.9.1.11. Baldız

- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevcesini, baldızlarını – baldız...(Hİ, 132).

2.9.1.12. Birader

- Ziya'nın biraderi, yanındaki bir misafir ile bu sırada evden çıktığından camlı kapının gürültüsü Nezih'i saha-i hakikate düşürdü (Hİ, 41).
- Sandal hamamın o kadar yakınından geçti ki avdet ettikleri zaman Ziya'nın biraderi :
- Maşallah, bizim sandal rıhtımda da gidiyor! (Hİ, 43).
- Demek istiyorum ki... Yarın ben birader ile ineyim (Hİ, 45).

- Bu esnada Ziya'nın, biraderiyle birlikte evden çıkıp Kartal tarafından düdüğünü öttürerek yaklaşan vapura yetişmek için isticial ettiklerini gördü (Hİ, 45).
- Ziya'nın biraderiyle birlikte İstanbul'a inince tabii biletini o alırdı (Hİ, 50).
- Ziyanın biraderi de bu vapurda çıkmamıştı. Belki beraber geleceklerdi (Hİ, 52).
- Hatta Ziya'nın biraderi bile çıktı. Fakat o canı çıkması Ziya çıkmadı (Hİ, 54).
- Ziya'nın biraderiyle sofraya oturdular (Hİ, 55).
- Yemekte, hiçbir şeyden haberi olmayan Ziya'nın biraderi eğlenir gibi soruyordu :
- Gazinoda idiniz, değil mi ? Pazar sabahları pek kalabalık olur (Hİ, 58).
- Ziya'nın biraderi bu sözü söyledikten sonra burnunu silmek için mendilini yüzüne götürmüş olduğundan Nezih'in dudaklarındaki acı tebessümü göremedi (Hİ, 58).
- Biraderinin arkadaşlarından, Amca Behçet. Hani mektepte amca diye lakap takmışlar (Hİ, 84).
- Mektup yazıp veriyormuş; cevap alıyormuş evvelki hafta biraderin, Hüseyin Bey söyledi idi (Hİ, 84).
- İstanbul'a geldiğinin ikinci gecesini Nezih her zamanki dalgınlığıyla yemekte bütün ümitsizlikleri mahviçin düşünürken, biraderi ile dayısı arasında geçen bir muhavere, iptida müphem bir tesirden başlayarak yavaş yavaş nazar-ı dikkati celp etti (Hİ, 88).
- Müsveddeyi bile güzel bir kağıda yazmak merakıyla kağıt aramak için biraderinin yazıhanesini karıştırırken gözüne taahhütlü, açık bir mektup zarfı ilişti (Hİ, 90).
- Geçen pazar günü Server Bey biraderimizle bahçede benim amour'u görmüşsünüz (Hİ, 92).
- Bir aşık elini sıkmaktan içtinap ederseniz bir birader güveni kabul etmez misiniz? (Hİ, 99).
- Kızların adaya gidişleri, Ziya'nın biraderinin o sene adada köşk tutması sonra Nezih'in muhabbetini alevleyen halleri : Kızlara deniz hamamına giderlerken rast gelmesi, Operet Kumpanyası'nın adada oyun vermesi,

ertesesi sabah evlerinin önünden Ziya ile geçerken perdenin rüzgardan açılması; bütün bunlar hep ma-kabline merbut, her an değişebilirken, değişmemiş karışık, o kadar ki hali na-kabil birtakım tesadüfler değil miydi ? (Hİ, 126).

- Biraderinin küçüğüdür (KK, 32).

2.9.1.13. Biraderzade

- Bu kızların Maltepe'deki Diyapulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diyapulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin züğürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).

2.9.1.14. Büyükanne

- Büyükannesi Selma Hanımefendi, ikide bir sert ve kalın sesiyle evin içinde :
- “Bu çocuğa bir hal oldu; bu çocuk avareleşti!..” diye haykırıyordu (KK, 86).

2.9.1.15. Büyükbaba

- Büyükbaba, o gece torunu uyanıncaya kadar bekledi (KK, 85).

2.9.1.16. Damat

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evladı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damadımız mütevellilik edecektir (ESİ, 112).
- Siz olayların iç yüzünü bilmiyorsunuz, damat bey! (ESİ, 389).
- Ekseriya kızıyla, bazen damadıyla aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Damadınız delinin biri...(KK, 33).
- Biraz sonra gelin hanım kapıdan bütün güzelliğiyle gözükererek yüzü seçilemeyecek biçimde kapalı olduğu halde, kendisini izlemesi için İrfan'a eliyle nazikçe bir işaret eder. Damat yürür (KYİ, 140).
- İki vücudu birbiriyle kucaklaşmaya çağıran dayanılmaz bir kuvvetle, müthiş tehlikenin yaklaşmasından doğan büyük bir korku çarpıntısı arasında kalan gelin damat sanki kıyamet korkusu ile kendi kucaklaşmalarından alacakları zevki karşılaştırır gibi bir süre öyle kaldılar (KYİ, 141).
- Aynı durum, yüz örtüsü altında bunalan geline de oldu. Damat hemen gelinin önünde yalvarırcasına diz çökerek :
- “Efendim, zehirlenme dakikası geldi çattı...” (KYİ, 141).

- Damat, içindekilerin bu kadar inceden inceye anlaşılmiş bulunmasından gelen bir şaşkınlıkla çabuk bir cevap bulamadı (KYİ, 145).
- Bu kuyruklu sözünü işitince, gelin damat epeyce şaşaladılar...(KYİ, 148).
- “İşte hayırlı damat bu kadar olur...” (MSS, 168).

2.9.1.17. Dayı

- Nezih'in dayısı ile Şükrü de orada idi (Hİ, 68).
- İstanbul'a geldiğinin ikinci gecesi Nezih her zamanki dalgınlığıyla yemekte bütün ümitsizlikleri mahviçin düşünürken, biraderi ile dayısı arasında geçen bir muhavere, iptida müphem bir tesirden başlayarak yavaş yavaş nazar-ı dikkati celp etti. Dayısı diyordu ki :
- Tevekkeli, Koca Amca Bursa'dan dönmedi idi (Hİ, 88).
- Ziya Boğaziçi'nin tezyinatını anlatıyor, Nezih'in dayısı Nişantaşı'nda misafir gittiği konaktaki eğlenceyi hikaye ediyordu (Hİ, 109).
- Bu sözüne o kadar dikkat olunmadı. Şimdi lakırdı daha ilerliyor, dayısı devam ediyordu :
- En küçükleri var bir tane, ne uyanık şey, hepsi öyle ya zaten; başındaki saçı çenesinin altından ağzına kadar getirdi (Hİ, 110).
- Dayısı ona beraber gitmeyi teklif etmemiş miydi ? (Hİ, 110).
- “Büyük dayı, Seniha ablam gelmiş. İşittiniz mi ?” (KK, 149).
- “Frengistan'da pireyi arabaya koşarlarmış... Dayım söyledi...” (KYİ, 38).

2.9.1.18. Dayızade

- Cemal isminde şehit olan bir dayızadesi var (AG, 216).

2.9.1.19. Dede

- Babamı gavurlar öldürdüler, anam yok, dedem yok, beni nerelere bırakıyorsunuz, diyor ve mütemadiyen ağlıyordu (AG, 93).
- Denilebilir ki, hiçbir dede, torunlarını bu kadar derin bir şefkatle sevmeyizdi (KK, 36).

2.9.1.20. Enişte

- Bu cevap Nezih'i bir parça düşündürdü. Fakat mademki eniştesi yarım akşam gelecek. Ne zararı var ? (Hİ, 41).
- Ziya'yı da bunu düşünüyor zannederek eniştesinin o akşam da gelmediğini ihtar için sadece :

- Ey! dedi (Hİ, 44).
- Enişte Bey altına güç yetiremediği için gümüşe, bunun yanı sıra da porselen biblolarla meraklıydı (ESİ, 42).
- Hala hanım da, enişte bey de birkaç günden beri başka bir yere söz vermemesini tembihlemişlerdi sıkıca...(ESİ, 43).
- Genellikle enişte bey iş ilintilerini eve getiremiyordu (ESİ, 43).
- Enişte beyle çok içli dışlı görünüyor, kendi evinde gibi rahat davranıyordu (ESİ, 45).
- Kadınlarla enişte bey, İngiliz'le Kamil Bey'i yalnız bırakmak istemişler gibi, salonun öbür ucuna gitmişlerdi (ESİ, 47).
- Eniştesi, İngiliz'in kendisiyle konuşmak istediği konuyu neden açmamıştı önceden ?..(ESİ, 52).
- Enişteniz İbrahim Bey dostumuzdur (ESİ, 53).
- Bugünlerde acele bir şey satmak zorunda mıyım enişte bey ?.(ESİ, 54).
- Enişte Bey birden hatırlamış gibi gözlerini açtı :
- Anladım! Musul deyince anladım (ESİ, 55).
- Enişte bey önce bu "satmıyorum" sözünün kesinliğini sezememişti (ESİ, 56).
- Enişte bey demin tuvalete götürmüştü kızını...(ESİ, 61).
- Senin haberin yok enişte...(ESİ, 61).
- Enişte bey anlatıyor, Nermin, çenesini ellerinin üstüne dayamış dinliyordu (ESİ, 62).
- Rüşvet bile teklif etti Eniştem bana...(ESİ, 62).
- Kamil Bey'in gayet zengin bir akrabası var. Enişteleri... Müteahhit...(ESİ, 257).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Eğer Ararat vapuru La Fransez şirketinin malı ise, eniştemin evinde tanıdığım adam da aynı şirketin direktörü bulunuyorsa, o Fransız armatörü bana madrabaz bir herif gibi görünmediydi. Bizim eniştenin salonu hep düşmanlarla doludur (ESİ, 260).
- Halam söyledi. Artık o gazete ile, lütfen, ilişkinizi kesiniz. Enişte beyim sizi görmek istiyormuş (ESİ, 288).

- Aklınız, fikriniz gazetede... Enişte beyim “Bana iyi İngilizce bilen birisi lazım” demiş (ESİ, 288).
- Enişte beyim, ayrıca, bize yardım da edecek (ESİ, 289).
- Burasını enişte beyim buldu (ESİ, 383).
- Enişte beyime hemen telgraf çektim. Gazeteye uğramış Enişte beyim... Kapalıymış. Meraktan ölüyorduk. Allah razı olsun enişte beyimden... zahmet ettiler...(ESİ, 384).
- O kadını buldu enişte beyim...(ESİ, 384).
- Enişte beyim işin içyüzünü öğrendi (ESİ, 384).
- Enişte bey, ilk defa söze karıştı (ESİ, 385).
- Enişte Bey, başka dil bilmediği için Türkçe görüşüyordu (ESİ, 385).
- Biz mi ? Acayip! Enişte beyim yardımımıza koşmamış olsaydı, vapur parasını bulamayacaktım (ESİ, 386).
- Bunları Türkçe söylediğinden, enişte bey, atıldı :
- Rica ederim! Borç ne demek...(ESİ, 389).
- Enişte Bey, başını sallıyordu :
- Boşuna fedakarlık. Halanız kederinden hastalandı, Sabriye gecelerdir uyumuyor (ESİ, 389).
- Enişte bey, bunu anladı (ESİ, 389).
- Gülünç bir haldeyim enişte bey...(ESİ, 390).
- Enişte bey, bunu ayıpladı :
- Karınızın perişan haline bakıp üzülecek yerde, bir de gülüyorsunuz! (ESİ, 390).
- Enişte Bey elini iç cebine atmıştı (ESİ, 392).
- Enişte bey, eli hala iç cebinde beklerken Kamil Bey, karısına döndü :
- Hadi efendim! Güle güle...(ESİ, 392).
- Enişte beyim Harbiye Nazırı paşa hazretleriyle görüşmüş, bir şeyler yapacaklarını söylemişler (ESİ, 435).

2.9.1.21. Eş

- “Bugün sokakta eşiniz hanıma rast geldim... Yanındaki ufak kızdan tanıdım.” (MSS, 230).

2.9.1.22. Evlat-Evlad

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evladı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damadımız mütevellilik edecektir (ESİ, 112).
- “Hah bak işte gördün mü ? Evlat olacak... Anne bu kazaya nasıl uğradın, demiyor da... Beni buraya kendi keyfimle girmiş zannediyor.” (KYİ, 18).
- Allah’a emanet evlatçığım (KYİ, 102).
- “A evladım sen bizim Emsal’in ne kadar alık bir karı olduğunu bilmez misin ?..” (KYİ, 103).
- Bekle evladım bekle...(KYİ, 139).
- Fakat evladım ortalıkta bir kuyruklu telaşdır gidiyor...(KYİ, 139).
- Üç evlat doğurmuş bir kariyim bilmem mi hiç ? (MSSŞ, 169).
- Ali Baba bir yandan kımıldayamaz bir halde ağırlar, sızılar içinde gözyaşları saçarak oğluna çıkışır :
- ‘Hayırsız evlat... Beni o zebani heriflerin sopaları altında bırakıp da kaçtın.’ (MSSŞ, 191-192).
- O da sizin evladınızdır (KK, 106).

2.9.1.23. Gelin

- Kapıda görünen Nermin’e doğru süratle yürüdü : Sizi rahatsız etmedim ya, gelin hanım ? (ESİ, 191).
- Gelin hanım öyle istemiş...(KYİ, 136).
- Emeti Hanım sırtarak gelin güveye :
- “Aha da benim çifte kumrularım. Maaşallah...” (KYİ, 137).
- Yengenin bu tavsiyesine karşı gelerek gelin hanım, güvey beyin önüne küçücük bir kağıt bırakarak odadan çekildi. İrfan Bey kağıdı okurken yenge hiddetinden dudaklarını ısırıyordu (KYİ, 137).
- Gelin çekildi. Fakat eteğinin kulakları okşayan fişirtisi İrfan’ın kulaklarında hala tekrar ediyor, odaya yayılan gelin kokusu hala burnunu okşuyordu (KYİ, 137).
- Kocasının yanına gelmek için böyle uygun saat bekleyen gelin de hiç görmedim...(KYİ, 139).
- Bu inatçı gelin yüzünü göstermeden o pırıl pırıl elbisesiyle yok mu olacaktı ?..(KYİ, 140).

- Biraz sonra gelin hanım kapıdan bütün güzelliğiyle gözükerek yüzü seçilemeyecek biçimde kapalı olduğu halde, kendisini izlemesi için İrfan'a eliyle nazikçe bir işaret eder. Damat yürür (KYİ, 140).
- İki vücudu birbiriyle kucaklaşmaya çağıran dayanılmaz bir kuvvetle, müthiş tehlikenin yaklaşmasından doğan büyük bir korku çarpıntısı arasında kalan gelin damat sanki kıyamet korkusu ile kendi kucaklaşmalarından alacakları zevki karşılaştırır gibi bir süre öyle kaldılar (KYİ, 141).
- Bu sözleri o kadar titrek ve etkili bir dille söyledi ki o korkunç anın tesiriyle gelin de tepeden tırnağa titremeye başladı (KYİ, 141).
- Yoksa bu güzel gelin evvelce gördüğü o kadının çift yaratılmış benzeri ve hayali, perisi miydi ?..(KYİ, 142).
- Gelin hanım tatlı bir süzgünlükle :
- “Hakikati anlamak herhalde aldanmadan iyidir...” (KYİ, 142).
- Gelin devam ederek :
- “Sonra o kadın Beyoğlu’nda 151 numaralı eve girdi...” (KYİ, 143).
- Gelin yine devam etti :
- “Bu kızı kimden sorarak emniyet edip de bu derde girdiniz ?..” (KYİ, 143).
- Gelin bir müddet sustu (KYİ, 144).
- Söyledikçe güzelliğini artırarak iddiasında hak kazanacak gibi görünen bu avukat gelin evlenmeden önce kendi kendinin şiddetle aleyhinde bulunmak gibi garip bir hareketi nasıl izah edecekti ? (KYİ, 144).
- Gelin ince bir düşünceye delil olacak şekilde ince kaşlarını yukarı kaldırarak başladı :
- “Anlayışına göre, siz, iyi bir psikologsunuz...” (KYİ, 144).
- Sözlerinin göreceği anlayışı beklemek için gelin sustu (KYİ, 145).
- Gelin devam etti :
- “Evet böyle dediniz...” (KYİ, 145).
- Gelin damadın bu hararetili konuşmaları sırasında Yenge Emeti Hanım birkaç defa kuleye çıkmış, kapıdan dinlemiş ve aşağıya inerek kaşlarını oynatıp ağzını yaya yaya :
- “Aman Yarabbi hiç böyle balkonda... Dam üstünde gerdek görmedim. Hep gelin söylüyor. Oğlan dinliyor!..” (KYİ, 147).

- Bu kuyruklu sözünü işitince, gelin damat epeyce şaşaladılar...(KYİ, 148).
- O eve bir gelin hanımdan daha çok bir hastabakıcı, bir hizmetçi lazımdı (MSŞ, 223).
- Bu hakareti yeni gelin gizli odalarda birkaç damla ile mendiline içirdi (MSŞ, 224).
- Gelinliğinin sekizinci ayında evliliğinin yemişini karnında hissetti (MSŞ, 224).

2.9.1.24. Görümce

- Mehmet Ali'lerin önünden geçerken, Emine'yi görümcesiyle beraber kapının önünde görmeyeyim mi ? (YB, 113).
- Bu, Emine'nin ve görümcelerinin bulunduğu nokta idi (YB, 193).

2.9.1.25. Güvey-Güveyi

- Gelin bir evde kayınbabasından kaçır, güvey baldızının yüzünü tanımazdı (MH, 9).

2.9.1.26. Hala

- Hala hanım, kocalarını, görünüşte kılıbık, gerçekte pis zampara eden dediği dedik kadınlardandı. Gençliğinde sayılı güzellerden olduğunu anlatmak için iki kahkaha arasında “kızına bakın anasının nasıl olduğunu anlayın” diyordu (ESİ, 25).
- Nermin'in halası, Nişantaşı'nın en değerli kargir konaklarından birini satın almış, girişten başlayarak, tıka basa antika eşyalarla doldurmuştu (ESİ, 42).
- Hala hanım, Mari Antuanetin kanlı sonuna çok acıdığı için XVI.'ya bayılıyordu (ESİ, 42).
- Kamil Bey suratını asınca hala hanımı, Sabriye'yi, Nermin'i yardıma çağırırdı. Nermin'le Sabriye pek karışmadılar ama hala hanım, İngiliz'le kocasını, bir zaman desteklemeye çabaladı (ESİ, 56).
- Halamın çok üzüleceğini söyledi. Halamın hatırı için sizi satma işine yatırmalı imişim! (ESİ, 62).
- Halamın giderken biraz para bırakmaya kalkıştı, borç olduğunu da hemen ekledi (ESİ, 93).

- Bu kılıktaki bir kadın, bir gazete idarehanesine ne kadar yaraşmıyorsa, ipek çarşafı bir İstanbul hanımefendisi –söz gelimi, Nermin ya da, Nermin’in halasının kızı Sabriye- aynı idarehaneye o kadar uymuyordu (ESİ, 157).
- Kamil Bey, birdenbire karısı Nermin’i düşündü. Halası aracılığıyla karısı yüksek tabaka arasında bu işe pekala yardım edebilirdi (ESİ, 162).
- Bu sorular belki de, halasıyla, kızı Sabriye’yle konuşmalardan kalmıştı (ESİ, 195).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Bugün buraya halam geldi (ESİ, 288).
- Bunu sen mi söylüyorsun ? Yoksa hala hanım mı söyledi ?
- Halam söyledi. Artık o gazete ile, lütfen, ilişkinizi kesiniz. Enişte beyim sizi görmek istiyormuş (ESİ, 288).
- Halam dedi ki : “Koca Al-i Osman padişahı, veziri vüzerası ile şaşırmış da, birkaç kılıkuyruk mu doğru yolu bulmuş ?” dedi. Halam haklı (ESİ, 289).
- Halam etrafına baktı da sefaletimize gözleri yaşardı (ESİ, 289).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının kocası İbrahim Bey’le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Boşuna fedakarlık. Halanız kederinden hastalandı, Sabriye gecelerdir uyumuyor (ESİ, 389).
- Dün hareminiz hanımefendiyle halaları hanımefendiler bize gelmişlerdi (ESİ, 421).
- Hayır. Bir haftadan beri halamın hizmetçisi Eleni bizde kalıyor (ESİ, 434).
- Halam da gelecekti. Bir işi çıktı. Yargılamanın iyi gittiğini söylüyorlar (ESİ, 434).
- Fakat şimdi halamın evden çıkarmadığına inanıyorum (AG, 69-70).
- Halamın hiddetine, istiskaline tahammül etmeye karar verdim (AG, 73).
- Halam, darılma ama, bizim Padişah’a benziyor (AG, 73).
- Sen bilmeyeceksin de, kim bilecek ?
- Halam bilir (YB, 85).

- Emine'nin halası, bunları açıktan açığa söylemeyecek (YB, 101).
- Bir gece Ali Baba'nın küçük oğlu Şefik telaşla kulübeye girerek : 'Anne' demiş, 'şimdi gördüm. Bizim öteki evde mum yanıyor.' Ali Baba, karısı, Sağır Hala hep toplanmışlar, bahçeye çıkmışlar (MSS, 188).
- Hala : 'Yarabbi şükür, Allah bize ansızın bir kiracı göndermiş' diye ellerini kaldırmış, yüzüne vurmuş (MSS, 188).
- Sağır Hala hendeğe düşer kalır (MSS, 190).
- Burada, halası Necibe Hanımefendi'nin köşkünde misafirdirler (KK, 47).

2.9.1.27. Halazade

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazadesinin küçük kerimesini gördü (Hİ, 52).

2.9.1.28. Hanım

- "Hanım," dedim, "ne sessizlikle, ne de patırtıyla aramızda halledilecek bir aile davası olduğunu bilmiyorum." (MSS, 173).
- "Hanımcığım insaf et... lütfen..." (MSS, 173).
- "Peki hanım dediğiniz gibi olsun, ben Asyalı bir koca olmamaya uğraşacağım..." (MSS, 212).
- "Bak hanım, çok sevdiği karısının ağzından böyle müthiş bir onaylama işiten bir erkek Asyalı olsun, Avrupalı olsun, Amerikalı, Afrikalı, Avustralyalı dünyanın hangi kıtasından olursa olsun bu çirkin itirafı kocalık hissi ve gururuyla mümkün değil kaynatamaz..." (MSS, 213).
- "Rica ederim hanım..." (MSS, 213).
- "Hanım deminki itirafınızı bir daha tekrar eder misiniz?" (MSS, 213).
- "Hanım bugün her zamandan çok cüretkarsınız..." (MSS, 214).
- "Hayır hanım hayır..." (MSS, 215).
- Hanım, inatçı ve aşağılayıcı bir şiddetle yerinden fırlayarak :
- "Artık beni namusunuzun hamallığından kurtarınız..." (MSS, 215).
- "Hanım şimdi kadın, erkek hukukunu karşılaştıracak zaman değildir. Veriniz anahtarları..." (MSS, 216).
- Hanım, beyin vicdan derinliklerini ölçmeye uğraşır derin, içli, mıknatıslı bakışlarla onu süze süze :

- “Karşılık olarak siz de bana kütüphanenizin alt gözünün anahtarını vereceksiniz.” (MSS, 216).
- Hanım bu galibiyet başlangıcıyla mutlu ve alaycı :
- “Ne oluyorsunuz beyefendi ? Neden öyle renkten renge giriyorsunuz ?..” (MSS, 216).
- Hanım cebinden çıkardığı anahtar halkasını odanın ortasına fırlatır (MSS, 217).
- Mahcup bir teşekkür ile anahtarları iade edince hanım söz, şaka götürmez bir ciddiyet ve ağırlıkla :
- “Haydi bakalım ben emrinizi yerine getirdim...” (MSS, 217).
- Bey ezilip büzülerek :
- “Hanımcığım deminden şaşkınlıkla ne dediğimi bilmeden bir sözdür verdim...” (MSS, 217).
- Hanım acı, aşağılayıcı bir kahkaha ile :
- “Haniya parol donörünüz nerede kaldı ?” (MSS, 218).
- Hanım, böyle yenik, zayıf, çaresiz, bozularak kaçan kocasının arkasından birkaç sağanak galibiyet kahkahası salıverdikten sonra yatak odasına çekilir (MSS, 218).

2.9.1.29. Hatun

- Yengeyi bilmem, bizim hatun havadissiz gelmez (ESİ, 433).
- Pek dobradır benim hatunum...(ESİ, 433).
- Sözelimi, benim hatun, elini öpsem, delirdiğime hükmeder (ESİ, 442).

2.9.1.30. Hemşire

- İşte daha o zaman ben bildiğiniz amour’u, Cemil Bey de hemşiresi bulunan sarışın güzeli intihap eyledik idi (Hİ, 93).
- O vakit, bu aksülamel esnasında, Tepebaşı Bahçesi’nde, sevdiği bir kıza mektup verecek Nezih’in bir gün evvel taktığı yakalığın kirinden mahcup olacağını düşünememek gibi büyük bir kabahatte bulunan validesi ve hemşiresi için reva gördüğü sözlerden utandı (Hİ, 114).
- Nereye baş vurayım hemşire hanım ? (ESİ, 221).

- Karısı, hemşiresi, oğlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (MSŞ, 190).

2.9.1.31. Kardeş

- Bu kızların Maltepe'deki Diyapulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diyapulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin züğürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).
- Lakin İzmaru kendisinin kalkıp gittiğini fark bile etmemişti, kardeşleriyle alayından devam ediyor idi (Hİ, 112-113).
- Ankara'da senin kardeşin falan mı var yoksa ? (ESİ, 402).
- İyi bildin. Kardeşim orada (ESİ, 402).
- Rahmetli kardeşim kazancı idi. Adı Ramiz'dir. Benim adım Remzi...(ESİ, 428).
- Gönül Hanım kardeşinin samimi teessürlerini takdir ederek şunları ekledi :
- Mümkün değildir ki bir "Radloff"ta, bir "Le Coq"da bir Tatar'ın, bir Türk'ün heyecanı, duygusu bulunsun...(GH, 9).
- Altı yıl kadar piyano ve resim dersleri aldığını kardeşi söylemişti (GH, 12).
- Bu kül renkli mermerden levha, miladın 732 tarihlerine, yani Hicret'in 48'inci yılına doğru Tukyü Türkleri hükümdarlarından İltiriş ile İlbilge Hatun'un oğlu Kül Tigin'in sanını yaşatmak için büyük kardeşi tarafından yazdırılmış ve diktirilmiştir (GH, 71).
- Bu abidenin güneybatısında, bir kilometre mesafede, diğer bir abide daha vardır ki, o da Kül Tigin'in büyük kardeşi Bilge Kaan adına dikilmiştir (GH, 71).
- Bilirsiniz ki, Cengiz'in ölümünden sonra oğullarından Çağatay Han, büyük kardeşi Ögedey Kaan'ın fermanı ile Türkistan, Maveraünnehir(Amu-Derya'nın kuzeyinde, Araplar tarafından fethi ile İslam hakimiyeti altına girmiş ülkeler), Belh, Bedehşan ve Kaşgar bölgelerine Han seçilmişti (GH, 73).
- Yüzüğü kardeş sıfatıyla siz takınız (GH, 84).

- Gönül Hanım küçük bir nazlanmadan sonra bize evvela, şimdi adını hatırlayamadığım Fransız bestecilerinden birinin serenadını çaldı ve kardeşinin ısrarı üzerine İran ve Rus musikisiyle karışık Tatar havaları dinletti (GH, 86).
- Halbuki, darılma kardeşim ama, bu gazelde, insanlık hissinden bile eser göremedim...(GH, 87).
- Her genç, ecnebi muhabirlerini arıyor, her kadın kocasının, kardeşinin davet ettiği ecnebilere bu hakikatleri anlatıyor (AG, 31).
- İki kardeş ev tutsunlar, gitsinler, yoksa Peyami'nin Malta'ya götürüleceği muhakkak (AG, 56).
- Bunlarla ilk temasımızda Ayşe'nin, Binbaşı Cemal'in kardeşi olduğunu, İngilizlerden kaçtığını söylemek mecburiyetinde kaldık (AG, 80).
- Hatta kardeşi Cemal'in yaralarından, harp menakıbından ihtilal sergüzeştlerinden bahsederken sesinde titreyen kardeşten ziyade kadın gururu benden de bahsederken hasıl olsun (AG, 101).
- Sarılar'dan kardeşi Kezban cephaneye arabalarına takılmış buraya gelmiş; Mustafa'ya söyle, dönen arabalarla kızı köye göndersin (AG, 126).
- “Yavaş kızım kardeşin uyanacak...” (KYİ, 7).
- Kardeşlerim, hizmetçiler hep bindik...(KYİ, 84).
- Sevgili annem babam, kardeşlerim, zavallı dadım ağzına kadar dolu bir su sarnıcına dönen odaların içinde kim bilir ne yürekler acısı feryatlarla boğulmuşlardı ? (KYİ, 93).
- “Fakat söylediğiniz bu son sırrımı... Affedersiniz annem... Kardeşim bile bilmiyor.” (KYİ, 123).
- Besbelli bize çıkacak kızın kardeşi olmalı dedim (KYİ, 132).
- Sonra modern binanın önünde rastladığı delikanlı kendi kardeşidir (KYİ, 147).
- İki kardeş, uzun uzadıya dertleşirler, hasbıhal ederlerdi (KK, 32).

2.9.1.32. Karı

- Gördüğü karaltıların serseri torpil olup olmadığını daha kolay anlamak için dürbününü kullanmaması, batan geminin hikayesini dinledikten sonra

telaşlandığını, çevresine, özellikle de karısı Nermin'e, sezdirmek korkusundandı (ESİ, 9).

- Karısı dört aylık gebeydi (ESİ, 9).
- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karısıyla kızının pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Nermin'in torpillenme tehlikesi karşısında bile, hiçbir hesaba dayanmadan, "Kamil bizi kurtarır" demesi çok hoşuna gitmişti. Kolunu karısının beline doladı :
- Kaç kez söyledim size Nermin! Serserinin hiçbir çeşidinden korkulmaz, isterse torpil olsun! (ESİ, 17).
- Dış görüntüdeki rahatlığa rağmen karısının tehlikede olması duygusunu bastıramadı (ESİ, 62).
- Kamil Bey, karısıyla kızını buralardan geçirip Bağlarbaşı'ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).
- Karısı bir başkasını severek altı yaşındaki kızını alıp gitmiş, o zamandan beri de Fuat Mahir Bey'i gören olmamıştı (ESİ, 66).
- Kamil Bey, karısının yüzüne anlamadan baktı (ESİ, 100).
- Benden şikayetçi değilsin ya, karıcığım ? (ESİ, 100).
- Karısı "Safa geldiniz" demeye uğrayacakmış ama, kendisi "Henüz yerleşmemişlerdir" diyerek...(ESİ, 105).
- Bir karısı var, dünya-ahret kardeşim olsun, melek-melaike sanırsın...(ESİ, 123).
- Karısı... Nedime Hanım, dergiyi kapatmak istemedi (ESİ, 130).
- Karısı dergiden bir şey kazanabiliyor mu bari ? (ESİ, 130).
- Karısı gazetecilik yapıyormuş (ESİ, 151).
- Salonda bulduğu karısının ellerini tuttu (ESİ, 154).
- İhsan'ın karısı Nedime Hanım'ı merak ediyor, yenik Osmanlı İmparatorluğu'nun işgal altındaki başşehirinde gazetecilik yapan bu Türk kadını gözü önüne getirmeye çalışıyordu (ESİ, 157).

- Kendisi gibi ak saçlı bir karısı, bir de üniversitede felsefe okuyan gözlüklü kızı vardı (ESİ, 158).
- Kamil Bey, birdenbire karısı Nermin'i düşündü. Halası aracılığıyla karısı yüksek tabaka arasında bu işe pekala yardım edebilirdi (ESİ, 162).
- Karınız ?
- O da şapka giyerdi. Fakat her yerin sosyal zorunlulukları var (ESİ, 170).
- İhsan bir gün bana :“Karıcığım, dedi, düşününe düşününe bak ne buldum...” (ESİ, 188).
- Anlatacağım! Karısı doğuracakmış...(ESİ, 216).
- İhsan, karısının elini, bir kabahat yapar gibi çekinerek okşamıştı, kapıya bakıp...(ESİ, 220).
- Karısının ayağa kalkması da, bu duyguyu kuvvetlendirmesine yaradı (ESİ, 223).
- Kapı örtülünceye kadar karısının arkasından baktı (ESİ, 223).
- Demin karısının oturduğu koltuğa oturdu. Avuçlarında karısının etinden kalan şevetli ılıklığı, yüreğinde, başından böyle işler geçmeyenlerin asla anlamayacakları, taşınması zor gücü sevinçle duyuyor, kibirleniyordu...(ESİ, 223).
- “Bunlar hep bekar da ondan galiba, diye düşündü; karısı, çocuğu olmazsa, insan, vatanını asla, yeteri kadar sevemiyor.” (ESİ, 270).
- Kamil Bey, karısının yüzüne saygıyla baktı (ESİ, 286).
- Kamil Bey, karısının yüzünde, bir şeyler araştırarak öylece durdu (ESİ, 286).
- Hemen yat karıcığım! Yemekten sonra hemen yatağa gir. Ben sana ıhlamur kaynatırım. Terlersin! (ESİ, 287).
- Kamil Bey ne yapacağını şaşırarak, karısının elini tuttu (ESİ, 289).
- Bir vatan kaybediyoruz, karıcığım, bunun anlamını kavrayamadığına eminim (ESİ, 289).
- Biz burada kalacağız, karıcığım, bu kırmızı yün kazağınızla siz burada oturacaksınız (ESİ, 290).
- Yanılıyorsunuz, karıcığım, ben şimdi de zenginim (ESİ, 290).
- Arkadaşımın karısıdır.
- Arkadaş karısı, demek ? Arkadaşınız kim ? (ESİ, 298).

- Geç efendim, geeeeç! Yazıcıya döndü : Yazdın mı ? Arkadaşının karısı olduğundan tanıdığını...(ESİ, 299).
- Oysa şu anda karısıyla kızı da sayıldığı halde, hiçbir insanın varlığına katlanacak kudreti yoktu (ESİ, 325).
- “Nermin! Karıcığım!” diye inledi (ESİ, 337).
- “Nermin, karıcığım!” diye tekrar inledi (ESİ, 338).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının kocası İbrahim Bey’le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- “Görüyorsunuz ya karıcığım! Vallahi başka çare yoktu!” (ESİ, 339).
- Karısı acaba duydu mu ? (ESİ, 339).
- Aç kalmak ihtimalini unutarak karısının, bu fedakarlığı yapacak kadar kendisini sevip sevmediğini araştırdı (ESİ, 350).
- Kamil Bey, bir an belli belirsiz sendeleyip karısı Nermin’le göz göze durdu (ESİ, 382).
- Sanki karısının kendisini aramaya çıkıp buraya gelmesi kesinlikle imkansızmış gibi...(ESİ, 382).
- Karısının ağzında daima şiire benzettiği Fransızca, şimdi bir işkence aletine dönmüştü (ESİ, 383).
- Kamil Bey, elini karısının omzundan çekti, nereye koyacağını bilemeden, bir an öyle tuttu, sonra, ayıp bir şey saklar gibi, yanına salıverdi (ESİ, 384).
- Buna o kadar sevindi ki, Nermin’in ıstırabı, Ayşe’nin ağlaması, enişte beyin kasıntısı, İngiliz yüzbaşısının soğukluğu, Burhanettin Bey’in aptal kurnazlığı hatta, fukaralığının karısı tarafından insafsızca yüzüne vurulması falan, pek değersiz şeyler haline geliverdi (ESİ, 387).
- Enişte bey, bunu ayıpladı :
- Karınızın perişan haline bakıp üzülecek yerde, bir de gülüyorsunuz! (ESİ, 390).
- Kamil Bey, karısının karşılık vermesini beklemeden kesip attı :
- Param var (ESİ, 392).

- Karısının ıslak gözlerini hatırladı (ESİ, 393).
- Uzun zaman karısına yazacağı mektubu tasarladı : “Sevgili karıcığım, her şeyden önce beni affetmeni ellerini öperek yalvarıyorum...” (ESİ, 394).
- Nermin mektubu okurken... “Sevgili karıcığım, her şeyden önce beni affetmeni...” (ESİ, 394).
- Her bulduğunu ilk defa beğeniyor, biraz vakit geçince, tekrar birinci cümleye dönüyordu : “Sevgili karıcığım, her şeyden önce beni affetmeni...” (ESİ, 395).
- Üst üste : “Hay senden razı olsun karıcığım!” diyor, hediyeleri nereye koyacağını bilemiyordu (ESİ, 412).
- Pipolardan enikonu iğrenen karısının bunları göndermeyi nereden akıl ettiğine şaşıtı (ESİ, 413).
- Bir sarı zarf çıkardı. “Hay aklınla yaşa karıcığım!” (ESİ, 413).
- Oysa, bunların hepsinden çok Ayşe'nin resimleri de beraber, hepsinden ziyade, karısının el yazısına sevineceğini anlıyordu (ESİ, 414).
- “Sevgili karıcığım,
Her şeyden önce ellerini öperek affını dilerim...” (ESİ, 414).
- Şimdi, karısıyla yabancılar önünde konuşurken bu acemilikten bol bol yararlanacaktı (ESİ, 419).
- Yarın, öbür gün karınızla çocuğunuzu alır, yeni görevinize doğru yola çıkarsınız! (ESİ, 422).
- “Öyleyse, biz bir cesur adamız karıcığım” dedi, “öyle de kalacağız!” (ESİ, 426).
- “Canımı sıkacak haberleri sen vermeyiver. Başkasından duyayım. Yoksa ben senden bu gidişle soğuyacağım, karı!” derim (ESİ, 433).
- Kamil Bey, karısının resimleriyle ilgilenmesini, onları görmek istemesini pek istedi (ESİ, 436).
- Ramiz Efendinin karısı bunları görünce, çok bilmiş çok bilmiş başını salladı :
- Demek müjdeyi aldınız ? Bu ziyafet onun şerefine...(ESİ, 438).
- Ramiz Efendi'nin karısı Fatma Hanım, bit görmüş bir titiz kadın gibi gözlerini kısarak subaya baktı :
- Siyasi ne demek ? Ben siyasi falan bilmem...(ESİ, 438).

- Karısı, hiç görmediği, tanımadığı biri gibi, bir uzaklaşıp bir yaklaşıyordu (ESİ, 440).
- Karınız... Pardon yenge hanım için...(ESİ, 441).
- Bu, Mehmet Ali'nin karısının sesidir (YB, 53).
- Meğer Mehmet Ali'nin karısı doğuruyormuş (YB, 64).
- İçimden, "Muhtarın kötürüm karısı artık ölebilir," diyorum (YB, 179).
- İrfan öldüğüne o kadar üzülüyor; sevgili karısının yüzünü görememek onu üzüyordu (KYİ, 140).
- Yenge çekilince, İrfan sabah yıldızları kadar parlak bir güzelliği olan karısının önünde taparcasına dik çökerek:
- "Bana senin gibi eşsiz bir güzellik verdiği için 'Haley'i kutsarım," dedi (KYİ, 148).
- Karım bana hakim, kayınbabam eski gelenekte...(MSS, 153).
- Karım bu hakimiyetin altında bana candan tutkundur (MSS, 153).
- Yalnız zor katlandığım bir işkence var, karımın aşırı kıskançlığı...(MSS, 153).
- Biraz süslenince galiba çok yakışıklı oluyorum da başka kadınlarca beğenilmek hırsına düştüğümü sanarak karımın kıskançlık damarları bütün bütün depreşir (MSS, 154).
- "Karıcığım, korkma senin elinden beni kimse alamaz. Ben sana sonsuza dek gönüllüyümdür..." (MSS, 154).
- İçeride kaynanam, kayınbabam, karım, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopil var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynanamın, karımın gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MSS, 156).
- Tatmin olunamayan bu aşk hırsı sonunda bana da bir sinir hali getirdi, karımın densizliklerine tahammül edememeye başladım. Sabrım azalıyor. Ara sıra atıyoruz. Karım her zaman söz dinleyen kölesinin böyle dik başlılığa kalkıştığını görünce şaşalıyor (MSS, 157).
- Bu tehlikeli sıkıntı aman vermez kıskançlığıyla karımın bana çektiği işkenceden doğuyor...(MSS, 157).
- Karım bu işaretleşmeyi bir delikten gördü mü ? (MSS, 158).

- Karım iki gün sonra eve döndü (MSŞ, 164).
- “Ne bileyim karıcığım. Ne yüzünü gördüm. Ne de konuştum.” (MSŞ, 165).
- Karım kinayeli bir sesle :
- “Gün doğmadan neler doğar...” (MSŞ, 165).
- Çok karı almış bırakmış. Ben şeriata uygun olarak aldığı dördüncü karısından olmuşum (MSŞ, 166).
- Karım yeri geldikçe acı imaları, ters sözleriyle beni iğnelemekte fırsat kaçırmıyor (MSŞ, 166).
- Karım hakkında duyduğum insafın bir zerresini bana göstermiyor (MSŞ, 166).
- Karım her gün dırıltı çıkarmak için mevzu hazırlar (MSŞ, 167).
- “Karıcığım affedersin, nasılsa aklımdan çıkmış, dönerken ilacı almayı unutmuşum.” (MSŞ, 167).
- Öfkeden karımın benzi atarak :
- “Ne gülüyorsun Hüsnü ? Annemin ölümü seni bu kadar neşelendireceğini tahmin etmezdim doğrusu...” (MSŞ, 167).
- Karımın evde bulunmadığı bir gündü (MSŞ, 168).
- Üç evlat doğurmuş bir karıyım bilmem mi hiç ? (MSŞ, 169).
- “... Ben yarı ebe bir karıyım. Köyde rençper Mustafa'nın karısı Ziliha'yı sıkışınca ben doğurttum.” (MSŞ, 170).
- Her durumda karımla aramızda kopacak kıyamete göğüs germeye hazırlanmalıyım (MSŞ, 171).
- Bu dalgınlığın sebep olduğu sakarlıklar karımın dikkatini çekmeye başladı (MSŞ, 171).
- Öfkesinden yüzü horoz ibiğine dönen karım anasına bakarak :
- “Anne ağlanacak hale gülüyorsun...” (MSŞ, 172).
- Karım meydanda yoktu (MSŞ, 173).
- Yarım saat geçmeden karım alnında bir çatkiyla odaya girdi (MSŞ, 173).
- Karım küçük bir iniltiden sonra :
- “Senin aleyhine inkar kabul etmez sayısız açık deliller var.” (MSŞ, 174).
- Karım bir hasta süzgülüğü ve acı bir gülümseme ile yüzüme bakarak :

- “Kaç zamandır geçirdiğin gülünç ve acıklı dalgınlıkları ne ile açıklayacaksın ?..” (MSS, 174).
- Karım uyduracağım yalanı karşılar bir inanmamazlık alayla :
- “Biliyorum” dedi (MSS, 174-175).
- Karım sessizlik kararını bozarak gözlerinin yaşını mendiline içire içire haykırmaya başladı :
- “Bu mektep çocuğu yalanlarını bırak, acele ile pek beceremiyorsun...” (MSS, 175).
- Gittikçe karımın suçlamaları kuvvetleniyor, benim savunmalarım gülünç oluyordu (MSS, 175).
- Ben karımın sorgulamalarında suçumu şiddetle inkar etmiştim (MSS, 180).
- Karım gözyaşlarını saçarak kollarımın arasına düştü (MSS, 180).
- Biz karımla bu huzuru bulmuştuk (MSS, 181).
- Lakin bencesi de şöyle : Karımın da evvelce işaret ettiği gibi hamilelik süresi benim Servinaz’la kaldığım geceye günü gününe uygun geliyor (MSS, 183).
- Bir gece Ali Baba’nın küçük oğlu Şefik telaşla kulübeye girerek : ‘Anne’ demiş, ‘şimdi gördüm. Bizim öteki evde mum yanıyor.’ Ali Baba, karısı, Sağır Hala hep toplanmışlar, bahçeye çıkmışlar (MSS, 188).
- Karısı, hemşiresi, oğlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini çil yavrusu gibi dağıtır (MSS, 190).
- Karısı dut ağacının altında bayılır (MSS, 190).
- Bir koca karısına sadakatsizlik eder. Bunu alem bilir, yalnız karısı bilmez. Bir kadın kocasını aldatır. Bu namussuzluğu çokları duyar, lakin zavallı koca hakikatten haberdar olamaz (MSS, 211).
- Her koca karısının, her kadın kocasının sadakatsizlik sırrını tamamıyla açık bilse ve yahut müsaadenizle söyleyeyim ki sezdiğini, bildiğini büsbütün dışarı vursa pek çok evler barklar gürül gürül yıkılır (MSS, 212).
- “Ben sizi sevdiğim zaman siz başka bir adamın karısı idiniz...” (MSS, 212).
- “Bak hanım, çok sevdiği karısının ağzından böyle müthiş bir onaylama işiten bir erkek Asyalı olsun, Avrupalı olsun, Amerikalı, Afrikalı, Avustralyalı

dünyanın hangi kıtasından olursa olsun bu çirkin itirafı kocalık hissi ve gururuyla mümkün değil kaynatamaz...” (MSS, 213).

- Birinci karınızın üzerine yaptığınızı bana da yapmanızın ihtimali yok mudur ? (MSS, 213).
- “Karımsınız. Namusumu taşıyorsunuz. Şüphe ettiğim anda bütün kilitli yerlerinizi aramak hakkına sahibim.” (MSS, 215).
- Karısının midesini has ekmeğe alışması günahından sakınmak için eve aşevinden fodla getirir (MSS, 227).
- İshak Efendi karısının her halinden memnundu, ama küçük kız Saadet’ten hoşlanamıyordu (MSS, 227).
- “Euzü billahi mineşşeytanilracim... Benim karı orada ne yapıyordu ? Söyle efendi söyle ?” (MSS, 230).
- “Başları açık birtakım delikanlılar karınızın koltuklarına girdiler. Dört tarafı camdan bir küçük köşke çıkardılar.” (MSS, 230).
- “Allahım sabır ver! Ya sonra karım nereye kayboldu ?” (MSS, 230).
- “Allahım beni cinlerden koru. Nereye gitti benim karı şimdi ?” (MSS, 231).
- Ona sordum : Bu camdan köşke binen hanımlar nereye gittiler ? Çünkü karınız yalnız değildi (MSS, 231).
- O akşam İshak Efendi karısının fahişeliğini mahalleye ilan etti (MSS, 231).
- Sonra Belkıs, mebusun karısı Belkıs Hanım...(KK, 79).
- Servet Bey’le karısı hayretle birbirlerinin yüzüne baktılar (KK, 99).
- Odacının karısı şimdi memlekette şöhretli, mevkiliydi (MH, 15).

2.9.1.33. Kaynana

- Kaynanam dırdırcı, benim en ufak kusurlarımı büyüteçle büyüterek kızını aleyhime tıka basa doldurur (MSS, 153).
- Kaynanam bu kadının türünün dırdırcı, dedikoducu bir tipidir (MSS, 155).
- Kaynanam üç çeyrek asırlık göçmüş kocasından hala emin değil (MSS, 155).
- İçeride kaynanam, kayınbabam, karım, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopye var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynanamın, karımın gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MSS, 156).
- Kaynanam biraz rahatsız (MSS, 167).

- Kaynanam beni büsbütün mahcup bir vaziyete düşürmek için katıla katıla güldü (MSS, 172).
- Şimdi kaynanasının kirli donlarına bir de çocuğun bezleri eklenmişti (MSS, 224).

2.9.1.34. Kaynata

- Her şeyde hür fikirli olan babası da, bu geceyi dışarıda geçirişleri asla mazur göremiyordu; Servet Bey, ya ailevi ve terbiyevi bir kanaat eseri olarak veyahut sadece babalık hissiyle bu hususta her nasılsa kaynatasıyla birleşiyor ve karısının endişelerini haklı buluyordu :
- “Ben demiyorum ki, gezmesin, eğlenmesin,” diyordu (KK, 16).
- Servet Bey ise, her zaman kaynatasının aleyhinde bulunmaya hazırды (KK, 134).
- Kaynatasının bu mağrur ve azametli cevabı Servet Bey’i büsbütün çıldırtmıştı (KK, 135).

2.9.1.35. Kayınbaba

- Karım bana hakim, kayınbabam eski gelenekte...(MSS, 153).
- İçeride kaynanam, kayınbabam, karım, ben, bir de aramızda iki yaşında bir kopil var, Ayşe Kadın, Servinaz iki hizmetçi (MSS, 155-156).
- Kayınbabamın ve benim hizmetimize o bakar (MSS, 156).
- Kayınbabamla ben onun yüzünü şöylece bir kaçamak suretiyle nadiren görürüz (MSS, 156).
- İhtiyar, tutucu, bunakça bir kayınbaba ile eğitim devriminin dışında kalmış dırdırcı, bencil, kadınlar arasında boğuluyorum (MSS, 157).
- Kayınbabam yarı bunak bir ihtiyar, oturduğu yerde dalar dalar uyanır...(MSS, 159).
- Şimdi biz harem tarafında üç canız. Kayınbabam, Servinaz, ben (MSS, 159).

2.9.1.36. Kayınpeder

- Servet Bey, geniş satrançlı robdöşambri ile kayınpederinin odasına girdi :
- “Beni istetmişsiniz, efendim,” dedi (KK, 73).
- Servet Bey, ancak birer saniye devam eden bir müddet zarfında üç mektuba sırayla göz gezdirdi; sonra tıpkı kayınpederinin yaptığı gibi, kağıtları lakayt bir tavırla sedef kakmalı çekmecenin üstüne bıraktı (KK, 73-74).

- Servet Bey, sözlerinin sonuna doğru her nasılsa, kayınpederinin halindeki melale dikkat etti; ihtiyarı çok hırpaladığını anladı :
- “Mamafih, emredersiniz, hemen yarın Seniha’yı çağırırız,” dedi (KK, 77).
- “Kayınpederiniz nasıl ?” diye sorduğu vakit o epeyce gülmüş :
- “Maatteessüf, hala ölmedi; biçare adam, bir türlü Azrail bile alıp götürmek istemiyor!” demişti (KK, 212).

2.9.1.37. Kayınvalide

- Kayınvaliden hanım karar verdi (KYİ, 139).

2.9.1.38. Kerime

- Nezih şimendiferin çıktığını görür görmez doğru Mösyö Diypulo’ya koşacak, servetini haber verecek, ortanca kerimesi Matmazel İzmaru’nun dest-i izdivacını isteyecekti (Hİ, 131).

2.9.1.39. Kız

- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karısıyla kızının pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Hala hanımın, Nermin’den iki yaş küçük Sabriye adında bir kızı vardı (ESİ, 25).
- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla “satmayacağım” diyerek kızıyla karısını tehlikeye düşürmekte olup olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- İstanbul’daki İtalyan Büyükelçiliği müsteşarının güzel kızıyla -1900’de evlenip Avrupa’ya yerleşmişti (ESİ, 66).
- Kızımın ödü kopar orman gibi bahçede...(ESİ, 72).
- Yol boyu Ayşe’nin aralıksız sorularıyla geçmiş, Kamil Bey kızının meraklarını elinden geldiği kadar karşılamaya çalışmıştı (ESİ, 82).
- Kamil Bey boş bulunmuş, kızının bu benzetmesini akıllılığına vererek çok beğenmişti (ESİ, 82).
- Kızımı yitirdiğim günler, bu değersiz anı, binlercesini itip en alttan çıkarak bana neden musallat olmuştu, anladınız!.. Bir an susup karşılık bekledi :

“Benim kızım da böyle olursa...” diye düşündüm, o gün galiba, hiç farkına varmadan...Kız babası olarak etkilendim! Müthiş bir şeydi bu...(ESİ, 85).

- Bir kız babasının gene hiç farkında olmadan kapıldığı “Ya benim kızım da bu sapıklığa düşerse...” korkusunun müthiş öfkesi...(ESİ, 86-87).
- Bu kılıktaki bir kadın, bir gazete idarehanesine ne kadar yaraşmıyorsa, ipek çarşafı bir İstanbul hanımefendisi –söz gelimi, Nermin ya da, Nermin’in halasının kızı Sabriye- aynı idarehaneye o kadar uymuyordu (ESİ, 157).
- Bu sorular belki de, halasıyla, kızı Sabriye’yle konuşmalardan kalmıştı (ESİ, 195).
- Resmi yapılırken pek usludur. Hiç de yorulmaz. Değil mi kızım ? (ESİ, 209).
- Sen daha güzelsin kızım (ESİ, 211).
- Nerde bu hatun yahu! Hani benim Nedime kızım ? (ESİ, 214).
- Biricik oğlunu Rum çeteleri, sırf Niyazi’den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kızının ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Bir tane kızım var (ESİ, 298).
- Oysa şu anda karısıyla kızı da sayıldığı halde, hiçbir insanın varlığına katlanacak kudreti yoktu (ESİ, 325).
- Bir zaman sonra kendi kendinden utanarak açıkladı : “Nedime Hanım’ı takdir ediyor, kızının ona benzemesini istiyordu...” (ESİ, 396).
- Sahi... “Bir kızım var” dedindi. Çocuk olduğu iyi beyim... Çocuk karının yularındır. Karı milleti evinde oturur da çocuğu ile avunur (ESİ, 400).
- Kamil Bey kızının yüzünü görür görmez, “Ayşe!” diye inledi. Sanki yıllardan beri görmediği kızı, birdenbire bir köşeden kucağına hoplamıştı (ESİ, 413).
- Hayır! Kızımın resmini yollamışlar. Baksana...(ESİ, 413).
- Nur topu gibi bir kızınız var (ESİ, 421).
- “...Kızının resmini aldı. Gel bakalım Ayşe kız! –Fransızca olarak sordu ve adeti üzere şahadet parmağını kızının burnuna değırdi- Anladın mı benim sevgili küçük Karmen’im ?” (ESİ, 426).
- Önceki gün Arif Paşaların büyük kızı uğradı (ESİ, 435).
- Kızım doğururken öldü (YB, 119).

- Kızın ne diyor ? diye sordum (YB, 153).
- Bir şeye yanmam, efendi baban sütlaç istedi. Bizim kız içine vanilya koydu (KYİ, 13).
- Kız bugün yemek pişirdi (KYİ, 13).
- “Hasna, kızım, git Zehra’ya söyle bize iki kahve pişirsin...” (MSS, 187).
- Emine Hanım’ın kızı Zehra bu ara elinde kahve tepsisiyle gelir (MSS, 190).
- Ekseriya kızıyla, bazen damadıyla aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Kızı yanına gelir gelmez doğruldu (KK, 102).

2.9.1.40. Kız kardeş

- Kız kardeşim Büyükada’da oturuyor! (ESİ, 35).
- Kız kardeşleri, sessiz sessiz ağlıyordu (YB, 55).
- Beyefendi, kız kardeşiniz, anneniz akşama kadar evde nasıl vakit geçiriyorlar, hiçbir gün bunu düşünmek sıkıntısına katlandınız mı ? (KYİ, 89).
- İlle o iki kız kardeşler yok mu ? (KK, 79).

2.9.1.41. Koca

- Kocasının inadını kırmak için yardımını istemiş...(ESİ, 62).
- Kocasının, burasını, böyle oturulur hale getirebilmek için ne kadar didindiğini fark etmediği gibi, başarısı karşısında “Hayat adamı oldum” diye ne kadar sevindiğini de sezemiyordu (ESİ, 90).
- Hala hanımın kocası, böyle işsiz, güçsüz dolaşmasını uygun bulmayarak Hariciyede bir memuriyet istemesini salık verdi (ESİ, 95).
- Dava açmasaydı da, kocası hapisteyken bir zampara bulsaydı daha mı iyi olurdu ? (ESİ, 128).
- Tanıştıklarından bir ay sonra hesap görmeye gelen Kamil Bey’in arkasından “Nedime Hanım kocasının yerini boş bırakmadı ağa! Ne dersin ?” demeye yeltenen katibini az kalsın bir tokatta öldürecekti (ESİ, 183).
- Kocasının dışarı çıkmasından faydalandı :
- Gazete sizi yoruyor mu efendim ? (ESİ, 195).
- Kocasını eskiden beri çocuk gibiydi (ESİ, 208).

- Avrupa'nın en ünlü otellerinde, kibar salonlarında pek beğendiği kocasının, mahalle kahvesinde, bir sürü arsız çocuğun kahkahalarla gülererek Karagöz seyretmesini gözünün önüne getirdi (ESİ, 208).
- Kocasının, “Siz gelmiyor musunuz ?” sorusunu öncelikle anlamadı, sonra gülümsedi :
- Siz çıkınız! Ben şunları kaldırayım da gelirim. Hanımefendi, kusuruma bakmazlar...(ESİ, 208).
- Nedime Hanım, o gün ilk defa, kocasının gözlerine bakarak yavaşça sormuştu (ESİ, 219).
- Nedime Hanım, kocasının bu en yakın arkadaşını teselliye hazırlanarak gülümsedi :
- Bahse girerim ki, Ahmet Bey'in yanına bugün, budala bir hafiye gelerek ağzını aramaya kalkmıştır. Değil mi efendim ? (ESİ, 247).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Ne zaman da bir iyi haber alsın, aklına kocası geliyor (ESİ, 266).
- Kocasını mahpusta bulunan gebe Nedime yengeler galiba tehlikeye düşmemişler (ESİ, 278).
- Sonra, kocasını mahkum edilmiş bulunan, yeni tevkif edilen Ahmet'le tanıştığı bilinen Nedime Hanım'ın da gözetlenmekte olabileceğini hiç aklına getirmeden kapının zilini, güvenle çaldı (ESİ, 280).
- Çıktı... Aklıma geldi. Bunlar kocanızın dersleri...(ESİ, 285).
- Kocasını kim bilir, ne ahlaksızlık yaptı da hapse attılar (ESİ, 287).
- Fakat kocasıyla beraber yemedi (ESİ, 291).
- Kocasının, o zavallı gazete idarehanesini bırakıp artık Buckingham Sarayı'na dahi yerleşemeyeceğinden bir an bile şüphelenmemişti (ESİ, 291).
- Kocasını mahpusta... Kendisi gebe...(ESİ, 308).
- Kadının kocasını bilir mi bu işi ? (ESİ, 309).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının kocası İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).

- Nermin, kocasının kalıpsız fesine, uzamış tıraşına, ütüsüz elbiselerine, hele, biraz kirli gömlek yakasına dehşetle bakıyordu (ESİ, 382).
- Hala hanımın kocası müteahhit İbrahim Bey'le, tek gözlüklü İngiliz yüzbaşı gözlerini yere eğmişlerdi (ESİ, 383).
- Yani kocası hüküm giymiş bir şüpheli adam...(ESİ, 385).
- Şimdi burada, kocası inançlarını yazdığı için on sene hapse mahkum edilmiş bir kadının hayatı söz konusu ediliyor (ESİ, 388).
- Üç gündür Nermin'e karşı atıp tutuyor, kocasının hata ettiğini kolayca ispatlıyordu (ESİ, 389).
- Yalan söylemese bir haftadan beri bir başka kadını, kocası mahpusta bulunan, gerçekten daha acılı bir başka kadını mahvetmeye uğraşabilir mi ? (ESİ, 392).
- Nermin, bu yaşında bile, bir bebek gibi, yaşama zorluklarının acemisiydi ama, kocasının şerefini her zaman korumayı becermiş, aralarına kıskançlığın rahatsızlığını hemen hemen hiç getirmemişti (ESİ, 393).
- Salime Hanım, kocasının dostları, bizim salonu birer birer terk etmişlerdi (AG, 55).
- Kocasını Harbi Umumi'de şehit olmuş dul kadın zannediyorlar (AG, 59).
- Bana kocasının genç bir zabıt olduğunu, çete yazılıp gittiğini, kendisinin yalnız olduğunu söyledi (AG, 72).
- Şu ölüm anında bile yine o kocasıyla meşguldü...(KYİ, 85).
- “Siz öyle söylüyorsunuz. Fakat kocam kıymetimi biliyor mu ? Bir erkeğin karısı melek de olsa yine mutlaka gözü dışarıdadır. Bu da Rabbimin bir hükmü.” (KYİ, 123).
- “Feriha Hanım sizden güzel mi ki kocanız bu kötülüğü bulunacak ?” (KYİ, 124).
- Kocasının yanına gelmek için böyle uygun saat bekleyen gelin de hiç görmedim...(KYİ, 139).
- Derdi ki kocasının sadakatinden şüphelenen en ahmak kadın, bir dişi dahi kesilir (MSŞ, 166).
- Üzerine şüphe gözünü diktiği kocasının artık hiçbir hali onun dikkatinden kaçmaz (MSŞ, 166).

- “...Herhalde zekasıyla iftihar edilecek bir koca olmadığımı biliyorum.” (MSS, 167).
- Koca saygısında senin gönlün benimkinden daha çok kuru (MSS, 168).
- “Yemine ne hacet, her şeyi dosdoğru itirafa söz veriyorum. Fakat siz de bu doğru sözlerimin ağırlığına tahammül edeceğinize, Asyalı bir koca gibi beni aşağılayıp bana hakaret etmeyeceğinize söz veriyor musunuz ?” (MSS, 211).
- Bir koca karısına sadakatsizlik eder. Bunu alem bilir, yalnız karısı bilmez. Bir kadın kocasını aldatır. Bu namussuzluğu çokları duyar, lakin zavallı koca hakikatten haberdar olamaz (MSS, 211).
- Her koca karısının, her kadın kocasının sadakatsizlik sırrını tamamıyla açık açık bilse ve yahut müsaadenizle söyleyeyim ki sezdiğini, bildiğini büsbütün dışarı vursa pek çok evler barklar gürül gürül yıkılır (MSS, 212).
- “Peki hanım dediğiniz gibi olsun, ben Asyalı bir koca olmamaya uğraşacağım...” (MSS, 212).
- Birinci kocamın üzerine sizi sevmiş olduğum için sizin üzerinize de bir başkasıyla sevişmemden endişeye, şüpheyeye düşüyorsunuz (MSS, 213).
- “Fakat kocanızın hukukunu, ilgisini, onurunu, namusunu bu derece nasıl aşağılayabiliyorsunuz ?” (MSS, 214).
- “Kocamın hukukunu aşağılayan ben değilim...” (MSS, 214).
- “...Eski kocamın meselesi ve daha birçok kıskançlık davaları...” (MSS, 215).
- Hanım, böyle yenik, zayıf, çaresiz, bozularak kaçan kocasının arkasından birkaç sağanak galibiyet kahkahası salıverdikten sonra yatak odasına çekilir (MSS, 218).
- Kocam olacak budala herif şimdi karşımdan... hayır adeta yanımdan, sahibinden yılgın bir köpek gibi kuyruğunu bacakları arasına sıkıştırarak kaçtı (MSS, 218).
- Fakat kocam o kadar bayağı bir yaratık ki kendisinden boşanmak hususundaki kesin kararımı anlarsa ve hele o hantal kolları arasından senin gençlik dolu kaynar canlı kucağına geçeceğimi hissederse beni bırakmamakta çok inat gösterecek. Evet uzun bir ısrarla bizi üzecek. Bütün

kocaların kullanacakları en son, en barbarca intikam tedbiri bu değil midir ?
(MSS, 218).

- Ah Fazıl bilsen kaç zamandır kocamla karşı karşıya ne açmazlar oynuyoruz
(MSS, 219).
- Kocam odadan içeri girerken aynalı dolaba tehlikeli evrak saklıyormuşum
gibi telaşlar, şaşkınlıklar gösterdim (MSS, 219).
- Kocamın sevgilisinin fotoğrafıyla arada birbirlerine yazdıkları mektuplar var
(MSS, 220).
- Kocamın bu kadar bayağı, tabiatsız, affedersin eşek olduğunu bilmiyordum
(MSS, 220).
- Kocam benden şüphelendi (MSS, 221).
- Şimdi kocamın benden zeki olduğunu hangi akıllı iddia edebilir ?..(MSS,
221).
- Kocamın üzerine ben seni seviyorum (MSS, 221).
- Bu pek fena muameleler arasında kocası ona dünya evi lezzetinden tattırmıştı
(MSS, 224).
- Yine birkaç kırpıntı ile ikinci kocasının evine gitti (MSS, 226).
- “...O kocansa biz de efendilerin değil miyiz ?..” (MSS, 229).
- Talihsiz kadın üç kez “boş ol” dendikten sonra üç tekme ile kocasının
evinden sokağa atıldı (MSS, 231).

2.9.1.42. Nine

- Ninesiyle paşa babasını tanıyanlar vardı (ESİ, 104).
- Ninesi, onu kucağına almak istiyordu (YB, 173).
- İşte bu sabah, yine ninesi gelmiş, onunla dertleşmişti (MH, 144).

2.9.1.43. Oğlan

- Akşam eve vardığımda, bizim oğlan açtır, yorgundur (YB, 112).
- Yetişin, yetişin! Bizim oğlanı öldürüyorlar!..(YB, 173).
- “Yok ya! Oğlan mektepte... Hayriye’ m de etekliğinin etrafına makine
çevirmeye Bedestanlıların evine gitti...” (KYİ, 11).
- “Sus, patlama aman. Oğlan uyudu. Gürültü etme.” (KYİ, 20).

2.9.1.44. Ođul

- Nezh'ın yanına bir ana ođul geldi. Bunların kızlarla muarefesi var idi. Kadın yanlarına geđti, ođlu Nezh'ın yanında kaldı (Hİ, 72).
- Bu sırada, evvelce Nezh'e Recep Bey'in ođlu olmak üzere gösterdikleri bir geñç, yanında bir çocukla kızlara dođru geldi; hepsinin ellerini sıkarak konuşmaya bařladı (Hİ, 72).
- Niçin kendisi de zengin, bu kızlara Recep Bey'in ođlu gibi kōřkler, istimbotlar, arabalar, elmaslar satın alacak kadar zengin deđildi? (Hİ, 79).
- Recep Bey'in, o artık teneffür ettiđi ođlu yine yanlarında idi (Hİ, 83).
- Bir Recep Bey'in ođlu olmadığı için miydi, deđil mi? (Hİ, 86).
- Hane sahibinin ođulları kendilerini yukarı almıřlardı (Hİ, 109).
- Bir Recep Bey'in, bir zengin'in ođlu olarak dođmadıđı için, evet yalnız bunun için- Çünkü medar-ı rüçhan olmak üzere muhabbet, geñçlik, yakıřıklılık aramıyorlardı. – hayatı ebedi bir mahrumiyet içinde geçecek idi (Hİ, 111).
- Kamil Bey, Mahir Pařayı deđil, ođlu Fuat Bey'i hatırlamıřtı (ESİ, 66).
- Kamil Bey karřısındakinin Mahir Pařa'nın ođlu Fuat Bey olabileceđi řüphesiyle irkilmiřti (ESİ, 67).
- Sokakta, kendisini en korkunç yoksulluđun derinliklerinde bulmuř, Selim Pařa'nın ođlu Kamil Bey'e karřı yüređini parçalayan derin bir acıma duymuřtu (ESİ, 97).
- Sonra, alçakyürekli bir pařa ođluydu Kamil Bey...(ESİ, 104).
- ‘‘Aslında İstanbul ahalisinden olup Musul mirlivası bulunan Hacı Nureddin Ađa ođlu Süleyman Ađa, bir yıl önce İstanbul'un Zeyrek mahallesinde yaptırdıđı on dört odalı medresesine yine ol mahallede bulunan dıřta bir oda bir miktar avlusu olan pederinden kalan ev ile mezkur mahallede, gene bir oda ve bir ahır dıř ve iki oda biraz avlusu olan iç kısımlarıyla diđer bir ev ve bir tarafı ayrıca mülkü olan beř kurnalı ve aralık tabir edilen sođukluđu ve bir camekanı bulunan bir hamam ve iki dükkan ile ve kendi satın aldıđı bir diđer evi ve yüzde beř faiz ile iřletilmek üzere 550 kuruř vakfetmiřtir...’’ (ESİ, 112).
- Okur herifçi ođlu...(ESİ, 121).
- Efendi ođlumun cezası ne kadar ? (ESİ, 122).

- Oğlum, buranın zagonu, tutuklu gelirse haber vereceksin ki, hepsinden önce içeriye bunu alsınlar...(ESİ, 123).
- Çözmeyin bakalım! Bu dünya, size de kalmaz oğlum...(ESİ, 123).
- Hem de zengin yerin oğlu...(ESİ, 123).
- İskilipli bir Kürt oğlu! “Kırmızı çizmeyi giymeli imiş/ Al atın üstüne binmeli imiş/ Dövüşe dövüşe ölmeli imiş” diye, bir türkü söylerdi ve gözlerim yaşardı (ESİ, 143).
- Oğlum için görücü geldiğinden haberiniz yok galiba! (ESİ, 192).
- Doğmak istiyor da ondan... Anasıyla her zaman iftihar edecek benim oğlum ? (ESİ, 220).
- Kendi kendinden bile gizlemişti ama, son haftalarda, Nedime Hanım gibi, gözhapsine alınmayışına üzüyor olmuştu, “Bizi bir kadından daha mı tehlikesiz sayıyorlar ? Sakın, Selim Paşa’nın oğlu olmamızdan, kendileriyle nasıl olsa berabermişim gibi bir anlam çıkarmasınlar!” diyordu arada bir...(ESİ, 223).
- Kısa boylu, şişman Fransız, galiba, ‘Selim Paşa oğlu Kamil’ Bey’i hatırlayamamıştı (ESİ, 261).
- Siz de “İnebolu’da Bakkal Rıza Efendiyi tanır mısınız ? Oğlu var, Murat.” diyeceksiniz. Sandığı alacak. İşte hepsi bu...(ESİ, 283).
- Oğlu şimendiferlerde makinistmiş...(ESİ, 292).
- Çerkez dadıyı da makinist oğlu...(ESİ, 293).
- Sonra... Bir paşa oğlu olasınız, bunca okullarda okuyasınız...(ESİ, 299).
- Bendeniz Kurmay Binbaşı Burhanettin! Siz, merhum Selim Paşa hazretlerinin oğulları Kamil Beyefendi değil misiniz ?
- Evet efendim! (ESİ, 359).
- Bizim gibi soyluları –bendeniz de paşa oğluyum- avam takımı, yani halk dedikleri ayaktakımı, her zaman acıma duygularımızdan, iyi kalpliliğimizden tutuyor (ESİ, 361-362).
- Demek, ihanet, paşa oğlu olup kurmay binbaşı üniforması bile giyince, nihayet, Niyazi Efendi denilen rezilliğe benziyordu. Yalnız hilesi artıyor o kadar...(ESİ, 372).

- Gardiyan Asker İbrahim'in son şüphelerini de, Kamil Bey'in, ‘‘koskoca paşa ođlu’’ olması dađıtmıřtı (ESİ, 376).
- Merhum Selim Pařa hazretlerinin ođlu Kamil Bey siz misiniz ? (ESİ, 420).
- Ben, olayların içyüzünü iyi bilen bir baba dostu sıfatıyla sizi aydınlatmak istedim. Yanılıyorsunuz ođlum! (ESİ, 420).
- Ramiz Efendi, ođlunun önüne çömeldi (ESİ, 437).
- Ramiz Efendi'nin ođlu Kadir ellerini ısıtmak üzere sobaya yaklařtı (ESİ, 437).
- Ramiz Efendi, yüzü sapsarı, ođlunun omzuna tutunmuřtu (ESİ, 439).
- Ođlunun sıska omzunu tutuyor, uçsuz bucaksız bir yorgunluk duyuyordu (ESİ, 440).
- Bir de bu benim sıska ođlum nezle olunca huysuzlanır (ESİ, 440).
- Allah'tan niyazım budur ki, yeni doğacak ilk ođulları da bu heykeldeki heybetli gözlere ve muhteřem buruna ve azimli dudaklara sahip olsun (GH, 95).
- Biçare kadın bu beklenilmez saadet karşısında sevincinden ne yapacağını řařırmıř ve ancak ođlunun arkasına, yanına ufak yastıklar yerleřtirerek ve eliyle kahveler piřirerek rahatını tamamlamaya çalıřmıřtı (GH, 105).
- Annesine bařından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi deđerini takdir edemeyerek yalnız ođlunun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandıđına bir türlü akıl erdirememiřti (GH, 105-106).
- Onunla evlenmek istedim. Fakat ođlunuz elimden aldı (GH, 107).
- Ah ođlum sen de dinince dinlen (GH, 107).
- Fakat anası medeni bir hanım olmakla beraber erkekle konuşmuyor, kendisinde eski bir Babıali görgüsüyle temizlik, fart-ı nezaket, azıcık da muhafazakarlık hakim, fakat ođulları bařka bir řey (AG, 26-27).
- Anne, ayın kaçı, dedim.
- Martın yirmi altısı ođlum, dedi (AG, 67).
- En iyi odasını bizi açmıřtı ve iki ođlu ile bize hizmet ediyordu (AG, 109).
- İki ođlu uzun, geniř ablak yüzlü, aslan bařlı Anadolu delikanlılarıydı (AG, 109).

- Ođlum Hasan'ın babası askerde Őehit oldu (YB, 119).
- Bedriye Hanım :
- ‘‘Telgrafçıların evinde gördüm. Bilirsiniz ya, onların ođlu İrfan Frenkçe okur. Önüme bir büyük kitap açtı. İçinde bütün yıldızların, ayların, güneŐlerin resimleri var...’’ (KYİ, 8).
- Susun ođlum uyuyacak ninni...(KYİ, 13).
- Annem sordu :
- ‘Ođlum saatine bak...’ (KYİ, 84).
- Ođlunun bu telaŐından kadın biraz Őüpheye düŐerek:
- ‘‘Nasıl olduđunu bilmem... Ben görmedim... Ben de Emsal'in yalancısıyım...’’ (KYİ, 102).
- Ferdane Hanım, ođlunun bu meraklı sorularında bir sevda tehlikesi kokusu olarak boŐ bulunup böyle bir konu açtıđına piŐman olur gibi bir üzüntüyle :
- ‘‘Ben Emsal'in ipe sapa gelmez sözlerini can kulađıyla bile dinlemedim...’’ (KYİ, 103).
- Galip Efendi'nin ođlu düŐündü... düŐündü...(KYİ, 121).
- ‘‘Ođlum o kız bize gelmez... İŐte o kadar... Daha çok söyletme beni...’’ (KYİ, 132).
- Nasihatlerinden biri Őu idi : ođlum derdi, Őayet evlenip de karının üzerine çapkınlıkta bulunursan anlaŐılınca suçunu kesinlikle inkar et (MSSŐ, 164).
- Yabana atılan bu ođul büyüyüp de kaderin etkisiyle Bedriye'den olan ođlumun hizmetine verilse bana göre akrabalıkları birbirinin aynı iken toplumsal vaziyetleri ne kadar deđiŐmiŐ oluyor (MSSŐ, 183-184).
- Bir gece Ali Baba'nın küçük ođlu Őefik telaŐla kulübeye girerek : ‘Anne’ demiŐ, ‘Őimdi gördüm. Bizim teki evde mum yanıyor.’ Ali Baba, karısı, Sađır Hala hep toplanmıŐlar, bahçeye çıkmıŐlar (MSSŐ, 188).
- Karısı, hemŐiresi, ođlu, babayı kurtarmak için atılmak isterler fakat Kerim yumruk ve tekme ile üzerlerine yürür, hepsini il yavrusu gibi dađıtır (MSSŐ, 190).
- ‘‘Sopalar on beŐi geçtikten sonra ihtiyar yalvarmaya baŐlar :
- ‘Aman ođullarım yetiŐir...’ (MSSŐ, 190).
- Ođlu Őefik imdadına yetiŐir (MSSŐ, 191).

- Servet Bey, endişeli gözlerle, oğlunun yüzüne baktı (KK, 124).
- Oğlu başıyla tasdik etti (MH, 56).

2.9.1.45. Peder

- Söylesene birader... Pederiniz paşa olduğu halde, padişahımıza nasıl hainlik edersiniz ? (ESİ, 297).
- Merhum pederinizle eskiden beri dost idik (ESİ, 420).
- Yo, yo... Bu akşam peder mutlaka gelir, diyordu (Hİ, 43).
- Ziya anladı :
- Ben de , dedi, onu düşünüyorum. Peder gelmedi. Yarın akşam hiç gelmez. Biraderden sıkılırim, kabil değil isteyemem (Hİ, 44).
- Vapurların vürudunu müteakip gazinodan dağılan kalabalık arasında Diyapuloların hanelerini öğrenmek üzere takibe karar vermiş olan Nezih, Safvet'i pederinin yanına bırakırken :
- Ziya Bey ? diye sordu (Hİ, 54).
- O vakit, bütün yeni şeylerin büyük bir düşmanı olan büyük pederinin yanından bir şey söyleyemeyenlerde görülen boğuk bir hiddetle kaçır; hırsını neden alacağını bilemeyerek bir kararsızlık, eğlencesizlik içinde meyus ve mustarip yaşardı (Hİ, 63).
- Bu sırada Nezih'in pederi bir şey için odalarına girmişti ; çıkarken latife etti :
- Beyler, bu Cuma nereye ? Adaya teşrif buyurulmamış ? (Hİ, 63-64).
- Bu pederleri olmasa bile onun İstanbul'da olduğunu işitmişti. Şu halde buradaki Diyapulo kim ?..(Hİ, 67).
- Çok geçmeden yanlarına valideleriyle pederlerinin geldiklerini gördü (Hİ, 102).
- İhtimal ki peder İzmaru ismini tanımayacak, o vakit Nezih işte şu mavi gözlüsü...(Hİ, 131).

2.9.1.46. Teyze

- Ayşe “ Nerede Sabriye teyzemin evi ? Göstersenize anneciğim!” diye mızımızlanırken Nermin sekiz yıldır görmediği İstanbul'a bir zaman baktı (ESİ, 29).
- Nedime Hanım teyze bahçede böcekler olup olmadığını sordu (ESİ, 199).
- İşte Kamil Bey amcan... Bu da Nermin Hanım teyzen (ESİ, 437).

- “Bedriye hanım teyze... Kuyruklu bize ne zaman çarpacakmış ?” (KYİ, 7).
- “Bedriye Teyze, yıldızın gözleri sahiden tarif ettiğin kadar güzel mi ?” (KYİ, 11).
- “Hanım teyze, halamın yıldızı sakallı mı ? Bıyıklı mı ?” (KYİ, 12).
- “Bedriye hanım teyze ne olmuş ?” (KYİ, 19).
- “Hanım teyze nasıl ?.. Ne vakit ?.. Aman fena oluyorum...” (KYİ, 19).
- “...İşte hanım teyzem keş herifi oradan, yani çekirdekten çıkardı.” (KYİ, 47).
- “Teyzesinin evinde hastalanmış mı ? Ne olmuş bu kıza ? Beti benzi kireç kesilmiş...” (MŞŞ, 165).
- Sonra içeriye seslenerek :
- “Anne, Vasfiye Teyzem geldi.” (MŞŞ, 186).
- “Teyze mektup aldınız değil mi ?” derdi (KK, 138).

2.9.1.47. Torun

- Ancak, Şiilik duvarını delemeyen I.Selim’in torunları böyle tecrübelerle girişmediler ve kuvvetlerini boş yere Hristiyan Avrupa’da tükettiler (GH, 105).
- Paşanın torunları sokağa kokana gibi bir kılıktaki çıkıyorlar (MŞŞ, 228).
- Mansur Paşa’nın torunları geldi (MŞŞ, 228).
- Büyükbaba, o gece torunu uyanıncaya kadar bekledi (KK, 85).

2.9.1.48. Valide

- Diyapuloların yanlarındaki kadın- Maman diye çağırılmasından Nezih bunun valideleri olduğunu anlamıştı- yan gözle Nezih’in yerine geldiğini işaret ederek susmalarını ihtar ediyordu (Hİ, 74).
- Karşı gazinoda gazoz bardağıyla musahabe eden Ziya’ya vakayı hikaye ederek gürültülü bir kahkahaya sebep oldu. Yanlarındaki kadının valideleri olduğunu da söyledi (Hİ, 74).
- Çok geçmeden yanlarına valideleriyle pederlerinin geldiklerini gördü (Hİ, 102).
- Diyapuloların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valideleriyle pederlerini gördü (Hİ, 112).

- O vakit, bu aksülamel esnasında, Tepebaşı Bahçesi'nde, sevdiği bir kıza mektup verecek Nezih'in bir gün evvel taktığı yakalığın kirinden mahcup olacağını düşünmemek gibi büyük bir kabahatte bulunan validesi ve hemşiresi için reva gördüğü sözlerden utandı (Hİ, 114).
- Valideciğin var mı ? (GH, 107).
- Bir akşam hazırlanan mezelerin taze olmadıklarını ve o gün yatalak validesinin altı çabuk değiştirilmemiş ve haykırmalarına derhal koşulmamış olduğunu bahane etti (MSS, 225).

2.9.1.49. Yeğen

- Benim de bir yeğenim var.Adı Kamil. Utanmazın biridir. Sakın üstüne alınma! (ESİ, 330).
- Yeşil gözlü yeğenimin bu sargılı kola nasıl bakacağını düşünüyorum (AG, 139).

2.9.1.50. Yenge

- Nedime yenge seni bir küçük ücretle tutmuş olacak...(ESİ, 131).
- Ahmet biraz durakladı ve gözlerini kaçırarak sözün ardını getirdi, hatta, bir sorgu sırasında, Nedime yenge ile aranızda, bir gönül rabitası (ESİ, 131).
- Kamil Bey bahçe kapısına doğru, misafirini karşılamaya acele acele giderken bu siyah çarşafli hanımın, bu kılıkla idarehanedeki iş arkadaşı değil, sahibi yengesi olduğunu anladı. Kız kardeşi bulunmayan erkeklerin yengelerine karşı duydukları şımartıcı sevgiyle, rahatlandırıcı sevinçle elini uzattı :
- Neden haber vermediniz ? (ESİ, 191).
- Siz Allaha inanır mısınız hanım yenge ? (ESİ, 200).
- Rica ederim... Rica ederim yenge... Oturunuz rica ederim! (ESİ, 232).
- Bağışlayın yengeciğim... İşlerden baş alamadım (ESİ, 233).
- Geldiğim iyi olmuş hanım yenge! Aptal gibi “Yarın görüşürüz. Şimdi rahatsız etmemeli,” diyecektim az daha! (ESİ, 234).
- Niyazi ağabey, şaşırdı. “Sahi mi ?” diye sordu. “Sizi tebrik ederim yengeciğim...(ESİ, 235).
- Hayır. Bunlar Türk falan değil, tam Osmanlı... Bunlar Osmanlı şairi yengeciğim...(ESİ, 242).
- Tam bir haftadır uyumuyorum yengeciğim (ESİ, 244).

- Hayır, yenge, hasta falan değilim (ESİ, 246).
- İşi berbat ettik yengeciğim, eğer Niyazi Efendi bir çare bulamazsa... ki, paraya çare bulabileceğini sanmıyorum... Götürüp kendimi denize atmaktan başka yol kalmıyor (ESİ, 249).
- Geri kalanını kim düşünür yengeciğim ? (ESİ, 250).
- Sakın vapuru mu basmışlar?
- Değil yengeciğim (ESİ, 251).
- Bir düşünün yengeciğim! 50 bin lira, 50 tane pis banknot...(ESİ, 252).
- Kusura bakma yengeciğim! (ESİ, 256).
- Çay içer miydiniz yenge ? (ESİ, 269).
- Hayır! Esasen biz sizin verdiğiniz ilhamın kuvvetiyle hareket ediyoruz yengeciğim (ESİ, 269).
- Bir şey değil hanım yenge... Şöyle uğradım. Bir iş çıktı da...(ESİ, 281).
- İşte bunu beğenmedim yengeciğim (ESİ, 282).
- Şimdi beni dinleyin. Ezberlemek sırası sizde yengeciğim...(ESİ, 284).
- Yenge hanım üşümüştür (ESİ, 436).
- Karınız... Pardon yenge hanım için...(ESİ, 441).
- Ağası gideli yengesini onu daha fazla işletiyor ve dövüyormuş, hatta el işi yapmasa karnı bile doymuyormuş (AG, 117-118).
- Yenge, şimdi geliyorum. Sen beni biraz bekle, emi! (AG, 118).
- Biraz sonra yengemle dadım da geldiler (KYİ, 77).
- Yengem :
- ‘Bakınız, yine bizim bey meydanda yok...’ (KYİ, 78).
- ‘Yengem kocasını kıskandığı kadından intikam almak için yeryüzündeki bütün insanların canını vermekte ne kadar cömertlik gösteriyor!..’ dedim (KYİ, 78).
- Annem, yengem, dadım çarşaflandılar (KYİ, 84).
- Yengem birdenbire haykırdı :
- ‘Zavallı kanarya... Zavallı kanarya...’ (KYİ, 84).
- Yengemin okuduğu şeylerin içine hep ağabeyimin ismini karıştırdığımı işitiyordum (KYİ, 85).

- Annem, yengem, dadım hep baygın yalvarıcı bir bakışla saati soruyorlardı (KYİ, 85).
- Hele İstanbul'u sular örtüp de rüyanızdaki dehşete göre, Atlantik, Hint denizi ve büyük denizle birleşip bu kadar karalar ile beraber Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Hazar Denizi'nde kaybolarak ortada yalnız 'Büyük Deniz' denecek tek bir deniz olduğu zaman siz anneniz, yengeniz, dadınız, hizmetçileriniz, kediniz, köpeğiniz, kanaryanız birkaç günlük yiyeceğinizle bindiğiniz o sandalda cümlenizin pusulasız, ümitsiz ne kadar zaman gidip sonunda hangi Ararat dağına ineceğinizi haber vermeniz rüyanızın en heyecanlı ve eğlenceli bölümünü oluşturacaktı (KYİ, 91).

2.9.1.51. Zevce

- İzmaru kendisinin zevcesi olsaydı ?..(Hİ, 129-130).
- İşte Nezih hakikaten ölüyor gibi hissediyor ki İzmaru ile izdivaçtan bir iki sene sonra – belki o kadar bile geçmeden- bu eski halleri düşündükçe “Acaba bunları yapan ben mi idim ? ” demekten başlayarak “Ne çocukça şeyler! ” demeye kadar varacak; iptida, uzakta bulunurken her hareketini bir hale-i şiiir ve zarafetle muhat gördüğü zevcesinin tabii, zaruri olarak bütün nakayısına yavaş yavaş vakıf oldukça, yahut şiddet-i intizarına tevafuk etmeyen halatını birer nakısa, birer kabahat addettikçe “Bu kadar delilikler hep bu kadın için mi idi, hep bunun için mi ? İşte bunun da ötekilerden farkı yok! ” diyecek (Hİ, 135).
- “... Zevcesinin servetiyle geçinir.” (KK, 19).

2.9.1.52. Zevç-Zevc

- Her an, kaçırdıkları bir zengin izdivacın matemiyile kalben giryan, senelerce böyle uzanıp gitmek ihtimalini gösteren zevc avcılığından yorgun, meşuk ve muzlim-i istikbalden mütedehhiş fakat yine belli etmeyerek, yine bir dakika dalgın, durgun görünmeyerek her dakika güzel, her dakika şadan gözükeceklerdi (Hİ, 134).

2.9.2. İlgi Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde ilgi hâli eki veya tamlayan eki, dil bilgisinde bir varlığın kime ait olduğunu bildiren -n, -°n ve -n°n eklerinden birini almaktadır.¹⁰

2.9.2.1. Abla

- Sabriye abla+m+ın evinde balıklar var (ESİ, 201).
- Abla+m+ın yanında bir de gavur subayı mı varmış, ne ? (ESİ, 398).
- Hakkı Celis, ikide bir :
- “Seniha abla+m+ın gözlerinin renginde bir gece...” diyordu (KK, 51).
- “... Seniha abla+m+ın ne uzun parmakları var!” (KK, 170).

2.9.2.2. Ağabey

- Suat ağabey+i+m+ın geldiğini söylediniz mi ? (ESİ, 123).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+si+nin sıhhatini sordu, karısından mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- Bana bu cesareti Niyazi ağabey+i+m+ın varlığı vermiştir (ESİ, 235).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+i+si+nin gecikmesini sinirlerinin bozukluğunu örtmek için kullanmak istiyordu (ESİ, 237).
- Niyazi ağabey gibi değil ki... Ne de olsa bir bardak su verecek birisi bulunur. Niyazi ağabey+ın hiç kimsesi yok...(ESİ, 238).
- Yastığın altında Niyazi ağabey+ın sevgili Gold tabancası...(ESİ, 238).
- O bizim kapanık, yosunlu bahçemizde ağabey+i+m+ın bisikleti elimden neler çeker!..(KYİ, 66).
- Ağabey+i+m+ın çiftesiyle gökyüzü mü gözlemlenir ? (KYİ, 67).
- Bir gün yeldirmemi giyip ağabey+i+m+ın bisikletiyle bizim evin ahır kapısından dışarı fırladıktan sonra Samatya’ya doğru demiryolunu bir tutturursam iş olur biter...(KYİ, 67).
- Mektubunuzda sizi bulmak ipucu olarak kullanabileceğim yalnız şu ifade var : Bir gün yeldirmemi giyip ağabey+i+m+ın bisikletiyle bizim evin ahır kapısından dışarı fırladıktan sonra Samatya’ya doğru demiryolunu bir tutturursam iş olur biter (KYİ, 73).

¹⁰ https://tr.wikipedia.org/wiki/İlgi_eki

- Yengemin okuduğu şeylerin içine hep ağabey+i+m+in ismini karıştırdığını işitiyordum (KYİ, 85).

2.9.2.3. Amca

- Bu kızların Maltepe'deki Diya pulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diya pulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeşinin züğürt olduğunu, kızlara amca+lar+ı+nın baktığını anladı (Hİ, 67).
- Derviş amca+nın elini öpmeden olur mu ? Ne kadar ayıp! (ESİ, 83).
- Cemal, annemin amca+sı+nın oğludur (AG, 19).

2.9.2.4. Amcazade

- Öyle mesuttum ki, İzmir'e girmemeyi hatırımdan bile geçirmiyordum, amcazade+m+in şen, güzel kızlarıyla kırlarda dolaşiyor, tabii ve genç bir insan oluyordum (AG, 177).
- Amcazade+m+in kızları beni istasyona getirdiler (AG, 177).
- Amcazade+m+in küçük kızı Sabiha da istasyonda bir çığlık kopardı, boynuma sarıldı (AG, 177).
- O sabah tesadüfi olarak amcazade+m+in sarışın kızından bir mektup ve bir resim geldi (AG, 194).

2.9.2.5. Ana

- Ana+sı+nın ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Ana+sı bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Ana+sı+nın bir zamanlar hayran olduğunu söylediği özelliklerimden birkaçını maskaralıklarım haline getirip dinleyenleri güldürmek için anlattığı belliydi (ESİ, 90).
- Rahmetli pederin yedirdiği ekmek, ana+m+ın emzirdiği süt haram olsun vesselam!..(ESİ, 454).
- Bıyıklarını tuttu : Ana+m+ın...(ESİ, 455).
- Ana+sı+nın bir tanesiydi (AG, 151).
- Gideyim, ana+m+ın elini öpeyim, dedi (YB, 140).
- Ana+sı+nın yüreğine iniyordu (KYİ, 22).
- Sersem karı, oğlan ana+sı+nın hala bir şeyden haberi yok...(KYİ, 136).

2.9.2.6. Anne

- Anne+**si+nin** etrafında, kalın oyma çerçeveler içinde yarım düzine kadar Ayşe vardı (ESİ, 209).
- Anne+**ler+in** kibirli olmaya hakları varmış (ESİ, 269).
- Kadir, anne+**si+nin** tembihi üzerine pencereden bakmış (ESİ, 447).
- Çünkü zavallı Tolun, evvela evinin bu şerefli Macar asilzadesini barındıracak bir halde olmadığını ve yine ihtiyar anne+**si+nin** Gedikpaşa'da kiraladığı evinde geçim hususunda biraz sıkıntı çektiğini biliyordu (GH, 105).
- O kadını sen sevsen de anne+**nin** hoşlanmayacağı, hemşirenin beğenmeyeceği tutar (GH, 107).
- Cemal'in geldiği gün, anne+**m+in** "Bulgarlar mütareke yaptılar!" dediği gün hikayenin ilk satırı teressüm etti (AG, 18).
- Hepsi anne+**m+in** salonunda başlamasa bile onun salonundan intişar eder (AG, 19).
- Cemal, anne+**m+in** amcasının oğludur (AG, 19).
- Cemal anne+**m+in** elini öptü (AG, 20).
- Şişli'de bu propagandaları yapan salonların başında anne+**m+in** salonu vardı (AG, 31).
- Anne+**m+in** gözleri kırmızı, karşısında İhsan, ölü bekler gibi oturuyorlardı (AG, 38).
- Ayşe, anne+**m+in** tahavvülünü belki sezmiş ve odaya girer girmez hasıl olan sükuttan kendisine ait gizli bir şey duymuştu (AG, 57).
- Her biri o eli öperken, Ayşe her birinin gözlerine, bir ay evvel anne+**m+in** odasında İhsan'ı kalbinin gözüyle ilk gördüğü andaki gibi baktı (AG, 58).
- Galiba haykırdım. Anne+**m+in** sesi :
- Vah Peyami'ciğim, vah yavrum, diyor (AG, 67).
- Anne+**m+in** öyle bir hali vardı ki : "Bütün felakete siz sebep oldunuz, sizi sivri kafalı gençler!" diyor gibiydi (AG, 68).
- Sen de İstanbul çocuğu, tabii anne+**nin** sözünden çıkmazsın, değil mi ? (AG, 70).
- Emine Hanım'ın kızı Mebure birdenbire odaya, anne+**si+nin** yanına girerek sorar :

- “Anne ne konuşuyorsunuz ?” (KYİ, 7).
- “Anne+**nin** sesi ne kadar yanıkmiş...” (KYİ, 13).
- Ağlayarak, anneciğ+**i+nin** halini görme (KYİ, 18).
- Ve hatta öyle zannedirim ki anne+**m+in** beğendiğinden ben hoşlanmam...(KYİ, 99).
- Anne+**m+in** ördüğü öyle şeyler vardır ki anlayışınızdaki aykırılıktan dolayı onlar bende adeta nefret uyandırır (KYİ, 100).
- İrfan Galip, anne+**si+nin** kadınca bu saçma sözlerinden adeta sıkılarak hiç cevap vermiyordu (KYİ, 102).
- Gelişigüzel birkaç lakırdı bulup söyledikten sonra anne+**si+nin** yanından çıktı (KYİ, 103).
- Anne+**si+nin** istediği gibi bir kızı da kendisi eş olarak kabul edemezdi (KYİ, 131).
- Baba ve anne+**si+nin** bitmeyen şefkatleri altında nazla büyütülmüş olan bir kız evlenince kadınlık hayatına ve ağır bir vazife altına girmiş olur (KYİ, 146).
- “Hani ya anne+**m+in** ilacı ? Çabuk ver kadın rahatsız...” (MSŞ, 167).
- “Ne demek unutmuşum ? Anne+**m+in** hayatına ait böyle tehlikeli bir anda ilaç unutulur mu ?” (MSŞ, 167).
- Öfkeden karımın benzi atarak :
- “Ne gülüyorsun Hüsnü ? Anne+**m+in** ölümü seni bu kadar neşelendireceğini tahmin etmezdim doğrusu...” (MSŞ, 167).
- “Anne+**nin** ölümüne değil, senin abartmana gülüyorum...” (MSŞ, 168).
- Anne+**si+nin** kucağındaki yavru :
- “Baba pat!” diye çığlıklar kopardı (MSŞ, 172).
- Anne+**m+in** bankada ölümlük dirimlik 5000 lirası da var (MSŞ, 177).
- Anne+**nin** evlenmeden üç ay kadar evvel gebe kaldığı anlaşılıyor (MSŞ, 183).

2.9.2.7. Baba

- Baba+**lar+i+nin** kendilerine bu kadar serbest bırakışı cihazları olmadığından birer aşık koca bulsunlar diye imiş (Hİ, 133).
- Köşk daha baba+**sı+nin** sağlığında haraptı (ESİ, 64).

- Bir kız baba+sı+nın gene hiç farkında olmadan kapıldığı “Ya benim kızımı da bu sapıklığa düşerse...” korkusunun müthiş öfkesi...(ESİ, 85-86).
- İstemesen de, yemek yerken su yanında bulunacak. Bana baba+m+ın vasiyeti böyle. Ekmek, birden adamın boğazına takılır, Allah etmesin, gidiverir (ESİ, 329).
- İyisi, ya hepsini sopa yemeden söylemeli, ya da baba+nın adını sorsalar “Haberim yok” demeli. İnkâr yiğidin kalesi, vesselam...(ESİ, 335).
- Baba+sı+nın sağlığında kalabalık konağı, uçsuz bucaksız yalıtı, girenin çıkanın hesapsız olduğu köşkü kimin, nasıl idare ettiğini düşünür, şaşırırdı (ESİ, 367).
- “Olmaz. Ramiz Efendi, baba+m+ın emektarıdır. Yolunu o bilir.”, “Peki onu neden tuttular?”, “Benim yüzümden...” (ESİ, 377).
- İhsan, Sarılar’da onun baba+sı+nın İstanbul’da işgalde şehit olduğunu anlar anlamaz bütün çocuklara ve biçarelere yaptığı gibi buna da rakik ve kavi himayesini açmıştı (AG, 127).
- Emine, eğilip baba+sı+nın elini öptü (YB, 138).
- İşte, baba+sı+nın yanına çömeldi (YB, 139).
- “Baba+sı+nın liraları var da onun için...” (KYİ, 42).
- Baba+m+ın sahipliğinden çıkıp onun etkisi altına mı gireceğim ?..(KYİ, 67).
- Şimdilik verdiğim karar şuydu : Baba+m+ın nasihatini tutarak inkardan ayrılmamak (MSS, 170).

2.9.2.8. Baldız

- Gelin bir evde kayınbabasından kaçır, güvey baldız+i+nın yüzünü tanımazdı (MH, 9).

2.9.2.9. Birader

- Birader+i+nın arkadaşlarından, Amca Behçet. Hani mektepte amca diye lakap takmışlar (Hİ, 84).
- Müsveddeyi bile güzel bir kağıda yazmak merakıyla kağıt aramak için birader+i+nın yazıhanesini karıştırırken gözüne taahhütlü, açık bir mektup zarfi ilişti (Hİ, 90).
- Kızların adaya gidişleri, Ziya’nın birader+i+nın o sene adada köşk tutması sonra Nezih’in muhabbetini alevleyen halleri : Kızlara deniz hamamına

giderlerken rast gelmesi, Operet Kumpanyası'nın adada oyun vermesi, ertesi sabah evlerinin önünden Ziya ile geçerken perdenin rüzgardan açılması; bütün bunlar hep ma-kabline merbut, her an değişebilirken, değişmemiş karışık, o kadar ki hali na-kabil birtakım tesadüfler değil miydi ? (Hİ, 126).

- Birader+i+nin küçüğüdür (KK, 32).

2.9.2.10. Büyükbaba

- Büyükbaba+sı+nin şahsiyeti, annesinin ahvali şöyle dursun, ekseriya pederi Servet Bey'in efkar ve hareketi bile ona iptidai, sakat ve garip görünürdü (KK, 16).

- Seniha hiç beklenilmeyen bir anda, birdenbire yerinden fırladı ve büyükbaba+sı+nin dizlerine oturarak bir kolunu boynundan geçirdi –bu, onun mutak hareket tarzlarından biridir- ve ağzını ihtiyarın kulağına yaklaştırıp şu garip suali sordu :

- “Büyükbaba, çok sefaletе düştük, değil mi ?” (KK, 31).

- Bir müddet, hiçbir şey söylemeksizin büyükbaba+sı+nin yüzüne, sonra annesine, daha sonra odanın içinde birtakım gayri muayyen noktalara baktı ve nihayet heyecanını güçlükle zaptedebilen bir sesle :

- “Anne,” dedi. “Bizi biraz yalnız bırakır mısın ?” (KK, 108).

- Seniha, gözlerinde sert ve madeni bir pırıltıyla büyükbaba+sı+nin yüzüne dik dik baktı :

- “Size, hayat ve izdivaç hakkındaki fikirlerimi söylüyorum,” dedi; “ta ki bundan sonra habersizce tekrar benim işlerime karıştığınız zaman dünkü kırduğunuz pot gibi bir pot daha kırmayınız...” (KK, 111).

- Büyükbaba+sı+nin etrafında her an üstüne atılmaya müheyya(hazır) bir yabani kedi gibi kabarak homurdanarak dolaşıyordu (KK, 119).

2.9.2.11. Damat

- Gelin damad+ın bu hararetili konuşmaları sırasında Yenge Emeti Hanım birkaç defa kuleye çıkmış, kapıdan dinlemiş ve aşağıya inerek kaşlarını oynatıp ağzını yaya yaya :

- “Aman Yarabbi hiç böyle balkonda... Dam üstünde gerdek görmedim. Hep gelin söylüyor. Oğlan dinliyor!..” (KYİ, 147).

2.9.2.12. Dayı

- O gece Hakkı Celis, büyük dayı+**si**+**nın** torununu Necibe Hanımefendi'nin bahçesinde ta fecre kadar bekledi ve akıbet, başı kolunun üstünde, bir tahta kanapede uyuyakaldı (KK, 66).
- Hakkı Celis'e gelince, o, ekseriya konuşurken evvelce ne dediğini unutturur ve en can alacak bir cümlemin ortasında birdenbire durarak bön bön dayı+**si**+**nın** yüzüne bakardı (KK, 137).
- Bunun içindir ki, zavallı çocuk büyük dayı+**si**+**nın** torununa nasıl hitap edeceğini, ne yapacağını bilemedi. Şimdi "efendim!", "siz" derken, şimdi "abla!", "sen" diye konuşmaya başlıyor, sonra Seniha'nın yukarıdan bir bakışı üzerine yüzü kızararak büsbütün ne söyleyeceğini şaşırıyor, "efendim"li, "siz"li içinden çıkılmaz diğer bir konuşma tarzına düşüyordu (KK, 150).
- Ara sıra, talim dönüşü, Neyyire ve Nuriye Hanımlara tesadüf eden Hakkı Celis, bu iki hemşireden büyük dayı+**si**+**nın** torununa dair en taze havadisleri alıyordu; genç kızlar diyorlardı ki :
 - "Hakkı Celis Bey, doğrusu, Seniha'ya eskisi gibi sık sık gidemiyoruz..." (KK, 155).
- Bununla beraber Hakkı Celis'e büyük dayı+**si**+**nın** kızına dair bazı yeni havadisler vermekten kendini alamadı :
 - "Senihacık, çok müşkül bir mevkide," dedi (KK, 177).
- Memleketin o kadar eski, itibarlı bir ailesine mensuptu ki devri sabıkın bu ihtiyatkar hükümetinden daima yumuşak, geçiştirici muamele görür, fakat buna mukabil Hicaz şimendiferi ianesinde, eşkıya takibinde tesirli yardımı olurdu; dayı+**lar**+**ın**+**dan** biri de Yıldız'da bekçibaşı idi (MH, 76).

2.9.2.13. Dede

- Bu duyguya kapılınca dede+**ler**+**in**+**den** kalma kağıtları karıştırmaktan vazgeçti (ESİ, 115).

2.9.2.14. Enişte

- Ziya'yı da bunu düşünüyor zannederek enişte+**si**+**nın** o akşam da gelmediğini ihtar için sadece :
 - Ey! dedi (Hİ, 44).

- Enişte bey+**in** telaşı gittikçe artıyordu :
- N'oldu canım ? (ESİ, 55).
- Halanımın gözleri baygınlaşmış, enişte bey+**in** yüzü morarmıştı (ESİ, 59).
- Nermin enişte bey+**in** geniş el işaretleriyle anlattıklarına dalmıştı (ESİ, 59).
- Eve dönünce, enişte bey+**in** uzun uzun neler anlattığını karısına sordu (ESİ, 62).
- Ben bizim Enişte Bey'**in** evinde birisiyle tanışmıştım (ESİ, 260).
- Eğer Ararat vapuru La Fransez şirketinin malı ise, enişte+**m+in** evinde tanıdığım adam da aynı şirketin direktörü bulunuyorsa, o Fransız armatörü bana madrabaz bir herif gibi görünmediydi. Bizim enişte+**nin** salonu hep düşmanlarla doludur (ESİ, 260).
- Buna o kadar sevindi ki, Nermin'in ıstırapı, Ayşe'nin ağlaması, enişte bey+**in** kasıntısı, İngiliz yüzbaşısının soğukluğu, Burhanettin Bey'in aptal kurnazlığı hatta, fukaralığının karısı tarafından insafsızca yüzüne vurulması falan, pek değersiz şeyler haline geliverdi (ESİ, 387).
- Enişte bey+**in**, Binbaşı Burhan Bey'e fısıl fısıl bir şeyler söylemekte olduğuna bile dikkat etmemişti (ESİ, 391).
- Ötekilere, şimdilik, kara kuru sorgu yargıcından, Binbaşı Burhanettin Bey'e, enişte bey+**in** dostu Entellicens Servisi yüzbaşısından halifenin merkez kumandanı paşasına kadar herkes acıyor, herkes...(ESİ, 425).

2.9.2.15. **Gelin**

- Gelin hanım+**in** ısrarı üzerine kol kola misafirlerin arasından gezme geleneğinden de vazgeçildi...(KYİ, 135).
- Gelin+**in** ince duvağı altında beyaz ipekli kalın bir peçe vardı (KYİ, 137).
- Gelin+**in** ortadan biraz uzunca narin boyu, ölçülü adımlarındaki zarafet, o örtü altında yine İrfan'a bin türlü güzellik müjdeliyordu (KYİ, 137).
- Aynı durum, yüz örtüsü altında bunalan geline de oldu. Damat hemen gelin+**in** önünde yalvarırcasına diz çökerek :
- "Efendim, zehirlenme dakikası geldi çattı..." (KYİ, 141).
- Gelinliğ+**i+nin** sekizinci ayında evliliğinin yemişini karnında hissetti (MŞŞ, 224).

2.9.2.16. Görümce

- Bu, Emine'nin ve görümce+ler+i+nin bulunduğu nokta idi (YB, 193).

2.9.2.17. Hala

- Hala hanım+ın, Nermin'den iki yaş küçük Sabriye adında bir kızı vardı (ESİ, 25).
- Hala hanım+ın otoritesiyle evde servis şaşılacak kadar düzgün, yemekler nefisti (ESİ, 43).
- Akşam yemeğinde bulunanlar hala hanım+ın yaşları geçkin ama yürekleri genç ahbablarıyla Sabriye'nin sosyetedeki poker arkadaşlarıydı (ESİ, 43).
- İhtikten sonra hala hanım+ın önünde eğildi (ESİ, 58).
- Halanım+ın gözleri baygınlaşmış, enişte beyin yüzü morarmıştı (ESİ, 59).
- Halam+ın çok üzüleceğini söyledi. Halam+ın hatırı için sizi satma işine yatırmalı imişim! (ESİ, 62).
- Hala hanım+ın kocası, böyle işsiz, güçsüz dolaşmasını uygun bulmayarak Hariciyede bir memuriyet istemesini salık verdi (ESİ, 95).
- Belki hala hanım+ın kocasından da yararlanır, işgal makamlarından müsamaha bile görürdü (ESİ, 155).
- Bu kılıktaki bir kadın, bir gazete idarehanesine ne kadar yaşarmıyorsa, ipek çarşafı bir İstanbul hanımefendisi –söz gelimi, Nermin ya da, Nermin'in hala+sı+nın kızı Sabriye- aynı idarehaneye o kadar uymuyordu (ESİ, 157).
- Bizim hanımın eniştesi mi ? Hala+sı+nın kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Acaba bizim hala+nın kocasına başvurmak doğru olur mu ? (ESİ, 259).
- Sen hala+nın evindeki toplantılardan hiç hoşlanmazdın! (ESİ, 290).
- Hala hanım+ın muhterem kocasına, yani “Enişte beyimize” ne demeli ? (ESİ, 291).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının hala+sı+nın kocası İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Hala hanım+ın kocası müteahhit İbrahim Bey'le, tek gözlüklü İngiliz yüzbaşı gözlerini yere eğmişlerdi (ESİ, 383).

- Hayır. Bir haftadan beri hala+m+ın hizmetçisi Eleni bizde kalıyor (ESİ, 434).
- Fakat şimdi hala+m+ın evden çıkarmadığına inanıyorum (AG, 69-70).
- Hala+m+ın hiddetine, istiskaline tahammül etmeye karar verdim (AG, 73).
- Anası babası yok. Hala+sı+nın yanında oturur. O da vermezse kaçırım (YB, 65).

2.9.2.18. Halazade

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazade+si+nin küçük kerimesini gördü (Hİ, 52).

2.9.2.19. Hanım

- Evet dedimse, hanım+ın akrabaları...(ESİ, 26).
- Bizim hanım+ın eniştesi mi ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).

2.9.2.20. Hemşire

- O kadını sen sevsen de annenin hoşlanmayacağı, hemşire+nin beğenmeyeceği tutar (GH, 107).

2.9.2.21. Kardeş

- Bu kızların Maltepe'deki Diyapulo'nun biraderzadeleri olduklarını, Diyapulolar asıl birkaç kardeş buradakinin banker, zengin, öteki kardeş+i+nin züğürt olduğunu, kızlara amcalarının baktığını anladı (Hİ, 67).
- Gönül Hanım kardeş+i+nin samimi teessürlerini takdir ederek şunları ekledi :
- Mümkün değildir ki bir "Radloff"ta, bir "Le Coq"da bir Tatar'ın, bir Türk'ün heyecanı, duygusu bulunsun...(GH, 9).
- Gönül Hanım'ın dudakları ve kalbi çarpıyor, kardeş+i+nin yüzüne bakıyordu (GH, 10).
- Gönül Hanım küçük bir nazlanmadan sonra bize evvela, şimdi adını hatırlayamadığım Fransız bestecilerinden birinin serenadını çaldı ve kardeş+i+nin ısrarı üzerine İran ve Rus musikisiyle karışık Tatar havaları dinletti (GH, 86).
- Her genç, ecnebi muhabirlerini arıyor, her kadın kocasının, kardeş+i+nin davet ettiği ecnebilere bu hakikatleri anlatıyor (AG, 31).

2.9.2.22. Karı

- Nermin'in torpillenme tehlikesi karşısında bile, hiçbir hesaba dayanmadan, "Kamil bizi kurtarır" demesi çok hoşuna gitmişti. Kolunu karı+sı+nın beline doladı :
- Kaç kez söyledim size Nermin! Serserinin hiçbir çeşidinden korkulmaz, isterse torpil olsun! (ESİ, 17).
- Dış görüntüdeki rahatlığa rağmen karı+sı+nın tehlikede olması duygusunu bastıramadı (ESİ, 62).
- Kamil Bey, karı+sı+nın yüzüne anlamadan baktı (ESİ, 100).
- Salonda bulunduğu karı+sı+nın ellerini tuttu (ESİ, 154).
- İhsan, karı+sı+nın elini, bir kabahat yapar gibi çekinerek okşamıştı, kapıya bakıp...(ESİ, 220).
- Karı+sı+nın ayağa kalkması da, bu duyguyu kuvvetlendirmesine yaradı (ESİ, 223).
- Kapı örtülünceye kadar karı+sı+nın arkasından baktı (ESİ, 223).
- Demin karı+sı+nın oturduğu koltuğa oturdu. Avuçlarında karı+sı+nın etinden kalan şehvetli ılıklığı, yüreğinde, başından böyle işler geçmeyenlerin asla anlamayacakları, taşıması zor gücü sevinçle duyuyor, kibirleniyordu...(ESİ, 223).
- Kamil Bey, karı+sı+nın yüzüne saygıyla baktı (ESİ, 286).
- Kamil Bey, karı+sı+nın yüzünde, bir şeyler araştırarak öylece durdu (ESİ, 286).
- Kamil Bey ne yapacağını şaşırarak, karı+sı+nın elini tuttu (ESİ, 289).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karı+sı+nın halasının kocası İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik mi yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Parasıyla vatanseverlik yaptığı için gönlü rahat olacağından, karı+sı+nın eniştesi Müteahhit İbrahim Bey'in salonunda yabancı subaylarla ahbaplığı ilerletmesinde bir sakınca da görmezdi (ESİ, 349).

- Aç kalmak ihtimalini unutarak karı+**sı+nın**, bu fedakarlığı yapacak kadar kendisini sevip sevmediğini araştırdı (ESİ, 350).
- Sanki karı+**sı+nın** kendisini aramaya çıkıp buraya gelmesi kesinlikle imkansızmış gibi...(ESİ, 382).
- Karı+**sı+nın** ağzında daima şiire benzettiği Fransızca, şimdi bir işkence aletine dönmüştü (ESİ, 383).
- Kamil Bey, elini karı+**sı+nın** omzundan çekti, nereye koyacağını bilemeden, bir an öyle tuttu, sonra, ayıp bir şey saklar gibi, yanına salıverdi (ESİ, 384).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** karşılık vermesini beklemeden kesip attı :
- Param var (ESİ, 392).
- Karı+**sı+nın** ıslak gözlerini hatırladı (ESİ, 393).
- Pipolardan enikonu iğrenen karı+**sı+nın** bunları göndermeyi nereden akıl ettiğine şaştı (ESİ, 413).
- Oysa, bunların hepsinden çok Ayşe'nin resimleri de beraber, hepsinden ziyade, karı+**sı+nın** el yazısına sevineceğini anlıyordu (ESİ, 414).
- Kamil Bey, karı+**sı+nın** resimleriyle ilgilenmesini, onları görmek istemesini pek istedi (ESİ, 436).
- Bu, Mehmet Ali'nin karı+**sı+nın** sesidir (YB, 53).
- İrfan öldüğüne o kadar üzülüyor; sevgili karı+**sı+nın** yüzünü görememek onu üzüyordu (KYİ, 140).
- Yenge çekilince, İrfan sabah yıldızları kadar parlak bir güzelliği olan karı+**sı+nın** önünde taparcasına dik çökerek:
- “Bana senin gibi eşsiz bir güzellik verdiği için ‘Haley’i kutsarım,” dedi (KYİ, 148).
- Yalnız zor katlandığım bir işkence var, karı+**m+ın** aşırı kıskançlığı...(MŞŞ, 153).
- Biraz süslenince galiba çok yakışıklı oluyorum da başka kadınlarca beğenilmek hırsına düştüğümü sanarak karı+**m+ın** kıskançlık damarları bütün bütün depreşir (MŞŞ, 154).
- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynanamın, karı+**m+ın** gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MŞŞ, 156).

- Tatmin olunamayan bu aşk hırsı sonunda bana da bir sinir hali getirdi, karı+m+ın densizliklerine tahammül edememeye başladım. Sabrım azalıyor. Ara sıra atışıyoruz. Karım her zaman söz dinleyen kölesinin böyle dik başlılığa kalkıştığını görünce şaşalıyor (MSS, 157).
- Bu tehlikeli sıkıntı aman vermez kıskançlığıyla karı+m+ın bana çektirdiği işkenceden doğuyor...(MSS, 157).
- Nasihatlerinden biri şu idi : oğlum derdi, şayet evlenip de karı+nın üzerine çapkınlıkta bulunursan anlaşılınca suçunu kesinlikle inkar et (MSS, 164).
- Öfkeden karı+m+ın benzi atarak :
- “Ne gülüyorsun Hüsnü ? Annemin ölümü seni bu kadar neşelendireceğini tahmin etmezdim doğrusu...” (MSS, 167).
- Karı+m+ın evde bulunmadığı bir gündü (MSS, 168).
- Bu dalgınlığın sebep olduğu sakarlıklar karı+m+ın dikkatini çekmeye başladı (MSS, 171).
- Gittikçe karı+m+ın suçlamaları kuvvetleniyor, benim savunmalarım gülünç oluyordu (MSS, 175).
- Ben karı+m+ın sorgulamalarında suçumu şiddetle inkar etmişim (MSS, 180).
- Lakin bencesi de şöyle : Karı+m+ın da evvelce işaret ettiği gibi hamilelik süresi benim Servinaz’la kaldığım geceye günü gününe uygun geliyor (MSS, 183).
- Her koca karı+sı+nın, her kadın kocasının sadakatsizlik sırrını tamamıyla açık açık bilse ve yahut müsaadenizle söyleyeyim ki sezdiğini, bildiğini büsbütün dışarı vursa pek çok evler barklar gürül gürül yıkılır (MSS, 212).
- “Bak hanım, çok sevdiği karı+sı+nın ağzından böyle müthiş bir onaylama işiten bir erkek Asyalı olsun, Avrupalı olsun, Amerikalı, Afrikalı, Avustralyalı dünyanın hangi kıtasından olursa olsun bu çirkin itirafı kocalık hissi ve gururuyla mümkün değil kaynatamaz...” (MSS, 213).
- Birinci karı+nız+ın üzerine yaptığınızı bana da yapmanızın ihtimali yok mudur ? (MSS, 213).
- Karı+sı+nın midesini has ekmeğe alışması günahından sakınmak için eve aşevinden fodla getirir (MSS, 227).

- İshak Efendi karı+sı+nın her halinden memnundu, ama küçük kız Saadet'ten hoşlanamıyordu (MSS, 227).
- “Başları açık birtakım delikanlılar karı+nız+ın koltuklarına girdiler. Dört tarafı camdan bir küçük köşke çıkardılar.” (MSS, 230).
- O akşam İshak Efendi karı+sı+nın fahişeliğini mahalleye ilan etti (MSS, 231).
- Karı+sı+nın başına o iri savatlı gümüş tabakasını fırlattı (MH, 58).

2.9.2.23. Kaynana

- Yirmi beşlik bir taze... dünya güzeli değil... akça pakça... fakat kaynana+m+ın, karımın gözünde Servinaz aile arasında canlı bir tehlikedir (MSS, 156).
- Şimdi kaynana+sı+nın kirli donlarına bir de çocuğun bezleri eklenmişti (MSS, 224).

2.9.2.24. Kaynata

- Servet Bey ise, her zaman kaynata+sı+nın aleyhinde bulunmaya hazırды (KK, 134).
- Kaynata+sı+nın bu mağrur ve azametli cevabı Servet Bey'i büsbütün çıldırtmıştı (KK, 135).

2.9.2.25. Kaynbaba

- Kaynbaba+m+ın ve benim hizmetimize o bakar (MSS, 156).
- Bu düşkünlükte o derece samimiydi ki, gerek babasının, gerek kaynbaba+sı+nın muhitinde bütün ahval ve hareketi hürmetle değilse bile, adeta korku ve endişe ile karşılanırdı; zira gözlerinde sarsılmaz bir imana ermiş adamların ateşi vardı (KK, 15).

2.9.2.26. Kaynpeder

- Servet Bey, geniş satrançlı robdöşambri ile kaynpeder+i+nin odasına girdi :
- “Beni istetmişsiniz, efendim,” dedi (KK, 73).
- Servet Bey, ancak birer saniye devam eden bir müddet zarfında üç mektuba sırayla göz gezdirdi; sonra tıpkı kaynpeder+i+nin yaptığı gibi, kağıtları lakayt bir tavırla sedef kakmalı çekmecenin üstüne bıraktı (KK, 73-74).
- Servet Bey, sözlerinin sonuna doğru her nasılsa, kaynpeder+i+nin halindeki melale dikkat etti; ihtiyarı çok hırpaladığını anladı :

- ‘‘Mamafih, emredersiniz, hemen yarın Seniha’yı çağırırız,’’ dedi (KK, 77).

2.9.2.27. Kız

- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karısıyla kız+ı+nın pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Kız+ı+m+ın ödü kopar orman gibi bahçede...(ESİ, 72).
- Yol boyu Ayşe’nin aralıksız sorularıyla geçmiş, Kamil Bey kız+ı+nın meraklarını elinden geldiği kadar karşılamaya çalışmıştı (ESİ, 82).
- Kamil Bey boş bulunmuş, kız+ı+nın bu benzetmesini akıllılığına vererek çok beğenmişti (ESİ, 82).
- Biricik oğlunu Rum çeteleri, sırf Niyazi’den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kız+ı+nın ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Bir zaman sonra kendi kendinden utanarak açıkladı : ‘‘Nedime Hanım’ı takdir ediyor, kız+ı+nın ona benzemesini istiyordu...’’ (ESİ, 396).
- Kamil Bey kız+ı+nın yüzünü görür görmez, ‘‘Ayşe!’’ diye inledi. Sanki yıllardan beri görmediği kız+ı, birdenbire bir köşeden kucağına hoplamıştı (ESİ, 413).
- Hayır! Kız+ı+m+ın resmini yollamışlar. Baksana...(ESİ, 413).
- ‘‘...Kız+ı+nın resmini aldı. Gel bakalım Ayşe kız! –Fransızca olarak sordu ve adeti üzere şahadet parmağını kız+ı+nın burnuna değdirdi- Anladın mı benim sevgili küçük Karmen’im ?’’ (ESİ, 426).
- Gelinlik kız+ı+lar+ı+m+ın boyunlarındaki Mahmudiyelere kadar neyimiz varsa çaldınız (YB, 186).
- Bir genç kız+ın babasına, kız+ı+nın bir genç adamla seviştiğini söylemek için...(KK, 74).

2.9.2.28. Kız kardeş

- Zehra bu ılık güneşten içine bir tat, bu umumi çalışmadan damarlarına bir kuvvet karıştığını duyarak, her senekinden daha gayretli bir haftadır uğraşüyor, anasının iş görmesine, kız kardeş+i+nın yorulmasına meydan bırakmıyordu (MH, 92).

- Düşmanın alıp götürdüğü Mehmet Ali'nin kız kardeş+ler+in+den biridir (YB, 194).

2.9.2.29. Koca

- Koca+sı+nın inadını kırmak için yardımını istemiş...(ESİ, 62).
- Koca+sı+nın, burasını, böyle oturulur hale getirebilmek için ne kadar didindiğini fark etmediği gibi, başarısı karşısında “Hayat adamı oldum” diye ne kadar sevindiğini de sezemiyordu (ESİ, 90).
- Tanıştıklarından bir ay sonra hesap görmeye gelen Kamil Bey'in arkasından “Nedime Hanım koca+sı+nın yerini boş bırakmadı ağa! Ne dersin ?” demeye yeltenen katibini az kalsın bir tokatta öldürecekti (ESİ, 183).
- Koca+sı+nın dışarı çıkmasından faydalandı :
- Gazete sizi yoruyor mu efendim ? (ESİ, 195).
- Avrupa'nın en ünlü otellerinde, kibar salonlarında pek beğendiği koca+sı+nın, mahalle kahvesinde, bir sürü arsız çocuğun kahkahalarla gülererek Karagöz seyretmesini gözünün önüne getirdi (ESİ, 208).
- Koca+sı+nın, “Siz gelmiyor musunuz ?” sorusunu öncelikle anlamadı, sonra gülümsedi :
- Siz çıkınız! Ben şunları kaldırayım da gelirim. Hanımefendi, kusuruma bakmazlar...(ESİ, 208).
- Nedime Hanım, o gün ilk defa, koca+sı+nın gözlerine bakarak yavaşça sormuştu (ESİ, 219).
- Nedime Hanım, koca+sı+nın bu en yakın arkadaşını teselliye hazırlanarak gülümsedi :
- Bahse girerim ki, Ahmet Bey'in yanına bugün, budala bir hafiye gelerek ağzını aramaya kalkmıştır. Değil mi efendim ? (ESİ, 247).
- Koca+sı+nın, o zavallı gazete idarehanesini bırakıp artık Buckingham Sarayı'na dahi yerleşemeyeceğinden bir an bile şüphelenmemişti (ESİ, 291).
- Nermin, koca+sı+nın kalıpsız fesine, uzamış tıraşına, ütüsüz elbiselerine, hele, biraz kirli gömlek yakasına dehşetle bakıyordu (ESİ, 382).
- Üç gündür Nermin'e karşı atıp tutuyor, koca+sı+nın hata ettiğini kolayca ispatlıyordu (ESİ, 389).

- Nermin, bu yaşında bile, bir bebek gibi, yaşama zorluklarının acemisiydi ama, koca+sı+nın şerefini her zaman korumayı becermiş, aralarına kıskançlığın rahatsızlığını hemen hemen hiç getirmemişti (ESİ, 393).
- Her genç, ecnebi muhabirlerini arıyor, her kadın koca+sı+nın, kardeşinin davet ettiği ecnebilere bu hakikatleri anlatıyor (AG, 31).
- Salime Hanım, koca+sı+nın dostları, bizim salonu birer birer terk etmişlerdi (AG, 55).
- Bana koca+sı+nın genç bir zabıt olduğunu, çete yazılıp gittiğini, kendisinin yalnız olduğunu söyledi (AG, 72).
- Hem böyle bir ayıbı hazmeden bir insanın, bir koca+nın artık ondan sonra katlanamayacağı hangi rezalet kalır ? (KYİ, 134).
- Bu kirli olaydan hiç bahsetmese koca+nın kalbi böyle bir şüphe ile zehirlenmiş kaldıkça içinin rahatlığı, güzel geçim nasıl mümkün olur ?..(KYİ, 134).
- Koca+sı+nın yanına gelmek için böyle uygun saat bekleyen gelin de hiç görmedim...(KYİ, 139).
- Üzerine şüphe gözünü diktiği koca+sı+nın artık hiçbir hali onun dikkatinden kaçmaz (MŞŞ, 166).
- Birinci koca+m+ın üzerine sizi sevmiş olduğum için sizin üzerinize de bir başkasıyla sevişmemden endişeye, şüpheye düşüyorsunuz (MŞŞ, 213).
- “Fakat koca+nız+ın hukukunu, ilgisini, onurunu, namusunu bu derece nasıl aşağılayabiliyorsunuz ?” (MŞŞ, 214).
- “Koca+m+ın hukukunu aşağılayan ben değilim...” (MŞŞ, 214).
- “...Eski koca+m+ın meselesi ve daha birçok kıskançlık davaları...” (MŞŞ, 215).
- “Fakat onları zorla almaya bir koca+nın hakkı olduğunu bilmiyor musunuz ?” (MŞŞ, 216).
- Kadının kocasına karşı bir sırrı olamaz. Fakat koca+nın kadına karşı olur (MŞŞ, 217).
- Hanım, böyle yenik, zayıf, çaresiz, bozularak kaçan koca+sı+nın arkasından birkaç sağanak galibiyet kahkahası salıverdikten sonra yatak odasına çekilir (MŞŞ, 218).

- Koca+m+ın sevgilisinin fotoğrafıyla arada birbirlerine yazdıkları mektuplar var (MSS, 220).
- Koca+m+ın bu kadar bayağı, tabiatsız, affedersin eşek olduğunu bilmiyordum (MSS, 220).
- Şimdi koca+m+ın benden zeki olduğunu hangi akıllı iddia edebilir ?..(MSS, 221).
- Koca+m+ın üzerine ben seni seviyorum (MSS, 221).
- Sen de yüzünü bana ver, oh... Koca+m+ın kulakları çınlasın...(MSS, 221).
- Yine birkaç kırpıntı ile ikinci koca+sı+nın evine gitti (MSS, 226).
- Talihsiz kadın üç kez “boş ol” dindikten sonra üç tekme ile koca+sı+nın evinden sokağa atıldı (MSS, 231).

2.9.2.30. Nine

- Tıpkı, büyük nine+ler+i+miz+in+ki gibi uçları işlemeli uçkurunu şöyle ortadan bir kocaman düğümle aşağıya doğru sarkıttım (YB, 100).
- Fakat, merdivenlerden çıkarken sofadan nine+si+nin sesini işiterek, küçük bir çocuk gibi korktu, saat kaçta geldiğini görmesin diye bir köşeye sindi, saklandı (KK, 39).
- “Bir ay var ki, nine+nin yüzünü görmedim, haftalardan beri teyzen bir kerecik olsun gelip hatırımı sormadı...” (KK, 194).
- Kaç kere biçare Naim Efendi’yi bu sefaletten kurtarmak için büyük nine+si+nin ayaklarına kapanmıştı; fakat, bu sert kalpli kadın demişti ki :
- “Satmak, onun eski adetidir, eski illetidir; bırakmalı satsın, satsın, ta ki satacak bir şeyi kalmayınca kadar...” (KK, 195).

2.9.2.31. Oğul

- Efendi oğ(u)l+u+m+un cezası ne kadar ? (ESİ, 122).
- Ramiz Efendi, oğ(u)l+u+nun önüne çömeldi (ESİ, 437).
- Ramiz Efendi, yüzü sapsarı, oğ(u)l+u+nun omzuna tutunmuştu (ESİ, 439).
- Oğ(u)l+u+nun sıska omzunu tutuyor, uçsuz bucaksız bir yorgunluk duyuyordu (ESİ, 440).
- Biçare kadın bu beklenilmez saadet karşısında sevincinden ne yapacağını şaşırılmış ve ancak oğ(u)l+u+nun arkasına, yanına ufak yastıklar

yerleřtirerek ve eliyle kahveler piřirerek rahatımı tamamlamaya çalıřmıřtı (GH, 105).

- Annesine bařından geçenleri anlattığı zaman kadıncağız bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi deęerini takdir edemeyerek yalnız oę(u)l+u+nun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandıđına bir türlü akıl erdirememiřti (GH, 105-106).
- Birdenbire bu güzel neferin büyük ve namuslu gözlerinde ihtiyarın oęul+lar+ın+dan birini tanıdım (AG, 110).
- Salih Aęa'nın oęul+lar+ın+dan biri kamburdur (YB, 19).
- Ya Salih Aęa'nın oę(u)l+u+nun kamburunu düzeltebildi mi ? (YB, 46).
- Oę(u)l+u+nun bu telařından kadın biraz řüpheye düřerek:
- "Nasıl olduđunu bilmem... Ben görmedim... Ben de Emsal'in yalancısıyım..." (KYİ, 102).
- Ferdane Hanım, oę(u)l+u+nun bu meraklı sorularında bir sevda tehlikesi kokusu alarak boř bulunup böyle bir konu açtıđına piřman olur gibi bir üzüntüyle :
- "Ben Emsal'in ipe sapa gelmez sözlerini can kulađıyla bile dinlemedim..." (KYİ, 103).
- Yabana atılan bu oęul büyüyüp de kaderin etkisiyle Bedriye'den olan oę(u)l+u+m+un hizmetine verilse bana göre akrabalıkları birbirinin aynı iken toplumsal vaziyetleri ne kadar deęiřmiř oluyor (MSř, 183-184).
- Servet Bey, endiřeli gözlerle, oę(u)l+u+nun yüzüne baktı (KK, 124).

2.9.2.32. Peder

- Vapurların vürudunu müteakip gazinodan dađılan kalabalık arasında Diyapuloların hanelerini öđrenmek üzere takibe karar vermiř olan Nezih, Safvet'i peder+i+nin yanına bırakırken :
- Ziya Bey ? diye sordu (Hİ, 54).
- O vakit, bütün yeni Őeylerin büyük bir düřmanı olan büyük peder+i+nin yanından bir Őey söyleyemeyenlerde görülen boęuk bir hiddetle kaçar; hırsını neden alacađını bilemeyerek bir kararsızlık, eęlencesizlik içinde meyus ve mustarip yařardı (Hİ, 63).

- Çok geçmeden yanlarına valideleriyle peder+**ler+i+nin** geldiklerini gördü.(Hİ, 102).

2.9.2.33. **Teyze**

- Ayşe “Nerede Sabriye teyze+**m+in** evi ? Göstersenize anneciğim!” diye mızımızlanırken Nermin sekiz yıldır görmediği İstanbul’a bir zaman baktı (ESİ, 29).
- “Teyze+**si+nin** evinde hastalanmış mı ? Ne olmuş bu kıza ? Beti benzi kireç kesilmiş...” (MSŞ, 165).

2.9.2.34. **Torun**

- Naim Efendi, torun+**u+nun** ne dediğini artık hiç anlamıyordu (KK, 110).
- Fakat ihtiyarın bütün sükun ve ihtiyatına rağmen İstanbul’da Naim Efendi’nin torun+**u+nun** kaçışından haberi olmayan kalmadı (KK, 127).

2.9.2.35. **Valide**

- Bir akşam hazırlanan mezelerin taze olmadıklarını ve o gün yatalak valide+**si+nin** altı çabuk değiştirilmemiş ve haykırmalarına derhal koşulmamış olduğunu bahane etti (MSŞ, 225).

2.9.2.36. **Yeğen**

- Yeşil gözlü yeğen+**i+m+in** bu sargılı kola nasıl bakacağını düşünüyorum (AG, 139).
- Naim Efendi, küçük yeğen+**i+nin** sözlerini bazen hiç işitmezdi bile (KK, 137).

2.9.2.37. **Yenge**

- Yenge+**m+in** okuduğu şeylerin içine hep ağabeyimin ismini karıştırdığını işitiyordum (KYİ, 85).

2.9.2.38. **Zevce**

- İşte Nezih hakikaten ölüyor gibi hissediyor ki İzmaru ile izdivaçtan bir iki sene sonra – belki o kadar bile geçmeden- bu eski halleri düşündükçe “Acaba bunları yapan ben mi idim ? ” demekten başlayarak “Ne çocukça şeyler! ” demeye kadar varacak; iptida, uzakta bulunurken her hareketini bir hale-i şiiir ve zarafetle muhat gördüğü zevce+**si+nin** tabii, zaruri olarak bütün nakayısına yavaş yavaş vakıf oldukça, yahut şiddet-i intizarına tevafuk etmeyen halatını birer nakısa, birer kabahat addettikçe “Bu kadar

delilikler hep bu kadın için mi idi, hep bunun için mi ? İşte bunun da ötekilerden farkı yok! ” diyecek (Hİ, 135).

- “... Zevce+**si+nin** servetiyle geçinir.” (KK, 19).

2.9.2.39. Zevç-Zevc

- Servet Bey’in hemşiresi, zevci+**nin** vefatından beri aşağı yukarı beş senedir, yaz kış hep Büyükada’da oturur (KK, 47).

2.9.3. Belirtme Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde belirtme hâli eki, adın sonuna geldiği kelimeyi belirtili nesne yapar ve ekleri -° , -n° şeklinde görülmektedir.¹¹

2.9.3.1. Ağabey

- Allah İhsan ağabey+**i+m+i** kurtarsın...(ESİ, 145).
- Nedime Hanım, Niyazi ağabey+**si+n+i** kurşuna dizmeye götürmüşler gibi, yüreğinde büyük bir acı duyarak gözlerini yumdu (ESİ, 258).
- “Niyazi ağa+bey nerde kaldı ? Niyazi ağa+bey hastalandıysa...Niyazi ağabey+**i+m+i** size tanıştırayım... Niyazi ağa+bey bana her zaman dayanma gücü vermiştir. Benim Niyazi ağabeyim...” (ESİ, 353-354).
- Devlet, millet, din, diyanet uğruna bir de aslan gibi ağabey+**si+n+i** şehit vermiş ki onun bergüzarları, -yani bir kızla bir oğlan çocuğu- bunun eline bakıyorlarmış (ESİ, 458).
- Sonra bisikleti yoluyla ağabey+**i+niz+i** bulmak (KYİ, 73).

2.9.3.2. Amca

- Derviş amca+**y+ı** merak etmiyor musun ham’fendi ? (ESİ, 82).
- Sen, İhsan amca+**n+ı** biliyor musun ? (ESİ, 200).

2.9.3.3. Amcazade

- Sonra öğrendim, fakat amcazade+**ler+i+n+i** tanımıyordum (AG, 179).

2.9.3.4. Ana

- Benim elimden kurtulmak için ana+**sı+n+ı** çağırıyor (YB, 47).
- Gerçekten İsmail’in, bir ana+**sı+n+ı** dövmediği kalıyor (YB, 83).

¹¹ https://tr.wikipedia.org/wiki/İsmin_hâlleri

- Sađır Hala'yı hendekten çıkarır, dutun altında yatan ana+**si+n+i** ayılır (MSS, 191).

- İŖi bitmiŖti; ana+**si+n+i** bekledi (MH, 190).

2.9.3.5. Anne

- Bir gün, zorla bir yere götürülmek istenen bir ocuđun ‘‘Ben anne+**m+i** isterim’’ diye kendini paraladıđını, katılacak kadar bađırdıđını grmŖtm (ESİ, 88).

- Kamil Bey, davacısına beddua eden cadalozla avukatına ıkıŖan orta yaŖlı erkeđi, sıtma grmemiŖ sesiyle kasılan mbaŖiri, anne+**si+n+i** kaybettiđini sanıp avaz avaz ađlayan çocuđu aynı zamanda duyarak, baŖ dönmesine benzeyen bir sersemliđe dŖmŖt (ESİ, 118).

- Ŗimdi söyle bakalım, babanı mı çok seviyorsun, anne+**n+i** mi ?

- Anne+**m+i** efendim (ESİ, 198).

- Nermin, yatalak anne+**si+n+i** yüzüstü bırakıp yıllarca yabancı memleketlerde nasıl dolaŖtı ? Kaç kere ‘‘Anne+**n+i** merak etmiyor musun ?’’ diye sormayı dŖnmŖt (ESİ, 400).

- Milletinde, Fatma Hanım gibi kadınların bulunması, ona İnon zaferlerinden daha önemli görünüyor, Kadir'in anne+**si+n+i**, Nedime Hanım'dan bile çok daha yüksek, çok daha kudretli, daha güvenilir buluyordu (ESİ, 449).

- Ŗimdi hikayemden ayrıca anne+**m+i** dŖnyordum (AG, 19).

- Kimseyi, hatta anne+**m+i**, hatta hizmetçiyi odaya sokmadım (AG, 38).

- Beni ve İhsan'ı iki sönük ve fikirsiz adam diye ihmal eder; anne+**m+i** ŖiŖli salonlarındaki mevkiinden dolayı elinin altında tutmak isterdi (AG, 47).

- Bu, anne+**m+i** endiŖeye dŖryordu. Evimizin İngilizler tarafından tarassut edildiđi, benim tevkif edilmem lakırdıları, Malta'ya sevkedilen İttihatçılar anne+**m+i** korkutmuŖtu (AG, 55).

- Ađlayarak, anneciđ+**i+nin** halini görme (KYİ, 18).

- Evimize anne+**niz+i** gönderiniz (KYİ, 130).

- Bin sabırsızlık ve heyecan içinde İrfan anne+**si+n+i** görücü gönderdi (KYİ, 131).

- Anne+**m+i** kandırdım (MSS, 178).

2.9.3.6. **Baba**

- Şimdi söyle bakalım, baba+n+ı mı çok seviyorsun, anneni mi ?
- Annemi efendim (ESİ, 198).
- Bu seni tanır mı ? Baba+n+ı tanır mı ? (ESİ, 317).
- Ayşe... Beni arıyormuş, “İlle, baba+m+ı isterim” diyormuş (ESİ, 400).
- He, he, şimdi anladım. Baba+sı+n+ı tanırdım. Çok iyi adamdı (YB, 103).
- ‘Kaç akşamdır rüyamda baba+n+ı görüyorum...’ (KYİ, 77).
- Ne baba+sı+n+ı dinliyor, ne seni...(KK, 18).
- Zira, baba+sı+n+ı hiçbir vakit bu kadar müteessir görmemişti (KK, 107).
- Hatta geçen akşam baba+sı+n+ı gönderip çağtıracaktı (MH, 71).
- Anasını durmadan, nefes aldirmeden azarlıyor, baba+sı+n+ı adam yerine koymuyor, ağzını açarken susturuyordu (MH, 194-195).

2.9.3.7. **Baldız**

- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevcesini, baldız+lar+i+n+ı – baldız...(Hİ, 132).

2.9.3.8. **Birader**

- Ziya’nın birader+i+n+i kaçırmamak için eve avdet etti (Hİ, 61).

2.9.3.9. **Büyükbaba**

- Bütün bunlara rağmen Seniha, yine büyükbaba+sı+n+ı lüzumundan fazla pinti, babasını hala ağlanacak derecede züğürt bulur ve böyle sıkıntılı akşamlarda kendisini dünyanın en bedbaht ve en yoksul kızlarından biri telakki ederdi (KK, 30).
- “Büyükbaba+m+ı görüyor musun ?” dedi (KK, 169).

2.9.3.10. **. Damat**

- Fakat, bu felaketi, ekseri asil ruhlarda müşahede olunan sakin ve sarsıntısız bir elemle karşıladı ve kızıyle damad+i+n+ı teselli eden o oldu (KK, 126).

2.9.3.11. **. Dayı**

- Bir defasında adeta korktu; büyük dayı+sı+n+ı aklını oynatmış sandı; kapının eşliğinden geri geriye çekildi (KK, 145).

2.9.3.12. **. Enişte**

- Nezih, yemekte Ziya’nın enişte+si+n+i göremeyince, hayretle refikinin yüzüne baktı (Hİ, 39).

2.9.3.13 . Evlat-Evlad

- Müderrisin ölümünden sonra ailenin en büyük erkek evlad+ı, bulunmadığı takdirde, en yaşlı damadımız mütevellilik edecektir (ESİ, 112).
- Evlad+ı+nız+ı düşünün, doğru söyleyin de kurtulun...(ESİ, 306).
- Acaba, bir gün gelip sadece düşündüğünden, mesela evlad+ı+n+ı sevdiğinden dolayı da insanları mahpusa atacaklar mı ? (ESİ, 344).
- Doğacak evlad+ı+n+ı hayatın nimetlerine erdirmek için zamanının gelişmelerine uygun okul hazırlamayı bile düşünmeyen bir milletin kahr ve sefaletе düşmüş nüfusunu artırmaya hizmet etmek insanlığa yakışır mıydı ? (KYİ, 27).

2.9.3.14 . Hala

- Enişte bey önce bu “satmıyorum” sözünün kesinliğini sezemedi. Kamil Bey suratını asınca hala hanım+ı, Sabriye’yi, Nermin’i yardıma çağırdı. Nermin’le Sabriye pek karışmadılar ama hala hanım, İngiliz’le kocasını, bir zaman desteklemeye çabaladı (ESİ, 56).
- Hala hanım+ı kaba bir el sallayışla susturdu (ESİ, 56).
- Sağır Hala’y+ı hendekten çıkarır, dutun altında yatan anasını ayıltır (MSŞ, 191).
- Seniha, hala+sı+n+ı çok sevmekle beraber, onu pek bayağı bulurdu (KK, 48).

2.9.3.15 . Halazade

- Ziya muvafakat edemiyordu, yakalığını dün takmış imiş, arkasında yeni ceketi yokmuş, Nezih halazade+si+n+i bir türlü ikna edemedi (Hİ, 64).

2.9.3.16 . Hemşire

- Naim Efendi, hemşire+si+n+i bütün söylediklerinde haklı bulunuyordu. Bununla beraber istiyordu ki, tamamıyla haksız olsun ve kendi kendine şöyle diyordu : “Hemşirem, öteden beri her şeyi fena görmeye mütemayildir...” (KK, 35).
- Naim Efendi hemşire+si+n+i bu suretle başından savdıktan sonra geniş bir nefes aldı; adeta neşelendi; kapıdan Cenana Kalfaya seslendi :
- “Bana Hasan Ağa’yı çağırınız!” (KK, 162).

2.9.3.17 . Kardeş

- Her ayda, iki üç defa kah Mehmet Ali'yi, kah anasını, kah kardeş+i+n+i kasabaya götürüp getiren de bu eşektir (YB, 31).

2.9.3.18 . Karı

- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla “satmayacağım” diyerek kızıyla karı+sı+n+i tehlikeye düşürmekte olup olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- Kamil Bey karı+sı+n+i kucakladı, minnetle öptü, sanki çoktandır yakındığı bir şey vardı da nihayet istediğinin müjdesini getirmiş gibi fisıldadı :
- Hiç meraklanma sevgilim! Yakında çıkıp gidiyoruz buradan...(ESİ, 63).
- Karı+sı+n+i kucaklayıp dudaklarından öptü (ESİ, 154).
- Orada, karı+sı+n+i, omuzunda ince gecelikle masanın yanında oturur görmesiyle bütün tehlike dışarıda kalmış gibi ferahladı :
- Yatmadınız mı ? (ESİ, 223).
- Karısından bir buçuk senedir mektup gelmiyordu. İki defa kadını bulmaya gitmiş, bin bir tehlikeyi göze alarak Yunan işgalindeki topraklara geçmiş, iki defasında da önemli haberler topladığından, karı+sı+n+i bulmayı başka bir sefere bırakarak geri dönmüştü (ESİ, 231).
- Karı+nız+i biraz kibirli sanmıştım! (ESİ, 269).
- Karı+sı+n+i, arkadaşlarının felaketi ile üzmemek için (ESİ, 285).
- Sekiz, dokuz senelik karı+sı+n+i bu geceki haliyle hiç görmediği muhakkak (ESİ, 291).
- Karı+sı+n+i yeni tanımış gibi şaşkınlık da duyuyordu (ESİ, 292).
- Tevkifinden beri karı+sı+n+i ilk defa bu kadar şiddetle hatırlıyordu (ESİ, 338).
- “...Karı+sı+n+i, çocuklarını, her şeyini vermiş bir İzmirli...” (ESİ, 340).
- Yalnız muhtarın karı+sı+n+i iyi edemedi (YB, 46).
- Süleyman'ın karı+sı+n+i, bu zaferden sonra artık büsbütün serbest bıraktılar (YB, 51).
- Lakin Süleyman hiç de karı+sı+n+i boşamak fikrinde değildi (YB, 58).

- İrfan'ın babası Defterdar Galip Efendi karı+sı+n+ı ve çocuklarına geçinecek kadar gelir bırakıp dört beş sene evvel vefat etmişti (KYİ, 30).
- Karı+m+ı aldatayım derken kendim çok aldanmışım (MSS, 163).
- Bu benim için karı+m+ı kandırarak ermiş olduğum yalancı bir sevinçti (MSS, 180-181).
- Karı+m+ı da suçluları affetmesi için olanca gücümle kandırdım (MSS, 182).
- Ben size varmak için kocamdan boşandımsa siz de beni almak için karı+nız+ı boşadınız (MSS, 213).
- “Ay aman, karı+sı+n+ı bıraktırıp da bir erkeğe varmak ne bela imiş yarabbim...” (MSS, 213).
- Bazı akşamlar, sarhoşun rakı başına vuruyor, ispirtonun dimağına verdiği bu cinnet nöbetini karı+sı+n+ı öldüresiye dövmekle yatıştırabiliyordu (MSS, 224).
- Bir gün eve geldi. Karı+sı+n+ı elinde mendil ağlar buldu. Sebebini anlamak için :
- “Behey kadın ne ağlıyorsun ? Karnın tok, sırtın pek; bir evin bir hanımısın...” (MSS, 227).
- Asansöre binerlerken mahalleliden Hacı Numan Efendi görmüş, yanındaki küçük Saadet'ten İshak Efendi'nin karı+sı+n+ı tanımişti (MSS, 229).
- “Birtakım güzel delikanlılar karı+nız+ı camdan köşke oturttuktan sonra göğe çektiler.” (MSS, 230).

2.9.3.19 . Kerime

- Eve geldiği zaman kapının önünde halazadesinin küçük kerime+si+n+i gördü (Hİ, 52).

2.9.3.20 . Kız

- On altı bin liraya malik olunca, Mösyö Diypulo kız+ı+n+ı elbette kendisine verirdi (Hİ, 131).
- “Serseri torpile çarpan gemide olaydık, karımla kız+ı+m+ı n'apar yapar kurtarır mıydım ? (ESİ, 8).
- Hala hanımın, Nermin'den iki yaş küçük Sabriye adında bir kız+ı vardı (ESİ, 25).
- Enişte bey demin tuvalete götürmüştü kız+ı+n+ı...(ESİ, 61).

- Kamil Bey, karısıyla kız+ı+n+ı buralardan geçirip Bağlarbaşı'ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).
- Karısı bir başkasını severek altı yaşındaki kız+ı+n+ı alıp gitmiş, o zamandan beri de Fuat Mahir Bey'i gören olmamıştı (ESİ, 66).
- Kamil Bey hemen koşmağa hazırlanan kız+ı+n+ı tuttu :
- Kuyuya yaklaşmak yok ama...(ESİ, 83).
- Kız+ı+n+ı yitiriyorsunuz apansız...(ESİ, 84).
- Kız+ı+m+ı yitirdiğim günler, bu değersiz anı, binlercesini itip en alttan çıkararak bana neden musallat olmuştu, anladınız!.. Bir an susup karşılık bekledi : “ Benim kızım da böyle olursa...” diye düşündüm, o gün galiba, hiç farkına varmadan...Kız babası olarak etkilendim! Müthiş bir şeydi bu...(ESİ, 85).
- Kaynanam dırdırcı, benim en ufak kusurlarımı büyüteçle büyüterek kız+ı+n+ı aleyhime tika basa doldurur (MŞŞ, 153).
- Servinaz, emekli bir dadı kız+ı (MŞŞ, 156).
- Seniha'yı ve kız+ı+n+ı erkekler içinde başı açık görmeye çoktan alışmıştı (KK, 42).

2.9.3.21 . Kız kardeş

- Cemal'in geldiği zaman kız kardeş+i+n+i herhalde senelerden beri evli ve çok genç olmayan bir kadın diye düşünüyordum (AG, 20).
- Fakat size o kadar yakın bulunan annenizi ve kız kardeş+i+niz+i, evdeki yaşam tarzlarının sağlıkları üzerindeki etkisini hiç aklınıza getirmediniz...(KYİ, 89).

2.9.3.22 . Koca

- Akşam alacasında koca+sı+n+ı tanıyınca durakladı :
- Siz misiniz ? Üşümediniz mi ? (ESİ, 13).
- Bu güven duygusu, evlendikten sonra koca+sı+n+ı sevmesine yardımcı olacak yerde, aralarında garip bir engel meydana getirmişti. Nermin, her güvensizlik ürküntüsü atlatışında, kocasına yeni bir güvenle sığınmaktaydı ama, bu hal, şuurunu zorlayarak, her zaman yeniden gayret harcaması yüzünden, kendisini sevgiye doludizgin bırakamamasına, biraz ürkerek,

biraz utangaç, belli belirsiz soğuk kalmasına da sebep olmaktaydı (ESİ, 16).

- Anasının ikinci koca+sı+n+ı anlatmaya başladı. Türk babasından söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Nedime Hanım, faydasız gördüğü bu masrafları yaptırmamak için biraz uğraşmıştı ama bu harcamaların mahpushanedeki koca+sı+n+ı da çocuk gibi sevindirdiğini görünce, erkeklerin bazen, ne kadar değersiz şeylere önem vererek asıl işini unuttur gibi olduklarını, bazı da asıl işe hayatlarını, kadınlarını, çocuklarını bile nasıl hiç duraklamadan feda ettiklerini anlayarak seslenmemişti (ESİ, 190).
- Koca+m+ı, haklı, cesur, namuslu olduğu için hapsedenleri... Hiçbir zaman...(ESİ, 243).
- Kaç kere söyledim. “Saat on ikiden sonra sürtük sürtük sokaklarda gezen koca+nız+ı beklemeyin” diye... Karısına karşı öyle büyük bir acıma duydu ki, yalan söylediğinden utandı (ESİ, 286).
- Yalnız kalır kalmaz, nedense, ilk defa, koca+sı+n+ı aldatan kadınları hatırladı (ESİ, 392).
- Bu uğurda koca+sı+n+ı daha şimdiden kurban vermiş (ESİ, 425).
- Bizim de vaktiyle koca+lar+ı+mız+ı, kardeşlerimizi köprü başlarında astılar, ne yapalım ? (AG, 49).
- Cennet, koca+sı+n+ı, çok defa bu halde gelip yakalar (YB, 52).
- ‘Yengem koca+sı+n+ı kıskandığı kadından intikam almak için yeryüzündeki bütün insanların canını vermekte ne kadar cömertlik gösteriyor!..’ dedim (KYİ, 78).
- “Benim de koca+m+ı ayarttı...” (KYİ, 122).
- Kadın koca+m+ı bulmadan ben onu yakalayayım (KYİ, 125).
- “... Koca+m+ı elimden kaptırırsam onsuz yaşayamam...” (KYİ, 125).
- Bugün koca+m+ı o kadar ağır hakaretler altında ezdim ki hemen hemen nikahın çözülmesine ramak kaldı (MSS, 219).

2.9.3.23 . Ođul

- Recep Bey'in ođ(u)l+u+n+u yine orada gören Nezih kızların böyle daima gülmelerine, söyleyen her sözü tuhaf bulmalarına bütün bütün kızılıyordu (Hİ, 80).
- Biricik ođ(u)l+u+n+u Rum çeteleri, sırf Niyazi'den öç almak için kesmişler, 16 yaşındaki kızının ırzına geçmişlerdi (ESİ, 231).
- Vatan için, evvela gençliğini, sonra kanını, daha sonra ođ(u)l+u+n+u, daha sonra namusunu, en sonra da memleketini vermiş olduğunu düşünerek arkadaşları, onu kollayıp, ileri atılmaktan alıkoymasalar, çoktan ölmüş, ya da çoktan Şeytan Adası'nı boylamış olacaktı (ESİ, 232).
- Tolun'un annesi de uzun sakalı ve perişan elbisesiyle ođ(u)l+u+n+u birdenbire bilememişti (GH, 105).
- Eski çocukluk arkadaşını ve büyük halasının ođ(u)l+u+n+u böyle yanibaşında hissetmekten pek memnun görünüyordu (KK, 200).

2.9.3.24 . Peder

- Diyalogların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valideleriyle peder+ler+i+n+i gördü (Hİ, 112).
- İki pencere arasında bir büyük tablo, Naim Efendi'nin peder+i+n+i yuvarlak Mahmudiye fesiyle, yeşil kaplı bir samur kürk içinde gösteriyordu (KK, 76).

2.9.3.25 . Teyze

- Çok vurmuştu fakat kaldıramamıştı; Fatma Teyze'y+i, Emine'yi çağırmış, üçü birleşmişler, dövmüşler, sövmüşler, hatta boş böğrüne çivi ile kakıştırmışlar, yine kımıldatamamışlardı (MH, 54).

2.9.3.26 . Torun

- Naim Efendi, biraz da torun+lar+i+n+i çok sevdiği için sesini çıkaramazdı (KK, 18).
- Naim Efendi o günden beri torun+u+n+u evlendirmek çarelerini düşünmeye başladı (KK, 41).

2.9.3.27 . Valide

- Hayriye Hanım valide+si+n+i bin yaygara, bin çığlıkla küfenin ağaçları arasından kurtarır (KYİ, 18).

2.9.3.28 . Yeğen

- Hakkınız var Ayşe Hanım, zabıt vekili olmak için Ankara'ya talimgaha göndeririz; fakat daha evvel benim yanımda biraz kalsın, yeğen+i+niz+i öldürmemeye çalışırım (AG, 100).

2.9.3.29 . Yenge

- Yenge+y+i bilmem, bizim hatun havadissiz gelmez (ESİ, 433).
- Hanım yenge+y+i alalım (ESİ, 442).

2.9.3.30 . Zevce

- Mehtap geceleri Nezih, ailesinin bütün gençlerini, zevce+si+n+i, baldızlarını – baldız...(Hİ, 132).

2.9.4. Bulunma Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde ismin –dA veya –tA eklerinden birini almış halidir.

2.9.4.1. Baba

- Anası da, kendisi de yeldirme biçimi uzun mantolu, siyah başörtülü idiler; birbirlerine sokularak ve Kavaf Ahmet ustanın nalın sesi çıkaran kaba kunduralarını parkeler üzerinde bir garip takırdatarak köstekli adımlarla yürürlerken Nebile baba+sı+n+da+ki değişikliğin farkına vardı : Kasketi atmış, başına siyaha yakın, kadifemsi bir şapka geçirmişti; pantolonu, baldırlarından kopçalı ve büzmeli değildi artık...(MH, 193).

2.9.4.2. Dayı

- Seniha'nın büyükbabası, bir zamanlar kendi torunlarına karşı duyduğu derin muhabbeti şimdi hemşiresinin torunu yanında hissediyordu ve Seniha'nın sevdalısı da büyük dayı+sı+n+da aynı derdi, aynı sessiz ıstırabı çeken insanı buluyordu (KK, 136-137).

2.9.4.3. Hala

- Hala hanım+lar+da, bir salon dolusu yabancı herifin arasında Nermin'i, kara kadifeden tuvaleti ile –yani en yakışan giyimiyle- dans ederken görse...(ESİ, 404).

2.9.4.4. Hanım

- Bunu, vaktiyle, milyoner bir Fransız fabrikatörünün hanım+ı+n+da görmüş, imrenmişti (ESİ, 97).
- Hanım+da çatik bir surat, ezgin bir bakış, dalgın bir sessizlik...(MSŞ, 210).

2.9.4.5. Karı

- Bunca yıllık karı+sı+n+da+ki gizli tutukluğu sezememesi, güvenilir erkek olduğuna yüzde yüz emin bulunmasından, sevdiği kadının en küçük ürküntüde kendisine sığınmasını olağan saymasındandı (ESİ, 16-17).
- Karı+m+da böyle bir ince sorgulama mahareti olduğunu bilmiyordum (MSŞ, 174).

2.9.4.6. Koca

- Fazıl... İşte buna ahlak humması derler. Sende de var... Bende de... Koca+m+da da... Ve bütün alemde de...(MSŞ, 221).

2.9.4.7. Oğul

- Halbuki Recep Bey'in oğ(u)l+u+n+da üzerindeki esvaplardan, belindeki kordondan başka nazar-ı dikkati celp edecek bir şey göremiyordu (Hİ, 72).

2.9.5. Ayrılma Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde ismin –dAn veya –tAn eklerinden birini almış halidir.

2.9.5.1. Abla

- “Geçen gün konaktaydım. Seniha abla+m+dan hala haber yok!” (KK, 128).

2.9.5.2. Ana

- Hatta ana+sı+n+dan dayak yediği gün bile bu kadar solumuyordu (YB, 58).
- “... Biz büyükbabalarımızdan, ana+lar+ı+mız+dan öyle işittik.” (KYİ, 7).

2.9.5.3. Anne

- Ayşe, anne+**si+n+den** izin almadan hiçbir şeye elini sürmezdi ki... Sonra babası küser de, ona resim kağıtları, güzel kalemler vermez (ESİ, 199).
- Anne+**m+den** izin isterim (KYİ, 66).
- Çünkü kulaklarım insan diline alışmaya çabaladığı esnada anne+**m+den** işittiğim ilk korkutma sesleri işte yine bu de de deler olmuştu...(KYİ, 72).
- Bizimle anne+**si+n+den** daha rahat konuştu...(KYİ, 132).

2.9.5.4. Anneanne

- Düşünüp taşınmış, hesaplamış, uygun bir ev bulup döşemeye gücü yetmeyeceğini anlayarak, anneanne+**si+n+den** kalan Bağlarbaşı'ndaki köşkü hatırlamıştı (ESİ, 64).

2.9.5.5. Baba

- Anasının ikinci kocasını anlatmaya başladı. Türk baba+**sı+n+dan** söz ettiğimi söyledim. Yüzü asıldı. Anası bu kadar yanlış bir işi nasıl yapmış, anlayamıyormuş bir türlü... Bir Türk baba...(ESİ, 90).
- Hem saralı, hem de baba+**sı+n+dan** frengi almıştır (ESİ, 311).
- Kont'un da baba+**sı+n+dan** beklediği para gecikiyordu (GH, 12).
- "Kabil değil, baba+**m+dan** isteyemem; zaten istesem de veremez..." (KK, 92).

2.9.5.6. Birader

- Ziya anladı :
- Ben de , dedi, onu düşünüyorum. Peder gelmedi. Yarın akşam hiç gelmez. Birader+**den** sıkılıyorum, kabil değil isteyemem (Hİ, 44).
- Ziya'nın birader+**i+n+den** hiçbir ses, haber yoktu (Hİ, 60).

2.9.5.7. Büyükbaba

- "... Biz büyükbaba+**lar+i+mız+dan**, analarımızdan öyle işittik." (KYİ, 7).
- Büyükbaba+**m+dan** kalma uzun bir dürbün (KYİ, 67).
- "Büyükbaba+**m+dan** isteyemez misin ?" (KK, 93).

2.9.5.8. Damat

- Suçum duyulunca rezaletle damatlık+**tan** kovulacağıma hiç şüphem yoktu (MSS, 163).

2.9.5.9. Dayı

- Fakat, büyük dayı+sı+n+dan ayrılır ayrılmaz, doğrudan doğruya eve gitmedi (KK, 37).

2.9.5.10 . Dede

- Bu duyguya kapılınca dede+ler+i+n+den kalma kağıtları karıştırmaktan vazgeçti (ESİ, 115).
- Komşu köyler ahalisinin gönüllerinde bile bunlara karşı dede+ler+i+n+den kalma bir saygı vardır (GH, 53).

2.9.5.11 . Enişte

- Ne olursa olsun enişte+den, haladan para istememeye kesinlikle karar vermişti (ESİ, 65).
- Enişte beyime hemen telgraf çektim. Gazeteye uğramış Enişte beyim... Kapalıymış. Meraktan ölüyorduk. Allah razı olsun enişte bey+i+m+den... zahmet ettiler...(ESİ, 384).

2.9.5.12 . Hala

- Ne olursa olsun enişteden, hala+dan para istememeye kesinlikle karar vermişti (ESİ, 65).

2.9.5.13 . Hemşire

- Asıl müşkilat İzmaru'yu hemşire+ler+i+n+den ayrı, yalnız bulabilmekte idi (Hİ, 78).

2.9.5.14 . Kardeş

- Hatta kardeşi Cemal'in yaralarından, harp menakıbından ihtilal sergüzeştlerinden bahsederken sesinde titreyen kardeş+ten ziyade kadın gururu benden de bahsederken hasıl olsun (AG, 101).

2.9.5.15 . Karı

- İhsan karı+sı+n+dan emindir (ESİ, 132).
- Kendi kendine bir tarih kararlaştırmış, “Şu zamana kadar karı+m+dan mektup gelmezse, yaşamaya katlanmak boştur” demiş (ESİ, 143).
- Karı+sı+n+dan bir buçuk senedir mektup gelmiyordu. İki defa kadını bulmaya gitmiş, bin bir tehlikeyi göze alarak Yunan işgalindeki topraklara geçmiş, iki defasında da önemli haberler topladığından, karısını bulmayı başka bir sefere bırakarak geri dönmüştü (ESİ, 231).

- Nedime Hanım, Niyazi ağabeysinin sıhhatini sordu, karı+**sı+n+dan** mektup alıp almadığını öğrenmek istedi (ESİ, 233).
- Kendisini, her zaman karı+**sı+n+dan** çok üstün saydığı için, kıskançlık duymadığını şimdi seziyor, sımsıkı kundaklanıp beşiğe yatırılmış bir çocuk çaresizliğiyle çatlayası geliyordu (ESİ, 404).
- Maazallah karı+**m+dan** başka bir kadın beni beğenmesin (MSS, 154).
- Çok karı almış bırakmış. Ben şeriata uygun olarak aldığı dördüncü karı+**sı+n+dan** olmuşum (MSS, 166).

2.9.5.16 . Kayınbaba

- Gelin bir evde kayınbaba+**sı+n+dan** kaçır, güvey baldızının yüzünü tanımazdı (MH, 9).

2.9.5.17 . Kız

- Meğer, ara sıra evin umuriyle de alakadar oluyormuş, iyi ya, işte sevinin, ağabey, sevinin : Torunun, kız+**i+n+dan** daha akıllı çıktı (KK, 33).

2.9.5.18 . Kız kardeş

- Cemal'i asıl kız kardeş+**i+n+den** dolayı hatırımda tutuyordum (AG, 19).
- Düşmanın alıp götürdüğü Mehmet Ali'nin kız kardeş+**ler+i+n+den** biridir (YB, 194).

2.9.5.19 . Koca

- Belki hala hanımın koca+**sı+n+dan** da yararlanır, işgal makamlarından müsamaha bile görürdü (ESİ, 155).
- "... Aşüfte beni koca+**m+dan** boşatıp kendi varacak..." (KYİ, 124).
- Kaynanam üç çeyrek asırlık göçmüş koca+**sı+n+dan** hala emin değil (MSS, 155).
- Ben size varmak için koca+**m+dan** boşandımsa siz de beni almak için karınızı boşadınız (MSS, 213).
- "Of... Koca+**sı+n+dan** boşatıp da bir kadın almak ne felaketmiş ?" (MSS, 213).
- Evde pişen yemeklere ve ramazanlarda kibar komşulardan gönderilen tatlılara koca+**sı+n+dan** evvel el sokmak günah kadar suç...(MSS, 227).
- Diyorlar ki nerede ise büyük bir rezaletle koca+**sı+n+dan** boşanacakmış (KK, 79).

- Zehra, hala, bir senedir, koca+sı+n+**dan** doğru bir haber almıyordu (MH, 101).

2.9.5.20 . Oğlan

- Hanım ablacığım! Bizim oğlan+**dan** bilirim (ESİ, 435).

2.9.5.21 . Oğul

- Bilirsiniz ki, Cengiz'in ölümünden sonra oğul+**lar+i+n+dan** Çağatay Han, büyük kardeşi Ögedey Kaan'ın fermanı ile Türkistan, Maveraünnehir(Amu-Derya'nın kuzeyinde, Araplar tarafından fethi ile İslam hakimiyeti altına girmiş ülkeler), Belh, Bedeşan ve Kaşgar bölgelerine Han seçilmişti (GH, 73).
- Birdenbire bu güzel neferin büyük ve namuslu gözlerinde ihtiyarın oğul+**lar+m+dan** birini tanıdım (AG, 110).
- Salih Ağa'nın oğul+**lar+m+dan** biri kamburdur (YB, 19).

2.9.5.22 . Peder

- Fakat bir gece tiyatroya gidebilmek için peder+i+n+**den** müsaade almaya mecbur bulunarak, en ufak bir masrafta bile iktisatı düşünerek geçireceği hayat ile kızlara elbette çok tesadüf edemez, elbette onların muhabbetlerinden mahrum kalırdı (Hİ, 105-106).

2.9.5.23 . Torun

- Nitekim Cengiz'in torun+**lar+i+n+dan** Batu Han, Kazan ve Ejderhan'dan geçerek maiyetindeki Kıpçaklılar ve Türkmenlerle Macaristan'a ulaştı (GH, 73).

2.9.6. Yönelme Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde ismin –a veya –e eki almış halidir. Adın yönelme durumu sonuna geldiği kelimeyi dolaylı tümleç yapmaktadır.

2.9.6.1. Abla

- Geçen gün Hakkı bile yaşına bakmadan diyordu ki : 'Her yerde Seniha abla+m+a rast geliyorum.' (KK, 35).

2.9.6.2. Ağabey

- Yoo! Niyazi ağabey+i+m+e söz istemem...
- Niyazi ağabey+i+niz+e! Siz, kuzum, İnebolu'ya götürülmek üzere gemiye yüklenmiş bin ton cephane ne demektir bilir misiniz ? (ESİ, 248).

2.9.6.3. Amca

- Kara sakallı derviş amca+y+a ilgisiz bakarak sordu :
- Gezebilir miyim, bahçeyi ?..(ESİ, 83).

2.9.6.4. Amcazade

- Hayır, herhalde amcazademle değil.
- Niçin ?
- Yavrum, senin zihnin hakikat benim amcazade+m+e takılmış, sen istiyorsan söyle, büyük bir sevinçle bu işi sana yaparım (AG, 182).

2.9.6.5. Ana

- Ne evlat ana+sı+n+a babasına, ne ebeveynleri evladına ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- 'Ben de ana+m+a babama kavuşacak mıyım ?' (KYİ, 77).
- Sen de abartmakta ana+n+a taş çıkartırsın (MŞŞ, 168).
- Öfkesinden yüzü horoz ibiğine dönen karım ana+sı+n+a bakarak :
- "Anne ağlanacak hale gülüyorsun..." (MŞŞ, 172).
- "Yüzüne bakılacak yerin yok. Ben seni bu eve hanım diye almadım, ana+m+a hizmetçi getirdim..." dedi (MŞŞ, 223).

2.9.6.6. Anne

- Başındaki nurdan yuvarlak da kutsal bir işaretten çok dar kenarlı bir hasır şapkaya benziyor, Ayşe'nin anne+si+n+e sıhhatli bir köylü kızı hali veriyordu (ESİ, 202).
- Anne+si+n+e birkaç defa ölüm haberi gelmiş...(ESİ, 229).
- Mahpus bir adam sekiz yıllık karısına, çocuğunun anne+si+n+e bile, aşkını anlatırken ellerini öperek af dileyemez (ESİ, 395).
- Anne+si+n+e başından geçenleri anlattığı zaman kadıncağz bu seyahat ve maceranın ilmi ve tarihi değerini takdir edemeyerek yalnız oğlunun o kadar

uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememişti (GH, 105-106).

- Anneciğ+i+n+e yalvar da o sana bir kızcağız buluversin (GH, 107).
- Anne+m+e Ayşe'den bahsedemezdim (AG, 68).
- Ayşe'yi yer minderi üstünde diz çökmüş, Seyfi'nin anne+si+n+e kahve pişirir buldum (AG, 77).
- Birkaç ay evvel muzip komşulardan biri beni damda görmüş, anne+m+e söylemiş...(KYİ, 66).
- Hemen anne+si+n+e dönerek, istemeden :
- “Nasıl kız ?..” dedi (KYİ, 102).
- “Ya anne+m+e bu gece bir hal olursa ? Senin aptallık mazeretin bu felaketi örtebilir mi ?” (MSŞ, 167).
- Kaç defa gözleri yaşlı anne+si+n+e yaklaştı (KK, 115).

2.9.6.7. **Baba**

- Yumni Bey ne güzel kızlar, falan diyecek olmuş; herif isterseniz, demiş, baba+lar+i+n+a söyleyim; ben akrabalarındanım; Türk'e de verirler (Hİ, 133).
- Ayşe deminden beri yemeği unutmuş, bir süvariye bir baba+sı+n+a bakıyordu (ESİ, 19).
- Kamil Bey, saatlerden beri bahçede çalışmış, Ayşe de, küçük küreği, kovası, tırmığıyla baba+sı+n+a yardım etmişti... Ayşe “O zaman çiftlik olur mu burası babacığım ?” derken Dülger Cemil Usta çıkageldi (ESİ, 91).
- Ben, dün akşam baba+m+a balık pişirdim. Annemle beraber...(ESİ, 196).
- Hayır, babasıyla övünecek... Çünkü kız çocukları baba+lar+i+n+a düşkün olurlar (ESİ, 220).
- Evlat sevgisi insanı o sefil çaresizliğe, o baş döndürücü alçalışa gerçekten düşürebilir mi ? Evlatların –yani kız çocukların- baba+lar+i+n+a karşı hiç mi ödevleri yoktur ? (ESİ, 396).
- Şimdi baba+y+a düşkün olur ama, on yıl sonra eloğlunun ardına takılır da geçer gider (ESİ, 400).
- Baba+nız+a karşı duyduğum sevgi, saygı, ailenize karşı duyduğum acıma sebebiyle bu suçlunun siz olmamanızı istedim (ESİ, 423).

- Çocuk, tos vuracak bir keçi yavrusu gibi kendisini baba+sı+n+a çarptı (ESİ, 437).
- Ne evlat anasına baba+sı+n+a, ne ebeveynleri evladına ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).
- ‘Ben de anama baba+m+a kavuşacak mıyım ?’ (KYİ, 77).
- Bir genç kızın baba+sı+n+a, kızının bir genç adamla seviştiğini söylemek için...(KK, 74).
- Seniha :
- ‘‘Büyükbaba, ’’ dedi; ‘‘dün Faik Bey’in baba+sı+n+a gitmişsiniz, öyle mi ?’’ (KK, 108).
- Öz baba+sı+n+a garaz bağlamış (MH, 197).

2.9.6.8. **Birader**

- Günün birinde Selma Hanımefendi, birader+i+n+e bizzat kendisi anlatmaya geldi (KK, 120).

2.9.6.9. **Büyükanne**

- Büyükanne+si+n+e yine meram anlatmak lazım gelecekti (KK, 38).

2.9.6.10 **. Büyükbaba**

- Kartında büyükbaba+sı+n+a ihtiramlarını(saygılarını) ve annesine muhabbetlerini söylüyordu, fakat mektupta uzun uzadıya içini açıyordu; diyordu ki:
- ‘‘Baba, bir çocukluk ve bir delilik yaptım, fakat, kendi hesabıma hiç pişman değilim; sizi endişeye düşürmüş olmaktan başka bir elem hissetmiyorum...’’ (KK, 131).
- Ben vakıa anama, babama, hasseten büyükbaba+m+a çok fenalık etmiş bir kızım; pek çok kusurlarım var, fakat bütün bunlara mukabil bir tek meziyetim var ki, o da, hiç riyakar olmayışımdır; her zaman, bilmeden, kendiliğimden açık sözlü, açık özlü, bir kızdım (KK, 208).

2.9.6.11 **. Damat**

- Naim Efendi, damad+ı+n+a uzattığı mektupları kendisi yazmış gibi, mahcup oluyordu; oturduğu yerde ezildi, büzüldü :
- ‘‘Rica ederim, hiddet buyurmayınız, rica ederim...’’ dedi (KK, 75).

- İki eliyle uçlarından tuttu, kemali ihtimamla kulaklarına taktıktan sonra, mektuplardan birini açtı, bir müddet sessiz sessiz kendisi okudu, tekrar yerine koydu; müteakiben bir diğerini aldı, ötesine berisine göz gezdirdi ve damad+ı+n+a :
- “Dinleyiniz rica ederim, ” dedi (KK, 75).

2.9.6.12 . Dayı

- Hakkı Celis, büyük dayı+sı+n+a hep buna benzer ağır havadisler verirdi (KK, 137).
- Öyle ki, genç adam, ara sıra, büyük dayı+sı+n+a, Seniha’dan bile bahsediyordu (KK, 145).

2.9.6.13. Enişte

- Kamil Bey sözün uzaması üzerine telaşlanarak yaklaşan enişte bey+e bakıp gözlerini kıstı :
- Bugünlerde acele bir şey satmak zorunda mıyım enişte bey ?.(ESİ, 54).
- Yarın enişte bey+i+m+e gideceksiniz (ESİ, 289).
- Hala hanımın muhterem kocasına, yani “Enişte bey+i+miz+e” ne demeli ? (ESİ, 291).
- Enişte bey+i+m+e hemen telgraf çektim. Gazeteye uğramış Enişte beyim... Kapalıymış. Meraktan ölüyorduk. Allah razı olsun enişte beyimden... zahmet ettiler...(ESİ, 384).
- Paşa hazretleri enişte bey+i+m+e söz verdiler (ESİ, 385).
- Enişte bey+e, size karşı gösterdiği şefkatten, yardımdan dolayı minnettarım. Borcumu ölmezsem öderim (ESİ, 389).

2.9.6.14. Evlat-Evlad

- Bu eski ailelerin mal ve mülkleri büyük evlad+a kalabilir (GH, 53).
- Bu yüzükleri büyük evlat+lar+ı+n+a vasiyet etmişler (GH, 96).
- Ne evlat anasına babasına, ne ebeveynleri evlad+ı+n+a ne hiçbir aşık sevgilisine ağlamaya vakit bulabilecek, hep bir anda toprak olacağız (KYİ, 53).

2.9.6.15. Gelin

- Aha, kaç defa gelin+ler+i+n+e, kızlarına sataşmışlar (YB, 162).

- Aynı durum, yüz örtüsü altında bunalan gelin+e de oldu. Damat hemen gelinin önünde yalvarırcasına diz çökerek :
- “Efendim, zehirlenme dakikası geldi çattı...” (KYİ, 141).
- İrfan, bu ilk hayretin şiddeti etkisinden kendini kurtarmak için ilk bakışta aldanmış bulunmak olasılığıyla bir iki adım gelin+e yaklaşarak ayın hüznü ışığında tamamıyla aydınlanan bu yüzü dikkatle incelemeye başlayınca Feriha, hafif bir gülümseme ve gayet nazik bir sesle :
- “Aldanmıyorsunuz... O yüz... Ta kendisi... 151 numaralı evin önünde gördüğünüz kadın,” dedi (KYİ, 142).

2.9.6.16. Güvey-Güveyi

- Emeti Hanım sırtarak gelin güvey+e :
- “Aha da benim çifte kumrularım. Maaşallah...” (KYİ, 137).

2.9.6.17. Hala

- Buyrun... Ayşe pek üzülecek... Nedime Hanımefendi hala+sı+n+a bir başka türlü görünmek istediğine eminim (ESİ, 191).
- Neden zahmet ettiniz ? Bu kocaman hanımefendi, Nedime hala+sı+n+a kahve pişirmeyi beceremiyor mu ? (ESİ, 196).

2.9.6.18. Halazade

- O gün halazade+si+n+e gitmeseydi Diyakuloları görmeyecek, ve sonra her gördükçe birkaç derece kuvvetlenen aşka giriftar olmayacaktı. Nezih o gün halazade+si+n+e gitmeye kendisini sevk eden sebebi düşündü (Hİ, 125).

2.9.6.19. Hanım

- Senin hanım+a söyle, nafile zahmet edip de oraya kadar gitmesin (YB, 104).
- “Bugün sokakta eşiniz hanım+a rast geldim... Yanındaki ufak kızdan tanıdım.” (MSS, 230).

2.9.6.20. Hemşire

- Böyle ufak sefil şeylerle uğraşmak, ağlamak, nevmi olmak, validesine, hemşire+si+n+e acı sözler söylemek kendini nazarında ısı'at ettiği mevkiin ulviyetine karşı ne kadar adi kalıyordu (Hİ, 117).

2.9.6.21. Kardeş

- Hani şu çocuk, diye göz kırparak kardeş+ler+i+n+e, ahbablarına, bütün bildiklerine, Fransualara, Recep Bey'in, daha kimbilir kimlerin oğullarına,

herkese hikaye edecekler, Nezih'i herkes nazarında maskara haline getireceklerdi (Hİ, 117).

- Teklif, Gönül ile ailesine ve şurada bizimle beraber bulunan kardeş+i+n+e düşer (GH, 84).
- Gazelden, Gönül Hanım'ın kadınlık gururu incinmiş olacak ki, vakur kız, kardeş+i+n+e karşı sitem edici bir tavır takındı (GH, 87).
- Demek Ayşe kardeş+i+n+e söylemişti (AG, 181).

2.9.6.22. Karı

- Kamil Bey karı+sı+n+a dikkatle bakarak yumuşacık sordu:
- Korktunuz mu sahi ? Çocuk gibisiniz Nermin! Adı üstünde...(ESİ, 14).
- Rica ederim... Kamil Bey kurtulmaya çalışarak korkuyla karı+sı+n+a baktı (ESİ, 59).
- Eve dönünce, enişte beyin uzun uzun neler anlattığını karı+sı+n+a sordu (ESİ, 62).
- Metelikleri biriktirip borsadan hisse senetleri alan milyoner Fransız karı+sı+n+a özenmeye kalkışması düpedüz aptallıktı (ESİ, 98).
- Basamaklar, karı+sı+n+a “İtaat İlamı” almaya uğraşan emekli adamcağızla, on lira borcunu almak gücünden yoksun bir biçarenin inip çıkması için değil, imparatorların kalabalık maiyetleri için dahi, son derece genişti (ESİ, 116).
- Erkek, karı+sı+n+a döndü (ESİ, 126).
- Ben mi yakamı kurtaracağım ? Suçu İhsan'ın karı+sı+n+a yükleyerek, öyle mi ? (ESİ, 131).
- Bir zaman, karı+sı+n+a bunun müjdesini nasıl vermesi gerektiğini düşündü (ESİ, 151).
- Bir an daldı. Nerden çıkarmıştı, karı+sı+n+a müjde vermeyi ?..(ESİ, 153).
- Memleket uğruna hapse girmiş bir arkadaşın kahraman karı+sı+n+a yardım ederek vazifesini yapmakta olmasaydı, bu şerefli yürek huzuruna kavuşmamış bulunsaydı, geriye kalan biricik şeref yolunu belki tutamayacak, yani Nermin'le Ayşe'yi yüzüstü, kimsesiz, parasız bırakarak Anadolu'ya geçemeyecek, hiçbir zaman bu kadar kahraman olamayacaktı (ESİ, 190).

- Kaç kere söyledim. “Saat on ikiden sonra sürtük sürtük sokaklarda gezen kocanızı beklemeyin” diye... Karı+**sı+n+a** karşı öyle büyük bir acıma duydu ki, yalan söylediğinden utandı (ESİ, 286).
- Kendi kendisine karşı da, karı+**sı+n+a**, çocuğuna karşı da pişman olacak bir iş yapmadığına yeniden emin oldu (ESİ, 338).
- Kamil Bey, hızla karı+**sı+n+a** yaklaştı :
- Rica ederim! (ESİ, 383).
- Karı+**sı+n+a** döndü : Sana yalan söylüyorlar Nermin! (ESİ, 385-386).
- Sözleri etkisini kaybetmeden karı+**sı+n+a** döndü :
- İşte beni gördünüz meleğim! (ESİ, 389).
- Enişte bey, eli hala iç cebinde beklerken Kamil Bey, karı+**sı+n+a** döndü :
- Hadi efendim! Güle güle...(ESİ, 392).
- Uzun zaman karı+**sı+n+a** yazacağı mektubu tasarladı : “Sevgili karıcığım, her şeyden önce beni affetmeni ellerini öperek yalvarıyorum...” (ESİ, 394).
- Mahpus bir adam sekiz yıllık karı+**sı+n+a**, çocuğunun annesine bile, aşkını anlatırken ellerini öperek af dileyemez (ESİ, 395).
- Karı+**sı+n+a** sadakatten bu ilk ayrılış devrinde, geceleri eve gelmemesine bir sebep uydurmak için hayli yorulmuş, fakat sonraları buna da gerek görmeyerek gemi bütün bütün azıya almış karıkoca birbirinin başına adeta birer bela olup kalmışlardı (KYİ, 26).
- Evlenmelerinden sonra İrfan bu macerayı görüp işittiği gibi aynen karı+**sı+n+a** anlatacak mıydı ? (KYİ, 134).
- Karı+**m+a** her gün verdiğim muhabbet teminatının aksine ondan bıkkınım (MŞŞ, 156).
- Karı+**m+a** olan bu doygunluk nefretimi vazife gereği içime sindirerek belli etmemek durumundayım (MŞŞ, 157).
- Parlak bir aklanma kazanmak coşkusuyla karı+**m+a** koşmak için dışarı harem tarafına fırladığım esnada diğer bir vücutla göğüs göğüse çarpıştım (MŞŞ, 180).
- Bu kızcağızı çok severdi; Balıkesir zelzelesinde ölen karı+**sı+n+a** benzeterek hatta bazı akşamlar, mancınıklar boşalınca, ağlardı (MH, 142).

- Çerçi Halil için farkında idi; ikide bir karı+sı+n+a dert yanıyordu :
- “Hele şu kancığa bak!...” (MH, 197).

2.9.6.23. Kaynana

- Yatalak kaynana+sı+n+a yukarıdan yediriyor, aşağıdan temizliyordu (MSS, 224).

2.9.6.24. Kaynata

- Servet Bey'in, kaynata+sı+n+a karşı hissetmeye başladığı kin ve gayz son zamanlarda had bir devreye girdi, araları gerginleştikçe gerginleşti (KK, 140).

2.9.6.25. Kız

- Nermin kız+i+n+a gözleriyle susmasını işaret etti (ESİ, 18).
- Kadına değil, kız+i+m+a kırıldığımı, yavaş yavaş ona kin tutmaya başladığımı dehşetle anladım (ESİ, 88).
- Öyleyken kız+i+m+a kızıyordum (ESİ, 88).
- Benim kız+i+m+a yalancı demek kimin haddi ? (ESİ, 202).
- Şimdi de namusumuza, ırzımıza el uzatmaya başladınız. (Kız+lar+i+n+a ve gelinlerine dönerek) Ne susuyorsunuz ? Söyleyin be!..(YB, 187).
- Bu maksadını evvela kız+i+n+a açtı (KK, 41).
- Anası bir köşeye büzülüp melul melul oturan kız+i+n+a baktı; acıyacağına öfkelendi (MH, 191).

2.9.6.26. Kız kardeş

- Arkadaşına veya kız kardeş+i+n+e benim için bir şey söylemiş olacak ki, o da dönüp baktı (YB, 50).
- “Kadınlara karşı böyle şeyler söylemek doğru değildir. İnsan hiç kız kardeş+i+n+e hakaret eder mi ?” diyecek oldum (ESİ, 40).

2.9.6.27. Koca

- Kurtarır! Koca+sı+n+a döndü. Kurtarırsınız değil mi, yüzde yüz...(ESİ, 14).
- Bu güven duygusu, evlendikten sonra kocasını sevmesine yardımcı olacak yerde, aralarında garip bir engel meydana getirmişti. Nermin, her güvensizlik ürküntüsü atlatışında, koca+sı+n+a yeni bir güvenle sığınmaktaydı ama, bu hal, şuurunu zorlayarak, her zaman yeniden gayret harcaması yüzünden, kendisini sevgiye doludizgin bırakamamasına, biraz

ürkerek, biraz utangaç, belli belirsiz soğuk kalmasına da sebep olmaktaydı (ESİ, 16).

- Nermin, gazetecilik eden Nedime Hanım için koca+sı+n+a sormadığı bazı sorular hazırlamış olmalıydı (ESİ, 195).
- Bir ziyarette koca+sı+n+a şöyle demişti :
- Bunlar biraz anormal adamlar!..(ESİ, 215).
- Acaba bizim halanın koca+sı+n+a başvurmak doğru olur mu ? (ESİ, 259).
- Koca+sı+n+a, bu anlamda, ilk defa böyle bakıyor, onunla ilk defa bu üslupla konuşuyordu :
- Ciddi elbette...(ESİ, 288).
- O geceye kadar koca+sı+n+a karşı somurtkanlık silahını meydana çıkarmamıştı (ESİ, 291).
- Hala hanımın muhterem koca+sı+n+a, yani “Enişte beyimize” ne demeli ? (ESİ, 291).
- Evet... Nermin koca+sı+n+a döndü (ESİ, 435).
- “Ananız babanız sizi birbirinize vermedikten sonra sizin sözleşmeniz kaç para eder ?”
- “Niçin para etmesin! Koca+y+a annem varacak değil ya...Ben varacağım...” (KYİ, 40).
- “...Onu da götürüp koca+m+a verecek.” (KYİ, 124).
- Koca+sı+n+a yuları şimdiden taktı (KYİ, 136).
- “Koca+n+a inanma sakın...” (MŞŞ, 155).
- “Bir kadının koca+sı+n+a gösteremeyeceği hiç bir sırrı olamaz... Veriniz anahtarları...” (MŞŞ, 216).
- Kadının koca+sı+n+a karşı bir sırrı olamaz. Fakat kocanın kadına karşı olur (MŞŞ, 217).
- Bunun için, Sekine Hanım koca+sı+n+a diyordu ki :
- “Babam ne kadar huysuz olmuş!” (KK, 134).
- Belkıs Hanım, yerin dibine geçiyormuş, koca+sı+n+a demiş ki :“Aman, buradan savuşalım!” (KK, 155).
- İçlerinden bazıları da koca+sı+n+a mukayyet olmasını, kara gözlü büyücü kadına görünmemesini söylüyorlardı (MH, 15).

2.9.6.28. Oğul

- Yanlarına gelen ihtiyar kadın da susamış olmalı ki oğ(u)l+u+n+a bir şeyler söyledi, garsonu uzaktan işaretle çağırarak su getirttiler. Garson bardağı doldurup şişeyi az ötede bir masanın üzerine koydu, bardağı vererek çekildi. İhtiyar kadın suyu içtikten sonra bardağı oğ(u)l+u+n+a iade etti (Hİ, 73).
- O vakit, kızların fakir olduklarını, Recep Bey'in oğ(u)l+u+n+a karşı nasıl hahişkarane bir nezaket, bir işve gösterdiklerini tahattür etti (Hİ, 79).
- Hani şu çocuk, diye göz kırparak kardeşlerine, ahbablarına, bütün bildiklerine, Fransuvalara, Recep Bey'in, daha kimbilir kimlerin oğul+lar+i+n+a, herkese hikaye edecekler, Nezih'i herkes nazarında maskara haline getireceklerdi (Hİ, 117).
- Oğ(u)l+u+n+a değersiz bir memuriyet vermek istemediler, biraz sabırlı olmasını söylediler (ESİ, 95).
- “Büyük sözüme tövbe... Ben öyle kız hekimi tavırlı çok bilmiş kızı oğ(u)l+u+m+a alamam...” (KYİ, 131).
- Ali Baba bir yandan kımıldayamaz bir halde ağırlar, sızılar içinde gözyaşları saçarak oğ(u)l+u+n+a çıkışır :
- ‘Hayırsız evlat... Beni o zebani heriflerin sopaları altında bırakıp da kaçtın.’ (MSS, 191-192).
- Baba :“Ya Allah!” nidasıyla yerinden zorla, oğ(u)l+u+n+a abanarak kalktı (MH, 55).

2.9.6.29. Peder

- Servet Bey'in haremi peder+i+n+e mekşuf olmayan birçok hakikatlere vakıfmiş gibi esrarengiz bir tavırla başını sallayarak ilave ediyordu :
- “Evet, evet. Ben de en ziyade buna seviniyorum...” (KK, 78).

2.9.6.30. Torun

- Üst kattan bu gürültüyü işiten Naim Efendi, -zira o, geç vakitlere kadar uyumazdı- yavaş yavaş merdivenlerden indi, torun+u+n+a yaklaştı ve işi anlar anlamaz, yanında duran uşağa gayet sakin ve tabii bir tavırla bir leğen ve ibrik getirmesini söyledi (KK, 84).

- Seniha'nın büyükbabası, bir zamanlar kendi torun+lar+i+n+a karşı duyduğu derin muhabbeti şimdi hemşiresinin torunu yanında hissediyordu ve Seniha'nın sevdalısı da büyük dayısında aynı derdi, aynı sessiz ıstırabı çeken insanı buluyordu (KK, 136-137).
- Bunun içindir ki, zavallı çocuk büyük dayısının torun+u+n+a nasıl hitap edeceğini, ne yapacağını bilemedi. Şimdi “efendim!”, “siz” derken, şimdi “abla!”, “sen” diye konuşmaya başlıyor, sonra Seniha'nın yukarıdan bir bakışı üzerine yüzü kızararak büsbütün ne söyleyeceğini şaşırıyor, “efendim”li, “siz”li içinden çıkılmaz diğer bir konuşma tarzına düşüyordu (KK, 150).
- Ara sıra, talim dönüşü, Neyyire ve Nuriye Hanımlara tesadüf eden Hakkı Celis, bu iki hemşireden büyük dayısının torun+u+n+a dair en taze havadisleri alıyordu; genç kızlar diyorlardı ki :
 - “Hakkı Celis Bey, doğrusu, Seniha'ya eskisi gibi sık sık gidemiyoruz...” (KK, 155).
- Son zamanlarda torun+u+n+a karşı duyduğu muhabbet onu adeta bir sıtma nöbeti gibi sarmıştı...(KK, 168).

2.9.6.31. Valide

- Böyle ufak sefil şeylerle uğraşmak, ağlamak, nevmi olmak, valide+si+n+e, hemşiresine acı sözler söylemek kendini nazarında ısı'at ettiği mevkiin ulviyetine karşı ne kadar adi kalıyordu (Hİ, 117).

2.9.6.32. Yeğen

- Zavallı Peyami, kocaman bir yeğen+e lalalık için Anadolu'ya gelmek çok garip bir şey olurdu; Peyami de sizin gibi çarpışmaya, İzmir'i kurtarmaya geldi (AG, 99).

2.9.6.33. Yenge

- Kamil Bey bahçe kapısına doğru, misafirini karşılamaya acele acele giderken bu siyah çarşafli hanımın, bu kılıkla idarehanedeki iş arkadaşı değil, sahici yengesi olduğunu anladı. Kız kardeşi bulunmayan erkeklerin yenge+ler+i+n+e karşı duydukları şımartıcı sevgiyle, rahatlandırıcı sevinçle elini uzattı :
 - Neden haber vermediniz ? (ESİ, 191).

2.9.6.34. Zevce

- Halbuki öte tarafta bu açık latifeler, şakalarla arzularını teskin eden gençler kimbilir kızlar hakkında ne gayr-ı mütenezzilane fikirlerle ayrılıyorlar, onları namuslu bir adamın zevceliğ+i+n+e gayr-ı layık görüyorlar, lakırdıları açıldığı zaman muhakkırane dudak bükerek :
- Adam sen de diyorlardı (Hİ, 134).
- Servet Bey, ikide bir zevce+si+n+e ayrı eve çıkmaktan bahsediyordu (KK, 140).

2.9.6.35. Zevç-Zevc

- Pek iyi Fransızca anlamayan Sekine Hanım, ikide bir zevc+i+n+e sokulup, “Ne söyledi ? Nasıl olmuş ? Ne söyledi ?” diye soruyordu; zavallı kadının tombul vücudu, heyecandan tir tir titriyor ve alnında iri iri ter taneleri peydah oluyordu (KK, 100).

2.9.7. Eşitlik Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde kelimelere gelerek onlara eşitlik, benzerlik, birliktelik gibi anlamlar katan eşitlik hâli eki –cA veya –çA şeklinde görülmektedir.¹² Bu bölümde, incelediğimiz eserlerde aile ve akrabalıkla ilgili örneklere rastlanılmamıştır.

2.9.8. Vasıta Hâli Eki

Türkiye Türkçesinde vasıta eki veya vasıta hâl eki, “ile” edatının birleşik yazılan şekline denir. Ünsüz ile biten kelimelere –lA, ünlü ile biten kelimelere eklendiğinde ise –ylA şeklinde görülmektedir.¹³

2.9.8.1. Ağabey

- Kamil Bey ömründe ilk defa işte o akşam bir erkeği hakikaten kıskanmış, ertesi sabah, şöyle, havadan sudan bahseder gibi Niyazi ağabey+le nasıl tanıştığını Nedime Hanım’dan sormuştu (ESİ, 233).

¹² https://tr.wikipedia.org/wiki/Eşitlik_eki

¹³ https://tr.wikipedia.org/wiki/Vasıta_eki

2.9.8.2. Ana

- Dođmak istiyor da ondan... Ana+sı+y+la her zaman iftihar edecek benim ođlum ? (ESİ, 220).
- Sen nereden bileceksin... Ben eminim... Murat ana+sı+y+la övünecek kadar akıllı bir çocuk olacak (ESİ, 220).
- Esasen, Mehmet Ali'nin ana+sı+y+la da, bundan başka bir şey konuşmuyoruz (YB, 37).

2.9.8.3. Anne

- Ben, dün akşam babama balık pişirdim. Anne+m+le beraber...(ESİ, 196).
- Oysa Ayşe, altı yaşında değil de, mesela on sekiz yaşında olsaydı, ona kolayca yazar, derdini döker, anne+si+y+le babası arasında sevgi elçiliđi yapmasını pekala ister (ESİ, 395).
- İhsan'ın ailesi de Şişli'de, kibar ve eski bir aile, anne+m+le ahabap olduklarını sonra anladım (AG, 26).
- Ayşe Gedikpaşa'da iki odalı ayrı bir eve taşındı ve anne+m+le oldukça sođuk ayrıldı (AG, 57).
- “Geçen gün anne+m+le beraber çarşıya gitmiştik orada gördüm... Annem anlayacak diye ödüm kopar...” (KYİ, 41).

2.9.8.4. Amcazade

- İçimden bir şey Ankara'da amcazade+ler+i+m+le beraber gezdiğimi haber aldı (AG, 180).
- Hayır, herhalde amcazade+m+le değil.
- Niçin ?
- Yavrum, senin zihnin hakikat benim amcazademe takılmış, sen istiyorsan söyle, büyük bir sevinçle bu işi sana yaparım (AG, 182).

2.9.8.5. Baba

- Hayır, baba+sı+y+la övünecek... Çünkü kız çocukları babalarına düşkün olurlar (ESİ, 220).

2.9.8.6. Birader

- Bu esnada Ziya'nın, birader+i+y+le birlikte evden çıkıp Kartal tarafından düdüđünü öttürerek yaklaşan vapura yetişmek için istical ettiklerini gördü (Hİ, 45).

- Mamafih buradan kurtulmanın da imkanı vardı : Ziya'nın birader+i+y+le birlikte İstanbul'a inince tabii biletini o alırdı (Hİ, 50).
- Ziya'nın birader+i+y+le sofraya oturdular (Hİ, 55).
- Geçen pazar günü Server Bey birader+i+miz+le bahçede benim amour'u görmüşsünüz (Hİ, 92).

2.9.8.7. Büyükbaba

- Hele büyükbaba+sı+y+le o günden beri bir kelime konuşmadılar (KK, 114).

2.9.8.8. Damat

- Ekseriya kızıyle, bazen damad+i+y+le aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).
- Bir gün, -inkılabın ilk aylarında idi- damad+i+y+le siyasi bir mübahaseye(söyleşiye) giriştilerdi (KK, 18).

2.9.8.9. Enişte

- Günlerden bir gün sahibi olduğu gazetenin başyazarının tutuklandığını haber alsa önce, yayın işlerine böyle gizli meseleler karıştırıldığından öfkelenmiş görünür, sonra belki de enişte bey+le beraber, adamcağızı kurtarmak için işgal kumandanlığına başvurur, ailesine para yardımı yapardı (ESİ, 349).
- Enişte bey+le Burhanettin Bey kederli idiler (ESİ, 386).

2.9.8.10. Gelin

- Zeynep Kadın, kızları ve gelin+ler+i+y+le beraber, sabahtan akşama kadar, durmaksızın çalışıyor (YB, 87).

2.9.8.11. Görümce

- Mehmet Ali'lerin önünden geçerken, Emine'yi görümce+si+y+le beraber kapının önünde görmeyeyim mi ? (YB, 113).

2.9.8.12. Hala

- Bu sorular belki de, hala+sı+y+la, kızı Sabriye'yle konuşmalardan kalmıştı (ESİ, 195).
- Kadını yıllardır, kibar serseriler arasında dolaştırmış, İstanbul'a döndükleri günden beri de, hala hanım+la İngiliz ordusuna müteahhitlik yapan İbrahim Bey'in etkisine savunusuz bırakmıştı (ESİ, 294).

2.9.8.13. Hemşire

- Naim Efendi, hadiseleri böylece tevil etmekle(yorumlamakla) beraber, için için kendisini hemşire+si+y+le mutabık buluyordu; fakat bu mutabakatta anlaşılmaz bir acılık vardı, acılık ona ağır geliyordu. Bunun içindir ki, kendisini hemşiresine bağlayan bütün o terbiyevi ve ananevi rabitalardan kurtularak, bir genç adam gibi mütebessim, çalak torunlarının safına atılmak istiyordu (KK, 36).

2.9.8.14. Kardeş

- Lakin İzmaru kendisinin kalkıp gittiğini fark bile etmemişti, kardeş+ler+i+y+le alayından devam ediyor idi (Hİ, 112-113).
- Çok neşeli, bu iki kardeş+le çok dost görünüyordu (AG, 142).

2.9.8.15. Karı

- Gecelerde kumarda kaldığı halde, kalabalık konağının aşırı harcamalarından, karı+sı+y+la kızının pahalı fantezilerinden bir kere bile yakınmamış, geçim zorluğu denilen şeyin ne olduğunu anlatacak en küçük bir belirtiyi evinin eşliğinden içeri geçirmemişti (ESİ, 15).
- Kamil Bey, karı+sı+y+la kızını buralardan geçirip Bağlarbaşı'ndaki harap köşke nasıl götüreceğini, orada nasıl barındıracağını düşünerek kaygılandı (ESİ, 64).
- Oysa şu anda karı+sı+y+la kızı da sayıldığı halde, hiçbir insanın varlığına katlanacak kudreti yoktu (ESİ, 325).
- Şimdi, karı+sı+y+la yabancılar önünde konuşurken bu acemilikten bol bol yararlanacaktı (ESİ, 419).
- Yarın, öbür gün karı+nız+la çocuğunuzu alır, yeni görevinize doğru yola çıkarsınız! (ESİ, 422).
- Her durumda karı+m+la aramızda kopacak kıyamete göğüs germeye hazırlanmalıyım (MŞŞ, 171).
- Biz karı+m+la bu huzuru bulmuştuk (MŞŞ, 181).

2.9.8.16. Kaynata

- Her şeyde hür fikirli olan babası da, bu geceyi dışarıda geçiřleri asla mazur göremiyordu; Servet Bey, ya ailevi ve terbiyevi bir kanaat eseri olarak

veyahut sadece babalık hissiyle bu hususta her nasılsa kaynata+sı+y+le birleşiyor ve karısının endişelerini haklı buluyordu :

- “Ben demiyorum ki, gezmesin, eğlenmesin,” diyordu (KK, 16).

2.9.8.17. Kayınbaba

- Kayınbaba+m+la ben onun yüzünü şöylece bir kaçamak suretiyle nadiren görürüz (MSS, 156).

2.9.8.18. Kız

- Kamil Bey, aslında satmak istediği toprakları, çocukça bir inatla “satmayacağım” diyerek kız+ı+y+la karısını tehlikeye düşürmekte olup olmadığını araştırır gibi omzu üzerinden ürküntüyle masaya baktı (ESİ, 62).
- İstanbul’daki İtalyan Büyükelçiliği müsteşarının güzel kız+ı+y+la -1900’de evlenip Avrupa’ya yerleşmişti (ESİ, 66).
- Ekseriya kız+ı+y+le, bazen damadıyla aralarında hafif münakaşalar olurdu (KK, 18).

2.9.8.19. Kız kardeş

- Tolun’un bu sözleri kız kardeş+le erkek kardeşe yeni bir macera ufku açtı (GH, 10).
- İşte bu vak’a esnasındadır ki, hem Mehmet Ali’nin karısı ve hem de kız kardeş+ler+i+y+le karşılaştım (YB, 37).

2.9.8.20. Koca

- Fakat koca+sı+y+la beraber yemedi (ESİ, 291).
- Fakat geçende buradan geçenler arasından İstanbullu yirmi yaşında genç kadın koca+sı+y+la tüfeği omzunda İzmir yolu üzerinde gülerek gitmiş (AG, 98).
- Şu ölüm anında bile yine o koca+sı+y+la meşguldü...(KYİ, 85).
- Ah Fazıl bilsen kaç zamandır koca+m+la karşı karşıya ne açmazlar oynuyoruz (MSS, 219).

2.9.8.21. Nine

- Nine+si+y+le paşa babasını tanıyanlar vardı (ESİ, 104).

2.9.8.22. Ođul

- Memleketine döndüğü gün bir domuz çobanının ađılında, delikanlı olmuş ođ(u)l+u+y+la karşı karşıya geldiđi zaman ne ođlu onu ne de o ođlunu tanıdı (YB, 136-137).
- Zira, herkes gibi Kasım Paşa da öteden beri kendi ođ(u)l+u+y+la Naim Efendi'nin torunu arasında geçen şeylere vakıftı; hatta birkaç kere Faik Bey'e yarı ciddi yarı alay tarzıyla demişti ki :
- “Ođlum, gözünü aç; çocukluğun lüzumu yok; bir kaza çıkarırsın, pişman olursun!..” (KK, 103).

2.9.8.23. Peder

- Merhum peder+i+niz+le eskiden beri dost idik (ESİ, 420).

2.9.8.24. Torun

- Nitekim torun+u+y+le o garip konuşmaların ertesi günü, derin hasbıhal ihtiyacıyla hemşiresine koşan Naim Efendi, Selma Hanım tarafından o kadar sert bir muameleye maruz kaldı, o kadar sarsıldı ve tartaklandı ki, adeta kendini tutmasa konađa dönerken arabasının içinde hıçkırarak ağlayacaktı (KK, 32-33).

2.9.8.25. Valide

- Çok geçmeden yanlarına valide+ler+i+y+le pederlerinin geldiklerini gördü (Hİ, 102).
- Diyapuloların bu kalabalıktan yol bulup da geçebileceklerini ümit etmediğinden avdet etmek üzere iken kapı tarafında valide+ler+i+y+le pederlerini gördü (Hİ, 112).

2.9.8.26. Yenge

- Biraz sonra yenge+m+le dadım da geldiler (KYİ, 77).

2.9.9. Soru Eki

Türkiye Türkçesinde soru cümlesi oluşturmakla görevli eklerdir ve kendinden önceki heceye ses bakımından uyumluluk göstermektedir. Soru ekleri –mI veya –mU şeklinde görülmektedir.¹⁴

¹⁴ https://tr.wikipedia.org/wiki/Soru_eki

2.9.9.1. Abi

- Eskişehir düştüyse, Ankara dayanabilir **mi** ? Nerde kaldı bu Niyazi abi...(ESİ, 237).

2.9.9.2. Abla

- Ablam **mı** geldi bugün ?
- Evet, ablan...(ESİ, 398).
- Ablamın yanında bir de gavur subayı **mı** varmış, ne ? (ESİ, 398).
- Bunları ablam **mı** yollamış ?
- Ablan...(ESİ, 412).
- “Büyük dayı, Seniha ablam gelmiş. İştittiniz **mi** ?” (KK, 149).

2.9.9.3. Ağabey

- Suat ağabeyimin geldiğini söylediniz **mi** ? (ESİ, 123).
- Niyazi ağabey, şaşırıldı. “Sahi **mi** ?” diye sordu. “Sizi tebrik ederim yengeciğim...” (ESİ, 235).
- Niyazi ağabey buraya **mı** gelecekti ? (ESİ, 246).
- Niyazi ağabeyinize! Siz, kuzum, İnebolu’ya götürülmek üzere gemiye yüklenmiş bin ton cephane ne demektir bilir **misiniz** ? (ESİ, 248).
- Bey ağabey bilsem söylemez **miyim** ? Neden böyle yapıyorsun babacığım ? (ESİ, 318).
- Neden sonra... “Hiç imkanı var **mı** ? dedi, Niyazi ağabey...” (ESİ, 340).
- Ben o İrfan’ın ağabeyisi Ragıp’ı bilmez **miyim** ?(KYİ, 21).
- Ağabeyimin çiftesiyle gökyüzü **mü** gözlemlenir ? (KYİ, 67).
- Ağabey, ağabey, kuzum, sizin kulaklarınız tıkanı **mı** ? (KK, 33).

2.9.9.4. Ana

- Anam sağ **mı** ? dedi (YB, 136).
- ‘Ben de anama babama kavuşacak **mıyım** ?’ (KYİ, 77).

2.9.9.5. Anne

- Şimdi söyle bakalım, babanı **mı** çok seviyorsun, anneni **mi** ?
- Annemi efendim (ESİ, 198).

- “On parayı bulmalı... Köprü’yü geçmeli... Birisine rastlarım. Hiç imkanı var **mi** ? Utanmanın sırası değil... Çocuk doğdu mu acaba ? Annesi sağ **mi** ?” (ESİ, 217).
- Nermin, yatalak annesini yüzüstü bırakıp yıllarca yabancı memleketlerde nasıl dolaştı ? Kaç kere “ Anneni merak etmiyor **musun** ?” diye sormayı düşünmüştü (ESİ, 400).
- Sen de İstanbul çocuğu, tabii annenin sözünden çıkmazsın, değil **mi** ? (AG, 70).
- “Anne biz de gidip kuyruklunun resmine bakalım... Kedi kuyruğu gibi **mi** ? Karaman kuyruğu gibi **mi** acaba ?..” (KYİ, 8).
- “A... İlahi anne!.. Bozdun **mu** ayol ? Bugadalık çamaşır gibi kırık küfenin içine neye girdin öyle ?..” (KYİ, 18).
- “Hah bak işte gördün **mü** ? Evlat olacak... Anne bu kazaya nasıl uğradın, demiyor da... Beni buraya kendi keyfimle girmiş zannediyor.” (KYİ, 18).
- “Ay anne biz de gideriz değil **mi** ?..” (KYİ, 20).
- “Ne yapayım ? Eve **mi** alayım ? Annem babam görürse sonra bana ne derler ?..” (KYİ, 39).
- Annem telaşla sordu :
- ‘Kahve ispirto takımını aldınız **mi** ?.. Nereye gidersek gidelim kahvesiz duramam başım tutar...’ (KYİ, 84).
- Beyefendi, kız kardeşiniz, anneniz akşama kadar evde nasıl vakit geçiriyorlar, hiçbir gün bunu düşünmek sıkıntısına katlandınız **mi** ? (KYİ, 89).
- “Anne nesi var ? Pek **mi** çirkin ?..” (KYİ, 131).
- “Ne demek unutmuşum ? Annemin hayatına ait böyle tehlikeli bir anda ilaç unutulur **mu** ?” (MSŞ, 167).
- “Ya anneme bu gece bir hal olursa ? Senin aptallık mazeretin bu felaketi örtebilir **mi** ?” (MSŞ, 167).
- Misafir :
- “Kızım Sıdıka, annen evde **mi** ?” (MSŞ, 186).

2.9.9.6. Amca

- Sandalcıdan öğrenmemiş **mi** idik, amcaları Maltepe’de (Hİ, 123).
- Derviş amcayı merak etmiyor **musun** ham’fendi ? (ESİ, 82).

- Kara sakallı derviş amcaya ilgisiz bakarak sordu :
- Gezebilir miyim, bahçeyi ?.. İzin verir **misiniz** efendim? (ESİ, 83).
- Derviş amcanın elini öpmeden olur **mu** ? Ne kadar ayıp! (ESİ, 83).
- Sen, İhsan amcanı biliyor **musun** ? (ESİ, 200).

2.9.9.7. Baba

- Kapıdan girer girmez, Ayşe'nin ilk sözü ‘‘Oh! ne büyük bahçe... Hepsi bizim **mi** babacığım?’’ diye sormak oldu (ESİ, 83).
- Kamil Bey, saatlerden beri bahçede çalışmış, Ayşe de, küçük küreği, kovası, tırmığıyla babasına yardım etmişti... Ayşe ‘‘O zaman çiftlik olur **mu** burası babacığım ?’’ derken Dülger Cemil Usta çıkageldi (ESİ, 91).
- Şimdi söyle bakalım, babanı **mi** çok seviyorsun, anneni **mi** ?
- Annemi efendim (ESİ, 198).
- Duayı bir tamam ezberlediği gün babası ona ne verdi ‘‘biliyor **musunuz** ?’’ kocaman bir kalem verdi. Bir ucu mavi yazıyor, bir ucu kırmızı...(ESİ, 199).
- Baban senin resmini de yaptı **mi**? (ESİ, 201).
- Doğrusunu arar **mısın** babacığım, ben bu beyzadeyi de tanımıyorum (ESİ, 315).
- Bu seni tanır mı ? Babanı tanır **mi** ? (ESİ, 317).
- Bey ağabey bilsem söylemez **miyim** ? Neden böyle yapıyorsun babacığım ? (ESİ, 318).
- Baban sağ **mi** ? (ESİ, 329).
- Evlat sevgisi insanı o sefil çaresizliğe, o baş döndürücü alçalışa gerçekten düşürebilir mi ? Evlatların –yani kız çocukların- babalarına karşı hiç **mi** ödevleri yoktur ? (ESİ, 396).
- Baban sana bir çare bulmuyor **mu** ? (YB, 143).
- Hacı baban daima öyle söylemez **mi** ? (KYİ, 5).
- ‘Ne yapayım ? Eve **mi** alayım ? Annem babam görürse sonra bana ne derler ?..’’ (KYİ, 39).
- Babamın sahipliğinden çıkıp onun etkisi altına **mi** gireceğim ?..(KYİ, 67).
- ‘Ben de anama babama kavuşacak **miyim** ?’ (KYİ, 77).

2.9.9.8. Bacı

- Kardeşim, bizim Ayşe bacı beni evlenmeye bırakır **mi** ? (AG, 182).

2.9.9.9. Birader

- Yemekte, hiçbir şeyden haberi olmayan Ziya'nın biraderi eğlenir gibi soruyordu :
- Gazinoda idiniz, değil **mi** ? Pazar sabahları pek kalabalık olur (Hİ, 58).
- Bir aşık elini sıkılmaktan içtinap ederseniz bir birader güveni kabul etmez **misiniz?** (Hİ, 99).
- Kızların adaya gidişleri, Ziya'nın biraderinin o sene adada köşk tutması sonra Nezih'in muhabbetini alevleyen halleri : Kızlara deniz hamamına giderlerken rast gelmesi, Operet Kumpanyası'nın adada oyun vermesi, ertesi sabah evlerinin önünden Ziya ile geçerken perdenin rüzgardan açılması; bütün bunlar hep ma-kabline merbut, her an değişebilirken, değişmemiş karışık, o kadar ki hali na-kabil birtakım tesadüfler değil **miydi** ? (Hİ, 126).

2.9.9.10. Büyükbaba

- Seniha, akşam karanlığında bütün bunları düşünürken büyükbabası Naim Efendi, yavaş yavaş salonun ortasına kadar gelmiş ve :
- “Seniha, kızım! Seniha, sen **misin** ?” diye seslenmişti (KK, 30).
- Seniha hiç beklenilmeyen bir anda, birdenbire yerinden fırladı ve büyükbabasının dizlerine oturarak bir kolunu boynundan geçirdi –bu, onun mutad hareket tarzlarından biridir- ve ağzını ihtiyarın kulağına yaklaştırıp şu garip suali sordu :
- “Büyükbaba, çok sefalete düştük, değil **mi** ?” (KK, 31).
- “Büyükbaba, çok sefalete düştük, değil **mi** ? Sefalet **mi** ? Hayır kızım, hayır, rezalet demeliydiniz (KK, 33).
- “Büyükbabamdan isteyemez **misin** ?” (KK, 93).
- “Büyükbabamdan üç yüz elli lira ne diye isteyebilirim, sen deli **misin** ?..” (KK, 93).
- Dışardan Seniha'nın sesi :
- “Girebilir **miyim**, büyükbaba ?” diyordu (KK, 108).

- Bir müddet, hiçbir şey söylemeksizin büyükbabasının yüzüne, sonra annesine, daha sonra odanın içinde birtakım gayrı muayyen noktalara baktı ve nihayet heyecanını güçlkle zaptedebilen bir sesle :
- “Anne,” dedi. “Bizi biraz yalnız bırakır **mısın ?**” (KK, 108).
- Seniha :
- “Büyükbaba, ” dedi; “dün Faik Bey’in babasına gitmişsiniz, öyle **mi ?**” (KK, 108).
- “Büyükbaba! Dün Kasım Paşa’ya, Faik Bey beni alsın diye yalvarmak için gittiniz değil **mi ?**” (KK, 108).
- “Neye kızarıyorsun ? Cevap versene. Kızın nerede ?” diye sordu. “Bari akşama dönecek **mi ?** Onu da bilmiyorsunuz. Maşallah ne ana, ne baba... Ne büyükbaba!..” (KK, 122).
- Epeyce uzun süren bu mektubu Sekine Hanım okur okumaz hüngür hüngür ağlamaya başladı; Servet Bey ise kızdı, köpürdü; hele büyükbabası için yazdığı cümleler o kadar iradesini elinden aldı ki, az kaldı, ihtiyarın üzerine atılacak, öfkesini ondan alacaktı; karısının yüzüne haykırmaya başladı :
- “Utanmadan, utanmadan söylediğine bak! Biz onu büyükbabası kadar sevmemişiz, anlamamışız, öyle **mi ?..**” (KK, 132).
- “Büyükbabamı görüyor **musun ?**” dedi (KK, 169).

2.9.9.11. Damat

- Damadı Servet Bey, sinirli bir hareketle sözünü kesti :
- “Halbuki... Yok efendim, bir rejim gidip, yerine diğer bir rejim geldi **mi**, tabiidir ki bu rejimin adamları öbür rejimin adamlarından hesap soracaklar...” (KK, 19).
- Birkaç sene evvel, yatağının ayak ucuna seccadesini serip namazını kılan, sonra derinden birtakım dualar mırıldanarak köşesine oturan ve müteakiben sabah kahvesini yudum yudum içerken, üç gün üç gecedir kalıbının rahatını kaçıran bütün dedikodulara, o imzasız mektuplara dair damadıyle samimi bir hasbıhal ihtiyacını duyan bağı dolu ihtiyar aile reisi bizzat o **muydu ?** (KK, 76-77).

2.9.9.12. Dayı

- Dayısı ona beraber gitmeyi teklif etmemiş **miydi** ? (Hİ, 110).
- “Büyük dayı, Seniha ablam gelmiş. İştittiniz **mi** ?” (KK, 149).

2.9.9.13. Enişte

- Bugünlerde acele bir şey satmak zorunda **mıyım** enişte bey ?.(ESİ, 54).
- Bizim hanımın eniştisi **mi** ? Halasının kocası İbrahim Bey...(ESİ, 257).
- Biz **mi** ? Acayip! Enişte beyim yardımımıza koşmamış olsaydı, vapur parasını bulamayacaktım (ESİ, 386).

2.9.9.14. Evlat-Evlad

- “Hah bak işte gördün **mü** ? Evlat olacak... Anne bu kazaya nasıl uğradın, demiyor da... Beni buraya kendi keyfimle girmiş zannediyor.” (KYİ, 18).
- Doğacak evladını hayatın nimetlerine erdirmek için zamanının gelişmelerine uygun okul hazırlamayı bile düşünmeyen bir milletin kahır ve sefaletle düşmüş nüfusunu artırmaya hizmet etmek insanlığa yakışır **mıydı** ? (KYİ, 27).
- “A evladım sen bizim Emsal’in ne kadar alık bir karı olduğunu bilmez **misin** ?..” (KYİ, 103).
- Üç evlat doğurmuş bir karıym bilmem **mi** hiç ? (MSS, 169).

2.9.9.15. Gelin

- Bu inatçı gelin yüzünü göstermeden o pırlı pırlı elbisesiyle yok **mu** olacaktı ?..(KYİ, 140).
- Yoksa bu güzel gelin evvelce gördüğü o kadının çift yaratılmış benzeri ve hayali, perisi **miydi** ?..(KYİ, 142).

2.9.9.16. Görümce

- Mehmet Ali’lerin önünden geçerken, Emine’yi görümcesiyle beraber kapının önünde görmeyeyim **mi** ? (YB, 113).

2.9.9.17. Hala

- Neden zahmet ettiniz ? Bu kocaman hanımefendi, Nedime halasına kahve pişirmeyi beceremiyor **mu** ? (ESİ, 196).
- Acaba bizim halanın kocasına başvurmak doğru olur **mu** ? (ESİ, 259).
- Bunu sen mi söylüyorsun ? Yoksa hala hanım **mi** söyledi ?

- Halam söyledi. Artık o gazete ile, lütfen, ilişkinizi kesiniz. Enişte beyim sizi görmek istiyormuş (ESİ, 288).
- Halam dedi ki : “Koca Al-i Osman padişahı, veziri vüzerası ile şaşırmış da, birkaç kılkuyruk **mu** doğru yolu bulmuş ?” dedi. Halam haklı (ESİ, 289).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının kocası İbrahim Bey’le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik **mi** yapacaktı ? (ESİ, 338).

2.9.9.18. Hanım

- “Hanım deminki itirafınızı bir daha tekrar eder **misiniz** ?” (MSS, 213).

2.9.9.19. Kardeş

- Ankara’da senin kardeşin falan **mı** var yoksa ? (ESİ, 402).

2.9.9.20. Karı

- Kamil Bey karısına dikkatle bakarak yumuşacık sordu :
- Korktunuz **mu** sahi ? Çocuk gibisiniz Nermin! Adı üstünde...(ESİ, 14).
- Karısı dergiden bir şey kazanabiliyor **mu** bari ? (ESİ, 130).
- Ben **mi** yakamı kurtaracağım ? Suçu İhsan’ın karısına yükleyerek, öyle **mi** ? (ESİ, 131).
- Orada, karısını, omuzunda ince gecelikle masanın yanında oturur görmesiyle bütün tehlike dışarıda kalmış gibi ferahladı :
- Yatmadınız **mı** ?
- Oturuyorum (ESİ, 223).
- Geç efendim, geeeeç! Yazıcıya döndü : Yazdın **mı** ? Arkadaşının karısı olduğundan tanıdığımı...(ESİ, 299).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının kocası İbrahim Bey’le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik **mi** yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Karısı acaba duydu **mu** ? (ESİ, 339).

- “Siz öyle söylüyorsunuz. Fakat kocam kıymetimi biliyor **mu** ? Bir erkeğin karısı melek de olsa yine mutlaka gözü dışarıdadır. Bu da Rabbimin bir hükmü.” (KYİ, 123).
- Evlenmelerinden sonra İrfan bu macerayı görüp işittiği gibi aynen karısına anlatacak **mıydı** ? (KYİ, 134).
- Karım bu işaretleşmeyi bir delikten gördü **mü** ? (MSS, 158).
- Üç evlat doğurmuş bir karıyım bilmem **mi** hiç ? (MSS, 169).
- Birinci karınızın üzerine yaptığınızı bana da yapmanızın ihtimali yok **mudur** ? (MSS, 213).

2.9.9.21. Kız

- Resmi yapılırken pek usludur. Hiç de yorulmaz. Değil **mi** kızım ? (ESİ, 209).
- “...Kızının resmini aldı. Gel bakalım Ayşe kız! –Fransızca olarak sordu ve adeti üzere şahadet parmağını kızının burnuna değırdi- Anladın **mı** benim sevgili küçük Karmen’im ?” (ESİ, 426).

2.9.9.22. Kız kardeş

- “Kadınlara karşı böyle şeyler söylemek doğru değildir. İnsan hiç kız kardeşine hakaret eder **mi** ?” diyecek oldum (ESİ, 40).
- Beyefendi, kız kardeşiniz, anneniz akşama kadar evde nasıl vakit geçiriyorlar, hiçbir gün bunu düşünmek sıkıntısına katlandınız **mı** ? (KYİ, 89).
- İlle o iki kız kardeşler yok **mu** ? (KK, 79).

2.9.9.23. Koca

- Akşam alacasında kocasını tanıyınca durakladı :
- Siz **misiniz** ? Üşümediniz **mi** ? (ESİ, 13).
- Kurtarır! Kocasına döndü. Kurtarırınız değil **mi**, yüzde yüz...(ESİ, 14).
- Dava açmasaydı da, kocası hapisteyken bir zampara bulsaydı daha **mı** iyi olurdu ? (ESİ, 128).
- Kocasının dışarı çıkmasından faydalandı :
- Gazete sizi yoruyor **mu** efendim ? (ESİ, 195).
- Kocasının, “Siz gelmiyor **musunuz** ?” sorusunu öncelikle anlamadı, sonra gülümsedi :

- Siz çıkınız! Ben şunları kaldırayım da gelirim. Hanımefendi, kusuruma bakmazlar...(ESİ, 208).
- Nedime Hanım, kocasının bu en yakın arkadaşını teselliye hazırlanarak gülümsedi :
- Bahse girerim ki, Ahmet Bey'in yanına bugün, budala bir hafiye gelerek ağzını aramaya kalkmıştır. Değil **mi** efendim ? (ESİ, 247).
- Acaba bizim halanın kocasına başvurmak doğru olur **mu** ? (ESİ, 259).
- Kadının kocası bilir **mi** bu işi ? (ESİ, 309).
- Nedime Hanım, o çıplak han odasında, türlü boyalarla boyanmış hafiyelerin arasında, o tehlikeli işleri becermeye çalışırken, kendisi Kamil Bey, bizzat kendisine karşı dahi, ömründe bir kere bile alçaklık etmemekle övünen adam, karısının halasının kocası İbrahim Bey'le birleşip İngiliz ordusuna müteahhitlik **mi** yapacaktı ? (ESİ, 338).
- Yalan söylemese bir haftadan beri bir başka kadını, kocası mahpusta bulunan, gerçekten daha acılı bir başka kadını mahvetmeye uğraşabilir **mi** ? (ESİ, 392).
- “Siz öyle söylüyorsunuz. Fakat kocam kıymetimi biliyor **mu** ? Bir erkeğin karısı melek de olsa yine mutlaka gözü dışarıdadır. Bu da Rabbimin bir hükmü.” (KYİ, 123).
- “Feriha Hanım sizden güzel **mi** ki kocanız bu kötülüğü bulunacak ?” (KYİ, 124).
- “Yemine ne hacet, her şeyi dosdoğru itirafa söz veriyorum. Fakat siz de bu doğru sözlerimin ağırlığına tahammül edeceğinize, Asyalı bir koca gibi beni aşağılayıp bana hakaret etmeyeceğinize söz veriyor **musunuz** ?” (MŞŞ, 211).
- “Fakat onları zorla almaya bir kocanın hakkı olduğunu bilmiyor **musunuz** ?” (MŞŞ, 216).
- Fakat kocam o kadar bayağı bir yaratık ki kendisinden boşanmak hususundaki kesin kararımı anlarsa ve hele o hantal kolları arasından senin gençlik dolu kaynar canlı kucağına geçeceğimi hissederse beni bırakmamakta çok inat gösterecek. Evet uzun bir ısrarla bizi üzecek. Bütün

kocaların kullanacakları en son, en barbarca intikam tedbiri bu değil **midir** ? (MSS, 218).

- “...O kocansa biz de efendilerin değil **miyiz** ?..” (MSS, 229).

2.9.9.24. Oğul

- Bir Recep Bey’in oğlu olmadığı için **miydi**, değil **mi**? (Hİ, 86).

- Kendi kendinden bile gizlemişti ama, son haftalarda, Nedime Hanım gibi, gözhapsine alınmayışına üzülyor olmuştu, “Bizi bir kadından daha **mı** tehlikesiz sayıyorlar ? Sakın, Selim Paşa’nın oğlu olmamızdan, kendileriyle nasıl olsa berabermişim gibi bir anlam çıkarmasınlar!” diyordu arada bir...(ESİ, 223).

- Siz de “İnebolu’da Bakkal Rıza Efendiyi tanır **mısınız** ? Oğlu var, Murat.” diyeceksiniz. Sandığı alacak. İşte hepsi bu...(ESİ, 283).

- Bendeniz Kurmay Binbaşı Burhanettin! Siz, merhum Selim Paşa hazretlerinin oğulları Kamil Beyefendi değil **misiniz** ?

- Evet efendim! (ESİ, 359).

- Merhum Selim Paşa hazretlerinin oğlu Kamil Bey siz **misiniz** ? (ESİ, 420).

2.9.9.25. Teyze

- “Bedriye Teyze, yıldızın gözleri sahiden tarif ettiğin kadar güzel **mi** ?” (KYİ, 11).

- “Hanım teyze, halamın yıldızı sakallı **mı** ? Bıyıklı **mı** ?” (KYİ, 12).

- “Teyzesinin evinde hastalanmış **mı** ? Ne olmuş bu kıza ? Beti benzi kireç kesilmiş...” (MSS, 165).

- “Teyze mektup aldınız değil **mi** ?” derdi (KK, 138).

2.9.9.26. Valide

- Valideciğin var **mı** ? (GH, 107).

2.9.9.27. Yeğen

- “Düşünürüm besbelli... Yeğenimin oğlu Behçet’e geçenlerde böyle sahte pırlanta iğneli kuyruklunun biri çarpmış da oğlan üzüntüsünden kendini az kaldı bahçedeki dut ağacına asıyordu. Yazık değil **mi** ? Yirmi ikisinde tosun gibi delikanlı...” (KYİ, 6).

2.9.9.28. Yenge

- Siz Allaha inanır **mı**sınız hanım yenge ? (ESİ, 200).
- Niyazi ağabey, şaşırıldı. “Sahi **mi** ?” diye sordu. “Sizi tebrik ederim yengeciğim...(ESİ, 235).
- Sakın vapuru **mu** basmışlar?
- Değil yengeciğim (ESİ, 251).
- Çay içer **mi**ydiniz yenge ? (ESİ, 269).

2.9.9.29. Zevce

- İşte Nezih hakikaten ölüyor gibi hissediyor ki İzmaru ile izdivaçtan bir iki sene sonra – belki o kadar bile geçmeden- bu eski halleri düşündükçe “Acaba bunları yapan ben **mi** idim ? ” demekten başlayarak “Ne çocukça şeyler! ” demeye kadar varacak; iptida, uzakta bulunurken her hareketini bir hale-i şiiir ve zarafetle muhat gördüğü zevcesinin tabii, zaruri olarak bütün nakayısına yavaş yavaş vakıf oldukça, yahut şiddet-i intizarına tevafuk etmeyen halatını birer nakısa, birer kabahat addettikçe “Bu kadar delilikler hep bu kadın için **mi** idi, hep bunun için **mi** ? İşte bunun da ötekilerden farkı yok! ” diyecek (Hİ, 135).

2.9.9.30. Zevç-Zevce

- Birini parmağına taktı mı, nihayetine kadar yapmadığını, söylemediğini bırakmaz; zevci merhum Afif Paşa, onun elinden az **mı** çektiydi ?..(KK, 35-36).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZƏRBAYCAN TÜRKÇƏSİ ƏQRƏBALIQ TƏRİMLƏRİ SƏS VƏ ŞƏKİL BİLGİSİ İNCƏLƏMƏSİ

3.1. Ünlü Dəyişmələri¹⁵

3.1.1. İncəlmə

Azərbaycan Türkçəsində diqqəti çəkən ən önəmli özəlliklərdən biri incəlmədir. Başqa dillərdən özəlliklə Ərəbcə və Farsçadan alıntı sözcüklərin kısa ünlülərində görülən bu dəyişiklik zaman zaman Türkçə sözcüklərdə də görülür.

i>ə

3.1.1.1. Nənə

- Mənim bir qoca rəhmətlik nənə+m var idi (Haqverdiyev, 200).
- Qədim (bayırdan). Nənə+m səni çağırır. (Qayıdır evə.) Nənə, budur gəlir (Haqverdiyev, 427).
- Qədim (ağlayaraq). Odur, nənə+m deyir ki, dədən ölüb. Sən yetim qalacaqsan (Haqverdiyev, 429).
- Nənə+m dedi, yəqin dədən gəlir (Haqverdiyev, 429).
- İndi nənə+m deyir ki, yəqin sağsağan atanın ölüm xəbərini gətiribdir (Haqverdiyev, 429).
- Qədim. Qapıda sağsağan qırıldıydı, nənə+m dedi ki, sağsağan dədənin gəldi xəbərini verir (Haqverdiyev, 443).
- Nurcahan. Nəvəm də sənə qurban, nəvəmin nənə+si də...sənəcə mənim bu cancığazım qurban...(Necef bey, 34).

3.1.2. Genişləmə

Azərbaycan Türkçəsində dar ünlülərin geniş ünlüyə dönüşməsi hadisəsinə ünlü genişləməsi adı verilir.

¹⁵ Ayfer Aytac (2007), “Feridun A.Celilov’un “Azerbaycan Dilinin Morfonologiyası” Adlı Eserinin Türkiye Türkçesine Aktarımı ve Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin Biçim Bilimsel Ses Bilim(Morfonologiya) Açısından Karşılaştırılması,” Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 17-101.

i>ə

3.1.2.1. Bəradər

- Nəcəf bəy(məktubu oxuyur). Bəradər+i+m Nəcəf! (Haqverdiyev, 69).

3.1.2.2. Nənə

- Mənim bir qoca rəhmətlik nənə+m var idi (Haqverdiyev, 200).
- Qədim (bayırdan). Nənə+m səni çağırır. (Qayıdır evə.) Nənə, budur gəlir (Haqverdiyev, 427).
- Qədim (ağlayaraq). Odur, nənə+m deyir ki, dədən ölüb. Sən yetim qalacaqsan (Haqverdiyev, 429).
- Nənə+m dedi, yəqin dədən gəlir (Haqverdiyev, 429).
- İndi nənə+m deyir ki, yəqin sağsağan atanın ölüm xəbərini gətiribdir (Haqverdiyev, 429).
- Qədim. Qapıda sağsağan qırıldıyırdı, nənə+m dedi ki, sağsağan dədənin gəldi xəbərini verir (Haqverdiyev, 443).
- Nurcahan. Nəvəm də sənə qurban, nəvəmin nənə+si də...sənəcə mənim bu cancığazım qurban...(Nəcəf bəy, 34).

3.1.3. Yuvarlaklaşma

Azərbaycan Türkcəsində Türkcə və yabançı sözcüklərdə görülən yuvarlaklaşma hadisəsi gənəlliklə /v/ ətkisiylə olmaqdadır. Bu səs dəyişimində Kıpçak Türkcəsinin təsiri fazladır.

e >ö

3.1.3.1. Övrət

- Yediyim çörək də bu bihəyaların əlindən boğazıma getməyir. (Sənəm, Hacı Mehdimin əvvəlinci övrət+i, daxil olur.) (Haqverdiyev, 35).
- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirtin ərinə, qardaşına, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Ay xanım, mən məgər razı ollam ki, sənün üstünə hacı övrət alsın? (Haqverdiyev, 38).

- Hacı Mehdi. Ay ağa Nəbi, sən bu təklifi mənə eləmə. Çünki övrət boşamaq asan iş deyil (Haqverdiyev, 45).
- Bu barədə mənim övrət+i+m də imperatriçənin özünə kağız yazıb (Haqverdiyev, 176).
- Səfərəli. Bəli, əlac yoxdur, sən get bu gecəni öz övrət-uşağınla keçir (Haqverdiyev, 196).
- (Övrət+i+n+ə). Ay arvad, divara niyə qısılırsan? (Haqverdiyev, 204).
- Qardaş, niyə mənim övrət+i+m+in, qızımın adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Özümüzü məsxərə edib, övrət-uşaqlarımızı məsxərə edib, dolanacağıımıza sataşır, dinimizə, məzhəbimizə əl atır, gərək bu...(Haqverdiyev, 228).
- Ancaq onu yenə görünməyi oğlumun və övrət+i+m+in ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Sən özün övrət olduqda, buraya bir başqa övrətin gəlməyinə davam etməzsən (Haqverdiyev, 238).
- Padşah. Danışma, get, əmrimə itaət tələb edirəm. (Övrət gedir.) (Haqverdiyev, 238).
- Amma deyir bu zindəndə çürüyüb ölərəm, övrət+i+m+i boşamaram (Haqverdiyev, 239).
- Vəzir. Padşahım, üləmə necə şəriəti poza bilər, vaxt ki, şəxs öz övrət+i+n+i boşamaq istəmir (Haqverdiyev, 239).
- Vilayətin padşahı şikarə gedərkən sən övrət+i+n+i görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrət+i+n+in talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).
- Gəl, sən öz razılığınla övrət+i+n+in talağını ver, padşahi-aləmpənahı da özündən razı sal (Haqverdiyev, 240).
- Amma gör, qibleyi-alən necə rəhmildir ki, istəmir sən övrət+i+n+i zorla alsın (Haqverdiyev, 240).
- Sən gəl bu yüngül məsələyə razı olginən, həm padşahın xahişi bir növ əmələ gəlsin, həm sən övrət+i+n qalsın özündə, əlavə və zindəndan qurtar və bir qədər də pul sahibi ol (Haqverdiyev, 241).

- Səid. Əgər sən övrət+**i+m+in** həmişəlik evimdə qalmasına zəmənat edirsənsə, mən bu təklifi qəbul edirəm (Haqverdiyev, 241).
- De görüm övrət+**i+n+i** aldığıñ neçə müddətdir? (Haqverdiyev, 242).
- Mən öləndən sonra da övrət+**i+m** azaddır (Haqverdiyev, 242).
- Tarzənin övrət+**i** əyləşib tikişlə məşğuldur (Haqverdiyev, 261).
- Övrət+**i** onun qolundan yapışib gətirib çarpayının üstündə əyləşdirir (Haqverdiyev, 261).
- (Övrət qapını açır, üç nəfər sazəndə çalğı alətləri ilə daxil olurlar.) Gəlin, gəlin, mənə gözəl şagirdlərim, ancaq siz mənə yaddan çıxartmayırsınız (Haqverdiyev, 262).
- Övrət. A kişi, bu nə halətdir səndə! (Haqverdiyev, 262).
- Hacı Qəmbər. Mən tamam qohum-əqrəbadan əl çəkirəm, otuz il bir yerdə mənəmlə yoldaşlıq edən övrət+**i+m+dən** əl çəkirəm, gör bu axmağın balası mənə nə vəz eləyir (Necef bey, 106).
- Güldəstə. Sən bir yad oğlanı öz övrət+**i+n** ilə bərabər vəsiyyətnaməyə salmaqda, Ağa Heydər, qəsdin aşkar görünür (Necef bey, 282).
- Əlavə özünün əvvəlinci övrət+**i+n+dən** uşağı qalmayıb (Necef bey, 302).

3.1.3.2. Övlad

- Anıb övlad+**i+nın** qara gözünü,
Yolub saçlarını, cırdı üzünü (Nizami, 205).
- Mirzə Bayram (durub kağızı alır.) Xudavəndi-ələm öz izzətü cəlalı hörmətinə sizi və sizin övlad+**i+nız+ı** yer və göy bəliyyatından hifz eləsin (Haqverdiyev, 55).
- Bir vaxt olar bu yaman danışan adamların övlad+**lar+ı** mənə zəhmətlərimə qiymət verərlər (Haqverdiyev, 226).
- Mustafa bəy. Camaat, Allah bilir ki, mən heç vədə sizi öz övlad+**i+m+dən** seçməmişəm (Haqverdiyev, 258).
- Dürüst fikir edin, özünüzə, övlad+**i+nız+a** yazığınız gəlsin (Haqverdiyev, 265).
- Bir gül parçası, bircə eybi yoxdur ki, övlad+**ı** olmur (Haqverdiyev, 266).
- Allah sizin də övlad+**i+nız+a** qismət eləsin (Haqverdiyev, 270).

- Vəli. Vallahi, təlinə layiqəm, öz övlad+**ı+m+ın** qatiliyəm (Haqverdiyev, 279).
- Rəiyyət, deyəndə, ağanın övlad+**ı+dır**. Ağa da gərək öz övlad+**ı+n+a** zülm etməsin (Haqverdiyev, 282).
- Əlbət bir vaxt səndən və sənin övlad+**ı+n+dan** hayıf alan tapılar (Haqverdiyev, 290).
- Molla Vəli. Yol aydıdır. Şəriət demir ki, xalq elm öyrənməsin, övlad+**ı+n+ı** oxutmasın (Haqverdiyev, 469).
- Bu saat xəbər verin mənim övlad+**ı+m+a!** (Necef bey,77).
- Bizə də Hacı Muxtar övlad+**ı** deyərlər (Necef bey, 194).
- Nurəddin ağa. O günləri bizim bu həzərat buyurdular ki, bizə Hacı Muxtar övlad+**ı** deyərlər, heç kəs bizə yaxın dura bilməz (Necef bey, 195).
- Xabiqəflət kifayətdir, rəhminiz gəlsin övlad+**ı+nız+a**. Zəmanə elm-tərbiyə zamanıdır, insaniyyət zamanıdır. Qoymuyunuz övlad+**ı+nız+ı** cəhalətdə qeyrilərə əsir, qul. Axır onlar sizin əziz balalarınızdır, rəhm ediniz! (Necef bey, 363).
- Bir neçə müddətdən sonra sizin övlad+**ı+nız** sizdən artıq məzlum olacaq (Necef bey, 337).
- Belə mənim qabaqda gələn övlad+**ı+mız+a** rəhmim gəlir (Necef bey, 389).
- Cəmi tayfa elmdə, ticarətdə irəli gediblər, mənim övlad+**ı+m** isə qalıb geridə (Necef bey, 398).
- Hay, hay!.. Kərbəlayı, övlad+**a** atanın qabiliyyəti çatar, atanın xasiyyəti və hər bir yaman, yaxşı sifətləri (Necef bey, 400).
- Ona görə o “keçən günə gün çatmaz”ın mənasını mən qana bilmirəm. Kişisən, övlad+**ın** fikrini çəkmə, millət dərini çəkmə (Necef bey, 400).
- Ondan nə bizə, nə bizim övlad+**ı+mız+a** bir nəf yoxdur (Necef bey, 411).

3.1.3.3. Zövcə

- Səni gəlinin mənim zövcə+**m+lə** bir otaqda yatacaq (Haqverdiyev, 266).
- Molla Kazım. Naxoşun yanında mənim zövcə+**m+dən** başqa heç kimsə ola bilməz (Haqverdiyev, 267).

3.1.4. Ünlü Düşməsi

Azərbaycan Türkcəsində bu özəllik ikinci hecalarında vurgusu dar ünlü (ı,i,u,ü) bulunan sözcüklərdən sonra səslə hərflə başlayan bir ək gətirildiyində görülür. Yabancı kəlimələrdə əsil şəklini korumuşdur.

3.1.4.1. Oğul

- Oğ(u)l+**u+m** qulaq assın buna ürəkdən (Nizami, 13).
- Öz ata tacına gövhərlər saçdı,
Şirvanşah oğ(u)l+**u+n+dan** mənə söz açdı,
Dedi : - Adamsızam, qırılmaz bağla
Məni şah oğ(u)l+**u+nun** lütfünə bağla (Nizami, 29).
- Qoy oğ(u)l+**u+m** heç kəsə möhtac olmasın,
Heç kəsin əlində gözü qalmasın (Nizami, 30).
- Oğul, sözlərimə yaxşı qulaq as!
Ata nəsihəti faydasız olmaz (Nizami, 34).
- Ata baxan kimi oğ(u)l+**un** üzünə,
Açdı xəzinəni ellər üzünə (Nizami, 45).
- Bir müddət dayələr göz oldu buna,
Süd verdi ərəbin bu ilk oğ(u)l+**u+n+a** (Nizami, 45).
- Atası gördükdə, gülüb sevindi,
Məktəbə yolladı oğ(u)l+**u+n+u** indi (Nizami, 46).
- Zavallı atası gətirməyib tab,
Oğ(u)l+**u+nun** dərdiylə çəkirdi əzab (Nizami, 54).
- Qızını oğ(u)l+**u+m+a** istəyirəm mən (Nizami, 55).
- Nə yaman ərköyün böyümüş oğ(u)l+**u+n**,
Özbaşına gəzir, muğayat olun (Nizami, 55).
- Taləin ürəyi yanmırdı ona,
Atası baxdıqca yazıq oğ(u)l+**u+n+a**,
Dua edirdi ki, günəş görünsün,
O qaranlıq gecə gündüzə dönsün (Nizami, 61).
- Oğ(u)l+**u+n+a** yalvardı: “Gəl əyləş”, deyə,
Oturtdu ay kimi onu beşiyə (Nizami, 62).

- Öpüb, qucaqladı yazıq oğ(u)l+u+n+u,
Kəbə kölgəsində saxladı onu (Nizami, 62).
- Dedi: “Oyun yeri deyil bu, oğ(u)l+u+m,
Əlaca gəlmişik, qurbanın olum...” (Nizami, 62).
- Ata dinlədikcə oğ(u)l+u+n+u, yenə
Dərin bir susqunluq çökdü qəlbinə (Nizami, 63).
- Deyirdim, əl açar oğ(u)l+u+m Kəbəyə,
Leylinin dərindən qurtarsın, deyə (Nizami, 63).
- Ata salam verdi yazıq oğ(u)l+u+n+a,
Şirin bir dil ilə yalvardı ona (Nizami, 66).
- Oğul, bu sövdanı bir dəfə unut,
Özünə rəhm elə, hörmətimi tut (Nizami, 67).
- Oğul, sən xırmanı yelə vermişən,
Bu zalım düşmənə kam olmuşam mən (Nizami, 68).
- Oğul, səadətin qapısını aç,
Ayağı sürüşkən taleindən qaç (Nizami, 68).
- Ata dinlədikcə yazıq oğ(u)l+u+n+u,
Ağladı, ağladı, yaş boğdu onu (Nizami, 71).
- Sonra öz yanına çağırdı onu,
Süfrəyə oturtdu eşqin oğ(u)l+u+n+u (Nizami, 82).
- Bəylik xələtini rus oğ(u)l+u aldı,
Ərəb damadının çiyinə saldı (Nizami, 109).
- Kəsdı umudunu dərdli oğ(u)l+u+n+dan,
Bir də gözləmədi sağalmaq ondan (Nizami, 118).
- Allah işıqladar, deyib, yolunu,
Yenə də gəzməyə çıxdı oğ(u)l+u+n+u (Nizami, 118).
- Umudla əl açıb xeyli gəzdilər,
Heç yerdə tapmadı oğ(u)l+u+n+dan əsər (Nizami, 118).
- O bəxtsiz oğ(u)l+u+n+u görəndə birdən,
Oynadı qocanın qəlbi yerindən (Nizami, 119).
- Ata qucaqladı yazıq oğ(u)l+u+n+u,
O bunu öpürdü, bu isə onu (Nizami, 119).

- Bir xələt götürüb öz heybəsindən,
Geydirdi oğ(u)l+**u+n+a**, örtüldü bədən.
Başmaq da, papaq da verdi, müxtəsər,
Bəzədi tərədən dırnağa qədər (Nizami, 119-120).
- Bu yolun hər otu qılıncdır, oğ(u)l+**u+m**,
Gəl, çəkin bu yoldan, qurbanın olum (Nizami, 120).
- Ah, oğul, insansan, şərəflisən sən,
Özünü divlərə taymı edirsən? (Nizami, 121).
- Rəvamı dünyada mən talei kəm,
Oğ(u)l+**u+m** ola-ola kimsəsiz öləm? (Nizami, 122).
- Günəş axşam oldu, hardasan səhər
Oğ(u)l+**u+m**, mən ölürəm, bir kömək göstər (Nizami, 122).
- Deyirsən yaxındır sənin köç yolun,
Köçünü bağlamış bu bədbəxt oğ(u)l+**u+n** (Nizami, 124).
- Qurtardı atanın vida sözləri,
Oğ(u)l+**u+y+la** görüşüb qayıtdığı (Nizami, 125).
- Sənin tək bir oğul girsin yerlərə (Nizami, 128).
- Dedi: “Yazıq atam, de hardasan sən?
Oğ(u)l+**u+n+a** tacını göstərməyirsən...” (Nizami, 129).
- Oğ(u)l+**u+n+a** daima yollar açaraq,
Bir səndin dərdimə yananım ancaq (Nizami, 129).
- Sən razı qalmasan oğ(u)l+**u+n+dan** əgər,
Allah da oğ(u)l+**u+n+a** cəzalar verər (Nizami, 130).
- Ana öz oğ(u)l+**u+n+a** boylandı bir az,
Elə bil qəlbini doğradı almaz (Nizami, 158).
- Canına əl çəkib, yazıq ağladı,
Oğul yarasını ana bağladı (Nizami, 158).
- Ara bir yanına çağırıb onu,
Oxşar, əzizlərdi eşqin oğ(u)l+**u+n+u** (Nizami, 180).
- Gülpəri (pulu alır). Allah oğ(u)l+**u+n+u** saxlasın (Haqverdiyev, 30).
- Gülpəri. Mənim kiçik oğ(u)l+**u+m** evdə bekar oturub. Xahiş edirəm ki, onu
götürüm burada sənə xidmət eləsin (Haqverdiyev, 31).

- Hacı Mehdi. O da baş üstə, dəxi nə qulluğun var? Elə yaxşı oldu. Bu nadürüstü qovaram, sənin oğ(u)l+u+n+u saxlaram. Sənin oğ(u)l+u+n yaxşı oğlandır (Haqverdiyev, 31).
- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirtin ərinə, qardaşına, oğ(u)l+u+n+a açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Mirzə Bayram. Allah oğ(u)l+u+nuz+u saxlasın (Haqverdiyev, 52).
- Aslan bəy. Nəcəf, axır sən bu oğ(u)l+u+n+dan heç mənim gözümlə su içmir (Haqverdiyev, 53).
- Həmişə qış bəkar qalanda oğ(u)l+u+n+la ləpuqdan qumar oynayırdın (Haqverdiyev, 54).
- İmamverdi hirsli daxil olur içəri, dalınca oğ(u)l+u Kərim (Haqverdiyev, 63).
- Sən oğ(u)l+u+n neçə yoldaşı ilə gəlib mənim qızımı sürütləyə-sürütləyə aparıb dağ-daş arasında gizlədib (Haqverdiyev, 63).
- And olsun Allaha, vuraram tərən iki para olar!(Oğ(u)l+u+n+a bir sillə vurur.) (Haqverdiyev, 64).
- İtil bu saat mənim evimdən! Bundan sonra mənim Süleyman adlı oğ(u)l+u+m yoxdur (Haqverdiyev, 64).
- Zalım oğ(u)l+u+nun malı altı dəfə vururdu (Haqverdiyev, 65).
- Yaxşı, Nəcəf bəyin bir yaxşı oğ(u)l+u vardı, o necə oldu?
- İsmayıl. Oğ(u)l+u+n+u qız üstündə dəllək İmamverdinin oğ(u)l+u Kərim öldürdü (Haqverdiyev, 73).
- Kərbəlayı Bəndəli. İltifatın artıq olsun, Allah oğ(u)l+u+nuz+u saxlasın (Haqverdiyev, 79).
- Hacı Səməd ağa (Fərhadın boynunu qucaqlayıb öpür). Ay oğ(u)l+u+m, harada qaldın ? (Haqverdiyev, 81).
- Fərhad. Xeyr, əmi can, tək gəlmədim, Musa ilə gəldim, Zeynal bəyin oğ(u)l+u ilə (Haqverdiyev, 82).
- Hacı Səməd ağa. Mərhəbə, oğ(u)l+u+m! Mənim səndə zənnim var idi. Afərin, afərin! (Haqverdiyev, 82).
- Oğ(u)l+u+m, Fərhad, qurbanın olum, bu fikirləri başından çıxart (Haqverdiyev, 83).

- Hacı Səməd ağa. And olsun Allaha, oğ(u)l+u+m Çingizin canı üçün, səni dünyaya malından qəni elərəm (Haqverdiyev, 84).
- Axırda da erməni Simonun oğ(u)l+u kimi qollarını bağlayıb göndərəcəklər birbaşa Sibirə (Haqverdiyev, 91).
- İndi sənin oğ(u)l+u+nun evini yıxıblar, bədbəxt eləyiblər, gözəl-gözəl arzularını puç eləyiblər, amma sən sevinirsən ki, oğ(u)l+u+m evli olub (Haqverdiyev, 98).
- Mehri xanım. Ay oğul! Sən mənə bir cə balamsan! İndiyə tək ayrılığına tab gətirməmişəm. İndi də dedim oğ(u)l+u+m evli olar, eşikli olar. Mən də ona baxdıqca ürəyim açılar (Haqverdiyev, 98).
- Vallah, o səni öz oğ(u)l+u+n+dan artıq istəyir (Haqverdiyev, 98).
- Sən sevinirsən oğ(u)l+u+m+a gəlin gətirmişəm, oğ(u)l+u+m+u ev sahibi eləmişəm, ayrılığa davam eləyə bilmərəm (Haqverdiyev, 98).
- Sən analıq məhəbbətinin nə olduğunu bilmirsən. Belə güman edirsən ki, analığın axır vəzifəsi oğ(u)l+u+n+u evləndirib, ona baxıb fəxr etməkdir (Haqverdiyev, 99).
- Mehri xanım. Ay oğul, nə qayıırısan? Adam da anasına belə sözlər deyərmi? (Haqverdiyev, 101).
- Gələn il, Allah qoysa gəlib görərəm, özün kimi də bir göyçək oğ(u)l+u+n olub (Haqverdiyev, 101).
- Ay bala! Nə olub sənə, oy! (Özünü yıxır oğ(u)l+u+nun üstə.) (Haqverdiyev, 104).
- Mehri xanım oğ(u)l+u ilə ərinin arasında naçar qalıb, bilmir hansı tərəf getsin (Haqverdiyev, 104).
- Ana, səndə heç taqsır yoxdur. Allah səni yoldan çıxardanlara lənət eləsin! Ana, gərək sən də mənə kimi oğ(u)l+u görə-görə xalq sözünə qulaq asmaya idin (Haqverdiyev, 105).
- İsfəhan hökmdarı Əlimərdan xan ölüb və yerində oğ(u)l+u qalıbdır ki, bişüurun biridir (Haqverdiyev, 162).
- Mən bunu yəqin etmişdim ki, Əlimurad xanın oğ(u)l+u Cəfər xan Qacar qoşunun qabağında davam edib İsfəhanda otura bilməyəcək (Haqverdiyev, 164).

- O idi ki, özü də fənaya getdi. Oğ(u)l+u da pis oldu. Rəiyyət məhəbbəti qazanmaq padşahlığın ilk vəzifəsidir (Haqverdiyev, 173).
- Mən də, necə ki sizə məlumdur, öz oğ(u)l+u+m Aleksandri qoşunla İbrahim xanın köməyinə göndərdim (Haqverdiyev, 175).
- Tiflisin yolunu oğ(u)l+u+m David kəsib və onun toplarının nərəsinin müqabilində Ağa Məhəmməd iki gətirdiyi qoşunca qoşun gətirsə, davam edə bilməz (Haqverdiyev, 180).
- Budur Nadirin oğ(u)l+u Şahrux Rzaqulu Mirzə (Haqverdiyev, 189).
- De görüm, oğ(u)l+u+n Nadir Mirzə haradadır? (Haqverdiyev, 189).
- Amma oğ(u)l+u+m, nəvələrim də görsələr mənə hesabdır (Haqverdiyev, 225).
- Ancaq bir vaxt olar, sənin oğ(u)l+u+n və nəvən anlar. Sən mənə söyürsən, amma sənin oğ(u)l+u+n və qəvən mənə rəhmət oxuyacaqlar yəqin bil (Haqverdiyev, 227).
- (Rəşidə) Eşitdinmi, oğ(u)l+u+m? (Haqverdiyev, 232).
- Ancaq onu yenə görməyi oğ(u)l+u+m+un və övrətimin ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Atan Nəsir kimi sadıq, fəqir və ədəbli kişinin oğ(u)l+u+n+dan sadır olan bu bəd əməlin səbəbi nədir? (Haqverdiyev, 247).
- Gülpəri. Nə olacaq, səhər darğa xəbər gətirdi ki, bu gecə Atakişi oğ(u)l+u Cəfər su oğurlayıb (Haqverdiyev, 250).
- Sənin oğ(u)l+u+n ona suyu bir gecəlik satıb, pulunu alıb şəhərə kefə gedib (Haqverdiyev, 252).
- Üç il bundan qabaq gedib oğ(u)l+u+m+a bir gəlin gətirmişəm. Necə gəlin! (Haqverdiyev, 266).
- Molla Kazım. Oğ(u)l+u+n bu saat haradadır? (Haqverdiyev, 266).
- Qoca arvad. Qurban olum, axund, oğ(u)l+u+m gəlib bilsə, sümüklərimi sındırar (Haqverdiyev, 266).
- Qoca kişi. Doğrusu, onu mən oğ(u)l+u+m+un adına gətirmişəm (Haqverdiyev, 267).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Oğ(u)l+u+m+la Kərbəla ziyarətinə getmişdim, indi oradan qayıdırıq, vətənə gedəcəyik (Haqverdiyev, 270).

- Kərbəlayı Xudaverdi. Biz Azərbaycan tərəfə gedəcəyik. Məhərrəmlik yaxınlaşır, oğ(u)l+u+m+un da bir xeyir işi var (Haqverdiyev, 270).
- Əkbərin anası. O səni çox istəməkdəndir. (Gəlininə) Balam, imam yoludur, burada danışmaq günahdır. Mənim oğ(u)l+u+m necə taytuşdan geri qala bilər? (Haqverdiyev, 272).
- Əgər sən haqq Allahsan, mənim bu oğ(u)l+u+m+un gözlərinə işıq ver (Haqverdiyev, 273).
- Gözümün ağrı-qarası bircə oğ(u)l+u+m əlimdən getdi (Haqverdiyev, 274).
- Sənin oğ(u)l+u+n bu saat cənnəti-ələda məqam tutub (Haqverdiyev, 274).
- Əkbərin anası. Hanı mənim oğ(u)l+u+m+un qanlısı? (Haqverdiyev, 275).
- Oğ(u)l+u+n bu saat behiştə əyləşib, sənin və atasının günahını bağışlamağı istirham edir (Haqverdiyev, 275).
- Anası. Nə var, ay oğul? (Haqverdiyev, 277).
- Anası. Ay oğul, Allahı sevirsən məni oynatma, yaxamdan əl çək (Haqverdiyev, 277).
- Anası. Ay oğul, amandır, sənə nə yamanlıq etmişəm məni öldürürsən? (Hüseyn gülür.) Amandır, oğul, yazığam, məni öldürmə (Haqverdiyev, 278).
- Anası. Ay oğul, sən bu dəli yoldaşına nəsihət elə (Haqverdiyev, 278).
- Anası, Elə mən də onu deyirəm. Ay oğul, bunu mən oğul bəsləmədim, canıma bir bəla bəslədim (Haqverdiyev, 278).
- Xələf oğ(u)l+u Məhəmməd səni qoyub gedincə bir parça daş qoyub gedəydi (Haqverdiyev, 280).
- Allahqulu. Oğ(u)l+u+m, hələ sən cavansan (Haqverdiyev, 282).
- Allahqulu. Oğ(u)l+u+m, dünya görməyibsən, sən deyən Pərviz xan deyil, kölgəsidir (Haqverdiyev, 283).
- Rəcəb kəndxuda. Doğrusu, yenə deyirəm, Allahqulunun oğ(u)l+u+nun xatasından gərək məni qoruyasan (Haqverdiyev, 286).
- Mirzə İsmayıl. Qurbanın olum, ona Allahqulu Oruc oğ(u)l+u deyirlər (Haqverdiyev, 287).
- Mirzə İsmayıl. Yaxşı olar ki, siyahıdan Həsən Pirqulu oğ(u)l+u+n+u pozub, əvəzinə Allahqulu oğ(u)l+u Bədəli yazaq (Haqverdiyev, 288).

- Allahqulunu oğ(u)l+u ilə xanın qulluğuna gətirirlər. Hər ikisi baş vurub əli bağlı dururlar (Haqverdiyev, 288).
- Pərviz xan (diqqətlə Allahqulunun oğ(u)l+u+n+a baxır). Yavuğa gəl, qocaq! (Haqverdiyev, 288).
- Həsən Pirqulu oğ(u)l+u+n+u da boşla getsin evinə (Haqverdiyev, 288).
- Allahqulu. Mirzə, mənim oğ(u)l+u+m+u haraya göndərdin? (Haqverdiyev, 289).
- Allahqulu. Necə? Məgər ata deyiləm? Oğ(u)l+u+m+un haraya aparılmağını bilməyim? (Haqverdiyev, 289).
- Allahqulu. Mirzə, mən oğ(u)l+u+m+un haraya aparılmağını yaxşı bilirəm (Haqverdiyev, 289).
- Pirqulu oğ(u)l+u+n+u da buraxdım getdi (Haqverdiyev, 289).
- Pərviz xan (Allahquluya). Mənim nəinki sənin oğ(u)l+u+n+a, hətta tamam külfətinə, sənin malına, canına belə ixtiyarım çatar (Haqverdiyev, 289).
- Sən məni Rəhim xanın oğ(u)l+u+n+a nişanlandırırıbsan (Haqverdiyev, 298).
- Rəhim xanın oğ(u)l+u çox da olsun xan oğ(u)l+u, mən qızıl təşti neyləyirəm içinə qan qusam. Mən bu şücaətdə oğlanı iki yüz Rəhim xanın oğ(u)l+u kimi tülküyə dəyişməyəm (Haqverdiyev, 298).
- QIZINIZI Rəhim xanın oğ(u)l+u+n+a verməyi vədə etdiniz, o da baş tutmadı (Haqverdiyev, 309).
- Həsən. Nə dedi? Anlamadım. Yəni necə oğul olacağam? (Haqverdiyev, 326).
- Əlində üç yaşında oğ(u)l+u+n var, ölənəcən burada qalacaqsan (Haqverdiyev, 332).
- Sən quduz Pirverdinin oğ(u)l+u Həsən deyilsən? (Haqverdiyev, 337).
- Şahqulu oğ(u)l+u Namazı da mən yaratmışam (Haqverdiyev, 342).
- Bir az bundan qabaq Xədicə oğ(u)l+u Kərbəlayı Əhmədin evinin yanından keçirdim (Haqverdiyev, 344).
- Qoca (qabağa gəlir). Ay oğul, mənim, ayıb olmasın, üç oğ(u)l+u+m var, üçünü də evləndirmişəm (Haqverdiyev, 346).
- Cahan. Hadi də yaxşı kişidir, oğ(u)l+u da yaxşı oğlandır (Haqverdiyev, 360).
- Yaxşı, Hadinin oğ(u)l+u+n+a sən ərə gedəcəksən, yoxsa mən? (Haqverdiyev, 360).

- Budur, gedirəm axundun yanına, orada mən sənin kəbinini Hadinin oğ(u)l+u Qədimə kəsdirərəm (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. Sən də Salman əminin oğ(u)l+u Cabbar deyilsən? (Haqverdiyev, 365)
- Ana can, bu oğlanı da tanıyırsanmı? Salman əminin oğ(u)l+u Cabbardır (Haqverdiyev, 365).
- Bədəninə dağ basmasam, atamın oğ(u)l+u deyiləm (Haqverdiyev, 366).
- İkinci qadın (birincisinə). A Fatmanisə, sən də buradasan? Oğ(u)l+u+n azarlı idi, sağaldımı? (Haqverdiyev, 374).
- Birinci qadın. Oğ(u)l+u+m sağaldısa, mənim burada nə işim var?! (Haqverdiyev, 374).
- Bu axşam özü və oğ(u)l+u bizə qonaqdırlar (Haqverdiyev, 382).
- Bu dəfə o, fərasətsiz oğ(u)l+u Firidun xanı da özü ilə gətirir (Haqverdiyev, 384).
- Kamran. Atan səni Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a versə, nə eylərsən, nə eyləyə biləcəksən, nə danışa bilərsən? (Haqverdiyev, 385).
- Verdim oğ(u)l+u+m+un əlinə, dedim bunun tənbehini özün elə, ta görüm mənim yerimdə qatillik eləməyi bacaracaqsanmı? (Haqverdiyev, 388).
- Nə qədər mən sağam və mənim oğ(u)l+u+m sağdır, rəiyyətin arasında heç bir iğtişaş mümkün deyildir (Haqverdiyev, 390).
- Sizin qızınız var, mənim oğ(u)l+u+m var. Əgər qızınız qardaşınız oğluna namizəd deyilsə, mənim oğ(u)l+u+m+a verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Bu mücrüdəki cavahiratı da mənim oğ(u)l+u+m+un sevgili nişanlısına verin (Haqverdiyev, 391).
- Hacı Kamyab. Bu, nişandır. Xudayar xan bizim qızımızı oğ(u)l+u+n+a istəməyə gəlmişdi (Haqverdiyev, 394).
- Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası! (Haqverdiyev, 394).
- Atan səni Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 395).
- Hamamçıya sifariş gedəcək: Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).

- (Qalxıb əlini belinə vurur.) Ay camaat, geri çəkilin, Xudayar xanın oğ(u)l+**u+nun** qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 395).
- Qızım Kamranı da görür, Xudayar xanın oğ(u)l+**u+n+u** da (Haqverdiyev, 397).
- Əmim, qızını Xudayar xanın oğ(u)l+**u+n+a** verir, ona görə də məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Cahanbanu. Nə söhbət olacaq, oğ(u)l+**u+m** anasına dərini deyir (Haqverdiyev, 398).
- Cahanbanu. Belə oğ(u)l+**un** əmisi qızının dərindən ölür (Haqverdiyev, 398).
- İbrahim. Oğ(u)l+**u+m**, bu az pul deyil (Haqverdiyev, 399).
- İbrahim. Ay arvad, oğ(u)l+**u+n+a** sən nəsihət elə, uşağın ağı özündə deyil (Haqverdiyev, 399).
- Tamam şəhərə məlumdur ki, Hacı Kamyab qızını Xudayar xanın oğ(u)l+**u+n+a** verir (Haqverdiyev, 400).
- İbrahim. Məndədir, oğul. (Pulu çıxarır.) (Haqverdiyev, 401).
- İbrahim. Bax belə. Ay oğul, hər adamın bir tayı olur (Haqverdiyev, 401).
- Qadın. Oxuduğuna qurban olum, mirzə, gözümün ağı-qarası birçə oğ(u)l+**u+m** var (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Yoxsulsan, get Mirzə Heydərquludan, Mirzə Ələkbərdən birisini apar, oğ(u)l+**u+n+a** müalicə eləsin (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğlu, adam dərini həkimdən gizlətməz və gizlənən dərdə də çarə olmaz. De görüm, oğ(u)l+**u+m**, dərini nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Yəqin qızını qardaşı oğluna verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğ(u)l+**u+n+a** verir (Haqverdiyev, 403).
- Səni verdi Xudayar xan kimi kişinin oğ(u)l+**u+n+a** (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Rzanın arvadı. Ay Bibixatun, and olsun oğ(u)l+**u+m+un** canına, Hacı gəlib mənə deyəndə ki, Hacı Kamyab qızını Xudayar xanın oğ(u)l+**u+n+a** verir, elə bildim dünyanı mənə verdilər (Haqverdiyev, 405).
- Bibixatun. Mənim qızımın Xudayar xanın oğ(u)l+**u+n+a** verildiyinə çox adam köks ötürür (Haqverdiyev, 405).

- Mən heç Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u qızıma layiq bilmirəm (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvadı. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğ(u)l+u+nun toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvadı. Sən də danışdığımı bilmirsən, Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u buraxıb itin birinə gedəcək?! (Haqverdiyev, 407).
- O ancaq Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a söz verdiyini ərz edəcək (Haqverdiyev, 408).
- Sizə məlum olsun ki, neçə gün bundan əqdəm mən qızımı Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verməyə razı olmuşam (Haqverdiyev, 409).
- Siz qızınızı nə Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a və nə Kamrana verin (Haqverdiyev, 410).
- Hacı Kamyab. Mən qızımı nə Kamrana verirəm, nə də Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a (Haqverdiyev, 412).
- Müctəhidi görən, baqqal İbrahimin oğ(u)l+u+n+a qız verməz (Haqverdiyev, 420).
- Mən oğ(u)l+u+m+un divanə olmasından qorxmuram (Haqverdiyev, 420).
- Dedim, ay oğ(u)l+u+m, get, belə danışıklara qulaq asmaq da günahdır (Haqverdiyev, 420).
- Axır mənim oğ(u)l+u+m niyə belə olsun? (Haqverdiyev, 420).
- Hər yerdə deyirlər ki : İbrahimin oğ(u)l+u vələdüzzinadır. Çünki halal oğul Allahı danmaz (Haqverdiyev, 420).
- Hər gün gəlib mənə yalvarırdı ki, məni oğ(u)l+u+m+a yetir (Haqverdiyev, 425).
- Kəndli Tanrıqulunun evi. Arvadı Fatmanisə cəhrə əyirir. Oğ(u)l+u Qədim bir kənardə oturub, doğrama yeyir (Haqverdiyev, 426).
- (Qədimə) Oğ(u)l+u+m, sən də yoldaşlarınla get, evdə qalıb xiffət elmə (Haqverdiyev, 430).
- Arvadı. A kişi, sən, nə qədər olsa, mollasan, Allahın elmindən xəbərdarsan. Bir gün oğ(u)l+u+n+u çağır yanına, ona nəsihət elə (Haqverdiyev, 431).
- Arvadı. O gün naxoş oğ(u)l+u+n+a dua yazdığın arvad beş yumurta gətiribdir (Haqverdiyev, 432).

- Gülpəri. Gülməmməd kişinin oğ(u)l+u Mədəd onu bir vaxt istəyirdi (Haqverdiyev, 436).
- Fatmanisə (oğ(u)l+u+n+u qucaqlayır). Yazıq balam, atasız yetim balam! (Haqverdiyev, 438).
- Kor İsrafilin evinin qabağında Şərəf və oğ(u)l+u İmran əyləşmişlər. Gün batmağa meyl edir (Haqverdiyev, 445).
- İsrafil. Ay oğul, yuxu görürsən, nədi? Başı qapazlı fəqir-füqərə işmi apara bilər? (Haqverdiyev, 447).
- Hacı Bayram. Ay İsrafil, sən bu oğ(u)l+u+n Salman qoçaq oğlana oxşayır (Haqverdiyev, 448).
- İsrafil (oğ(u)l+u+n+a). Razısanmı, ay oğul? (Haqverdiyev, 448).
- İsrafil. Ay oğul, o kimi göstərdi? (Haqverdiyev, 448).
- Deyir, oğ(u)l+u+n Salmanı mənə nökr ver (Haqverdiyev, 449).
- İsrafil. Ay oğul, gəl qolumdan yapış (Haqverdiyev, 451).
- Şərəf. Bir azca səbr elə, oğ(u)l+u+m, indicə bişər (Haqverdiyev, 451).
- Hacı Bayram. Mən bu oğlanı, Salman İsrafil oğ(u)l+u+n+u bir ilin müddətinə nökr tuturam (Haqverdiyev, 452).
- Hacı Novruz. Cavanlar hamısı axmaq deyillər. Mən özüm iki oğ(u)l+u+m+la boynuma kəfən salıb gedərəm (Haqverdiyev, 463).
- Mənim gözüm baxa-baxa kor İsrafilin oğ(u)l+u mənim var-yoxuma sahiblik eləsin? (Haqverdiyev, 469).
- Uçitəl Mirzə Həsən, kor İsrafilin oğ(u)l+u qotur Salman, adını da Koroğlu qoyub, mənim nökrüm Əhməd (Haqverdiyev, 471).
- İsrafil. Oğul, Hacı Bayramı məndən soruş (Haqverdiyev, 473).
- Komandan (İsrafilə). Dayan, oğ(u)l+u+nun dəstəsinin qoçaqlığını eşitdin? (Haqverdiyev, 474).
- Mənim iki oğ(u)l+u+m sizin tərəfinizdədir (haqverdiyev, 474).
- Biri İsrafil oğ(u)l+u İmran, məktəbi qurtardıqdan sonra slesarlıq öyrənib gəlmiş (Haqverdiyev, 478).
- Kəblə Rəcəbəli. Mirzə Heydər. Çox gözəl. (Oğ(u)l+u+n+a Simonu göstərir.) Bu da sən yoldaşındır? Çox gözəl! (Haqverdiyev, 487).

- Kəblə Rəcəbəli. Çox gözəl. Axşam üçün tədarük görürük. (Oğ(u)l+u+n+a)
Bəs bu yoldaşın kimlərdəndir? (Haqverdiyev, 488).
- Bundan da görürəm mənim oğ(u)l+u+m+un kökündən xəbəri yoxdur
(Haqverdiyev, 488).
- Siz mənim oğ(u)l+u+m+u öz əhkami-şəriyyəindən, dini məsələlərdən
uzaqlaşdıranda o da, əlbəttə, bir xarici balasının əllərinə təmiz deyəcək
(Haqverdiyev, 489).
- Sənin oğ(u)l+u+n türk balasıdır (Haqverdiyev, 489).
- Mən gözümlün ağı-qarası olan bir oğ(u)l+u+m+u belə məktəbdə oxudub
cəhənnəmin odunu bu dünyada özümə qəbul etməyəcəyəm (Haqverdiyev,
489).
- Mənim oğ(u)l+u+m+u təzədən mənə verdin (Haqverdiyev, 492).
- Mənim oğ(u)l+u+m indiyədək bir idi, indi deyərəm iki oğ(u)l+u+m var.
(Simonun alnından öpür.) (Haqverdiyev, 492).
- Mənim böyük oğ(u)l+u+m o vədə altı-yeddi yaşında idi (Haqverdiyev, 494).
- (Oğ(u)l+u+n+a) Simon, hazırlaş gedək (Haqverdiyev, 496).
- Əbdürrəhman bəy. Nə olacaq? Sənin İskəndər bəyinin arvadı bu saat
faytondan düşdü, yanında balaca oğ(u)l+u (Necəf bəy, 41).
- Fatma xanım (daxil olur, gözündə çeşmək əlində corab hörə hörə oturur
oğ(u)l+u+nun yerində). O Səlman necə oldu? (Necəf bəy, 42).
- Fatma xanım. O adı batmış oğ(u)l+u+m (Necəf bəy, 43).
- Səlnaz xanım. Beş gün deyil ki, onları oğ(u)l+u+n alıb gətirib (Necəf bəy,
43).
- Bir oğ(u)l+u+m var onu da əlimdən almaq istəyirsən? (Necəf bəy, 46).
- Səlnaz xanım. O sənin oğ(u)l+u+n, o da sən. Allah vara əl-ayağını dürt
gözünə (Necəf bəy, 46).
- Çiçək xanım. O sənin xam xəyalındı. Hələ görüm oğ(u)l+u+n nə
deyir...(Necəf bəy, 47).
- Fatma xanım. Sizin xahişiniz mənim əlimdən oğ(u)l+u+m+u almaqdı, o sizin
xam xəyalınızdı (Necəf bəy, 51).
- Çiçək xanım. Bu sənin oğ(u)l+u+n, o da sən! Allah vara əl-ayağını dürt
gözünə (Necəf bəy, 51).

- Burada mırt vurun! (Oynayır.) Oğ(u)l+u+m+a bax, oğ(u)l+u+m+a! Allah, yaradıq yaza çıxdıq. Sənin kimi oğ(u)l+u+n əvəzində bir kor qız çox yaxşıdı! (Necef bey, 51).
- Fatma xanım. Biiman sənsən, atandı, anandı, cəddi babandı! Cürətinə bax, cürətinə! (Səlmana.) Sənin kimi oğ(u)l+u+n patların töküm, üstə şaxseyin təpim, şamını, şaxını qara boyuyum (Necef bey, 51).
- Nə qədər canımda can var oğ(u)l+u+nuz+a heç kim cürət eləyib, dil tərpedə bilməz (Necef bey, 66).
- Cənnətəli ağa. Bir oğul ki, mənim üstümə tüfəng çəkə, bir oğul ki, məni döymək istəyə... (Necef bey, 73).
- Gözüyün ağı-qarası bir oğ(u)l+u+n var, istəyirsən onun da başını şişirdib çöllərə salasan? (Necef bey, 73).
- Xanpərvər bəyim. Məhəmmədkazım ağanın oğ(u)l+u necədir? (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. Elə adamlardan isə, Cahannisanın oğ(u)l+u yaxşıdır (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğ(u)l+u Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qızımın kəsinti dırnağını da qiymərim verim! (Necef bey, 75).
- Ondan bəri dəllək Qəmbərin oğ(u)l+u ilə yava-yava gəzir (Necef bey, 76).
- Cavad bəyin oğ(u)l+u Yusif bəy Püstəbanu bəyimi götürüb qaçıbdır (Necef bey, 77).
- Mayor. Sən Məhəmməd yüzbaşının oğ(u)l+u deyilsənmi ki, mənim qarımnda dünənəcən sülənirdi? (Necef bey, 84).
- Mayor. Qabaqca mənim sualıma cavab ver görüm Məhəmmədin oğ(u)l+u deyilsənmi? Xa, xa, xa! Xalqa it hürər, bizə çaqqal (Necef bey, 84).
- Rəhim mənim oğ(u)l+u+m+dur, Mehdi bacım oğlu... (Necef bey, 86).
- Ay Cəbi, mən ölüm, əgər acığın tutsa da, Allaha pənah, sənin özünə də lənət ki, Zəynəb arvadın oğ(u)l+u+n+u, divanda yalandan and içib şəhədətlik edib, vilayətdən yox elədin! (Necef bey, 91).
- Dilbər xanım. Səndən nə istəyirəm ki, pinəçi Kazımın oğ(u)l+u? (Necef bey, 105).

- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğ(u)l+u+m+a gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- İndi məgər mən ölmüşəm ki, Fəxrəddin gəlib burada ad alıb, san çıxartsın və mənim oğ(u)l+u+m Rəşid bəy, Rəşid kimi oğ(u)l+un qanı yerdə qalsın? (Necef bey, 112).
- Rüstəm bəy. Fəxrəddin bəy Heydər bəy oğ(u)l+u, deyirlər gəlibdir, onu görəniniz varmı? Ölənəcən mənən əlləşən atası Heydər bəyə bənzəyirmi? (Necef bey, 112).
- Mələk xanım (əyləşib). Bu gün dünya başıma aylanıb; heç yerdən qalxa bilməmişəm, xəbərım də səndən olmayıb, ay oğul (Necef bey, 119).
- Mələk xanım. Nə söyləyirsən, oğul? (Necef bey, 120).
- Anacan, qardaşım, axır mənım atam Rüstəm bəyin cavan oğ(u)l+u+n+u tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Bircə buyurun görək, cavan Rəşid bəyin taxsırı nə idi ki, onu mənım atam doğramışdı? Hərgah Rüstəm bəy ilə atam düşməndi, Rüstəm bəyin özünü öldürəydi, nəinki cavan oğ(u)l+u+n+u (Necef bey, 121).
- Mələk xanım. Kifayətdir, kifayət olsun, eybi yoxdur. Dur gedək oğul (Necef bey, 122).
- Məhərrəm. Mən sənın yerinə olsam, Cahangir, əhvalatı düz Rüstəm bəyin özünə deyərəm və qandıraram ki, qızın Rəşid bəyi doğrayan Heydər bəyin oğ(u)l+u+n+a qoşulub qaçmaq istəyir, onda bəlkə...(Necef bey, 127).
- Rüstəm bəyin evində oğ(u)l+u Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).
- Rüstəm bəy. Ay oğul, aman günüdür, mənım evimi yıxma!.. Məni imansız eləmə!...(Necef bey, 136).
- Fəxrəddin vay, cavan oğ(u)l+u+m vay! Heydər gəl, gəl gör nə günə düşmüşük, gəl oğ(u)l+u+n+a toy elə, Heydər! (Qəşş eləyir.) (Necef bey, 141).
- Buyurdular ki, hərgah Cabbar bəy razı olsa, mən onun oğ(u)l+u+n+u bir gündə bu vilayətdən itirdərəm (Necef bey, 144).

- Cabbar bəy. Cahangir bəy mənim tamam var-yoxumu əlimdən alsın, başına dönüm, məni o namərd oğ(u)l+**u+n+dan** xilas etsin!..(Necef bey, 144).
- Məşədi Tağı. Çox yaxşı oldu... Mən xarabakəndliyəm, adım Məşədi Tağı Mikayıl oğ(u)l+**u**... (Necef bey, 146).
- Adım Cabbar bəy Məcidbəy oğ(u)l+**u**, adı batmış oğ(u)l+**u+m+un** adı Mirzə Hacı (Necef bey, 147).
- Qurban. Nə tövr, nə tövr məgər!.. Allah səndən razı olsun! Allah oğ(u)l+**u+n+u** saxlasın! (Necef bey, 158).
- Hərgah Cabbar bəy istəsə, mən onun biinsaf oğ(u)l+**u+n+u** bir gündə yox elərəm (Necef bey, 163).
- Sən dürüst arxayın ol və oğ(u)l+**u+nun** barəsində binagüzarlıq nə tövr sənin kefin istəsə... (Necef bey, 163).
- Sərvinaz xanım (Göhər xanıma). Allah mənim oğ(u)l+**u+m+a** insaf versin... (Necef bey, 183).
- Göhər xanım. Mən bu iki ilin ərzində oğ(u)l+**u+n+dan** bir xoş sifət görməmişəm (Necef bey, 183).
- Sərvinaz xanım. Buna bir deyən yoxdur ki, balam, mən neyləyim, gücnən səni oğ(u)l+**u+m+u** istədə bilmərəm ki! Xoşuna gəlmirsən, mənim taxsırım nədir? (Necef bey, 184).
- Sərvinaz xanım. Həqdən keçmək olmaz. Adamın Allahı var, gül kimi cəvanəzəndir, taxsır oğ(u)l+**u+m+da+dır**. O xanımanı xaraba qoyan oğ(u)l+**u+m+dur**. Gəlində zərrəcə günah yoxdur (Necef bey, 185).
- Nurcahan. Belə olan surətdə, balam, yəqin ki, oğ(u)l+**u+n+a** qurd yağdı sürtüblər, ya da ki, caduya salıblar... (Necef bey, 185).
- Dedim ki, oğ(u)l+**u+m+a** bir nəcib yerdən qız alaram, o da kənardə gəzib, var-yoxunu dağıtmaz... (Necef bey, 185).
- Hacı Cəfər. Bu ev sənin atandan qalıb, onu mən də bilirəm. Ancaq oğ(u)l+**u+n** Səfdərquluya vəkalətnamə vermişən, o da evi satıb mənə nəqd pula (Necef bey, 198).
- Sərvinaz xanım. Əgər mən oğ(u)l+**u+m+a** vəkalətnamə vermişəmsə bax, bu iki gözlərimdən olum... Ay oğul, mən sənə nə vaxt vəkalətnamə vermişəm hə?.. Hacı, sənin kağızın saxtadır, mən sübut elərəm (Necef bey, 198).

- Heydər. Onda bilirsən nə olar? Oğ(u)l+u+n+u göndərərlər Sibirə, qalarsan başına döyə-döyə, hacı da olar ev sahibi, natarus da gedər bad-fənaya (Necef bey, 199).
- Xəlil. Allah qoysa, oğ(u)l+u+n+u taparam, heç fikir eləmə (Necef bey, 203).
- Sərvinaz xanım. Anan gözlərinə qurban, oğul! (Bihuş yıxılır oğ(u)l+u+nun qucağına.) (Necef bey, 204).
- İvan bəy. Hacı Qurban bərəsində mən sizə yaxşı əhval söyləyim : bu neçə günlərdə oğ(u)l+u+nun qabağına yüz erkək qoyun salıb göndərir şəhərə satmağa (Necef bey, 207).
- İskəndər (əlində padnos qəlyanaltı gətirib qoyur kənardə mizin üstünə). Ağə, Hacı Qurbanı, o Bəkir gədəni, bir də Camal bəyi və oğ(u)l+u+n+u pristav göndərib. Nə buyurursunuz, onları damlıyaq, yoxsa danışdıracaqsınız? (Necef bey, 207).
- İvan bəy. Dörd gün bundan əqdəm gecə yarısı oğ(u)l+u+n qoşulub qaçaqlara, təkülüblər Hacı Məhəmmədin evinin üstünə, özünü öldürüb, var-yoxunu aparıblar...(Necef bey, 207).
- Hacı Qurban. Ağə, bax bu bəylər mənə yaxşı tanıyırlar, mən və mənəim oğ(u)l+u+m bədbi hesab işlərə qarışmamışıq və heç vaxt qarışmarıq (Necef bey, 208).
- İvan bəy. Oğ(u)l+u+n gələnədək damda yatacaqsan. Artıq füzulluq lazım deyil...(Necef bey, 208).
- İsmayıl bəy. Oğ(u)l+u+n quldurluqda taxsırlanır, mən belə işə necə ağız açə bilərəm?..(Necef bey, 209).
- Oğ(u)l+u+m müqəssirdir, mənəim günahım nədir? (Necef bey, 209).
- Hərgah o iş doğru olsa, mənəim və oğ(u)l+u+m+u dar ağacına çəkiniz...(Necef bey, 209).
- Hacı Qurban. Ağə, səni and verirəm oğ(u)l+u+n Saşa bəyin canına, o İsa peyğəmbərə, dördcə gün mənə möhlət ver, köçü yerinə yetirib, qayıdım gəlim...(Necef bey, 209).
- İvan bəy. Tel vur oğ(u)l+u+n gəlsin, əldən qoyum... İskəndər, apar damla...(Necef bey, 209).
- İsmayıl bəy. Oğ(u)l+u atasından da qudurğandır...(Necef bey, 210).

- İskəndər. Naçalnikin hökmünə görə siz burada qalacaqsınız. Ta Camal bəy oğ(u)l+u Şahmar bəy ilə gəlib özlərini divan əlinə verənədək (Necef bey, 213).
- Zinyət xanım. Ay uşaqlar, oğ(u)l+u+m pəs harada qalıb? (Necef bey, 222).
- Hacı Osman. Səlim bəy, səndən çox təvəqqə eləyirəm nə mənim oğ(u)l+u+m+un, nə Cavad bəyin adını çəkməyəsən, yaxşı iş deyil... (Necef bey, 241).
- Xan. Mən çox təəccüb edirəm, siz necə rəva bilirsiniz, mən, İmamqulu xanın oğ(u)l+u, Məhəmmədcəfər xanın nəvəsi, qızımı götürüb verəm motalpapaq çobanın oğ(u)l+u+n+a? (Necef bey, 244).
- Xan. Zəhra, doğrudurmu, sən o motalpapaq Hacı Osmanın oğ(u)l+u Mikayla söz vermişən, ölənədək ondan ayrılmayacaqsan və əhdi-peymanın üstə möhkəm durmusan? (Necef bey, 247).
- Xan. Afərin, indi bildim ki, sən mənim halal qızımsan...Mən də söz vermişəm Səməd xana səni verəm onun oğ(u)l+u Səfiqulu xana və sözüümün üstə bərk duracağam (Necef bey, 248).
- Sənin fikrin odur ki, mən sözümdən qaçım, desinlər ki, Hüseynəli xan İmamqulu xanın oğ(u)l+u bir balaca qızın əlində aciz qaldı (Necef bey, 248-249).
- Cavad bəy. Xan, cənabınıza məlum olan ədavətə görə Səməd xanın oğ(u)l+u Səfiqulu xan böyük cəfakarlıq edir (Necef bey, 262).
- Səməd xana mən söz vermişdim ki, qızım Zəhranı verəcəyəm onun oğ(u)l+u Səfiqulu xana... (Necef bey, 263).
- Hacı Fərəc. Apardılar... Mahmud bəy! Qurban olum sənə. Allah sənin balalarını saxlasın. Zəhmət olmazsa bir yerdə gedək, o bədbəxt oğ(u)l+u+n+u azarxanadan alıb, aparıb verək anasına, yazıqdır (Necef bey, 287).
- Əlavə, Rüstəm baqqalın oğ(u)l+u+n+dan aldığınız doxsan min manatı haraya vermisiniz? (Necef bey, 290).
- Sərmayə bir bəla imiş. Nə mənə, ne oğ(u)l+u+m+a bir o qədər lazım deyil (Necef bey, 294).

- Leyla xanım. Pul əhvalatı yoxdur, ata... Oğ(u)l+u+n İskəndər evlənmək istəyir... Nə buyurursunuz? (Necef bey, 300).
- (Bu vaxt Ağa Kərim xanan oğ(u)l+u görünür.) Budur oğ(u)l+u+m da gəlir...Gəl, gəl, oğ(u)l+u+m. Gəl, gəl pişvazə...(Necef bey, 314).
- Züleyxa xanım (Bədircahana). Sənə nağıl etdiyim oğlan budur... Məgər bu xanın oğ(u)l+u imiş? (Necef bey, 314).
- Ağa Kərim xan. Ağa Heydər, bu zalım oğ(u)l+u, sənin namizəd nişanlıyı yoldan çıxardıb... Qeyrəti sizə düşər...Nə durmusan, nə durmusan, vur bu məlun oğ(u)l+u+nun boynunu! (Necef bey, 319).
- Rüstəm xan Zəngilaninin oğ(u)l+u+n+u heç kəs öldürə bilməz (Necef bey, 319).
- Züleyxa xanım.Qurban sənə, oğlan, bazubəndi göstər görüm(bazubəndə baxıb). Atam oğ(u)l+u qardaş(qucaqlayır), mən özüm də Rüstəm xanın qızıyam (Necef bey, 320).
- Məmmədəli. Divanbəyi bu saat təşrif gətirəcəklər, xamuş! (Əlində siyahı.) Əliqulu Salman oğ(u)l+u, qalx ayağa (qalxır.) Tükəzban Kazım qızı (qalxır), Qurbanəli Heydər oğ(u)l+u, Məcid Səfdər oğ(u)l+u (qalxırlar), Bəyimağa (səslər) gəlməyib. Yarməmməd (gəlməyib) (Necef bey, 329).
- Öz sahibi, oğ(u)l+u, yeznəsi, qardaşı, nəvəsi, ayrılmamış oğul, atası əvəzində o məclisə daxil ola bilər (Necef bey, 372).
- Atam oğ(u)l+u, qardaşım! (Necef bey, 375).
- Atam oğ(u)l+u, qardaş! Nə şiri-şütür, nə didari-ərəb (Nə dəvənin südünü, nə də ərəbin özünü(görmüşəm).), elə qaçarsan ki, Koroğlu elə qaçmağı tamam ömründə bacarmayıb. Atam oğ(u)l+u! Hürriyyət yer üzünün ziynətidir (Necef bey, 375-376).
- Mən oğ(u)l+u+m+u beş il bundan irəli evləndirmişəm, hələ indiyə kimi onun borcunu verib qurtarmamışam (Necef bey, 392).

3.1.4.2. Bacıoğlu

- Məni evinə qoymayan, məni özünə qohum hesab eləməyən dayım, bir vaxt olar, hər yerdə fəxr edər ki, Hüseyn Ərəblinski mənim bacı+m oğ(u)l+u+dur (Haqverdiyev, 279).

- Hüseyn. Dayı, təvəqqə edirəm mənə öz halıma qoyasan. Elə bil heç Hüseyn adlı bacı oğ(u)l+u+n yoxdur (Haqverdiyev, 280).
- Rəhim mənə oğlumdur, Mehdi bacı+m oğ(u)l+u...(Necef bey, 86).
- Əhməd. Bir yol, Cahangir bəy, bacı+m oğ(u)l+u+n+u tutmuşdular, gəldim bəyin yanına (Necef bey, 161).
- Bacı+m oğ(u)l+u+n+a baxınız...(Necef bey, 181).
- Balaqardaş. Mən sənə bacı+n oğ(u)l+u deyiləm? (Necef bey, 276).
- Kərbəlayı Rəcəb. Bacı oğ(u)l+u, mən bir fəqir adamam, heç kəsnən işim yoxdur. Vallah, billah...(Necef bey, 283).
- Güldəstə. Nə olacaq ?! Bacı+n oğ(u)l+u gəlib buraya, buyurur səni şişə çəkəcəyəm, Kərbəlayı Rəcəbin dərisini diri-diri soyur (Necef bey, 284).
- Məmmədəli. Bacı oğ(u)l+u, yatırıb ağzı yerdə, o qədər qoparam cəmdəyinə, şişib dama dönərsən. Necə verməzsən? Zarafat deyil, sən ağzında divanbəyi deyirsən (Necef bey, 328).

3.1.4.3. Dayıoğlu

- Qurbanəli. Hesabı bir yol verərlər. Beş dəfə mən hesab verə bilmərəm. Hər nə sizə lazımdır, dayı+n oğ(u)l+u+n+dan soruşa bilərsən, vəssalam! (Necef bey, 323).
- Qalan malı tapşırıb dayı+m oğ(u)l+u+n+a, gəlib əyləşib evində (Necef bey, 330).
- El yaylaqdan qayıtmağa on gün qalmış bunun dayı+sı oğ(u)l+u gəlib sürünü bu biçarənin əlindən alıb, özünü də bərk-bərk döyüb, yola salıb (Necef bey, 331).
- Mirzədadaş. Tələbkar özü dedi ki, bu saat onun qoyunu dayı+sı oğ(u)l+u+nun əlindədir və işdən məlum oldu ki, malın hesabını o alıbdır...(Necef bey, 331).

3.1.4.4. Əmioğlu

- Çingiz. Bıy, sənə başına dönüm, ay əmioğ(u)l+u! Xoş gəlibsən! (Fərhadın üzündən öpür.) (Haqverdiyev, 83).
- (Çingiz bəyə tərəf.) Əmioğ(u)l+u! Sən heç qəzəblənmə (Haqverdiyev, 103-104).

- Gövhərtac. Əmioğ(u)l+u, sənin ürəyində bir dərdin var, mənə demək istəmirsən (Haqverdiyev, 384).
- Gövhərtac. Əmioğ(u)l+u, yoxsa belə güman edirsən ki, bu dövlətin içində yaşamaq mənə üçün xoşdur? (Haqverdiyev, 385).
- Kamran sənə əmi+n oğ(u)l+u isə də, böyük, on yeddi-on səkkiz yaşında oğlandı (Haqverdiyev, 385).
- Gövhərtac. Əmioğ(u)l+u, axır bu gün sənə sifətin mənə xoşuma gəlməyir (Haqverdiyev, 391).
- Əmi qızı əmi oğ(u)l+u+n+a düşər (Haqverdiyev, 400).
- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğ(u)l+u ilə əmiqızının kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).
- Cənab Rəsul qızını öz əmi+si oğ(u)l+u+n+a verib, hamıya da bunu tövsiyə buyurmuşdu (Haqverdiyev, 410).
- Əmioğ(u)l+u+n+u əmi qızından ayırmaq yaxşı deyil (Haqverdiyev, 410).
- Əlini mənə tərəf uzadıb deyir : əmioğ(u)l+u, tut əlimdən mənə kənara çıxart (Haqverdiyev, 424).
- Səttar bəy. Əmi oğ(u)l+u, bağışla, gəlmişik sənə zəhmət verməyə, adamımız yoxdu dərdi ona açaq...(Necəf bəy, 52).
- İndi mən də öyrənirəm, əmi oğ(u)l+u+m gələndə deyəcəyəm : “Razdivay pajalskə”, “isnimi pajalskə” (Necəf bəy, 189).
- İbrahim bəy. Üç-dörd gün bundan əqdəm bizim əmioğ(u)l+u Səfər bəy öz gözü ilə görüb Keçəl Qulunu dəstəsi ilə Camal bəyin evində...(Necəf bəy, 207).

3.1.4.5. Xalaoğlu

- Cavahir xanım. Sənə qurban olum, ay xala oğ(u)l+u, nə yaxşı sən gəldin. Evimiz yıxılıbdır, başına dönüm (Necəf bəy, 79).

3.1.4.6. Qardaşoğlu

- Mehri xanım. Dahı niyə darılırsan? Bircə qardaş+ı+n oğ(u)l+u var (Haqverdiyev, 92).

- Mirzə Qoşunəli. Yəqin belədir. (Kənara) Əlbəttə mənim də belə halva qardaş+ı+m oğ(u)l+u olsa, onu nəinki öz oğlumdan, bəlkə canımdan da artıq istərəm (Haqverdiyev, 92).
- Nadir qacarlara kömək durub, mənim atamı məğlub elədi və mən də ki, qardaşım ilə bir yerdə Nadir şahın qardaş+ı oğ(u)l+u Ədil şahın əlinə əsir düşdük (Haqverdiyev, 154).
- Kamran-Hacı Kamyabın qardaş+ı oğ(u)l+u hərdən bir içəri girib kontora qayıdır (Haqverdiyev, 380).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qızı, bircə nəfər də qardaş+ı oğ(u)l+u var (Haqverdiyev, 380).
- Atam heç vədə istəməz ki, onun qardaş+ı oğ(u)l+u duran yerdə, mülkü, malı, dövləti Xudayar xanın oğluna keçsin (Haqverdiyev, 384).
- Fəqət sizin qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+u burada gördükdə bir qədər fikrə getməyə məcbur oldum (Haqverdiyev, 391).
- Sizin qızınız var, mənim oğlum var. Əgər qızınız qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Bəlkə qardaş+ı+m oğ(u)l+u+nun ürəyindən keçir, o başqa işdir (Haqverdiyev, 391).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qızını götürüb verəcəksən qardaş+ı+n oğ(u)l+u qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Onun qardaş+ı oğ(u)l+u+san? (Haqverdiyev, 399).
- Doğrusu, mənim namusum qəbul etməz ki, desinlər : Hacı Kamyabın qardaş+ı oğ(u)l+u avara gəzir (Haqverdiyev, 399).
- Mirzə Mehdi. Bay, əleykəssalam, qardaş oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğ(u)l+u, adam dərini həkimdən gizlətməz və gizlənən dərində də çarə olmaz. De görüm, oğlum, dərdin nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Yəqin qızını qardaş+ı oğ(u)l+u+n+a verəcək. İmdi əmim qızını Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Sizə, qızınızı qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).

- Amma mən qardaş+**ı+m** oğ(u)l+**u+n+a** heç vaxt qız verməyə razı olmayacağam (Haqverdiyev, 410).
- Bircə qızın var idi, bircə də qardaş+**ı+n** oğ(u)l+**u** (Haqverdiyev, 420).
- Oğlum deyib çəkəydin sinənə, var-yoxun da yenə öz qardaş+**ı+n** oğ(u)l+**u+n+a** qalaydı (Haqverdiyev, 420).

3.1.5. Ünsüz Dəyişmələri

Bir səsin başqa bir səsə dönməsiylə ilgili səs olayları şunlardır :

3.1.5.1. Ötümlüləşmə

Türkiyə Türkcəsində olduğu gibi Azərbaycan Türkcəsində də kəlimə sonunda iki ünlü arasında qalan p, ç, t, k sədasız səslərinin sədalılışaraq b, c, d ve g'yə dönməsidir.

k > q

3.1.5.1.1. Qardaş

- Onun atasını görə bilməsən,
Barı qardaş+**ı+n+a** hörmət saxla sən (Nizami, 30).
- Utanmırsan, özündən böyük qardaş+**ı+n** bir hörmətini saxla (Haqverdiyev, 32).
- Amma genə böyük qardaş yanında həya eyləyirəm (Haqverdiyev, 33).
- Çünki biz məhrəmik, necə ki, övrət öz sirrin ərinə, qardaş+**ı+n+a**, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Hərgah onu düzəltidin, onda səni qardaş+**ı+m+dan** artıq istərəm və bilərəm də ki, sən bizim pisliyimizi istəməzsən (Haqverdiyev, 38).
- Sənəm. Belə mənim dörd balamın azarı-dərdi-bəlası tökülsün sən bircə istəkli qardaş+**ı+n** üstünə! (Haqverdiyev, 40).
- Güllü. Ay həyasız, kimin qardaş+**ı+n+a** qarğış eləyirsən! And olsun qardaş+**ı+m+ın** canına, saçından tutub bir ağac yol sürərəm! (Haqverdiyev, 40).
- Hacının bu dəli qardaş+**ı** ölməyib, sağdır (Haqverdiyev, 44).

- Hacı Mehdi Qardaş, dəxi sənə mənim heç bir sözüm yoxdur (Haqverdiyev, 45).
- Qardaş, ağa Ələsgər, get Nəbi ilə qazının yanına, hər tövr buyurur, elə elə (Haqverdiyev, 46).
- Qardaş, sənin qədrini mən indiyədək bilməzdim (Haqverdiyev, 47).

- Bəyin bir sürü ac qohum-əqrəbası və qardaş+**lar**+**ı** var (Haqverdiyev, 96).
- Sonra qardaş+**ı**+**m** getdi pulları geri istədi, onu da nöqərlərinə döydürüb qovdu (Haqverdiyev, 106).
- Nadir qacarlara kömək durub, mənim atamı məğlub elədi və mən də ki, qardaş+**ı**+**m**+**la** bir yerdə Nadir şahın qardaşı oğlu Ədil şahın əlinə əsir düşdük (Haqverdiyev, 154).
- Cəfərqulu xan (daxil olur). Qardaş, yenə nə fikrə gedibsən? (Haqverdiyev, 155).
- Nə eləyim, qardaş? (Haqverdiyev, 155).
- Qardaş, yəqin elə ki, o bədən İrandır (Haqverdiyev, 155).
- Cəfərqulu xan. Bizim öz qardaş+**lar**+**ı**+**mız** Rzaqulu xan və Mürtəzaqulu xan çox böyük qoşun yığıb bizim üstümüzə gəlirlər (Haqverdiyev, 155).
- Doğrudan, mən, qardaş+**lar**+**ı**+**m** Mustafa və Əliqulu və sair sənin yanında olan sərkərdələr sən yolunda baş və candan keçmişik, amma, qardaş, azıq (Haqverdiyev, 155).
- Həzrat, sizə məlumdur, Qacardan qasid gəlib və mənim qardaş+**lar**+**ı**+**m** Rzaqulu xan və Mürtəzaqulu xan başlarına qoşun yığıb, istəyirlər mənimlə dava etsinlər (Haqverdiyev, 156).
- Ağa Məhəmməd xan. Mərhəba, qardaş+**ı**+**m**! (Haqverdiyev, 156).
- Mustafa xan. Qardaş, doğrudur, Cəfərqulu hər barədə sənə məndən artıq ixlas göstərib (Haqverdiyev, 156).
- Əliqulu xan. Qardaş, məni Allah təqdir tərəfdən mərhum edib (Haqverdiyev, 156).
- İnşallah, dava vaxtı qardaş+**ı**+**n** Əliqulu xanı və onun qoşununu görərsən (Haqverdiyev, 156).

- Ağa Məhəmməd xan. Həzərat, and olsun Məhəmmədhüseyn xanın qəbrinə və bu əziz qardaş+**lar+ı+m+ın** canına, mən öz şəxsi qərəzim üçün çalışmıram (Haqverdiyev, 156).
- Mənim bu sözlərimi yazın mənim üstümə hücum edən qardaş+**lar+ı+m+a** və onların başına cəm olan qoşuna (Haqverdiyev, 157).
- Cəfərqulu xan. Qardaş, sənin bu sözlərin mənim ümidimi birə on artırdı. Əgər bu sözlər gedib bizim qardaş+**lar+ı+mız+ın** və qoşunlarının qulağına yetişsə, yəqin elə ki, qoşunun əksəri bizə tərəf dönəcək (Haqverdiyev, 157).
- Amma qardaş+**ı** tutulandan sonra Cəfərqulu xan ikiqat şiddətlə davaya girişdi (Haqverdiyev, 158-159).
- Əsirlərin nağıl etmələrinə görə Cəfərqulu xan deyir, əgər qılınc vura-vura gedib qardaş+**ı+m+ı** düşmən əlindən qurtarmasam, öz xəncərimlə özümü həlak edəcəyəm (Haqverdiyev, 159).
- İnşallah, onu da qolu bağlı gətirərlər və o gələndək də qardaş+**ı** barəsində təbdir olunar...(Haqverdiyev, 159).
- İnşallah, Cəfərqulu da qardaş+**ı+n+ın** halətinə düşər və gəlib qardaş+**ı+n+ı** ölmüş görər (Haqverdiyev, 159).
- Ağa Məhəmməd xan. Qardaş, mən nə qədər səninlə dava edirdim, sənin düşmənin idim (Haqverdiyev, 159).
- Mustafa xan (irəli yeriir). Çox da sən qardaş+**ı+n** Cəfərquluya xatircəm olma. Sənin Cəfərqulu tək qardaş+**ı+n** varsa, Mürtəzaqulu xanın da mənim tək və Rzaqulu xan tək qardaş+**lar+ı** var (Haqverdiyev, 159).
- Mürtəzaqulu xan. Mustafa, qardaş, afərin sənə və sənin şücaətinə! (Haqverdiyev, 160).
- Mustafa, qardaş+**ı+m**, qeyrət günüdür, gəl dalımca (Haqverdiyev, 160).
- Cəfərqulu xan (sərkərdələrlə daxil olur). Pərvərdigara, sənə şükür, qardaş+**ı+m+ı** salamat tapdım! (Kündəni ayağından açır.) Qardaş, gəl qucaqlaşaq (Haqverdiyev, 160).
- Ağa Məhəmməd xan (Cəfərqulu xanın boynunu qucaqlayıb). Qolumun qüvvəti, belimin dayağı qardaş+**ı+m**! (Haqverdiyev, 161).
- Cəfərqulu xan. Qardaş, buyur bu təllin üstünə çıx (Haqverdiyev, 161).
- Gəl, qardaş, dalımca (Haqverdiyev, 161).

- (Ağa Məhəmməd xana) Qardaş! Bir bu səhranı tutan qoşuna tamaşa elə (Haqverdiyev, 161).
- Ağa Məhəmməd xan. Mərhəba, qardaş! Mərhəba! (Haqverdiyev, 161).
- Qardaş, səninə dövlətindən cəmi Qacar birləşib (Haqverdiyev, 162).
- Qardaş, necə ki məlum oldu, dəxi Qacardan bizə düşmən qalmadı (Haqverdiyev, 162).
- Gəl, qardaş, təllin üstünə (Haqverdiyev, 162).
- Ey mənim qardaş+**lar**+**ı**+**m**, dostlarım, əzizlərim və ey nəsl-Qacarın qəyur sərkərdələri, cavanları! (Haqverdiyev, 162).
- Əliqulu xan. Qardaş, səltənətin mübarək olsun! (Haqverdiyev, 163).
- Həqiqət, mən Cəfərqulu xan haqqında zülm eləmişəm, onun-tək qardaş+**m** ürəyinə dəymək zəhi nainsafılıqdır (Haqverdiyev, 167).
- Və mənim əziz qardaş+**ı**+**m**+**dan** təvəqqə etsin ki, İsfəhandan qabaq Tehrana gəlsin, bir görüşək (Haqverdiyev, 167).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Eybi yoxdur, qardaş, yaxın gəl (Haqverdiyev, 172).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Qardaş, səbəb nə idi ki, indiyədək sənə göndərdiyim kağızlara və sifarişlərə cavab vermirdin? (Haqverdiyev, 172).
- Amma məni qəmgin edən sənin, mənim tək yolunda canından və malından həmişə keçməyə hazır olan qardaş+**ı**+**n**+**a** etibar etməməyin idi (Haqverdiyev, 172).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. İndi, qardaş, mən səni göndərirəm İsfəhana (Haqverdiyev, 173).
- İndi, qardaş, səni göndərirəm İsfəhana, nəsihətim dürüst qulağında qalsın (Haqverdiyev, 173).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Qardaş, sözünə inanıram (Haqverdiyev, 174).
- Xudavəndi-aləm siz qardaş+**ı**, əlahəzrət şahənşahdan ayırmasın! (Haqverdiyev, 174).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Özün bil, qardaş, istəyirsən bu gün get (Haqverdiyev, 174).
- (Katibə) Tavad, Ağa Məhəmmədin qardaş+**ı** Əliquluya yazdığı kağızı oxu, camaat qulaq assın (Haqverdiyev, 175).

- İkinci İrakli (daxil olur). Əziz qardaş+**ı+m** İmeretiya padşahı Solomonun qəyur qoşununu və onun qəyur sərkərdəsi Tavad Seretelini təbrik edirəm! (Haqverdiyev, 178).
- İkinci İrakli (oxuyur). Əziz qardaş+**ı+m** Gürcüstan padşahı İkinci İrakliyə salam yetirirəm! (Haqverdiyev, 178).
- Sizin qardaş+**ı+nız** Solomon. (Katibə) Tavad, bir yaxşı Rizaməndlik kağızı mənim əziz qardaş+**ı+m** İmeretiya padşahı Solomona yazarsan (Haqverdiyev, 178).
- Ah, istəkli qardaş+**ı+m** Karl! (Haqverdiyev, 277).
- Saxlamayırsan çıxım gedim qardaş+**ı+m+ın** evinə (Haqverdiyev, 278).
- Əmi, dayı, qohum, qardaş, hamı məndən üz döndərib (Haqverdiyev, 281).
- Rəcəb kəndxuda. Xəbər verərdim, qızın qardaş+**ı+n+dan** qorxurdum, ondan qan iyi gəlir (Haqverdiyev, 285).
- Balaca uşaq (yürürək gəlir). Ata! Bu saat xanın adamları gəlib, bacımı çəkib apardılar. Qardaş+**ı+m+ı** nə qədər axtardım tapmadım (Haqverdiyev, 289).
- Baş hərəm. Bacından, qardaş+**ı+n+dan** nəyin var? (Haqverdiyev, 292).
- Daha qardaş+**ı+m+dan** xəbərim yoxdur (Haqverdiyev, 292).
- Mənim balaca qardaş+**ı+m+dan** nə əhval bildiniz? (Haqverdiyev, 300).
- Xəlil. Novruzqulu dua göndərib deyirdi, qardaş+**ı+n+dan** hər bərədə arxayın olsun (Haqverdiyev, 300).
- Qardaş+**ı+n+a** müqəyyəd olur (Haqverdiyev, 301).
- Bədəlin qardaş+**ı+n+ı** korluq çəkməyə qoymarıq (Haqverdiyev, 301).
- Gülsənəm. Ölümüm ayağının altında olsun, ay qardaş! (Haqverdiyev, 307).
- Bu ağlayıb özünü öldürdü ki, gərək məni qardaş+**ı+m+a** yetirəsən (Haqverdiyev, 307).
- Bədəl. Mən boğazından asdırdığım Allahqulunun oğlu, zorla çəkdirib apardığın Gülsənəmin qardaş+**ı**, Rəhim xana yüz əlli qızıla satdığın Bədələm (Haqverdiyev, 312).
- Gülnisə. Ana, sən qardaş+**ı+m+ın** əziz goru, qoyma gedə! (Hönkürtü ilə yıxılır yerə.) (Haqverdiyev, 328).
- Hacı Kamyab. Xan sağ olsun, bu mənim qardaş+**ı+m** İbrahimin oğludur (Haqverdiyev, 388).

- Sən iki qardaş+**ın** bir oğlusan (Haqverdiyev, 393).
- Belə deyincə deyən baqqal İbrahimin qardaş+**ı** arvadıdır! (Haqverdiyev, 393).
- Kamran. Şöhrəti üçün vacibdir. Deməsinlər Hacı Kamyabın qardaş+**ı+nın** meyitini götürən olmadı (Haqverdiyev, 425).
- İndi atan, qardaş+**ı+n** gələrlər, çörək də gətirərlər (Haqverdiyev, 445).
- Sonra əlini sifətimə çəkib dedi : ay bala, nə olardı bircə sənini, qardaş+**ı+nın**, ananın sifətini görədim, ondan sonra öləydim. Atama elə yazığım gəldi, gözlərimdən yaş axdı (Haqverdiyev, 446).
- İndicə atan da, qardaş+**ı+n** da gələcəklər (Haqverdiyev, 446).
- Onun bir balaca qardaş+**ı** da var idi (Haqverdiyev, 481).
- Bax, Əsgər, sən şahidi ol ki, mən Rəsula deyirəm ki, qardaş oxu, sonra kişi deməsin ki, sən qoymursan Rəsulu oxumağa...(Necef bey, 16).
- Bayraməli bəy. Mənim günüm itin günü! Otur, qardaş, dədimi sənə deyim (Necef bey, 19).
- Fatma xanım. Sənin ha qardaş+**ı+n** alıb gətirməyib, mənim oğlum gətirib, sənini nə borcun? (Necef bey, 43).
- Səlbnaz xanım. Ana, sənini qardaş+**lar+ı+n** qırılsın, ana, mənə yanar oda saldığın yerdə (Necef bey, 46).
- Səlbnaz xanım. Ana, o qardaş+**lar+ı+m+ın** xəbəri üstümə gəlsin ki, bircə nəlbəki düyüdən ötrü mənə çarmıxa çəkibdi. Yalandan azarlayıb, bilmirsən nə qayıdır (Necef bey, 46).
- Fatma xanım. Çiçək, görürsən?.. Doğru deyirsən, balam, Allah qardaş+**ı+n+ı** saxlasın... Mən yalançıyam, mən böhtan deyənəm (Necef bey, 47).
- Səlbnaz xanım. Vallah, billah, qardaş+**lar+ı+m** ölsün ki, heç zad (Necef bey, 50).
- Şamama xanım. Belə bu bəyin bacıları! Gündə biri gəlir, ana, bizim qardaş+**ı+mız+ı** lüt qoydun, ana, bu evi niyə dağıdırsan?..(Necef bey, 53).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğluma gətirdim, qardaş+**lar+ı+n** bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənini atan mənim atam ilə düşməndilər, sənini atan mənim əmilərimi nahaqdan diyərbə-diyar saldı...

Mənim atam sənin qardaş+**n**+**n**+**n** öldürdü, sənın atan mənim atamı, belədir?
Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənim atam (Necef bey, 115).

- Gülbahar xanım. Allah xatirinə, məqdur, köməyi müzayiqə eləməyin. Qardaş+**lar**+**n**+**m** cavandır, rəhm eləyin, Şahmar da dəlidir, xəta çıxar (Necef bey, 118).
- Anacan, qardaş+**n**+**m**, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaş+**n**+**n**+**n** yandırır...(Necef bey, 121).
- Anam, qardaş+**n**+**m**, barı siz mənə əziyyət verməyin, Allah xatirinə!..(Necef bey, 121).
- Şahmar bəy. Qardaş, səndən elə sözlər eşitdim ki, sinəmə güllə dəysəydi, min pay ondan yaxşıydı! (Necef bey, 121).
- Şahmar bəy. Ay qardaş, Allah xatirinə, nə söyləyirsən, bizim yerlərdə insaf nə qayırır, mürüvvət nə qayırır? (Necef bey, 122).
- Vallah, billah, tallah, inan qardaş, hərgah sən xəlvətdə Rüstəm bəyin nökrələrinin birisinə rast gələsən, o dəqiqə sənın başını qoyun başı kimi kəsərlər. Bunu yəqin bil (Necef bey, 122).
- Hər bir şeydən mənə təəccüb o gəlir ki, anam, qardaş+**n**+**m** bilə-bilə ki, mən Səadətətsiz dünyada bir gün də ömür eləmək istəməzdim, onunla belə o təmənnaya düşüblər ki, Səadətın adını çəkməyim...(Necef bey, 122-123).
- Darıxma, Fəxrəddin, Allah kərimdir. Ancaq, qardaş, belə işlər sənın işin deyil, sən get arxayın yat (Necef bey, 131).
- Xudaya, səni and verirəm öz böyüklüyünə, hərgah bir xəta olubsa, o xata qardaş+**n**+**m**+**dan**, atamdan uzaq olsun, ölüm mənimdir, Allah!..(Necef bey, 134).
- Səadət xanım. O güllə bacının gözlərinə dəyəydi, ay qardaş, yazıq qardaş! Dincəldinmi, ay ata, dincəldinmi? (Necef bey, 135).
- Səadət xanım (gəlir, əlində qayçı). Sən belə dur, Əhməd! Bacın gözlərinə qurban, qardaş!..(Necef bey, 135).
- Rüstəm bəy. Mahmud, Mahmud... Axır sən Rəşid bəyin qardaş+**n**+**san**, niyə belə yassar olursan? Mahmud , niyə dinmirsən, qoca atan sənə qurban? (Necef bey, 136).

- Sədət xanım. Qorxma, ay qardaş... Mən ölənəcən qoymaram Gülbahara güldən ağır söz deyilə. Gülbaharın sənə qurban, bədbəxt qardaş! (Necef bey, 136).
- Tfu! Mənim bu heyvan qardaş+**i+m+a** nə qədər yalvardım, təvəqqə elədim ki, xəta olmasın, nahaq qan tökülməsin, genə olmadı...(Necef bey, 138).
- Şahmar bəy. Şahmar adlı qardaş+**i+n** olmayaydı, Fəxrəddin və belə müsibəti görməyəydi (Necef bey, 140).
- Gülbahar. Darıxan nəfəsinə günəqara, bədbəxt bacın qurban, Fəxrəddin! Uy, yazıq qardaş+**i+m**...(Necef bey, 140).
- Şahmar bəy. Ürəyin incidirmi, qardaş? O güllə mənim sağ gözümə dəyəydi, Fəxrəddin! (Necef bey, 140).
- Şahmar bəy. Şahmar adlı qardaş+**i+n** ölsün, Fəxrəddin. Yaman yerdə evimizi tar-mar elədin! (Necef bey, 141).
- Bunların heç kimə xeyri olmayıb, ələlxüsus onun böyük qardaş+**i+n+dən**, lənətullah! (Necef bey, 161).
- Hələ yaxşı ki, bəyin böyük qardaş+**i** Ağa Taun burada yoxdur, lənətullah!...(Necef bey, 162).
- Göhər xanım. Dayı, qurban olum sənə, dəxi tab edə bilmirəm... Qardaş+**i+m** nə vaxt gələcək?...(Necef bey, 192).
- Göhər xanım. Qurban olum sənə, qardaş! (Necef bey, 196).
- Sərvinaz xanım. Qardaş, Heydər, sən nüşün kirisən? (Necef bey, 198).
- Roza xanım deyirdi ki, Abram mənim qardaş+**i+m+dır** (Necef bey, 200).
- Nəlac qalıb, pənahlıdım qardaş+**i+m** evinə, o qardaş+**i+m+ın** evinə ki, diriliyinə biz bais olmuşuq. Üç gündən sonra arvadı məni evdən qovdu...(Necef bey, 203).
- Sədət xanım. Bu nə bəla idi, biz düşdük, ana? Evimizi tarmar elədilər... Atamı, qardaş+**i+m+i** qaçaq saldılar... Biz özümüz də bu halda!...(Necef bey, 214).
- Sədət xanım. Yata bilməyəcəyəm, ana... Canım qalıb atamın və qardaş+**i+m+ın** yanında...(Necef bey, 214).
- Yazıq atam, qardaş+**i+m** bilsələr ki, bizi dustaq ediblər, mən bilirəm nə halətə düşəcəklər...(Necef bey, 215).

- Pirverdi (kəsə-kəsə). Ay ağa... atam... sənə qurban... bacım, qardaş+**ı+m**... sənə qurban...(Necef bey, 223).
- Hacı Fərəc. Güldəstə! Sən bilirsən ki, Ağa Heydər, yazıq qardaş+**ı+m** böyük dövlət qoyub gedib (Necef bey, 274).
- Güldəstə. Məlun! Lənətullah! Heç gör namusu olan şəxs qardaş+**ı+nın** yerinə girərmimi?! (Necef bey, 275).
- O belə fikir edir ki, heç bir namusu olan şəxs qardaş+**ı+nın** yerinə girməz (Necef bey, 288).
- Leyla xanım. Lazımdır ki, qardaş+**ı+m** ilə də mehriban dolanasınız (Necef bey, 297).
- Leyla xanım. Bir kəs yoxdur, qardaş, təkəm... Nə üçün belə bikefsən? (Necef bey, 297).
- Leyla xanım. Allah kərimdir, qardaş, söylə görüm necə işdir? (Necef bey, 297).
- Leyla xanım. Həmdərdik, qardaş, qorxma, sözünü de...(Necef bey, 297).
- Atam, anam, bacım, qardaş+**ı+m**, dinü imanım qaraca qəpik deyib durmuşuq (Necef bey, 351).
- Bacılarımız, analarımız, tifillərimiz, qardaş+**lar+ı+mız** əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana döşündə acliqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir! (Necef bey, 367).
- Öz sahibi, oğlu, yeznəsi, qardaş+**ı**, nəvəsi, ayrılmamış oğul, atası əvəzində o məclisə daxil ola bilər (Necef bey, 372).

3.1.5.1.2. Qardaşoğlu

- Mehri xanım. Dahı niyə darılırsan? Bircə qardaş+**ı+n** oğ(u)**l+u** var (Haqverdiyev, 92).
- Mirzə Qoşunəli. Yəqin belədir. (Kənara) Əlbəttə mənim də belə halva qardaş+**ı+m** oğ(u)**l+u** olsa, onu nəinki öz oğlumdan, bəlkə canımdan da artıq istəyəm (Haqverdiyev, 92).
- Nadir qacarlara kömək durub, mənim atamı məğlub elədi və mən də ki, qardaşım ilə bir yerdə Nadir şahın qardaş+**ı** oğ(u)**lu** Ədil şahın əlinə əsir düşdük (Haqverdiyev, 154).

- Kamran-Hacı Kamyabın qardaş+ı oğ(u)l+u hərdən bir içəri girib kontora qayıdır (Haqverdiyev, 380).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qızı, bircə nəfər də qardaş+ı oğ(u)l+u var (Haqverdiyev, 380).
- Atam heç vədə istəmər ki, onun qardaş+ı oğ(u)l+u duran yerdə, mülkü, malı, dövləti Xudayar xanın oğluna keçsin (Haqverdiyev, 384).
- Fəqət sizin qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+u burada gördükdə bir qədər fikrə getməyə məcbur oldum (Haqverdiyev, 391).
- Sizin qızınız var, mənim oğlum var. Əgər qızınız qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Bəlkə qardaş+ı+m oğ(u)l+u+nun ürəyindən keçir, o başqa işdir (Haqverdiyev, 391).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qızını götürüb verəcəksən qardaş+ı+n oğ(u)l+u qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Onun qardaş+ı oğ(u)l+u+san? (Haqverdiyev, 399).
- Doğrusu, mənim namusum qəbul etməz ki, desinlər : Hacı Kamyabın qardaş+ı oğ(u)l+u avara gəzir (Haqverdiyev, 399).
- Mirzə Mehdi. Bay, əleykəssalam, qardaş oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğ(u)l+u, adam dərini həkimdən gizlətməz və gizlənen dərində də çarə olmaz. De görüm, oğlum, dərdin nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Yəqin qızını qardaş+ı oğ(u)l+u+n+a verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Sizə, qızınızı qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).
- Amma mən qardaş+ı+m oğ(u)l+u+n+a heç vaxt qız verməyə razı olmayacağam (Haqverdiyev, 410).
- Bircə qızın var idi, bircə də qardaş+ı+n oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 420).
- Oğlum deyib çəkəydin sinənə, var-yoxun da yenə öz qardaş+ı+n oğ(u)l+u+n+a qalaydı (Haqverdiyev, 420).

3.1.5.1.3. Qarı

- O saat adam göndərdim Gülpəri qarı+n+ı çağırdım ve övrətin bir para nişanələrini ona dedim (Haqverdiyev, 29).

3.1.5.1.4. Qayın

- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qayn+ı+n+ı öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).

3.1.5.1.5. Qayınana

- İkinci kəndli. Ağanın qayınana+sı gəldi. Ura...ura!..(Haqverdiyev, 338).
- Adım olacaq qotur Kamranın qaynana+sı (Haqverdiyev, 394).
- Xudayar xanın oğlunun qayınana+sı! (Haqverdiyev, 394).
- Hamamçıya sifariş gedəcək : Xudayar xanın oğlunun qayınana+sı hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).
- (Qalxıb əlini belinə vurur.) Ay camaat, geri çəkilin, Xudayar xanın oğlunun qayınana+sı gəlir! (Haqverdiyev, 395).
- Hacı Rzanın arvadı. Yəni mən xan qayınana+sı+y+a+m, belə adamların məclisində oynamaq mənə yaramaz (Haqverdiyev, 406).
- Kənar olun, arvadlar, müctəhidin qayınana+sı gəlir! (Haqverdiyev, 413).
- Fatma xanım. Keçən zaman necə gözəl zamana idi... Biz dörd gəlindik evdə... Hamımız qayınana+mız+ın qabağında əli bağlı, satın alma qul kimi...(Necef bey, 48).
- Səlman bəy. Sizin ki, qayınana+nız yoxdu, kimdi sizi incidən? (Necef bey, 53).

3.1.5.1.6. Qayınata

- Deyir : “Ürəyin sınıqdır, düşmənin acığına, Həsənin qızını xanım, özünü qayınata eləyəcəyəm” (Haqverdiyev, 326).
- Bir beş adamın içində də təşəxxüslə özünü çəkib deyərsən ki, mən Cahangir ağanın qayınata+sı+y+a+m (Haqverdiyev, 326).
- Mən ağanın qayınata+sı olub, üstümə darğa adı qoyum? (Haqverdiyev, 329).
- Sən axır Cahangir ağanın qayınata+sı+san (Haqverdiyev, 337).
- İkinci kəndli. Kefin necədir, ay ağanın qayınata+sı? (Haqverdiyev, 338).

3.1.5.1.7. Qız

- Qız+ı+n+ı oğluma istəyirəm mən (Nizami, 55).
- Qız+ı+m+ı qarşına gətirsəm də, bil,
Quluna versəm də, əskiklik deyil (Nizami, 93-94).
- Ərəb torpağında küləklər belə
Qız+ı+m+ı salmışdır ağıza, dilə (Nizami, 94).
- Qoy mənə yer üzü lənətlər desin,
Qız+ı+m+ı divdənsə köpəklər yesin (Nizami, 94).
- Bu gün bir sərkərdə olsam belə mən
Xoşluqla istərdim qız+ı+n+ı səndən (Nizami, 95).
- Atası qız+ı+n+ı tutub ürəkdə,
Onu inci kimi saxlardı bərkdə (Nizami, 108).
- Qız+cığ+ın atası qalmışdı heyran (Nizami, 109).
- Sonra məsələnin əslinə yetdi,
Qəbul etdiyini etiraf etdi,
Bu işi qız+ı+n+a o rəva gördü
Ayı əjdəhanın ağzına verdi (Nizami, 109).
- Əmi gizlədərdi qız+ı+n+ı ondan,
Pərdələr dalında saxlardı pünhan
Zeydə öz qız+ı+n+ı verməmək üçün
Dövlətli bir kişi gəzirdi hər gün (Nizami, 180).
- Nəhayət, məqsədə yetişdim, deyə,
Verdi öz qız+ı+n+ı bir dövlətliyə (Nizami, 180).
- Qız+ı+n+ı o halda görüncə ana
Elə bil qiyamət göründü ona (Nizami, 205).
- Deyən kimi bildi və dedi ki, o qız qəssab Nəbinin qız+ı+dır. Adı da Güllü və
özü də qız+dır (Haqverdiyev, 29).
- Mən bilirəm, sənə deyiblər : guya mən cadu yazdım, qəssabın qız+ı+n+ı
hacıya aldım (Haqverdiyev, 38).
- Mən də, doğrusu, atayam, ürəyim qız+ı+m+a yanır, yazığım gəlir və bilirəm
də, siz bir az əli aşağı olmusunuz (Haqverdiyev, 45).

- İndi Nəbi gəlmişdi ki, hacı, qız+ı+m burada çox korluq çəkir, nə olar, onun talağını verəsən (Haqverdiyev, 46).
- Sənin oğlun neçə yoldaşı ilə gəlib mənim qız+ı+m+ı sürütləyə-sürütləyə aparıb dağ-daş arasında gizlədib (Haqverdiyev, 63).
- Ağa İmamverdi, hirsini bas, mən ona qulaqburması verərəm və sənin qız+ı+n da qayıdar gələr evinə (Haqverdiyev, 63).
- Mən öz abırımın qədri-qiymətini bilirəm və qız+ı+m+ın rüsvayçılığını heç vədə qəbul etmərəm (Haqverdiyev, 63).
- Nəcəf bəy. Xub, get evinə, qilü-qal lazım deyil, qız+ı+n gələr (Haqverdiyev, 63).
- Budur sənə buyururam, gərək bu gün İmamverdinin qız+ı qayıtsın atasının evinə, yoxsa sənin belində qamçını tikə-tikə elərəm (Haqverdiyev, 63-64).
- İmamverdinin qız+ı+n+ı harada gizləyiblərsə tapıb, aparıb tapşırırsan atasına (Haqverdiyev, 64).
- Mirzə Qoşunəli. Nə qədər fikir eləsən, Məcnun bəydən yaxşısının qız+ı+n+ı tapmayacaqsan. Əvvəla onun qız+ı çox gözəldir və ələvə Məcnun bəy sənin müxlisindir. Ayağından öpüb qız+ı+n+ı verər (Haqverdiyev, 85).
- Bu saat bir adam göndərəcəyəm, ya özüm gedəcəyəm, Məcnun bəydir, nə itdir, onun yanına və məlum eləyəcəyəm ki, onun qız+ı mənə lazım deyil və heç kəs də vəkil deyil mənim tərəfimdən kəbin kəsdirməyə (Haqverdiyev, 94).
- Gərək ya sən gedəsən Məcnun bəyin yanına, ya ikimiz də bir yerdə gedək Məcnun bəyə məlum eləyək ki, onun qız+ı mənə lazım deyil və deyək hamıya belə desin ki, guya özü məni bəyənməyib, qız+ı+n+ı mənə vermək istəmir (Haqverdiyev, 96).
- Elə bir sənin kimisini axtarır ki, qız+ı+n+ı onun boğazına bağlasın (Haqverdiyev, 96).
- Qardaş, niyə mənim övrətimin, qız+ı+m+ın adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Padşahın qız+ı, ətrafında neçə nəfər rəfiqələri əyləşiblər (Haqverdiyev, 243).
- Tək padşahın qız+ı məyus əyləşib. Rəqqasələr bir qədər rəqs etdikdən sonra padşahın qız+ı işarə edir, hamı gedir, kənizdən başqa (Haqverdiyev, 243).

- Padşahın qız+ı. Əziz bacım! (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı (ahəstə gedib sol qapıdan çağırır). Xacə Firuz! (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı. Ax Rizvan! (Boynunu qucaqlayır.) (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı. Ölümdən yaman nəticə ola bilməz (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı. Ölümdən bədtər nə ola bilər? (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı. O necə qapıdır? (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı. Qorxma, Rizvan! (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qız+ı (tələsik). Get, get, əzizim, tez get (Haqverdiyev, 245).
- Padşah (daxil olur, qəzəbini saxlamış). Necəsən, qız+ı+m, başının ağrısı kəsilibdirmi (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qız+ı. Bəli, ata, bir az yaxşıyam (Haqverdiyev, 245).
- Padşah (istehza ilə). Sağalarsan, qız+ı+m, tezliklə sağalarsan (Haqverdiyev, 245).
- Qoca məlun, sən ki mənim qız+ı+m+ın cəmi sirlərini bilirsən, indiyədək niyə mənə xəbər etməyibsən? (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qız+ı (daxil olur). Ata, atlar çox əcəbdirlər (Haqverdiyev, 246).
- Di gəl, qız+ı+m, əyləş (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qız+ı. Ax, eşitmişəm, eşitmişəm, istəmirəm (Haqverdiyev, 246).
- Padşah (istehza ilə). Gedərsən, qız+ı+m, sənin üçün xüsusi bir tamaşadır. (Padşah gedir.) (Haqverdiyev, 246).
- Asiyə (padşahın qız+ı+n+a yaxınlaşır). Sabah bir nəfər gözəl oğlanı ədalət qapısından keçirəcəklər (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qız+ı (mütəğəyyir). Söylə, söylə! (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qız+ı. Deyirsən Xacə Firuz da həbsdədir? (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qız+ı. Heç, bir şey yoxdur (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qız+ı (bir qədər fikir edir). Çox gözəl, çox gözəl. (Tələsik gedir.) (Haqverdiyev, 246).
- Padşah. Qız+ı+m, gör sənin üçün nə gözəl tamaşalar hazırlamışam (Haqverdiyev, 247).
- Hətta cürəti bu mərtəbəyə yetiribsən ki, mənim qız+ı+m+a izhari-məhəbbət edibsən? (Haqverdiyev, 247).

- Sizin qız+ı+nız məni sevib, mən də onu sevmişəm (Haqverdiyev, 247).
- Mənim qız+ı+m padşah qız+ı+dır, heç vaxt sən tək gədalara rəğbət göstərməz (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qız+ı (Rizvana). Dayan, padşahın axıncı sözü qətidir (Haqverdiyev, 248).
- Padşah (öz qız+ı+n+ı tanıyır, təəccüblə). Ax qız+ı+m! (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qız+ı. Ata, əfv ediniz, mən xəbər tutdum ki, bu qapının dalında həbəş qız+ı qoyulacaq (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qız+ı. Mən Rizvanla bir yerdə ölməyə hazırım! (Haqverdiyev, 248).
- Qız+ı+m+ın tənbihini Xacə Firuzla bir yerdə edəcəyəm (Haqverdiyev, 248).
- Götürün, qardaşlar! (Əmələlər padşahı və vəzirləri atırlar odun içərisinə. Xacə Firuz Rizvanla padşahın qız+ı+n+ı əl-ələ veririr.) Baxın, qardaşlar, budur ədalət! (Haqverdiyev, 249).
- Yoxsa güman edirsən ki, qız+ı+n mənim evimdədir, sənə mən heç bir şey edə bilmərəm? (Haqverdiyev, 251).
- Qız+ı+m+ı zorla evimdən çəkdirib aparıb özünə siğə elədin, əlimdən nə gəlmiş ki, yenə də nə gəlsin? (Haqverdiyev, 251).
- Mustafa bəy. Sənin qız+ı+n mənim evimdə arvaddır, sən görərsən fəxr eləyəsən (Haqverdiyev, 251).
- Qız+ın və anasının adı?
- Qoca kişi. Qız+m adı Pəricahan, anasının da adı Gülsümdür (Haqverdiyev, 267-268).
- Sənin çörəyin haqqı Allahqulunun evində təzə yetişmiş elə bir qız+ı var ki, dünyanın yarısına verməzsən (Haqverdiyev, 285).
- Rəcəb kəndxuda. Xəbər verərdim, qız+ın qardaşından qorxurdum, ondan qan iyi gəlir (Haqverdiyev, 285).
- İkinci hərəm. Onun qız+ı da özü kimidir (Haqverdiyev, 297).
- Pərviz xan. Nə dedin, mənim qız+ı+m?
- İkinci hərəm. Bəli, sənin qız+ı+n (Haqverdiyev, 297).
- Pərviz xan. Böhtan deyirsən, ləçər! Heç kəs mənim qız+ı+m+a ləkə vura bilməz. Mənim qız+ı+m qızıl güldən təmizdir (Haqverdiyev, 297).

- İkinci hərəm. Yalan olsa, hər bir cəzaya layiqəm. Sənin qız+ı+n Rəhim xanın göndərdiyi pəhləvanla aşnadır (Haqverdiyev, 297).
- Budur, qız+m özü də gəlir.(Gedir.) (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı (daxil olur) (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı. Mən nə günah eləmişəm, ata? (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı. Heç bir şey yoxdur, ata (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı. Ata, rəhm elə, mənim günahım yoxdur (Haqverdiyev, 298).
- De görüm, nə hədlə mənim qız+ı+m+a əl atıbsan? (Haqverdiyev, 298).
- Sənin qız+ı+n məni sevib, mən də onu sevmişəm (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qız+ı. Ata, izin ver ikicə söz deyim (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qız+ı. Gedək, əzizim. Əlvida, sevgili atam (Haqverdiyev, 298).
- Qız+ı+m üçün bir az yalavaşlıq almışam, aparıram. Sabah qız+ı+m+ın toyudur (Haqverdiyev, 302).
- İstəmirəm, qız+ı+m+ı cehizsiz də yola salaram (Haqverdiyev, 302).
- Tavaşqa eləyirəm zəhmət çəkib yoldaşlarınla mənim qız+ı+m+ın toyuna gələsən (Haqverdiyev, 303).
- Bədəl. Yox, elə deyil. Bizim birimizin bacısını çəkiblər, birimizin qız+ı+n+ı çəkiblər (Haqverdiyev, 305).
- Qız+ı+nız+ı Rəhim xanın oğluna verməyi vədə etdiniz, o da baş tutmadı (Haqverdiyev, 309).
- Rəhim xanın qız+ı Abdulla xanın oğlundadır (Haqverdiyev, 309).
- Öz əlimlə qız+ı+m+ı divar arasına qoyub hördürdüm. İndi mənim qız+ı+m Rəhim xanın evində olsaydı, Abdulla xan heç vaxt mənim üstümə ayaq almağa cürət eləməzdi (Haqverdiyev, 311).
- Heç görürsən bu Həsən kişinin qız+ı Gülnisə nə maldır?! (Haqverdiyev, 315).
- Kəndlilərin gözəl qız+lar+ı hamısı mənim babalarımın malları idi (Haqverdiyev, 316).
- Namaz. Ağa, istəsən Həsən kişinin qız+ı yenə sənin ola bilər, bir çətin iş deyil (Haqverdiyev, 316).
- Həsən kişinin arvadı Tubu əyləşib cəhrə əyirir, qız+ı Gülnisə tikiş işinə məşğuldur (Haqverdiyev, 321).

- Nahaq yerə, qız+ı+m, ölən ölüb, sən də öz canını puç eləmə (Haqverdiyev, 322).
- Tubu. Nədən qorxursan, qız+ı+m? (Haqverdiyev, 322).
- Tubu. A qız+ı+m, bəs sən dərdini anana deməyib kimə deyəcəksən? (Haqverdiyev, 322).
- Həsən. Ağlama, qız+ı+m, ağanın məgər rəiyyətinə şəfəti olmaz? (Haqverdiyev, 323).
- Namaz. Hamı bilir ki, o sənin qız+ı+n+a nə qədər elçi göndərib (Haqverdiyev, 325).
- Namaz. Daha niyə anlamırsan? Cahangir ağa məni sənin qız+ı+n+a elçi göndərib (Haqverdiyev, 326).
- O, Allahın əmri ilə qız+ı+n+ı istəyir (Haqverdiyev, 326).
- Deyir : “Ürəyin sınıqdır, düşmənin acığına, Həsənin qız+ı+n+ı xanım, özünü qayınata eləyəcəyəm” (Haqverdiyev, 326).
- Həsən (bir qədər fikirdən sonra). Yəni sən zəmin olursan ki, mənim qız+ı+m həmişəlik Cahangir ağanın evində arvad olacaq? (Haqverdiyev, 327).
- Deyirəm, qız+ı+n anasına da bir gənəşim (Haqverdiyev, 327).
- Deginən Namaz qız+ı+m+a elçi gəlmişdi (Haqverdiyev, 327).
- Mən üç yüz manata gül kimi qız+ı+m+ı satmaram (Haqverdiyev, 327).
- Qız+ı+n+ı bir eləsinə ver ki, lazım olan vaxt qolundan yapışsın (Haqverdiyev, 327-328).
- Mənim qız+ı+m olmasaydı, görüm məni necə çörəyə yetirərdin? Mən qız+ı+m+ın səbəbinə bu çörəyə çatmışam (Haqverdiyev, 329).
- Qız+ı+n+ı ağaya verib, deyin, gərək xalqın başına minsin? (Haqverdiyev, 331).
- Tubu. Qız+ı+m, dəli olma, Həsən hər necə olsa, sənin atandır (Haqverdiyev, 333).
- Həsən kişinin qız+ı nə qayırır? (Haqverdiyev, 335).
- Həsəni rədd eləsəm, gərək qız+ı+n+ı da rədd eləyim (Haqverdiyev, 335).
- Düzü, gərək Həsən də, arvadı da və qız+ı da buradan çıxsınlar (Haqverdiyev, 335).

- Doğrudur, mən nə Həsənin qız+ı+n+ı arvad yerində, nə onun uşağını uşaq yerində sayıram (Haqverdiyev, 336).
- Günü bu gün Ehsan xanın qız+ı+n+a elçi düşüb, Həsənin özünü də, qız+ı+n+ı da evdən çıxardacaqsan (Haqverdiyev, 336).
- Həsən. Elə ki mənim qız+ı+m Cahangir ağadan boşandı, yerine sənin qız+ı+n gəldi, o vaxt baş üstə, salam verərəm (Haqverdiyev, 337).
- Ehsan xanın qız+ı+nın toyudur! (Haqverdiyev, 339).
- Aşiq! Çal oynayacağam, qız+ı+m+ın toyuna gəlmişəm (Haqverdiyev, 342).
- Bu, Cahangir ağanın toyudur. Ehsan xanın qız+ı+nın toyudur (Haqverdiyev, 342).
- Mən Həsən kişinin qız+ı Gülnisənin oğluyam. Görək anamı yaxşı tanıyasan! (Haqverdiyev, 349).
- Sən mənim anamın sevgilisi adaxlısı Səfi oğlu İskəndəri öldürüb, anamı kef üçün aparıb, Ehsan xanın qız+ı+n+ı alanadək saxlayıb, axırda qovdun. Mənim anamın ölənədək gözünün yaşı qurumadı. Mən də anamın təskini üçün özümə İskəndərzadə adı qoydum (Haqverdiyev, 349-350).
- Ancaq, izin verin, bir qız+ın anası ilə də danışım (Haqverdiyev, 359).
- Cahan. Qoçaq qız+ı+m yaxşı cavab verdin (Haqverdiyev, 362).
- Özünə də dedilər ki, əgər qız+ı+nın oxumağına manə olasan, ya onu özündən bixəbər ərə verəsən, səni tutub qazamata salacağım (Haqverdiyev, 363).
- Hadi, Balakişi, Zaman gəlib səhnədən keçirlər. Zaman vəziyyəti görüb, qız+ı+n+ı çağırır (Haqverdiyev, 365).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qız+ı, bircə nəfər də qardaşı oğlu var (Haqverdiyev, 380).
- Bibixatun (qız+ı+n+a). Ay qız, indiyədək uşaq idin, sənə söz demirdim (Haqverdiyev, 385).
- Sizin qız+ı+nız var, mənim oğlum var. Əgər qız+ı+nız qardaşınız oğluna namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Hacı Kamyab. Mən heç kəsə qız+ı+m+ı vədə etməmişəm (Haqverdiyev, 391).

- Ancaq, xan sağ olsun, mənim qız+**ı+m** Xudayar xan xanədanına layiq ola bilərmi? (Haqverdiyev, 391).
- Qız+**ı+m+ın** başını kəsməyə də haqqınız var (Haqverdiyev, 391).
- Sən Hacı Kamyabın qız+**ı**, mən baqqal İbrahimin oğlu (Haqverdiyev, 392).
- (Qız+**ı+n+a**) Gövhərtac, sən buradan get, Kamran ilə xəlvət danışmalı sözüüm var. (Gövhərtac çıxır.) (Haqverdiyev, 392).
- Hacı Kamyab. Evlərinə göndərdim, qız+**ı+m**, getsin, yatsın, sübh tezdən gərək gəlib Xudayar xanı yola salsın (Haqverdiyev, 393).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qız+**ı+n+ı** götürüb verəcəksən qardaşın oğlu qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab. Bu, nişandır. Xudayar xan bizim qız+**ı+mız+ı** oğluna istəməyə gəlmişdi (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab. Mən gedirəm, qız+**ı+n+ı** çağır, özün necə bilirsən xəbər ver. (Hacı gedir.) (Haqverdiyev, 394).
- Bibixatun (çağırır). Gövhərtac, a qız+**ı+m**, bir bura gəl. (Haqverdiyev, 394).
- Bibixatun. Bəs kim alacaqdır?! Bir otur, qız+**ı+m** (Haqverdiyev, 395).
- Bu üzükləri də barmağına tax. Afərin, qız+**ı+m** (Haqverdiyev, 395).
- Bilirsənmi, qız+**ı+m**, bu nədir? (Haqverdiyev, 395).
- (Gövhərtac söz deməyərək anasının döşünə qısılib ağlayır.) Ağla, qız+**ı+m**, elə belə olar (Haqverdiyev, 395).
- Bibixatun. Qız+**ı+m+ın** nə dərdi olacaq? Deməsə də mən bilirəm. Qız+**ı+m** məhz Allahına təpik atır (Haqverdiyev, 395).
- Bizim qız bir-iki gündür xəstələnibdir (Haqverdiyev, 395).
- İndi sən gir onun yanına, deyilən : “A qız+**ı+m**, səni verirəm Kamrana” (Haqverdiyev, 396).
- Doğru deyiblər ki : “Qız+**ı** öz xoşuna qoyarsan, ya zurnaçıya gedər, ya nağaraçıya” (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab. Almasanız, doğrudan sizdən inciyərəm və yəqin edərəm ki, qız+**ı+m+ın** xəstəliyi ağırdır (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab (arvadına). Sən get qız+**ın** yanına (Haqverdiyev, 397).
- Məni yandıran odur ki, mənim qız+**ı+m** heç anasının rüsvay olacağını fikrinə gətirmir (Haqverdiyev, 397).

- Qız+ı+m Kamranı da görür, Xudayar xanın oğlunu da (Haqverdiyev, 397).
- (Qız+ı+nın otağına tərəf gedir və gedə-gedə) Sənin hər iki dünyada üzün qara olsun, qız! (Haqverdiyev, 397).
- Əmim, qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir, ona görə də mənə evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Xudayar xan kimi böyük şəxs Hacı Kamyabın qız+ı+n+ı alarmı? (Haqverdiyev, 398).
- Xudayar xan dövlətli, əmim dövlətli və varisi də bir tək qız+ı (Haqverdiyev, 398).
- O, özü kimi bir dövlətli tapıb qız+ı+n+ı verəcək. Hər kəsin öz tayı-tuşu olar. Sənə hacı qız+ı yaramaz. Sənə mənim kimi bir baqqalın qız+ı lazımdır (Haqverdiyev, 399).
- Tamam şəhərə məlumdur ki, Hacı Kamyab qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 400).
- Kamran ilə qız+ı elə gizlərik ki, şeytan da tapa bilməz (Haqverdiyev, 400).
- Yəqin qız+ı+n+ı qardaşı oğluna verəcək. İndi əmim qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Allah qız+ı+n+ı xoşbəxt eləsin (Haqverdiyev, 405).
- Bibixatun. Mənim qız+ı+m+ın Xudayar xanın oğluna verildiyinə çox adam köks ötürür (Haqverdiyev, 405).
- Mən heç Xudayar xanın oğlunu qız+ı+m+a layiq bilmirəm (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvadı. A Bibixatun, ondan bəri qocalmadın ki? Ana məgər qız+ı+nın şad günündə şad olmaz, dur ayağa, bir-ikibaş oyna (Haqverdiyev, 406).
- Bibixatun. Gövhərtac, qız+ı+m, gəl (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Rzanın arvadı. Bilirsən ki, qız+ı öz xoşuna qoysalar, ya zurnaçıya gedər, ya balabançıya (Haqverdiyev, 407).
- Hacı Kamyab. Bu nə xəbərdir? Qız yoxdur nədir? (Haqverdiyev, 407).
- Bibixatun. Gəl ay başı daşlının oğlu, başına çarə qıl, gör qız+ı+n necə oldu? (Haqverdiyev, 407).
- Hacı Kamyab. Qız+ı+m necə olacaq? (Haqverdiyev, 407).

- Qız+ı+m+ın ölüsünü, ya dirisini tapıb gətirərlər (Haqverdiyev, 407).
- Sizə, qız+ı+nız+ı qardaşınız oğluna vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).
- Müctəhid. Sizin qız+ı+nız bu saat mənim hərəmxanamdadır. Lazım gələn məhəbbəti də ona göstərirlər. İndi mənim xahişim qız+ı Kamrana verməkdir və sizin də danışmağa haqqınız yoxdur (Haqverdiyev, 409).
- Sizə məlum olsun ki, neçə gün bundan əqdəm mən qız+ı+m+ı Xudayar xanın oğluna verməyə razı olmuşam (Haqverdiyev, 409).
- Siz mənim qız+ı+m+ın başını kəsin, itlərə verin, mən bir söz demərəm. Ancaq mən qız+ı+m+ı məni rüsvay edənə, götürüb göydən yerə çıxpana verməyəcəyəm (Haqverdiyev, 410).
- Cənab Rəsul qız+ı+n+ı öz əmisi oğluna verib, hamıya da bunu tövsiyə buyurmuşdu (Haqverdiyev, 410).
- (Hacı Kamyab dayanır. Müctəhid bir qədər fikirdən sonra) Siz qız+ı+nız+ın nikahının Kamrana oxunmasına riza vermirsiniz? (Haqverdiyev, 410).
- Siz qız+ı+nız+ı nə Xudayar xanın oğluna və nə Kamrana verin (Haqverdiyev, 410).
- Mən danışa bilmərəm, qız+ı+m+ın başını kəsməyə haqlısınız (Haqverdiyev, 411).
- Bu biabırılıqdan sonra Xudayar xanın oğlu sənə qız+ı+n+a yiyəmi duracaq?! (Haqverdiyev, 412).
- Hacı Kamyab. Mən qız+ı+m+ı nə Kamrana verirəm, nə də Xudayar xanın oğluna (Haqverdiyev, 412).
- Müctəhid qız+ın kəbinini özünə kəsib, məni rədd elədi (Haqverdiyev, 417).
- Bircə qız+ı+n var idi, bircə də qardaşın oğlu (Haqverdiyev, 420).
- Qurban. Burada saqqal darağı-filan yoxdur. Odur, mənim qız+ı+m, Səfərin arvadı, Cəfər kişinin gəlini, Pərinisə qarının nəvəsi, hamısı axşamlar gedib dərslər oxuyurlar (Haqverdiyev, 428).
- Hacı Bayram. Çəkil cəhənnəmə, axmağın qız+ı. (Qızını itələyib Mahmudla gedir.) (Haqverdiyev, 456).

- Qız+**ın** dərdi az dərdədi? Onun tayları hamısı gediblər... Püstə xanımın qız+**ı** getdi. Nurcahan xanımın qız+**ı** getdi. Səfərqulu bəyin qız+**ı** getdi (Necef bey, 26).
- Deyim ki, gəl mənə qız+**ı+m+ı** al? (Necef bey, 26).
- Şirin (Nurcahana). Ay imansız qarı, sən haman Nurcahan deyilsən ki, Nəzərəli bəyin qız+**ı+nın** əvəzində Şahqulu bəyə öz qardaşın arvadın göstərdin, nə qədər onu yedin? (Necef bey, 36).
- Fatma xanım. Sənin qız+**ı+n** bu evə gələn günə daş düşəydi! (Necef bey, 55).
- Cənnətəli ağa. Heç vaxt, heç vaxt! Elə adamlar ilə qohum olmaqdan isə, qız+**ı+m+ın** ikisinin də başını kəsməyə hazır varam (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğlu Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qız+**ı+m+ın** kəsinti dırnağını da qıymaram verim! (Necef bey, 75).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qız+**ı+n** güclən oğluma gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Məhərrəm. Mən sənin yerinə olsam, Cahangir, əhvalatı düz Rüstəm bəyin özünə deyərəm və qandıraram ki, qız+**ı+n** Rəşid bəyi doğrayan Heydər bəyin oğluna qoşulub qaçmaq istəyir, onda bəlkə...(Necef bey, 127).
- Rüstəm bəy. Qorxma, qız+**ı+m**, bir elə artıq iş olmayıb, sən get içəri, yad adam var (Necef bey, 135).
- Zinyət xanım. Təvəqqə edirəm naçalnikə deyəsən ki, mən və qız+**ı+m** burada acından ölməyə hazırıq, amma Camal bəyin ələ keçməyinə razı olmayacağıq (Necef bey, 213).
- İndi bilirsən, qız+**ı+m**, iki gecədir ki, gözümüzü yummamışıq...(Necef bey, 214).
- Bax, qız+**ı+m**, mən yatıram...(Necef bey, 215).
- Camal bəy. Qız+**ı+m**! Aşağı yolda adam görürsənmi? (Necef bey, 225).
- Camal bəy. Çox yaxşı, qız+**ı+m**, qaç yerinə!..(Səadət qaçır.) (Necef bey, 225).
- Camal bəy- Bu mənə arvadım, bu mənə qız+**ı+m+dır**, 18 yaşında. Təəssüf ki, rusca danışmırlar (Necef bey, 228).
- Təmiz havada, Məhəmməd kişinin qız+**ı** yanında...(Necef bey, 238).

- Hacı Osman. Bəli, fikrində var. Ancaq bərk ilişib Hüseynəli xanın qız+ı+n+a (Necef bey, 238).
- Xan. Mən çox təəccüb edirəm, siz necə rəva bilirsiniz, mən, İmamqulu xanın oğlu, Məhəmmədcəfər xanın nəvəsi, qız+ı+m+ı götürüb verəm motalpapaq çobanın oğluna? (Necef bey, 244).
- Bu iş çoxdan qurtarıb gedib, mən Səməd xana söz vermişəm qız+ı+m+ı verəm onun oğluna (Necef bey, 245).
- Heç vaxt Hüseynəli xanın qız+ı elə biqeyrətliyi eləməz, sən yalan deyirsən (Necef bey, 245).
- Bədircahan bəyim. Səfiqulu nə itdir ki, qız+ı+m+a yaxın gələ bilsin, ya adını çəksin...(Necef bey, 246).
- Bədircahan bəyim. A kişi, bircə insafın olsun... Məgər qız+dan soruşmusan ki, qız+ı+m, gedirsənmi filankəsə? (Necef bey, 247).
- Xan. Afərin, indi bildim ki, sən mənim halal qız+ı+m+san...Mən də söz vermişəm Səməd xana səni verəm onun oğlu Səfiqulu xana və sözümün üstə bərk duracağam (Necef bey, 248).
- Ana, mən gedirəm xalamın yanına. Cahangir bəy məni saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qız+ı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).
- Zəhra bəyim. Mən işi təxirə salıram iki səbəbə görə : əvvəla, qorxuram sənə bir xəta yetirsinlər. İkincisi, istəmirəm ki, desinlər xanın qız+ı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 252).
- Xan. Səsini kəs, heyvərə! Baxınız, belə heyvanlar ilə qız+ı+m məni qohum eləyib...(Necef bey, 262).
- Səməd xana mən söz vermişdim ki, qız+ı+m Zəhranı verəcəyəm onun oğlu Səfiqulu xana...(Necef bey, 263).
- Ağa Kərim xan. Mənim bu qız+ı+m dəli olub (Necef bey, 302).
- Bədircahan. Cehizi yoxdur, ancaq mülkləri var, anası ölən kimi qalacaq qız+ı+n+a (Necef bey, 306).
- Qız+ı+m, Leyla, sən də bu sözlərə qulaq as, çünki sən tərəfdən də gözləyirəm hörmət və ixlasi o vücuda ki, bu evdə xanım olacaq (Necef bey, 310).

- Ağa Kərim xan. Budur gəlir mənim qız+**ı+m** sənin pişvazına... Qız+**ı+m**, gəl, gəl, gör necə həyalı qonaq bizə gəlibdir (Necef bey, 314).
- Ağa Kərim xan. Görürsünüz, Züleyxa xanım, mənim qız+**ı+m** nə tez qalxıb?..(Necef bey, 314).
- Səfərəli. Ağa, mən səni elə görürəm axırda qız+**ı+n+ı** oğruya verəcəksən (Necef bey, 319).
- Ağa Heydər. İşləri bilirəm. Qız+**ı+m**, Züleyxa, yaxın gəl. İskəndər xan, sizi bir-birinizə tapşırıdım, hər ikinizi pərvərdigara... Allah mübarək eləsin (Necef bey, 320).
- Qız+**ı** və onun anasını zəxmdar ediblər, amma ətrafda sakin olanlar haraya gəldiyinə qız+**ı** apara bilməyiblər (Necef bey, 408).
- Kefli İskəndər qışqırır : - İndi növbət mənimdir. Ölülər! Budur sizin qız+**lar+ı+nız**. Gəlin aparın! (Necef bey, 415).
- Valideynlər pərt halda qız+**lar+ı+nın** əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.1.5.1.8. Bacıqızı

- İndi, ağa, rüsxət versəz, gedib o bacı+**m** qız+**ı** Güləndamı da görüb gedərəm, yolum uzaqdır, bəlkə qaranlığa düşməyəm (Necef bey, 67).
- Yetər. Bu ki, belə xoşbəxtlikdir və hacı sənə xoş gəlir, öz bacı+**n** qız+**ı+n+ı** versənə (Necef bey, 102).
- Mən bileydim ki, hacı mənim bacı+**m** qız+**ı+n+ı** alar, mən elə bu saat özümü ataram hacının ayaqlarının altına...(Necef bey, 103).

3.1.5.1.9. Əmiqızı

- Kamran. Əmi qız+**ı**, buçaq sözünü bir qədər unut, axır dəqiqəyədək gözlə (Haqverdiyev, 385).
- Əmi+**n** qız+**ı+nın** vədəsini Xudayar xanın oğluna veribdir (Haqverdiyev, 399).
- Əmi qız+**ı** əmi oğluna düşər (Haqverdiyev, 400).
- Əmi+**m** qız+**ı+n+ı** götürüb qaçmağa məcbur idim (Haqverdiyev, 408).
- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğlu ilə əmiqız+**ı+nın** kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).
- Əmioğlunu əmi qız+**ı+n+dan** ayırmaq yaxşı deyil (Haqverdiyev, 410).

- Kamran. Qardaşlar, mən əmi+m qız+i+n+i sevirdim, o da məni sevirdi (Haqverdiyev, 417).

- Əmi+m+in qız+i ona halal olsun, doyunca yesin (Haqverdiyev, 421).

3.1.5.1.10. Qoca

- O tarı mənə ver görüm. (Övrət tarı verir, qoca istəyir çalsın, bacarmayıb qoyur yerə.) (Haqverdiyev, 261).

3.1.6. Sızıcılaşma

Bu dəyişim gənəlliklə alıntı sözcüklərdə görülür.

h > x

3.1.6.1. Xala

- Sənin öz dayınam, dərək elə, bala,

Üzün möhtac deyil qara bir xala (Nizami, 155).

- Mexri xala. Qurbanım olum, vallah, səni heç kəs dünyada əmincə istəmir. Sən niyə onun sözünə bərəks gedirsən?! (Haqverdiyev, 94).

- Bir də, atam geləndə deginən mənə aparsın Qızıləhməddiyə, xalamgil+ə (Haqverdiyev, 322).

- Gülnisə çoxdan xala+sı evinə köçüb gedib (Haqverdiyev, 342).

- Əbdürrəhim (qapını açıb baxır). Budu gəldi... Nurcahan xala, gəl içəri! (Necef bey, 28).

- İskəndər bəy. Mənəm xala, içəri gəl!

- Nurcahan. Belə xala+n sənin başına dönsün. Belə xala+n sənin qadan alsın (Necef bey, 34).

- Xala, doğrudan bu xalis sudu (Necef bey, 34).

- İskəndər bəy. Xala, sən nə diribaş qarısan? (Necef bey, 34).

- Çiçək xanım. Səni, balam, Əzrayıl döysün. Fatma xala, səni döymək olu?

- Səlman bəy. Sənin özün də heç Fatma xala+dan geri qalmazsan, qorxma (Necef bey, 50).

- Əlavə, Fatma xala ilə Çiçək xanım küçədə saç-birçək dalaşiblar, camaat yığılıb gücnən ayırıblar (Necef bey, 54).

- Əşrəf bəy. Durmaq yeri deyil, dəxi mən getdim... Ancaq xala+m gələndə deyərsən ki, çox cəzə-fəzə eləməsin, Allah qoysa yaxşı olar (Necef bey, 80).
- Əşrəf bəy. Xala, sən heç fikir eləmə, Allah qoysa hacı bir-iki günə yaxşı olar (Necef bey, 82).
- Əşrəf bəy. Sənin canın üçün, xala, hacının bu əhvalatından artıq məni bu gün müsəlman qardaşların hərəkəti qəmgin edibdir (Necef bey, 82).
- Əşrəf bəy. Xala+sı+n+a lənət!..(Necef bey, 89).
- Cəbi. Aşığı Vəli, demə ki, qanmadı ha, axırda mənə sataşdın. Sən öləsən, hərgah bu söhbəti Bədirmisa xala+m eşitsə, sənin bığında bir tük qoymaz qala (Necef bey, 90).
- Aşığı Vəli (sazı kökləyə-kökləyə). Bədirmisa xala, Əşrəf bəy, bir elə artıq siğə olmayıb (Necef bey, 90).
- Əşrəf bəy. Məni bağışlayın, xala, tərəkədblik də olsa əlacım yoxdur...(Necef bey, 96).
- Dilbər xanım. Cavahirin başını kəsməyə sənin ixtiyarın var, xala+n sənə qurban!.. Sən bacımın balası, yadigarısan (Necef bey, 96).
- Dilbər xanım. Get, xala+n sənə qurban. Hələ bu günlərdə, sənə xəbər göndərəm (Necef bey, 96).
- Nurcahan. Mən Səfdərqulunun xala+sı+y+a+m, səninlə bir mətləb üstə danışmaq istəyirəm (Necef bey, 186).
- Bilmirəm səni harada görübsə, olub dəli-divanə, gəlib yıxılıb ayağıma, Nurcahan xala, aman günüdür mənə bir əlac (Necef bey, 191).
- Ana, mən gedirəm xala+m+ın yanına. Cahangir bəy məni saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).
- Bədircahan xala+y+a deyən olmadı ki, sənin özünün ləğəbin nədir (Necef bey, 334).
- Onlardan birisinin təzə başmağını Bədircahan götürsə, ona kim deyə bilərdi ki, a xala, qoltuğunun altın bircə göstər (Necef bey, 334).

3.1.6.2. Xalacan

- İçdi dedi “xalacan”... Hər bir sözün başında “xalacan”... həqiqətdə sudu...(Necef bey, 39).

3.1.6.3. Xalaoğlu

- Cavahir xanım. Sənə qurban olum, ay xala oğ(u)l+u, nə yaxşı sən gəldin. Evimiz yıxılıbdır, başına dönüm (Necef bey, 79).

3.1.6.4. Xanım

- Hacı İbrahim xan. Xanım+ı razı elədim, sabah yola düşür (Haqverdiyev, 169).
- Mirzə Heydər. Mən bu saat gedib telefonla sizin xanım+a xəbər verib, onu arxayın eləyəm (Haqverdiyev, 496).

3.1.7. Yer Dəyişdirmə

Azərbaycan Türkcəsində ilk və ikinci səssiz hərflərin yer dəyişdirdiyi durumlar olur. Özəlliklə Türkiyə Türkcəsində ikinci hecası ‘r’ hərfi ilə başlayan bəzi sözlüklərdə ‘r’ hərfi ilə ilk hecadakı son hərfin yeri dəyiştirilərək (göçüşmə) yapılır.

3.1.7.1. Arvad

- Mirzə Heydər. (Gülpəriyə). Gülpəri, bilirsən, hacı istəyir qəssab Nəbinin qızı Güllünü alsın. Ondan ötrü səni çağırırmışq ki, gedəsən qəssab Nəbinin arvad+ı+nın yanına elçiliyə (Haqverdiyev, 30).
- Hacı Mehdi. İş gör nə məqama çatıb ki, dünən qonşumuz Kərbəlayı Rəcəb çıxıb qabağıma, deyir bəs filani, arvad+ı+m naxoşdur, çox bədhaldır (Haqverdiyev, 35).
- Bax, bir yaxşı tumanlıq Məşədi İmandan alıb arvad+ı+n+a bağışlayaram və özünü də hər tövr sənə razılığındır, elə razı edərəm (Haqverdiyev, 36).
- Bir dua yazaram, hacı əvvəlki arvad+ı+n+dan bilmərrə soyuyar və cəmi məhəbbətini salar sənə (Haqverdiyev, 37).
- Onda görərsən ki, yavaş-yavaş hacı əvvəlki arvad+ı+n+dan bilmərrə soyudu. Hələ mənə çox gümanım var, əvvəlki arvad+ı boşasın (Haqverdiyev, 37).
- Güllü. Mən nə eyləyim? Görmürsən arvad+ı+n nə qayırır? (Haqverdiyev, 40).

- Allah sizin kimi arvad+**lar+a** lənət eləsin! (Övrətlər qaçırlar. Hacı Mehdi nəfəsini verə-verə oturur.) (Haqverdiyev, 40).
- Ələsgər. Bax, Sənəm bacı, bu sənin ərin, sən də onun arvad+**ı** (Haqverdiyev, 46).
- Görürdüm o biri arvad+**ı+n** qızıl-gümüş içində gəzir, mən də gəzirdim (Haqverdiyev, 46).
- Ələvə, adamlar var dövləti həddindən aşıb, amma arvad+**ı** bir ifritədir ki, əlindən bezikib, az qalır zəhər yesin. Amma sənin arvad+**ı+n** bir candır ki, mələykə xasiyyətində (Haqverdiyev, 114).
- Hafizə xanım. Bəs onun onda arvad+**ı** necə olsun? (Haqverdiyev, 120).
- Qurbanın arvad+**ı** Səlimə oturub, qabağındakı beşiyi yürüyür (Haqverdiyev, 121).
- Şamama cadu. Barı arvad+**ı+n** da sənin kimi gözəldirmi? (Haqverdiyev, 124).
- Belə özün də kef çək, arvad+**ı+n+a** da nə qədər sənin kefindir xərclik ver (Haqverdiyev, 127).
- Hafizə xanım. De görüm, bəy irəliki arvad+**ı+n+a** puldan-zaddan göndərir, yoxsa yox? (Haqverdiyev, 130).
- Bu da üç manatın söhbəti deyil ki, arvad+**ı+n+a** göndərüb mənə deyəsən itirmişəm (Haqverdiyev, 130).
- Bu köpək haradan gəldi çıxdısa mənimlə arvad+**ı+m+ım** arasında qeylü-qal saldı. Mən də hirsləndim, vurdum arvad+**ı+m+ı** öldürdüm, divan əlindən qoydum qaçdım meşəyə (Haqverdiyev, 135).
- Arvad+**ı+m** uşağımla qaldılar ac, susuz. Axırda arvad+**ı+m** nəəlac qalıb özü də zəhər yedi, uşağa da zəhər verdi (Haqverdiyev, 137-138).
- Axır, ay arvad sənə məni dağıtdın, tərək elədin, bircə insafın olsun, mürüvvətin olsun! (Haqverdiyev, 201).
- Mahmud. Yox arvad, elə demə (Haqverdiyev, 205).
- (Arvad+**ı+nın** qolundan çəkir.) Süfrəyə tərəf gəl görək, ye bu gözəl xörəklərdən (Haqverdiyev, 206).
- Mahmud. Ay arvad, Allahı sevərsən, başını aşağı sal, çörəyini ye (Haqverdiyev, 207).

- Mahmud (görüb ucadan qışqırır). Ay arvad, nə qayıırısan? (Haqverdiyev, 207).
- Arvad, axır deyəsən şeytan sənə dinclik vermir? (Haqverdiyev, 208).
- Mahmud (hövlnak). Gözünü qan örtübdür nədir, ay arvad? (Haqverdiyev, 208).
- İstəyirsən mən ölüm, gedib özünə bir göyçək xanım arvad alıb gətirəsən (Haqverdiyev, 208).
- Belə arvad+**lar+ın** çoxusunu mən müalicə etmişəm (Haqverdiyev, 266).
- İkinci hərəm (daxil olur). Gördünmü arvad+**ı+nın** vəfasını? (Haqverdiyev, 296).
- Həsən kişi arvad+**ın** ağzına baxacaq? (Haqverdiyev, 317).
- Həsən kişinin arvad+**ı** Tubu əyləşib cəhrə əyirir, qızı Gülnisə tikiş işinə məşğuldur (Haqverdiyev, 321).
- Həsən. Bir az bundan qabaq elə mən də həmin sözü arvad+**a** deyirdim (Haqverdiyev, 325).
- Kəndlilər gədirlər. Orta qapıdan Həsən çıxır. Dalınca arvad+**ı** Tubu (Haqverdiyev, 331).
- Düzü, gərək Həsən də, arvad+**ı** da və qızı da buradan çıxsınlar (Haqverdiyev, 335).
- Doğrudur, mən nə Həsənin qızını arvad yerində, nə onun uşağını uşaq yerində sayıram (Haqverdiyev, 336).
- Xalq mənim bircə sözümə məəttəldir ki, Həsənin də, arvad+**ı+nın** da cürümünü çəksinlər (Haqverdiyev, 336).
- Məşədi Qulam. Arvad, heç soruşma, atamızın evi yamanca yıxılıb (Haqverdiyev, 354).
- Məşədi Qulam. Eybi yoxdur, arvad (Haqverdiyev, 354).
- Arvad gedir. Məşədi Qulam üst-başını düzəldənə kimi plov gəlir (Haqverdiyev, 354).
- Məşədi Qulam. Arvad, sənin canın üçün öyrənmişəm (Haqverdiyev, 356).
- Bax, arvad, oğlun səndən çox bilir, deyir gözəl bilirsən (Haqverdiyev, 356).
- Hadi. Mənim arvad+**ı+m+ı** hamınız tanıyırsınız (Haqverdiyev, 358).
- Balakişi. Nə eyib elər, arvad+**ı+n+la** da bir danış (Haqverdiyev, 359).

- Qapımı bağlayıb arvad+**ı+n+la** danışdığı söhbəti biz eşidirik (Haqverdiyev, 373).
- Bibixatun. Nə olacaqdır?! Sənin kimi kişinin mənə kimi də arvad+**ı** olacaq! (Haqverdiyev, 393).
- Belə deyincə deyin baqqal İbrahimin qardaşı arvad+**ı+dır!** (Haqverdiyev, 393).
- Hacı Rza kimi adamlara üz verəndə arvad+**lar+ı** da adamın başına çıxarlar (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab (mücrünü verir arvad+**ı+n+a**). Al bax (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Rzanın arvad+**ı** kimi itlər cürət edib mənə deyə bilməyəcəklər ki, başını kənardə yu (Haqverdiyev, 395).
- Görək Hacı Rzanın arvad+**ı** kimi it mənə hamamda təpik ilə vura, Hacı Xudadadın arvad+**ı** mənə görə ağzını yanaca verə (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab (arvad+**ı+n+a**). Sən get qızın yanına (Haqverdiyev, 397).
- Qoy Hacı Rzanın arvad+**ı** hamamda mənə təpikləsin, ancaq onun keyfi kök olsun (Haqverdiyev, 397).
- (Arvad+**ı+n+a**) Bunu da deyirlər ki, həmin gündən qız xəstələnib yatır (Haqverdiyev, 399).
- İbrahim. Ay arvad, oğluna sən nəsihət elə, uşağın ağı özündə deyil (Haqverdiyev, 399).
- Bibixatun. Atan istərdimi ki, sən gedib qotur Kamrana arvad olaydın?! (Haqverdiyev, 405).
- Qoy Hacı Rza arvad+**ı+nım** canı çıksın (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Rzanın arvad+**ı** ilə Hacı Xudadadın arvad+**ı** gəlir (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvad+**ı**. Nə sözdür, Hacı Kamyabın özü də bir xandır (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvad+**ı**. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğlunun toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Rzanın və Hacı Xudadadın arvad+**lar+ı** onun qolundan tutub durğuzurlar (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Rzanın arvad+**ı**. Yəni mən xan qayınanasıyam, belə adamların məclisində oynamaq mənə yaramaz (Haqverdiyev, 406).

- Hacı Xudadadın arvad+ı. Sən də danışdığını bilmirsən, Xudayar xanın oğlunu buraxıb itin birinə gedəcək?! (Haqverdiyev, 407).
- Kənar olun, arvad+lar, müctəhidin qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 413).
- Seyid Cabbar. Necə şəriəti pozub peyğəmbər özü oğlum dediyi Zeydin arvad+ı+n+ı görüb, ona eşq yetirib, boşadıb aldı?! (Haqverdiyev, 417).
- İbrahimin evi. İbrahim və arvad+ı Cahanbanu (Haqverdiyev, 419).
- İbrahim. Arvad, olan olub (Haqverdiyev, 420).
- İbrahim. İndi dərdimizi görürsən, arvad (Haqverdiyev, 420).
- Kəndli Tanrıqulunun evi. Arvad+ı Fatmanisə cəhrə əyirir. Oğlu Qədim bir kənardə oturub, doğrama yeyir (Haqverdiyev, 426).
- Qurban. Burada saqqal darağı-filan yoxdur. Odur, mənim qızım, Səfərin arvad+ı, Cəfər kişinin gəlini, Pərinisə qarının nəvəsi, hamısı axşamlar gedib dərs oxuyurlar (Haqverdiyev, 428).
- Molla Zamanın evində. Molla və arvad+ı (Haqverdiyev, 431).
- Molla Zaman. Arvad, günortaya bir şey düzəldə bilibsən, ya ac qalacağım? (Haqverdiyev, 431).
- Molla Zaman. İstiğfar elə, arvad, istiğfar elə, günaha batdın (Haqverdiyev, 432).
- Molla Zaman, Yəqin ki, arvad+ın uşağı mənim duamın səbəbindən sağaldı (Haqverdiyev, 432).
- Tarıqlu (daxil olur). Arvad, nə olubdur ki, yaman yerdə axşamlayasan? (Haqverdiyev, 442).
- Tarıqlu (Gülpəriyə). Ay Gülpəri, gör bu arvad+a nə oldu, niyə belə eləyir? (Haqverdiyev, 442).
- Tarıqlu. Di belə söylə də! (Arvad+ı+n+a) Ay axmaq, dur bəri gəl. Mən də qorxdum, dedim arvad+ın başına hava gəlibdir, nədir? (Haqverdiyev, 443).
- Tarıqlu. Arvad, mən sənə həmişə deyirdim ki, avamsan (Haqverdiyev, 443).
- İsrafil (Şərəfə). Ay arvad, altına bir şey sal, nəfəsdən düşmüşəm (Haqverdiyev, 446).
- İsrafil. Gətirmişəm, oğlum, ət də gətirmişəm. (Arvad+ı+n+a) Ay Şərəf, o əti at qazana, bir şey bişir, uşaqlar yesinlər (Haqverdiyev, 446).

- Şərəf (əlində soğan doğrayarkən, ahəstə). Səni görüm, İsrafilin gününə düşsən, arvad+ı+n da mənim günümə, onda görərsən ki, dərd-qəm nəyə deyərlər (Haqverdiyev, 448).
- Rəhim. Pərinisə Mahmudun arvad+ı+nın adıdır. Mahmud cəlladın biridir, arvadı ondan bədtər (Haqverdiyev, 453).
- Gəl gedək görək Mahmudun arvad+ı nə zəhrimar verəcək (Haqverdiyev, 454).
- Molla Vəli. Camaatı başa salmalısınız ki, təzə hökumətin qərarına görə, bizim arvad+lar+ı+mız hamısı rus arvad+lar+ı kimi başlarını açsınlar (Haqverdiyev, 463).
- Camaatın noxtasını verəcəklər kor İsrafilin oğlu kimi itqurdun əlinə və arvad+lar+ı+mız+ın hamısını da fahişə edəcəklər (Haqverdiyev, 468).
- Simonun atası. Mən yenə deyirəm, arvad nigarandır, yoxsa çox həvəslə qalardım (Haqverdiyev, 496).
- Simonun atası. Onda bahəm gedək telefona, arvad mənim öz səsimi eşitsə daha da arxayın olar (Haqverdiyev, 496).
- Xırda xanım Əbdürrəhman bəy arvad+ı (Necəf bey, 24).
- Əbdürrəhman bəy. Arvad, yaxşı başlamısan, durma heyfdir! (Necəf bey, 24).
- A qarı, de görüm, sən deyildinmi təziyə yerində Hacı Tanrıverdinin arvad+ı+nın əmək qızlarının səkkizini kəsib yasavul qabağında polisxanaya gedən? (Necəf bey, 36).
- Əbdürrəhman bəy. Arvad, dünən sən mənim başıma nədən ötrü o müsibəti açırdın? Məgər övrətdə səbr olmaz, ağzına gələn hədyanı söylər? İndi necə oldu? (Necəf bey, 40).
- Əbdürrəhman bəy. Xa! Xa! Xa! Arvad. Mənim qoçaq arvad+ı+m (Necəf bey, 40).
- Əbdürrəhman bəy. Nə olacaq? Sənin İskəndər bəyinin arvad+ı bu saat faytondan düşdü, yanında balaca oğlu (Necəf bey, 41).
- Fatma xanım. Balam, gədəni arvad+ı+n qovdu... Elə gəlini görüm ki, qudursun, çiyinlərin yesin. Mən də ki, görürsən, ağzı üstə qalmışam, tərənə bilmirəm (Necəf bey, 48).

- Cənnətəli ağa. Atamın ərvahına and olsun, arvad, səndə, bax bircə belə ağıl yoxdur (Necef bey, 74).
- Cənnətəli ağa. Nə olub, ay arvad? Niyə belə eləyirsən? (Necef bey, 76).
- (Dilbər xanıma.) Bilirsən, arvad, nə var?..(Necef bey, 98).
- Arvad+m başını qarışdırıq Cavahirin işinə, başlarıq Yetərin işini (Necef bey, 98).
- Cəbi. Yetər, Yetər, mən ölüm incimə... Çünki hacıya getmək istəmirsən, lotu lotuyana gəlsənə mən arvad+i+m+ı boşayım, mənə gələsən. Nə olar, ay qız, axırda ölməyəcəksən? (Necef bey, 102).
- Hacı Qəmbər. Başına at təpibdirmi nədir, arvad? Nədən ötrü və nə cürət edib bu fəhşləri mənə deyirsən, hə? (Necef bey, 104).
- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvad+i, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).
- Camal bəy- Bu mənim arvad+i+m, bu mənim qızımdır, 18 yaşında. Təəssüf ki, rusca danışmırlar (Necef bey, 228).
- Hacı Osman. Yer üzündə bərabərin yoxdur, ay arvad! Heç bilmirsən sən necə arvadsan, Mikayılın anası, “qədr-i-zər zərgər şünasəd”. (Qızılın qədrini zərgər bilər.) Malım, dövlətim...(Necef bey, 236).
- Cavad bəy. A kişi, dəlisən nəsən? Məgər bilmirsən ki, işlər dəyişib, indi arvad+a güldən ağır söz demək olmaz?..(Necef bey, 237).
- Sən nahaq yerə zəhmət çəkirsən, arvad (Necef bey, 261).
- Xan. Gəlsinlər... A arvad, sən dur buradan get...(Necef bey, 262).
- Güldəstə. Hacı lənətullah, arvad+i Xırda xanımı boşayıb...(Necef bey, 274).
- Balaqardaş (daxil olub). Ay dayı! Sən arvad+i+n+ı nüşün boşamısan, hə? (Necef bey, 276).
- Balaqardaşın bir gözəl arvad+i, üç uşağı, Rzaqulunun iki arvad+i, bir-birindən gözəl beş uşağı (Necef bey, 279).
- Sən get evə dəy, mən də gedim görüm arvad süfrəni açıbdırmı? (Necef bey, 325).
- Mirzədadaş. Arvad, dur ayağa. Gör nə gətirmişəm? (Necef bey, 325).
- Özümü, sözümü bilmirəm, qandınmı, ay arvad? (Necef bey, 326).

- Ancaq arvad+**ın** qorxusundan evdə otura bilməyib qaçmışam (Necef bey, 340).
- Onun doqquz yaşlı “siğə” arvad+**lar+ı** acı göz yaşları tökürlər (Necef bey, 415).

3.1.7.2. Övrət

- Yediyim çörək də bu bihəyaların əlindən boğazıma getməyir. (Sənəm, Hacı Mehdimin əvvəlinci övrət+**i**, daxil olur.) (Haqverdiyev, 35).
- Sən də Hacı Səməd ağanın övrət+**i+sən** (Haqverdiyev, 99).
- Nə qədər and içəsən inanmayacağam ki, sən mənim anamsan. Yenə deyirəm, sən Hacı Səməd ağanın övrət+**i+sən**. Mənim anam olsaydın, mənim tərəfimi saxlayıb Hacı Səməd ağanın xahişi ilə rəftar etməzdin (Haqverdiyev, 100).
- Bu barədə mənim övrət+**i+m** də imperatriçənin özünə kağız yazıb (Haqverdiyev, 176).
- Səfərəli. Bəli, əlac yoxdur, sən get bu gecəni öz övrət-uşağınla keçir (Haqverdiyev, 196).
- (Övrət+**i+n+ə**). Ay arvad, divara niyə qısılırsan? (Haqverdiyev, 204).
- Qardaş, niyə mənim övrət+**i+m+in**, qızımın adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Ancaq onu yenə görünməyi oğlumun və övrət+**i+m+in** ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Amma deyir bu zindənda çürüyüb ölərəm, övrət+**i+m+i** boşamaram (Haqverdiyev, 239).
- Vəzir. Padşahım, üləma necə şəriəti poza bilər, vaxt ki, şəxs öz övrət+**i+n+i** boşamaq istəmir (Haqverdiyev, 239).
- Vilayətin padşahı şikara gedərkən sənin övrət+**i+n+i** görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrət+**i+nin** talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).
- Gəl, sən öz razılığınla övrət+**i+nin** talağını ver, padşahi-ələmpənəni də özündən razı sal (Haqverdiyev, 240).

- Amma gör, qibleyi-alən necə rəhmdildir ki, istəmir sənin övrət+i+n+i zorla alsın (Haqverdiyev, 240).
- Sən gəl bu yüngül məsələyə razı olginən, həm padşahın xahişi bir növ əmələ gəlsin, həm sənin övrət+i+n qalsın özündə, əlavə və zindandan qurtar və bir qədər də pul sahibi ol (Haqverdiyev, 241).
- Səid. Əgər sən övrət+i+m+in həmişəlik evimdə qalmasına zəmənat edirsənsə, mən bu təklifi qəbul edirəm (Haqverdiyev, 241).
- De görüm övrət+i+n+i aldığı neçə müddətdir? (Haqverdiyev, 242).
- Mən öləndən sonra da övrət+i+m azaddır (Haqverdiyev, 242).
- Tarzənin övrət+i əyləşib tikişlə məşğuldur (Haqverdiyev, 261).
- Övrət+i onun qolundan yapışib gətirib çarpayının üstündə əyləşdirir (Haqverdiyev, 261).
- Hacı Qəmbər. Mən tamam qohum-əqrəbadan əl çəkirəm, otuz il bir yerdə mənimlə yoldaşlıq edən övrət+i+m+dən əl çəkirəm, gör bu axmağın balası mənə nə vəz eləyir (Necef bey, 106).
- Güldəstə. Sən bir yad oğlanı öz övrət+i+n ilə bərabər vəsiyyətnaməyə salmaqda, Ağa Heydər, qəsdin aşkar görünür (Necef bey, 282).
- Əlavə özünün əvvəlinci övrət+i+n+dən uşağı qalmayıb (Necef bey, 302).

3.2. Çəkim Əkləri

Türkiyə Türkcəsində olduğu kimi əkləndiyi sözcüyün cümlə içərisində fərqli yer və görəvdə istifadəsini sağlayan; fəqət yəni bir sözcük törətməyən əklərə denir.

3.2.1. Çoxluq Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara çoxluq anlamı kazandırır və əki –lar vəya –lər şəklində görülməkdədir.

3.2.1.1. Ana

- Bacılarımız, ana+lar+i+mız, tiffillərimiz, qardaşlarımız əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana düşündə acliqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir! (Necef bey, 367).

3.2.1.2. Arvad

- Arvad+**lar+ı+mız** bahar girəndən sonra payızın axırınadək bağda, əkində gedib işləyirlər (Haqverdiyev, 362).
- Kənar olun, arvad+**lar**, müctəhidin qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 413).
- Molla Vəli. Camaatı başa salmalısınız ki, təzə hökumətin qərarına görə, bizim arvad+**lar+ı+mız** hamısı rus arvadları kimi başlarını açsınlar (Haqverdiyev, 463).
- Camaatın noxtasını verəcəklər kor İsrafilin oğlu kimi itqurdun əlinə və arvad+**lar+ı+nız+ın** hamısını da fahişə edəcəklər (Haqverdiyev, 468).

3.2.1.3. Ata

- Bizim ata+**lar+ı+mız** sizin atanız mərhum Məhəmmədhüseyn xanla bir yerdə dava eləyiblər. Mənim atam şirazlı Kərim xanla dava eləyib, Məhəmmədhüseyn xanın qabağında özünü qurban eləyib (Haqverdiyev, 156).
- Ata+**lar+ı+mız** atanızın qapısında olublar (Haqverdiyev, 258).

3.2.1.4. Ata-Baba

- Bilin ki, bir qətrə göz yaşı nəinki sizin, hətta ata-baba+**lar+ı+nız+ın** da günahlarını yuyub aparır (Haqverdiyev, 265).
- Ata-baba+**lar+ı+nız** təki qoçları döyüşdür, itləri boğuşdur, dəvələri güləşdir. Əyləş səndəl üstə tamaşa elə, olsun ata-baba yolu, vəssalam (Necef bey, 246).
- Bizim ata-baba+**lar+ı+mız** bir çuğun aftafada darçın, zəncəfil çayı qaynadıb içiblər (Necef bey, 391).

3.2.1.5. Baba

- Bizim baba+**lar+ı+mız** həmişə sizin mərhum babanız Fətəli xanın qulluğunda olublar (Haqverdiyev, 156).
- Necə ki, ata-babalarımız sizin atanızın və baba+**lar+ı+nız+ın** qulluğunda çalışıblar, elə də özümüz və qoşunumuz sizlə bir yerdə öləndək hazırıq (Haqverdiyev, 156).
- O vədə öz baba+**lar+ı+nın** əməllərindən xəcalət çəkib, xəyirxahları ilə bədxahlarını, əlbəttə, tanıyacaqlar (Haqverdiyev, 225).

- Baba+**lar+ı+mız** sənin baba+**lar+ı+n+a** qulluq edib (Haqverdiyev, 258).
- Kəndlilərin gözəl qızları hamısı mənim baba+**lar+ı+m+ın** malları idi (Haqverdiyev, 316).
- Baba+**lar+ı+mız+ın** bizə irs qalıb, tənbəllik, vücud-bavücludluq və qeyri-qeyri sifətlər...(Necef bey, 400).
- Kərbəlayı, baba+**lar+ı+mız+dan** irs qalmış bizim çox qəribə adətlərimiz var (Necef bey, 400).
- Müftəxor baba+**lar+ı+mız+dan** bizə böylə şeylər irs qalıbdır...(Necef bey, 401).

3.2.1.6. Bacı

- Evə gəlirəm, tutur mənim yaxamdan, ata qalmır, ana qalmır, yalvarırsan səsin kəsmir, döyürsən dəxi hədyan eləyir. Bacı+**lar+ı+m** bihəyadı, şək yox...(Necef bey, 53).
- Mənim bacı+**lar+ı+m** hərəsi gedib bir Allah bəndəsinə, öz evlərində rahat dolanırlar (Necef bey, 80).
- Mirzədadaş. Anan və bacı+**lar+ı+n** səlamətdirlərmə ki, inşallah? (Necef bey, 321).
- Bacı+**lar+ı+mız**, analarımız, tifillərimiz, qardaşlarımız əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana düşündə acliqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir! (Necef bey, 367).

3.2.1.7. Əmi

- Rüstəm bəyi qarışdırardım işə, necə ki, o mənim əmi+**lər+i+m+i** işə saldı, qulaqları cırıldaya-cırıldaya gedərdi, biryolluq canımız qurtarardı...(Necef bey, 129).

3.2.1.8. Qardaş

- Cəfərqulu xan. Bizim öz qardaş+**lar+ı+mız** Rzaqulu xan və Mürtəzaqulu xan çox böyük qoşun yığıb bizim üstümüzə gəlirlər (Haqverdiyev, 155).
- Doğrudan, mən, qardaş+**lar+ı+m** Mustafa və Əliqulu və sairə sənənin yanında olan sərkərdələr sənənin yolunda baş və candan keçmişik, amma, qardaş, azıq (Haqverdiyev, 155).

- Həzərat, sizə məlumdur, Qacardan qasid gəlib və mənim qardaş+**lar+i+m** Rzaqulu xan və Mürtəzaqulu xan başlarına qoşun yığıb, istəyirlər mənimlə dava etsinlər (Haqverdiyev, 156).
- Ağa Məhəmməd xan. Həzərat, and olsun Məhəmmədhüseyn xanın qəbrinə və bu əziz qardaş+**lar+i+m+ın** canına, mən öz şəxsi qərəzim üçün çalışmıram (Haqverdiyev, 156).
- Mənim bu sözlərimi yazın mənim üstümə hücum edən qardaş+**lar+i+m+a** və onların başına cəm olan qoşuna (Haqverdiyev, 157).
- Cəfərqulu xan. Qardaş, sən bu sözlərin mənim ümidimi birə on artırdı. Əgər bu sözlər gedib bizim qardaş+**lar+i+mız+ın** və qoşunlarının qulağına yetişsə, yəqin elə ki, qoşunun əksəri bizə tərəf dönəcəkdir (Haqverdiyev, 157).
- Səlbnaz xanım. Ana, o qardaş+**lar+i+m+ın** xəbəri üstümə gəlsin ki, bircə nəlbəki düyüdən ötrü məni çarmıxa çəkibdi. Yalandan azarlayıb, bilmirsən nə qayırır (Necef bey, 46).
- Səlbnaz xanım. Vallah, billah, qardaş+**lar+i+m** ölsün ki, heç zad (Necef bey, 50).
- Gülbahar xanım. Allah xatirinə, məqdur, köməyi müzayiqə eləməyin. Qardaş+**lar+i+m** cavandır, rəhm eləyin, Şahmar da dəlidir, xəta çıxar (Necef bey, 118).
- Bacılarımız, analarımız, tifillərimiz, qardaş+**lar+i+mız** əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana döşündə acılıqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir! (Necef bey, 367).

3.2.1.9. Qız

- Kefli İskəndər qışqırır : - İndi növbət mənimdir. Ölülər! Budur sizin qız+**lar+i+nız**. Gəlin aparın! (Necef bey, 415).
- Valideynlər pərt halda qız+**lar+i+nın** əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.2.1.10 . Nəvə

- Amma oğlum, nəvə+**lər+i+m** də görsələr mənə hesabdır (Haqverdiyev, 225).

3.2.1.11 . Oğlan

- Öz oğlan+**lar+i+m+ı** və bir qoca canımı vətənə qurban demişəm (Haqverdiyev, 180).

- Oğlan+**lar+ı+m+a** baxanda bilərsən ki, mən dünyada nə əziyyət çəkərəm; bu iki fərzəndlərdən bir kor qız çox yaxşıdı...(Necef bey, 19).
- Pirverdi. Sırağa gün... sabah vaxtı... evdən çıxıb oğlan+**lar+ı+m+a**... yavanlıq aparırdım (Necef bey, 223).
- Oğlan+**lar+ı+m** ölsün ki, doğru deyirəm (Necef bey, 305).

3.2.1.12 . Valideyn

- Valideyn+**lər** pərt halda qızlarının əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.3. Yiyəlik Əkləri

İsmlərə və ya isim görəvində kullanılan sözcüklərə gələrək kimə və ya nəyə aid olduğunu bildirən əklərə yiyəlik əkləri denir.

3.3.1. I. Təkil Yiyəlik Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara sahiplik anlamı kazandırır və birinci təkil yiyəlik əki –(I)m və ya –(U)m şəklində görülməkdədir.

3.3.1.1. Ana

- Mənə ana+**m** verdi bu xəzinəni,
Üzərlik üstündə mərə doğdu məni (Nizami, 32).
- “...Yanında qaradır üzüm əzəldən,
Qara bir quluyam öz ana+**m+ın** mən...” (Nizami, 158).
- Atma daş, vurma daş, nar dənəsiyəm mən...
Atamın, ana+**m+ın** bir dənəsiyəm mən (Haqverdiyev, 56).
- Nə qədər and içəsən inanmayacağam ki, sən mənim ana+**m+san**. Yəne deyirəm, sən Hacı Səməd ağanın övrətisən. Mənim ana+**m** olsaydın, mənim tərəfimi saxlayıb Hacı Səməd ağanın xahişi ilə rəftar etməzdin (Haqverdiyev, 100).
- Adam da öz anasını öldürərmə? Sən mənim yaxşı ana+**m+san**, göyçək anamsan (Haqverdiyev, 278).
- Qoca Moorun əvəzinə ana+**m+ı** əyləşdirdim (Haqverdiyev, 278).

- Hər məclisdə sən ana+m+ı Hüseyn Ərəblinskinin anasıdır deyib, yuxarı başa keçirəcəklər. Səbr elə, ana+m, axırda görərsən ki, bu Yezid şəbihi oğlun nə bir oğul olacaq (Haqverdiyev, 279).
- Cavan kəndli. Əgər bir kəs mənim külfətimə, ana+m+a, bacıma toxuna, hər kəs olur-olsun, cəmdəyini yerdə qoyaram (Haqverdiyev, 284).
- Baş hərəm. Atan, anan çoxdanmı ölüblər?
- Ata, mənim ana+m+ın günahı nə idi, onu zindana saldırbısan? Ata can, vallah mənim ana+m+ın heç taqsırı yoxdur. Yalvarıram ata, ayaqlarından öpürəm, əmr elə mənim ana+m+ı zindandan çıxartsınlar (Haqverdiyev, 297).
- Mən Həsən kişinin qızı Gülnisənin oğluyam. Gərək ana+m+ı yaxşı tanıyasan! (Haqverdiyev, 349).
- Mən sənin ana+n+a+m, səni bu mərtəbədə gözəl bilmirdim (Haqverdiyev, 395).
- Atamı öldürməyib, ana+m+ı öldürməyib (Haqverdiyev, 397).
- Kamran. Anam! Ana+m nə üçün gəlibdir? (Haqverdiyev, 425).
- Ana+m soruşdu ki, sağsağanın başı bizə tərəf idi, yoxsa quyruğu? (Haqverdiyev, 443).
- Salman. Ata, budur neçə aydır, axşam sən və ana+m yatandan sonra mən evdən gedib gecənin yarısından sonra gəlirəm (Haqverdiyev, 447).
- Əmiraslan. Simon çox sağ olsun, məni təzədən dirildib ana+m+a verdi (Haqverdiyev, 493).
- Daş doğaydı mənim əvəzimdə dərin yatmış ana+m...(Necef bey, 24).
- Başına dönüm, atam, ana+m sənə qurban! (Necef bey, 34).
- Menim ana+m ölsün, tamam vilayətin alış-verişi hamısı menimledir (Necef bey, 34).
- Mən getdim, sən rahat ana+m+ı da çağır, çayını iç.(Gedir.) (Necef bey, 42).
- Yazıq ana+m baş götürüb evdən qaçıb, bilmir nə tövr bədbəxt atama kömək eləsin (Necef bey, 79).
- Ana+m, qardaşım, barı siz mənə əziyyət verməyin, Allah xatirinə!..(Necef bey, 121).

- Hər bir şeydən mənə təəccüb o gəlir ki, ana+m, qardaşım bilə-bilə ki, mən Səadətəz dünyada bir gün də ömür eləmək istəməzdim, onunla belə o təmənnaya düşüblər ki, Səadətəz adını çəkməyim... (Necef bey, 122-123).
- Bir az artıq-əskik də danışanda atam, ana+m qalmır... (Necef bey, 183).
- Səfdərqulu. Ana+m hara gedib, bilmirsən? (Necef bey, 189).
- Hacı Qurban. İbrahim bəy, atam, ana+m sənə qurban, bəlkə sən bir dilini tərpadəsən, mən yazığam!.. (Necef bey, 209).
- Atam yox, ana+m yox, bir tək canımdır, o da sizə qurban, sən mənə atalıq etmişən, mən necə səndən ayrılıım?... (Necef bey, 232).
- Öləndək bir kəsə əl açmayacağam, ana+m məni mərdanə doğub, mərdanə də qəbrə gedəcəyəm... (Necef bey, 243).
- Zəhra bəyim. Xəlvətə getdim ana+m+i, Pərzadı təbrik etməyə, ona görə bir az ləngidim (Necef bey, 252).
- Züleyxa xanım. Ana+m çox özü üçün eləyib (Necef bey, 313).
- Rəhim. Bəli, atam Rüstəm xandır, ana+m da Xədicə xanım (Necef bey, 319).
- Atam, ana+m, bacım, qardaşım, dinü imanım qaraca qəpik deyib durmuşuq (Necef bey, 351).

3.3.1.2. Arvad

- Hacı Mehdi. İş gör nə məqama çatıb ki, dünən qonşumuz Kərbəlayı Rəcəb çıxıb qabağıma, deyir bəs filani, arvad+i+m naxoşdur, çox bədhaldır (Haqverdiyev, 35).
- Bu köpək haradan gəldi çıxdısa mənimlə arvad+i+m+i arasında qeylü-qal saldı. Mən də hirsləndim, vurdu m arvad+i+m+i öldürdüm, divan əlindən qoydum qaçdım meşəyə (Haqverdiyev, 135).
- Arvad+i+m uşağımla qaldılar ac, susuz. Axırda arvad+i+m nələc qalıb özü də zəhər yedi, uşağa da zəhər verdi (Haqverdiyev, 137-138).
- Hadi. Mənim arvad+i+m+i hamınız tanıyırınsız (Haqverdiyev, 358).
- Əbdürrəhman bəy. Xa! Xa! Xa! Arvad. Mənim qoçaq arvad+i+m (Necef bey, 40).
- Cəbi. Yetər, Yetər, mən ölüm incimə... Çünki hacıya getmək istəmirsən, lotu lotuyana gəlsənə mən arvad+i+m+i boşayım, mənə gələsən. Nə olar, ay qız, axırda ölməyəcəksən? (Necef bey, 102).

- Camal bəy- Bu mənim arvad+**m**, bu mənim qızımdır, 18 yaşında. Təəssüf ki, rusca danışmırlar (Necef bey, 228).

3.3.1.3. Ata

- Dedi :“Yazıq ata+**m**, de hardasan sən?
Oğluna tacını göstərməyirsən...” (Nizami, 129).
- Ərlə vuruşmağa yox cəsarətim,
Ata+**m+dan** keçməyə yoxdur qüdrətim (Nizami, 143).
- Mənim mərhum ata+**m**, Allah ölənlərinizə rəhmət eləsin, bu duaların şəninə məşhur olmuşdu. Hər şənbə və çərşənbə günləri ata+**m+ın** qapısı dönərdi xan, bəy qapısına (Haqverdiyev, 31).
- Mirzə Heydər. İndi ata+**m** ölüb, Allah dünyadan gedənlərinizə rəhmət eləsin (Haqverdiyev, 32).
- Ala, tut, hər şeyimi tələf etmişəm, amma bu gümüş saati indiyədək ata+**m+dan** yadigar saxlamışam (Haqverdiyev, 44).
- Atma daş, vurma daş, nar dənəsiyəm mən...
Ata+**m+ın**, anamın bir dənəsiyəm mən (Haqverdiyev, 56).
- Bəyin atası mənim ata+**m+ın** mülkünün bəyi deyildimi? (Haqverdiyev, 118).
- O bir odunçudur, amma mənim ata+**m** kənddə neçə il kəndxuda yanında çavuşluq eləyib (Haqverdiyev, 128).
- Bizim atalarımız sizin atanız mərhum Məhəmmədhüseyn xanla bir yerdə dava eləyiblər. Mənim ata+**m** şirazlı Kərim xanla dava eləyib, Məhəmmədhüseyn xanın qabağında özünü qurban eləyib (Haqverdiyev, 156).
- Fəqət mən ata+**m+a** bir söz açıb demərəm. Çünki ata+**m** bilsə, onu yüz parça elər (Haqverdiyev, 244).
- Mən gedib ata+**m+dan** onun əfvini istərəm (Haqverdiyev, 246).
- İndi bu saat Cəfərin oğlu gəlmişdi yanıma, deyir, bəy ata+**m+ı** o qədər döyübdür ki, ata+**m** ölür (Haqverdiyev, 252).
- Bu zalım məni güclə ata+**m+ın** əlindən alıb, gətirib zindana salıb, indiyədək əzab verirdi (Haqverdiyev, 259).
- Xan, sənın atan Surxay xan mənim ata+**m+ı** qayadan atdırdı (Haqverdiyev, 290).

- Baş hərəm. Atan, anan çoxdanmı ölüblər?
- Ata+m evində qalıb un çuvalına tay olmayacağam ki?! (Haqverdiyev, 314).
- Bir də, ata+m gələndə deginən məni aparsın Qızıləhməddiyə, xalamgilə (Haqverdiyev, 322).
- Məşədi Ramazan. Ata+m yadıma düşən kimi dərdimin əlacını tapdım (Haqverdiyev, 353).
- Cahangir. Ana, ata+m bu vədə fayton ilə haraya getdi? (Haqverdiyev, 355).
- Səni bir baş aparram ata+m+ın yanına (Haqverdiyev, 355).
- Gedək, bədbəxt ata+m+ın qıraəti var (Haqverdiyev, 355).
- Bu saat gedib kənd şurasına deyəcəyəm ki, ata+m məni oxutmaq istəmir, özümü də ərə verir (Haqverdiyev, 362).
- Onlar da adam göndərüb ata+m+ı mollanın evindən çağırıldı (Haqverdiyev, 363).
- Əgər ata+m+dan inciyibsən, səbəbini də, mən onunla danışım (Haqverdiyev, 384).
- Xudayar xanın ata+m ilə alış-verişi var. Onun mülkündən çıxan tamam məhsulat ata+m+ın əlilə satılır (Haqverdiyev, 384).
- Ata+m baqqal İbrahim borclarının hesabını dinarınadək bilir (Haqverdiyev, 392).
- Ata+m məni sənin ata+n+a verəndə, mən də bir gün ağladım (Haqverdiyev, 395).
- Ata+m+ı öldürməyib, anamı öldürməyib (Haqverdiyev, 397).
- Kamran. Ata+m+ın adına pis söz demirlər, məni də yavuğa qoymayırlar (Haqverdiyev, 398).
- Ata+m istəyirdi Parisdənmi, haradanmı həkim gətirtsin (Haqverdiyev, 404).
- Gövhərtac. Ana can, mən bu gün ata+m+a deyəndə ki, sağalmışam ata+m dedi sən sağalmağın görə mən böyük ziyafət düzəldib, tamam şəhərin qız-gəlinlərini bura dolduracağam, kef eləsinlər (Haqverdiyev, 405).
- Bunun mənası bu deyilmi ki, ata+m yoxdur? (Haqverdiyev, 422).
- Odur mənim ata+m da sənin atanla getmişdi, qayıdıb gəldi (Haqverdiyev, 429).

- Qədim. Ata+m deyirdi, səni məktəbə qoyacağam. İndi məni məktəbə kim qoyacaq? (Haqverdiyev, 440).
- İmran. Ana can, ata+m+ın gözləri nədən tutuldu?
- Şərəf. Ay bala, mən sənin atanın evinə gələndə elə gözləri kor idi. Uşaqılıqda çiçək çıxarıb, ondan kor olmuşdu (Haqverdiyev, 445).
- İmran. Yadındadırmı, ana can, ata+m bir dəfə naxoşladı, üç gün dilənməyə gedə bilmədi (Haqverdiyev, 446).
- İmran (atasının xurcununu açıb baxır). Ana, ata+m ət də gətirib (Haqverdiyev, 446).
- Onu indiyədək ata+m da bilmirdi (Haqverdiyev, 454).
- Güldəstə. Nə eləyim, ata+m+dan nigaranam (Haqverdiyev, 456).
- Qorxuram ata+m+ı öldürərlər (Haqverdiyev, 456).
- O mənim ata+m+ın korluğuna sataşdı (Haqverdiyev, 456).
- Ata+m karıxdığından nəminin qapısını açıq qoyub gedibdir (Haqverdiyev, 457).
- Mənim ata+m öləndə ağız pambığı üçün həftəbazarına adam göndərdik (Haqverdiyev, 481).
- Ata+m mənə neçə dəfə tapşırıbdır ki, kəndə gələndə müəllimi də qonaq gətirim. İndi müəllim bizə qonaq getməsə mən ata+m+ın üzünə baxa bilməyəcəyəm. Ata+m da deyəcəkdir ki, müəllim elm oxumuş adamdır, kasıbları bəyənmir (Haqverdiyev, 487).
- Mənim ata+m da onun mollaxanasında oxuyubdur (Haqverdiyev, 489).
- Axırda ata+m güclə onu kiritdi (Haqverdiyev, 493).
- Allah mənim ata+m+ı öldürsün ki, səni də mənim başıma mindirib (Necef bey, 16).
- Səfdərqulu bəy. Ata+m məni tutubdur ki, gərək bir-iki ilə tamam eləyəsən (Necef bey, 17).
- Səfdərqulu. Ata+m bir dəqiqə bir yerdə durmur, hər saatda yüz dəfə çölə çıxır, içəri girir, mən həmişə gərək ayağa durub baş vuram? (Necef bey, 20).
- Başına dönüm, ata+m, anam sənə qurban! (Necef bey, 34).

- Şamama xanım. Satanda sənin malını satmıram. Öz ata+m+ın evindən gətirdiyim şeydi, nə billəm, elə eləyəm (Necef bey, 53).
- Yazıq, yetim gədəyəm, vururlar, öldürürlər, ata+m+ın evi yıxılar (Necef bey, 71).
- Yazıq anam baş götürüb evdən qaçıb, bilmir nə tövr bədbəxt ata+m+a kömək eləsin (Necef bey, 79).
- Cavahir xanım. Yavaş bir, deyəsən ata+m+ı gətirirlər (Necef bey, 81).
- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənin atan mənim ata+m ilə düşməndilər, sənin atan mənim əmilərimi nahaqdan diyarbə-diyar saldı... Mənim ata+m sən qardaşını öldürdü, sənin atan mənim ata+m+ı, belədir? Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənim ata+m (Necef bey, 115).
- Rüstəm bəy nöqərlərilə məsləhət gördülər ki, bir qaranlıq gecədə gedib mənim ata+m+ın evini yandırsınlar və çölə çıxanı gülləbaran eləsinlər...(Necef bey, 116).
- Aman günüdür, bizi bəlaya salarsan, ata+m bilsə əvvəl bizi qırar...(Necef bey, 117).
- Mən öz ata+m+ın xasiyyətinə bələdəm, öz höcətliyin o yeridəcək (Necef bey, 117).
- Gülbahar xanım. Hürü nənə, gətir ayaqlarından öpüm ki, gedib ata+m+ın xanımına dəyəcəkdir, gətir ağızından öpüm ki, gedib Fəxrəddini öpəcəksən. (İstəyir öpsün) (Necef bey, 117).
- Anacan, qardaşım, axır mənim ata+m Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, ata+m+ın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Bircə buyurun görək, cavan Rəşid bəyin taxsırı nə idi ki, onu mənim ata+m doğramışdı? Hərgah Rüstəm bəy ilə ata+m düşməndi, Rüstəm bəyin özünü öldürəydi, nəinki cavan oğlunu (Necef bey, 121).
- Gülbahar xanım. Canım sənə qurban, Səadət, yoxsa ata+m+ın evi yıxılıbdır? Uy Allah, uy Allah, ölüm mənimdir! (Necef bey, 134).
- Öldür bizi, yix ata+m+ın evini, yix! (Necef bey, 177).
- Bir az artıq-əskik də danışanda ata+m, anam qalmır...(Necef bey, 183).
- Sərvinaz xanım. Bilirsən, ata+m, nə var?..(Necef bey, 186).

- Dəli olmamısan ki! Bu ev mənim ata+**m+dan** qalıb (Necef bey, 198).
- Sərvinaz xanım. Hacı, sən özün bilirsən ki, bu ev mənim ata+**m+dan** qalıb, ta sözün nədir? (Necef bey, 198).
- Ata+**m** sənə qurban, mənim qorxum o birəhm malakanlardandır...(Necef bey, 209).
- Şahmar bəy. O tatarı vuranı mənə göstər görüm kimdir? Kimin ağzı nədir mənim ata+**m+a** yaxın gəlsin? Vallahi, iki parça edərəm! (Necef bey, 211).
- Saədət xanım. Bu nə bəla idi, biz düşdük, ana? Evimizi tarmar elədilər... Ata+**m+i**, qardaşımı qaçaq saldılar... Biz özümüz də bu halda!..(Necef bey, 214).
- Səadət xanım. Yata bilməyəcəyəm, ana... Canım qalıb ata+**m+in** və qardaşımın yanında...(Necef bey, 214).
- Tamaşa. Var, çox var... Ata+**m+in** dövlətindən niyə olmasın (Necef bey, 254).
- Mikayıl. Ata+**m** Hacı Osman və Cavad bəy buraya gəlmək istəyirlər, olarmı?
- Güldəstə (acıqlı). Qəribə adamsan, kərbəlayı, vallah! Yaxşı, ata+**m**, sənə kim izin verib mənim adıma özgədən pul alasan? (Necef bey, 285).
- Ancaq səndən təvəqqə edirəm ki, səy eləyəsən ata+**m** sənə məhəbbət gözü ilə baxsın. Bəlkə Allah kömək eləyə, onu bir tövr yola gətirək (Necef bey, 297).
- İskəndər xan. Qısa söz, bacı, məhəbbət bəlasına düçar olmuşam, tab-taqətim kəsilibdir. Nə qədər fikir eləyirəm nicat yolu tapa bilmirəm. Ata+**m+dan** da, bilirəm, mənə haray olmayacaq. Qalmışam naçar (Necef bey, 297).
- Hərgah ata+**m+dan** mənə kömək olmasa, mən gərək bu vilayətdən gedəm, başımın çarəsini qılam...(Necef bey, 297).
- İskəndər xan. Nə olub, a gədə? Ata+**m** nə üçün elə bağıırırdı?
- Əhməd (yavaşdan). Heç dinmə, ağa, atanı öldürmüşəm, hələ çox bağıracaq (Necef bey, 316).
- Rəhim. Bəli, ata+**m** Rüstəm xandır, anam da Xədicə xanım (Necef bey, 319).
- Züleyxa xanım. Qurban sənə, oğlan, bazubəndi göstər görüm (bazubəndə baxıb). Ata+**m** oğlu qardaş (qucaqlayır), mən özüm də Rüstəm xanın qızıyam (Necef bey, 320).

- Məcid. Sən mənim ata+m+ı bir pəhləvan elədim. Amma anamın sözündən belə məlum olur ki, ata+m bir adamı olmuş fəqir, heç kim ilə işi olmayan qorxaq...(Necef bey, 322).
- Məcid. Mənim ata+m elə subay vaxtında da qorxaq olub. Mən belə eşitmişəm (Necef bey, 322).
- Məcid. Ata+m mənə vəsiyyəət edib : heç kimdən yaxşılıq gözləmə və heç kimə yaxşılıq eləmə (Necef bey, 323).
- Mənim ata+m bədbəxtlərin biri idi ki, dilənçilik edirdi (Necef bey, 337).
- Hara görünüm, ata+m, məgər şəhərin halından xəbərdar deyilsən? (Necef bey, 355).
- Soruşma, ata+m, fələk kəcrəftar işləri zay etmək xəyalına düşübdür (Necef bey, 362).
- Onu bilirəm, ata+m, ona görə Allaha yalvarıram (Necef bey, 364).
- Bu ayları, ata+m, yaxşı yazmayıblar (Necef bey, 364).
- Ata+m, bilirsən nə var? (Necef bey, 368).
- Özünü nə üçün öldürürsən, ata+m? (Necef bey, 369).
- Fikrə, xəyalata gedib, özünə nahaq zəhmət vermə, ata+m? (Necef bey, 369).
- Ata+m oğlu, qardaşım! (Necef bey, 375).
- Ata+m oğlu, qardaş! Nə şiri-şütür, nə didari-ərəb (Nə dəvənin südünü, nə də ərəbin özünü(görmüşəm).), elə qaçarsan ki, Koroğlu elə qaçmağı tamam ömründə bacarmayıb. Ata+m oğlu! Hürriyyət yer üzünün ziynətidir (Necef bey, 375-376).
- Ata+m, nə əcəb səni nə dövrədə görmürük və nə qəsidəni eşitmirik (Necef bey, 381).
- Ata+m! Qoy onları öz işlərinə getsinlər (Necef bey, 389).
- Belə evlərdə verilən tərbiyədən nə hasil olacaq, ata+m? (Necef bey, 393).
- Mənim mərhum ata+m+ım “bir təsbihdən bir dənə artıq, ya bir dənə əskik övrəti var idi” (Necef bey, 399).

3.3.1.4. Ata-Ana

- Ata+m-ana+m sənə qurban (Necef bey, 28).
- Fatma xanım. Gör, ləçərin yalanına bax, a qız, sən deyildin mənim ata+m+ı-ana+m+ı qəbirdən çıxardan? (Necef bey, 50).

- Şamama xanım (yıxılır Səlman bəyin ayağına). Səlman bəy, ata+m-ana+m sənə qurban, məni başına çevir, mənə bir əlac elə, mən tab eləyə bilmirəm, canım gəlib boğazıma. (Ağlayır.) (Necef bey, 52).
- Mələk xanım. Ata+m-ana+m o tökülən qanına qurban, oğul! Çırağımı söndürmə, Fəxrəddin! Uy, yandım Allah! (Necef bey, 140).
- Aparın məni salın quyuya, ata+m-ana+m sizə qurban!..(Necef bey, 141).
- Mən binavat deyiləm, ata+m-ana+m binavattır (Necef bey, 342).

3.3.1.5. Ata-Baba

- Mən həmişə xudavəndi-ələmdən istixasə edərdim, məni bir mərtəbəyə çatdırın ki, onlardan ata-baba+m+ın qisasını alım (Haqverdiyev, 155).
- Mənim ata-baba+m+ı düşmən əlinə verib öldürməklərinə bais olanların və mənim özümün düşmən əlində bir halda şikəst olmağa bais olanların ki, ən ədna gədanın mənə yazığı gəlir, hamısının ədavətini qəlbimdən çıxardıram (Haqverdiyev, 157).
- Firəngistanın Prudon adlı həkəması deyib : mən fəxr edirəm ki, mənim yeddi arxa ata-baba+m rəiyyət olub (Necef bey, 410).

3.3.1.6. Baba

- And olsun sənin canına və baba+m ərvahına, hatəmülməmalikdə də mən bu səxavəti görməmişəm (Haqverdiyev, 78).
- Baba+m ərvahına and olsun belədir (Haqverdiyev, 79).
- Mirzə Qoşunəli. Baba+m ərvahına and olsun, sənə iyirmi manatdan bir qəpik artıq verməyəcəyəm. Rəhmətliyin oğlu, mən məgər burada hambali-bimuzdam? (Haqverdiyev, 81).
- Mənim dədəm, mənim baba+m heç kəsə gedib baş əyməyibdir (Haqverdiyev, 125).
- Əvvəl Qacar nəslinin sərkərdəsi mənim baba+m Fətəli xandır (Haqverdiyev, 154).
- Yuhan (gəlib təllin üstünə çıxır). Bəs baba+m necə oldu? (Haqverdiyev, 181).
- Deyəsən baba+m+ı İranlılar əhatə edib, tutmaq istəyirlər! (Haqverdiyev, 181).
- Kəndlilərin gözəl qızları hamısı mənim baba+lər+ı+m+ın malları idi (Haqverdiyev, 316).

- Mənim atam evində, baba+m evində belə işlərə bizlərdən qarışan olubdur ki, indi mən də qarışım...(Necef bey, 60).
- Baba+m+ı öldürmüşəm ki, goruna and içim (Necef bey, 70).
- Baba+m+ı öldürmüşəm ki, goruna and içim?..(Necef bey, 152).

3.3.1.7. Bacı

- Cavan kəndli. Əgər bir kəs mənim külfətimə, anama, bacı+m+a toxuna, hər kəs olur-olsun, cəmdəyini yerdə qoyaram (Haqverdiyev, 284).
- Balaca uşaq (yürürək gəlir). Ata! Bu saat xanın adamları gəlib, bacı+m+ı çəkib apardılar. Qardaşımı nə qədər axtardım tapmadım (Haqverdiyev, 289).
- Mən Bədəl olam, igidliyim hər yerdə danışıla, mənim atamı öldürüb, bacı+m+ı gəlib sürüyüb aparsınlar?! (Haqverdiyev, 300).
- Bircə qeydim bacı+m+ın əsirlikdən qurtarmasıdır (Haqverdiyev, 301).
- Bədəl (onu qucaqlayır). Əziz bacı+m, xoş gəldin (Haqverdiyev, 307).
- (Rəşidi göstərir). Bu oğlan da ki, mənim bacı+m+ı əsirlikdən qurtarıb, bizim yoldaşımız və qardaşımız olacaq (Haqverdiyev, 308).
- Bu peşkəs mənim bacı+m+dır ki, burada sənə verirəm (Haqverdiyev, 312).
- Qadın. Var, qadan alım, bacı+m evi var (Haqverdiyev, 346).
- Evə gəlirəm, tutur mənim yaxamdan, ata qalmır, ana qalmır, yalvarırsan səsin kəsmir, döyürsən dəxi hədyan eləyir. Bacı+lar+ı+m bihəyadı, şək yox...(Necef bey, 53).
- Səttar bəy. Buna məsləhət görürlər ki, bacı+m, ağ günün qara günü də var...(Necef bey, 53).
- Mənim bacı+lar+ı+m hərəsi gedib bir Allah bəndəsinə, öz evlərində rahat dolanırlar (Necef bey, 80).
- Dilbər xanım. Cavahirin başını kəsməyə sənənin ixtiyarın var, xalan sənə qurban!.. Sən bacı+m+ın balası, yadigarısan (Necef bey, 96).
- İsmayil bəy. Məni o nücabələr yoldan çıxartdılar, yoxsa dəli olmamışdım bir tək, gültək bacı+m+ı verəydim belə dələduza...(Necef bey, 195).
- Pirverdi (kəsə-kəsə). Ay ağa... atam... sənə qurban... bacı+m, qardaşım... sənə qurban...(Necef bey, 223).

- Atam, anam, bacı+m, qardaşım, dinü imanım qaraca qəpik deyib durmuşuq (Necef bey, 351).

3.3.1.8. Bacıqızı

- İndi, ağa, rüsxət versəz, gedib o bacı+m qız+ı Güləndamı da görüb gedərəm, yolum uzaqdır, bəlkə qaranlığa düşməyəm (Necef bey, 67).
- Mən bileydim ki, hacı mənim bacı+m qız+ı+n+ı alar, mən elə bu saat özümü ataram hacının ayaqlarının altına...(Necef bey, 103).

3.3.1.9. Bacıoğlu

- Məni evinə qoymayan, məni özünə qohum hesab eləməyən dayım, bir vaxt olar, hər yerdə fəxr edər ki, Hüseyn Ərəblinski mənim bacı+m oğ(u)l+u+dur (Haqverdiyev, 279).
- Rəhim mənim oğlumdur, Mehdi bacı+m oğ(u)l+u...(Necef bey, 86).
- Əhməd. Bir yol, Cahangir bəy, bacı+m oğ(u)l+u+n+u tutmuşdular, gəldim bəyin yanına (Necef bey, 161).
- Bacı+m oğ(u)l+u+n+a baxınız...(Necef bey, 181).

3.3.1.10. Bəradər

- Nəcəf bəy (məktubu oxuyur). Bəradər+i+m Nəcəf! (Haqverdiyev, 69).

3.3.1.11. Dayı

- Xacə Ömər dayı+m ölüb gedəndə,
Düşdüm müsibətə, bəlaya mən də (Nizami, 37).
- Ağlamam, fələkdən qorxum var, deyə,
Qorxuram, dayı+m+ın ruhu inciyə (Nizami, 37).
- Məni evinə qoymayan, məni özünə qohum hesab eləməyən dayı+m, bir vaxt olar, hər yerdə fəxr edər ki, Hüseyn Ərəblinski mənim bacım oğludur (Haqverdiyev, 279).
- Mənim dayı+m+ın pulu, malı var, mənim qabiliyyətim, bacarığım, iqtidarım var (Haqverdiyev, 279).
- Firidun xan (atasına). Ağa, mənim dayı+m+ın da adı Kamrandır (Haqverdiyev, 388).
- Kamran (diksinərək). Bu, dayı+m+ın səsidir. (Qarıya tərəf gedib səsleyir.)
Dayı can, gəl, buradayam (Haqverdiyev, 424).

- Mən inanmıram, dayı. Mən ancaq onu bilirəm ki, öləndək qoymayacağam bir kəs gəlib dayı+**m+ın** dövlətinə sahib olsun. Yaxın gəldimi, parçalanacaq (Necəf bey, 276-277).

3.3.1.12. Dayıoğlu

- Qalan malı tapşırıb dayı+**m** oğ(u)l+**u+n+a**, gəlib əyləşib evində (Necəf bey, 330).

3.3.1.13. Dədə

- Mənim dədə+**m**, mənim babam heç kəsə gedib baş əyməyibdir (Haqverdiyev, 125).
- Dədə+**m** də əlini gözünün üstünə qoyub dedi : “Baş üstə” (Haqverdiyev, 428).
- İmran. Ana can, bir də kəndimizə çiçəkdöyən gəlsə, məni apar, yalvar çiçəyimi döysün, mən də dədə+**m** kimi kor olmayım (Haqverdiyev, 446).

3.3.1.14. Əmi

- Məgər mənim əmi+**m** belə iş görür? (Haqverdiyev, 89).
- Fərhad. Yox, mən əmi+**m+i** belə bilmirəm (Haqverdiyev, 89).
- Amma imdi ki, iş məqama çatdı, mən də açıq deyirəm : heç kəs mənə vəkil deyil, hətta mənim əmi+**m** də olmuş ola (Haqverdiyev, 93).
- Kamran. Səhv edirsiniz. Hacı Kamyab mənim əmi+**m+dir** (Haqverdiyev, 380).
- Məsələn, mənim əmi+**m** Hacı Kamyab pulunun hesabını bilməyir (Haqverdiyev, 392).
- Kamran. Ana can, gəl otur, dərdimi sənə deyim. Düzü budur ki, əmi+**m** məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Əmi+**m**, qızını Xudayar xanın oğluna verir, ona görə də məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Xudayar xan dövlətli, əmi+**m** dövlətli və varisi də bir tək qızı (Haqverdiyev, 398).
- Apar ver əmi+**m+ə**, deyinən qoysun dövlətinin üstünə, azalmasın. (Qapı döyülür, Kamran çıxır.) (Haqverdiyev, 399).
- Ata, əmi+**m** sənə verdiyi iki min tüməni neylədin? (Haqverdiyev, 401).

- Yəqin qızını qardaşı oğluna verəcək. İndi əmi+m qızını Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Əmi+m+in də qüvvətinə siz bələdsiniz. Onu hər kəsin evinə aparsaydım, əmi+m gedib çıxardacaqdı (Haqverdiyev, 408).
- Əmi+m qızını başqasına vermək istəyirdi (Haqverdiyev, 417).
- Müctəhid mənim əmi+m+ə buyursa idi ki, mən qızı Kamrana verəcəyəm sən danışma, əmi+m nə deyə bilərdi? (Haqverdiyev, 418).
- Rüstəm bəyi qarışdırardım işə, necə ki, o mənim əmi+lər+i+m+i işə saldı, qulaqları cırıldaya-cırıldaya gedərdi, biryolluq canımız qurtarardı...(Necef bey, 129).

3.3.1.15. Əmiqızı

- Əmi+m qız+i+n+i götürüb qaçmağa məcbur idim (Haqverdiyev, 408).
- Kamran. Qardaşlar, mən əmi+m qız+i+n+i sevirdim, o da məni sevirdi (Haqverdiyev, 417).
- Əmi+m+in qız+i ona halal olsun, doyunca yesin (Haqverdiyev, 421).

3.3.1.16. Əmioğlu

- İndi mən də öyrənirəm, əmi oğ(u)+u+m gələndə deyəcəyəm :“Razdivay pajalskə”, “isnimi pajalskə” (Necef bey, 189).

3.3.1.17. Ər

- Ahıl qadın. Mən də oxumaq istərdim, ancaq ər+i+m+dən qorxuram (Haqverdiyev, 364).
- Qadın. Xudahafız. Mənim ər+i+m bir qədər tündməcəzdır (Haqverdiyev, 379).
- Rəhmətlik ər+i+m həftə səkkiz, mən doqquz döyərdi məni...(Necef bey, 184).

3.3.1.18. Gəlin

- Bu axşam gəlin+i+m+lə gələrəm. Mən də... Mən də gəlinlə bir yerdə yata bilərəmmi? (Haqverdiyev, 266).
- Deyir gəlin+i+m+in üç il idi uşağı olmayırdı (Haqverdiyev, 370).

3.3.1.19. Xala

- Bir də, atam gələndə deginən məni aparsın Qızıləhmədliyə, xalam+gil+ə (Haqverdiyev, 322).

- Əşrəf bəy. Durmaq yeri deyil, dəxi mən getdim... Ancaq xala+m gələndə deyərsən ki, çox cəzə-fəzə eləməsin, Allah qoysa yaxşı olar (Necef bey, 80).
- Cəbi. Aşığı Vəli, demə ki, qanmadı ha, axırda mənə sataşdın. Sən öləsən, hərgah bu söhbəti Bədirnisa xala+m eşitsə, sənün bığında bir tük qoymaz qala (Necef bey, 90).
- Aşığı Vəli (sazı kökləyə-kökləyə). Bədirnisa xala, Əşrəf bəy, bir elə artıq siğə olmayıb (Necef bey, 90).
- Ana, mən gedirəm xala+m+ın yanına. Cahangir bəy mənə saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).

3.3.1.20. Qardaş

- Hərgah onu düzəltidin, onda səni qardaş+i+m+dan artıq istərəm və bilərəm də ki, sən bizim pisliliyimizi istəməzsən (Haqverdiyev, 38).
- Güllü. Ay həyasız, kimin qardaş+i+n+a qarğış eləyirsən! And olsun qardaş+i+m+ın canına, saçından tutub bir ağac yol sürərəm! (Haqverdiyev, 40).
- Sonra qardaş+i+m getdi pulları geri istədi, onu da nöqərlərinə döydürüb qovdu (Haqverdiyev, 106).
- Nadir qacarlara kömək durub, mənəim atamı məğlub elədi və mən də ki, qardaş+i+m+la bir yerdə Nadir şahın qardaşı oğlu Ədil şahın əlinə əsir düşdük (Haqverdiyev, 154).
- Doğrudan, mən, qardaş+lar+i+m Mustafa və Əliqulu və sairə sənün yanında olan sərkərdələr sənün yolunda baş və candan keçmişik, amma, qardaş, azıq (Haqverdiyev, 155).
- Həzərat, sizə məlumdur, Qacardan qasid gəlib və mənəim qardaş+lar+i+m Rzaqulu xan və Mürtəzaqulu xan başlarına qoşun yığıb, istəyirlər mənəimlə dava etsinlər (Haqverdiyev, 156).
- Ağa Məhəmməd xan. Mərhəba, qardaş+i+m! (Haqverdiyev, 156).
- Ağa Məhəmməd xan. Həzərat, and olsun Məhəmmədhüseyn xanın qəbrinə və bu əziz qardaş+lar+i+m+ın canına, mən öz şəxsi qərəzəim üçün çalışmıram (Haqverdiyev, 156).

- Mənim bu sözlərimi yazın mənim üstümə hücum edən qardaş+**lar**+**ı**+**m**+**a** və onların başına cəm olan qoşuna (Haqverdiyev, 157).
- Əsirlərin nağıl etmələrinə görə Cəfərqulu xan deyir, əgər qılınc vura-vura gedib qardaş+**ı**+**m**+**ı** düşmən əlindən qurtarmasam, öz xəncərimlə özümü həlak edəcəyəm (Haqverdiyev, 159).
- Mustafa, qardaş+**ı**+**m**, qeyrət günüdür, gəl dalımca (Haqverdiyev, 160).
- Cəfərqulu xan (sərkərdələrlə daxil olur). Pərvərdigara, sənə şükür, qardaş+**ı**+**m**+**ı** salamat tapdım! (Kündəni ayağından açır.) Qardaş, gəl qucaqlaşaq (Haqverdiyev, 160).
- Ağa Məhəmməd xan (Cəfərqulu xanın boynunu qucaqlayıb). Qolumun qüvvəti, belimin dayağı qardaş+**ı**+**m**! (Haqverdiyev, 161).
- Ey mənim qardaş+**lar**+**ı**+**m**, dostlarım, əzizlərim və ey nəsl-Qacarın qəyur sərkərdələri, cavanları! (Haqverdiyev, 162).
- Və mənim əziz qardaş+**ı**+**m**+**dan** təvəqqə etsin ki, İsfəhandan qabaq Tehrana gəlsin, bir görüşək (Haqverdiyev, 167).
- İkinci İrakli (daxil olur). Əziz qardaş+**ı**+**m** İmeretiya padşahı Solomonun qəyur qoşununu və onun qəyur sərkərdəsi Tavad Seretelini təbrik edirəm! (Haqverdiyev, 178).
- İkinci İrakli (oxuyur). Əziz qardaş+**ı**+**m** Gürcüstan padşahı İkinci İrakliyə salam yetirirəm! (Haqverdiyev, 178).
- Sizin qardaşınız Solomon. (Katibə) Tavad, bir yaxşı Rizaməndlik kağızı mənim əziz qardaş+**ı**+**m** İmeretiya padşahı Solomona yazarsan (Haqverdiyev, 178).
- Saxlamayırsan çıxım gedim qardaş+**ı**+**m**+**ın** evinə (Haqverdiyev, 278).
- Ah, istəkli qardaş+**ı**+**m** Karl! (Haqverdiyev, 278).
- Balaca uşaq (yürürək gəlir). Ata! Bu saat xanın adamları gəlib, bacımı çəkib apardılar. Qardaş+**ı**+**m**+**ı** nə qədər axtardım tapmadım (Haqverdiyev, 289).
- Daha qardaş+**ı**+**m**+**dan** xəbərim yoxdur (Haqverdiyev, 292).
- Mənim balaca qardaş+**ı**+**m**+**dan** nə əhval bildiniz? (Haqverdiyev, 300).
- Bu ağlayıb özünü öldürdü ki, gərək məni qardaş+**ı**+**m**+**a** yetirəsən (Haqverdiyev, 307).

- Gülnisə. Ana, sən qardaş+**ı+m+ın** əziz goru, qoyma gedə! (Hönkürtü ilə yıxılır yerə.) (Haqverdiyev, 328).
- Hacı Kamyab. Xan sağ olsun, bu mənim qardaş+**ı+m** İbrahimin oğludur (Haqverdiyev, 388).
- Səbnaz xanım. Ana, o qardaş+**lar+ı+m+ın** xəbəri üstümə gəlsin ki, bircə nəlbəki dünyədən ötrü mənə çarmıxa çəkibdi. Yalandan a zarlayıb, bilmirsən nə qayırır (Necef bey, 46).
- Səbnaz xanım. Vallah, billah, qardaş+**lar+ı+m** ölsün ki, heç zad (Necef bey, 50).
- Gülbahar xanım. Allah xatirinə, məqdur, köməyi müzayiqə eləməyin. Qardaş+**lar+ı+m** cavandır, rəhm eləyin, Şahmar da dəlidir, xəta çıxar (Necef bey, 118).
- Anacan, qardaş+**ı+m**, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Anam, qardaş+**ı+m**, barı siz mənə əziyyət verməyin, Allah xatirinə!..(Necef bey, 121).
- Hər bir şeydən mənə təəccüb o gəlir ki, anam, qardaş+**ı+m** bilə-bilə ki, mən Səadətətsiz dünyada bir gün də ömür eləmək istəməzdim, onunla belə o təmənnaya düşüblər ki, Səadətini adını çəkməyim...(Necef bey, 122-123).
- Xudaya, səni and verirəm öz böyüklüyünə, hərgah bir xəta olubsa, o xəta qardaş+**ı+m+dan**, atamdan uzaq olsun, ölüm mənindir, Allah!..(Necef bey, 134).
- Tfu! Mənim bu heyvan qardaş+**ı+m+a** nə qədər yalvardım, təvəqqə elədim ki, xəta olmasın, nahaq qan tökülməsin, genə olmadı...(Necef bey, 138).
- Gülbahar. Darıxan nəfəsinə günəqara, bədbəxt bacın qurban, Fəxrəddin! Uy, yazıq qardaş+**ı+m**...(Necef bey, 140).
- Göhər xanım. Dayı, qurban olum sənə, dəxi tab edə bilmirəm... Qardaş+**ı+m** nə vaxt gələcək?..(Necef bey, 192).
- Roza xanım deyirdi ki, Abram mənim qardaş+**ı+m+dır** (Necef bey, 200).

- Nəlac qalıb, pənahlandım qardaş+**ı+m** evinə, o qardaş+**ı+m+ın** evinə ki, diriliyinə biz bais olmuşuq. Üç gündən sonra arvadı mənə evdən qovdu...(Necef bey, 203).
- Səadət xanım. Bu nə bəla idi, biz düşdük, ana? Evimizi tarmar elədilər... Atamı, qardaş+**ı+m+ı** qaçaq saldılar... Biz özümüz də bu halda!..(Necef bey, 214).
- Səadət xanım. Yata bilməyəcəyəm, ana... Canım qalıb atamın və qardaş+**ı+m+ın** yanında...(Necef bey, 214).
- Yazıq atam, qardaş+**ı+m** bilsələr ki, bizi dustaq ediblər, mən bilirəm nə halətə düşəcəklər...(Necef bey, 215).
- Pirverdi (kəsə-kəsə). Ay ağa... atam... sənə qurban... bacım, qardaş+**ı+m**... sənə qurban...(Necef bey, 223).
- Hacı Fərəc. Güldəstə! Sən bilirsən ki, Ağə Heydər, yazıq qardaş+**ı+m** böyük dövlət qoyub gedib (Necef bey, 274).
- Leyla xanım. Lazımdır ki, qardaş+**ı+m** ilə də mehriban dolanasınız (Necef bey, 297).
- Atam, anam, bacım, qardaş+**ı+m**, dinü imanım qaraca qəpik deyib durmuşuq (Necef bey, 351).
- Atam oğlu, qardaş+**ı+m**! (Necef bey, 375).

3.3.1.21. Qardaşoğlu

- Mirzə Qoşunəli. Yəqin belədir. (Kənara) Əlbəttə mənə də belə halva qardaş+**ı+m** oğ(u)+**u** olsa, onu nəinki öz oğlumdan, bəlkə canımdan da artıq istərəm (Haqverdiyev, 92).
- Və ya bu ki, mən də qardaş+**ı+m** oğ(u)+**u** Şahbaz tək başımın tükünü uzadıb, iki yana darayım? (Haqverdiyev, 227).
- Bəlkə qardaş+**ı+m** oğ(u)+**u+nun** ürəyindən keçir, o başqa işdir (Haqverdiyev, 391).
- Amma mən qardaş+**ı+m** oğ(u)+**u+n+a** heç vaxt qız verməyə razı olmayacağam (Haqverdiyev, 410).

3.3.1.22. Qız

- Qız+**ı+m+ı** qarşına gətirsəm də, bil,

- Quluna versəm də, əskiklik deyil (Nizami, 93-94).
- Ərəb torpağında küləklər belə
Qız+ı+m+ı salmışdır ağıza, dilə (Nizami, 94).
 - Qoy mənə yer üzü lənətlər desin,
Qız+ı+m+ı divdənsə köpəklər yesin (Nizami, 94).
 - Mən də, doğrusu, atayam, ürəyim qız+ı+m+a yanır, yazığım gəlir və bilirəm
də, siz bir az əli aşağı omlusunuz (Haqverdiyev, 45).
 - İndi Nəbi gəlmişdi ki, hacı, qız+ı+m burada çox korluq çəkir, nə olar, onun
talağını verəsən (Haqverdiyev, 46).
 - Sənin oğlun neçə yoldaşı ilə gəlib mənim qız+ı+m+ı sürütləyə-sürütləyə
aparıb dağ-daş arasında gizlədib (Haqverdiyev, 63).
 - Mən öz abırımın qədri-qiymətini bilirəm və qız+ı+m+ın rüsvayçılığını heç
vədə qəbul etmərəm (Haqverdiyev, 63).
 - Qardaş, niyə mənim övrətimin, qız+ı+m+ın adını camaat bilsin?
(Haqverdiyev, 227).
 - Padşah (daxil olur, qəzəbini saxlamış). Necəsən, qız+ı+m, başının ağrısı
kəsilibdirmi (Haqverdiyev, 245).
 - Padşah (istehza ilə). Sağalarsan, qız+ı+m, tezliklə sağalarsan (Haqverdiyev,
245).
 - Qoca məlun, sən ki mənim qız+ı+m+ın cəmi sirlərini bilirsən, indiyədək niyə
mənə xəbər etməyibsən? (Haqverdiyev, 245).
 - Di gəl, qız+ı+m, əyləş (Haqverdiyev, 246).
 - Padşah (istehza ilə). Gedərsən, qız+ı+m, sənin üçün xüsusi bir tamaşadır.
(Padşah gedir.) (Haqverdiyev, 246).
 - Padşah. Qız+ı+m, gör sənin üçün nə gözəl tamaşalar hazırlamışam
(Haqverdiyev, 247).
 - Hətta cürəti bu mərtəbəyə yetiribsən ki, mənim qız+ı+m+a izhari-məhəbbət
edibsən? (Haqverdiyev, 247).
 - Mənim qız+ı+m padşah qızıdır, heç vaxt sən tək gədalara rəğbət göstərməz
(Haqverdiyev, 248).
 - Padşah (öz qızını tanıyır, təəccüblə). Ax qız+ı+m! (Haqverdiyev, 248).
 - Qız+ı+m+ın tənbihini Xacə Firuzla bir yerdə edəcəyəm (Haqverdiyev, 248).

- Qız+ı+m+ı zorla evimdən çəkdirib aparıb özünə siğə elədin, əlimdən nə gəldi ki, yenə də nə gəlsin? (Haqverdiyev, 251).
- Pərviz xan. Nə dedin, mənim qız+ı+m? (Haqverdiyev, 297).
- Pərviz xan. Böhtan deyirsən, ləçər! Heç kəs mənim qız+ı+m+a ləkə vura bilməz. Mənim qız+ı+m qızıl güldən təmizdir (Haqverdiyev, 297).
- De görüm, nə hədlə mənim qız+ı+m+a əl atıbsan? (Haqverdiyev, 298).
- Qız+ı+m üçün bir az yalavaşlıq almışam, aparıram. Sabah qız+ı+m+ın toyudur (Haqverdiyev, 302).
- İstəmirəm, qız+ı+m+ı cehizsiz də yola salaram (Haqverdiyev, 302).
- Tavaşqa eləyirəm zəhmət çəkib yoldaşlarınla mənim qız+ı+m+ın toyuna gələsən (Haqverdiyev, 303).
- Öz əlimlə qız+ı+m+ı divar arasına qoyub hördürdüm. İndi mənim qız+ı+m Rəhim xanın evində olsaydı, Abdulla xan heç vaxt mənim üstümə ayaq almağa cürət eləməzdi (Haqverdiyev, 311).
- Nahaq yerə, qız+ı+m, ölənlə ölüb, sən də öz canını puç eləmə (Haqverdiyev, 322).
- Tubu. Nədən qorxursan, qız+ı+m? (Haqverdiyev, 322).
- Tubu. A qız+ı+m, bəs sən dərdini anana deməyib kimə deyəcəksən? (Haqverdiyev, 322) .
- Həsən. Ağlama, qız+ı+m, ağanın məgər rəiyyətinə şəfəti olmaz? (Haqverdiyev, 323).
- Həsən (bir qədər fikirdən sonra). Yəni sən zamin olursan ki, mənim qız+ı+m həmişəlik Cahangir ağanın evində arvad olacaq? (Haqverdiyev, 327).
- Deginən Namaz qız+ı+m+a elçi gəlmişdi (Haqverdiyev, 327).
- Mən üç yüz manata gül kimi qız+ı+m+ı satmaram (Haqverdiyev, 327).
- Mənim qız+ı+m olmasaydı, görüm mənə necə çörəyə yetirərdin? Mən qız+ı+m+ın səbəbinə bu çörəyə çatmışam (Haqverdiyev, 329).
- Tubu. Qız+ı+m, dəli olma, Həsən hər necə olsa, sənin atandır (Haqverdiyev, 333).
- Aşiq! Çal oynayacağam, qız+ı+m+ın toyuna gəlmişəm (Haqverdiyev, 342).
- Cahan. Qoçaq qız+ı+m yaxşı cavab verdin (Haqverdiyev, 362).

- Hacı Kamyab. Mən heç kəsə qız+ı+m+ı vədə etməmişəm (Haqverdiyev, 391).
- Ancaq, xan sağ olsun, mənim qız+ı+m Xudayar xan xanədanına layiq ola bilərmi? (Haqverdiyev, 391).
- Qız+ı+m+ın başını kəsməyə də haqqınız var (Haqverdiyev, 391).
- Hacı Kamyab. Evlərinə göndərdim, qız+ı+m, getsin, yatsın, sübh tezdən gərək gəlib Xudayar xanı yola salsın (Haqverdiyev, 393).
- Bibixatun (çağırır). Gövhərtac, a qız+ı+m, bir bura gəl (Haqverdiyev, 394).
- Bibixatun. Bəs kim alacaqdır?! Bir otur, qız+ı+m (Haqverdiyev, 395).
- Bu üzükləri də barmağına tax. Afərin, qız+ı+m (Haqverdiyev, 395).
- Bilirsənmi, qız+ı+m, bu nədir? (Haqverdiyev, 395).
- (Gövhərtac söz deməyərək anasının döşünə qısılib ağlayır.) Ağla, qız+ı+m, elə belə olar (Haqverdiyev, 395).
- Bibixatun. Qız+ı+m+ın nə dərdi olacaq? Deməsə də mən bilirəm. Qız+ı+m məhz Allahına təpik atır (Haqverdiyev, 395).
- İndi sən gir onun yanına, deyilən : “A qız+ı+m, səni verirəm Kamrana” (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab. Almasanız, doğrudan sizdən inciyərəm və yəqin edərəm ki, qız+ı+m+ın xəstəliyi ağırdır (Haqverdiyev, 396).
- Məni yandıran odur ki, mənim qız+ı+m heç anasının rüsvay olacağını fikrinə gətirmir (Haqverdiyev, 397).
- Qız+ı+m Kamranı da görür, Xudayar xanın oğlunu da (Haqverdiyev, 397).
- Bibixatun. Mənim qız+ı+m+ın Xudayar xanın oğluna verildiyinə çox adam köks ötürür (Haqverdiyev, 405).
- Mən heç Xudayar xanın oğlunu qız+ı+m+a layiq bilmirəm (Haqverdiyev, 405).
- Bibixatun. Gövhərtac, qız+ı+m, gəl (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Kamyab. Qız+ı+m necə olacaq? (Haqverdiyev, 407).
- Qız+ı+m+ın ölüsünü, ya dirisini tapıb gətirərlər (Haqverdiyev, 407).
- Sizə məlum olsun ki, neçə gün bundan əqdəm mən qız+ı+m+ı Xudayar xanın oğluna verməyə razı olmuşam (Haqverdiyev, 409).

- Siz mənim qız+**ı+m+ın** başını kəsin, itlərə verin, mən bir söz demərəm.
Ancaq mən qız+**ı+m+ı** məni rüsvay edənə, götürüb göydən yerə çırpna verməyəcəyəm (Haqverdiyev, 410).
- Mən danışa bilmərəm, qız+**ı+m+ın** başını kəsməyə haqlısınız (Haqverdiyev, 411).
- Hacı Kamyab. Mən qız+**ı+m+ı** nə Kamrana verirəm, nə də Xudayar xanın oğluna (Haqverdiyev, 412).
- Qurban. Burada saqqal darağı-filan yoxdur. Odur, mənim qız+**ı+m**, Səfərin arvadı, Cəfər kişinin gəlini, Pərinisə qarının nəvəsi, hamısı axşamlar gedib dərs oxuyurlar (Haqverdiyev, 428).
- Deyim ki, gəl mənim qız+**ı+m+ı** al? (Necef bey, 26).
- Cənnətəli ağa. Heç vaxt, heç vaxt! Elə adamlar ilə qohum olmaqdan isə, qız+**ı+m+ın** ikisinin də başını kəsməyə hazır varam (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğlu Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qız+**ı+m+ın** kəsinti dırnağını da qıymaram verim! (Necef bey, 75).
- Rüstəm bəy. Qorxma, qız+**ı+m**, bir elə artıq iş olmayıb, sən get içəri, yad adam var (Necef bey, 135).
- Zinyət xanım. Təvəqqə edirəm naçalnikə deyəsiniz ki, mən və qız+**ı+m** burada acından ölməyə hazırıq, amma Camal bəyin ələ keçməyinə razı olmayacağıq (Necef bey, 213).
- İndi bilirsən, qız+**ı+m**, iki gecədir ki, gözümüzü yummamışıq...(Necef bey, 214).
- Bax, qız+**ı+m**, mən yatıram...(Necef bey, 215).
- Camal bəy. Qız+**ı+m**! Aşağı yolda adam görürsənmi? (Necef bey, 225).
- Camal bəy. Çox yaxşı, qız+**ı+m**, qaç yerinə!...(Səadət qaçır.) (Necef bey, 225).
- Camal bəy- Bu mənim arvadım, bu mənim qız+**ı+m+dır**, 18 yaşında. Təəssüf ki, rusca danışmırlar (Necef bey, 228).
- Xan. Mən çox təəccüb edirəm, siz necə rəva bilirsiniz, mən, İmamqulu xanın oğlu, Məhəmmədcəfər xanın nəvəsi, qız+**ı+m+ı** götürüb verəm motalpapaq çobanın oğluna? (Necef bey, 244).

- Bu iş çoxdan qurtarıb gedib, mən Səməd xana söz vermişəm qız+**ı+m+ı** verəm onun oğluna (Necef bey, 245).
- Bədircahan bəyim. Səfiqulu nə itdir ki, qız+**ı+m+a** yaxın gələ bilsin, ya adını çəksin...(Necef bey, 246).
- Bədircahan bəyim. A kişi, bircə insafın olsun... Məgər qızdan soruşmusan ki, qız+**ı+m**, gedirsənmi filankəsə? (Necef bey, 247).
- Xan. Afərin, indi bildim ki, sən mənim halal qız+**ı+m+san**... Mən də söz vermişəm Səməd xana səni verəm onun oğlu Səfiqulu xana və sözümün üstə bərk duracağam (Necef bey, 248).
- Xan. Səsini kəs, heyvərə! Baxınız, belə heyvanlar ilə qız+**ı+m** məni qohum eləyib...(Necef bey, 262).
- Səməd xana mən söz vermişdim ki, qız+**ı+m** Zəhranı verəcəyəm onun oğlu Səfiqulu xana...(Necef bey, 263).
- Ağa Kərim xan. Mənim bu qız+**ı+m** dəli olub (Necef bey, 302).
- Qız+**ı+m**, Leyla, sən də bu sözlərə qulaq as, çünki sən tərəfdən də gözləyirəm hörmət və ixlasi o vücuda ki, bu evdə xanım olacaq (Necef bey, 310).
- Ağa Kərim xan. Budur gəlir mənim qız+**ı+m** sənənin pişvazına... Qız+**ı+m**, gəl, gəl, gör necə həyalı qonaq bizə gəlibdir (Necef bey, 314).
- Ağa Kərim xan. Görürsünüz, Züleyxa xanım, mənim qız+**ı+m** nə tez qalxıb?..(Necef bey, 314).
- Ağa Heydər. İşləri bilirəm. Qız+**ı+m**, Züleyxa, yaxın gəl. İskəndər xan, sizi bir-birinizə tapşırıdım, hər ikinizi pərvərdigara... Allah mübarək eləsin (Necef bey, 320).

3.3.1.23. Nənə

- Qədim (bayırdan). Nənə+**m** səni çağırır. (Qayıdır evə.) Nənə, budur gəlir (Haqverdiyev, 427).
- Qədim (ağlayaraq). Odur, nənə+**m** deyir ki, dədən ölüb. Sən yetim qalacaqsan (Haqverdiyev, 429).
- Nənə+**m** dedi, yəqin dədən gəlir (Haqverdiyev, 429).
- İndi nənə+**m** deyir ki, yəqin sağsağan atanın ölüm xəbərini gətiribdir (Haqverdiyev, 429).

- Qədim. Qapıda sağsağan qırıldıyırdı, nəvə+m dedi ki, sağsağan dədənin gəldi xəbərini verir (Haqverdiyev, 443).

3.3.1.24. Nəvə

- Amma oğlum, nəvə+lər+i+m də görsələr mənə hesabdır (Haqverdiyev, 225).
- Nurcahan. Nəvə+m də sənə qurban, nəvə+m+in nənəsi də...sənəcə mənim bu canığazım qurban...(Necef bey, 34).
- Nurcahan. Həkim, başına dönüm, mənim nəvə+m naxoşdu, Allahı sevirsən məni bu dəlinin əlindən qurtar gedim (Necef bey, 36).
- Mənim balaca nəvə+m onun gözü dəyməkdəncə öldü (Necef bey, 336).

3.3.1.25. Oğlan

- Öz oğlan+lər+i+m+ı və bir qoca canımı vətənə qurban demişəm (Haqverdiyev, 180).
- Oğlan+lər+i+m+a baxanda bilərsən ki, mən dünyada nə əziyyət çəkirəm; bu iki fərzəndlərdən bir kor qız çox yaxşıdı...(Necef bey, 19).
- Pirverdi. Sırağa gün... sabah vaxtı... evdən çıxıb oğlan+lər+i+m+a... yavanlıq aparırdım (Necef bey, 223).
- Oğlan+lər+i+m ölsün ki, doğru deyirəm (Necef bey, 305).

3.3.1.26. Oğul

- Oğ(u)l+u+m qulaq assın buna ürəkdən (Nizami, 13).
- Qızını oğ(u)l+u+m+a istəyirəm mən (Nizami, 55).
- Dedi: “Oyun yeri deyil bu, oğ(u)l+u+m,
Əlaca gəlmişik, qurbanın olum...” (Nizami, 62).
- Deyirdim, əl açar oğ(u)l+u+m Kəbəyə,
Leylinin dərdindən qurtarsın, deyə (Nizami, 63).
- Bu yolun hər otu qılıncdır, oğ(u)l+u+m,
Gəl, çəkin bu yoldan, qurbanın olum (Nizami, 120).
- Günəş axşam oldu, hardasan səhər
Oğ(u)l+u+m, mən ölürəm, bir kömək göstər (Nizami, 122).
- Rəvamı dünyada mən talei kəm,
Oğ(u)l+u+m ola-ola kimsəsiz öləm? (Nizami, 122).

- Gülpəri. Mənim kiçik oğ(u)l+u+m evdə bekar oturub. Xahiş edirəm ki, onu götürüm burada sənə xidmət eləsin (Haqverdiyev, 31).
- İtil bu saat mənim evimdən! Bundan sonra mənim Süleyman adlı oğ(u)l+u+m yoxdur (Haqverdiyev, 64).
- Hacı Səməd ağa (Fərhadın boynunu qucaqlayıb öpür). Ay oğ(u)l+u+m, harada qaldın ? (Haqverdiyev, 81).
- Hacı Səməd ağa. Mərhəbə, oğ(u)l+u+m! Mənim səndə zənnim var idi. Afərin, afərin! (Haqverdiyev, 82).
- Oğ(u)l+u+m, Fərhad, qurbanın olum, bu fikirləri başından çıxart (Haqverdiyev, 83).
- Hacı Səməd ağa. And olsun Allaha, oğ(u)l+u+m Çingizin canı üçün, səni dünya malından qəni elərəm (Haqverdiyev, 84).
- Hacı Səməd ağa. Xudavəndi-aləm məni qiyamətə rəiyyət sifətində gətirsin, əgər mən onu öz oğ(u)l+u+m Çingizdən artıq istəmirəmsə (Haqverdiyev, 92).
- İndi sənin oğlunun evini yıxıblar, bədbəxt eləyiblər, gözəl-gözəl arzularını puç eləyiblər, amma sən sevinirsən ki, oğ(u)l+u+m evli olub (Haqverdiyev, 98).
- Mehri xanım. Ay oğul! Sən mənim bircə balamsan! İndiyə tək ayrılığına tab gətirməmişəm. İndi də dedim oğ(u)l+u+m evli olar, eşikli olar. Mən də ona baxdıqca ürəyim açılar (Haqverdiyev, 98).
- Sən sevinirsən oğ(u)l+u+m+a gəlin gətirmişəm, oğ(u)l+u+m+u ev sahibi eləmişəm, ayrılığa davam eləyə bilmərəm (Haqverdiyev, 98).
- Mən də, necə ki sizə məlumdur, öz oğ(u)l+u+m Aleksandri qoşunla İbrahim xanın köməyinə göndərdim (Haqverdiyev, 175).
- Tiflisin yolunu oğ(u)l+u+m David kəsib və onun toplarının nərəsinin müqabilində Ağa Məhəmməd iki gətirdiyi qoşunca qoşun gətirsə, davam edə bilməz (Haqverdiyev, 180).
- Amma oğ(u)l+u+m, nəvələrim də görsələr mənə hesabdır (Haqverdiyev, 225).
- (Rəşidə) Eşitdinmi, oğ(u)l+u+m? (Haqverdiyev, 232).

- Ancaq onu yenə görünməyi oğ(u)l+u+m+un və övrətimin ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Üç il bundan qabaq gedib oğ(u)l+u+m+a bir gəlin gətirmişəm. Necə gəlin! (Haqverdiyev, 266).
- Qoca arvad. Qurban olum, axund, oğ(u)l+u+m gəlib bilsə, sümüklərimi sındırar (Haqverdiyev, 266).
- Qoca kişi. Doğrusu, onu mən oğ(u)l+u+m+un adına gətirmişəm (Haqverdiyev, 267).
- İndi gəlib görür əri oğ(u)l+u+m deyil, mənəm. Axşamadək gözü oğ(u)l+u+m+da+dır (Haqverdiyev, 267).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Oğ(u)l+u+m+la Kərbəla ziyarətinə getmişdim, indi oradan qayıdırıq, vətənə gedəcəyik (Haqverdiyev, 270).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Biz Azərbaycan tərəfə gedəcəyik. Məhərrəmlik yaxınlaşır, oğ(u)l+u+m+un da bir xeyir işi var (Haqverdiyev, 270).
- Əkbərin anası. O səni çox istəməkdəndir. (Gəlininə) Balam, imam yoludur, burada danışmaq günahdır. Mənim oğ(u)l+u+m necə taytuşdan geri qala bilər? (Haqverdiyev, 272).
- Əgər sən haqq Allahsan, mənim bu oğ(u)l+u+m+un gözlərinə işıq ver (Haqverdiyev, 273).
- Gözümün ağı-qarası bircə oğ(u)l+u+m əlimdən getdi (Haqverdiyev, 274).
- Budur, iki həftədir gecə-gündüz oğ(u)l+u+m+un başını doldurdun (Haqverdiyev, 275).
- Əkbərin anası. Hanı mənim oğ(u)l+u+m+un qanlısı? (Haqverdiyev, 275).
- Allahqulu. Oğ(u)l+u+m, hələ sən cavansan (Haqverdiyev, 282).
- Allahqulu. Oğ(u)l+u+m, dünya görməyibsən, sən deyən Pərviz xan deyil, kölgəsidir (Haqverdiyev, 283).
- Allahqulu. Mirzə, mənim oğ(u)l+u+m+u haraya göndərdin? (Haqverdiyev, 289).
- Allahqulu. Necə? Məgər ata deyiləm? Oğ(u)l+u+m+un haraya aparılmağını bilməyim? (Haqverdiyev, 289).
- Allahqulu. Mirzə, mən oğ(u)l+u+m+un haraya aparılmağını yaxşı bilirəm (Haqverdiyev, 289).

- Əgər mən səni oğ(u)l+u+m+dan artıq istəmirəmsə, Yezidə gələn lənət mənim canıma gəlsin (Haqverdiyev, 317).
- Qoca (qabağa gəlir). Ay oğul, mənim, ayıb olmasın, üç oğ(u)l+u+m var, üçünü də evləndirmişəm (Haqverdiyev, 346).
- Birinci qadın. Oğ(u)l+u+m sağaldısa, mənim burada nə işim var?! (Haqverdiyev, 374).
- Verdim oğ(u)l+u+m+un əlinə, dedim bunun tənbehini özün elə, ta görüm mənim yerimdə qatillik eləməyi bacaracaqsanmı? (Haqverdiyev, 388).
- Nə qədər mən sağam və mənim oğ(u)l+u+m sağdır, rəiyyətin arasında heç bir iğtişaş mümkün deyildir (Haqverdiyev, 390).
- Sizin qızınız var, mənim oğ(u)l+u+m var. Əgər qızınız qardaşınız oğluna namizəd deyilsə, mənim oğ(u)l+u+m+a verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Bu mücrüdəki cavahirati da mənim oğ(u)l+u+m+un sevgili nişanlısına verin (Haqverdiyev, 391).
- Cahanbanu. Nə söhbət olacaq, oğ(u)l+u+m anasına dərdini deyir (Haqverdiyev, 398).
- İbrahim. Oğ(u)l+u+m, bu az pul deyil (Haqverdiyev, 399).
- Qadın. Oxuduğuna qurban olum, mirzə, gözümün ağı-qarası birçə oğ(u)l+u+m var (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğlu, adam dərdini həkimdən gizlətməz və gizlənən dərdə də çarə olmaz. De görüm, oğ(u)l+u+m, dərdin nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Mən oğ(u)l+u+m+un divanə olmasından qorxmuram (Haqverdiyev, 420).
- Dedim, ay oğ(u)l+u+m, get, belə danışığlara qulaq asmaq da günahdır (Haqverdiyev, 420).
- Axır mənim oğ(u)l+u+m niyə belə olsun? (Haqverdiyev, 420).
- Hər gün gəlib mənə yalvarırdı ki, məni oğ(u)l+u+m+a yetir (Haqverdiyev, 425).
- (Qədimə) Oğ(u)l+u+m, sən də yoldaşlarınla get, evdə qalıb xiffət eləmə (Haqverdiyev, 430).
- Şərəf. Bir azca səbr elə, oğ(u)l+u+m, indicə bişər (Haqverdiyev, 446).

- Hacı Novruz. Cavanlar hamısı axmaq deyillər. Mən özüm iki oğ(u)l+**u+m+la** boynuma kəfən salıb gedərəm (Haqverdiyev, 463).
- Mənim iki oğ(u)l+**u+m** sizin tərəfinizdədir (Haqverdiyev, 474).
- Bundan da görürəm mənim oğ(u)l+**u+m+un** kökündən xəbəri yoxdur (Haqverdiyev, 488).
- Siz mənim oğ(u)l+**u+m+u** öz əhkami-şəriyyəsiyəndən, dini məsələlərdən uzaqlaşdıranda o da, əlbəttə, bir xarici balasının əllərinə təmiz deyəcək (Haqverdiyev, 489).
- Mən gözümlün ağı-qarası olan bir oğ(u)l+**u+m+u** belə məktəbdə oxudub cəhənnəmin odunu bu dünyada özümə qəbul etməyəcəyəm (Haqverdiyev, 489).
- Mənim oğ(u)l+**u+m+u** təzədən mənə verdin (haqverdiyev, 492).
- Mənim oğ(u)l+**u+m** indiyədək bir idi, indi deyərəm iki oğ(u)l+**u+m** var. (Simonun alınından öpür.) (Haqverdiyev, 492).
- Mənim böyük oğ(u)l+**u+m** o vədə altı-yeddi yaşında idi (Haqverdiyev, 494).
- Fatma xanım. O adı batmış oğ(u)l+**u+m** (Necef bey, 43).
- Bir oğ(u)l+**u+m** var onu da əlimdən almaq istəyirsən? (Necef bey, 46).
- Fatma xanım. Sizin xahişiniz mənim əlimdən oğ(u)l+**u+m+u** almaqdı, o sizin xam xəyalınızdı (Necef bey, 51).
- Fatma xanım. Səlman, eşidirsənmi?.. Allah, mənim Səlman adlı oğ(u)l+**u+m** ölsün, oğulsuz qalım!..(Necef bey, 51).
- Rəhim mənim oğ(u)l+**u+m+dur**, Mehdi bacım oğlu...(Necef bey, 86).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğ(u)l+**u+m+a** gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- İndi məgər mən ölmüşəm ki, Fəxrəddin gəlib burada ad alıb, san çıxartsın və mənim oğ(u)l+**u+m** Rəşid bəy, Rəşid kimi oğlun qanı yerdə qalsın? (Necef bey, 112).
- Fəxrəddin vay, cavan oğ(u)l+**u+m** vay! Heydər gəl, gəl gör nə günə düşmüşük, gəl oğluna toy elə, Heydər! (Qəşş eləyir.) (Necef bey, 141).
- Adım Cabbar bəy Məcidbəy oğlu, adı batmış oğ(u)l+**u+m+un** adı Mirzə Hacı (Necef bey, 147).

- Sərvinaz xanım (Göhər xanıma). Allah mənim oğ(u)l+u+m+a insaf versin...(Necef bey, 183).
- Sərvinaz xanım. Buna bir deyən yoxdur ki, balam, mən neyləyim, gücnən səni oğ(u)l+u+m+u istədə bilmərəm ki! Xoşuna gəlmirsən, mənim taxsırım nədir? (Necef bey, 184).
- Sərvinaz xanım. Həqdən keçmək olmaz. Adamın Allahı var, gül kimi cəvanəzəndir, taxsır oğ(u)l+u+m+da+dır. O xanımanı xaraba qoyan oğ(u)l+u+m+dur. Gəlində zərrəcə günah yoxdur (Necef bey, 185).
- Dedim ki, oğ(u)l+u+m+a bir nəcib yerdən qız alaram, o da kənarında gəzib, var-yoxunu dağıtmaz...(Necef bey, 185).
- Sərvinaz xanım. Əgər mən oğ(u)l+u+m+a vəkalətnamə vermişəmsə bax, bu iki gözlərimdən olum... Ay oğul, mən sənə nə vaxt vəkalətnamə vermişəm hə?.. Hacı, sənin kağızın saxtadır, mən sübut elərəm (Necef bey, 198).
- Hacı Qurban. Ağa, bax bu bəylər məni yaxşı tanıyırlar, mən və mənim oğ(u)l+u+m bədbihesab işlərə qarışmamışıq və heç vaxt qarışmırıq (Necef bey, 208).
- Oğ(u)l+u+m müqəssirdir, mənim günahım nədir? (Necef bey, 209).
- Hərgah o iş doğru olsa, məni və oğ(u)l+u+m+u dar ağacına çəkiniz...(Necef bey, 209).
- Zinyət xanım. Ay uşaqlar, oğ(u)l+u+m pəs harada qalıb? (Necef bey, 222).
- Hacı Osman. Səlim bəy, səndən çox təvəqqə eləyirəm nə mənim oğ(u)l+u+m+un, nə Cavad bəyin adını çəkməyəsən, yaxşı iş deyil...(Necef bey, 241).
- Sərmayə bir bəla imiş. Nə mənə, ne oğ(u)l+u+m+a bir o qədər lazım deyil (Necef bey, 294).
- (Bu vaxt Ağa Kərim xanan oğlu görünür.) Budur oğ(u)l+u+m da gəlir...Gəl, gəl, oğ(u)l+u+m. Gəl, gəl pişvazə...(Necef bey, 314).
- Mən oğ(u)l+u+m+u beş il bundan irəli evləndirmişəm, hələ indiyə kimi onun borcunu verib qurtarmamışam (Necef bey, 392)

3.3.1.27. Övlad

- Mustafə bəy. Camaat, Allah bilir ki, mən heç vədə sizi öz övlad+ı+m+dan seçməmişəm (Haqverdiyev, 258).

- Vəli. Vallahi, təlinə layiqəm, öz övlad+**i+m+in** qatiliyəm (Haqverdiyev, 279).
- Bu saat xəbər verin mənim övlad+**i+m+a!** (Necəf bey, 77).
- Cəmi tayfa elmdə, ticarətdə irəli gediblər, mənim övlad+**i+m** isə qalıb geridə (Necəf bey, 398).

3.3.1.28. Övrət

- Bu barədə mənim övrət+**i+m** də imperatriçənin özünə kağız yazıb (Haqverdiyev, 176).
- Qardaş, niyə mənim övrət+**i+m+in**, qızımın adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Ancaq onu yenə görünməyi oğlumun və övrət+**i+m+in** ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Amma deyir bu zində çürüyüb ölərəm, övrət+**i+m+i** boşamaram (Haqverdiyev, 239).
- Səid. Əgər sən övrət+**i+m+in** həmişəlik evimdə qalmasına zəmənat edirsənsə, mən bu təklifi qəbul edirəm (Haqverdiyev, 241).
- Mən öləndən sonra da övrət+**i+m** azaddır (Haqverdiyev, 242).
- Hacı Qəmbər. Mən tamam qohum-əqrəbadan əl çəkirəm, otuz il bir yerdə mənimlə yoldaşlıq edən övrət+**i+m+dən** əl çəkirəm, gör bu axmağın balası mənə nə vəz eləyir (Necəf bey, 106).

3.3.1.29. Zövcə

- Səni gəlinin mənim zövcə+**m+lə** bir otaqda yatacaq (Haqverdiyev, 266).
- Molla Kazım. Naxoşun yanında mənim zövcə+**m+dən** başqa heç kimsə ola bilməz (Haqverdiyev, 267).

3.3.2. Iı. Təkil Yiyəlik Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara sahiplik anlamı kazandırır və ikinci təkil yiyəlik əki –(I)n vəya –(U)n şəklində görülməkdədir.

3.3.2.1. Ana

- Sona xanım. Get, Allah amanında, ana+**n** gözlərinə qurban olsun (Haqverdiyev, 58).

- Hələ get, bir ana+n+la da görüş, söhbət elərik (Haqverdiyev, 83).
- Hacı Səməd ağa. Qurbanın olum, sən gedəndən sonra mən də ana+n da, hətta Mirzə Qoşunəli də yığılıb sənin səlahın üçün bu məsləhəti qoymuşuq və sənin getməyini də, hərçənd sən deyirsən, biz məsləhət görməmişik (Haqverdiyev, 93).
- Mehri xanım. Ana+n sənə qurban olsun, rusun dilini bilirsən, kifayətdir (Haqverdiyev, 99).
- Məgər mən sənin ana+n deyiləm? (Haqverdiyev, 99).
- Fərhad. Kimdir gələn?
- Dustaq. Ana+n+dır, gəlib (Haqverdiyev, 105).
- Baş hərem. Atan, ana+n çoxdanmı ölüblər?
- Pərviz xan. Sənin özünə ana+n+dan bəd tənbəh eləyəcəyəm! (Haqverdiyev, 297).
- Firidun xan (Kamrana). Sənin də ana+n başını abduğ ilə yuyur? (Haqverdiyev, 388).
- Mən sənin ana+n+a+m, səni bu mərtəbədə gözəl bilmirdim (Haqverdiyev, 395).
- Ana+n bir yerə gələndə hamı onun ayağına qalxacaq (Haqverdiyev, 395).
- Kərbəlayı Mədəd. “Şərq” mehmanxanasındayam. Ana+n da mənimlə gəlirdi (Haqverdiyev, 425).
- (Kamran gözlərini silir.) Atandan sonra ana+n davam gətirə bilmədi (Haqverdiyev, 425).
- Oxu, öyrən, öyrəndiyini ana+n+a da öyrət (Haqverdiyev, 428).
- Tarıqlu. Bilmirəm nə işdir? Odur ana+n da küncə girib titrəyir, yavuğa gedəndə, qışqırıb məni qovur (Haqverdiyev, 443).
- Bunu bil ki, sənin şikəst atana, qoca ana+n+a rəhmim gəlib, istəmişəm sizə bir qədər çörək verim (Haqverdiyev, 452).
- Fatma xanım. Səni döyəndə sən Çingiz xanın nəvəsisən? Ana+n sarımsaq, atan soğan, sən haradan oldun belə gülməşəkər, balam?! (Necəf bey, 44).
- Bircə bu Çiçək xanımdan soruş görə, mənim təqsirim nə idi ki, basdılar məni döydülər, sənin ana+n+ı? (Necəf bey, 50).

- Karapet (kababı, şərabı gətirir). Ana+n ölməsin, Karapet, bu nə kababdır? (Necef bey, 177).
- Göhər xanım. Mən ana+n+a keşikçi deyiləm. Bilmirəm hara gedib (Necef bey, 189).
- Sərvinaz xanım. Ana+n gözlərinə qurban, oğul! (Bihuş yıxılır oğlunun qucağına.) (Necef bey, 204).
- Mirzədadaş. Ana+n və bacıların səlamətdirlərmə ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.3.2.2. Arvad

- Güllü. Mən nə eyləyim? Görmürsən arvad+ı+n nə qayırır? (Haqverdiyev, 40).
- Görürdüm o biri arvad+ı+n qızıl-gümüş içində gəzir, mən də gəzirdim (Haqverdiyev, 46).
- Şamama cadu. Barı arvad+ı+n da sənə kimi gözəldirmi? (Haqverdiyev, 124).
- Belə özün də kef çək, arvad+ı+n+a da nə qədər sənə kefindir xərclik ver (Haqverdiyev, 127).
- Balakişi. Nə eyib elər, arvad+ı+n+la da bir danış (Haqverdiyev, 359).
- Qapını bağlayıb arvad+ı+n+la danışdığın söhbəti biz eşidirik (Haqverdiyev, 373).
- İsrafil. Gətirmişəm, oğlum, ət də gətirmişəm. (Arvad+ı+n+a) Ay Şərəf, o əti at qazana, bir şey bişir, uşaqlar yesinlər (Haqverdiyev, 446).
- Şərəf (əlində soğan doğrayarkən, ahəstə). Səni görüm, İsrafilin gününə düşsən, arvad+ı+n da mənə günümə, onda görərsən ki, dərd-qəm nəyə deyərlər (Haqverdiyev, 448).
- Fatma xanım. Balam, gədəni arvad+ı+n qovdu... Elə gəlini görüm ki, qudursun, çiyinlərin yesin. Mən də ki, görürsən, ağzı üstə qalmışam, tərənə bilmirəm (Necef bey, 48).

3.3.2.3. Ata

- Ram olub bir zaman ata+n+ı dinlə.
Baş getdi, cilovun bərkdir, ey insan,
Alışdı ürəyim, sən yenə xamsan (Nizami, 120).
- Çox əziz olsan da gözüm kimi sən,
Ata+n+ı bir daha görməyəcəksən (Nizami, 125).

- Qaçdın öz ata+n+**dan**, o kimsəsizdən
İndi ki, ölmüşdür o yazıq ata+n (Nizami, 128).
- Hönkürüb fəryadla ağladı yalqız,
Ata+n+**ı** novhəylə xatırladı qız (Nizami, 144).
- Ata+n şikayətli getdi əlindən,
Məni də ölmüş bil yaxınlarda sən... (Nizami, 158).
- Nəbi. Gedək, ağa Ələsgər. Hacı, Allah ata+n+**ı** behiştlik eləsin (Haqverdiyev, 46).
- Mən sənin ata+n+**ı**, Allah şahiddir ki, öldürmək istəmirdim (Haqverdiyev, 104).
- Gündüzlər qoca ata+n+**a** məşğul ol, gecələr Allaha raz-niyaz et, ta sənə səbr versin (Haqverdiyev, 110).
- Bu fikri başından çıxart, qızım, get ata+n+**a** himayə olginən və zalımı da Allah divanına tapşır (Haqverdiyev, 110).
- Eşit nəsihətimi, qızım, qayıt ata+n evinə (Haqverdiyev, 110).
- Qurban (gedə-gedə). Biazar olasan, Allah ata+n+**a** rəhmət eləsin (Haqverdiyev, 115).
- Sənin ata+n camaata haqq yolu göstərir (Haqverdiyev, 226).
- A kişi, sənin ata+n bir mömin, müqəddəs molla idi (Haqverdiyev, 226).
- Ata+n Nəsir kimi sadıq, fəqir və ədəbli kişinin oğlundan sadir olan bu bəd əməlin səbəbi nədir? (Haqverdiyev, 247).
- Bilirsən ki, xan eşitsə ata+n+**ı** qəbirdən çıxardar (Haqverdiyev, 284).
- Xan, sənin ata+n Surxay xan mənim atamı qayadan atdırdı (Haqverdiyev, 290).
- Baş hərəm. Ata+n, anan çoxdanmı ölüblər?
- Tubu. Ay qız, ata+n+**la** bir yerdə şəhərə gedənlər hamısı qayıtdılar, imdicə ata+n da gələcək (Haqverdiyev, 321).
- İndi ata+n gələndə deyərəm (Haqverdiyev, 322).
- Həsən. Sənin ata+n Məstalı kişi bir yaxşı adamdı (Haqverdiyev, 331).
- Tubu. Qızım, dəli olma, Həsən hər necə olsa, sənin ata+n+**dır** (Haqverdiyev, 333).

- (Qışqırır.) Ay Gülnisə! Ata+n toyuna gəlib, gəl oynamağına tamaşa elə!
(Haqverdiyev, 342).
- Cahan. Ata+n səni Qədimə vermək istəyir, nə deyirsən? (Haqverdiyev, 361).
- (Amil qapını açır, qız daxil olur.) Bala, ata+n səni mənə peşkəş göndəribdir
(Haqverdiyev, 379).
- Ata+n baqqallıqdan nə qazanacaq və nə külfət saxlayacaq? (Haqverdiyev,
380).
- Kamran. Ata+n səni Xudayar xanın oğluna versə, nə eylərsən, nə eyləyə
biləcəksən, nə danışa bilərsən? (Haqverdiyev, 385).
- Bəlkə ata+n deyən olmadı, biz deyən oldu (Haqverdiyev, 385).
- Ata+n səni Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 395).
- Atam mənə sənənin ata+n+a verəndə, mən də bir gün ağladım (Haqverdiyev,
395).
- Ata+n sənənin başını it qibləsinə kəsər (Haqverdiyev, 395).
- Sənənin ata+n İbrahim ömründə iki min tümən görməyib (Haqverdiyev, 399).
- Sənənin ata+n İbrahim bir ağıllı kişidir (Haqverdiyev, 403).
- Bibixatun. Ata+n da buyurdu, bir yaxşı qoyun aparıb, məscid həyətinə
kəsib, fəqərəyə paylasınlar (Haqverdiyev, 404).
- Bibixatun. Ata+n istərdimi ki, sən gedib qotur Kamrana arvad olaydın ?!
(Haqverdiyev, 405).
- Kərbəlayı Mədəd. Bir-iki ay bundan əqdəm ata+n vəfat elədi (Haqverdiyev,
425).
- (Kamran gözlərini silir.) Ata+n+dan sonra anan davam gətirə bilmədi
(Haqverdiyev, 425).
- Ata+n ay yarımdır gedibdir, heç bir xəbər yoxdur, oxuduğum elə o dur
(Haqverdiyev, 426).
- (Oğluna) Ay oğul, sağsağan qırıldıyır, çıx gör ata+n gələcəkdirmi?
(Haqverdiyev, 428).
- Odur mənənim atam da sənənin ata+n+la getmişdi, qayıdıb gəldi (Haqverdiyev,
429).
- Tarıqlu. Kimin nə hünəri var sənənin ata+n+ı öldürə? Onu kim deyirdi?
(Haqverdiyev, 441).

- Ata+n sağ-salamat gəlib çıxdı, hələ sənə sovqat da gətirdi (Haqverdiyev, 444).
- İndi ata+n, qardaşın gələrlər, çörək də gətirərlər (Haqverdiyev, 445).
- İmran. Ana can, atamın gözləri nədən tutuldu?
- Şərəf. Ay bala, mən sənin ata+n+ın evinə gələndə elə gözləri kor idi. Uşqlıqda çiçək çıxarıb, ondan kor olmuşdu (Haqverdiyev, 445).
- İndicə ata+n da, qardaşın da gələcəklər (Haqverdiyev, 446).
- Durum bir az su qızdırım, ata+n gələndə ayaqlarını yuyum (Haqverdiyev, 446).
- Bunu bil ki, sənin şikəst ata+n+a, qoca anana rəhmim gəlib, istəmişəm sizə bir qədər çörək verim (Haqverdiyev, 452).
- İndiyədək ata+n+ı kor eləyən Allaha şükür eləyib, xalqın müftə çörəyindən yeyibsən (Haqverdiyev, 453).
- Hacı Bayram. Sağ ol, Allah ata+n+a rəhmət eləsin (Haqverdiyev, 455).
- Rəhim. Biz gedəndə ata+n evdə idi. Necə oldu? (Haqverdiyev, 456).
- Rəhim. Qorxma, heç zad olmaz. Ata+n tək getdi? (Haqverdiyev, 456).
- Mən də siz gəlincə burada ata+n+la söhbət edim (Haqverdiyev, 488).
- Kəblə Rəcəbəli. Ata+n vəfat eləyib, ya sağdır? (Haqverdiyev, 489).
- Səbnaz xanım. Çox artıq danışma, sənin də ata+n+ı tanıyırlar, mənim də (Necef bey, 44).
- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənin ata+n mənim atam ilə düşməndilər, sənin ata+n mənim əmilərimi nahaqdan diyarbə-diyar saldı... Mənim atam sənin qardaşını öldürdü, sənin ata+n mənim atamı, belədir? Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənim atam (Necef bey, 115).
- Hürü. Nə olacaq, dəli qudurmuş ata+n təzədən genə çarxı xoruz kimi girib meydana, qoymaz görək dərdimiz nədir? (Necef bey, 118).
- Hacı Cəfər. Bu ev sənin ata+n+dan qalıb, onu mən də bilirəm. Ancaq oğlun Səfərquluya vəkalətnamə vermişən, o da evi satıb mənə nəqd pula (Necef bey, 198).
- Mirzədadaş. Mən sənin ata+n ilə, Allah ona rəhmət eləsin, bir yerdə ömür keçirmişik, ondan yaxın mənim dostum olmayıb (Necef bey, 321).

3.3.2.4. Ata-Ana

- Hacı Qəmbər. Yetər, gərək sənin ata+n-ana+n yadına düşməyə, sən çox balaca idin (Necef bey, 97).

3.3.2.5. Ata-Baba

- Bir elə qələt elə ki, atan-baba+n duzun dadmış olalar (Necef bey, 62).

3.3.2.6. Baba

- Ağa Kərim xan. Səni bir kişiyə vermək istəyirəm ki, heç baba+n da görməyib. Dövlət ne qədər kefindir...(Necef bey, 301).

3.3.2.7. Bacı

- Baş hərəm. Bacı+n+dan, qardaşından nəyin var? (Haqverdiyev, 292).
- Səadət xanım (gəlir, əlində qayçı). Sən belə dur, Əhməd! Bacı+n gözlərinə qurban, qardaş!..(Necef bey, 135).
- Gülbahar. Darıxan nəfəsinə günüqara, bədbəxt bacı+n qurban, Fəxrəddin! Uy, yazıq qardaşım...(Necef bey, 140).
- Mirzədadaş. Anan və bacı+lar+n səlāmətdirlərmi ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.3.2.8. Bacıqızı

- Yetər. Bu ki, belə xoşbəxtlikdir və hucu sənə xoş gəlir, öz bacı+n qız+n+ı versənə (Necef bey, 102).

3.3.2.9. Bacıoğlu

- Hüseyin. Dayı, təvəqqə edirəm mənə öz halıma qoyasan. Elə bil heç Hüseyin adlı bacıoğ(u)+n yoxdur (Haqverdiyev, 280).
- Balaqardaş. Mən sənənin bacı+n oğ(u)+n deyiləm? (Necef bey, 276).
- Güldəstə. Nə olacaq?! Bacı+n oğ(u)+n gəlib buraya, buyurur səni şişə çəkəcəyəm, Kərbəlayı Rəcəbin dərisini diri-diri soyur (Necef bey, 284).

3.3.2.10. Dayı

- (Pəncərədən baxır.) Qurban dayı+n odur gedir, bircə çıx onu çağır gəlsin (Haqverdiyev, 427).
- Xanmirzə bəy, dayı+n getdi (Necef bey, 182).

3.3.2.11. Dayıoğlu

- Qurbanəli. Hesabı bir yol verərlər. Beş dəfə mən hesab verə bilmərəm. Hər nə sizə lazımdır, dayı+n oğ(u)l+u+n+dan soruşa bilərsən, vəssalam! (Necef bey, 323).

3.3.2.12. Dədə

- Qədim (ağlayaraq). Odur, nənəm deyir ki, dədə+n ölüb. Sən yetim qalacaqsan (Haqverdiyev, 429).
- Nənəm dedi, yəqin dədə+n gəlir (Haqverdiyev, 429).
- Axır sənın dədə+n də həmişə bilirəm kənddə səkkiz abbasılıq çay içir, sən niyə içməyəsən, Əsgər bəy! (Necef bey, 17).

3.3.2.13. Əmi

- Məxri xala. Qurbanım olum, vallah, səni heç kəs dünyada əmi+n+cə istəmir. Sən niyə onun sözünə bərəks gedirsən?! (Haqverdiyev, 94).
- Sən nahaq yerə əmi+n+dən inciyirsən (Haqverdiyev, 98).
- Əmi+n də deyəndə ki, Fərhad istəyir yenə təzədən oxumağa getsin, əvvəl “qoymamam” deyən mən oldum. Əmi+n+də heç taqsır yoxdur (Haqverdiyev, 98).
- Əmi+n qızının vədəsini Xudayar xanın oğluna veribdir (Haqverdiyev, 399).
- İclasda sənın əmi+n Hacı Kamyab da var imiş (Haqverdiyev, 422).
- Mən sənın ağsaqqal əmi+n+ə+m, görək mən gələndə ayağa niyə durmadın? Buyur görək (Necef bey, 20).
- Hacı Fərəc. Əmi+n+i çox istəyirsənmi? Əmi+n sənə qurban (Necef bey, 275).

3.3.2.14. Əmioğlu

- Kamran sənın əmi+n oğ(u)l+u isə də, böyük, on yeddi-on səkkiz yaşında oğlandı (Haqverdiyev, 385).

3.3.2.15. Ər

- Ələsgər. Bax, Sənəm bacı, bu sənın ər+i+n, sən də onun arvadı (Haqverdiyev, 46).

- Fərhad. Get, ər+i+n səndən cavab gözləyir. (Sağ qapıdan ötürüb qayıdır.) (Haqverdiyev, 101).
- On bir aydır sənin ər+i+n ölüb (Haqverdiyev, 119).
- Ər+i+n çirkin imiş, dünyanın ləzzətini görməyibsən (Haqverdiyev, 119).
- Görünür sən ər+i+n+dən əl çəkərsən, öz höcətliyindən əl çəkməzsən (Haqverdiyev, 208).
- İskəndər sənin ər+i+n deyildi, nişanlı deyildi (Haqverdiyev, 322).
- İskəndərzadə. İndi, bacı, istəyirsənmi ər+i+n+ə tənbeh olsun? (Haqverdiyev, 346).
- İskəndərzadə. Çox yaxşı, sən get. Sabah ər+i+n buraya gələr, onda sən də gələrsən (Haqverdiyev, 346).
- Ər+i+n manə olsa, mənə xəbər ver (Haqverdiyev, 364).
- İndi ər+i+n Tanrıqulu gələndə, gəlib sənin kefini soruşaram (Haqverdiyev, 428).
- Molla Zaman. İndi deyirsən, Qurana bir istixarə eləyim, ər+i+n gələcək ya yox? (Haqverdiyev, 433).
- Ər+i+n+ə heç zad olmaz, sağsalamat gəlib çıxacaq (Haqverdiyev, 436).
- Sən özün belə naməbut hərəkəti öz ər+i+n+dən görsəydin, nə edərdin? (Necəf bey, 186).

3.3.2.16. Gəlin

- Bu axşam gəlin+i+n+i gətirərsən bizim evə (Haqverdiyev, 266).
- Əgər dörd aydan sonra gəlin+i+n hamilə olduğu məlum olsa, onda mənim xələtimi gətirərsən, yoxsa olmasa, yenə bir dinar istəmirəm (Haqverdiyev, 266).
- Sənin gəlin+i+n mənim zövcəmlə bir otaqda yatacaq (Haqverdiyev, 266).
- Çıx get, mən gəlin+i+n+ə müalicə etmirəm (Haqverdiyev, 266).
- Əkbər. Heç, ana, gəlin+i+n mənə ağköynək olmağı məsləhət görmür (Haqverdiyev, 272).

3.3.2.17. Xala

- Nurcahan. Belə xala+n sənin başına dönsün. Belə xala+n sən qadan alsın (Necəf bey, 34).

- Dilbər xanım. Cavahirin başını kəsməyə sənin ixtiyarın var, xala+n sənə qurban!.. Sən bacımın balası, yadigarısan (Necef bey, 96).
- Dilbər xanım. Get, xala+n sənə qurban. Helə bu günlərdə, sənə xəbər göndərərəm (Necef bey, 96).

3.3.2.18. Qardaş

- İnşallah, dava vaxtı qardaş+i+n Əliqulu xanı və onun qoşununu görərsən (Haqverdiyev, 156).
- Mustafa xan (irəli yeriyr). Çox da sən qardaş+i+n Cəfərquluya xatircəm olma. Sənin Cəfərqulu tək qardaş+i+n varsa, Mürtəzaqulu xanın da mənim tək və Rzaqulu xan tək qardaşları var (Haqverdiyev, 159).
- Amma, xudanəkərdə, sənə bir hadisə üz verəydi, yenə görərdin hamıdan qabaq düşmən müqabilində mən qardaş+i+n dava eləyirəm (Haqverdiyev, 172).
- Baş hərəm. Bacından, qardaş+i+n+dan nəyin var? (Haqverdiyev, 292).
- Xəlil. Novruzqulu dua göndərüb deyirdi, qardaş+i+n+dan hər barədə arxayın olsun (Haqverdiyev, 300).
- İndi atan, qardaş+i+n gələrlər, çörək də gətirərlər (Haqverdiyev, 445).
- İndicə atan da, qardaş+i+n da gələcəklər (Haqverdiyev, 446).
- Fatma xanım. Sənin ha qardaş+i+n alıb gətirməyib, mənim oğlum gətirib, sənin nə borcun? (Necef bey, 43).
- Səlbnaz xanım. Ana, sənin qardaş+lar+i+n qırılsın, ana, mənə yanar oda saldığın yerdə (Necef bey, 46).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğluma gətirdim, qardaş+lar+i+n bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənin atan mənim atam ilə düşməndilər, sənin atan mənim əmilərimi nahaqdan diyarbə-diyar saldı... Mənim atam sənin qardaş+i+n+i öldürdü, sənin atan mənim atamı, belədir? Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənim atam (Necef bey, 115).
- Şahmar bəy. Şahmar adlı qardaş+i+n olmayadı, Fəxrəddin və belə müsibəti görməyəydi (Necef bey, 140).
- Şahmar bəy. Şahmar adlı qardaş+i+n ölsün, Fəxrəddin. Yaman yerdə evimizi tar-mar elədin! (Necef bey, 141).

3.3.2.19. Qardaşoğlu

- Mehri xanım. Dahı niyə darılırsan? Bircə qardaş+ı+n oğ(u)l+u var (Haqverdiyev, 92).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qızını götürüb verəcəksən qardaş+ı+n oğ(u)l+u qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Bircə qızın var idi, bircə də qardaş+ı+n oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 420).
- Oğlum deyib çəkəydin sinənə, var-yoxun da yenə öz qardaş+ı+n oğ(u)l+u+n+a qalaydı (Haqverdiyev, 420).

3.3.2.20. Qız

- Qız+ı+n+ı oğluma istəyirəm mən (Nizami, 55).
Bu gün bir sərkərdə olsam belə mən
- Xoşluqla istərdim qız+ı+n+ı səndən (Nizami, 95).
- Ağa İmamverdi, hirsini bas, mən ona qulaqburması verərəm və sənın qız+ı+n da qayıdar gələr evinə (Haqverdiyev, 63).
- Nəcəf bəy. Xub, get evinə, qilü-qal lazım deyil, qız+ı+n gələr (Haqverdiyev, 63).
- Yoxsa güman edirsən ki, qız+ı+n mənim evimdədir, sənə mən heç bir şey edə bilmərəm? (Haqverdiyev, 251).
- Mustafa bəy. Sənın qız+ı+n mənim evimdə arvaddır, sən gərək fəxr eləyəsən (Haqverdiyev, 251).
- Pərviz xan. Nə dedin, mənim qızım?
- İkinci hərəm. Bəli, sənın qız+ı+n (Haqverdiyev, 297).
- İkinci hərəm. Yalan olsa, hər bir cəzaya layiqəm. Sənın qız+ı+n Rəhim xanın göndərdiyi pəhləvanla aşnadır (Haqverdiyev, 297).
- Sənın qız+ı+n məni sevib, mən də onu sevmişəm (Haqverdiyev, 298).
- Namaz. Hamı bilir ki, o sənın qız+ı+n+a nə qədər elçi göndərüb (Haqverdiyev, 325).
- Namaz. Daha niyə anlamırsan? Cahangir ağa məni sənın qız+ı+n+a elçi göndərüb (Haqverdiyev, 326).
- Həsən. Elə ki mənim qızım Cahangir ağadan boşandı, yerine sənın qız+ı+n gəldi, o vaxt baş üstə, salam verərəm (Haqverdiyev, 337).
- Ancaq, izin verin, bir qız+ı+n anası ilə də danışım (Haqverdiyev, 359).

- Bibixatun. Gəl ay başı daşlının oğlu, başına çarə qıl, gör qız+ı+n necə oldu? (Haqverdiyev, 407).
- Bu biabırçılıqdan sonra Xudayar xanın oğlu sənin qız+ı+n+a yiyəmi duracaq?! (Haqverdiyev, 412).
- Bircə qız+ı+n var idi, bircə də qardaşın oğlu (Haqverdiyev, 420).
- Fatma xanım. Sənin qız+ı+n bu evə gələn günə daş düşəydi! (Necef bey, 55).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qız+ı+n güclən oğluma gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Məhərrəm. Mən sənin yerinə olsam, Cahangir, əhvalatı düz Rüstəm bəyin özünə deyərəm və qandıraram ki, qız+ı+n Rəşid bəyi doğrayan Heydər bəyin oğluna qoşulub qaçmaq istəyir, onda bəlkə...(Necef bey, 127).

3.3.2.21. Nəvə

- Tavad Amilaxvari. Padşah sağ olsun, bir qoşunun qabağına bax, gör sənin nəvə+n Yuhan nə rəşadət göstərir (Haqverdiyev, 181).
- Ancaq bir vaxt olar, sənin oğlun və nəvə+n anlar. Sən mənə söyürsən, amma sənin oğlun və nəvə+n mənə rəhmət oxuyacaqlar yəqin bil (Haqverdiyev, 227).

3.3.2.22. Oğul

- Nə yaman ərköyün böyümüş oğ(u)l+u+n,
Özbaşına gəzir, muğayat olun (Nizami, 55).
- Deyirsən yaxındır sənin köç yolun,
Köçünü bağlamış bu bədbəxt oğ(u)l+u+n (Nizami, 124).
- Hacı Mehdi. O da baş üstə, dəxi nə qulluğun var? Elə yaxşı oldu. Bu nadürüstü qovaram, sənin oğ(u)l+u+n+u saxlaram. Sənin oğ(u)l+u+n yaxşı oğlandır (Haqverdiyev, 31).
- Aslan bəy. Nəcəf, axır sənin bu oğ(u)l+u+n+dan heç mənim gözüm su içmir (Haqverdiyev, 53).
- Sənin oğ(u)l+u+n neçə yoldaşı ilə gəlib mənim qızımı sürütləyə-sürütləyə aparıb dağ-daş arasında gizlədib (Haqverdiyev, 63).
- Mirzə Qoşunəli. Hə, belə ha!.. Allah oğ(u)l+u+n+u saxlasın, əvvəldən də də! (Haqverdiyev, 81).

- Allah sənin oğ(u)l+u+n+u saxlasın, sən həmişə onun xoşbəxt olmağına çalışıbsan (Haqverdiyev, 92).
- Gələn il, Allah qoysa gəlib görərəm, özün kimi də bir göyçək oğ(u)l+u+n olub (Haqverdiyev, 101).
- De görüm, oğ(u)l+u+n Nadir Mirzə haradadır? (Haqverdiyev, 189).
- Ancaq bir vaxt olar, sənin oğ(u)l+u+n və nəvən anlar. Sən mənə söyürsən, amma sənin oğ(u)l+u+n və qəvən mənə rəhmət oxuyacaqlar yəqin bil (Haqverdiyev, 227).
- Sənin oğ(u)l+u+n ona suyu bir gecəlik satıb, pulunu alıb şəhərə kefə gedib (Haqverdiyev, 252).
- Sənin oğ(u)l+u+n bu saat cənnəti-ələda məqam tutub (Haqverdiyev, 274).
- Oğ(u)l+u+n bu saat behiştə əyləşib, sənin və atasının günahını bağışlamağı istirham edir (Haqverdiyev, 275).
- Pərviz xan (Allahquluya). Mənim nəinki sənin oğ(u)l+u+n+a, hətta tamam külfətinə, sənin malına, canına belə ixtiyarım çatar (Haqverdiyev, 289).
- Əlində üç yaşında oğ(u)l+u+n var, öləncən burada qalacaqsan (Haqverdiyev, 332).
- Bax, arvad, oğ(u)l+u+n səndən çox bilir, deyir gözəl bilirsən (Haqverdiyev, 356).
- İkinci qadın (birincisinə). A Fatmanisə, sən də buradasan? Oğ(u)l+u+n azarlı idi, sağaldımı? (Haqverdiyev, 374).
- Hacı Bayram. Ay İsrafil, sənin bu oğ(u)l+u+n Salman qoçaq oğlana oxşayır (Haqverdiyev, 448).
- Deyir, oğ(u)l+u+n Salmanı mənə nökrə ver (Haqverdiyev, 449).
- Səlbnaz xanım. Beş gün deyil ki, onları oğ(u)l+u+n alıb gətirib (Necef bey, 43).
- Ələkbər. Heyif o oğlana ki, sənin oğ(u)l+u+n-du (Necef bey, 45).
- Səlbnaz xanım. O sənin oğ(u)l+u+n, o da sən. Allah vara əl-ayağını dürt gözünə (Necef bey, 46).
- Çiçək xanım. O sənin xam xəyalındı. Hələ görüm oğ(u)l+u+n nə deyir...(Necef bey, 47).

- Çiçək xanım. Bu sənin oğ(u)l+u+n, o da sən! Allah vara əl-ayağını dürt gözüünə (Necef bey, 51).
- Fatma xanım. Biiman sənsən, atandı, anandı, cəddi babandı! Cürətinə bax, cürətinə! (Səlmana.) Sənin kimi oğ(u)l+u+n patların töküm, üstə şaxseyin təpim, şamını, şaxını qara boyuyum (Necef bey, 51).
- Gözüyün ağı-qarası bir oğ(u)l+u+n var, istəyirsən onun da başını şişirdib çöllərə salasan? (Necef bey, 73).
- Göhər xanım. Mən bu iki ilin ərzində oğ(u)l+u+n+dan bir xoş sifət görməmişəm (Necef bey, 183).
- Hacı Cəfər. Bu ev sənin atandan qalıb, onu mən də bilirəm. Ancaq oğ(u)l+u+n Səfdərquluya vəkalətnamə vermişən, o da evi satıb mənə nəqd pula (Necef bey, 198).
- İvan bəy. Dörd gün bundan əqdəm gecə yarısı oğ(u)l+u+n qoşulub qaçaqlara, tökülüblər Hacı Məhəmmədin evinin üstünə, özünü öldürüb, var-yoxunu aparıblar...(Necef bey, 207).
- İvan bəy. Oğ(u)l+u+n gələnədək damda yatacaqsan. Artıq füzulluq lazım deyil...(Necef bey, 208).
- İvan bəy (kağızlara baxır). Artıq danışmaq yoxdur, yatacaqsan oğ(u)l+u+n gələnədək...(Necef bey, 208).
- İsmayıl bəy. Oğ(u)l+u+n quldurluqda taxsırlanır, mən belə işə necə ağız açə bilərəm?..(Necef bey, 209).
- Hacı Qurban. Ağa, səni and verirəm oğ(u)l+u+n Saşa bəyin canına, o İsa peyğəmbərə, dördcə gün mənə möhlət ver, köçü yerinə yetirib, qaydım gəlim...(Necef bey, 209).
- İvan bəy. Tel vur oğ(u)l+u+n gəlsin, əldən qoyum... İskəndər, apar damla...(Necef bey, 209).
- Leyla xanım. Pul əhvalatı yoxdur, ata... Oğ(u)l+u+n İskəndər evlənmək istəyir... Nə buyurursunuz? (Necef bey, 300).

3.3.2.23. Övlad

- Əlbət bir vaxt səndən və sənin övlad+ı+n+dan hayıf alan tapılar (Haqverdiyev, 290).

3.3.2.24. Övrət

- Vilayətin padşahı şikara gedərkən sənin övrət+i+n+i görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrətinin talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).
- Amma gör, qibleyi-alən necə rəhmdildir ki, istəmir sənin övrət+i+n+i zorla alsın (Haqverdiyev, 240).
- Sən gəl bu yüngül məsələyə razı olginən, həm padşahın xahişi bir növ əmələ gəlsin, həm sənin övrət+i+n qalsın özündə, əlavə və zindandan qurtar və bir qədər də pul sahibi ol (Haqverdiyev, 241).
- Güldəstə. Sən bir yad oğlanı öz övrət+i+n ilə bərabər vəsiyyətnaməyə salmaqda, Ağa Heydər, qəsdin aşkar görünür (Necəf bey, 282).

3.3.2.25. Valideyn

- Molla Səfi. Mən ölüm, Cəbi, sən gəl mənə bu zülmü eləmə, atamın ərvahına, iki Quran xətm eləyəm sənin valideyn+i+n+ə (Necəf bey, 110).

3.3.3. III. Təkil Yiyəlik Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara sahiplik anlamı kazandırır və üçüncü təkil yiyəlik əki -Ø, - U, ve -s^o şəklində görülməkdədir.

3.3.3.1. Ana

- O qızın qəlbində qalmadı bu sirr,
Gedib ana+sı+n+a söylədi bir-bir (Nizami, 79).
- Məqsədi buydu ki, ana+sı yenə
Bir çarə axtarsın onun dərdirə (Nizami, 79).
- Ələ gətirməkçin hamam gəlini,
Ata, ana+sı+nın öpdü əlini (Nizami, 80).
- Mən bir divanəyəm, o ev sonası,
Onu divanəyə verməz ana+sı (Nizami, 83).
- Atası, ana+sı ağlayıb qəlbən,
Artıq əl üzgülər o divanədən (Nizami, 106).
- Sorub əhval tutdu öz ana+sı+n+dan:
“Necədir qanadı qırılmış o quş?..” (Nizami, 158).

- Məcnun ana+sı+nın nalələrindən
Yandı alov kimi qızıqdı birdən (Nizami, 159).
- Deyib, kölgə kimi sərildi nalan,
Öpdü ana+sı+nın ayaqlarından (Nizami, 160).
- Məcnun vidalaşib qaldı çöllərdə,
Ana+sı qayıtdı, dözmədi dərdə (Nizami, 160).
- Xəbəri yoxdu ki, ana+sı yazıq,
Dünyadan yığışib köçmüşdür artıq (Nizami, 161).
- Adamı görmüşük atası, ana+sı evləndirər, əmisi evləndirər (Haqverdiyev, 94).
- Adam da öz ana+sı+n+dan dərini gizlədəmi? (Haqverdiyev, 97).
- Fərhad. Yox, tanımıram. Mən bilmək istəyirəm ki, sən kimsən və kimin
ana+sı+san?
- Mehri xanım. Kimin ana+sı olacağam, sənin (Haqverdiyev, 98).
- Mehri xanım. Ay oğul, nə qayırırsan? Adam da ana+sı+n+a belə sözlər
deyərmimi? (Haqverdiyev, 101).
- Qızın və ana+sı+nın adı?
- Qoca kişi. Qızın adı Pəricahan, ana+sı+nın da adı Gülsümdür (Haqverdiyev,
267-268).
- Elə şəxsin öz adı ilə ana+sı+nın adının yerləri qoyulur (Haqverdiyev, 268).
- Qızın adı və ana+sı+nın adı.
- Cavan oğlan. Qızın adı Mələknisa, ana+sı+nın adı da Sərəncamdır
(Haqverdiyev, 268).
- Gəlinin adını və ana+sı+nın adını bu saat bu nalın üstünə yazaram
(Haqverdiyev, 268).
- Meymunumu, ayıb olmasın, uşaqların ana+sı+n+a tapşırıb, düşəcəyəm yola,
gedib Şirvan tərəfdə şəbih çıxarıb dolanacağam (Haqverdiyev, 270).
- Əkbər, əlində qılınc, qoltuğunda ağ, gəlib, arvadların içində ana+sı+n+ı tapıb
çağırır (Haqverdiyev, 271).
- Əkbərin ana+sı (gəlininə). A balam, gəl, özün Əkbərin boynuna ağ tik. (Gəlin
əlləri titrəyə-titrəyə Əkbərin boynuna ağ tikir.) (Haqverdiyev, 271).
- Əkbərin ana+sı. Əkbər, nə söhbət edirsən?

- Əkbər. Heç, ana, gəlinin mənə ağköynək olmağı məsləhət görmür (Haqverdiyev, 272).
- İndi mən qoca atasını, qoca ana+sı+n+ı, cavan, on beş günlük övrətini kim saxlayacaq? (Haqverdiyev, 275).
- Əkbərin ana+sı. Hanı mənim oğlumun qanlısı? (Haqverdiyev, 275).
- Hüseyn (ana+sı+nın qolundan tutub əyləşdirir.) Ha belə, əyləş, başını aşağı sal, danışma (Haqverdiyev, 277).
- Ana+sı. Ay oğul, amandır, sənə nə yamanlıq etmişəm məni öldürürsən? (Hüseyn gülür.) Amandır, oğul, yazığam, məni öldürmə (Haqverdiyev, 278).
- Adam da öz ana+sı+n+ı öldürərmə? Sən mənim yaxşı anamsan, göyçək anamsan (Haqverdiyev, 278).
- Ana+sı. Ay oğul, vallah, sən ağlın çaşıb (Haqverdiyev, 278).
- Ana+sı. Ay oğul, sən bu dəli yoldaşına nəsihət elə (Haqverdiyev, 278).
- Ana+sı. Elə mən də onu deyirəm. Ay oğul, bunu mən oğul bəsləmədim, canıma bir bəla bəslədim (Haqverdiyev, 278).
- Ana+sı. Zəhmət çəkdiyindən əlinə də bir şey gəlməyir (Haqverdiyev, 278).
- Deyirəm, qızın ana+sı+n+a da bir gənəşim (Haqverdiyev, 327).
- Ancaq, izin verin, bir qızın ana+sı ilə də danışım (Haqverdiyev, 359).
- Ana+sı çikan ağacı balası budaq budaq gezer (Haqverdiyev, 361).
- (Gövhərtac söz deməyərək ana+sı+nın döşünə qısılib ağlayır.) Ağla, qızım, elə belə olar (Haqverdiyev, 395).
- Cahanbanu. Nə söhbət olacaq, oğlum ana+sı+n+a dərini deyir (Haqverdiyev, 398).
- Qadınlar, qızlar bir-bir daxil olub Gövhərtac ilə, ana+sı ilə öpüşürlər (Haqverdiyev, 406).
- Bu saat gedim bu xeyir xəbəri qızın ana+sı+n+a da yetirim (Haqverdiyev, 411).
- Qapıda ana+sı rast gəlir. Çiçək xanım daxil olur (Necəf bey, 46).
- Fatma xanım. Belə ana+sı gəldi, tutdu qolundan, götürdü getdi... (Necəf bey, 49).
- Axı genə mən bilmədim nədən ötrü ana+sı Səbnazı apardı? (Necəf bey, 49).

- Fatma xanım. Nə eləyim, ana+sı gəlmişdi bura, yolu qara gəlmiş (Necef bey, 49).
- Ha bunun ana+sı ölsün, bir belə zalım oğlan heç olmaz idi (Necef bey, 93).
- Gülbaharın ana+sı ölsün, onu qoyarlarmı buraya gəlsin? (Necef bey, 120).
- Hacı Osman. Yer üzündə bərabərin yoxdur, ay arvad! Heç bilmirsən sən necə arvadsan, Mikayılın ana+sı, “qədri-zər zərgar şünasəd”. (Qızılın qədrini zərgər bilər.) Malım, dövlətim...(Necef bey, 236).
- Güldəstə. Bağışlayınız məni, hacı! Bisəbəb, bigünah beş uşağın ana+sı+n+ı at bayıra, axır nainsaf işdir...(Necef bey, 274).
- Hacı Fərəc. Hə də! Dövlət dağılmasın, qalsın Yusifə və onun ana+sı+n+a...(Necef bey, 279).
- Hacı Fərəc. Apardılar... Mahmud bəy! Qurban olum sənə. Allah sənin balalarını saxlasın. Zəhmət olmazsa bir yerdə gedək, o bədbəxt oğlunu azarxanadan alıb, aparıb verək ana+sı+n+a, yazıqdır (Necef bey, 287).
- Bədircahan. Cehizi yoxdur, ancaq mülkləri var, ana+sı ölən kimi qalacaq qızına (Necef bey, 306).
- Bədircahanı tanımaqdan ötrü lazım deyil onun ata və ana+sı+n+ı tanımaq, çünki Bədircahan onlardan yüz kərə məşhur arvaddır (Necef bey, 332).
- Hələ desən bəzən ana+sı+n+a buyurur :
- Ana, pastav sanavar! (Necef bey, 332).

3.3.3.2. Arvad

- Mirzə Heydər. (Gülpəriyə). Gülpəri, bilirsən, hacı istəyir qəssab Nəbinin qızı Güllünü alsın. Ondan ötrü səni çağırırmışıq ki, gedəsən qəssab Nəbinin arvad+ı+nın yanına elçiliyə (Haqverdiyev, 30).
- Bax, bir yaxşı tumanlıq Məşədi İmandan alıb arvad+ı+n+a bağışlayaram və özünü də hər tövr sənin razılığındır, elə razı edərəm (Haqverdiyev, 36).
- Bir dua yazaram, hacı əvvəlki arvad+ı+n+dan bilmərrə soyuyar və cəmi məhəbbətini salar sənə (Haqverdiyev, 37).
- Onda görərsən ki, yavaş-yavaş hacı əvvəlki arvad+ı+n+dan bilmərrə soyudu. Hələ mənim çox gümanım var, əvvəlki arvad+ı boşasın (Haqverdiyev, 37).

- Əgər bir belə iş elədin ki, hacı ikinci arvad+**ı+n+ı** çıxartsın, onda billəm cəmi dediyin sözlər doğrudur və əgər eləməsən, billəm dediyin sözlər hamısı yalandır, ancaq canının qurtarmaq istəyirsən (Haqverdiyev, 38).
- Ələsgər. Bax, Sənəm bacı, bu sənin ərin, sən də onun arvad+**ı** (Haqverdiyev, 46).
- Hafizə xanım. Bəs onun onda arvad+**ı** necə olsun? (Haqverdiyev, 120).
- Qurbanın arvad+**ı** Səlimə oturub, qabağındakı beşiyi yürüyür (Haqverdiyev, 121).
- Hafizə xanım. De görüm, bəy irəliki arvad+**ı+n+a** puldan-zaddan göndərir, yoxsa yox? (Haqverdiyev, 130).
- Bu da üç manatın söhbəti deyil ki, arvad+**ı+n+a** göndərib mənə deyəsən itirmişəm (Haqverdiyev, 130).
- (Arvad+**ı+n+n** qolundan çəkir.) Süfrəyə tərəf gəl görək, ye bu gözəl xörəklərdən (Haqverdiyev, 206).
- İkinci hərəm (daxil olur). Gördünmü arvad+**ı+n+n** vəfasını? (Haqverdiyev, 296).
- Keçən il xan dara çəkdiyi Səfdər kişinin arvad+**ı+n+ı** gətirib sənin evində qoyublar (Haqverdiyev, 300-301).
- Həsən kişinin arvad+**ı** Tubu əyləşib cəhrə əyirir, qızı Gülnisə tikiş işinə məşğuldur (Haqverdiyev, 321).
- Kəndlilər gədirilər. Orta qapıdan Həsən çıxır. Dalınca arvad+**ı** Tubu (Haqverdiyev, 331).
- Düzü, gərək Həsən də, arvad+**ı** da və qızı da buradan çıxsınlar (Haqverdiyev, 335).
- Xalq mənim bircə sözümə məəttəldir ki, Həsənin də, arvad+**ı+n+n** da cürümünü çəksinlər (Haqverdiyev, 336).
- Bibixatun. Nə olacaqdır?! Sənin kimi kişinin mənim kimi də arvad+**ı** olacaq! (Haqverdiyev, 393).
- Belə deyincə deyən baqqal İbrahimin qardaşı arvad+**ı+dır**! (Haqverdiyev, 393).
- Hacı Kamyab (mücrünü verir arvad+**ı+n+a**). Al bax (Haqverdiyev, 394).

- Hacı Rzanın arvad+ı kimi itlər cürət edib mənə deyə bilməyəcəklər ki, başını kənarında yu (Haqverdiyev, 395).
- Gərək Hacı Rzanın arvad+ı kimi it məni hamamda təpik ilə vura, Hacı Xudadadın arvad+ı məni görəndə ağzını yanaca verə (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab (arvad+ı+n+a). Sən get qızın yanına (Haqverdiyev, 397).
- Qoy Hacı Rzanın arvad+ı hamamda məni təpikləsin, ancaq onun keyfi kök olsun (Haqverdiyev, 397).
- (Arvad+ı+n+a) Bunu da deyirlər ki, həmin gündən qız xəstələnib yatır (Haqverdiyev, 399).
- Qoy Hacı Rza arvad+ı+nın canı çıxsın (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Rzanın arvad+ı ilə Hacı Xudadadın arvad+ı gəlir (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvad+ı. Nə sözdür, Hacı Kamyabın özü də bir xandır (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvad+ı. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğlunun toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvad+ı (Hacı Xudadadın arvad+ı+n+a). Eşitdin?
- Hacı Xudadadın arvad+ı. Eşitdim (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Rzanın arvad+ı. Yəni mən xan qayınanasıyam, belə adamların məclisində oynamaq mənə yaramaz (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvad+ı. Sən də danışdığını bilmirsən, Xudayar xanın oğlunu buraxıb itin birinə gedəcək?! (Haqverdiyev, 407).
- Seyid Cabbar. Necə şəriəti pozub peyğəmbər özü oğlum dediyi Zeydin arvad+ı+n+ı görüb, ona eşq yetirib, boşadıb aldı?! (Haqverdiyev, 417).
- Kamran. Müctəhid Hacı Mirzə Əhməd ağanın yeddi nəfər arvad+ı var. Bu arvadları nə ilə saxlayır? (Haqverdiyev, 418).
- İbrahimin evi. İbrahim və arvad+ı Cahanbanu (Haqverdiyev, 419).
- Kəndli Tanrıqulunun evi. Arvad+ı Fatmanisə cəhrə əyirir. Oğlu Qədim bir kənarında oturub, doğrama yeyir (Haqverdiyev, 426).
- Qurban. Burada saqqal darağı-filan yoxdur. Odur, mənim qızım, Səfərin arvad+ı, Cəfər kişinin gəlini, Pərinisə qarının nəvəsi, hamısı axşamlar gedib dərs oxuyurlar (Haqverdiyev, 428).
- Molla Zamanın evində. Molla və arvad+ı (Haqverdiyev, 431).

- Arvad+ı. Günortaya nə var ki, nə bişirim? (Haqverdiyev, 431).
- Tarıqlu. Di belə söylə də! (Arvad+ı+n+a) Ay axmaq, dur bəri gəl. Mən də qorxdum, dedim arvadın başına hava gəlibdir, nədir? (Haqverdiyev, 443).
- Rəhim. Pərinisə Mahmudun arvad+ı+nın adıdır. Mahmud cəlladın biridir, arvad+ı ondan bədtər (Haqverdiyev, 453).
- Gəl gedək görək Mahmudun arvad+ı nə zəhrimar verəcək (Haqverdiyev, 454).
- Xırda xanım Əbdürrəhman bəy arvad+ı (Necef bey, 24).
- A qarı, de görüm, sən deyildinmi təziyə yerində Hacı Tanrıverdinin arvad+ı+nın əmək qızlarının səkkizini kəsib yasavul qabağında polisxanaya gedən? (Necef bey, 36).
- Əbdürrəhman bəy. Nə olacaq? Sənin İskəndər bəyinin arvad+ı bu saat faytondan düşdü, yanında balaca oğlu (Necef bey, 41).
- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvad+ı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).
- Güldəstə. Hacı lənətullah, arvad+ı Xırda xanımı boşayıb...(Necef bey, 274).
- Balaqardaş (daxil olub). Ay dayı! Sən arvad+ı+n+ı nöşün boşamısan, hə? (Necef bey, 276).
- Balaqardaşın bir gözəl arvad+ı, üç uşağı, Rzaqulunun iki arvad+ı, bir-birindən gözəl beş uşağı (Necef bey, 279).
- Bizim müsəlmanın handa bir yaxşısından İvan İvaniç mənə xoşdur. Arvad+ı nə, özü nə! Kişilərdə ədəb var, hörmət var. O günləri balaca qızı gəlib əlimdən öpüb “diyada, diyada”- deyə-deyə...”(Necef bey, 337).

3.3.3.3. Ata

- Onun ata+sı+n+ı görə bilməsən,
Barı qardaşına hörmət saxla sən (Nizami, 30).
- Məcnunun ata+sı bu xoş diləklə
Aclar doydurardı min bir köməklə (Nizami, 44).
- Ata+sı gördükdə, gülüb sevindi,
Məktəbə yolladı oğlunu indi (Nizami, 46).
- Şikayət eylərdi qohumlar ondan,

- Ata+sı qalmışdı bu dərddə heyran (Nizami, 54).
- Zavallı ata+sı gətirməyib tab,
Oğlunun dərdiylə çəkirdi əzab (Nizami, 54).
 - Qızın ata+sı+n+a üz döndərərək,
Qoy birləşsin, - dedi, - bu iki ürək (Nizami, 55).
 - Çatınca Kəbəyə o dərd ata+sı
Taxdı qulağına qulluq sırğası (Nizami, 62).
 - Dedi ata+sı+n+a Məcnunun dərhal :
“Gözlənən bəlanın qarşısını al...” (Nizami, 64).
 - Ata+sı oğlundan xəbər tutunca,
Eldən üz döndərdi zavallı qoca (Nizami, 66).
 - Bir yanda ata+sı dayanmış giryən,
Bir yanda balası yıxılmış üryan (Nizami, 71).
 - Leylinin ata+sı, ürəyi qəmli,
Torpağa üz qoydu gözləri nəmli (Nizami, 93).
 - Ata+sı, anası ağlayıb qəlbən,
Artıq əl üzgülər o divanədən (Nizami, 106).
 - Bu zaman ata+sı gəldi vüqarla,
Güldü bığ altından o, iftixarla...(Nizami, 107).
 - Ata+sı qızını tutub ürəkdə,
Onu inci kimi saxlardı bərkdə (Nizami, 108).
 - Qızıcığın ata+sı qalmışdı heyran (Nizami, 109).
 - Gəlinin ata+sı çıxdı eşiyə,
Çadırı bəzədi, bayramdır deyə (Nizami, 109).
 - Baxdı ata+sı+n+a o bəxti qara,
Lakin tanımayıb qaçdı kənara (Nizami, 119).
 - Oğul ata+sı+n+a çox qulaq asdı,
Onun hər sözünü qəlbinə yazdı (Nizami, 123).
 - Kəsildi büsbütün səbri, qərarı,
Qaçdı ata+sı+nım qəbrinə sarı (Nizami, 128).
 - “...Bəzən ata+sı+n+a mərsiyə başlar,
Səsindən dil açıb danışır daşlar” (Nizami, 144).

- Budur sənə buyururam, gərək bu gün İmamverdinin qızı qayıtsın ata+**sı+nın** evinə, yoxsa sən belində qamçını tikə-tikə eləmə (Haqverdiyev, 63-64).
- İmamverdinin qızını harada gizləyiblərsə tapıb, aparıb tapşırırsan ata+**sı+n+a** (Haqverdiyev, 64).
- Sən bilirsən ki, bunun ata+**sı+nın** cəmi mülkü mənə əlimdədir, nə qədər mənfəət eləyirəm (Haqverdiyev, 84).
- Adamı görmüşük ata+**sı**, anası evləndirər, əmisi evləndirər (Haqverdiyev, 94).
- Mən neçə il bəyin ata+**sı+n+a**, sonra özünə qulluq eləmişəm (Haqverdiyev, 117).
- Bəyin ata+**sı+n+dan** mülk qalmamışdı (Haqverdiyev, 118).
- Bəyin ata+**sı** mənə atamın mülkünün bəyi deyildimi? (Haqverdiyev, 118).
- Təəccüb burası idi ki, Ağa Məhəmməd xan öz ata+**sı+nın** qatili ilə rubəri əyləşib, ona gözəl-gözəl təbdirlər töküdü (Haqverdiyev, 152).
- Əgər dünyada insaf və ədalət olsaydı, Nadir şahın Rzaqulu Mirzə tək istəkli oğlu öz ata+**sı+nın** xacəsinin qabağında əsir saxlanmazdı (Haqverdiyev, 190).
- Deyirlər ki, Mirzə Fətəlinin oğludur, bunun ata+**sı** bütün müsəlmanların kişilərini, övrətlərini həcv edib (Haqverdiyev, 226).
- Oğlun bu saat behiştə əyləşib, sən və ata+**sı+nın** günahını bağışlamağı istirham edir (Haqverdiyev, 275).
- Məgər bilmir ki, xan xəbər dar olsa, onun ata+**sı+nın** sümüklərini qəbirdən çıxarıb odlar? (Haqverdiyev, 293).
- İkinci hərəm. O sözləri ki, mən eşitmişəm, nəinki baş və canla qəbul elər, hətta sən yolunda öz ata+**sı+nın** da başından keçər (Haqverdiyev, 293).
- Heydər. Yox, o, ata+**sı+nın** və bacısının hayfını almayınca, rahat olmayacaq (Haqverdiyev, 299).
- Bədəl. Yox, elə deyil. Bizim birimizin bacısını çəkiblər, birimizin qızını çəkiblər. Kiminin ata+**sı+n+ı** öldürüblər, kiminin oğlunu ata+**sı+nın** gözünün qabağında satıblar (Haqverdiyev, 305).
- Namazın ata+**sı+n+ı** öldürmüşdü? (Haqverdiyev, 325).
- Gülnisə (yüyürək daxil olub, ata+**sı+nın** ətəyindən yapışır). Ata, ayaqlarının altında ölüm, otur evdə, getmə! (Haqverdiyev, 328).

- Zaman. Uşağın ata+sı+nın cəmdəyinə min lənət! (Haqverdiyev, 366).
- Firidun xan (ata+sı+n+a). Ağa, abduğla bizim kəndin arvadları başlarını yuyurlar (Haqverdiyev, 387).
- Firidun xan (ata+sı+n+a). Ağa, mənim dayımın da adı Kamrandır (Haqverdiyev, 388).
- Bu xırdaca töhfəni də məndən qəbul edin. (Ata+sı+n+dan aldığı pulları həkim-başıya təqdim edir.) (Haqverdiyev, 403-404).
- Molla Zaman. Allah ata+sı+n+a rəhmət eləsin (Haqverdiyev, 432).
- Qədim (ata+sı+n+ı görüb yüyürür qabağına). Ay dədə, bəs deyirdilər səni öldürüblər? (Haqverdiyev, 441).
- İmran (sevinmiş). Hanı, hanı? (Ata+sı+nın qarşısına yüyürür.) (Haqverdiyev, 446).
- İmran (ata+sı+nın xurcununu açıb baxır). Ana, atam ət də gətirib (Haqverdiyev, 446).
- Hacı Novruz. Xalq mənim üçün müftə, ata+sı ehsanına işləməyibdir (Haqverdiyev, 469).
- Koroğlu. Qoluma güllə dəyib, eybi yoxdur, ziyansızdır. (Ata+sı+n+ı görür.) Ata, sən burada nə gəzirsən? (Haqverdiyev, 473).
- Mirzə Heydər. Mən gedim telefonla Simonun ata+sı+n+a xəbər verim (Haqverdiyev, 492).
- Simonun ata+sı. Əlbəttə qorxdum və dedim bir xata olmasaydı, Mirzə Heydər mənə telefon eləməzdi (Haqverdiyev, 494).
- Simonun ata+sı. Mən də Əmiraslan kimi bir tərbiyəli balanın ata+sı ilə tanış olmaqdan məmnun oldum (Haqverdiyev, 494).
- Simonun ata+sı. Mənim bu yerlərə gəldiyim iyirmi beş ildən artıqdır (Haqverdiyev, 494).
- Simonun ata+sı. Müharibə üçün top-tüfəngə, adam boğan qaza, pulemyota tökülən xərc millətlərin tərəqqiləri və ehtiyacı yolunda sərf olunur (Haqverdiyev, 495).
- Simonun ata+sı. Söhbətimiz çox şirinləşdi (Haqverdiyev, 496).
- Simonun ata+sı. Mən yenə deyirəm, arvad nigarandır, yoxsa çox həvəslə qalardım (Haqverdiyev, 496).

- Simonun ata+sı. Onda bahəm gedək telefona, arvad mənim öz səsimi eşitsə daha da arxayın olar (Haqverdiyev, 496).
- Mirzə Heydər. Çox gözəl! (Simonun ata+sı+n+a) Buyurun gedək! (Haqverdiyev, 496).
- Budur, iki ay olur ki, ata+sı da evdən qovubdur...(Necef bey, 76).
- Ancaq bilirsən, qadını alım, lazımdır ki, bu işdə ata+sı+nım və qeyri övladın xeyir-duası olsun (Necef bey, 96).
- Rüstəm bəy. Fəxrəddin bəy Heydər bəy oğlu, deyirlər gəlibdir, onu görəniniz varmı? Ölənəcən mənəllən əlləşən ata+sı Heydər bəyə bənzəyirmi? (Necef bey, 112).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü ata+sı+nı, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Fərhad. İndi biz nə edək? Qız razı deyil, ata+sı razı deyil (Necef bey, 127).
- Elə buyurur, guya Vartansifət ata+sı gedəndə mənə min manat pul verib gedib...(Necef bey, 167).
- Səfərqulunun ata+sı da onun kimi kənarda şarlatanlıq eləyib...(Necef bey, 184).
- Ata+sı+nım malıdır, dövlətidir, istər saxlasın, istər dağıtsın...(Necef bey, 186).
- İsmayıl bəy. Oğlu ata+sı+n+dan da qudurğandır...(Necef bey, 210).
- Qız ancaq kəbin kəsilən günü gərək bilsin ata+sı onu kimə verir (Necef bey, 247).
- İstəyirdi ata+sı+nım əli ilə Səfiquludan xilas olsun...(Necef bey, 249).

3.3.3.4. Ata-Ana

- Ata-ana+sı+nı anaraq yenə,
Üz tutdu onların qoşa qəbrinə (Nizami, 161).

3.3.3.5. Ata-Baba

- Yoldaşlardan biri. Sağ-salamat göndərdik ata-baba+sı+nım yanına (Haqverdiyev, 306).

3.3.3.6. Baba

- Neyləsin, baba+sı görmədiyi günləri görür (Haqverdiyev, 129).

- Baba+sı+n+a lənət onların, heç zad qayıra bilməzlər (Necef bey, 31).
- Baba+sı yanmışları görmək (Necef bey, 31).
- Xanpərvər bəyim. Cancığazı sağ olsun, oxumaq niyə gərəkdir? O qədər mülk onun var, baba+sı+n+a bəsdir (Necef bey, 60).

3.3.3.7. Bacı

- Heydər. Yox, o, atasının və bacı+sı+nın hayfını almayınca, rahat olmayacaq (Haqverdiyev, 299).
- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacı+sı+dır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).

3.3.3.8. Bacıqızı

- İndi, ağa, rüsxət versəz, gedib o bacı+m qız+ı Güləndamı da görüb gedərəm, yolum uzaqdır, bəlkə qaranlığa düşməyəm (Necef bey, 67).
- Yetər. Bu ki, belə xoşbəxtlikdir və hacu sənə xoş gəlir, öz bacı+n qız+ı+n+ı versənə (Necef bey, 102).
- Mən bileydim ki, hacı mənim bacı+m qız+ı+n+ı alar, mən elə bu saat özümü ataram hacının ayaqlarının altına...(Necef bey, 103).

3.3.3.9. Bacıoğlu

- Məni evinə qoymayan, məni özünə qohum hesab eləməyən dayım, bir vaxt olar, hər yerdə fəxr edər ki, Hüseyn Ərəblinski mənim bacı+m oğ(u)+u+dur (Haqverdiyev, 279).
- Hüseyn. Dayı, təvəqqə edirəm məni öz halıma qoyasan. Elə bil heç Hüseyn adlı bacıoğ(u)+u+n yoxdur (Haqverdiyev, 280).
- Rəhim mənim oğlumdur, Mehdi bacı+m oğ(u)+u...(Necef bey, 86).
- Əhməd. Bir yol, Cahangir bəy, bacı+m oğ(u)+u+n+u tutmuşdular, gəldim bəyin yanına (Necef bey, 161).
- Bacı+m oğ(u)+u+n+a baxınız...(Necef bey, 181).
- Heydər. Balam, bacı oğ(u)+u, ta iş işdən keçdi...(Necef bey, 200).
- Balaqardaş. Mən sənə bacı+n oğ(u)+u deyiləm? (Necef bey, 276).
- Kərbəlayı Rəcəb. Bacı oğ(u)+u, mən bir fəqir adamam, heç kəsənən işim yoxdur. Vallah, billah...(Necef bey, 283).

- Güldəstə. Nə olacaq ?! Bacı+n oğ(u)l+u gəlib buraya, buyurur səni şişə çəkəcəyəm, Kərbəlayı Rəcəbin dərisini diri-diri soyur (Necef bey, 284).
- Məmmədəli. Bacı oğ(u)l+u, yatırıb ağzı yerdə, o qədər qoparam cəmdəyinə, şişib dama dönərsən. Necə verməzsən? Zarafat deyil, sən ağzında divanbəyi deyirsən (Necef bey, 328).

3.3.3.10. Damad

- Bəylik xələtini rus oğlu aldı,
Ərəb damad+ı+nın çiyinə saldı (Nizami, 109).

3.3.3.11. Dayı

- Məcnunun aqıl bir dayı+sı vardı,
Aşiqin halını yaxşı duyardı (Nizami, 154).
- Dayı+sı (daxil olur). Öl ha! Öl ha! (Haqverdiyev, 280).
- Dayı+sı. Adə, necə məni öz halıma qoy? (Haqverdiyev, 280).
- Hər görəndə deyir : “Odur, buğu qırxıq Hüseynin dayı+sı gedir” (Haqverdiyev, 280).
- Dayı+sı. Binamus, birqeyrət, gör sənin başına nə gətirəcəyəm. (Gedir) (Haqverdiyev, 281).
- Şahmar bəy. Hürü nənə, canım sənə qurban, Səadət xanım qonşuluqda dayı+sı evindədir, çağır gəlsin, ciyərim odlanır, Fəxrəddin! (Necef bey, 141).
- Sərvinaz xanım. Nə qədər ki, onun qoca dayı+sı gəlməmişdi, dinməz-söyləmər dolanırdı (Necef bey, 185).

3.3.3.12. Dayıoğlu

- Qurbanəli. Hesabı bir yol verərlər. Beş dəfə mən hesab verə bilmərəm. Hər nə sizə lazımdır, dayı+n oğ(u)l+u+n+dan soruşa bilərsən, vəssalam! (Necef bey, 323).
- Qalan malı tapşırıb dayı+m oğ(u)l+u+n+a, gəlib əyləşib evində (Necef bey, 330).
- El yaylaqdan qayıtmağa on gün qalmış bunun dayı+sı oğ(u)l+u gəlib sürünü bu biçərənin əlindən alıb, özünü də bərk-bərk döyüb, yola salıb (Necef bey, 331).

- Mirzədadaş. Tələbkar özü dedi ki, bu saat onun qoyunu dayı+si oğ(u)l+u+nun əlindədir və işdən məlum oldu ki, malın hesabını o alıbdir...(Necef bey, 331).

3.3.3.13. Dədə

- Xalis öz dede+si+dir ki, durubdur (Necef bey, 61).
- Gərək o adamın dədə+si+n+ə od vurasan və elə vurasan ki, heç bilməsin ki, bəla güneydən gəldi, ya qüzeydən...(Necef bey, 148).
- Sən camaat tərəfindən vəkil olub gəlmisən o kişinin dədə+si+n+ə od vurasan (Necef bey, 148).

3.3.3.14. Əmi

- Varlı əmi+si+n+i yoxsul Zeyiddən
Bircə dövlət idi yaxşı göstərən.
Zeyd öz əmi+si+n+dən dövlət görmədi,
Ondan qız istədi, qız da vermədi (Nizami, 180).
- Əmi+si yad oldu, o yazıq qaldı (Nizami, 180).
- Adamı görmüşük atası, anası evləndirər, əmi+si evləndirər (Haqverdiyev, 94).
- Fərhad (onu kənar edib, əmi+si+nin meytini göstərir). Get ağlamalıya ağla! (Haqverdiyev, 104).
- Cahanbanu. Belə oğlun əmi+si qızının dərdindən ölür (Haqverdiyev, 398).
- Ya, xudanəkərdə, əmi+si+n+ə, ya müctəhid ağaya biehtiramlıq eləyə? (Haqverdiyev, 420).

3.3.3.15. Əmiqızı

- Kamran. Əmi qız+ı, bucaq sözünü bir qədər unut, axır dəqiqəyədək gözlə (Haqverdiyev, 385).
- Əmi+n qız+ı+nun vədəsini Xudayar xanın oğluna veribdir (Haqverdiyev, 399).
- Əmi qız+ı əmi oğluna düşər (Haqverdiyev, 400).
- Əmi+m qız+ı+n+ı götürüb qaçmağa məcbur idim (Haqverdiyev, 408).
- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğlu ilə əmiqız+ı+nın kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).

- Əmioğlunu əmi qız+**i+n+dan** ayırmaq yaxşı deyil (Haqverdiyev, 410).
- Kamran. Qardaşlar, mən əmi+**m** qız+**i+n+ı** sevirdim, o da məni sevirdi (Haqverdiyev, 417).
- Əmi+**m+in** qız+**ı** ona halal olsun, doyunca yesin (Haqverdiyev, 421).

3.3.3.16. Əmioğlu

- Çingiz. Bıy, sənin başına dönüm, ay əmioğ(u)l+**u**! Xoş gəlibsən! (Fərhadın üzündən öpür.) (Haqverdiyev, 83).
- (Çingiz bəyə tərəf.) Əmioğ(u)l+**u**! Sən heç qəzəblənmə (Haqverdiyev, 103-104).
- Gövhərtac. Əmioğ(u)l+**u**, sənin ürəyində bir dərdin var, mənə demək istəmirsən (Haqverdiyev, 384).
- Gövhərtac. Əmioğ(u)l+**u**, yoxsa belə güman edirsən ki, bu dövlətin içində yaşamaq mənim üçün xoşdur? (Haqverdiyev, 385).
- Kamran sənin əmi+**n** oğ(u)l+**u** isə də, böyük, on yeddi-on səkkiz yaşında oğlandı. (Haqverdiyev, 385).
- Gövhərtac. Əmioğ(u)l+**u**, axır bu gün sənin sifətin mənim xoşuma gəlməyir (Haqverdiyev, 391).
- Əmi qızı əmi oğ(u)l+**u+n+a** düşər (Haqverdiyev, 400).
- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğ(u)l+**u** ilə əmiqızının kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).
- Əmioğ(u)l+**u+n+u** əmi qızından ayırmaq yaxşı deyil (Haqverdiyev, 410).
- Əlini mənə tərəf uzadıb deyir : əmioğ(u)l+**u**, tut əlimdən məni kənara çıxart (Haqverdiyev, 424).
- Səttar bəy. Əmi oğ(u)l+**u**, bağışla, gəlmişik sənə zəhmət verməyə, adamımız yoxdu dərdi ona açaq...(Necəf bey, 52).
- İbrahim bəy. Üç-dörd gün bundan əqdəm bizim əmioğ(u)l+**u** Səfər bəy öz gözü ilə görüb Keçəl Qulunu dəstəsi ilə Camal bəyin evində...(Necəf bey, 207).

3.3.3.17. Ər

- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirrin ər+**i+n+ə**, qardaşına, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).

- Bircə de görüm mən sənə neyləmişəm? Yerini dar eləmişəm, ya ər+i+n+i alindən almışam? (Haqverdiyev, 40).
- Mehri xanım oğlu ilə ər+i+nin arasında naçar qalıb, bilmir hansı tərəf getsin (Haqverdiyev, 104).
- Sonra ər+i getdi iki qatır aldı, daha mənim ayağım kəsildi (Haqverdiyev, 125).
- İmdi gəlib görür ər+i oğlum deyil, mənəm. Axşamadək gözü oğlumdadır (Haqverdiyev, 267).
- Bunu arvadın ər+i+nin paltarının üstünə sürtərsən. O vaxt arvad ondan nifrət edəcək və onu əsla görmək istəməyəcək (Haqverdiyev, 268).
- Baxın, Pərviz xanın baş hərəmi öz ər+i+nin gözünün qabağında nökrələ mazaq eləyir (Haqverdiyev, 296).
- İskəndərzadə. Ər+i+nin adın nədir? (Haqverdiyev, 346).
- (Qadına) Məgər sənin ər+i+nin gözləri kordur? (Haqverdiyev, 346).
- İskəndərzadə. İndi, bacı, istəyirsənmi ər+i+n+ə tənbeh olsun? (Haqverdiyev, 346).
- Deyir, Fatmanisənin ər+i öluncə subay oturacağam (Haqverdiyev, 436).
- Ər+i+n+ə heç zad olmaz, sağsalamat gəlib çıxacaq (Haqverdiyev, 436).
- Bəli, bəxtəvər başımıza, ağrım Xırda xanıma da, onun ər+i+n+ə də... ah, ah!..(Necef bey, 24).
- Aşıq Vəli. Genə o arvaddan həzər etmək gərək ki, təzə ər+i+nin yanında rəhmətlik ər+i+n+i tərif eləyə (Necef bey, 89).
- Cəbi. Al gəlidi, Aşıq Vəli! O arvaddan həzər etmək gərək ki, hansı ki ər+i evə gələndə sınısığın sallaya, ər+i evdən gedəndən sonra şıllaq ata. (Gülüş.) (Necef bey, 90).
- Şahmar bəy, qabağında bir rus xanımı və onun ər+i mühəndis gəlirlər (Necef bey, 227).

3.3.3.18. Gəlin

- Bu azad gəlin+i görən şad olsun,
Ona abad deyən, qoy abad olsun (Nizami, 22).
- Ələ gətirməkçin haman gəlin+i,
Ata, anasının öpdü əlini (Nizami, 80).

- Bir damcı verməyib o öz suyundan,
Ölürdü gəlin+i susuzluğundan (Nizami, 207).
- Sızlayıb ahları göyə yüksəldi,
Torpaq gəlin+i+nin yanına gəldi (Nizami, 215).
- Mən də gedim bu saat gəlin+i sizin başınızdan rədd eləyim (Haqverdiyev, 46).
- Sənə gözəl-göyçək, gül parçası kimi gəlin gətirmişəm. Vallah, bu şəhərdə heç kəsin elə gəlin+i yoxdur (Haqverdiyev, 97).
- Əkbərin anası (gəlin+i+n+ə). A balam, gəl, özün Əkbərin boynuna ağ tik.
(Gəlin əlləri titrəyə-titrəyə Əkbərin boynuna ağ tikir.) (Haqverdiyev, 271).
- Fatma xanım. Balam, gədəni arvadın qovdu... Elə gəlin+i görüm ki, qudursun, çiyinlərin yesin. Mən də ki, görürsən, ağzı üstə qalmışam, tərənə bilmirəm (Necef bey, 48).

3.3.3.19. Xala

- Gülnisə çoxdan xala+sı evinə köçüb gedib (Haqverdiyev, 342).
- Əşraf bəy. Xala+sı+n+a lənət!..(Necef bey, 89).
- Nurcahan. Mən Səfdərqulunun xala+sı+y+a+m, səninlə bir mətləb üstə danışmaq istəyirəm (Necef bey, 186).

3.3.3.20. Xalaoğlu

- Cavahir xanım. Sənə qurban olum, ay xala oğ(u)l+u, nə yaxşı sən gəldin.
Evimiz yıxılıbdır, başına dönüm (Necef bey, 79).

3.3.3.21. Xanım

- Hacı İbrahim xan. Xanım+i razı elədim, sabah yola düşür (Haqverdiyev, 169).

3.3.3.22. Qardaş

- Onun atasını görə bilməsən,
Barı qardaş+i+n+a hörmət saxla sən (Nizami, 30).
- Utanmırsan, özündən böyük qardaş+i+nin bir hörmətini saxla (Haqverdiyev, 32).

- Çünki biz məhrəmik, necə ki, övrət öz sirrin ərinə, qardaş+**ı+n+a**, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Sənəm. Belə mənim dörd balamın azarı-dərdi-bələsı tökülsün sənın bircə istəkli qardaş+**ı+nın** üstünə! (Haqverdiyev, 40).
- Hacının bu dəli qardaş+**ı** ölməyib, sağdır (Haqverdiyev, 44).
- Amma qardaş+**ı** tutulandan sonra Cəfərqulu xan ikiqat şiddətlə davaya girişdi (Haqverdiyev, 158-159).
- İnşallah, onu da qolu bağlı gətirərlər və o gələndək də qardaş+**ı** barəsində təbdir olunar...(Haqverdiyev, 159).
- İnşallah, Cəfərqulu da qardaş+**ı+nın** halətinə düşər və gəlib qardaşını ölmüş görər (Haqverdiyev, 159).
- Amma məni qəmgın edən sənın, mənim tək yolunda canından və malından həmişə keçməyə hazır olan qardaş+**ı+n+a** etibar etməməyin idi (Haqverdiyev, 172).
- Xudavəndi-ələm siz qardaş+**ı**, əlahəzrət şahənşahdan ayırmasın! (Haqverdiyev, 174).
- (Katibə) Tavad, Ağa Məhəmmədin qardaş+**ı** Əliquluya yazdığı kağızı oxu, camaat qulaq assın (Haqverdiyev, 175).
- Xəlil. Novruzqulu dua göndərüb deyirdi, qardaş+**ı+n+dan** hər barədə arxayın olsun (Haqverdiyev, 300).
- Qardaş+**ı+n+a** müqəyyəd olur (Haqverdiyev, 301).
- Bədəlin qardaş+**ı+n+ı** korluq çəkməyə qoymarıq (Haqverdiyev, 301).
- Bədəl. Mən boğazından asdırdığım Allahqulunun oğlu, zorla çəkdirib apardığım Gülsənəmin qardaş+**ı**, Rəhim xana yüz əlli qızıla satdığım Bədələm (Haqverdiyev, 312).
- Belə deyincə deyın baqqal İbrahimın qardaş+**ı** arvadıdır! (Haqverdiyev, 393).
- Kamran. Şöhrəti üçün vacibdir. Deməsinlər Hacı Kamyabın qardaş+**ı+nın** meyitini götürən olmadı (Haqverdiyev, 425).
- Sonra əlini sifətimə çəkib dedi : ay bala, nə olardı bircə sənın, qardaş+**ı+nın**, ananın sifətini görədim, ondan sonra öləydim. Atama elə yazığım gəldi, gözlərimdən yaş axdı (Haqverdiyev, 446).
- İndicə atan da, qardaş+**ı+n** da gələcəklər (Haqverdiyev, 446).

- Onun bir balaca qardaş+ı da var idi (Haqverdiyev, 481).
- Fatma xanım. Çiçək, görürsən?.. Doğru deyirsən, balam, Allah qardaş+ı+n+ı saxlasın... Mən yalançıyam, mən böhtan deyənəm (Necef bey, 47).
- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənin atan mənim atam ilə düşməndilər, sənin atan mənim əmilərimi nahaqdan diyarbə-diyar saldı... Mənim atam sənin qardaş+ı+n+ı öldürdü, sənin atan mənim atamı, belədir? Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənim atam (Necef bey, 115).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaş+ı+n+ı yandırır...(Necef bey, 121).
- Rüstəm bəy. Mahmud, Mahmud... Axır sən Rəşid bəyin qardaş+ı+san, niyə belə yassar olursan? Mahmud , niyə dinmirsən, qoca atan sənə qurban? (Necef bey, 136).
- Bunların heç kimə xeyri olmayıb, ələlxüsus onun böyük qardaş+ı+n+dan, lənətullah! (Necef bey, 161).
- Hələ yaxşı ki, bəyin böyük qardaş+ı Ağa Taun burada yoxdur, lənətullah!..(Necef bey, 162).
- Güldəstə. Məlun! Lənətullah! Heç gör namusu olan şəxs qardaş+ı+nın yerinə girərmisi?! (Necef bey, 275).
- O belə fikir edir ki, heç bir namusu olan şəxs qardaş+ı+nın yerinə girməz (Necef bey, 288).
- Öz sahibi, oğlu, yeznəsi, qardaş+ı, nəvəsi, ayrılmamış oğul, atası əvəzində o məclisə daxil ola bilər (Necef bey, 372).

3.3.3.23. Qardaşoğlu

- Mehri xanım. Dahı niyə darılırsan? Bircə qardaş+ı+n oğ(u)l+u var (Haqverdiyev, 92).
- Mirzə Qoşunəli. Yəqin belədir. (Kənara) Əlbəttə mənim də belə halva qardaş+ı+m oğ(u)l+u olsa, onu nəinki öz oğlumdan, bəlkə canımdan da artıq istərəm (Haqverdiyev, 92).
- Nadir qacarlara kömək durub, mənim atamı məğlub elədi və mən də ki, qardaşımla bir yerdə Nadir şahın qardaş+ı oğ(u)l+u Ədil şahın əlinə əsir düşdük (Haqverdiyev, 154).

- Kamran-Hacı Kamyabın qardaş+ı oğ(u)l+u hərdən bir içəri girib kontora qayıdır (Haqverdiyev, 380).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qızı, bircə nəfər də qardaş+ı oğ(u)l+u var (Haqverdiyev, 380).
- Atam heç vədə istəmər ki, onun qardaş+ı oğ(u)l+u duran yerdə, mülkü, malı, dövləti Xudayar xanın oğluna keçsin (Haqverdiyev, 384).
- Fəqət sizin qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+u burada gördükdə bir qədər fikrə getməyə məcbur oldum (Haqverdiyev, 391).
- Sizin qızınız var, mənim oğlum var. Əgər qızınız qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Bəlkə qardaş+ı+m oğ(u)l+u+nun ürəyindən keçir, o başqa işdir (Haqverdiyev, 391).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qızını götürüb verəcəksən qardaş+m oğ(u)l+u qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Onun qardaş+ı oğ(u)l+u+san? (Haqverdiyev, 399).
- Doğrusu, mənim namusum qəbul etməz ki, desinlər : Hacı Kamyabın qardaş+ı oğ(u)l+u avara gəzir (Haqverdiyev, 399).
- Mirzə Mehdi. Bay, əleykəssalam, qardaş oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğ(u)l+u, adam dərini həkimdən gizlətməz və gizlənen dərində də çarə olmaz. De görüm, oğlum, dərdin nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Yəqin qızını qardaş+ı oğ(u)l+u+n+a verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Sizə, qızınızı qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).
- Amma mən qardaş+ı+m oğ(u)l+u+n+a heç vaxt qız verməyə razı olmayacağam (Haqverdiyev, 410).
- Bircə qızın var idi, bircə də qardaş+ı+n oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 420).
- Oğlum deyib çəkəydin sinənə, var-yoxun da yenə öz qardaş+ı+n oğ(u)l+u+n+a qalaydı (Haqverdiyev, 420).

3.3.3.24. Qayın

- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qayn+ı+n+ı öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).

3.3.3.25. Qayınana

- İkinci kəndli. Ağanın qayınana+sı gəlidi. Ura...ura!..(Haqverdiyev, 338).
- Adım olacaq qotur Kamranın qaynana+sı (Haqverdiyev, 394).
- Xudayar xanın oğlunun qayınana+sı! (Haqverdiyev, 394).
- Hamamçıya sifariş gedəcək: Xudayar xanın oğlunun qayınana+sı hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).
- (Qalxıb əlini belinə vurur.) Ay camaat, geri çəkilin, Xudayar xanın oğlunun qayınana+sı gəlir! (Haqverdiyev, 395).
- Hacı Rzanın arvadı. Yəni mən xan qayınana+sı+y+a+m, belə adamların məclisində oynamaq mənə yaramaz (Haqverdiyev, 406).
- Kənar olun, arvadlar, müctəhidin qayınana+sı gəlir! (Haqverdiyev, 413).

3.3.3.26. Qayınata

- Bir beş adamın içində də təşəxxüslə özünü çəkib deyərsən ki, mən Cahangir ağanın qayınata+sı+y+a+m (Haqverdiyev, 326).
- Mən ağanın qayınata+sı olub, üstümə darğa adı qoyum? (Haqverdiyev, 329).
- Sən axır Cahangir ağanın qayınata+sı+san (Haqverdiyev, 337).
- İkinci kəndli. Kəfin necədir, ay ağanın qayınata+sı? (Haqverdiyev, 338).

3.3.3.27. Qız

- Mən bilirəm, sənə deyiblər : guya mən cadu yazdım, qəssabın qız+ı+n+ı hacıya aldım (Haqverdiyev, 38).
- Budur sənə buyururam, gərək bu gün İmamverdinin qız+ı qayıtsın atasının evinə, yoxsa sənin belində qamçını tikə-tikə elərəm (Haqverdiyev, 63-64).
- İmamverdinin qız+ı+n+ı harada gizləyiblərsə tapıb, aparıb tapşırırsan atasına (Haqverdiyev, 64).
- Mirzə Qoşunəli. Nə qədər fikir eləsən, Məcnun bəydən yaxşısının qız+ı+n+ı tapmayacaqsan. Əvvəla onun qız+ı çox gözəldir və ələvə Məcnun bəy sənin müxlisindir. Ayağından öpüb qız+ı+n+ı verər (Haqverdiyev, 85).

- Bu saat bir adam göndərəcəyəm, ya özüm gedəcəyəm, Məcnun bəydir, nə itdir, onun yanına və məlum eləyəcəyəm ki, onun qız+ı mənə lazım deyil və heç kəs də vəkil deyil mənim tərəfimdən kəbin kəsdirməyə (Haqverdiyev, 94).
- Gərək ya sən gedəsən Məcnun bəyin yanına, ya ikimiz də bir yerdə gedək Məcnun bəyə məlum eləyək ki, onun qız+ı mənə lazım deyil və deyək hamıya belə desin ki, guya özü məni bəyənməyib, qız+ı+n+ı mənə vermək istəmir (Haqverdiyev, 96).
- Elə bir sənin kimisini axtarır ki, qız+ı+n+ı onun boğazına bağlasın (Haqverdiyev, 96).
- Padşahın qız+ı, ətrafında neçə nəfər rəfiqələri əyləşiblər (Haqverdiyev, 243).
- Tək padşahın qız+ı məyus əyləşib. Rəqqasələr bir qədər rəqs etdikdən sonra padşahın qız+ı işarə edir, hamı gedir, kənizdən başqa (Haqverdiyev, 243).
- Padşahın qız+ı. Əziz bacım! (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qız+ı. Bəli, ata, bir az yaxşıyam (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qız+ı (daxil olur). Ata, atlar çox əcəbdirlər (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qız+ı. Ax, eşitmişəm, eşitmişəm, istəmirəm (Haqverdiyev, 246).
- Asiyə (padşahın qız+ı+n+a yaxınlaşır). Sabah bir nəfər gözəl oğlanı ədalət qapısından keçirəcəklər (Haqverdiyev, 246).
- Padşah (öz qız+ı+n+ı tanıyır, təəccüblə). Ax qızım! (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qız+ı. Ata, əfv ediniz, mən xəbər tutdum ki, bu qapının dalında həbəş qız+ı qoyulacaq (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qız+ı. Mən Rizvanla bir yerdə ölməyə hazırım! (Haqverdiyev, 248).
- Götürün, qardaşlar! (Əmələlər padşahı və vəzirləri atırlar odun içərisinə. Xacə Firuz Rizvanla padşahın qız+ı+n+ı əl-ələ veririr.) Baxın, qardaşlar, budur ədalət! (Haqverdiyev, 249).
- İkinci hərəm. Onun qız+ı da özü kimidir (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı. Mən nə günah eləmişəm, ata? (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı. Heç bir şey yoxdur, ata (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qız+ı. Ata, rəhm elə, mənim günahım yoxdur (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qız+ı. Ata, izin ver ikicə söz deyim (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qız+ı. Gedək, əzizim. Əlvida, sevgili atam (Haqverdiyev, 298).

- Bədəl. Yox, elə deyil. Bizim birimizin bacısını çəkiblər, birimizin qız+ı+n+ı çəkiblər (Haqverdiyev, 305).
- Rəhim xanın qız+ı Abdulla xanın oğlundadır (Haqverdiyev, 309).
- Heç görürsən bu Həsən kişinin qız+ı Gülnisə nə maldır?! (Haqverdiyev, 315).
- Həsən kişinin arvadı Tubu əyləşib cəhrə əyirir, qız+ı Gülnisə tikiş işinə məşğuldur (Haqverdiyev, 321).
- Namaz. Hamı bilir ki, o sənin qız+ı+n+a nə qədər elçi göndərib (Haqverdiyev, 325).
- Namaz. Daha niyə anlamırsan? Cahangir ağa mənə sənə qız+ı+n+a elçi göndərib (Haqverdiyev, 326).
- O, Allahın əmri ilə qız+ı+n+ı istəyir (Haqverdiyev, 326).
- Deyir : “Ürəyin sınıqdır, düşmənin acığına, Həsənin qız+ı+n+ı xanım, özünü qayınata eləyəcəyəm” (Haqverdiyev, 326).
- Qız+ı+n+ı bir eləsinə ver ki, lazım olan vaxt qolundan yapışsın (Haqverdiyev, 327-328).
- Qız+ı+n+ı ağaya verib, deyin, gərək xalqın başına minsin? (Haqverdiyev, 331).
- Həsəni rədd eləsəm, gərək qız+ı+n+ı da rədd eləyim (Haqverdiyev, 335).
- Düzü, gərək Həsən də, arvadı da və qız+ı da buradan çıxsınlar (Haqverdiyev, 335).
- Doğrudur, mən nə Həsənin qız+ı+n+ı arvad yerində, nə onun uşağını uşaq yerində sayıram (Haqverdiyev, 336).
- Günü bu gün Ehsan xanın qız+ı+n+a elçi düşüb, Həsənin özünü də, qız+ı+n+ı da evdən çıxardacaqsan (Haqverdiyev, 336).
- Ehsan xanın qız+ı+n+ın toyudur! (Haqverdiyev, 339).
- Bu, Cahangir ağanın toyudur. Ehsan xanın qız+ı+n+ın toyudur (Haqverdiyev, 342).
- Sən mənim anamın sevgilisi adaxlısı Səfi oğlu İskəndəri öldürüb, anamı kef üçün aparıb, Ehsan xanın qız+ı+n+ı alanadək saxlayıb, axırda qovdun. Mənim anamın ölənədək gözünün yaşı qurumadı. Mən də anamın təskini üçün özümə İskəndərzadə adı qoydum (Haqverdiyev, 349-350).

- Özünə də dedilər ki, əgər qız+ı+nın oxumağına manə olasan, ya onu özündən bixəbər ərə verəsən, səni tutub qazamata salacağıq (Haqverdiyev, 363).
- Hadi, Balakişi, Zaman gəlib səhnədən keçirlər. Zaman vəziyyəti görüb, qız+ı+n+ı çağırır (Haqverdiyev, 365).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qız+ı, bircə nəfər də qardaşı oğlu var (Haqverdiyev, 380).
- Bibixatun (qız+ı+n+a). Ay qız, indiyədək uşaq idin, sənə söz demirdim (Haqverdiyev, 385).
- Sən Hacı Kamyabın qız+ı, mən baqqal İbrahimin oğlu (Haqverdiyev, 392).
- (Qız+ı+n+a) Gövhərtac, sən buradan get, Kamran ilə xəlvət danışmalı sözüüm var.(Gövhərtac çıxır.) (Haqverdiyev, 392).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qız+ı+n+ı götürüb verəcəksən qardaşın oğlu qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab. Mən gedirəm, qız+ı+n+ı çağır, özün necə bilirsən xəbər ver. (Hacı gedir.) (Haqverdiyev, 394).
- Əmim, qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir, ona görə də mənə evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Xudayar xan kimi böyük şəxs Hacı Kamyabın qız+ı+n+ı alarımı? (Haqverdiyev, 398) .
- Xudayar xan dövlətli, əmim dövlətli və varisi də bir tək qız+ı (Haqverdiyev, 398).
- O, özü kimi bir dövlətli tapıb qız+ı+n+ı verəcək. Hər kəsin öz tayı-tuşu olar. Sənə hacı qız+ı yaramaz. Sənə mənim kimi bir baqqalın qız+ı lazımdır (Haqverdiyev, 399).
- Tamam şəhərə məlumdur ki, Hacı Kamyab qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 400).
- Yəqin qız+ı+n+ı qardaşı oğluna verəcək. İndi əmim qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Allah qız+ı+n+ı xoşbəxt eləsin (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvadı. A Bibixatun, ondan bəri qocalmadın ki? Ana məgər qız+ı+nın şad günündə şad olmaz, dur ayağa, bir-ikibaş oyna (Haqverdiyev, 406).

- Hacı Rzanın arvadı. Bilirsən ki, qız+ı öz xoşuna qoysalar, ya zurnaçıya gedər, ya balabançıya (Haqverdiyev, 407).
- Müctəhid. Sizin qızınız bu saat mənim hərəmxanamdadır. Lazım gələn məhəbbəti də ona göstərirlər. İndi mənim xahişim qız+ı Kamrana verməkdir və sizin də danışmağa haqqınız yoxdur (Haqverdiyev, 409).
- Hacı Bayram. Çəkil cəhənnəmə, axmağın qız+ı. (Qız+ı+n+ı itələyib Mahmudla gedir.) (Haqverdiyev, 456).
- Qızın dərdi az dərddi? Onun tayları hamısı gediblər... Püstə xanımın qız+ı getdi. Nurcahan xanımın qız+ı getdi. Səfdərqulu bəyin qız+ı getdi (Necef bey, 26).
- Şirin (Nurcahana). Ay imansız qarı, sən haman Nurcahan deyilsən ki, Nəzərəli bəyin qız+ı+n+ın əvəzində Şahqulu bəyə öz qardaşın arvadın göstərdin, nə qədər onu yedin? (Necef bey, 36).
- Təmiz havada, Məhəmməd kişinin qız+ı yanında... (Necef bey, 238).
- Hacı Osman. Bəli, fikrində var. Ancaq bərk ilişib Hüseynəli xanın qız+ı+n+a (Necef bey, 238).
- Heç vaxt Hüseynəli xanın qız+ı elə biqeyrətliyi eləməz, sən yalan deyirsən (Necef bey, 245).
- Ana, mən gedirəm xalamın yanına. Cahangir bəy mənə saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qız+ı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).
- Zəhra bəyim. Mən işi təxirə salıram iki səbəbə görə : əvvəla, qorxuram sənə bir xəta yetirsinlər. İkincisi, istəmirəm ki, desinlər xanın qız+ı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 252).
- Bədircahan. Cehizi yoxdur, ancaq mülkləri var, anası ölən kimi qalacaq qız+ı+n+a (Necef bey, 306).
- Səfərəli. Ağa, mən səni elə görürəm axırda qız+ı+n+ı oğruya verəcəksən (Necef bey, 319).
- Qız+ı və onun anasını zəxmdar ediblər, amma ətrafda sakin olanlar haraya gəldiyinə qız+ı apara bilməyiblər (Necef bey, 408).

3.3.3.28. Nənə

- Nurcahan. Nəvəm də sənə qurban, nəvəmin nənə+si də...sənəcə mənim bu canıgəzım qurban...(Necef bey, 34).

3.3.3.29. Nəticə

- Cahan. Nəticə+si+n+i görərsən! (Çağırır.) Ay Növrəstə, ay Növrəstə!..(Haqverdiyev, 361).

3.3.3.30. Nəvə

- Namaz. Zarafat deyil, ona Pərviz xanın nəvə+si deyərlər (Haqverdiyev, 325).
- Fatma xanım. Səni döyəndə sən Çingiz xanın nəvə+si+sən?Anan sarımsaq, atan soğan, sən haradan oldun belə gülməşəkər, balam?! (Necef bey, 44).
- Rədd ol tünbətünün nəvə+si (Necef bey, 89).
- Hacı Qəmbər. Əstəğfürullah! Lənət sənə kor şeytan ha! Sözün nədir, gözüne dönüm, məndən nə istəyirsən, məndən, nə istəyirsən, ay dəli Xudaverdinin nəvə+si? (Necef bey, 105).

3.3.3.31. Oğul

- Öz ata tacına gövhərlər saçdı,
Şirvanşah oğ(u)l+u+n+dan mənə söz açdı,
Dedi : - Adamsızam, qırılmaz bağla
Məni şah oğ(u)l+u+nun lütfünə bağla (Nizami, 29).
- Bir müddət dayələr göz oldu buna,
Süd verdi ərəbin bu ilk oğ(u)l+u+n+a (Nizami, 45).
- Atası gördükdə, gülüb sevindi,
Məktəbə yolladı oğ(u)l+u+n+u indi (Nizami, 46).
- Zavallı atası gətirməyib tab,
Oğ(u)l+u+nun dərdiylə çəkirdi əzab (Nizami, 54).
- Taləin ürəyi yanmırdı ona,
Atası baxdıqca yazıq oğ(u)l+u+n+a,
Dua edirdi ki, günəş görünsün,
O qaranlıq gecə gündüzə dönsün (Nizami, 61).
- Oğ(u)l+u+n+a yalvardı: “Gəl əyləş”, deyə,
Oturtdu ay kimi onu beşiyə (Nizami, 62).

- Öpüb, qucaqladı yazıq oğ(u)l+u+n+u,
Kəbə kölgəsində saxladı onu (Nizami, 62).
- Ata dinlədikcə oğ(u)l+u+n+u, yenə
Dərin bir susqunluq çökdü qəlbinə (Nizami, 63).
- Ata salam verdi yazıq oğ(u)l+u+n+a,
Şirin bir dil ilə yalvardı ona (Nizami, 66).
- Ata dinlədikcə yazıq oğ(u)l+u+n+u,
Ağladı, ağladı, yaş boğdu onu (Nizami, 71).
- Sonra öz yanına çağırırdı onu,
Süfrəyə oturtdu eşqin oğ(u)l+u+n+u (Nizami, 82).
- Bəylik xələtini rus oğ(u)l+u aldı,
Ərəb damadının çiyinə saldı (Nizami, 109).
- Kəsdi umudunu dərdli oğ(u)l+u+n+dan,
Bir də gözləmədi sağalmaq ondan (Nizami, 118).
- Allah işıqladar, deyib, yolunu,
Yenə də gəzməyə çıxdı oğ(u)l+u+n+u (Nizami, 118).
- Umudla əl açıb xeyli gəzdilər,
Heç yerdə tapmadı oğ(u)l+u+n+dan əsər (Nizami, 118).
- O bəxtsiz oğ(u)l+u+n+u görəndə birdən,
Oynadı qocanın qəlbi yerindən (Nizami, 119).
- Ata qucaqladı yazıq oğ(u)l+u+n+u,
O bunu öpürdü, bu isə onu (Nizami, 119).
- Bir xələt götürüb öz heybəsindən,
Geydirdi oğ(u)l+u+n+a, örtüldü bədən.
Başmaq da, papaq da verdi, müxtəsər,
Bəzədi tərədən dırnağa qədər (Nizami, 119-120).
- Qurtardı atanın vida sözləri,
Oğ(u)l+u+y+la görüşüb qayıtdığı (Nizami, 125).
- Pərişan atanın üzündə kədər,
Ölümçül,evinə gəldi bir təhər (Nizami, 125).
- Dedi: “Yazıq atam, de hardasan sən?
Oğ(u)l+u+n+a tacını göstərməyirsən...” (Nizami, 129).

- Oğ(u)l+u+n+a daima yollar açaraq,
Bir səndin dərdimə yananım ancaq (Nizami, 129).
- Sən razı qalmasan oğ(u)l+u+n+dan əgər,
Allah da oğ(u)l+u+n+a cəzalar verər (Nizami, 130).
- Ana öz oğ(u)l+u+n+a boylandı bir az,
Elə bil qəlbini doğradı almaz (Nizami, 158).
- Ara bir yanına çağırıb onu,
Oxşar, əzizlərdi eşqin oğ(u)l+u+n+u (Nizami, 180).
- Gülpəri (pulu alır). Allah oğ(u)l+u+n+u saxlasın (Haqverdiyev, 30).
- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirrin ərinə, qardaşına, oğ(u)l+u+n+a
açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Həmişə qış bikar qalanda oğ(u)l+u+n+la lopusdan qumar oynayırdın
(Haqverdiyev, 54).
- İmamverdi hirsli daxil olur içəri, dalınca oğ(u)l+u Kərim (Haqverdiyev, 63).
- And olsun Allaha, vuraram tərən iki para olar! (Oğ(u)l+u+n+a bir sille
vurur.) (Haqverdiyev, 64).
- İkinci ovçu. Evin yıxılmasın, bu Süleyman bəydi, Nəcəf bəyin oğ(u)l+u
(Haqverdiyev, 67).
- İkinci ovçu. Dəllək İmamverdinin oğ(u)l+u? (Haqverdiyev, 67).
- İsmayıl. Oğ(u)l+u+n+u qız üstündə dəllək İmamverdinin oğ(u)l+u Kərim
öldürdü (Haqverdiyev, 73).
- Fərhad. Xeyr, əmi can, tək gəlmədim, Musa ilə gəldim, Zeynal bəyin
oğ(u)l+u ilə (Haqverdiyev, 82).
- Axırda da erməni Simonun oğ(u)l+u kimi qollarını bağlayıb göndərəcəklər
birbaş Sibirə (Haqverdiyev, 91).
- Sən hərgah mənə ana olsaydın, mənim kimi oğ(u)l+u tullayıb, dingildəyib ərə
getməzdin (Haqverdiyev, 94).
- İndi sənin oğ(u)l+u+nun evini yıxıblar, bədbəxt eləyiblər, gözəl-gözəl
arzularını puç eləyiblər, amma sən sevinirsən ki, oğlum evli olub
(Haqverdiyev, 98).
- Vallah, o səni öz oğ(u)l+u+n+dan artıq istəyir (Haqverdiyev, 98).

- Sən analıq məhəbbətinin nə olduğunu bilmirsən. Belə güman edirsən ki, analığın axır vəzifəsi oğ(u)l+u+n+u evləndirib, ona baxıb fəxr etməkdir (Haqverdiyev, 99).
- Ay bala! Nə olub sənə, oy! (Özünü yıxır oğ(u)l+u+nun üstə.) (Haqverdiyev, 104).
- Mehri xanım oğ(u)l+u ilə ərinin arasında naçar qalıb, bilmir hansı tərəf getsin (Haqverdiyev, 104).
- Ana, səndə heç taqsır yoxdur. Allah səni yoldan çıxardanlara lənət eləsin! Ana, gərək sən də mənim kimi oğ(u)l+u görə-görə xalq sözünə qulaq asmaya idin (Haqverdiyev, 105).
- İstədilər onun tək oğ(u)l+u Məhəmmədhüseyn xanı ki, mənim atam olsun, öldürsünlər. Atam köçəri türkmənlərə pənahlandı və başına qoşun yığıb başladı öz qohum-əqrəbası ilə dava eləməyə (Haqverdiyev, 154).
- Budur Nadirin oğ(u)l+u Şahrux Rzaqulu Mirzə (Haqverdiyev, 189).
- Əgər dünyada insaf və ədalət olsaydı, Nadir şahın Rzaqulu Mirzə tək istəkli oğ(u)l+u öz atasının xacəsinin qabağında əsir saxlanmazdı (Haqverdiyev, 190).
- Deyirlər ki, Mirzə Fətəlinin oğ(u)l+u+**dur**, bunun atası bütün müsəlmanların kişilərini, övrətlərini həcv edib (Haqverdiyev, 226).
- Atan Nəsir kimi sadıq, fəqir və ədəbli kişinin oğ(u)l+u+n+**dan** sadir olan bu bəd əməlin səbəbi nədir? (Haqverdiyev, 247).
- Gülpəri. Nə olacaq, səhər darğa xəbər gətirdi ki, bu gecə Atakişi oğ(u)l+u Cəfər su oğurlayıb (Haqverdiyev, 250).
- Kərbəlayı Xudaverdi (oğ(u)l+u ilə daxil olur). Salaməleyküm (Haqverdiyev, 270).
- Biri Hacı Vəlinin oğ(u)l+u, biri Kərbəlayı Namazın oğ(u)l+u Əsəd, biri də Hacı Qəmbərin oğ(u)l+u Bəşir (Haqverdiyev, 275).
- Onun oğ(u)l+u kor deyil (Haqverdiyev, 276).
- Xələf oğ(u)l+u Məhəmməd səni qoyub gedincə bir parça daş qoyub gedəydi (Haqverdiyev, 280).
- Rəcəb kəndxuda. Doğrusu, yenə deyirəm, Allahqulunun oğ(u)l+u+nun xatasından gərək məni qoruyasan (Haqverdiyev, 286).

- Mirzə İsmayıl. Qurbanın olum, ona Allahqulu Oruc oğ(u)l+u deyirlər (Haqverdiyev, 287).
- Mirzə İsmayıl. Yaxşı olar ki, siyahıdan Həsən Pirqulu oğ(u)l+u+n+u pozub, əvəzinə Allahqulu oğ(u)l+u Bədəli yazaq (Haqverdiyev, 288).
- Allahqulunu oğ(u)l+u ilə xanın qulluğuna gətirirlər. Hər ikisi baş vurub əli bağlı dururlar (Haqverdiyev, 288).
- Pərviz xan (diqqətlə Allahqulunun oğ(u)l+u+n+a baxır). Yavuğa gəl, qocaq! (Haqverdiyev, 288).
- Sən məni Rəhim xanın oğ(u)l+u+n+a nişanlandırırıbsan (Haqverdiyev, 298).
- Rəhim xanın oğ(u)l+u çox da olsun xan oğ(u)l+u, mən qızıl təşti neyləyirəm içinə qan qusam. Mən bu şücaətdə oğlanı iki yüz Rəhim xanın oğ(u)l+u kimi tülküyə dəyişməyəm (Haqverdiyev, 298).
- Rəhim xana satdığınız Bədəl Allahqulu oğ(u)l+u bu saat yoldaşları ilə bir yerdə əyləşib Heydərhanlıda (Haqverdiyev, 308).
- Qızınızı Rəhim xanın oğ(u)l+u+n+a verməyi vədə etdiniz, o da baş tutmadı (Haqverdiyev, 309).
- Rəhim xanın qızı Abdulla xanın oğ(u)l+u+n+da+dır (Haqverdiyev, 309).
- Bədəl. Mən boğazından asdırdığın Allahqulunun oğ(u)l+u, zorla çəkdirib apardığın Gülsənəmin qardaşı, Rəhim xana yüz əlli qızıla satdığın Bədələm (Haqverdiyev, 312).
- Şahpəri gedərkən oğ(u)l+u Cahangir gəlir (Haqverdiyev, 355).
- Bizim Növrəstəni Hadinin oğ(u)l+u Qədimə istəyirlər (Haqverdiyev, 360).
- Yaxşı, Hadinin oğ(u)l+u+n+a sən ərə gedəcəksən, yoxsa mən? (Haqverdiyev, 360).
- Budur, gedirəm axundun yanına, orada mən sənənin kəbinini Hadinin oğ(u)l+u Qədimə kəsdirərəm (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. Sən də Salman əminin oğ(u)l+u Cabbar deyilsən? (Haqverdiyev, 365).
- Ana can, bu oğlanı da tanıyırsanmı? Salman əminin oğ(u)l+u Cabbardır (Haqverdiyev, 365) .
- Bədəninə dağ basmasam, atamın oğ(u)l+u deyiləm (Haqverdiyev, 366).
- Bu axşam özü və oğ(u)l+u bizə qonaqdırlar (Haqverdiyev, 382).

- Bu dəfə o, fərasətsiz oğ(u)l+u Firidun xanı da özü ilə gətirir (Haqverdiyev, 384).
- Kamran. Atan səni Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a versə, nə eylərsən, nə eyləyə biləcəksən, nə danışa bilərsən? (Haqverdiyev, 385).
- Hacı Kamyab. Xan sağ olsun, bu mənim qardaşım İbrahimin oğ(u)l+u+dur (Haqverdiyev, 388).
- Sən iki qardaşın bir oğ(u)l+u+san (Haqverdiyev, 393).
- Hacı Kamyab. Bu, nişandır. Xudayar xan bizim qızımızı oğ(u)l+u+n+a istəməyə gəlmişdi (Haqverdiyev, 394).
- Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası! (Haqverdiyev, 394).
- Atan səni Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 395).
- Hamamçıya sifariş gedəcək: Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).
- (Qalxıb əlini belinə vurur.) Ay camaat, geri çəkilin, Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 395).
- Qızım Kamranı da görür, Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u da (Haqverdiyev, 397).
- Əmim, qızını Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir, ona görə də məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- O, Hacı Kamyab, sən baqqal İbrahimin oğ(u)l+u (Haqverdiyev, 399).
- Apar, - dedi, - bu iki min tüməni ver oğ(u)l+u+n+a, əlində maya qayıtıb ticarət etsin (Haqverdiyev, 399).
- İbrahim. Ay arvad, oğ(u)l+u+n+a sən nəsihət elə, uşağın ağı özündə deyil (Haqverdiyev, 399).
- Tamam şəhərə məlumdur ki, Hacı Kamyab qızını Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 400).
- Mirzə Mehdi. Yoxsulsan, get Mirzə Heydərquludan, Mirzə Ələkbərdən birisini apar, oğ(u)l+u+n+a müalicə eləsin (Haqverdiyev, 402).
- Yəqin qızını qardaşı oğluna verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 403).
- Səni verdi Xudayar xan kimi kişinin oğ(u)l+u+n+a (Haqverdiyev, 405).

- Bibixatun. Mənim qızımın Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verildiyinə çox adam köks ötürür (Haqverdiyev, 405).
- Mən heç Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u qızıma layiq bilmirəm (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvadı. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğ(u)l+u+nun toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvadı. Sən də danışdığını bilmirsən, Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u buraxıb itin birinə gedəcək?! (Haqverdiyev, 407).
- O ancaq Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a söz verdiyini ərz edəcək (Haqverdiyev, 408).
- Sizə məlum olsun ki, neçə gün bundan əqdəm mən qızımı Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verməyə razı olmuşam (Haqverdiyev, 409).
- Siz qızınızı nə Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a və nə Kamrana verin (Haqverdiyev, 410).
- Bu biabırılıqdan sonra Xudayar xanın oğ(u)l+u sənin qızına yiyəmi duracaq?! (Haqverdiyev, 412).
- Hacı Kamyab. Mən qızımı nə Kamrana verirəm, nə də Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a (Haqverdiyev, 412).
- Müctəhidi görən, baqqal İbrahimin oğ(u)l+u+n+a qız verməz (Haqverdiyev, 420).
- Hər yerdə deyirlər ki : İbrahimin oğ(u)l+u vələdüzzinadır. Çünki halal oğul Allahı danmaz (Haqverdiyev, 420).
- Kamran (gülür). Mənim kimi oğ(u)l+u sənə veribdir, beləmi? (Haqverdiyev, 422).
- Kərbəlayı Mədəd (çöldən səslənir). Burada Kamran İbrahim oğ(u)l+u işləyirmi? (Haqverdiyev, 424).
- Kəndli Tanrıqulunun evi. Arvadı Fatmanisə cəhrə əyirir. Oğ(u)l+u Qədim bir kənardə oturub, doğrama yeyir (Haqverdiyev, 426).
- (Oğ(u)l+u+n+a) Ay oğul, sağsağan qırıldayır, çıx gör atan gələcəkdirmi? (Haqverdiyev, 428).
- Arvadı. A kişi, sən, nə qədər olsa, mollasan, Allahın elmindən xəbərdarsan. Bir gün oğ(u)l+u+n+u çağır yanına, ona nəsihət elə (Haqverdiyev, 431).

- Arvadı. O gün naxoş oğ(u)l+**u+n+a** dua yazdığın arvad beş yumurta gətiribdir (Haqverdiyev, 432).
- Fatmanisə (oğ(u)l+**u+n+u** qucaqlayır). Yazıq balam, atasız yetim balam! (Haqverdiyev, 438).
- Kor İsrafilin evinin qabağında Şərəf və oğ(u)l+**u** İmran əyləşmişlər. Gün batmağa meyl edir (Haqverdiyev, 445).
- İsrafil (oğ(u)l+**u+n+a**). Razısanmı, ay oğul? (Haqverdiyev, 448).
- Hacı Bayram. Mən bu oğlanı, Salman İsrafil oğ(u)l+**u+n+u** bir ilin müddətinə nökr tuturam (Haqverdiyev, 452).
- Camaatın noxtasını verəcəklər kor İsrafilin oğ(u)l+**u** kimi itqurdun əlinə və arvadlarımızın hamısını da fahişə edəcəklər (Haqverdiyev, 468).
- Mənim gözüm baxa-baxa kor İsrafilin oğ(u)l+**u** mənim var-yoxuma sahiblik eləsin? (Haqverdiyev, 469).
- Uçitəl Mirzə Həsən, kor İsrafilin oğ(u)l+**u** qotur Salman, adını da Koroğlu qoyub, mənim nökrəm Əhməd (Haqverdiyev, 471).
- Yaralı. Evi yıxılsın Molla Vəlinin, Hacı Novruzun, Xədicə oğ(u)l+**u** Məşədi Əhmədin, Kərbəlayı Allahverdinin (Haqverdiyev, 473).
- Komandan (İsrafilə). Dayan, oğ(u)l+**u+nun** dəstəsinin qoçaqlığını eşitdin? (Haqverdiyev, 474).
- Kəblə Rəcəbəli. Mirzə Heydər. Çox gözəl. (Oğ(u)l+**u+n+a** Simonu göstərir.) Bu da sənin yoldaşındır? Çox gözəl! (Haqverdiyev, 487).
- Kəblə Rəcəbəli. Çox gözəl. Axşam üçün tədarük görərik. (Oğ(u)l+**u+n+a**) Bəs bu yoldaşın kimlərdəndir? (Haqverdiyev, 488).
- (Oğ(u)l+**u+n+a**) Simon, hazırlaş gedək (Haqverdiyev, 496).
- Əbdürrəhman bəy. Nə olacaq? Sənin İskəndər bəyinin arvadı bu saat faytondan düşdü, yanında balaca oğ(u)l+**u** (Necəf bey, 41).
- Fatma xanım (daxil olur, gözündə çeşmək əlində corab hörə hörə oturur oğ(u)l+**u+nun** yerində). O Səlman necə oldu? (Necəf bey, 42).
- Odur, bax, Əhməd yüzbaşının oğ(u)l+**u**... (Necəf bey, 60).
- Püstəbanu bəyim. Belə Yusif bəydir, Cavad bəyin oğ(u)l+**u** (Necəf bey, 63).
- Xanpərvər bəyim. Məhəmmədkazım ağanın oğ(u)l+**u** necədir? (Necəf bey, 75).

- Xanpərvər bəyim. Elə adamlardan isə, Cahannisanın oğ(u)l+u yaxşıdır (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğ(u)l+u Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qızımın kəsinti dırnağını da qıymaram verim! (Necef bey, 75).
- Ondan bəri dəllək Qəmbərin oğ(u)l+u ilə yava-yava gəzir (Necef bey, 76).
- Cavad bəyin oğ(u)l+u Yusif bəy Püstəbanu bəyimi götürüb qaçıbdır (Necef bey, 77).
- Mayor. Sən Məhəmməd yüzbaşının oğ(u)l+u deyilsənmi ki, mənim qarımda dünənəcən sülənirdi? (Necef bey, 84).
- Mayor. Qabaqca mənim sualıma cavab ver görüm Məhəmmədin oğ(u)l+u deyilsənmi? Xa, xa, xa! Xalqa it hürər, bizə çaqqal (Necef bey, 84).
- Ay Cəbi, mən ölüm, əgər acığın tutsa da, Allaha pənah, sənin özünə də lənət ki, Zəynəb arvadın oğ(u)l+u+n+u, divanda yalandan and içib şəhədətlik edib, vilayətdən yox elədin! (Necef bey, 91).
- Dilbər xanım. Səndən nə istəyirəm ki, pinəçi Kazımın oğ(u)l+u? (Necef bey, 105).
- Rüstəm bəy. Fəxrəddin bəy Heydər bəy oğ(u)l+u, deyirlər gəlibdir, onu görəniniz varmı? Ölənəcən mənə əlləşən atası Heydər bəyə bənzəyirmi? (Necef bey, 112).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğ(u)l+u+n+u tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Bircə buyurun görək, cavan Rəşid bəyin taxsırı nə idi ki, onu mənim atam doğramışdı? Hərgah Rüstəm bəy ilə atam düşməndi, Rüstəm bəyin özünü öldürəydi, nəinki cavan oğ(u)l+u+n+u (Necef bey, 121).
- Məhərrəm. Mən sənə yerinə olsam, Cahangir, əhvalatı düz Rüstəm bəyin özünə deyərəm və qandıraram ki, qızın Rəşid bəyi doğrayan Heydər bəyin oğ(u)l+u+n+a qoşulub qaçmaq istəyir, onda bəlkə...(Necef bey, 127).
- Rüstəm bəyin evində oğ(u)l+u Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Görək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).

- Fəxrəddin vay, cavan oğlum vay! Heydər gəl, gəl gör nə günə düşmüşük, gəl oğ(u)l+u+n+a toy elə, Heydər!(Qəşş eləyir.) (Necef bey, 141).
- Buyurdular ki, hərgah Cabbar bəy razı olsa, mən onun oğ(u)l+u+n+u bir gündə bu vilayətdən itirdərəm (Necef bey, 144).
- Cabbar bəy. Cahangir bəy mənim tamam var-yoxumu əlimdən alsın, başına dönüm, məni o namərd oğ(u)l+u+n+dan xilas etsin!..(Necef bey, 144).
- Məşədi Tağı. Çox yaxşı oldu... Mən xarabakəndliyəm, adım Məşədi Tağı Mikayıl oğ(u)l+u... (Necef bey, 146).
- Adım Cabbar bəy Məcidbəy oğ(u)l+u, adı batmış oğlumun adı Mirzə Hacı (Necef bey, 147).
- Qurban. Nə tövr, nə tövr məgər!.. Allah səndən razı olsun! Allah oğ(u)l+u+n+u saxlasın! (Necef bey, 158).
- Hərgah Cabbar bəy istəsə, mən onun biinsaf oğ(u)l+u+n+u bir gündə yox elərəm (Necef bey, 163).
- Sən dürüst arxayın ol və oğ(u)l+u+nun barəsində binagüzarlıq nə tövr sənin kefin istəsə... (Necef bey, 163).
- Nurcahan. Belə olan surətdə, balam, yəqin ki, oğ(u)l+u+n+a qurd yağı sürtüblər, ya da ki, caduya salıblar... (Necef bey, 185).
- Biri Hacı oğ(u)l+u, qoltuğunda Maşka xanım (Necef bey, 188).
- Heydər. Onda bilirsən nə olar? Oğ(u)l+u+n+u göndərərlər Sibirə, qalarsan başına döyə-döyə, hacı da olar ev sahibi, natarus da gedər bad-fənaya (Necef bey, 199).
- Xəlil. Allah qoysa, oğ(u)l+u+n+u taparam, heç fikir eləmə (Necef bey, 203).
- Sərvinaz xanım. Anan gözlərinə qurban, oğul! (Bihuş yıxılır oğ(u)l+u+nun qucağına.) (Necef bey, 204).
- İvan bəy. Hacı Qurban barəsində mən sizə yaxşı əhval söyləyim : bu neçə günlərdə oğ(u)l+u+nun qabağına yüz erkək qoyun salıb göndərir şəhərə satmağa (Necef bey, 207).
- İskəndər (əlində padnos qəlyanaltı gətirib qoyur kənardə mizin üstünə). Ağa, Hacı Qurbanı, o Bəkir gədəni, bir də Camal bəyi və oğ(u)l+u+n+u pristav göndərib. Nə buyurursunuz, onları damlıyaq, yoxsa danışıdıracaqsınız? (Necef bey, 207).

- İsmayıl bəy. Oğ(u)l+u atasından da qudurğandır...(Necef bey, 210).
- İskəndər. Naçalnikin hökmünə görə siz burada qalacaqsınız. Ta Camal bəy oğ(u)l+u Şahmar bəy ilə gəlib özlərini divan əlinə verənədək (Necef bey, 213).
- Xan. Mən çox təəccüb edirəm, siz necə rəva bilirsiniz, mən, İmamqulu xanın oğ(u)l+u, Məhəmmədcəfər xanın nəvəsi, qızımı götürüb verəm motalpapaq çobanın oğ(u)l+u+n+a? (Necef bey, 244).
- Xan. Zəhra, doğrudurmu, sən o motalpapaq Hacı Osmanın oğ(u)l+u Mikayıla söz vermişən, ölənədək ondan ayrılmayacaqsan və əhdi-peymanın üstə möhkəm durmusan? (Necef bey, 247).
- Xan. Afərin, indi bildim ki, sən mənim halal qızımsan... Mən də söz vermişəm Səməd xana səni verəm onun oğ(u)l+u Səfiqulu xana və sözümün üstə bərk duracağam (Necef bey, 248).
- Sənin fikrin odur ki, mən sözümdən qaçım, desinlər ki, Hüseyinli xan İmamqulu xanın oğ(u)l+u bir balaca qızın əlində aciz qaldı (Necef bey, 248-249).
- Onsuz da bədbəxt oğ(u)l+u dəli idi, indi lap sarsaqalayıb... Atam ondan betər (Necef bey, 252).
- Cavad bəy. Xan, cənabınıza məlum olan ədavətə görə Səməd xanın oğ(u)l+u Səfiqulu xan böyük cəfakarlıq edir (Necef bey, 262).
- Səməd xana mən söz vermişdim ki, qızım Zəhranı verəcəyəm onun oğ(u)l+u Səfiqulu xana...(Necef bey, 263).
- Hacı Fərəc. Apardılar... Mahmud bəy! Qurban olum sənə. Allah sənin balalarını saxlasın. Zəhmət olmazsa bir yerdə gedək, o bədbəxt oğ(u)l+u+n+u azarxanadan alıb, aparıb verək anasına, yazıqdır (Necef bey, 287).
- Əlavə, Rüstəm baqqalın oğ(u)l+u+n+dan aldığımız doxsan min manatı haraya vermisiniz? (Necef bey, 290).
- (Bu vaxt Ağa Kərim xanan oğ(u)l+u görünür.) Budur oğlum da gəlir...Gəl, gəl, oğlum. Gəl, gəl pişvazə...(Necef bey, 314).
- Züleyxa xanım (Bədircahana). Sənə nağıl etdiyim oğlan budur... Məgər bu xanın oğ(u)l+u imiş? (Necef bey, 314).

- Ağa Kərim xan. Ağa Heydər, bu zalım oğ(u)l+u, sənin namizəd nişanlığını yoldan çıxardıb... Qeyrəti sizə düşər...Nə durmusan, nə durmusan, vur bu məlun oğ(u)l+u+nun boynunu! (Necef bey, 319).
- Rüstəm xan Zəngilaninin oğ(u)l+u+n+u heç kəs öldürə bilməz (Necef bey, 319).
- Züleyxa xanım. Qurban sənə, oğlan, bazubəndi göstər görüm(bazubəndə baxıb). Atam oğ(u)l+u qardaş (qucaqlayır), mən özüm də Rüstəm xanın qızıyam (Necef bey, 320).
- Məmmədəli. Divanbəyi bu saat təşrif gətirəcəklər, xamuş! (Əlində siyahı.) Əliqulu Salman oğ(u)l+u, qalx ayağa (qalxır.) Tükəzban Kazım qızı (qalxır), Qurbanəli Heydər oğ(u)l+u, Məcid Səfdər oğ(u)l+u (qalxırlar), Bəyimağa (səslər) gəlməyib. Yarməmməd (gəlməyib) (Necef bey, 329).
- Öz sahibi, oğ(u)l+u, yeznəsi, qardaşı, nəvəsi, ayrılmamış oğul, atası əvəzində o məclisə daxil ola bilər (Necef bey, 372).
- Atam oğ(u)l+u, qardaşım! (Necef bey, 375).
- Atam oğ(u)l+u, qardaş! Nə şiri-şütür, nə didari-ərəb (Nə dəvənin südünü, nə də ərəbin özünü(görmüşəm).), elə qaçarsan ki, Koroğlu elə qaçmağı tamam ömründə bacarmayıb. Atam oğ(u)l+u! Hürriyyət yer üzünün ziynətidir (Necef bey, 375-376).
- Ey Ağa Mirzə Mehdi, fədayət şəvəm (sənə fəda olum.), atanın pambıq atan olmağı oğ(u)l+u+n+a eyib edər? (Necef bey, 410).

3.3.3.32. Övlad

- Anıb övlad+ı+nın qara gözünü,
Yolub saçlarını, cırdı üzünü (Nizami, 205).
- Bir gül parçası, bircə eybi yoxdur ki, övlad+ı olmur (Haqverdiyev, 266).
- Rəiyyət, deyəndə, ağanın övlad+ı+dır. Ağa da gərək öz övlad+ı+n+a zülm etməsin (Haqverdiyev, 282).
- Molla Vəli. Yol aydındır. Şəriət demir ki, xalq elm öyrənməsin, övlad+ı+n+ı oxutmasın (Haqverdiyev, 469).
- Bizə də Hacı Muxtar övlad+ı deyərlər (Necef bey, 194).
- Nurəddin ağa. O günləri bizim bu həzərat buyurdular ki, bizə Hacı Muxtar övlad+ı deyərlər, heç kəs bizə yaxın dura bilməz (Necef bey, 195).

3.3.3.33. Övrət

- Yediyim çörək də bu bihəyaların əlindən boğazıma getməyir. (Sənəm, Hacı Mehдинin əvvəlinci övrət+i, daxil olur.) (Haqverdiyev, 35).
- Gecələr bundakı cinlər hacıya rahatlıq verməzlər, ta ki hacı təzə övrət+i+n+i boşuyunca (Haqverdiyev, 39).
- Sən də Hacı Səməd ağanın övrət+i+sən (Haqverdiyev, 99).
- Nə qədər and içəsən inanmayacağam ki, sən mənim anamsan. Yenə deyirəm, sən Hacı Səməd ağanın övrət+i+sən. Mənim anam olsaydın, mənim tərəfimi saxlayıb Hacı Səməd ağanın xahişi ilə rəftar etməzdin (Haqverdiyev, 100).
- (Övrət+i+n+ə). Ay arvad, divara niyə qısılırsan? (Haqverdiyev, 204).
- Bunu bilginən, əgər Səidin övrət+i+n+i boşadıb almaq mənə mümkün olmasa, bütün hərəmxanadakı övrətləri qırdıracağam səninlə bir yerdə və axırda özümü həlak edəcəyəm. Mən sənə əmr edirəm : Səidin övrət+i+n+dən riza almaq sənənin öhdənə tapşırılır (Haqverdiyev, 238).
- Vəzir. Padşahım, üləmə necə şəriəti poza bilər, vaxt ki, şəxs öz övrət+i+n+i boşamaq istəmir (Haqverdiyev, 239).
- Vilayətin padşahı şikara gedərkən sənənin övrətini görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrət+i+n+nin talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).
- Gəl, sən öz razılığınla övrət+i+n+nin talağını ver, padşahi-aləmpənahı da özündən razı sal (Haqverdiyev, 240).
- De görüm övrət+i+n+i aldığı neçə müddətdir? (Haqverdiyev, 242).
- Tarzənin övrət+i əyləşib tikişlə məşğuldur (Haqverdiyev, 261).
- Övrət+i onun qolundan yapışib gətirib çarpayının üstündə əyləşdirir (Haqverdiyev, 261).
- Əlavə özünün əvvəlinci övrət+i+n+dən uşağı qalmayıb (Necəf bey, 302).

3.3.3.34. Yeznə

- Öz sahibi, oğlu, yeznə+si, qardaşı, nəvəsi, ayrılmamış oğul, atası əvəzində o məclisə daxil ola bilər (Necəf bey, 372).

3.3.4. I. Çoxluq Yiyəlik Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara sahiplik anlamı kazandırır və birinci çoxluq yiyəlik əki –m(I)z vəya –m(U)z şəklində görülməkdədir.

3.3.4.1. Ana

- Bacılarımız, ana+**lar+ı+mız**, tifiillərimiz, qardaşlarımız əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana döşündə aclıqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir!(Necef bey,367)
- 1868-ci ildə anamın göz yaşına baxmayıb, dərs oxumaq üçün qaçıb Bakıya gəldim. Anamın ağlaması bundan ötəri idi ki, bəlkə mən kənd mirzəsi olub ailəmizi saxlayam, çünki bizim həyatımız nəhayət üsrət ilə keçirdi. Atam naxoş və bacarıqsız bir adam idi. Bizi ancaq ana+**mız** çalışıb para qazanmaqla saxlardı (Necef bey, 416).

3.3.4.2. Arvad

- Arvad+**lar+ı+mız** bahar girəndən sonra payızın axırınadək bağda, əkində gedib işləyirlər (Haqverdiyev, 362).
- Molla Vəli. Camaatı başa salmalısınız ki, təzə hökumətin qərarına görə, bizim arvad+**lar+ı+mız** hamısı rus arvadları kimi başlarını açsınlar (Haqverdiyev, 463).

3.3.4.3. Ata

- Ata+**mız+ın** qoşunu tərək olub balü pəri qırılardan sonra, bir yerdə Ədil şahə əsir olmuşuq (Haqverdiyev, 156).
- Ata +**lar+ı+mız** atanızın qapısında olublar (Haqverdiyev, 258).
- Məşədi Qulam. Arvad, heç soruşma, ata+**mız+ın** evi yamanca yıxılıb (Haqverdiyev, 354).
- Bu bizim işlərimiz, bu da bizim qüvvətli cavanlarımız, bu da bizim S... ata+**mız** (Necef bey, 408).

3.3.4.4. Ata-Ana

- Bizim ixtiyarımız hələlik ata-ana+**mız+ın** əlindədir (Haqverdiyev, 392).

3.3.4.5. Ata-Baba

- Bizim ata-baba+**lar+i+mız** bir çuğun aftafada darçın, zəncəfil çayı qaynadıb içiblər (Necef bey, 391).

3.3.4.6. Baba

- Bizim baba+**lar+i+mız** həmişə sizin mərhum babanız Fətəli xanın qulluğunda olublar (Haqverdiyev, 156).
- Baba+**lar+i+mız** sənin babalarına qulluq edib (Haqverdiyev, 258).
- Xan, Şah Təhmasib baba+**mız+ın** zamanı keçib, güzəşt ediniz...(Necef bey, 263).
- Dedəmiriz, baba+**mız** qəzetlə yuxusun qaçırtmayıb ha! (Necef bey, 338).
- Baba+**lar+i+mız+ın** bizə irs qalıb, tənbəllik, vücut-bavücutluq və qeyri-qeyri sifətlər...(Necef bey, 400).
- Kərbəlayı, baba+**lar+i+mız+dan** irs qalmış bizim çox qəribə adətlərimiz var (Necef bey, 400).
- Müftəxor baba+**lar+i+mız+dan** bizə böylə şeylər irs qalıbdır...(Necef bey, 401).

3.3.4.7. Bacı

- Bacı+**lar+i+mız**, analarımız, tiffillərimiz, qardaşlarımız əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana döşündə aclıqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir! (Necef bey, 367).

3.3.4.8. Dədə

- Dədə+**mız**, babamız qəzetlə yuxusun qaçırtmayıb ha! (Necef bey, 338).

3.3.4.9. Əmi

- Şahmar bəy. Çox yaxşı, tutaq bu oldu əvəz-əvəz...Bəs bizim əmi+**lər+i+mız+i** ki, Rəşid onların bir barmağı olmazdı, hərəsi yüz atlıya bərabərdir, kim diyarbədiyar saldı?Əlavə, ana, bir aç başını (Mələk xanım başını açır.) Bu yaralara nə deyirsən? Yox, qardaşım, yox! Fəxrəddin, belə deyil (Necef bey, 121).

3.3.4.10. Qardaş

- Cəfərqulu xan. Bizim öz qardaş+**lar+i+mız** Rzaqulu xan və Mürtəzaqulu xan çox böyük qoşun yığıb bizim üstümüzə gəlirlər (Haqverdiyev, 155).

- Cəfərqulu xan. Qardaş, sənin bu sözlərin mənə ümidimi birə on artırdı. Əgər bu sözlər gedib bizim qardaş+**lar+ı+mız+ın** və qoşunlarının qulağına yetişsə, yəqin elə ki, qoşunun əksəri bizə tərəf dönəcək (Haqverdiyev, 157).
- Şamama xanım. Belə bu bəyin bacıları! Gündə biri gəlir, ana, bizim qardaş+**ı+mız+ı** lüt qoydun, ana, bu evi niyə dağıdırsan?..(Necef bey, 53).
- Bacılarımız, analarımız, tifiillərimiz, qardaş+**lar+ı+mız** əl-amanda, ac və həlakətdə. Ana döşündə acliqdan süd kəsilib, əziz balası qucağında can verir! (Necef bey, 367).

3.3.4.11. Qayınana

- Fatma xanım. Keçən zaman necə gözəl zamana idi... Biz dörd gəlindik evdə... Hamımız qayınana+**mız+ın** qabağında əli bağlı, satın alma qul kimi... (Necef bey, 48).

3.3.4.12. Qız

- Hacı Kamyab. Bu, nişandır. Xudayar xan bizim qız+**ı+mız+ı** oğluna istəməyə gəlmişdi (Haqverdiyev, 394).

3.3.4.13. Övlad

- Belə mənə qabaqda gələn övlad+**ı+mız+a** rəhmim gəlir (Necef bey, 389).
- Ondan nə bizə, nə bizim övlad+**ı+mız+a** bir nəf yoxdur (Necef bey, 411).

3.3.5. II. Çoxluq Yiyəlik Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara sahiplik anlamı kazandırır və ikinci çoxluq yiyəlik əki –n(I)z vəya –n(U)z şəklində görülməkdədir.

3.3.5.1. Ana

- Ana+**nız** melesin (Haqverdiyev, 338).
- Ana+**nız+ı** bir cındır palton içində öləncən saxladı. Atanız belə kişidir... (Necef bey, 16).

3.3.5.2. Arvad

- Camaatın noxtasını verəcəklər kor İsrailin oğlu kimi itqurdun əlinə və arvad+**lar+ı+mız+ın** hamısını da fahişə edəcəklər (Haqverdiyev, 468).

3.3.5.3. Ata

- Necə ki, ata-babalarımız sizin ata+nız+ın və babalarınızın qulluğunda çalışıblar, elə də özümüz və qoşunumuz sizlə bir yerdə öləndək hazırıq (Haqverdiyev, 156).
- Heç birinə ata+nız sizin xahişinizi bilməmiş cavab vermir...(Haqverdiyev, 243-244).
- Atalarımız ata+nız+ın qapısında olublar (Haqverdiyev, 258).
- Əsgər. Rəsul oxumur, ata+nız da gündə beş yol dəftəri çıxardıb qoyur qabağına, vurur çortkəyə (Necef bey, 16).
- Ananızı bir cındır palton içində öləncən saxladı. Ata+nız belə kişidir...(Necef bey, 16).
- Qanmaz uşaqları, mən sizin ata+nız+a+m, ya yox?
- Səfdərqulu. Atamızsən!
- Bayraməli bəy. Mən bu saat sizə sübut edərəm ki, mən sizin ata+nız deyiləm, ya ki, siz məni ata hesab eləmirsiniz (Necef bey, 19).
- Məzlum balalar!.. Ata+nız xam quşa uçurtma verir, sizi pərvazlandırır (Necef bey, 337).

3.3.5.4. Ata-Baba

- Necə ki, ata-babalarımız sizin ata+nız+ın və babalarınızın qulluğunda çalışıblar, elə də özümüz və qoşunumuz sizlə bir yerdə öləndək hazırıq (Haqverdiyev, 156).
- Bilin ki, bir qətrə göz yaşı nəinki sizin, hətta ata-baba+lar+ı+nız+ın da günahlarını yuyub aparır (Haqverdiyev, 265).
- Ata-baba+lar+ı+nız təki qoçları döyüşdür, itləri boğuşdur, dəvələri güləşdir.Əyləş səndəl üstə tamaşa elə, olsun ata-baba yolu, vəssalam (Necef bey, 246).

3.3.5.5. Baba

- Necə ki, ata-babalarımız sizin atanızın və baba+lar+ı+nız+ın qulluğunda çalışıblar, elə də özümüz və qoşunumuz sizlə bir yerdə öləndək hazırıq (Haqverdiyev, 156).

- Bizim babalarımız həmişə sizin mərhum baba+nız Fətəli xanın qulluğunda olublar (Haqverdiyev, 156).

3.3.5.6. Bacı

- İndi o cavanlarımızdan sual edirəm : Qardaşlarım! Siz ki xarici qızlarını özünüzə hərəmi-möhtərəm edirsiniz, bəs sizin öz bacı+lar+ı+nız, qohum-əqrəbalarınızın qızları, ya ki millətinizin qızları necə olsunlar?! (Necef bey, 392).

3.3.5.7. Qardaş

- Sizin qardaş+ı+nız Solomon. (Katibə) Tavad, bir yaxşı Rizaməndlik kağızı mənim əziz qardaşım İmeretiya padşahı Solomona yazarsan (Haqverdiyev, 178).

3.3.5.8. Qardaşoğlu

- Fəqət sizin qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+u burada gördükdə bir qədər fikrə getməyə məcbur oldum (Haqverdiyev, 391).
- Sizin qızınız var, mənim oğlum var. Əgər qızınız qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Sizə, qızınızı qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+a vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).

3.3.5.9. Qayınana

- Səlman bəy. Sizin ki, qayınana+nız yoxdu, kimdi sizi incidən? (Necef bey, 53).

3.3.5.10. Qız

- Sizin qız+ı+nız mənə sevib, mən də onu sevmişəm (Haqverdiyev, 247).
- Qız+ı+nız+ı Rəhim xanın oğluna verməyi vədə etdiniz, o da baş tutmadı (Haqverdiyev, 309).
- Sizin qız+ı+nız var, mənim oğlum var. Əgər qız+ı+nız qardaşınız oğluna namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).

- Sizə, qız+**i+niz+ı** qardaşınız oğluna vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).
- Siz qız+**i+niz+ı** nə Xudayar xanın oğluna və nə Kamrana verin (Haqverdiyev, 410).
- Kefli İskəndər qışqırır : - İndi növbət mənimdir. Ölülər! Budur sizin qız+**lar+i+niz**. Gəlin aparın! (Necef bey, 415).

3.3.5.11. Oğul

- Mirzə Bayram. Allah oğ(u)l+**u+nuz+u** saxlasın (Haqverdiyev, 52).
- Kərbəlayı Bəndəli. İltifatın artıq olsun, Allah oğ(u)l+**u+nuz+u** saxlasın (Haqverdiyev, 79).
- Nə qədər canımda can var oğ(u)l+**u+nuz+a** heç kim cürət eləyib, dil tərpədə bilməz (Necef bey, 66).

3.3.5.12. Övlad

- Mirzə Bayram (durub kağızı alır.) Xudavəndi-aləm öz izzəti cəlalı hörmətinə sizi və sizin övlad+**i+niz+ı** yer və göy bəliyyatından hifz eləsin (Haqverdiyev, 55).
- Dürüst fikir edin, özünüzə, övlad+**i+niz+a** yazığımız gəlsin (Haqverdiyev, 265).
- Allah sizin də övlad+**i+niz+a** qismət eləsin (Haqverdiyev, 270).
- Xabiqəflət kifayətdir, rəhminiz gəlsin övlad+**i+niz+a**. Zəmanə elm-tərbiyə zamanıdır, insaniyyət zamanıdır. Qoymuyunuz övlad+**i+niz+ı** cəhalətdə qeyrilərə əsir, qul. Axır onlar sizin əziz balalarınızdır, rəhm ediniz! (Necef bey, 363).
- Bir neçə müddətdən sonra sizin övlad+**i+niz** sizdən artıq məzlum olacaq (Necef bey, 337).

3.3.5.13. Övrət

- Mirzə Heydər. Hacı, bağışlayınız, sizin Allaha şükür bir parça yeməyə çörəyiniz var, övrət+**i+niz** var, dörd nəfər, Allah saxlasın, uşaqlarınız var. İndi sizin iki arvad nəyinizə lazımdır? (Haqverdiyev, 29).

3.3.6. İll. Çoxluq Yiyəlik Əki

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərə gələrək onlara sahiplik anlamı kazandırır və üçüncü çoxluq yiyəlik əki –(lar)ı vəya –(lər)i şəklində görülməkdədir.

3.3.6.1. Ana

- Ağacan! Bisəbəb iş olmaz, çox da müqəssir etmirik bu cənabları; tərbiyəli ana+**lar+ı** olmayıb (Necef bey, 393).

3.3.6.2. Arvad

- Hacı Rza kimi adamlara üz verəndə arvad+**lar+ı** da adamın başına çıxarlar (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Rzanın və Hacı Xudadadın arvad+**lar+ı** onun qolundan tutub durğuzurlar (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Rza, Hacı Xudadadın biheya arvad+**lar+ı+nın** üzlərinə baxa biləcəyəm? (Haqverdiyev, 412).
- Kamran. Müctəhid Hacı Mirzə Əhməd ağanın yeddi nəfər arvadı var. Bu arvad+**lar+ı** nə ilə saxlayır? (Haqverdiyev, 418).
- Molla Vəli. Camaatı başa salmalısınız ki, təzə hökumətin qərarına görə, bizim arvadlarımız hamısı rus arvad+**lar+ı** kimi başlarını açsınlar (Haqverdiyev, 463).
- Onun doqquz yaşlı “siğə” arvad+**lar+ı** acı göz yaşları tükürlər (Necef bey, 415).

3.3.6.3. Ata

- Allah ata+**lar+ı+n+a** rahmet eylesin (Necef bey, 49).
- Əliheydər. Yoldaşlarına baxınız, ata+**lar+ı+n+dan** bixəbər juliklər! (Necef bey, 181).
- Pirverdi. Tanıram da, hələ desən ata+**lar+ı+n+ı** yandıraram da...(Necef bey, 224).

3.3.6.4. Ata-Ana

- Qızları mal, qoyun kimi ata-ana+**lar+ı** satırlar (Haqverdiyev, 385).
- Onların ata-ana+**lar+ı** da dinsizdir (Haqverdiyev, 437).

3.3.6.5. **Baba**

- O vədə öz baba+**lar+i+nin** əməllərindən xəcalət çəkib, xəyirxahları ilə bədxahlarını, əlbəttə, tanıyacaqlar (Haqverdiyev, 225).
- Baba+**lar+i+miz** sənin baba+**lar+i+n+a** qulluq edib (Haqverdiyev, 258).

3.3.6.6. **Bacı**

- Şamama xanım. Doğrusu budur ki, bunun bacı+**lar+i** mənə iynə batıranda, mən buna şiş batıracağam (Necef bey, 53).

3.3.6.7. **Əmi**

- Şahmar bəy. Dadaş, ondan keçib. İndi nə eləmək gərək barı heç olmasa bunlar bitərbiyyət olmasınlar, əmi+**lar+i** içəri girəndə ayağa dursunlar? (Necef bey, 22).

3.3.6.8. **Qardaş**

- Bəyin bir sürü ac qohum-əqrəbası və qardaş+**lar+i** var (Haqverdiyev, 96).
- Mustafa xan (irəli yeriir). Çox da sən qardaşın Cəfərquluya xatircəm olma. Sənin Cəfərqulu tək qardaşın varsa, Mürtəzaqulu xanın da mənim tək və Rzaqulu xan tək qardaş+**lar+i** var (Haqverdiyev, 159).

3.3.6.9. **Qız**

- Kəndlilərin gözəl qız+**lar+i** hamısı mənim babalarımın malları idi (Haqverdiyev, 316).
- Kefli İskəndər qışqırır : - İndi növbət mənimdir. Ölülər! Budur sizin qızlarınız. Gəlin aparın! (Necef bey, 415).
- Valideynlər pərt halda qız+**lar+i+nin** əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.3.6.10. **Nəticə**

- Bədircahan. Nəvə-nəticə+**lar+i+n+dən** artıq ömür edəcəksən...(Necef bey, 305).

3.3.6.11. **Övlad**

- Bir vaxt olar bu yaman danışan adamların övlad+**lar+i** mənim zəhmətlərimə qiymət verərlər (Haqverdiyev, 226).

3.3.6.12. **Övrət**

- Dəxi canımı boğazıma yığdınız! (Övrət+**lar+i** vurur.) (Haqverdiyev, 40).

- Özgə kişilər övrət+lər+i+n+i gündə bir döyürlər, amma bu mənə heç bir çırtma da vurmur (Haqverdiyev, 203).
- Deyirlər ki, Mirzə Fətəlinin oğludur, bunun atası bütün müsəlmanların kişilərini, övrət+lər+i+n+i həcv edib (Haqverdiyev, 226).
- Bunu bilginən, əgər Səidin övrətini boşadıb almaq mənə mümkün olmasa, bütün hərəmxanadakı övrət+lər+i qırdıracağam səninlə bir yerdə və axırda özümü həlak edəcəyəm. Mən sənə əmr edirəm : Səidin övrətindən riza almaq sənə öhdənə tapşırılır (Haqverdiyev, 238).
- Dost-aşnalarının, övrət+lər+i+nin bəti bəti bəti görmüş... (Necef bey, 307).

3.4. Hal Əkləri

Türkiyə Türkcəsində olduğu kimi Azərbaycan Türkcəsində də ismin halləri; sözcükləri bəliymə, yönəlmə, bulunma və ayrılma baxımından tanımlayan, sözcüyün yalın hal və hal əki almış durumlarından hər biridir.

3.4.1. Yalın (Əksiz) Hal

Azərbaycan Türkcəsində sözcüklərin hal əklərindən hiçbirini almamış halidir. Bunların dışında çoğul, yiyəlik, yapım və bildirmə əklərindən birini almış olsa bilə o isim yenə yalın haldədir.

3.4.1.1. Ana

- Mənə anam verdi bu xəzinəni,
Üzərlik üstündə mərəd doğdu mənə (Nizami, 32).
- Onun həsrətiylə hey yana-yana
Səbr edib dözüdü yenə də ana (Nizami, 79).
- Ələ gətirməkçin haman gəlini,
Ata, anasının öpdü əlini (Nizami, 80).
- Mən bir divanəyəm, o ev sonası,
Onu divanəyə verməz anası (Nizami, 83).
- Atası, anası ağlayıb qəlbən,
Artıq əl üzgülər o divanədən (Nizami, 106).
- Yadından çıxmışdır atayla ana (Nizami, 128).

- Canına əl çəkib, yazıq ağladı,
Oğul yarasını ana bağladı (Nizami, 158).
- Məhəbbət üzündən zavallı ana
Əlindən gələni göstərdi ona (Nizami, 158).
- Məcnun anasının nalələrindən
Yandı alov kimi qızıışdı birdən (Nizami, 159).
- Sənin toxumunun məğziyəm, ana,
Ayaq toprağın da cənnətdir mana (Nizami, 159).
- Qəlbində alovlar, yanıb ağlardı,
Nə ata, nə ana qorxusu vardı (Nizami, 192).
- İtirdiyin könlü onda tap, ana! (Nizami, 204).
- Ana, bu sözləri ona yetir sən:
“Ey mənə can verən, məni öldürən!
Dünyada heç kəsdən gözləmə kömək
Bir allahdan başqa hamıdan əl çək...” (Nizami, 205).
- Qızını o halda görüncə ana
Elə bil qiyamət göründü ona (Nizami, 205).
- Sona xanım. Get, Allah amanında, anan gözlərinə qurban olsun
(Haqverdiyev, 58).
- Sona xanım. Qadan alım, bilirəm yeməyəcəklər, amma yenə ana ürəyidir,
nazik olur (Haqverdiyev, 58).
- Hələ get, bir ananla da görüş, söhbət elərik (Haqverdiyev, 83).
- Hacı Səməd ağa. Qurbanın olum, sən gedəndən sonra mən də anan da, hətta
Mirzə Qoşunəli də yığılıb sənin səlahın üçün bu məsləhəti qoymuşuq və
sənin getməyini də, hərçənd sən deyirsən, biz məsləhət görməmişik
(Haqverdiyev, 93).
- Mehri xanım. Anan sənə qurban olsun, rusun dilini bilirsən, kifayətdir
(Haqverdiyev, 99).
- Məgər mən sənin anan deyiləm? (Haqverdiyev, 99).
- Nə qədər and içəsən inanmayacağam ki, sən mənim anamsan. Yenə deyirəm,
sən Hacı Səməd ağanın övrətisən. Mənim anam olsaydın, mənim tərəfimi
saxlayıb Hacı Səməd ağanın xahişi ilə rəftar etməzdin (Haqverdiyev, 100).

- Fərhad. Kimdir gələn?
- Dustaq. Anandır, gəlib (Haqverdiyev, 105).
- Ana, səndə heç taqsır yoxdur. Allah səni yoldan çıxardanlara lənət eləsin!
Ana, gərək sən də mənim kimi oğlu görə-görə xalq sözünə qulaq asmaya
idin (Haqverdiyev, 105).
- Fərhad. Çox yaxşıdır, ana (Haqverdiyev, 105).
- Fərhad. Ölürəm, ana sinəm sızıldayır, ürəyim sancır... Ay
öldüm...(Haqverdiyev, 107).
- Qızın və anasının adı?
- Qoca kişi. Qızın adı Pəricahan, anasının da adı Gülsümdür (Haqverdiyev,
267-268).
- Elə şəxsin öz adı ilə anasının adının yerləri qoyulur (Haqverdiyev, 268).
- Gəlinin adını və anasının adını bu saat bu nalın üstünə yazaram
(Haqverdiyev, 268).
- Əkbər. Ana gəl bu ağı mənim boynuma tik (Haqverdiyev, 271).
- Əkbərin anası (gəlininə). A balam, gəl, özün Əkbərin boynuna ağ tik. (Gəlin
əlləri titrəyə-titrəyə Əkbərin boynuna ağ tikir.) (Haqverdiyev, 271).
- Əkbərin anası. Əkbər, nə söhbət edirsən?
- Əkbər. Heç, ana, gəlinin mənə ağköynək olmağı məsləhət görmür
(Haqverdiyev, 272).
- Əkbərin anası. Hanı mənim oğlumun qanlısı? (Haqverdiyev, 275).
- Yox... (Çağırır.) Ana, ana (Haqverdiyev, 277).
- Anası. Ay oğul, amandır, sənə nə yamanlıq etmişəm məni öldürürsən?
(Hüseyn gülür.) Amandır, oğul, yazığam, məni öldürmə (Haqverdiyev,
278).
- Adam da öz anasını öldürərmə? Sən mənim yaxşı anamsan, göyçək anamsan
(Haqverdiyev, 278).
- Anası. Ay oğul, vallah, sənin ağılın çaşıb (Haqverdiyev, 278).
- Hüseyn. Piyan-zad deyiləm, ana can, dediyim sözlərə bax (Haqverdiyev,
278).
- Hüseyn. Xatircəm ol, ana, boğmaram (Haqverdiyev, 278).
- Anası. Ay oğul, sən bu dəli yoldaşına nəsihət elə (Haqverdiyev, 278).

- Anası. Elə mən də onu deyirəm. Ay oğul, bunu mən oğul bəsləmədim, canıma bir bəla bəslədim (Haqverdiyev, 278).
- Vəli. Düz deyirsən, ana (Haqverdiyev, 278).
- Anası. Zəhmət çəkdiyindən əlinə də bir şey gəlməyir (Haqverdiyev, 278).
- Hüseyin. Eybi yoxdur, ana! (Haqverdiyev, 279).
- Al , ana, göndər bazara. (Anası gedir.) (Haqverdiyev, 279).
- Gülnisə. Bu saat duraram, ana (Haqverdiyev, 322).
- Ana, mən ona ağlamıram (Haqverdiyev, 322).
- Gülnisə. Ana, məni daha öldürsələr də heç kəsə getməyəcəyəm (Haqverdiyev, 322).
- Gülnisə. Doğrusu, ana, daha mən oradan buraya qayıtmayacağam (Haqverdiyev, 322).
- Gülnisə. Ondan deyil, ana, ürəyimə özgə fikirlər gəlir (Haqverdiyev, 322).
- Gülnisə. Ana, düyü torbası haradadır? (Haqverdiyev, 322).
- Gülnisə. Ana, sən qardaşımın əziz goru, qoyma gedə! (Hönkürtü ilə yıxılır yerə.) (Haqverdiyev, 328).
- Gülnisə (gəlir). Nə deyirsən, ana? (Haqverdiyev, 332).
- Ana, bağışla məni. (Cəld gedir.) (Haqverdiyev, 333).
- Ananız melesin (Haqverdiyev, 338).
- Cahangir. Ana, atam bu vədə fayton ilə haraya getdi? (Haqverdiyev, 355).
- Ancaq, izin verin, bir qızın anası ilə də danışım (Haqverdiyev, 359).
- Növrəstə (daxil olur). Nə deyirdin, ana? (Haqverdiyev, 361).
- Doğru deyiblər, anası çıkan ağacı balası budaq budaq gezer (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. İşin yoxdur, ana, qoy nə bilir eləsin (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. necə eləyim, ana? (Haqverdiyev, 362).
- Növrəstə (tələsik daxil olub). Ana, getdim kənd şurasına xəbər verdim (Haqverdiyev, 363).
- Növrəstə. Bu saat, ana can, görmürsən nə qədər köməkçim var? (Haqverdiyev, 365).
- Firidun xan (Kamrana). Sənin də anan başını abduğ ilə yuyur? (Haqverdiyev, 388).

- Gövhərtac (daxil olur). Nə buyurursan, ana can? (Haqverdiyev, 394).
- Mən sənin ananam, səni bu mərtəbədə gözəl bilmirdim (Haqverdiyev, 395).
- (Gövhərtac söz deməyərək anasının döşünə qısılib ağlayır.) Ağla, qızım, elə belə olar (Haqverdiyev, 395).
- Anan bir yerə gələndə hamı onun ayağına qalxacaq (Haqverdiyev, 395).
- Kamran. Ana can, gəl otur, dərdimi sənə deyim. Düzü budur ki, əmim məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Ana can, mən indiyədək Gövhərtac ilə bir yerdə böyümüşəm (Haqverdiyev, 398).
- Kamran. Zəhmət çəkmə, ana, mənim naməhrəmliyim bəhanə idi (Haqverdiyev, 398).
- Kamran. Ana can, bu dünya pul dünyasıdır (Haqverdiyev, 398).
- İş qurtarıb gedib, ana (Haqverdiyev, 398).
- Gövhərtac. Vallah, ana can, Mirzə Mehdi kimi həkim yer üzündə yoxdu (Haqverdiyev, 404).
- Gövhərtac. İndi, ana can, yemək, içmək istəyirəm (Haqverdiyev, 404).
- Qadınlar, qızlar bir-bir daxil olub Gövhərtac ilə, anası ilə öpüşürlər (Haqverdiyev, 406).
- Kamran. Ana, bir qəribə keyfiyyət eşitmişəm (Haqverdiyev, 421).
- Kərbəlayı Mədəd. “Şərq” mehmanxanasındayam. Anan da mənimlə gəlibdir (Haqverdiyev, 425).
- Kamran. Anam! Anam nə üçün gəlibdir? (Haqverdiyev, 425).
- (Kamran gözlərini silir.) Atandan sonra anan davam gətirə bilmədi (Haqverdiyev, 425).
- Qədim. Ana, nə oxuyursan? (Haqverdiyev, 426).
- Qədim. Ana, hancarı deyim? (Haqverdiyev, 428).
- Qədim. Hə, ana, acam (Haqverdiyev, 438).
- İmran. Ana, axı mən acam, səhərdən ağzıma bir tikə çörək almamışam (Haqverdiyev, 445).
- İmran. Ana can, atamın gözləri nədən tutuldu?
- Şərəf. Ay bala, mən sənin atanın evinə gələndə elə gözləri kor idi. Uşaqlıqda çiçək çıxarıb, ondan kor olmuşdu (Haqverdiyev, 445).

- İmran. Ana can, bir də kəndimizə çiçəkdöyən gəlsə, məni apar, yalvar çiçəyimi döysün, mən də dədəm kimi kor olmayım (Haqverdiyev, 446).
- İmran (bir qədər sükutdan sonra). Ana can, axı mən acından öldüm (Haqverdiyev, 446).
- İmran (atasının xurcununu açıb baxır). Ana, atam ət də gətirib (Haqverdiyev, 446).
- Salman. Az qalıbdır, ana. Bir azdan sonra biz çəkən dərd və qəmdən o da çəkəcək (Haqverdiyev, 448).
- İmran. Ana, şorba bişmədi? (Haqverdiyev, 451).
- Salman. Onu deyirəm. Bax, ana, onun beş guşəsi var (Haqverdiyev, 451).
- Salman. Görərsən, ana, tezliklə görərsən! (Haqverdiyev, 451).
- Əmiraslan (gözlərini açır). Ana, qorxma, ölməmişəm! Simon necə oldu, sağdırmı? (Haqverdiyev, 492).
- Daş doğaydı mənim əvəzimdə dərin yatmış anam...(Necəf bey, 24).
- Səkinə xanım. Nə buyurursan, ana? (Necəf bey, 27).
- Başına dönüm, atam, anam sənə qurban! (Necəf bey, 34).
- Mənim anam ölsün, tamam vilayətin alış-verişi hamısı mənimlədir (Necəf bey, 34).
- Səkinə. Ana, çay gətirimmi? (Necəf bey, 38).
- Fatma xanım. Səni döyəndə sən Çingiz xanın nəvəsisən? Anan sarımsaq, atan soğan, sən haradan oldun belə gülməşəkər, balam?! (Necəf bey, 44).
- Qapıda anası rast gəlir. Çiçək xanım daxil olur (Necəf bey, 46).
- Səlnaz xanım. Ana, o qardaşlarımın xəbəri üstümə gəlsin ki, bircə nəlbəki dünyədən ötrü məni çarmıxa çəkibdi. Yalandan azarlayıb, bilmirsən nə qayırır (Necəf bey, 46).
- Fatma xanım. Belə anası gəldi, tutdu qolundan, götürdü getdi...(Necəf bey, 49).
- Axı genə mən bilmədim nədən ötrü anası Səlnazı apardı? (Necəf bey, 49).
- Fatma xanım. Nə eləyim, anası gəlmişdi bura, yolu qara gəlmiş (Necəf bey, 49).

- Evə gəlirəm, tutur mənim yaxamdan, ata qalmır, ana qalmır, yalvarırsan səsin kəsmir, döyürsən dəxi hədyan eləyir. Bacılarım bihəyadı, şək yox...(Necef bey, 53).
- Ana, ola bilərmə ki, Gülbaharı bura gətirdəsən, yazıqdır, bilmirsən mənim könlüm nə mərtəbədə onu istəyir! (Necef bey, 119).
- Gülbaharın anası ölsün, onu qoyarlarını buraya gəlsin? (Necef bey, 120).
- Fəxrəddin bəy. Bilirsən nə var, ana? (Necef bey, 120).
- Anam, qardaşım, barı siz mənə əziyyət verməyin, Allah xatirinə!..(Necef bey, 121).
- Buyur, gedək, ana. (Gedirlər.) (Necef bey, 122).
- Hər bir şeydən mənə təəccüb o gəlir ki, anam, qardaşım bilə-bilə ki, mən Səadətətsiz dünyada bir gün də ömür eləmək istəməzdim, onunla belə o təmənnaya düşüblər ki, Səadətənin adını çəkməyim... (Necef bey, 122-123).
- Karapet (kababı, şərabi gətirir). Anam ölməsin, Karapet, bu nə kababdır? (Necef bey, 177).
- Bir az artıq-əskik də danışanda atam, anam qalmır... (Necef bey, 183).
- Səfərqulu. Anam hara gedib, bilmirsən? (Necef bey, 189).
- Səadət xanım. Mən də gördüm, ana... (Necef bey, 214).
- Ana, görəsən onlar hara getdilər? (Necef bey, 214).
- Hacı Osman. Yer üzündə bərabərin yoxdur, ay arvad! Heç bilmirsən sən necə arvadsan, Mikayılın anası, “qədri-zər zərgər şünasəd”. (Qızılın qədrini zərgər bilər.) Malım, dövlətim... (Necef bey, 236).
- Öləndək bir kəsə əl açmayacağam, anam məni mərdanə doğub, mərdanə də qəbrə gedəcəyəm... (Necef bey, 243).
- Ana, mən gedirəm xalamın yanına. Cahangir bəy məni saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).
- Mikayıl. Ana, get, bir az pendir-çörək də göndər gəlsin (Necef bey, 253).
- Züleyxa xanım. Anam çox özü üçün eləyib (Necef bey, 313).
- Rəhim. Bəli, atam Rüstəm xandır, anam da Xədicə xanım (Necef bey, 319).
- Mirzədadaş. Anam və bacıların səlamətdirlərmə ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.4.1.2. Anacan

- Süleyman bəy. Heç, anacan, istəyirəm bir atla şəhərdən çölə gəzməyə çıxam. Ürəyim çox darıxır (Haqverdiyev, 58).
- Anacan, qardaşım, axır mənəm atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Zəhra bəyim. Sənin də bayramın mübarək olsun, anacan...(Necef bey, 253).

3.4.1.3. Ana-Bala

- İbrahim (daxil olur). Yenə ana-bala nə söhbət eləyirsiniz? (Haqverdiyev, 398).

3.4.1.4. Arvad

- Hacı Mehdi. İş gör nə məqama çatıb ki, dünən qonşumuz Kərbəlayı Rəcəb çıxıb qabağıma, deyir bəs filani, arvadım naxoşdur, çox bədhaldır (Haqverdiyev, 35).
- Güllü. Mən nə eyləyim? Görmürsən arvadın nə qayırır? (Haqverdiyev, 40).
- Ələsgər. Bax, Sənəm bacı, bu sənin ərin, sən də onun arvadı (Haqverdiyev, 46).
- Görürdüm o biri arvadın qızıl-gümüş içində gəzir, mən də gəzirdim (Haqverdiyev, 46).
- Hafizə xanım. Bəs onun onda arvadı necə olsun? (Haqverdiyev, 120).
- Qurbanın arvadı Səlimə oturub, qabağındakı beşiyi yürüyür (Haqverdiyev, 121).
- Şamama cadu. Barı arvadın da sənin kimi gözəldirmi? (Haqverdiyev, 124).
- Axır, ay arvad sənə məni dağıtdın, tərək elədin, bircə insafın olsun, mürüvvətin olsun! (Haqverdiyev, 201).
- Mahmud (xurcunu açıb baxır). Arvad deyəsən, ət alıbsan? (Haqverdiyev, 203).
- Mahmud. Bax, indi sənə yaxşı arvad deyərəm (Haqverdiyev, 203).
- Mahmud. Yox arvad, elə demə (Haqverdiyev, 205).
- Arvad çarşabını götürür, çıxırlar (Haqverdiyev, 205).
- (Arvadının qolundan çəkir.) Süfrəyə tərəf gəl görək, ye bu gözəl xörəklərdən (Haqverdiyev, 206).

- Mahmud. Ay arvad, Allahı sevərsən, başını aşağı sal, çörəyini ye (Haqverdiyev, 207).
- Mahmud (görüb ucadan qışqırır). Ay arvad, nə qayıırısan? (Haqverdiyev, 207).
- Arvad, axır deyəsən şeytan sənə dinclik vermir? (Haqverdiyev, 208).
- Mahmud (hövlnak). Gözünü qan örtübdür nədir, ay arvad? (Haqverdiyev, 208).
- Mahmud. Ay arvad, bircə gözlərin olsun! (Haqverdiyev, 208).
- İstəyirsən mən ölüm, gedib özünə bir göyçək xanım arvad alıb gətirəsən (Haqverdiyev, 208).
- Ay arvad, nə olar bir azca səbr eləyəsən (Haqverdiyev, 208).
- Mən sənə demədimmi ki arvad, səbr elə? (Haqverdiyev, 210).
- Mahmud. Nə eləyəydim, arvad, öldürdün axır? (Haqverdiyev, 210).
- Bunu arvadın ərinin paltarının üstünə sürtərsən. O vaxt arvad ondan nifrət edəcək və onu əsla görmək istəməyəcək (Haqverdiyev, 268).
- İkinci hərəm (daxil olur). Gördünmü arvadının vəfasını? (Haqverdiyev, 296).
- Həsən kişinin arvadı Tubu əyləşib cəhrə əyirir, qızı Gülnisə tikiş işinə məşğuldur (Haqverdiyev, 321).
- Kəndlilər gədirlər. Orta qarıdan Həsən çıxır. Dalınca arvadı Tubu (Haqverdiyev, 331).
- Düzü, gərək Həsən də, arvadı da və qızı da buradan çıxsınlar (Haqverdiyev, 335).
- Doğrudur, mən nə Həsənin qızını arvad yerində, nə onun uşağını uşaq yerində sayıram (Haqverdiyev, 336).
- Xalq mənim bircə sözümə məəttəldir ki, Həsənin də, arvadının da cürümünü çəksinlər (Haqverdiyev, 336).
- Məşədi Qulam. Arvad, heç soruşma, atamızın evi yamanca yıxılıb (Haqverdiyev, 354).
- Arvad gedir. Məşədi Qulam üst-başını düzəldənə kimi plov gəlir (Haqverdiyev, 354).
- Balakişi. Nə eyib elər, arvadınla da bir danış (Haqverdiyev, 359).

- Arvadlarımız bahar girəndən sonra payızın axırınadək bağda, əkində gedib işləyirlər (Haqverdiyev, 362).
- Qapını bağlayıb arvadınla danışdığı söhbəti biz eşidirik (Haqverdiyev, 373).
- Bibixatun. Nə olacaqdır?! Sənin kimi kişinin mənim kimi də arvadı olacaq! (Haqverdiyev, 393).
- Belə deyincə deyən baqqal İbrahim qardaşı arvadıdır! (Haqverdiyev, 393).
- Hacı Rzanın arvadı kimi itlər cürət edib mənə deyə bilməyəcəklər ki, başını kənardə yu (Haqverdiyev, 395).
- İbrahim. Ay arvad, oğluna sən nəsihət elə, uşağın ağı özündə deyil (Haqverdiyev, 399).
- Bibixatun. Atan istərdimi ki, sən gedib qotur Kamrana arvad olaydın?! (Haqverdiyev, 405) .
- Qoy Hacı Rza arvadının canı çıxsın (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Rzanın arvadı ilə Hacı Xudadadın arvadı gəlir (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvadı. Nə sözdür, Hacı Kamyabın özü də bir xandır (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvadı. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğlunun toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Xudadadın arvadı. Sən də danışdığını bilmirsən, Xudayar xanın oğlunu buraxıb itin birinə gedəcək?! (Haqverdiyev, 407).
- Hacı Kamyab (daxil olur). Arvad, nə qiyamətdir? (Haqverdiyev, 412).
- Hacı Kamyab. Arvad, bir dayan, gör nə deyirəm (Haqverdiyev, 412).
- Hacı Rza, Hacı Xudadadın biheya arvadlarının üzlərinə baxa biləcəyəm? (Haqverdiyev, 412).
- Kənar olun, arvadlar, müctəhidin qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 413).
- Kamran. Müctəhid Hacı Mirzə Əhməd ağanın yeddi nəfər arvadı var. Bu arvadları nə ilə saxlayır? (Haqverdiyev, 418).
- İbrahimin evi. İbrahim və arvadı Cahanbanu (Haqverdiyev, 419).
- İbrahim. Arvad, olan olub (Haqverdiyev, 420).
- İbrahim. İndi dərdimizi görürsən, arvad (Haqverdiyev, 420).
- Kəndli Tanrıqulunun evi. Arvadı Fatmanisə cəhrə əyirir. Oğlu Qədim bir kənardə oturub, doğrama yeyir (Haqverdiyev, 426).

- Molla Zamanın evində. Molla və arvadı (Haqverdiyev, 431).
- Molla Zaman. Arvad, günortaya bir şey düzəldə bilibsən, ya ac qalacağım?
(Haqverdiyev, 431).
- Arvadı. Günortaya nə var ki, nə bişirim? (Haqverdiyev, 431).
- Molla Zaman. İstiğfar elə, arvad, istiğfar elə, günaha batdın (Haqverdiyev, 432).
- Tarıqlu (daxil olur). Arvad, nə olubdur ki, yaman yerdə axşamlayasan?
(Haqverdiyev, 442).
- Tarıqlu. Arvad, mən sənə həmişə deyirdim ki, avamsan (Haqverdiyev, 443).
- İsrafil (Şərəfə). Ay arvad, altına bir şey sal, nəfəsdən düşmüşəm
(Haqverdiyev, 446).
- Şərəf (əlində soğan doğrayarkən, ahəstə). Səni görüm, İsrafilin gününə
düşəsən, arvadın da mənim günümə, onda görərsən ki, dərd-qəm nəyə
deyərlər (Haqverdiyev, 448).
- Rəhim. Pərinisə Mahmudun arvadının adıdır. Mahmud cəlladın biridir, arvadı
ondan bədtər (Haqverdiyev, 453).
- Gəl gedək görək Mahmudun arvadı nə zəhrimar verəcək (Haqverdiyev, 454).
- Kəblə Rəcəbəli. Gətirin buraya. Arvad, yer sal! Sənə qurban olum, ay bala!
(Haqverdiyev, 492).
- Simonun atası. Mən yenə deyirəm, arvad nigarandır, yoxsa çox həvəslə
qalardım (Haqverdiyev, 496).
- Simonun atası. Onda bahəm gedək telefona, arvad mənim öz səsimi eşitsə
daha da arxayın olar (Haqverdiyev, 496).
- Xırda xanım Əbdürrəhman bəy arvadı (Necef bey, 24).
- Əbdürrəhman bəy. Arvad, yaxşı başlamısan, durma heyfdir! (Necef bey, 24).
- Əbdürrəhman bəy. İndi başa düşdüm mətləbini, arvad... (Necef bey, 26).
- Əbdürrəhman bəy. Arvad, dünən sən mənim başıma nədən ötrü o müsibəti
açırdın? Məgər övrətdə səbr olmaz, ağzına gələn hədəyanı söylər? İndi necə
oldu? (Necef bey, 40).
- Əbdürrəhman bəy. Xa! Xa! Xa! Arvad. Mənim qoçaq arvadım (Necef bey,
40).

- Cənnətəli ağa. Atamın ərvahına and olsun, arvad, səndə, bax bircə belə ağıl yoxdur (Necef bey, 74).
- Cənnətəli ağa. Nə olub, ay arvad? Niyə belə eləyirsən? (Necef bey, 76).
- (Dilbər xanıma.) Bilirsən, arvad, nə var?..(Necef bey, 98).
- Cəbi. Yetər, Yetər, mən ölüm incimə... Çünki hacıya getmək istəmirsən, lotu lotuyana gəlsənə mən arvadımı boşayım, mənə gələsən. Nə olar, ay qız, axırda ölməyəcəksən? (Necef bey, 102).
- Hacı Qəmbər. Başına at təpibdirmi nədir, arvad? Nədən ötrü və nə cürət edib bu fəhşləri mənə deyirsən, hə? (Necef bey, 104).
- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Görək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).
- Hacı Osman. Yer üzündə bərabərin yoxdur, ay arvad! Heç bilmirsən sən necə arvadsan, Mikayılın anası, “qədri-zər zərgər şünasəd”. (Qızılın qədrini zərgər bilər.) Malım, dövlətim...(Necef bey, 236).
- Sən nahaq yerə zəhmət çəkirsən, arvad (Necef bey, 261).
- Xan. Gəlsinlər... A arvad, sən dur buradan get...(Necef bey, 262).
- Güldəstə. Hacı lənətullah, arvadı Xırda xanıma boşayıb...(Necef bey, 274).
- Sən get evə dəy, mən də gedim görüm arvad süfrəni açıbdırmı? (Necef bey, 325).
- Mirzədadaş. Arvad, dur ayağa. Gör nə gətirmişəm? (Necef bey, 325).
- Özümü, sözümlü bilmirəm, qandınmı, ay arvad? (Necef bey, 326).
- Onun doqquz yaşlı “siğə” arvadları acı göz yaşları tökülür (Necef bey, 415).

3.4.1.5. Ata

- Oğul, sözlərimə yaxşı qulaq as!
Ata nəsihəti faydasız olmaz (Nizami, 34).
- Məcnunun atası bu xoş diləklə
Aclar doydurardı min bir köməklə (Nizami, 44).
- Ata baxan kimi oğlun üzünə,
Açdı xəzinəni ellər üzünə (Nizami, 45).
- Atası gördükdə, gülüb sevindi,
Məktəbə yolladı oğlunu indi (Nizami, 46).

- Şikayət eylərdi qohumlar ondan,
Atası qalmışdı bu dərddə heyran (Nizami, 54).
- Zavallı atası gətirməyib tab,
Oğlunun dərdiylə çəkirdi əzab (Nizami, 54).
- Açıldı gül kimi atanın rəngi,
Ata dinlədikcə bu məsləhəti,
Dağıldı qəlbindən qəmi, möhnəti (Nizami, 54).
- Ata bu səfərə çıxdığı gündə,
Kəcavə bəzədi dəvə üstündə (Nizami, 62).
- Çatınca Kəbəyə o dərd atası
Taxdı qulağına qulluq sırğası (Nizami, 62).
- Kəbənin üzünü görüncə ata
İstədi mətləbi yetsin murada (Nizami, 62).
- Ata dinlədikcə oğlunu, yenə
Dərin bir susqunluq çökdü qəlbinə (Nizami, 63).
- Atası oğlundan xəbər tutunca,
Eldən üz döndərdi zavallı qoca (Nizami, 66).
- Ata eşitdikcə onun səsini,
Alıb yerə vurdu əmmaməsini (Nizami, 67).
- Ələ gətirməkçin haman gəlini,
Ata,anasının öpdü əlini (Nizami, 80).
- Mən bir divanəyəm, o ev sonası,
Onu divanəyə verməz anası (Nizami, 83).
- Leylinin atası, ürəyi qəmli,
Torpağa üz qoydu gözləri nəmli (Nizami, 93).
- Atası, anası ağlayıb qəlbən,
Artıq əl üzgülər o divanədən (Nizami, 106).
- Atası qızını tutub ürəkdə,
Onu inci kimi saxlardı bərkdə (Nizami, 108).
- Qızıcığın atası qalmışdı heyran (Nizami, 109).
- Gəlinin atası çıxdı eşiyə,
Çadırı bəzədi, bayramdır deyə (Nizami, 109).

- Olmazmı, gedəsən ziyarətinə,
O ata haqqının son möhnətinə? (Nizami, 128).
- Kəsildi büsbütün səbri, qərarı,
Qaçdı atasının qəbrinə sarı (Nizami, 128).
- Dedi: “Yazıq atam, de hardasan sən?
Oğluna tacını göstərməyirsən...” (Nizami, 129).
- Ata matəmini çatdırıb başa,
Yenə də üz tutub, qaçdı dağ-daşa (Nizami, 131).
- “...Ata ölmüşsə də, oğul çağ olsun,
Mədən qırılmışsa, gövhər sağ olsun” (Nizami, 148).
- Atan şikayətli getdi əlindən,
Məni də ölmüş bil yaxınlarda sən... (Nizami, 158).
- Qəlbində alovlar, yanıb ağıları,
Nə ata, nə ana qorxusu vardı (Nizami, 192).
- Ərinin yasını qurtardı, yenə
Çəkdi qəm evini ata evinə (Nizami, 193).
- Mənim mərhum atam, Allah ölənlerinizə rəhmət eləsin, bu duaların şəninə
məşhur olmuşdu. Hər şənbə və çərşənbə günləri atamın qapısı dönərdi xan,
bəy qapısına (Haqverdiyev, 31).
- Mirzə Heydər. İndi atam ölüb, Allah dünyadan gedənlərinizə rəhmət eləsin
(Haqverdiyev, 32).
- Sən bilirsən ki, bunun atasının cəmi mülkü mənim əlimdədir, nə qədər
mənfəət eləyirəm (Haqverdiyev, 84).
- Adamı görmüşük atası, anası evləndirər, əmisi evləndirər (Haqverdiyev, 94).
- Eşit nəsihətimi, qızım, qayıt atan evinə (Haqverdiyev, 110).
- Bəyin atası mənim atamın mülkünün bəyi deyildimi? (Haqverdiyev, 118).
- Deyirlər ki, Mirzə Fətəlinin oğludur, bunun atası bütün müsəlmanların
kişilərini, övrətlərini həcv edib (Haqverdiyev, 226).
- Sənin atan camaata haqq yolu göstərir (Haqverdiyev, 226).
- A kişi, sənin atan bir mömin, müqəddəs molla idi (Haqverdiyev, 226).
- Rəşid (qorxmuş daxil olur). Ata! Bu camaat niyə küyləşir? (Haqverdiyev,
231).

- Heç birinə atanız sizin xahişinizi bilməmiş cavab vermir...(Haqverdiyev, 243-244).
- Padşahın qızı. Bəli, ata, bir az yaxşıyam (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qızı (daxil olur). Ata, atlar çox əcəbdirlər (Haqverdiyev, 246).
- Atan Nəsir kimi sadıq, fəqir və ədəbli kişinin oğlundan sadir olan bu bəd əməlin səbəbi nədir? (Haqverdiyev, 247).
- Padşahın qızı. Ata, əfv ediniz, mən xəbər tutdum ki, bu qapının dalında həbəş qızı qoyulacaq (Haqverdiyev, 248).
- Atalarımız atanızın qapısında olublar (Haqverdiyev, 258).
- Bu zalım məni güclə atamın əlindən alıb, gətirib zindana salıb, indiyədək əzab verirdi (Haqverdiyev, 259).
- Oğlun bu saat behiştə əyləşib, sənin və atasının günahını bağışlamağı istirham edir (Haqverdiyev, 275).
- Allahqulu. Necə? Məgər ata deyiləm? Oğlumun haraya aparılmağını bilməyim? (Haqverdiyev, 289).
- Adını beləmi ata qoyubsan? Batsın sənin kimi ata! Sən ata deyilsən, qanıçənsən, canavarsan! (Haqverdiyev, 289-290).
- Xan, sənin atan Surxay xan mənim atamı qayadan atdırdı (Haqverdiyev, 290).
- İkinci hərəm. O sözləri ki, mən eşitmişəm, nəinki baş və canla qəbul elər, hətta sənin yolunda öz atasının da başından keçər (Haqverdiyev, 293).
- Xanın qızı. Mən nə günah eləmişəm, ata? (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qızı. Heç bir şey yoxdur, ata (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qızı. Ata, rəhm elə, mənim günahım yoxdur (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qızı. Ata, izin ver ikicə söz deyim (Haqverdiyev, 298).
- Atam evində qalıb un çuvalına tay olmayacağam ki?! (Haqverdiyev, 314).
- Bir də, atam gələndə deyinən məni aparsın Qızıləhmədliyə, xalamgile (Haqverdiyev, 322).
- İmdi atan gələndə deyərəm (Haqverdiyev, 322).
- Gülnisə. Heç, ata, elə sənə ürəyim yandı (Haqverdiyev, 323).
- Gülnisə. Ata, o buraya niyə gəlir? (Haqverdiyev, 324).
- Həsən. Sənin atan Məstalı kişi bir yaxşı adamdı (Haqverdiyev, 331).

- Tubu. Qızım, dəli olma, Həsən hər necə olsa, sənin atandır (Haqverdiyev, 333).
- (Qışqırır.) Ay Gülnisə! Atan toyuna gəlib, gəl oynamağına tamaşa elə! (Haqverdiyev, 342).
- Məşədi Ramazan. Atam yadıma düşən kimi dərdimin əlacını tapdım (Haqverdiyev, 353).
- Məşədi Qulam. Arvad, heç soruşma, atamızın evi yamanca yıxılıb (Haqverdiyev, 354).
- Cahangir. Ana, atam bu vədə fayton ilə haraya getdi? (Haqverdiyev, 355).
- Səni bir baş aparram atamın yanına (Haqverdiyev, 355).
- Gedək, bədbəxt atamın qiraəti var (Haqverdiyev, 355).
- Cahangir (qolundan dartır). Gedək evə, ata (Haqverdiyev, 356).
- Cahan. Atan səni Qədimə vermək istəyir, nə deyirsən? (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. Ata, hələ mən dərs oxuyaram, elə ki oxudum qurtardım bəyəndiyim oğlanların birisinə də gedərəm. Bir də, ata can, qoyun satmırsan, keçi satmırsan (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. Ata, danışanda məgər bir xata olar? (Haqverdiyev, 366).
- Zaman. Uşağın atasının cəmdəyinə min lənət! (Haqverdiyev, 366).
- Atan baqqallıqdan nə qazanacaq və nə külfət saxlayacaq? (Haqverdiyev, 380).
- Kamran. Atan səni Xudayar xanın oğluna versə, nə eylərsən, nə eyləyə biləcəksən, nə danışa bilərsən? (Haqverdiyev, 385).
- Bəlkə atan deyən olmadı, biz deyən oldu (Haqverdiyev, 385).
- Atam baqqal İbrahim borclarının hesabını dinarınadək bilir (Haqverdiyev, 392).
- Atan səni Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 395).
- Atam məni sənin atana verəndə, mən də bir gün ağladım (Haqverdiyev, 395).
- Atan sənin başını it qibləsinə kəsər (Haqverdiyev, 395).
- Kamran. Atamın adına pis söz demirlər, məni də yavuğa qoymayırlar (Haqverdiyev, 398).
- Sənin atan İbrahim ömründə iki min tümən görməyib (Haqverdiyev, 399).
- Kamran (bir qədər fikirdən sonra). Ata (Haqverdiyev, 401).

- Ata, əmim sənə verdiyi iki min tükəni neylədin? (Haqverdiyev, 401).
- Kamran. Gözəl alış-veriş edəcəyəm, ata, görərsən (Haqverdiyev, 401).
- Sənin atan İbrahim bir ağıllı kişidir (Haqverdiyev, 403).
- Bibixatun. Atan da buyurdu, bir yaxşı qoyun aparıb, məscid həyətinə kəsib, fütəraya paylasınlar (Haqverdiyev, 404).
- Atam istəyirdi Parisdənmi, haradanmı həkim gətirtsin (Haqverdiyev, 404).
- Bibixatun. Atan istərdimi ki, sən gedib qotur Kamrana arvad olaydın ?! (Haqverdiyev, 405).
- Kamran (daxil olur). Ata, yenə bikefsən? (Haqverdiyev, 420).
- Kamran. Ata, acığın tutmasın, sənə bir söz deyim (Haqverdiyev, 422).
- Bunun mənası bu deyilmi ki, atam yoxdur? (Haqverdiyev, 422).
- Kərbəlayı Mədəd. Bir-iki ay bundan əqdəm atan vəfat elədi (Haqverdiyev, 425).
- Odur mənim atam da sənin atanla getmişdi, qayıdıb gəldi (Haqverdiyev, 429).
- Qədim. Atam deyirdi, səni məktəbə qoyacağam. İndi məni məktəbə kim qoyacaq? (Haqverdiyev, 440).
- Atan sağ-salamat gəlib çıxdı, hələ sənə sovqat da gətirdi (Haqverdiyev, 444).
- İndi atan, qardaşın gələrlər, çörək də gətirərlər (Haqverdiyev, 445).
- İmran. Ana can, atamın gözləri nədən tutuldu?
- Şərəf. Ay bala, mən sənin atanın evinə gələndə elə gözləri kor idi. Uşaqlıqda çiçək çıxarıb, ondan kor olmuşdu (Haqverdiyev, 445).
- İmran (sevinmiş). Hanı, hanı? (Atasının qarşısına yüyürür.) (Haqverdiyev, 446).
- İmran (atasının xurcununu açıb baxır). Ana, atam ət də gətirib (Haqverdiyev, 446).
- Onu indiyədək atam da bilmirdi (Haqverdiyev, 454).
- Güldəstə (içəridən hövlək çıxır). Ata, haraya gedirsən? (Haqverdiyev, 455).
- Güldəstə. Ata, mən danışığının hamısını eşitdim. Getmə, səni öldürərlər (Haqverdiyev, 456).
- Güldəstə. Getmə, ata, pul səni qazanmayır ki, sən pulu qazanırsan (Haqverdiyev, 456).
- Rəhim. Biz gedəndə atan evdə idi. Necə oldu? (Haqverdiyev, 456).

- Rəhim. Qorxma, heç zad olmaz. Atan tək getdi? (Haqverdiyev, 456).
- O mənim atamın korluğuna sataşdı (Haqverdiyev, 456).
- Atam karıxdığından nəminin qapısını açıq qoyub gedibdir (Haqverdiyev, 457).
- Hacı Novruz. Xalq mənim üçün müftə, atası ehsanına işləməyibdir (Haqverdiyev, 469).
- Koroğlu. Qoluma güllə dəyib, eybi yoxdur, ziyansızdır. (Atasını görür.) Ata, sən burada nə gəzirsən? (Haqverdiyev, 473).
- Mənim atam öləndə ağız pambığı üçün həftəbazarına adam göndərdik (Haqverdiyev, 481).
- Atam mənə neçə dəfə tapşırıbdır ki, kəndə gələndə müəllimi də qonaq gətirim. İndi müəllim bizə qonaq getməsə mən atamın üzünə baxa bilməyəcəyəm. Atam da deyəcəkdir ki, müəllim elm oxumuş adamdır, kasıbları bəyənmir (Haqverdiyev, 487).
- Əmiraslan. Ata, məktəb yoldaşlarımızla buraya iki günə səyahətə gəlmişik (Haqverdiyev, 487).
- Əmiraslan. Ata, bunun əlinə nə olmuş ki? (Haqverdiyev, 488).
- Mən də siz gələncə burada atanla söhbət edim (Haqverdiyev, 488).
- Mənim atam da onun mollaxanasında oxuyubdur (Haqverdiyev, 489).
- Kəblə Rəcəbəli. Atan vəfat eləyib, ya sağdır? (Haqverdiyev, 489).
- Axırda atam güclə onu kiritdi (Haqverdiyev, 493).
- Simonun atası. Əlbəttə qorxdum və dedim bir xata olmasaydı, Mirzə Heydər mənə telefon eləməzdi (Haqverdiyev, 494).
- Simonun atası. Mən də Əmiraslan kimi bir tərbiyəli balanın atası ilə tanış olmaqdan məmnun oldum (Haqverdiyev, 494).
- Simonun atası. Mənim bu yerlərə gəldiyim iyirmi beş ildən artıqdır (Haqverdiyev, 494).
- Simonun atası. Mühəribə üçün top-tüfəngə, adam boğan qaza, pulemyota tökülən xərc millətlərin tərəqqiləri və ehtiyacı yolunda sərf olunur (Haqverdiyev, 495).
- Simonun atası. Söhbətimiz çox şirinləşdi (Haqverdiyev, 496).

- Simonun atası. Mən yenə deyirəm, arvad nigarandır, yoxsa çox həvəslə qalardım (Haqverdiyev, 496).
- Simonun atası. Onda bahəm gedək telefona, arvad mənim öz səsimi eşitsə daha da arxayın olar (Haqverdiyev, 496).
- Ananızı bir cındır palton içində ölənəcən saxladı. Atanız belə kişidir...(Necef bey, 16).
- Səfdərqulu bəy. Atam məni tutubdur ki, gərək bir-iki ilə tamam eləyəsən (Necef bey, 17).
- Qanmaz uşaqları, mən sizin atanızam, ya yox?
- Səfdərqulu. Atamızsən!
- Bayraməli bəy. Mən bu saat sizə sübut edərəm ki, mən sizin atanız deyiləm, ya ki, siz məni ata hesab eləmirsiniz (Necef bey, 19).
- Başına dönüm, atam, anam sənə qurban! (Necef bey, 34).
- Evə gəlirəm, tutur mənim yaxamdan, ata qalmır, ana qalmır, yalvarırsan səsin kəsmir, döyürsən dəxi hədyan eləyir. Bacılarım bihəyadı, şək yox...(Necef bey, 53).
- Şamama xanım. Satanda sənin malını satmıram. Öz atamın evindən gətirdiyim şeydi, nə billəm, elə elərəm (Necef bey, 53).
- Yazıq, yetim gədəyəm, vururlar, öldürərlər, atamın evi yıxılar (Necef bey, 71).
- Cavahir xanım. Ata, heç bilirsənmi, gecədən nə keçibdir? (Necef bey, 82).
- Rüstəm bəy. Fəxrəddin bəy Heydər bəy oğlu, deyirlər gəlibdir, onu görəniniz varmı? Ölənəcən mənlən əlləşən atası Heydər bəyə bənzəyirmi? (Necef bey, 112).
- Mahmud bəy. Məni bağışlayın, ata, hərgah məhəbbət necə ki, buyurursunuz, sizi vadar elədi gəlin barəsində cəbrən iş görməyə, ola bilərmi ki, haman məhəbbət manə ola ikinci cəbrə və zülmə? (Necef bey, 114).
- Mahmud bəy. İnanın, ata, Rəşid bəyin müsibəti necə ki, sizə rahatlıq vermir, elə də mənim özümə. Ancaq, ata, Allah xatirinə məni vadar eləməyin nahaq qan tökməyə və zülm etməyə...(Necef bey, 114).
- Mahmud bəy. Məgər insafılı iş görmək binamusluğu sübut edər, ata? (Necef bey, 114).

- Mahmud bəy. Ata, mən ölümə getməyə...(Necef bey, 114).
- Aman gündür, bizi bəlaya salarsan, atam bilsə əvvəl bizi qırar...(Necef bey, 117).
- Mən öz atamın xasiyyətinə bələdəm, öz höcətliyin o yeridəcək (Necef bey, 117).
- Hürü. Nə olacaq, dəli qudurmuş atan təzədən genə çarxı xoruz kimi girib meydana, qoymaz görək dərdimiz nədir? (Necef bey, 118).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Bircə buyurun görək, cavan Rəşid bəyin taxsırı nə idi ki, onu mənim atam doğramışdı? Hərgah Rüstəm bəy ilə atam düşməndi, Rüstəm bəyin özünü öldürəydi, nəinki cavan oğlunu (Necef bey, 121).
- Fərhad. İndi biz nə edək? Qız razı deyil, atası razı deyil (Necef bey, 127).
- Səadət xanım. Salamatsınızmı, ata? (Necef bey, 135).
- Səadət xanım. Bir elə iş olmayıb nə deyən sözdür, ata? (Necef bey, 135).
- Səadət xanım. O güllə bacının gözlərinə dəyəydi, ay qardaş, yazıq qardaş! Dincəldinmi, ay ata, dincəldinmi? (Necef bey, 135).
- Elə buyurur, guya Vartansifət atası gedəndə mənə min manat pul verib gedib...(Necef bey, 167).
- Öldür bizi, yıx atamın evini, yıx! (Necef bey, 177).
- Bir az artıq-əskik də danışanda atam, anam qalmır...(Necef bey, 183).
- Səfərqulunun atası da onun kimi kənarında şarlatanlıq eləyib...(Necef bey, 184).
- Sərvinaz xanım. Bilirsən, atam, nə var?..(Necef bey, 186).
- Atasının malıdır, dövlətidir, istər saxlasın, istər dağıtsın...(Necef bey, 186).
- Atam sənə qurban, mənim qorxum o birəhm malakanlardandır...(Necef bey, 209).
- Səadət xanım. Ata! Mən sənə qabağında duracağam, qoy qabaqca güllə mənə dəysin (Necef bey, 221).
- Qız ancaq kəbin kəsilmə günü görək bilsin atası onu kimə verir (Necef bey, 247).

- Zəhra bəyim. Ata! Hərgah bu işdə Səfiqulunun adı olmasaydı, bir piyalə zəhər də mənə versəydin, mən onu içərdim. Ata, mən cəsərət edirəm, məni bağışlayınız, mən ölməyə razıyam, amma sənə yalan deməyə yox... Mən o sözü vermişəm...(Necef bey, 247-248).
- Xan. O sözün üstündə bərk durmusan və duracaqsan da, belədirmi?
- Zəhra bəyim. Bəli, ata (Necef bey, 247-248).
- Zəhra bəyim. Ata, sahipsiz yetim qız ilə belə rəftar etməzlər ki, sən mənim ilə edirsən...(Necef bey, 248).
- Ata, Allah xatirinə, məni o məqama gətirməyiniz ki, mən özümü ləkələndirirəm...(Necef bey, 248).
- İstəyirdi atasının əli ilə Səfiquludan xilas olsun...(Necef bey, 249).
- Tamaşa. Var, çox var... Atamın dövlətindən niyə olmasın (Necef bey, 254).
- Mikayıl. Atam Hacı Osman və Cavad bəy buraya gəlmək istəyirlər, olarmı?
- Xan, sənın atan Surxay xan mənım atamı qayadan atdırdı (Haqverdiyev, 290).
- Ancaq səndən təvəqqə edirəm ki, səy eləyəsən atam sənə məhəbbət gözü ilə baxsın. Bəlkə Allah kömək eləyə, onu bir tövr yola gətirək (Necef bey, 297).
- İskəndər xan. Eyibdir, ata, elə söz demək (Necef bey, 300).
- Leyla xanım. Doğrudur, ata, hamısı doğrudur...(Necef bey, 300).
- Leyla xanım. Pul əhvalatı yoxdur, ata... Oğlun İskəndər evlənmək istəyir... Nə buyurursunuz? (Necef bey, 300).
- İskəndər xan. Elə qız alanın cehiz gözünə görünər? Nə söyləyirsən, ata, bir tək canı dünya xərcinə dəyər (Necef bey, 301).
- İskəndər xan. Doğru buyurursunuz, ata (kənara), getmək məsləhətdir, yoxsa işi bürüzə verərəm. (Gedir.) (Necef bey, 301).
- Leyla xanım. Ata, o ixtiyar görək kimdədir? (Necef bey, 302).
- İskəndər xan. Əlbəttə, mənası var ki, danışırım. Siz arxayın olun, ata (Necef bey, 310).
- İskəndər xan. Heç acığın tutmasın, ata...(Necef bey, 315).
- Rəhim. Bəli, atam Rüstəm xandır, anam da Xədicə xanım (Necef bey, 319).
- İskəndər xan (Əhməddən alıb). Buyur ata! (Sandıqçanı verir.) (Necef bey, 320).

- Mirzədadaş. Mən sənin atan ilə, Allah ona rəhmət eləsin, bir yerdə ömür keçirmişik, ondan yaxın mənim dostum olmayıb (Necef bey, 321).
- Məcid. Mənim atam elə subay vaxtında da qorxaq olub. Mən belə eşitmişəm (Necef bey, 322).
- Məcid. Atam mənə vəsiyyət edib : heç kimdən yaxşılıq gözləmə və heç kimə yaxşılıq eləmə (Necef bey, 323).
- Məzlum balalar!.. Atanız xam quşa uçurtma verir, sizi pərvazlandırır (Necef bey, 337).
- Mənim atam bədbəxtlərin biri idi ki, dilənçilik edirdi (Necef bey, 337).
- Hara görünüm, atam, məgər şəhərin halından xəbərdar deyilsən? (Necef bey, 355).
- Soruşma, atam, fələk kəcrəftar işləri zay etmək xəyalına düşübdür (Necef bey, 362).
- Onu bilirəm, atam, ona görə Allaha yalvarıram (Necef bey, 364).
- Bu ayları, atam, yaxşı yazmayıblar (Necef bey, 364).
- Atam, bilirsən nə var? (Necef bey, 368).
- Özünü nə üçün öldürürsən, atam? (Necef bey, 369).
- Fikrə, xəyalata gedib, özünə nahaq zəhmət vermə, atam? (Necef bey, 369).
- Atam oğlu, qardaşım! (Necef bey, 375).
- Atam, nə əcəb səni nə dövrədə görmürük və nə qəsidəni eşitmirik (Necef bey, 381).
- Atam! Qoy onları öz işlərinə getsinlər (Necef bey, 389).
- Belə evlərdə verilən tərbiyədən nə hasil olacaq, atam? (Necef bey, 393).

3.4.1.6. Atacan

- Yersiz incitmişəm, atacan, səni
Əhvalım çox pisdir, bağışla məni (Nizami, 130).

3.4.1.7. Ata-Ana

- Nəcəf bəy. Ay səni heç ata-ana yurdunda qalmayasan (Haqverdiyev, 56).
- Qızları mal, qoyun kimi ata-anaları satırlar (Haqverdiyev, 385).
- Bizim ixtiyarımız hələlik ata-anamızın əlindədir (Haqverdiyev, 392).
- Onların ata-anaları da dinsizdir (Haqverdiyev, 437).
- Atam-anam sənə qurban (Necef bey, 28).

- Şamama xanım (yıxılır Səlman bəyin ayağına). Səlman bəy, atam-anam sənə qurban, mənə başına çevir, mənə bir əlac elə, mən tab eləyə bilmirəm, canım gəlib boğazıma. (Ağlayır.) (Necef bey, 52).
- Hacı Qəmbər. Yetər, gərək sənin atan-anan yadına düşməyə, sən çox balaca idin (Necef bey, 97).
- Aparın mənə salın quyuya, atam-anam sizə qurban!..(Necef bey, 141).
- Mən binavat deyiləm, atam-anam binavattır (Necef bey, 342).

3.4.1.8. Ata-Baba

- Mən həmişə xudavəndi-ələmdən istixasə edərdim, mənə bir mərtəbəyə çatdırın ki, onlardan ata-babamın qisasını alım (Haqverdiyev, 155).
- Yoldaşlardan biri. Sağ-salamat göndərdik ata-babasının yanına (Haqverdiyev, 306).
- Fatmanisə. Allah, bəndələrinə yazığın gəlsin, xalq ata-baba dilini unudub, özündən təzə dil çıxarıb (Haqverdiyev, 428).
- Bir elə qələt elə ki, atan-baban duzun dadmış olalar (Necef bey, 62).
- Ata-baba nə yol qoyub, mən o yolnan gedəcəyəm, vəssalam...(Necef bey, 246).
- Ata-babalarınız tək qoçları döyüşdür, itləri boğuşdur, dəvələri güləşdir.Əyləş səndəl üstə tamaşa elə, olsun ata-baba yolu, vəssalam (Necef bey, 246).
- Ata-baba sözüdü : sənə əgər artıq qəm üz versə, get qəbristanlığa (Necef bey, 339).
- Bu bizim ata-baba adətimizdir, ağa Dərviş...(Necef bey, 374).
- Firəngistanın Prudon adlı həkəması deyib : mən fəxr edirəm ki, mənim yeddi arxa ata-babam rəiyyət olub (Necef bey, 410).

3.4.1.9. Baba

- İsmayıl. Məəttəlləm, baba! Budur, iki ildir ki, onu Sibirə göndəriblər (Haqverdiyev, 74).
- Mirzə Qoşunəli. Baba, necə fikir dəryasında üzümüm? (Haqverdiyev, 78).
- And olsun sənə canına və babam ərvahına, hatəmülməmalikdə də mən bu səxavəti görməmişəm (Haqverdiyev, 78).
- Babam ərvahına and olsun belədir (Haqverdiyev, 79).

- Mirzə Qoşunəli. Babam ərvahına and olsun, sənə iyirmi manatdan bir qəpik artıq verməyəcəyəm. Rəhmətliyin oğlu, mən məgər burada hambali-bimuzdam? (Haqverdiyev, 81).
- Mənim dədəm, mənim babam heç kəsə gedib baş əyməyibdir (Haqverdiyev, 125).
- Neyləsin, babası görmədiyi günləri görür (Haqverdiyev, 129).
- Əvvəl Qacar nəslinin sərkərdəsi mənim babam Fətəli xandır (Haqverdiyev, 154).
- Bizim babalarımız həmişə sizin mərhum babanız Fətəli xanın qulluğunda olublar (Haqverdiyev, 156).
- Yuhan (gəlib təllin üstünə çıxır). Bəs babam necə oldu? (Haqverdiyev, 181).
- Baba, yaralanmayıbsan ki? (Haqverdiyev, 181).
- Yuhan. Yox, baba, nə qədər vətənin nəfəsi var, sən ona lazımsan! (Haqverdiyev, 182).
- O vədə öz babalarının əməllərindən xəcalət çəkib, xeyirxahları ilə bədxahlarını, əlbəttə, tanıyacaqlar (Haqverdiyev, 225).
- Babalarımız sənin babalarına qulluq edib (Haqverdiyev, 258).
- Kəndlilərin gözəl qızları hamısı mənim babalarımın malları idi (Haqverdiyev, 316).
- Babası yanmışları görmək (Necef bey, 31).
- Mənim atam evində, babam evində belə işlərə bizlərdən qarışan olubdur ki, indi mən də qarışım...(Necef bey, 60).
- Xan, Şah Təhmasib babamızın zamanı keçib, güzəşt ediniz...(Necef bey, 263).
- Ağa Kərim xan. Səni bir kişiyə vermək istəyirəm ki, heç baban da görməyib. Dövlət ne qədər kefindir...(Necef bey, 301).
- Dədəmiz, babamız qəzetlə yuxusun qaçırtmayıb ha! (Necef bey, 338).
- Babalarımızın bizə irs qalıb, tənbellik, vücut-bavücadluq və qeyri-qeyri sifətlər...(Necef bey, 400).

3.4.1.10. Bacı

- Hələ bircə də görüm Sənəm bacı evdədirmi? (Haqverdiyev, 46).

- Ələsgər. Bax, Sənəm bacı, bu sənin ərin, sən də onun arvadı (Haqverdiyev, 46).
- Bircə qeydim bacımın əsirlikdən qurtarmasıdır (Haqverdiyev, 301).
- Bədəl (onu qucaqlayır). Əziz bacım, xoş gəldin (Haqverdiyev, 307).
- Bu peşkəs mənim bacımdır ki, burada sənə verirəm (Haqverdiyev, 312).
- Qadın. Var, qadan alım, bacım evi var (Haqverdiyev, 346).
- Evə gəlirəm, tutur mənim yaxamdan, ata qalmır, ana qalmır, yalvarırsan səsin kəsmir, döyürsən dəxi hədyan eləyir. Bacılarım bihəyadı, şək yox...(Necef bey, 53).
- Səttar bəy. Buna məsləhət görürlər ki, bacım, ağ günün qara günü də var...(Necef bey, 53).
- Mənim bacılarım hərəsi gedib bir Allah bəndəsinə, öz evlərində rahat dolanırlar (Necef bey, 80).
- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).
- Səadət xanım (gəlir, əlində qayçı). Sən belə dur, Əhməd! Bacın gözlərinə qurban, qardaş!..(Necef bey, 135).
- Gülbahar. Darıxan nəfəsinə günüqara, bədbəxt bacın qurban, Fəxrəddin! Uy, yazıq qardaşım...(Necef bey, 140).
- Heydər. Bacı! Nahaq yerə cəzə-fəzə eləmə, ev satılıb qurtarıb, gedib (Necef bey, 199).
- Pirverdi (kəsə-kəsə). Ay ağa... atam... sənə qurban... bacım, qardaşım... sənə qurban...(Necef bey, 223).
- İskəndər xan. Söyləyəcəyəm, bacı (Necef bey, 297).
- Mirzədadaş. Anan və bacıların səlamətdirlərmi ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.4.1.11. Bacıqızı

- İndi, ağa, rüsxət versəz, gedib o bacım qızı Güləndamı da görüb gedərəm, yolum uzaqdır, bəlkə qaranlığa düşməyəm (Necef bey, 67).

3.4.1.12. Bacıoğlu

- Məni evinə qoymayan, məni özünə qohum hesab eləməyən dayım, bir vaxt olar, hər yerdə fəxr edər ki, Hüseyn Ərəblinski mənim bacım oğludur (Haqverdiyev, 279).
- Rəhim mənim oğlumdur, Mehdi bacım oğlu...(Necef bey, 86).
- Balaqardaş. Mən sənin bacın oğlu deyiləm? (Necef bey, 276).
- Güldəstə. Nə olacaq?! Bacın oğlu gəlib buraya, buyurur səni şişə çəkəcəyəm, Kərbəlayı Rəcəbin dərisini diri-diri soyur (Necef bey, 284).
- Məmmədəli. Bacı oğlu, yatırıb ağzı yerdə, o qədər qoparam cəmdəyinə, şişib dama dönərsən. Necə verməzsən? Zarafat deyil, sən ağzında divanbəyi deyirsən (Necef bey, 328).

3.4.1.13. Bəradər

- Nəcəf bəy (məktubu oxuyur). Bəradərim Nəcəf! (Haqverdiyev, 69).

3.4.1.14. Damad

- Bəylik xələtini rus oğlu aldı,
Ərəb damadının çiyinə saldı (Nizami, 109).

3.4.1.15. Dayı

- Xacə Ömər dayım ölüb gedəndə,
Düşdüm müsibətə, bəlaya mən də (Nizami, 37).
- Ağlamam, fələkdən qorxum var, deyə,
Qorxuram, dayımın ruhu inciyə (Nizami, 37).
- Məni evinə qoymayan, məni özünə qohum hesab eləməyən dayım, bir vaxt olar, hər yerdə fəxr edər ki, Hüseyn Ərəblinski mənim bacım oğludur (Haqverdiyev, 279).
- Mənim dayımın pulu, malı var, mənim qabiliyyətim, bacarığım, iqtidarım var (Haqverdiyev, 279).
- Dayısı (daxil olur). Öl ha! Öl ha! (Haqverdiyev, 280).
- Dayısı. Adə, necə məni öz halıma qoy? (Haqverdiyev, 280).
- Əmi, dayı, qohum, qardaş, hamı məndən üz döndərüb (Haqverdiyev, 281).

- Firidun xan (atasına). Ağa, mənim dayımın da adı Kamrandır (Haqverdiyev, 388).
- Kamran (diksinərək). Bu, dayımın səsidir. (Qapıya tərəf gedib səsləyir.) Dayı can, gəl, buradayam (Haqverdiyev, 424).
- (Fit verilir, tənəffüs qurtarır.) Dayı can, sən get, işdən çıxantək gələrəm yanına (Haqverdiyev, 425).
- Qədim. Ay Qurban dayı, ay Qurban dayı! (Haqverdiyev, 427).
- Şahmar bəy. Hürü nənə, canım sənə qurban, Səadət xanım qonşuluqda dayısı evindədir, çağır gəlsin, ciyərim odlanır, Fəxrəddin! (Necef bey, 141).
- Xanmirzə bəy, dayın getdi (Necef bey, 182).
- Sərvinaz xanım. Nə qədər ki, onun qoca dayısı gəlməmişdi, dinməz-söyləmöz dolanırdı (Necef bey, 185).
- Göhər xanım (qapıya tərəf). Dayı, Nurəddin dayı, bir bəri çıx (Necef bey, 192).
- Göhər xanım. Dayı, qurban olum sənə, dəxi tab edə bilmirəm... Qardaşım nə vaxt gələcək?..(Necef bey, 192).
- Səfərqulu (Heydərə). Dayı, durmaq yeri deyil, var-yox əldən gedib (Necef bey, 194).
- Səfərqulu. Dayı, gəl, Xəlil zalım oğlu, sən də gəl, görək başımıza nə çarə qılıriq (Necef bey, 195).

3.4.1.16. Dayıoğlu

- Qurbanəli. Ta o mənim yadımda qalmayıb. Ancaq bir həftə olar ki hesab vermişəm sənin dayı oğlu Məmmədvaliyə (Necef bey, 323).
- El yaylaqdan qayıtmağa on gün qalmış bunun dayısı oğlu gəlib sürünü bu biçarənin əlindən alıb, özünü də bərk-bərk döyüb, yola salıb (Necef bey, 331).
- Mirzədədaş. Tələbkar özü dedi ki, bu saat onun qoyunu dayısı oğlunun əlindədir və işdən məlum oldu ki, malın hesabını o alıbdir... (Necef bey, 331).

3.4.1.17. Dədə

- Çingiz (yüyürərək daxil olur). Dədə, dədə! Budu Fərhad imdicə gəldi, atdan düşdü (Haqverdiyev, 92).
- Mənim dədəm, mənim babam heç kəsə gedib baş əyməyibdir (Haqverdiyev, 125).
- Gülpəri. İndicə atdan düşüb, dədə, bu saat gələr (Haqverdiyev, 250).
- Gülnisə. Hamısını eşitmişəm, qurbanın olum, dədə, getmə! (Haqverdiyev, 328).
- Dədəm də əlini gözünün üstünə qoyub dedi : “Baş üstə” (Haqverdiyev, 428).
- Qədim (ağlayaraq). Odur, nənəm deyir ki, dədən ölüb. Sən yetim qalacaqsan (Haqverdiyev, 429).
- Nənəm dedi, yəqin dədən gəlir (Haqverdiyev, 429).
- Qədim (atasını görüb yüyürür qabağına). Ay dədə, bəs deyirdilər səni öldürüblər? (Haqverdiyev, 441).
- İmran. Ana can, bir də kəndimizə çiçəkdöyən gəlsə, məni apar, yalvar çiçəyimi döysün, mən də dədəm kimi kor olmayım (Haqverdiyev, 446).
- Axır sən dədən də həmişə bilirəm kənddə səkkiz abbasılıq çay içir, sən niyə içməyəsən, Əsgər bəy! (Necəf bey, 17).
- Xalis öz dedesidir ki, durubdur (Necəf bey, 61).
- Dədəmiz, babamız qəzətlə yuxusun qaçırtmayıb ha! (Necəf bey, 338).

3.4.1.18. Əmi

- Əmisi yad oldu, o yazıq qaldı (Nizami, 180).
- Məgər mənim əmim belə iş görür? (Haqverdiyev, 89).
- Fərhad. Əmi, niyə belə sözləri buyurursunuz? (Haqverdiyev, 90).
- Fərhad. Əmi, inanmıram yalan deyərlər! (Haqverdiyev, 90).
- Fərhad. Əmi, siz bilin ki, bəyi bəy, rəiyyəti rəiyyət eləyən bizim kimi bir adamdır (Haqverdiyev, 91).
- Fərhad. Əmi, bu yüklü qatırlar nədir, qapıda dayanıblar? (Haqverdiyev, 93).
- Fərhad. Əmi, belə iş olmaz (Haqverdiyev, 93).
- Amma imdi ki, iş məqama çatdı, mən də açıq deyirəm : heç kəs mənə vəkil deyil, hətta mənim əmim də olmuş ola (Haqverdiyev, 93).
- Adamı görmüşük atası, anası evləndirər, əmisi evləndirər (Haqverdiyev, 94).

- Mexri xala. Qurbanım olum, vallah, səni heç kəs dünyada əmincə istəmir. Sən niyə onun sözünə bərəks gedirsən?! (Haqverdiyev, 94).
- Əmin də deyəndə ki, Fərhad istəyir yenə təzədən oxumağa getsin, əvvəl “qoymaram” deyən mən oldum. Əmində heç taqsır yoxdur (Haqverdiyev, 98).
- Fərhad (onu kənar edib, əmisinin meytini göstərir). Get ağlamalıya ağla! (Haqverdiyev, 104).
- Əmi, dayı, qohum, qardaş, hamı məndən üz döndərib (Haqverdiyev, 281).
- Kamran. Səhv edirsiniz. Hacı Kamyab mənim əmimdir (Haqverdiyev, 380).
- Kamran. Əmi, Xudayar xanın rəiyyətlərindəndirlər, sizi görməyə gəliblər (Haqverdiyev, 380).
- Məsələn, mənim əmim Hacı Kamyab pulunun hesabını bilməyir (Haqverdiyev, 392).
- Kamran. Bəli, əmi, buradayam, əmriniz var? (Haqverdiyev, 392).
- Kamran. Əmi, yoxsa məni evindən qovursan? (Haqverdiyev, 392).
- Kamran. Sözüm yoxdur, əmi, indiyədək əmrinizdən boyun qaçırmamışam, indi də itaətinizdə varam (Haqverdiyev, 392).
- Kamran. Yox, əmi, çörəyinizi mənə halal ediniz, mən getməli oldum (Haqverdiyev, 393).
- Kamran. Ana can, gəl otur, dərdimi sənə deyim. Düzü budur ki, əmim məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Əmim, qızını Xudayar xanın oğluna verir, ona görə də məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Xudayar xan dövlətli, əmim dövlətli və varisi də bir tək qızı (Haqverdiyev, 398).
- Cahanbanu. Belə oğlun əmisi qızının dərdindən ölür (Haqverdiyev, 398).
- Əmin qızının vədəsini Xudayar xanın oğluna veribdir (Haqverdiyev, 399).
- Ata, əmim sənə verdiyi iki min tüməni neylədin? (Haqverdiyev, 401).
- Yəqin qızını qardaşı oğluna verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Əmimin də qüvvətinə siz bələdsiniz. Onu hər kəsin evinə aparsaydım, əmim gedib çıxardacaqdı (Haqverdiyev, 408).

- Əmim qızını başqasına vermək istəyirdi (Haqverdiyev, 417).
- Müctəhid mənim əmimə buyursa idi ki, mən qızı Kamrana verəcəyəm sən danışma, əmim nə deyə bilərdi? (Haqverdiyev, 418).
- İclasda sənənin əmin Hacı Kamyab da var imiş (Haqverdiyev, 422).
- Mən sənənin ağsaqqal əminəm, görək mən gələndə ayağa niyə durmadın? Buyur görək (Necəf bey, 20).
- (Qarıya tərəf gedib.) Nurəddin əmi, ola bilərmə buraya zəhmət çəkəsən? (Necəf bey, 186).
- Hacı Fərəc. Əmini çox istəyirsənmi? Əmin sənə qurban (Necəf bey, 275).
- Başına dönüm əmi, mən gərək tez gedəm təziyə yerinə (Necəf bey, 334).

3.4.1.19. Əmican(ı)

- Əmican, qadan alım, mərhum olan kimdir? (Necəf bey, 334).

3.4.1.20. Əmiqızı

- Kamran. Əmi qızı, bucaq sözünü bir qədər unut, axır dəqiqədə də gözle (Haqverdiyev, 385).
- Əmin qızının vədəsini Xudayar xanın oğluna veribdir (Haqverdiyev, 399).
- Əmi qızı əmi oğluna düşər (Haqverdiyev, 400).
- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğlu ilə əmiqızının kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).
- Əmimin qızı ona halal olsun, doyunca yesin (Haqverdiyev, 421).

3.4.1.21. Əmioğlu

- Çingiz. Bıy, sənənin başına dönüm, ay əmioğlu! Xoş gəlibsən! (Fərhadın üzündən öpür.) (Haqverdiyev, 83).
- (Çingiz bəyə tərəf.) Əmioğlu! Sən heç qəzəblənmə (Haqverdiyev, 103-104).
- Gövhərtac. Əmioğlu, sənənin ürəyində bir dərdin var, mənə demək istəmirsən (Haqverdiyev, 384).
- Gövhərtac. Əmioğlu, yoxsa belə güman edirsən ki, bu dövlətin içində yaşamaq mənim üçün xoşdur? (Haqverdiyev, 385).
- Kamran sənənin əmin oğlu isə də, böyük, on yeddi-on səkkiz yaşında oğlandı (Haqverdiyev, 385)

- Gövhərtac. Əmioğlu, axır bu gün sənin sifətin mənim xoşuma gəlməyir (Haqverdiyev, 391).
- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğlu ilə əmiqızının kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).
- Əlini mənə tərəf uzadıb deyir : əmioğlu, tut əlimdən məni kənara çıxart (Haqverdiyev, 424).
- Səttar bəy. Əmi oğlu, bağışla, gəlmişik sənə zəhmət verməyə, adamımız yoxdu dərdi ona açaq...(Necəf bəy, 52).
- İndi mən də öyrənirəm, əmi oğlum gələndə deyəcəyəm :“Razdivay pajalskə”, “isnimi pajalskə” (Necəf bəy, 189).

3.4.1.22. Ər

- Ələsgər. Bax, Sənəm bacı, bu sənin ərin, sən də onun arvadı (Haqverdiyev, 46).
- Ona görə mənim ərim tez-tez oraya gedib-gəlirdi. Bir il bundan qabaq o övrətin əri ölüb. Belə məlum olur ki, o övrətin keçmişdə mənim ərimdə gözü varmış. İndi bir-iki aydır mənim ərimi salıb evinə, kənara buraxmır. Ərim isə uyub qalıb orada (Haqverdiyev, 109).
- On bir aydır sənin ərin ölüb (Haqverdiyev, 119).
- Ərin çirkin imiş, dünyanın ləzzətini görməyibsən (Haqverdiyev, 119).
- Sonra əri getdi iki qatır aldı, daha mənim ayağım kəsildi (Haqverdiyev, 125).
- İndi gəlib görür əri oğlum deyil, mənəm. Axşamadək gözü oğlumdadır (Haqverdiyev, 267).
- Bunu arvadın ərinin paltarının üstünə sürtərsən. O vaxt arvad ondan nifrət edəcək və onu əsla görmək istəməyəcək (Haqverdiyev, 268).
- Baxın, Pərviz xanın baş hərəmi öz ərinin gözünün qabağında nökərlə mazaq eləyir (Haqverdiyev, 296).
- İskəndər sənin ərin deyildi, nişanlı deyildi (Haqverdiyev, 322).
- İskəndərzadə. Ərinin adın nədir? (Haqverdiyev, 346).
- (Qadına) Məgər sənin ərinin gözləri kordur? (Haqverdiyev, 346).
- İskəndərzadə. Çox yaxşı, sən get. Sabah ərin buraya gələr, onda sən də gələrsən (Haqverdiyev, 346).
- Ərin manə olsa, mənə xəbər ver (Haqverdiyev, 364).

- Qadın. Xudahafiz. Mənim ərim bir qədər tündməcazdır (Haqverdiyev, 379).
- İndi ərin Tanrıqulu gələndə, gəlib sənin kefini soruşaram (Haqverdiyev, 428).
- Molla Zaman. İndi deyirsən, Qurana bir istixarə eləyim, ərin gələcək ya yox?
(Haqverdiyev, 433).
- Deyir, Fatmanisənin əri öluncə subay oturacağam (Haqverdiyev, 436).
- Aşıq Vəli. Genə o arvaddan həzər etmək gərək ki, təzə ərinin yanında
rəhmətlik ərini tərif eləyə (Necef bey, 89).
- Cəbi. Al gəldi, Aşıq Vəli! O arvaddan həzər etmək gərək ki, hansı ki əri evə
gələndə sımsığıın sallaya, əri evdən gedəndən sonra şıllaq ata.(Gülüş.)
(Necef bey, 90).
- Rəhmətlik ərim həftə səkkiz, mən doqquz döyərdi məni...(Necef bey, 184).
- Şahmar bəy, qabağında bir rus xanımı və onun əri mühəndis gəlirlər (Necef
bey, 227).

3.4.1.23. Gəlin

- Ələ gətirməkçin haman gəlini,
Ata, anasının öpdü əlini (Nizami, 80).
- Onu bir cavana ərə verdilər,
İndi gəlin oldu sən sevən dilbər (Nizami, 113).
- Bir ildən artıqdır gəlin gedəli,
Möhrünü saxlayır vəfalı əli (Nizami, 114).
- Bir damcı verməyib o öz suyundan,
Ölürdü gəlini susuzluğundan (Nizami, 207).
- Sızlayıb ahları göyə yüksəldi,
Torpaq gəlininin yanına gəldi (Nizami, 215).
- Gəlin beşiyinə qoydu özünü,
O yuxuya gedib yumdu gözünü (Nizami, 218).
- Mən də gedim bu saat gəlini sizin başınızdan rədd eləyim (Haqverdiyev, 46).
- Fərhad. Mənim xeyirxahlarım mənə gəlin gətiriblər, mənə ağ gün ağlayıblar
(Haqverdiyev, 97).
- Sənə gözəl-göyçək, gül parçası kimi gəlin gətirmişəm. Vallah, bu şəhərdə heç
kəsin elə gəlini yoxdur (Haqverdiyev, 97).

- Sən sevinirsən oğluma gəlin gətirmişəm, oğlumu ev sahibi eləmişəm, ayrılığa davam eləyə bilmərəm (Haqverdiyev, 98).
- Üç il bundan qabaq gedib oğluma bir gəlin gətirmişəm. Necə gəlin! (Haqverdiyev, 266).
- Əgər dörd aydan sonra gəlinin hamilə olduğu məlum olsa, onda mənim xələtimi gətirərsən, yoxsa olmasa, yenə bir dinar istəmirəm (Haqverdiyev, 266).
- Sənin gəlinin mənim zövcəmlə bir otaqda yatacaq (Haqverdiyev, 266).
- Bu axşam gəlinimlə gələrəm. Mən də... Mən də gəlinlə bir yerdə yata bilərəmmi? (Haqverdiyev, 266).
- Əkbərin anası (gəlininə). A balam, gəl, özün Əkbərin boynuna ağ tik. (Gəlin əlləri titrəyə-titrəyə Əkbərin boynuna ağ tikir.) (Haqverdiyev, 271).
- Əkbər. Heç, ana, gəlinin mənə ağköynək olmağı məsləhət görmür (Haqverdiyev, 272).
- Deyir gəlinimin üç il idi uşağı olmayırdı (Haqverdiyev, 370).
- Rüstəm bəy. Mahmud, sənin məhəbbətin məni vadar elədi, mən də gedib düşman qızın gətirdim cəbrən və evimdə gəlin elədim və mən öləndən sonra dövlətimə şərik...(Necef bey, 114).
- Mahmud bəy. Məni bağışlayın, ata, hərgah məhəbbət necə ki, buyurursunuz, sizi vadar elədi gəlin barəsində cəbrən iş görməyə, ola bilərmə ki, haman məhəbbət mənə ola ikinci cəbrə və zülmə? (Necef bey, 114).
- Nurcahan. Bu gəlin, a qız, məni görəndə nöşün qaçdı? (Necef bey, 184).
- Nurcahan. Sərvinaz xanım, mən şahidəm və Qurana and içərəm, bu yazıq gəlin sənin evinə gül kimi təmiz gəlib və gələndən bəri evdən kənara çıxmayıb...(Necef bey, 184).

3.4.1.24. Xala

- Sənin öz dayınam, dərk elə, bala, Üzün möhtac deyil qara bir xala (Nizami, 155).
- Mexri xala. Qurbanım olum, vallah, səni heç kəs dünyada əmincə istəmir. Sən niyə onun sözünə bərəks gedirsən?! (Haqverdiyev, 94).
- Bir də, atam gələndə deginən məni aparsın Qızıləhmədliyə, xalamgilə (Haqverdiyev, 322).

- Gülnisə çoxdan xalası evinə köçüb gedib (Haqverdiyev, 342).
- Əbdürrəhim (qapını açıb baxır). Budu gəldi... Nurcahan xala, gəl içəri!
(Necef bey, 28).
- İskəndər bəy. Mənəm xala, içəri gəl!
- Nurcahan. Belə xalan sənin başına dönsün. Belə xalan səninqadan alsın
(Necef bey, 34).
- Xala, doğrudan bu xalis sudu (Necef bey, 34).
- İskəndər bəy. Xala, sən nə diribaş qarısan? (Necef bey, 34).
- Çiçək xanım. Səni, balam, Əzrayıl döysün. Fatma xala, səni döymək olu?
- Səlman bəy. Sənin özün də heç Fatma xaladan geri qalmazsan, qorxma
(Necef bey, 50).
- Əlavə, Fatma xala ilə Çiçək xanım küçədə saç-birçək dalaşiblar, camaat
yıxılıb gücnən ayırıblar (Necef bey, 54).
- Əşrəf bəy. Xala, sən heç fikir eləmə, Allah qoysa hacı bir-iki günə yaxşı olar
(Necef bey, 82).
- Əşrəf bəy. Sənin canın üçün, xala, hacının bu əhvalatından artıq məni bu gün
müsəlman qardaşların hərəkəti qəmgin edibdir (Necef bey, 82).
- Cəbi. Aşiq Vəli, demə ki, qanmadı ha, axırda mənə sataşdın. Sən öləsən,
hərgah bu söhbəti Bədirnisa xalam eşitsə, sənin bığında bir tük qoymaz
qala (Necef bey, 90).
- Aşiq Vəli (sazı kökləyə-kökləyə). Bədirnisa xala, Əşrəf bəy, bir elə artıq siğə
olmayıb (Necef bey, 90).
- Əşrəf bəy. Məni bağışlayın, xala, tərəkədblik də olsa əlacım yoxdur... (Necef
bey, 96).
- Dilbər xanım. Get, xalan sənə qurban. Helə bu günlərdə, sənə xəbər
göndərərəm (Necef bey, 96).
- Nurcahan. Mən Səfdərqulunun xalasıyam, səninlə bir mətləb üstə danışmaq
istəyirəm (Necef bey, 186).
- Bilmirəm səni harada görübsə, olub dəli-divanə, gəlib yıxılıb ayağıma,
Nurcahan xala, aman günüdür mənə bir əlac (Necef bey, 191).

- Ana, mən gedirəm xalamın yanına. Cahangir bəy məni saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).
- Onlardan birisinin təzə başmağını Bədircahan götürsə, ona kim deyə bilərdi ki, a xala, qoltuğunun altın bircə göstər (Necef bey, 334).

3.4.1.25. Xalacan

- İçdi dedi “xalacan”... Hər bir sözün başında “xalacan”... həqiqətdə sudu...(Necef bey, 39).

3.4.1.26. Xalaoğlu

- Cavahir xanım. Sənə qurban olum, ay xala oğlu, nə yaxşı sən gəldin. Evimiz yıxılıbdır, başına dönüm (Necef bey, 79).

3.4.1.27. Xanım

- Hacı İbrahim xan. Xanımı razı elədim, sabah yola düşür (Haqverdiyev, 169).

3.4.1.28. Qardaş

- Utanmırsan, özündən böyük qardaşının bir hörmətini saxla (Haqverdiyev, 32).
- Amma genə böyük qardaş yanında həya eyləyirəm (Haqverdiyev, 33).
- Sənəm. Belə mənim dörd balamın azarı-dərdi-bələsi tökülsün sənə bircə istəkli qardaşının üstünə! (Haqverdiyev, 40).
- Hacınin bu dəli qardaşı ölməyib, sağdır (Haqverdiyev, 44).
- Hacı Mehdi Qardaş, dəxi sənə mənim heç bir sözüm yoxdur (Haqverdiyev, 45).
- Qardaş, ağa Ələsgər, get Nəbi ilə qazının yanına, hər tövr buyurur, elə elə (Haqverdiyev, 46).
- Qardaş, sənə qədrini mən indiyədək bilməzdim (Haqverdiyev, 47).
- Bəyin bir sürü ac qohum-əqrəbası və qardaşları var (Haqverdiyev, 96).
- Cəfərqulu xan (daxil olur). Qardaş, yenə nə fikrə gedibsən? (Haqverdiyev, 155).
- Nə eləyim, qardaş? (Haqverdiyev, 155).
- Qardaş, yəqin elə ki, o bədən İrandır (Haqverdiyev, 155).

- Doğrudan, mən, qardaşlarım Mustafa və Əliqulu və sairə sənənin yanında olan sərkərdələr sənənin yolunda baş və candan keçmişik, amma, qardaş, azıq (Haqverdiyev, 155).
- Ağə Məhəmməd xan. Mərhəbə, qardaşım! (Haqverdiyev, 156).
- Mustafa xan. Qardaş, doğrudur, Cəfərqulu hər bərədə sənə mənədən artıq ixlas göstərib (Haqverdiyev, 156).
- Əliqulu xan. Qardaş, mənə Allah təqdir tərəfdən mərhum edib (Haqverdiyev, 156).
- İnşallah, dava vaxtı qardaşın Əliqulu xanı və onun qoşununu görərsən (Haqverdiyev, 156).
- Ağə Məhəmməd xan. Həzərat, and olsun Məhəmmədhüseyn xanın qəbrinə və bu əziz qardaşlarımın canına, mən öz şəxsi qərəzım üçün çalışmıram (Haqverdiyev, 156).
- Amma qardaşı tutulandan sonra Cəfərqulu xan ikiqat şiddətlə davaya girişdi (Haqverdiyev, 158-159).
- İnşallah, onu da qolu bağılı gətirərlər və o gələnədək də qardaşı bərəsində təbdir olunar... (Haqverdiyev, 159).
- İnşallah, Cəfərqulu da qardaşının halətinə düşər və gəlib qardaşını ölmüş görər (Haqverdiyev, 159).
- Ağə Məhəmməd xan. Qardaş, mən nə qədər sənənlə dava edirdim, sənənin düşmənin idim (Haqverdiyev, 159).
- Mustafa xan (irəli yeriyir). Çox da sən qardaşın Cəfərquluya xatircəm olma. Sənənin Cəfərqulu tək qardaşın varsa, Mürtəzaqulu xanın da mənənim tək və Rzaqulu xan tək qardaşları var (Haqverdiyev, 159).
- Mürtəzaqulu xan. Mustafa, qardaş, afərin sənə və sənənin şücaətinə! (Haqverdiyev, 160).
- Mustafa, qardaşım, qeyrət günüdür, gəl dalımca (Haqverdiyev, 160).
- Ağə Məhəmməd xan (Cəfərqulu xanın boynunu qucaqlayıb). Qolumun qüvvəti, belimin dayağı qardaşım! (Haqverdiyev, 161).
- Cəfərqulu xan. Qardaş, buyur bu təllin üstünə çıx (Haqverdiyev, 161).
- Gəl, qardaş, dalımca (Haqverdiyev, 161).

- (Ağa Məhəmməd xana) Qardaş! Bir bu səhranı tutan qoşuna tamaşa elə (Haqverdiyev, 161).
- Ağa Məhəmməd xan. Mərhəba, qardaş! Mərhəba! (Haqverdiyev, 161).
- Qardaş, sənənin dövlətindən cəmi Qacar birləşib (Haqverdiyev, 162).
- Qardaş, necə ki məlum oldu, dəxi Qacardan bizə düşmən qalmadı (Haqverdiyev, 162).
- Gəl, qardaş, təllin üstünə (Haqverdiyev, 162).
- Ey mənim qardaşlarım, dostlarım, əzizlərim və ey nəsl-Qacarın qəyur sərkərdələri, cavanları! (Haqverdiyev, 162).
- Əliqulu xan. Qardaş, səltənətin mübarək olsun! (Haqverdiyev, 163).
- Həqiqət, mən Cəfərqulu xan haqqında zülm eləmişəm, onun-tək qardaşın ürəyinə dəymək zəhi nainsafılıqdır (Haqverdiyev, 167).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Eybi yoxdur, qardaş, yaxın gəl (Haqverdiyev, 172).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Qardaş, səbəb nə idi ki, indiyədək sənə göndərdiyim kağızlara və sifarişlərə cavab vermirdin? (Haqverdiyev, 172).
- Amma, xudanəkərdə, sənə bir hadisə üz verəydi, yenə görərdin hamıdan qabaq düşmən müqabilində mən qardaşın dava eləyirəm (Haqverdiyev, 172).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. İndi, qardaş, mən səni göndərirəm İsfəhana (Haqverdiyev, 173).
- İndi, qardaş, səni göndərirəm İsfəhana, nəsihətim dürüst qulağında qalsın (Haqverdiyev, 173).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Qardaş, sözünə inanıram (Haqverdiyev, 174).
- Xudavəndi-ələm siz qardaşı, əlahəzrət şahənşahdan ayırmasın! (Haqverdiyev, 174).
- Ağa Məhəmməd şah Qacar. Özün bil, qardaş, istəyirsən bu gün get (Haqverdiyev, 174).
- İkinci İrakli (oxuyur). Əziz qardaşım Gürcüstan padşahı İkinci İrakliyə salam yetirirəm! (Haqverdiyev, 178).
- Ah, istəkli qardaşım Karl! (Haqverdiyev, 277).
- Saxlamayırsan çıxım gedim qardaşımın evinə (Haqverdiyev, 278).

- Əmi, dayı, qohum, qardaş, hamı məndən üz döndərib (Haqverdiyev, 281).
- Gülsənəm. Ölümüm ayağının altında olsun, ay qardaş! (Haqverdiyev, 307).
- Gülnisə. Ana, sən qardaşımın əziz goru, qoyma gedə! (Hönkürtü ilə yıxılır yerə.) (Haqverdiyev, 328).
- Hacı Kamyab. Xan sağ olsun, bu mənim qardaşım İbrahimin oğludur (Haqverdiyev, 388).
- Sən iki qardaşın bir oğlusan (Haqverdiyev, 393).
- Belə deyincə deyın baqqal İbrahimin qardaşı arvadıdır! (Haqverdiyev, 393).
- Kamran. Şöhrəti üçün vacibdir. Deməsinlər Hacı Kamyabın qardaşının meyitini götürən olmadı (Haqverdiyev, 425).
- İndi atan, qardaşın gələrlər, çörək də gətirərlər (Haqverdiyev, 445).
- İndicə atan da, qardaşın da gələcəklər (Haqverdiyev, 446).
- Onun bir balaca qardaşı da var idi (Haqverdiyev, 481).
- Bax, Əsgər, sən şahidi ol ki, mən Rəsula deyirəm ki, qardaş oxu, sonra kişi deməsin ki, sən qoymursan Rəsulu oxumağa...(Necef bey, 16).
- Bayraməli bəy. Mənim günüm itin günü! Otur, qardaş, dədimi sənə deyim (Necef bey, 19).
- Fatma xanım. Sənin ha qardaşın alıb gətirməyib, mənim oğlum gətirib, sənin nə borcun? (Necef bey, 43).
- Səbnaz xanım. Ana, o qardaşlarımin xəbəri üstümə gəlsin ki, bircə nəlbəki dünyədən ötrü məni çarmıxa çəkibdi. Yalandan azarlayıb, bilmirsən nə qayırır (Necef bey, 46).
- Yetər. Anasız, atasız, qardaşsız yetim canım vay...(Necef bey, 107).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğluma gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Gülbahar xanım. Allah xatirinə, məqdur, köməyi müzayiqə eləməyin. Qardaşlarımin cavandır, rəhm eləyin, Şahmar da dəlidir, xəta çıxar (Necef bey, 118).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).

- Anam, qardaşım, barı siz mənə əziyyət verməyin, Allah xatirinə!..(Necef bey, 121).
- Şahmar bəy. Qardaş, səndən elə sözlər eşitdim ki, sinəmə güllə dəysəydi, min pay ondan yaxşıydı! (Necef bey, 121).
- Şahmar bəy. Ay qardaş, Allah xatirinə, nə söyləyirsən, bizim yerlərdə insaf nə qayırır, mürüvvət nə qayırır? (Necef bey, 122).
- Vallah, billah, tallah, inan qardaş, hərgah sən xəlvətdə Rüstəm bəyin nökrələrinin birisinə rast gələsən, o dəqiqə sənin başını qoyun başı kimi kəsərlər. Bunu yəqin bil (Necef bey, 122).
- Hər bir şeydən mənə təəccüb o gəlir ki, anam, qardaşım bilə-bilə ki, mən Səadətətsiz dünyada bir gün də ömür eləmək istəməzdim, onunla belə o təmənnaya düşüblər ki, Səadətini adını çəkməyim... (Necef bey, 122-123).
- Darıxma, Fəxrəddin, Allah kərimdir. Ancaq, qardaş, belə işlər sənin işin deyil, sən get arxayın yat (Necef bey, 131).
- Səadət xanım. O güllə bacının gözlərinə dəyəydi, ay qardaş, yazıq qardaş! Dincəldinmi, ay ata, dincəldinmi? (Necef bey, 135).
- Səadət xanım (gəlir, əlində qayçı). Sən belə dur, Əhməd! Bacın gözlərinə qurban, qardaş!..(Necef bey, 135).
- Rüstəm bəy. Mahmud, Mahmud... Axır sən Rəşid bəyin qardaşısan, niyə belə yassar olursan? Mahmud, niyə dinmirsən, qoca atan sənə qurban? (Necef bey, 136).
- Səadət xanım. Qorxma, ay qardaş... Mən ölənəcən qoymaram Gülbahara güldən ağır söz deyilə. Gülbaharın sənə qurban, bədbəxt qardaş! (Necef bey, 136).
- Şahmar bəy. Şahmar adlı qardaşın olmayaydı, Fəxrəddin və belə müsibəti görməyəydi (Necef bey, 140).
- Gülbahar. Darıxan nəfəsinə günüqara, bədbəxt bacın qurban, Fəxrəddin! Uy, yazıq qardaşım... (Necef bey, 140).
- Şahmar bəy. Ürəyin incidirmi, qardaş? O güllə mənə sağ gözümə dəyəydi, Fəxrəddin! (Necef bey, 140).
- Göhər xanım. Dayı, qurban olum sənə, dəxi tab edə bilmirəm... Qardaşım nə vaxt gələcək?..(Necef bey, 192).

- Göhər xanım. Qurban olum sənə, qardaş! (Necef bey, 196).
- Sərvinaz xanım. Qardaş, Heydər, sən nöşün kırımısən? (Necef bey, 198).
- Roza xanım deyirdi ki, Abram mənim qardaşımdır (Necef bey, 200).
- Yazıq atam, qardaşım bilsələr ki, bizi dustaq ediblər, mən bilirəm nə halətə düşəcəklər...(Necef bey, 215).
- Pirverdi (kəsə-kəsə). Ay ağa... atam... sənə qurban... bacım, qardaşım... sənə qurban...(Necef bey, 223).
- Hacı Fərəc. Güldəstə! Sən bilirsən ki, Ağa Heydər, yazıq qardaşım böyük dövlət qoyub gedib (Necef bey, 274).
- Güldəstə. Məlun! Lənətullah! Heç gör namusu olan şəxs qardaşının yerinə girərmisi?! (Necef bey, 275).
- Leyla xanım. Lazımdır ki, qardaşım ilə də mehriban dolanasınız (Necef bey, 297).
- Leyla xanım. Bir kəs yoxdur, qardaş, təkəm... Nə üçün belə bikefsən? (Necef bey, 297).
- Leyla xanım. Allah kərimdir, qardaş, söylə görüm necə işdir? (Necef bey, 297).
- Leyla xanım. Həmdərdik, qardaş, qorxma, sözünü de...(Necef bey, 297).

3.4.1.29. Qardaşoğlu

- Mehri xanım. Dahı niyə darılırsan? Bircə qardaşın oğlu var (Haqverdiyev, 92).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qızı, bircə nəfər də qardaşı oğlu var (Haqverdiyev, 380).
- Bəlkə qardaşım oğlunun ürəyindən keçir, o başqa işdir (Haqverdiyev, 391).
- Onun qardaşı oğlusan? (Haqverdiyev, 399).
- Doğrusu, mənim namusum qəbul etməz ki, desinlər : Hacı Kamyabın qardaşı oğlu avara gəzir (Haqverdiyev, 399).
- Mirzə Mehdi. Bay, əleykəssalam, qardaş oğlu (Haqverdiyev, 402).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğlu, adam dərini həkimdən gizlətməz və gizlənən dərində də çarə olmaz. De görüm, oğlum, dərini nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Bircə qızım var idi, bircə də qardaşın oğlu (Haqverdiyev, 420).

3.4.1.30. Qayınana

- İkinci kəndli. Ağanın qayınanası gəldi. Ura...ura!..(Haqverdiyev, 338).
- Adım olacaq qotur Kamranın qayınanası (Haqverdiyev, 394).
- Xudayar xanın oğlunun qayınanası! (Haqverdiyev, 394).
- Hamamçıya sifariş gedəcək: Xudayar xanın oğlunun qayınanası hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).
- Hacı Rzanın arvadı. Yəni mən xan qayınanasıyam, belə adamların məclisində oynamaq mənə yaramaz (Haqverdiyev, 406).
- Kənar olun, arvadlar, müctəhidin qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 413).
- Səlman bəy. Sizin ki, qayınananız yoxdu, kimdi sizi incidən? (Necəf bəy, 53).

3.4.1.31. Qayınata

- Deyir : “Ürəyin sınıqdır, düşmənin acığına, Həsənin qızını xanım, özünü qayınata eləyəcəyəm” (Haqverdiyev, 326).
- Bir beş adamın içində də təşəxxüslə özünü çəkib deyərsən ki, mən Cahangir ağanın qayınatasıyam (Haqverdiyev, 326).
- Mən ağanın qayınatası olub, üstümə darğa adı qoyum? (Haqverdiyev, 329).
- Sən axır Cahangir ağanın qayınatasısan (Haqverdiyev, 337).
- İkinci kəndli. Kəfin necədir, ay ağanın qayınatası? (Haqverdiyev, 338).

3.4.1.32. Qız

- Qızıcığın atası qalmışdı heyran (Nizami, 109).
- Mən öz abırımın qədri-qiymətini bilirəm və qızımın rüsvayçılığını heç vədə qəbul etmərəm (Haqverdiyev, 63).
- Nəcəf bəy. Xub, get evinə, qilü-qal lazım deyil, qızın gələr (Haqverdiyev, 63).
- Mirzə Qoşunəli. Nə qədər fikir eləsən, Məcnun bəydən yaxşısının qızını tapmayacaqsan. Əvvəla onun qızı çox gözəldir və ələvə Məcnun bəy sənənin müxlisidir. Ayağından öpüb qızını verər (Haqverdiyev, 85).
- Bu saat bir adam göndərəcəyəm, ya özüm gedəcəyəm, Məcnun bəydir, nə itdir, onun yanına və məlum eləyəcəyəm ki, onun qızı mənə lazım deyil və heç kəs də vəkil deyil mənim tərəfimdən kəbin kəsdirməyə (Haqverdiyev, 94).

- Qardaş, niyə mənim övrətimin, qızımın adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Padşahın qızı, ətrafında neçə nəfər rəfiqələri əyləşiblər (Haqverdiyev, 243).
- Tək padşahın qızı məyus əyləşib. Rəqqasələr bir qədər rəqs etdikdən sonra padşahın qızı işarə edir, hamı gedir, kənizdən başqa (Haqverdiyev, 243).
- Padşahın qızı. Mehriban bacım, budur, iki aydır mən naxoşam, mərəzim gündəndən şiddət etməkdədir (Haqverdiyev, 243).
- Padşahın qızı. Əziz bacım! (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qızı (ahəstə gedib sol qapıdan çağırır). Xacə Firuz! (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qızı. Ax Rizvan! (Boynunu qucaqlayır.) (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qızı. Ölümdən yaman nəticə ola bilməz (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qızı. Ölümdən bədtər nə ola bilər? (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qızı. O necə qapıdır? (Haqverdiyev, 244).
- Padşahın qızı. Qorxma, Rizvan! (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qızı (tələsik). Get, get, əzizim, tez get (Haqverdiyev, 245).
- Padşah (daxil olur, qəzəbini saxlamış). Necəsən, qızım, başının ağrısı kəsilibdirmi (Haqverdiyev, 245).
- Qoca məlun, sən ki mənim qızımın cəmi sirlərini bilirsən, indiyədək niyə mənə xəbər etməyibsən? (Haqverdiyev, 245).
- Padşahın qızı (daxil olur). Ata, atlar çox əcəbdirlər (Haqverdiyev, 246).
- Di gəl, qızım, əyləş (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qızı. Ax, eşitmişəm, eşitmişəm, istəmirəm (Haqverdiyev, 246).
- Padşah (istehza ilə). Gedərsən, qızım, sənin üçün xüsusi bir tamaşadır.(Padşah gedir.) (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qızı (mütəğəyyir). Söylə, söylə! (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qızı. Deyirsən Xacə Firuz da həbsdədir? (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qızı. Heç, bir şey yoxdur (Haqverdiyev, 246).
- Padşahın qızı (bir qədər fikir edir). Çox gözəl, çox gözəl. (Tələsik gedir.) (Haqverdiyev, 246).
- Padşah. Qızım, gör sənin üçün nə gözəl tamaşalar hazırlamışam (Haqverdiyev, 247).

- Sizin qızınız məni sevib, mən də onu sevmişəm (Haqverdiyev, 247).
- Mənim qızım padşah qızıdır, heç vaxt sən tək gədalara rəğbət göstərməz (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qızı (Rizvana). Dayan, padşahın axıncı sözü qətidir (Haqverdiyev, 248).
- Padşah (öz qızını tanıyır, təəccüblə). Ax qızım! (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qızı. Ata, əfv ediniz, mən xəbər tutdum ki, bu qapının dalında həbəş qızı qoyulacaq (Haqverdiyev, 248).
- Padşahın qızı. Mən Rizvanla bir yerdə ölməyə hazırım! (Haqverdiyev, 248).
- Qızımın tənbihini Xacə Firuzla bir yerdə edəcəyəm (Haqverdiyev, 248).
- Yoxsa güman edirsən ki, qızın mənim evimdədir, sənə mən heç bir şey edə bilmərəm? (Haqverdiyev, 251).
- Mustafa bəy. Sənin qızın mənim evimdə arvaddır, sən gərək fəxr eləyəsən (Haqverdiyev, 251).
- Qızın və anasının adı?
- Qoca kişi. Qızın adı Pəricahan, anasının da adı Gülsümdür (Haqverdiyev, 267-268).
- Sənin çörəyin haqqı Allahqulunun evində təzə yetişmiş elə bir qızı var ki, dünyanın yarısına verməzsən (Haqverdiyev, 285).
- Rəcəb kəndxuda. Xəbər verərdim, qızın qardaşından qorxurdum, ondan qan iyi gəlir (Haqverdiyev, 285).
- İkinci hərəm. Onun qızı da özü kimidir (Haqverdiyev, 297).
- Pərviz xan. Nə dedin, mənim qızım?
- İkinci hərəm. Bəli, sənin qızın (Haqverdiyev, 297).
- Pərviz xan. Böhətan deyirsən, ləçər! Heç kəs mənim qızıma ləkə vura bilməz. Mənim qızım qızıl güldən təmizdir (Haqverdiyev, 297).
- İkinci hərəm. Yalan olsa, hər bir cəzaya layiqəm. Sənin qızın Rəhim xanın göndərdiyi pəhləvanla aşnadır (Haqverdiyev, 297).
- Budur, qızın özü də gəlir. (Gedir.) (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qızı (daxil olur) (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qızı. Mən nə günah eləmişəm, ata? (Haqverdiyev, 297).
- Xanın qızı. Heç bir şey yoxdur, ata (Haqverdiyev, 297).

- Xanın qızı. Ata, rəhm elə, mənim günahım yoxdur (Haqverdiyev, 298).
- Sənin qızın məni sevib, mən də onu sevmişəm (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qızı. Ata, izin ver ikicə söz deyim (Haqverdiyev, 298).
- Xanın qızı. Gedək, əzizim. Əlvida, sevgili atam (Haqverdiyev, 298).
- Tavaşqa eləyirəm zəhmət çəkib yoldaşlarınla mənim qızımın toyuna gələsən (Haqverdiyev, 303).
- Rəhim xanın qızı Abdulla xanın oğlundadır (Haqverdiyev, 309).
- Heç görürsən bu Həsən kişinin qızı Gülnisə nə maldır?! (Haqverdiyev, 315).
- Kəndlilərin gözəl qızları hamısı mənim babalarımın malları idi (Haqverdiyev, 316).
- Namaz. Ağa, istəsən Həsən kişinin qızı yenə sənin ola bilər, bir çətin iş deyil (Haqverdiyev, 316).
- Həsən kişinin arvadı Tubu əyləşib cəhrə əyirir, qızı Gülnisə tikiş işinə məşğuldur (Haqverdiyev, 321).
- Nahaq yerə, qızım, ölən ölüb, sən də öz canını puç eləmə (Haqverdiyev, 322).
- Tubu. Nədən qorxursan, qızım? (Haqverdiyev, 322).
- Tubu. A qızım, bəs sən dərdini anana deməyib kimə deyəcəksən? (Haqverdiyev, 322).
- Həsən. Ağlama, qızım, ağanın məgər rəiyyətinə şəfəti olmaz? (Haqverdiyev, 323).
- Deyirəm, qızın anasına da bir gənəşim (Haqverdiyev, 327).
- Mənim qızım olmasaydı, görüm məni necə çörəyə yetirərdin? Mən qızımın səbəbinə bu çörəyə çatmışam (Haqverdiyev, 329).
- Tubu. Qızım, dəli olma, Həsən hər necə olsa, sənin atandır (Haqverdiyev, 333).
- Həsən kişinin qızı nə qayırır? (Haqverdiyev, 335).
- Düzü, gərək Həsən də, arvadı da və qızı da buradan çıxsınlar (Haqverdiyev, 335).
- Ehsan xanın qızının toyudur! (Haqverdiyev, 339).
- Aşıq! Çal oynayacağam, qızımın toyuna gəlmişəm (Haqverdiyev, 342).
- Mən Həsən kişinin qızı Gülnisənin oğluyam. Gərək anamı yaxşı tanıyasan! (Haqverdiyev, 349).

- Ancaq, izin verin, bir qızın anası ilə də danışım (Haqverdiyev, 359).
- Cahan. Qoçaq qızım yaxşı cavab verdin (Haqverdiyev, 362).
- Özünə də dedilər ki, əgər qızının oxumağına manə olasan, ya onu özündən bixəbər ərə verəsən, səni tutub qazamata salacağıq (Haqverdiyev, 363).
- Hacı Kamyabın bircə nəfər qızı, bircə nəfər də qardaşı oğlu var (Haqverdiyev, 380).
- Qızımın başını kəsməyə də haqqınız var (Haqverdiyev, 391).
- Sən Hacı Kamyabın qızı, mən baqqal İbrahimin oğlu (Haqverdiyev, 392).
- Bibixatun (çağırır). Gövhərtac, a qızım, bir bura gəl. (Haqverdiyev, 394).
- Bibixatun. Bəs kim alacaqdır?! Bir otur, qızım (Haqverdiyev, 395).
- Bu üzükləri də barmağına tax. Afərin, qızım (Haqverdiyev, 395).
- Bilirsənmi, qızım, bu nədir? (Haqverdiyev, 395).
- (Gövhərtac söz deməyərək anasının döşünə qısılib ağlayır.) Ağla, qızım, elə belə olar (Haqverdiyev, 395).
- Bibixatun. Qızımın nə dərdi olacaq? Deməsə də mən bilirəm. Qızım məhz Allahına təpik atır (Haqverdiyev, 395).
- Bizim qız bir-iki gündür xəstələnibdir (Haqverdiyev, 395).
- İndi sən gir onun yanına, deyilən : “A qızım, səni verirəm Kamrana” (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab. Almasanız, doğrudan sizdən inciyərəm və yəqin edərəm ki, qızımın xəstəliyi ağırdır (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab (arvadına). Sən get qızın yanına (Haqverdiyev, 397).
- (Qızının otağına tərəf gedir və gedə-gedə) Sənin hər iki dünyada üzün qara olsun, qız! (Haqverdiyev, 397).
- Xudayar xan dövlətli, əmim dövlətli və varisi də bir tək qızı (Haqverdiyev, 398).
- Kamran ilə qızı elə gizlərik ki, şeytan da tapa bilməz (Haqverdiyev, 400).
- Bibixatun. Gövhərtac, qızım, gəl (Haqverdiyev, 406).
- Hacı Kamyab. Bu nə xəbərdir? Qız yoxdur nədir? (Haqverdiyev, 407).
- Qızımın ölüsünü, ya dirisini tapıb gətirərlər (Haqverdiyev, 407).

- Müctəhid. Sizin qızınız bu saat mənim hərəmxanamdadır. Lazım gələn məhəbbəti də ona göstərirlər. İndi mənim xahişim qızı Kamrana verməkdir və sizin də danışmağa haqqınız yoxdur (Haqverdiyev, 409).
- Siz mənim qızımın başını kəsin, itlərə verin, mən bir söz demərəm. Ancaq mən qızımı məni rüsvay edənə, götürüb göydən yerə çırpna verməyəcəyəm (Haqverdiyev, 410).
- Mən danışa bilmərəm, qızımın başını kəsməyə haqlısınız (Haqverdiyev, 411).
- Müctəhid qızın kəbinini özünə kəsib, məni rədd elədi (Haqverdiyev, 417).
- Bircə qızın var idi, bircə də qardaşın oğlu (Haqverdiyev, 420).
- Hacı Bayram. Çəkil cəhənnəmə, axmağın qızı. (Qızını itələyib Mahmudla gedir.) (Haqverdiyev, 456).
- Fatma xanım. Sənin qızın bu evə gələn günə daş düşəydi! (Necef bey, 55).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğlu Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qızımın kəsinti dırnağını da qıymaram verim! (Necef bey, 75).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğluma gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Məhərrəm. Mən sənin yerinə olsam, Cahangir, əhvalatı düz Rüstəm bəyin özünə deyərəm və qandıraram ki, qızın Rəşid bəyi doğrayan Heydər bəyin oğluna qoşulub qaçmaq istəyir, onda bəlkə...(Necef bey, 127).
- İndi bilirsən, qızım, iki gecədir ki, gözümüzü yummamışıq...(Necef bey, 214).
- Bax, qızım, mən yatıram...(Necef bey, 215).
- Camal bəy. Qızım! Aşağı yolda adam görürsənmi? (Necef bey, 225).
- Camal bəy. Çox yaxşı, qızım, qaç yerinə!..(Səadət qaçır.) (Necef bey, 225).
- Təmiz havada, Məhəmməd kişinin qızı yanında...(Necef bey, 238).
- Heç vaxt Hüseyinli xanın qızı elə biqeyrətliyi eləməz, sən yalan deyirsən (Necef bey, 245).
- Bədircahan bəyim. A kişi, bircə insafın olsun... Məgər qızdan soruşmusan ki, qızım, gedirsənmi filankəsə? (Necef bey, 247).

- Xan. Afərin, indi bildim ki, sən mənim halal qızımsan...Mən də söz vermişəm Səməd xana səni verəm onun oğlu Səfiqulu xana və sözümün üstə bərk duracağam (Necef bey, 248).
- Ana, mən gedirəm xalamın yanına. Cahangir bəy məni saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 249).
- Zəhra bəyim. Mən işi təxirə salıram iki səbəbə görə : əvvəla, qorxuram sənə bir xəta yetirsinlər. İkincisi, istəmirəm ki, desinlər xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necef bey, 252).
- Xan. Səsini kəs, heyvərə! Baxınız, belə heyvanlar ilə qızım məni qohum eləyib...(Necef bey, 262).
- Səməd xana mən söz vermişdim ki, qızım Zəhranı verəcəyəm onun oğlu Səfiqulu xana...(Necef bey, 263).
- Ağa Kərim xan. Mənim bu qızım dəli olub (Necef bey, 302).
- Qızım, Leyla, sən də bu sözlərə qulaq as, çünki sən tərəfdən də gözləyirəm hörmət və ixlasi o vücuda ki, bu evdə xanım olacaq (Necef bey, 310).
- Ağa Kərim xan. Budur gəlir mənim qızım sənənin pişvazına... Qızım, gəl, gəl, gör necə həyalı qonaq bizə gəlibdir (Necef bey, 314).
- Ağa Kərim xan. Görürsünüz, Züleyxa xanım, mənim qızım nə tez qalxıb?..(Necef bey, 314).
- Qızı və onun anasını zəxmdar ediblər, amma ətrafda sakin olanlar haraya gəldiyinə qızı apara bilməyiblər (Necef bey, 408).
- Kefli İskəndər qışqırır : - İndi növbət mənimdir. Ölülər! Budur sizin qızlarınız. Gəlin aparın! (Necef bey, 415).
- Valideynlər pərt halda qızlarının əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.4.1.33. Qoca

- O tarı mənə ver görüm. (Övrət tarı verir, qoca istəyir çalsın, bacarmayıb qoyur yerə.) (Haqverdiyev, 261).

3.4.1.34. Nənə

- Mənim bir qoca rəhmətlik nənəm var idi (Haqverdiyev, 200).
- Qədim (bayırdan). Nənəm səni çağırır. (Qayıdır evə.) Nənə, budur gəlir (Haqverdiyev, 427).

- Qədim (ağlayaraq). Odur, nənəm deyir ki, dədən ölüb. Sən yetim qalacaqsan (Haqverdiyev, 429).
- Nənəm dedi, yəqin dədən gəlir (Haqverdiyev, 429).
- İndi nənəm deyir ki, yəqin sağsağan atanın ölüm xəbərini gətiribdir (Haqverdiyev, 429).
- Qədim. Qapıda sağsağan qırıldıyırdı, nənəm dedi ki, sağsağan dədənin gəldi xəbərini verir (Haqverdiyev, 443).
- Nurcahan. Nəvəm də sənə qurban, nəvəmin nəvəsi də...sənəcə mənim bu cancığazım qurban...(Necef bey, 34).

3.4.1.35. Nəvə

- Amma oğlum, nəvələrim də görsələr mənə hesabdır (Haqverdiyev, 225).
- Ancaq bir vaxt olar, sənin oğlun və nəvən anlar. Sən mənə söyürsən, amma sənin oğlun və nəvən mənə rəhmət oxuyacaqlar yəqin bil (Haqverdiyev, 227).
- Namaz. Zarafat deyil, ona Pərviz xanın nəvəsi deyərlər (Haqverdiyev, 325).
- Nurcahan. Nəvəm də sənə qurban, nəvəmin nəvəsi də...sənəcə mənim bu cancığazım qurban...(Necef bey, 34).
- Fatma xanım. Səni döyəndə sən Çingiz xanın nəvəsisən? Anan sarımsaq, atan soğan, sən haradan oldun belə gülməşəkər, balam?! (Necef bey, 44).
- Nurcahan. Həkim, başına dönüm, mənim nəvəm naxoşdu, Allahı sevirsən məni bu dəlinin əlindən qurtar gedim (Necef bey, 36).
- Rədd ol tünbətünün nəvəsi (Necef bey, 89).
- Hacı Qəmbər. Əstəğfürullah! Lənət sənə kor şeytan ha! Sözün nədir, gözüne dönüm, məndən nə istəyirsən, məndən, nə istəyirsən, ay dəli Xudavərdinin nəvəsi? (Necef bey, 105).
- Bədircahan. Nəvə-nəticələrindən artıq ömür edəcəksən...(Necef bey, 305).
- Mənim balaca nəvəm onun gözü dəyməkdəncə öldü (Necef bey, 336).

3.4.1.36. Oğlan

- Oğlanlarım ölsün ki, doğru deyirəm (Necef bey, 305).
- Ağa, başın üçün, qıza, anasına o qədər səndən dedim ki, ağızları açıq qalıb, az qaldılar ki, valeh olsunlar... oğlanlarım ölsün ki, Züleyxa xanım sənə belə aşkarca aşıq-məşuq olub, dinməz-söyləməz (Necef bey, 305-306).

3.4.1.37. Oğul

- Oğlum qulaq assın buna ürəkdən (Nizami, 13).
- Qoy oğlum heç kəsə möhtac olmasın,
Heç kəsin əlində gözü qalmasın (Nizami, 30).
- Oğul, sözlərimə yaxşı qulaq as!
Ata nəsihəti faydasız olmaz (Nizami, 34).
- Ata baxan kimi oğlun üzünə,
Açdı xəzinəni ellər üzünə (Nizami, 45).
- Zavallı atası gətirməyib tab,
Oğlunun dərdiylə çəkirdi əzab (Nizami, 54).
- Nə yaman ərköyün böyümüş oğlun,
Özbaşına gəzir, muğayat olun (Nizami, 55).
- Deyirdim, əl açar oğlum Kəbəyə,
Leylinin dərdindən qurtarsın, deyə (Nizami, 63).
- Oğul, bu sövdanı bir dəfə unut,
Özünə rəhm elə, hörmətimi tut (Nizami, 67).
- Oğul, sən xırmanı yelə vermişən,
Bu zalım düşmənə kam olmuşam mən (Nizami, 68).
- Oğul, səadətin qapısını aç,
Ayağı sürüşkən taleindən qaç (Nizami, 68).
- Bəylik xələtini rus oğlu aldı,
Ərəb damadının çiyinə saldı (Nizami, 109).
- Ah, oğul, insansan, şərəflisən sən,
Özünü divlərə taymı edirsən? (Nizami, 121).
- Rəvamı dünyada mən talei kəm,
Oğlum ola-ola kimsəsiz öləm? (Nizami, 122).
- Günəş axşam oldu, hardasan səhər
Oğlum, mən ölürəm, bir kömək göstər (Nizami, 122).
- Deyirsən yaxındır sənin köç yolun,
Köçünü bağlamış bu bədbəxt oğlun (Nizami, 124).
- Qurtardı atanın vida sözləri,
Oğluyla görüşüb qayıtdığı (Nizami, 125).

- Sənin tək bir oğul girsin yerlərə (Nizami, 128).
- Canına əl çəkib, yazıq ağladı,
Oğul yarasını ana bağladı (Nizami, 158).
- Həmişə qış bikar qalanda oğlunla ləpuqdan qumar oynayırdın (Haqverdiyev, 54).
- İmamverdi hirsli daxil olur içəri, dalınca oğlu Kərim (Haqverdiyev, 63).
- Sənin oğlun neçə yoldaşı ilə gəlib mənim qızımı sürütləyə-sürütləyə aparıb dağ-daş arasında gizlədib (Haqverdiyev, 63).
- Zalım oğlunun malı altı dəfə vururdu (Haqverdiyev, 65).
- Yaxşı, Nəcəf bəyin bir yaxşı oğlu vardı, o necə oldu?
- İsmayıl. Oğlunu qız üstündə dəllək İmamverdinin oğlu Kərim öldürdü (Haqverdiyev, 73).
- Hacı Səməd ağa (Fərhadın boynunu qucaqlayıb öpür). Ay oğlum, harada qaldın ? (Haqverdiyev, 81).
- Fərhad. Xeyr, əmi can, tək gəlmədim, Musa ilə gəldim, Zeynal bəyin oğlu ilə (Haqverdiyev, 82).
- Hacı Səməd ağa. Mərhəbə, oğlum! Mənim səndə zənnim var idi. Afərin, afərin! (Haqverdiyev, 82).
- Oğlum, Fərhad, qurbanın olum, bu fikirləri başından çıxart (Haqverdiyev, 83).
- İndi sənin oğlunun evini yıxıblar, bədbəxt eləyiblər, gözəl-gözəl arzularını puç eləyiblər, amma sən sevinirsən ki, oğlum evli olub (Haqverdiyev, 98).
- Mehri xanım. Ay oğul, nə qayıırısan? Adam da anasına belə sözlər deyərmi? (Haqverdiyev, 101).
- Ay bala! Nə olub sənə, oy! (Özünü yıxır oğlunun üstə.) (Haqverdiyev, 104).
- Ana, səndə heç taqsır yoxdur. Allah səni yoldan çıxardanlara lənət eləsin! Ana, gərək sən də mənim kimi oğlu görə-görə xalq sözünə qulaq asmaya idin (Haqverdiyev, 105).
- İsfəhan hökmdarı Əlimərdan xan ölüb və yerində oğlu qalıbdır ki, bişüurun biridir (Haqverdiyev, 162).
- Mən də, necə ki sizə məlumdur, öz oğlum Aleksandri qoşunla İbrahim xanın köməyinə göndərdim (Haqverdiyev, 175).

- Budur Nadirin oğlu Şahrux Rzaqulu Mirzə (Haqverdiyev, 189).
- De görüm, oğlun Nadir Mirzə haradadır? (Haqverdiyev, 189).
- Amma oğlum, nəvələrim də görsələr mənə hesabdır (Haqverdiyev, 225).
- Ancaq bir vaxt olar, sənin oğlun və nəvən anlar. Sən mənə söyürsən, amma sənin oğlun və qəvən mənə rəhmət oxuyacaqlar yəqin bil (Haqverdiyev, 227).
- (Rəşidə) Eşitdinmi, oğlum? (Haqverdiyev, 232).
- Ancaq onu yenə görünməyi oğlumun və övrətimin ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Gülpəri. Nə olacaq, səhər darğa xəbər gətirdi ki, bu gecə Atakişi oğlu Cəfər su oğurlayıb (Haqverdiyev, 250).
- Molla Kazım. Oğlun bu saat haradadır? (Haqverdiyev, 266).
- Qoca arvad. Qurban olum, axund, oğlum gəlib bilsə, sümüklərimi sındırar (Haqverdiyev, 266).
- Qoca kişi. Doğrusu, onu mən oğlumun adına gətirmişəm (Haqverdiyev, 267).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Oğlumla Kərbəla ziyarətinə getmişdim, indi oradan qayıdırıq, vətənə gedəcəyik (Haqverdiyev, 270).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Biz Azərbaycan tərəfə gedəcəyik. Məhərrəmlik yaxınlaşır, oğlumun da bir xeyir işi var (Haqverdiyev, 270).
- Əgər sən haqq Allahsan, mənim bu oğlumun gözlərinə işıq ver (Haqverdiyev, 273).
- Sənin oğlun bu saat cənnəti-ələda məqam tutub (Haqverdiyev, 274).
- Əkbərin anası. Hanı mənim oğlumun qanlısı? (Haqverdiyev, 275).
- Oğlun bu saat behiştə əyləşib, sənin və atasının günahını bağışlamağı istirham edir (Haqverdiyev, 275).
- Anası. Nə var, ay oğul? (Haqverdiyev, 277).
- Anası. Ay oğul, Allahı sevirsən mənə oynatma, yaxamdan əl çək (Haqverdiyev, 277).
- Anası. Ay oğul, amandır, sənə nə yamanlıq etmişəm mənə öldürürsən? (Hüseyn gülür.) Amandır, oğul, yazığam, mənə öldürmə (Haqverdiyev, 278).
- Anası. Ay oğul, sən bu dəli yoldaşına nəsihət elə (Haqverdiyev, 278).

- Anası, Elə mən də onu deyirəm. Ay oğul, bunu mən oğul bəsləmədim, canıma bir bəla bəslədim (Haqverdiyev, 278).
- Xələf oğlu Məhəmməd səni qoyub gedincə bir parça daş qoyub gedəydi (Haqverdiyev, 280).
- Allahqulu. Oğlum, hələ sən cavansan (Haqverdiyev, 282).
- Allahqulu. Oğlum, dünya görməyibsən, sən deyən Pərviz xan deyil, kölgəsidir (Haqverdiyev, 283).
- Rəcəb kəndxuda. Doğrusu, yenə deyirəm, Allahqulunun oğlunun xatasından gərək məni qoruyasan (Haqverdiyev, 286).
- Mirzə İsmayıl. Qurbanın olum, ona Allahqulu Oruc oğlu deyirlər (Haqverdiyev, 287).
- Allahqulu. Necə? Məgər ata deyiləm? Oğlumun haraya aparılmağını bilməyim? (Haqverdiyev, 289).
- Allahqulu. Mirzə, mən oğlumun haraya aparılmağını yaxşı bilirəm (Haqverdiyev, 289).
- Həsən. Nə dedi? Anlamadım. Yəni necə oğul olacağam? (Haqverdiyev, 326).
- Əlində üç yaşında oğlun var, ölənəcən burada qalacaqsan (Haqverdiyev, 332).
- Sən quduz Pirverdinin oğlu Həsən deyilsən? (Haqverdiyev, 337).
- Şahqulu oğlu Namazı da mən yaratmışam (Haqverdiyev, 342).
- Cahan. Hadi də yaxşı kişidir, oğlu da yaxşı oğlandır (Haqverdiyev, 360).
- Budur, gedirəm axundun yanına, orada mən sənənin kəbinini Hədinin oğlu Qədimə kəsdirərəm (Haqverdiyev, 361).
- Növrəstə. Sən də Salman əminin oğlu Cabbar deyilsən? (Haqverdiyev, 365).
- Bədəninə dağ basmasam, atamın oğlu deyiləm (Haqverdiyev, 366).
- İkinci qadın (birincisinə). A Fatmanisə, sən də buradasan? Oğlun azarlı idi, sağaldımı? (Haqverdiyev, 374).
- Birinci qadın. Oğlum sağaldısa, mənim burada nə işim var?! (Haqverdiyev, 374).
- Bu axşam özü və oğlu bizə qonaqdırlar (Haqverdiyev, 382).
- Bu dəfə o, fərasətsiz oğlu Firidun xanı da özü ilə gətirir (Haqverdiyev, 384).
- Bu mücrüdəki cavahirati da mənim oğlumun sevgili nişanlısına verin (Haqverdiyev, 391).

- Xudayar xanın oğlunun qayınanası! (Haqverdiyev, 394).
- Hamamçıya sifariş gedəcək: Xudayar xanın oğlunun qayınanası hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).
- (Cahanbanu. Nə söhbət olacaq, oğlum anasına dərini deyir (Haqverdiyev, 398).
- Cahanbanu. Belə oğlum əmisi qızının dərindən ölür (Haqverdiyev, 398).
- İbrahim. Oğlum, bu az pul deyil (Haqverdiyev, 399).
- İbrahim. Məndədir, oğul. (Pulu çıxarır.) (Haqverdiyev, 401).
- İbrahim. Bax belə. Ay oğul, hər adamın bir tayı olur (Haqverdiyev, 401).
- Mirzə Mehdi. Qardaş oğlu, adam dərini həkimdən gizlətməz və gizlənən dərdə də çarə olmaz. De görüm, oğlum, dərdin nədir? (Haqverdiyev, 402).
- Hacı Xudadadın arvadı. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğlunun toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Mən oğlumun divanə olmasından qorxmuram (Haqverdiyev, 420).
- Axır mənim oğlum niyə belə olsun? (Haqverdiyev, 420).
- Kəndli Tanrıqulunun evi. Arvadı Fatmanisə cəhrə əyirir. Oğlu Qədim bir kənardə oturub, doğrama yeyir (Haqverdiyev, 426).
- (Qədimə) Oğlum, sən də yoldaşlarınla get, evdə qalıb xiffət eləmə (Haqverdiyev, 430).
- Gülpəri. Gülməmməd kişinin oğlu Məddəd onu bir vaxt istəyirdi (Haqverdiyev, 436).
- İsrafil. Ay oğul, yuxu görürsən, nədi? Başı qapazlı fəqir-füqərə işmi apara bilər? (Haqverdiyev, 447).
- İsrafil (oğluna). Razısanmı, ay oğul? (Haqverdiyev, 448).
- İsrafil. Ay oğul, o kimi göstərdi? (Haqverdiyev, 448).
- Deyir, oğlum Salmanı mənə nökr ver (Haqverdiyev, 449).
- İsrafil. Ay oğul, gəl qolumdan yapış (Haqverdiyev, 451).
- Şərəf. Bir azca səbr elə, oğlum, indicə bişər (Haqverdiyev, 451).
- İsrafil. Oğul, Hacı Bayramı məndən soruş (Haqverdiyev, 473).
- Komandan (İsrafilə). Dayan, oğlunun dəstəsinin qoçaqlığını eşitdin? (Haqverdiyev, 474).
- Mənim iki oğlum sizin tərəfinizdədir (haqverdiyev, 474).

- Biri İsrafil oğlu İmran, məktəbi qurtardıqdan sonra slesarlıq öyrənib gəlmiş (Haqverdiyev, 478).
- Bundan da görürəm mənim oğlumun kökündən xəbəri yoxdur (Haqverdiyev, 488).
- Sənin oğlun türk balasıdır (Haqverdiyev, 489).
- Mənim böyük oğlum o vədə altı-yeddi yaşında idi (Haqverdiyev, 494).
- Fatma xanım (daxil olur, gözündə çeşmək əlində corab hörə hörə oturur oğlunun yerində). O Səlman necə oldu? (Necef bey, 42).
- Fatma xanım. O adı batmış oğlum (Necef bey, 43).
- Bir oğlum var onu da əlimdən almaq istəyirsən? (Necef bey, 46).
- Çiçək xanım. O sənin xam xəyalındı. Hələ görüm oğlun nə deyir...(Necef bey, 47).
- Fatma xanım. Biiman sənsən, atandı, anandı, cəddi babandı! Cürətinə bax, cürətinə! (Səlmana.) Sənin kimi oğlun patların töküm, üstə şaxseyin təpim, şamını, şaxını qara boyuyum (Necef bey, 51).
- Cənnətəli ağa. Bir oğul ki, mənim üstümə tufəng çəkə, bir oğul ki, mənə döymək istəyə...(Necef bey, 73).
- Xanpərvər bəyim. Məhəmmədkazım ağanın oğlu necədir? (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. Elə adamlardan isə, Cahannisanın oğlu yaxşıdır (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğlu Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qızımın kəsinti dırnağını da qiymərim verim! (Necef bey, 75).
- Ondan bəri dəllək Qəmbərin oğlu ilə yava-yava gəzir (Necef bey, 76).
- Cavad bəyin oğlu Yusif bəy Püstəbanu bəyimi götürüb qaçıbdır (Necef bey, 77).
- Mayor. Sən Məhəmməd yüzbaşının oğlu deyilsənmi ki, mənim qarımda dünənəcən sülənirdi? (Necef bey, 84).
- Rəhim mənim oğlumdur, Mehdi bacım oğlu...(Necef bey, 86).
- Dilbər xanım. Səndən nə istəyirəm ki, pinəçi Kazımın oğlu? (Necef bey, 105).

- İndi mægər mən ölmüşəm ki, Fəxrəddin gəlib burada ad alıb, san çıxartsın və mənim oğlum Rəşid bəy, Rəşid kimi oğlun qanı yerdə qalsın? (Necef bey, 112).
- Rüstəm bəy. Fəxrəddin bəy Heydər bəy oğlu, deyirlər gəlibdir, onu görəniniz varmı? Öləncən mənən əlləşən atası Heydər bəyə bənzəyirmi? (Necef bey, 112).
- Mələk xanım (əyləşib). Bu gün dünya başıma aylanıb; heç yerdən qalxa bilməmişəm, xəbərim də səndən olmayıb, ay oğul (Necef bey, 119).
- Mələk xanım. Nə söyləyirsən, oğul? (Necef bey, 120).
- Mələk xanım. Kifayətdir, kifayət olsun, eybi yoxdur. Dur gedək oğul (Necef bey, 122).
- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qaynını öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).
- Rüstəm bəy. Ay oğul, aman günüdür, mənim evimi yıxma!.. Məni imansız eləmə!..(Necef bey, 136).
- Fəxrəddin vay, cavan oğlum vay! Heydər gəl, gəl gör nə günə düşmüşük, gəl oğluna toy elə, Heydər! (Qəşş eləyir.) (Necef bey, 141).
- Məşədi Tağı. Çox yaxşı oldu... Mən xarabəkəndliyəm, adım Məşədi Tağı Mikayıl oğlu...(Necef bey, 146).
- Adım Cabbar bəy Məcibbəy oğlu, adı batmış oğlumun adı Mirzə Hacı (Necef bey, 147).
- Sən dürüst arxayın ol və oğlunun barəsində binagüzarlıq nə tövr sənin kefin istəsə...(Necef bey, 163).
- Hacı Cəfər. Bu ev sənin atandan qalıb, onu mən də bilirəm. Ancaq oğlun Səfdərquluya vəkalətnamə vermişən, o da evi satıb mənə nəqd pula (Necef bey, 198).
- Sərvinaz xanım. Əgər mən oğluma vəkalətnamə vermişəmsə bax, bu iki gözlərimdən olum... Ay oğul, mən sənə nə vaxt vəkalətnamə vermişəm hə?.. Hacı, sənin kağızın saxtadır, mən sübut elərəm (Necef bey, 198).

- İvan bəy. Hacı Qurban barəsində mən sizə yaxşı əhval söyləyim : bu neçə günlərdə oğlunun qabağına yüz erkək qoyun salıb göndərir şəhərə satmağa (Necef bey, 207).
- İvan bəy. Dörd gün bundan əqdəm gecə yarısı oğlun qoşulub qaçaqlara, tökülüblər Hacı Məhəmmədin evinin üstünə, özünü öldürüb, var-yoxunu aparıblar...(Necef bey, 207).
- Hacı Qurban. Ağa, bax bu bəylər mənə yaxşı tanıyırlar, mən və mənim oğlum bədbi hesab işlərə qarışmamışıq və heç vaxt qarışmarıq (Necef bey, 208).
- İvan bəy. Oğlun gələndək damda yatacaqsan. Artıq füzulluq lazım deyil...(Necef bey, 208).
- İsmayıl bəy. Oğlun quldurluqda taxsırlanır, mən belə işə necə ağız açə bilərəm?..(Necef bey, 209).
- Oğlum müqəssirdir, mənim günahım nədir? (Necef bey, 209).
- İvan bəy. Tel vur oğlun gəlsin, əldən qoyum... İskəndər, apar damla...(Necef bey, 209).
- İsmayıl bəy. Oğlu atasından da qudurğandır...(Necef bey, 210).
- İskəndər. Naçalnikin hökmünə görə siz burada qalacaqsınız. Ta Camal bəy oğlu Şahmar bəy ilə gəlib özlərini divan əlinə verəndək (Necef bey, 213).
- Zinyət xanım. Ay uşaqlar, oğlum pəs harada qalıb? (Necef bey, 222).
- Hacı Osman. Səlim bəy, səndən çox təvəqqə eləyirəm nə mənim oğlumun, nə Cavad bəyin adını çəkməyəsən, yaxşı iş deyil...(Necef bey, 241).
- Xan. Zəhra, doğrudurmu, sən o motalpapaq Hacı Osmanın oğlu Mikayılə söz vermişən, ölənədək ondan ayrılmayacaqsan və əhdi-peymanın üstə möhkəm durmusan? (Necef bey, 247).
- Xan. Afərin, indi bildim ki, sən mənim halal qızımsan...Mən də söz vermişəm Səməd xana səni verəm onun oğlu Səfiqulu xana və sözüümün üstə bərk duracağam (Necef bey, 248).
- Cavad bəy. Xan, cənabınıza məlum olan ədavətə görə Səməd xanın oğlu Səfiqulu xan böyük cəfakarlıq edir (Necef bey, 262).
- Səməd xana mən söz vermişdim ki, qızım Zəhranı verəcəyəm onun oğlu Səfiqulu xana...(Necef bey, 263).

- Leyla xanım. Pul əhvalatı yoxdur, ata... Oğlun İskəndər evlənmək istəyir... Nə buyurursunuz? (Necef bey, 300).
- Atam oğlu, qardaşım! (Necef bey, 375).

3.4.1.38. Övlad

- Vəli. Vallahi, təlinə layiqəm, öz övladımın qatiliyəm (Haqverdiyev, 279).
- Rəiyyə, deyəndə, ağanın övladıdır. Ağa da gərək öz övladına zülm etməsin (Haqverdiyev, 282).
- Bizə də Hacı Muxtar övladı deyərlər (Necef bey, 194).
- Bir neçə müddətdən sonra sizin övladınız sizdən artıq məzlum olacaq (Necef bey, 337).
- Cəmi tayfa elmdə, ticarətdə irəli gediblər, mənim övladım isə qalıb geridə (Necef bey, 398).
- Ona görə o “keçən günə gün çatmaz”ın mənasını mən qana bilmirəm. Kişisən, övladın fikrini çəkmə, millət dərdini çəkmə (Necef bey, 400).

3.4.1.39. Övrət

- Yediyim çörək də bu bihəyaların əlindən boğazıma getməyir. (Sənəm, Hacı Mehdiyənin əvvəlinci övrəti, daxil olur.) (Haqverdiyev, 35).
- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirtin ərinə, qardaşına, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Ay xanım, mən məgər razı ollam ki, sənənin üstünə hacı övrət alsın? (Haqverdiyev, 38).
- Hacı Mehdi. Ay ağa Nəbi, sən bu təklifi mənə eləmə. Çünki övrət boşamaq asan iş deyil (Haqverdiyev, 45).
- Bu barədə mənə övrətim də imperatriçənin özünə kağız yazıb (Haqverdiyev, 176).
- Səfərəli. Bəli, əlac yoxdur, sən get bu gecəni öz övrət-uşağınla keçir (Haqverdiyev, 196).
- Qardaş, niyə mənə övrətimin, qızımın adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Özümüzü məsxərə edib, övrət-uşaqlarımızı məsxərə edib, dolanacağımıza sataşır, dinimizə, məzhəbimizə əl atır, gərək bu...(Haqverdiyev, 228).

- Ancaq onu yenə görünməyi oğlumun və övrətimin ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Sən özün övrət olduqda, buraya bir başqa övrətin gəlməyinə davam etməzsən (Haqverdiyev, 238).
- Padşah. Danışma, get, əmrinə itaət tələb edirəm. (Övrət gedir.) (Haqverdiyev, 238).
- Vilayətin padşahı şikara gedərkən sənə övrətini görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrətinin talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).
- Sən gəl bu yüngül məsələyə razı olginən, həm padşahın xahişi bir növ əmələ gəlsin, həm sənə övrətin qalsın özündə, əlavə və zindandan qurtar və bir qədər də pul sahibi ol (Haqverdiyev, 241).
- Səid. Əgər sən övrətimin həmişəlik evimdə qalmasına zəmənat edirsənsə, mən bu təklifi qəbul edirəm (Haqverdiyev, 241).
- Mən öləndən sonra da övrətim azaddır (Haqverdiyev, 242).
- Tarzənin övrəti əyləşib tikişlə məşğuldur (Haqverdiyev, 261).
- Övrəti onun qolundan yapışıb gətirib çarpayımın üstündə əyləşdirir (Haqverdiyev, 261).
- (Övrət qapını açır, üç nəfər sazəndə çalğı alətləri ilə daxil olurlar.) Gəlin, gəlin, mənə gözəl şagirdlərim, ancaq siz mənə yaddan çıxartmayırsınız (Haqverdiyev, 262).
- Övrət. A kişi, bu nə halətdir səndə! (Haqverdiyev, 262).
- Güldəstə. Sən bir yad oğlanı öz övrətin ilə bərabər vəsiyyətnaməyə salmaqda, Ağa Heydər, qəsdin aşkar görünür (Necef bey, 282).

3.4.1.40. Valideyn

- Valideynlər pərt halda qızlarının əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.4.1.41. Yəznə

- Öz sahibi, oğlu, yəznəsi, qardaşı, nəvəsi, ayrılmamış oğul, atası əvəzində o məclisə daxil ola bilər (Necef bey, 372).

3.4.1.42. Zövcə

- Səni gəlinin mənim zövcəmlə bir otaqda yatacaq (Haqverdiyev, 266).

3.4.2. İlgi Hali Əki

Azərbaycan Türkcəsində də ilgi hali əki vəya tamlayan əki, dil bilgisində bir varlığın kimə ait olduğunu bildirən –n, -°n ve -n°n əklərindən birini almaqdadır.

3.4.2.1. Ana

- Yanında qaradır üzüm əzəldən,
Qara bir quluyam öz ana+m+ın mən (Nizami, 158).
- Məcnun ana+sı+nın nalələrindən
Yandı alov kimi qızışdı birdən (Nizami, 159).
- Deyib, kölgə kimi sərildi nalan,
Öpdü ana+sı+nın ayaqlarından (Nizami, 160).
- Ana+nın naləsi göyə yüksəldi,
Fələk bu nalədən naləyə gəldi (Nizami, 205).
- Atma daş, vurma daş, nar dənəsiyəm mən...
Atamın, ana+m+ın bir dənəsiyəm mən (Haqverdiyev, 56).
- Hacı Səməd ağa. Ay gədə, sarsaq-sarsaq söyləmə. (Fərhada) Get, qadan alım,
ana+nın yanına (Haqverdiyev, 84).
- Get ana+nın yanına, naharını elə (Haqverdiyev, 226).
- Qızın və ana+sı+nın adı?
- Qoca kişi. Qızın adı Pəricahan, ana+sı+nın da adı Gülsümdür (Haqverdiyev, 267-268).
- Elə şəxsin öz adı ilə ana+sı+nın adının yerləri qoyulur (Haqverdiyev, 268).
- Qızın adı və ana+sı+nın adı.
- Cavan oğlan. Qızın adı Mələknisa, ana+sı+nın adı da Sərəncamdır (Haqverdiyev, 268).
- Gəlinin adını və ana+sı+nın adını bu saat bu nalın üstünə yazaram (Haqverdiyev, 268).
- Hüseyin (ana+sı+nın qolundan tutub əyləşdirir.) Ha belə, əyləş, başını aşağı sal, danışma (Haqverdiyev, 277).
- (Gövhərtac söz deməyərək ana+sı+nın döşünə qısılib ağlayır.) Ağla, qızım, elə belə olar (Haqverdiyev, 395).

- Sonra əlini sifətimə çəkib dedi : ay bala, nə olardı bircə sənin, qardaşının, ana+nın sifətini görədim, ondan sonra öləydim. Atama elə yazığım gəldi, gözlərimdən yaş axdı (Haqverdiyev, 446).
- Məktəbdə molla'nın fələqqəsi və çubuğu, ustadın və qeyri şagirdlərin qapazı, evdə ata və ana+nın yumruq, silləsi və onların hamısının bəd əməli biçarə uşağı bir az zamanda oğru, yalançı və hər bədbihesablıqdan xəbərdar edir (Necef bey, 409).

3.4.2.2. Arvad

- Mirzə Heydər. (Gülpəriyə). Gülpəri, bilirsən, hacı istəyir qəssab Nəbinin qızı Güllünü alsın. Ondan ötrü səni çağırmışıq ki, gedəsən qəssab Nəbinin arvad+ı+nın yanına elçiliyə (Haqverdiyev, 30).
- (Arvad+ı+nın qolundan çəkir.) Süfrəyə tərəf gəl görək, ye bu gözəl xörəklərdən (Haqverdiyev, 206).
- Belə arvad+lar+ın çoxusunu mən müalicə etmişəm (Haqverdiyev, 266).
- Bunu arvad+ın ərinin paltarının üstünə sürtərsən. O vaxt arvad ondan nifrət edəcək və onu əsla görmək istəməyəcək (Haqverdiyev, 268).
- İstəyirdi bu oyunu mənim də arvad+ı+m+ın başına gətirsin (Haqverdiyev, 275).
- Onun nə həddi var, məndən biizin mənim arvad+ı+m+ın otağına girsin! (Haqverdiyev, 297).
- İkinci hərəm (daxil olur). Gördünmü arvad+ı+nın vəfasını? (Haqverdiyev, 296).
- Həsən kişi arvad+ın ağzına baxacaq? (Haqverdiyev, 317).
- Xalq mənim bircə sözümə məəttəldir ki, Həsənin də, arvad+ı+nın da cürümünü çəksinlər (Haqverdiyev, 336).
- Bilmirəm plovu arvad+ın əlindən nə tövr alacağam, ay məşədi Ramazan? (Haqverdiyev, 353).
- Molla Zaman, Yəqin ki, arvad+ın uşağı mənim duamın səbəbindən sağaldı (Haqverdiyev, 432).
- Tarıqlu. Di belə söylə də! (Arvadına) Ay axmaq, dur bəri gəl. Mən də qorxdum, dedim arvad+ın başına hava gəlibdir, nədir? (Haqverdiyev, 443).

- Rəhim. Pərinisə Mahmudun arvad+ı+nın adıdır. Mahmud cəlladın biridir, arvadı ondan bədtər (Haqverdiyev, 453).
- Camaatın noxtasını verəcəklər kor İsrafilin oğlu kimi itqurdun əlinə və arvad+lar+ı+nız+ın hamısını da fahişə edəcəklər (Haqverdiyev, 468).
- Bilməzsən nə var nə yox, bilməzsən arvad+ın dərdi nədi, uşağın dərdi nədi (Necef bey, 25).
- A qarı, de görüm, sən deyildinmi təziyə yerində Hacı Tanrıverdinin arvad+ı+nın əmək qızıllarının səkkizini kəsib yasavul qabağında polisxanaya gedən? (Necef bey, 36).
- Arvad+ın başın qarışdırıq Cavahirin işinə, başlarıq Yetərin işini (Necef bey, 98).
- Ancaq arvad+ın qorxusundan evdə otura bilməyib qaçmışam (Necef bey, 340).

3.4.2.3. Ata

- Elə ki, böyüdün, belədir qayda,
Ata+nın adından sənə nə fayda?
Sən, aslanlar kimi, keç cəbhələrdən
Yalnız hünərinin balası ol sən! (Nizami, 34).
- Açıldı gül kimi ata+nın rəngi,
Ata dinlədikcə bu məsləhəti,
Dağıldı qəlbindən qəmi, möhnəti (Nizami, 54).
- Ata+nın qəlbində kaman inlədi... (Nizami, 56).
- Məcnun toplayaraq öz qüvvətini,
Dinləyib ata+nın nəsihətini,
Dedi :“Ey nəfəsi ruhuma qüvvət,
Sənsən müşgülümü düzəldən, əlbət...” (Nizami, 123).
- Qurtardı ata+nın vida sözləri,
Oğluyla görüşüb qayıtdığı (Nizami, 125).
- Pərişan ata+nın üzündə kədər,
Ölümçül, evinə gəldi bir təhər (Nizami, 125).
- Kəsildi büsbütün səbri, qərarı,
Qaçdı ata+sı+nın qəbrinə sarı (Nizami, 128).

- Mənim mərhum atam, Allah ölənlərinizə rəhmət eləsin, bu duaların şəninə məşhur olmuşdu. Hər şənbə və çərşənbə günləri ata+m+ın qapısı dönərdi xan, bəy qapısına (Haqverdiyev, 31).
- Atma daş, vurma daş, nar dənəsiyəm mən...
Atamın, ana+m+ın bir dənəsiyəm mən (Haqverdiyev, 56).
- Budur sənə buyururam, gərək bu gün İmamverdinin qızı qayıtsın ata+sı+nın evinə, yoxsa sən belində qamçını tikə-tikə eləyəm (Haqverdiyev, 63-64).
- Sən bilirsən ki, bunun ata+sı+nın cəmi mülkü mənim əlimdədir, nə qədər mənfəət eləyirəm (Haqverdiyev, 84).
- Bəyin atası mənim ata+m+ın mülkünün bəyi deyildimi? (Haqverdiyev, 118).
- Qonşular yığıldılar ki, bəs sən ata+nın yurdunu boş qoyma (Haqverdiyev, 124).
- Təccüb burası idi ki, Ağa Məhəmməd xan öz ata+sı+nın qatili ilə rubəru əyləşib, ona gözəl-gözəl təbdirlər töküdü (Haqverdiyev, 152).
- İndi Nadir də və mənim ata+m+ın qatili Kərim xan da ölüblər (Haqverdiyev, 155).
- Ata+mız+ın qoşunu tərk olub balü pəri qırılardan sonra, bir yerdə Ədil şah əsir olmuşuq (Haqverdiyev, 156).
- Necə ki, ata-babalarımız sizin ata+nız+ın və babalarınızın qulluğunda çalışıblar, elə də özümüz və qoşunumuz sizlə bir yerdə ölənədək hazırıq (Haqverdiyev, 156).
- Əgər dünyada insaf və ədalət olsaydı, Nadir şahın Rzaqulu Mirzə tək istəkli oğlu öz ata+sı+nın xacəsinin qabağında əsir saxlanmazdı (Haqverdiyev, 190).
- Dedim, ata+lər+i+nin əti olsun, qoy aparsınlar (Haqverdiyev, 221).
- Atalarımız ata+nız+ın qapısında olublar (Haqverdiyev, 258).
- Bu zalım məni güclə ata+m+ın əlindən alıb, gətirib zindana salıb, indiyədək əzab verirdi (Haqverdiyev, 259).
- Oğlun bu saat behiştə əyləşib, sən və ata+sı+nın günahını bağışlamağı istirham edir (Haqverdiyev, 275).
- Məgər bilmir ki, xan xəbərdar olsa, onun ata+sı+nın sümüklərini qəbirdən çıxarıb odlar? (Haqverdiyev, 293).

- İkinci hərəm. O sözləri ki, mən eşitmişəm, nəinki baş və canla qəbul elər, hətta sənin yolunda öz ata+sı+nın da başından keçər (Haqverdiyev, 293).
- Heydər. Yox, o, ata+sı+nın və bacısının hayfını almayınca, rahat olmayacaq (Haqverdiyev, 299).
- Gülnisə. Yalandır, ata+m+ın canı üçün yalandır (Haqverdiyev, 314).
- Gülnisə (yüyürək daxil olub, ata+sı+nın ətəyindən yapışır). Ata, ayaqlarının altında ölüm, otur evdə, getmə! (Haqverdiyev, 328).
- Ata+m+ın evini yandırırılar. Elə ata+m+ın özünü gərək yandırsınlar (Haqverdiyev, 339).
- Ata+lar+i+nın malı deyil (Haqverdiyev, 352).
- Məşədi Qulam. Arvad, heç soruşma, ata+mız+ın evi yamanca yıxılıb (Haqverdiyev, 354).
- Səni bir baş aparram ata+m+ın yanına (Haqverdiyev, 355).
- Gedək, bədbəxt ata+m+ın qiraəti var (Haqverdiyev, 355).
- Bədəninə dağ basmasam, ata+m+ın oğlu deyiləm (Haqverdiyev, 366).
- Zaman. Uşağın ata+sı+nın cəmdəyinə min lənət! (Haqverdiyev, 366).
- Firidun xan. Ata+m+ın canı üçün doğru deyirəm, gözümlə görmüşəm (Haqverdiyev, 387).
- Kamran. Ata+m+ın adına pis söz demirlər, məni də yavuğa qoymayırlar (Haqverdiyev, 398).
- İndi nənəm deyir ki, yəqin sağsağan ata+nın ölüm xəbərini gətiribdir (Haqverdiyev, 429).
- Sənin ata+nın ölümü hələ məlum deyil (Haqverdiyev, 439).
- Şərəf. Əlac nədir, anan sənə qurban olsun. Ata+nın gözləri olsaydı, indi işləyirdi, əkirdi, töküdü, biz də dolanırdıq (Haqverdiyev, 445).
- İmran. Ana can, ata+m+ın gözləri nədən tutuldu?
- Şərəf. Ay bala, mən sənin ata+nın evinə gələndə elə gözləri kor idi. Uşaqılıqda çiçək çıxarıb, ondan kor olmuşdu (Haqverdiyev, 445).
- İmran (sevinmiş). Hanı, hanı? (Ata+sı+nın qarşısına yüyürür.) (Haqverdiyev, 446).
- İmran (ata+sı+nın xurcununu açıb baxır). Ana, ata+m ət də gətirib (Haqverdiyev, 446).

- O mənim ata+m+ın korluğuna sataşdı (Haqverdiyev, 456).
- Sən ata+nın canı, bir az bizə atan yeyən çörəkdən gətir yeyək, acından ölürük (Haqverdiyev, 457).
- Deyir : mən sənin ata+nın hambalı deyiləm (Haqverdiyev, 470).
- Atam mənə neçə dəfə tapşırıbdır ki, kəndə gələndə müəllimi də qonaq gətirim. İndi müəllim bizə qonaq getməsə mən ata+m+ın üzünə baxa bilməyəcəyəm. Atam da deyəcəkdir ki, müəllim elm oxumuş adamdır, kasıbları bəyənmir (Haqverdiyev, 487).
- Şamama xanım. Satanda sənin malını satmıram. Öz ata+m+ın evindən gətirdiyim şeydi, nə billəm, elə elərəm (Necef bey, 53).
- Gedenin ata+nın evini Allah yıxsın (Necef bey, 60).
- Yazıq, yetim gədəyəm, vururlar, öldürərlər, ata+m+ın evi yıxılar (Necef bey, 71).
- Ancaq bilirsən, qadanı alım, lazımdır ki, bu işdə ata+sı+nın və qeyri övladın xeyir-duası olsun (Necef bey, 96).
- Rüstəm bəy nökrərlilə məsləhət gördülər ki, bir qaranlıq gecədə gedib mənim ata+m+ın evini yandırsınlar və çölə çıxanı gülləbaran eləsinlər...(Necef bey, 116).
- Mən öz ata+m+ın xasiyyətinə bələdəm, öz höcətliyin o yeridəcək (Necef bey, 117).
- Gülbahar xanım. Hürü nənə, gətir ayaqlarından öpüm ki, gedib ata+m+ın xanimanına dəyəcəkdir, gətir ağızından öpüm ki, gedib Fəxrəddini öpəcəksən. (İstəyir öpsün) (Necef bey, 117).
- Mələk xanım. Oğul, ata+nın canı ağızından çıxanacan “Fəxrəddin, Fəxrəddin” deyib çağırırdı (Necef bey, 120).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, ata+m+ın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Gülbahar xanım. Canım sənə qurban, Səadət, yoxsa ata+m+ın evi yıxılıbdır? Uy Allah, uy Allah, ölüm mənimdir! (Necef bey, 134).
- Öldür bizi, yix ata+m+ın evini, yix! (Necef bey, 177).

- Ata+sı+nın malıdır, dövlətidir, istər saxlasın, istər dağıtsın...(Necef bey, 186).
- Səadət xanım. Yata bilməyəcəyəm, ana... Canım qalıb ata+m+ın və qardaşımın yanında...(Necef bey, 214).
- İstəyirdi ata+sı+nın əli ilə Səfiquludan xilas olsun...(Necef bey, 249).
- Tamaşa. Var, çox var... Ata+m+ın dövlətindən niyə olmasın (Necef bey, 254).
- Ata+nın acığına verəcəyəm...(Necef bey, 259).
- Mənlərcə mən sənə xeyir versəm, ata+nın mənə elədiyi hörmətin yüzdən biri ola bilməz (Necef bey, 323).
- Mənim mərhum ata+m+ın “bir təsbihdən bir dənə artıq, ya bir dənə əskik övrəti var idi” (Necef bey, 399).
- Hay, hay!.. Kərbəlayı, övlada ata+nın qabiliyyəti çatar, ata+nın xasiyyəti və hər bir yaman, yaxşı sifətləri (Necef bey, 400).
- Ey Ağa Mirzə Mehdi, fədayət şövəm (sənə fəda olum.), ata+nın pambıq atan olmağı oğluna eyib edər? (Necef bey, 410).

3.4.2.4. Ata-Ana

- Bizim ixtiyarımız hələlik ata-ana+mız+ın əlindədir (Haqverdiyev, 392).

3.4.2.5. Ata-Baba

- Mən həmişə xudavəndi-ələmdən istixasə edərdim, mənə bir mərtəbəyə çatdırsın ki, onlardan ata-baba+m+ın qisasını alım (Haqverdiyev, 155).
- Heç utanmırsan, ata-baba+nın yolunu itirirsən? (Haqverdiyev, 226).
- Bilin ki, bir qətrə göz yaşı nəinki sizin, hətta ata-baba+lar+ı+nız+ın da günahlarını yuyub aparır (Haqverdiyev, 265).
- Yoldaşlardan biri. Sağ-salamat göndərdik ata-baba+sı+nın yanına (Haqverdiyev, 306).

3.4.2.6. Baba

- Necə ki, ata-babalarımız sizin atanızın və baba+lar+ı+nız+ın qulluğunda çalışıblar, elə də özümüz və qoşunumuz sizlə bir yerdə ölənədək hazırıq (Haqverdiyev, 156).

- Bunu yazmaqda qəsdim sənə bunu bildirməkdir ki, sən heç bir yerdən köməyə ümid var olmayıb, necə ki ata və baba+**lar+ın** İran şahlarına itaət ediblər, elə də sən İrakli, mən Ağa Məhəmməd şah Qacara beyət elə ki, ta sən və sənin camaatın həmişə fəlahətdə olub, mənim iltifatıma nail olasınız (Haqverdiyev, 179).
- O vədə öz baba+**lar+ı+nın** əməllərindən xəcalət çəkib, xəyirxahları ilə bədxahlarını, əlbəttə, tanıyacaqlar (Haqverdiyev, 225).
- Kəndlilərin gözəl qızları hamısı mənim baba+**lar+ı+m+ın** malları idi (Haqverdiyev, 316).
- Xan, Şah Təhmasib baba+**mız+ın** zamanı keçib, güzəşt ediniz...(Necef bey, 263).
- Baba+**lar+ı+mız+ın** bizə irs qalıb, tənbellik, vücut-bavücludluq və qeyri-qeyri sifətlər...(Necef bey, 400).

3.4.2.7. Bacı

- Heydər. Yox, o, atasının və bacı+**sı+nın** hayfını almayınca, rahat olmayacaq (Haqverdiyev, 299).
- Bircə qeydim bacı+**m+ın** əsirlikdən qurtarmasıdır (Haqverdiyev, 301).
- İndi Şahqulu, vur ki, bacı+**nın** toyudur (Necef bey, 61).
- Cəbi, vur, bacı+**nın** toyudur. (Gedir.) (Necef bey, 88).
- Dilbər xanım. Cavahirin başını kəsməyə sənin ixtiyarın var, xalan sənə qurban!.. Sən bacı+**m+ın** balası, yadigarısan (Necef bey, 96).
- Sədət xanım. O güllə bacı+**nın** gözlərinə dəyəydi, ay qardaş, yazıq qardaş! Dincəldinmi, ay ata, dincəldinmi? (Necef bey, 135).
- Mirzədadaş, Anan və bacı+**lar+ı+n** səlamətdirlərmə ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.4.2.8. Damad

- Bəylik xələtini rus oğlu aldı,
Ərəb damad+**ı+nın** çiyinə saldı (Nizami, 109).

3.4.2.9. Dayı

- Ağlamam, fələkdən qorxum var, deyə,

Qorxuram, dayı+**m+ın** ruhu inciyyə (Nizami, 37).

- Mənim dayı+**m+ın** pulu, malı var, mənim qabiliyyətim, bacarığım, iqtidarım var (Haqverdiyev, 279).
- Firidun xan (atasına). Ağa, mənim dayı+**m+ın** da adı Kamrandır (Haqverdiyev, 388).
- Kamran (diksinərək). Bu, dayı+**m+ın** səsidir. (Qapıya tərəf gedib səsləyir.) Dayı can, gəl, buradayam (Haqverdiyev, 424).
- Mən inanmıram, dayı. Mən ancaq onu bilirəm ki, öləndək qoymayacağam bir kəs gəlib dayı+**m+ın** dövlətinə sahib olsun. Yaxın gəldimi, parçalanacaq (Necef bey, 276-277).

3.4.2.10. Dayıoğlu

- Mirzədadaş. Tələbkar özü dedi ki, bu saat onun qoyunu dayı+**sı** oğ(u)+**u+nun** əlindədir və işdən məlum oldu ki, malın hesabını o alıbdır...(Necef bey, 331).

3.4.2.11. Dədə

- Qədim. Qapıda sağsağan qırıldıyırdı, nənəm dedi ki, sağsağan dədə+**nin** gəldi xəbərini verir (Haqverdiyev, 443).
- Nurcahan. Senin ki dede+**nin** malını vermirlər (Necef bey, 36).
- Dədə+**nin** ha xarabasının qabın sındırmıram? (Necef bey, 43).

3.4.2.12. Əmi

- Sən necə razı olarsan ki, sənə imdiyədək ata yerində olan əmi+**nin** abrisı tökülsün? (Haqverdiyev, 94).
- Fərhad (onu kənar edib, əmi+**si+nin** meytini göstərir). Get ağlamalıya ağla! (Haqverdiyev, 104).
- Əmi+**m+ın** də qüvvətinə siz bələdsiniz. Onu hər kəsin evinə aparsaydım, əmim gedib çıxardacaqdı (Haqverdiyev, 408).

3.4.2.13. Əmiqızı

- Əmi+**n** qız+**ı+nın** vədəsini Xudayar xanın oğluna veribdir (Haqverdiyev, 399).

- Xüsusən ki, bizim el arasında məşhur məsəldir : əmioğlu ilə əmi+qız+ı+nın kəbinini göydə mələklər kəsiblər (Haqverdiyev, 408).
- Əmi+m+in qız+ı ona halal olsun, doyunca yesin (Haqverdiyev, 421).

3.4.2.14. Ər

- Mehri xanım oğlu ilə ər+i+nin arasında naçar qalıb, bilmir hansı tərəf getsin (Haqverdiyev, 104).
- Bunu arvadın ər+i+nin paltarının üstünə sürtərsən. O vaxt arvad ondan nifrət edəcək və onu əsla görmək istəməyəcək (Haqverdiyev, 268).
- Baxın, Pərviz xanın baş hərəmi öz ər+i+nin gözünün qabağında nökrələ mazaq eləyir (Haqverdiyev, 296).
- İskəndərzadə. Ər+i+nin adın nədir? (Haqverdiyev, 346).
- (Qadına) Məgər sənin ər+i+nin gözləri kordur? (Haqverdiyev, 346).
- Aşıq Vəli. Genə o arvaddan həzər etmək gerek ki, təzə ər+i+nin yanında rəhmətlik ərini tərif eləyə (Necəf bey, 89).

3.4.2.15. Gəlin

- Gəlin+in atası çıxdı eşiyə,
Çadını bəzədi, bayramdır deyə (Nizami, 109).
- Sızlayıb ahları göyə yüksəldi,
Torpaq gəlin+i+nin yanına gəldi (Nizami, 215).
- Əgər dörd aydan sonra gəlin+in hamilə olduğu məlum olsa, onda mənim xələtimi gətirərsən, yoxsa olmasa, yenə bir dinar istəmirəm (Haqverdiyev, 266).
- Gəlin+in adını və anasının adını bu saat bu nalın üstünə yazaram (Haqverdiyev, 268).
- Deyir gəlin+i+m+in üç il idi uşağı olmayırdı (Haqverdiyev, 370).

3.4.2.16. Xala

- Ana, mən gedirəm xala+m+in yanına. Cahangir bəy məni saxlar, qoymaz bir kəs mənə yaxın gəlsin... Əlavə, deməzlər ki, xanın qızı qoşuldu qaçdı (Necəf bey, 249).
- Əvvəla, qızı Gülsənəmdən ötrü tezliklə bir xeyir iş, ancaq xələt düzəltmək istəyirdi. Bu axırıncı söz Bədircahan xala+nın öz sözüdür (Necəf bey, 333).

3.4.2.17. Qardaş

- Utanmırsan, özündən böyük qardaş+ı+nın bir hörmətini saxla (Haqverdiyev, 32).
- Sənəm. Belə mənim dörd balamın azarı-dərdi-bəlası tökülsün sənün bircə istəkli qardaş+ı+nın üstünə! (Haqverdiyev, 40).
- Güllü. Ay həyasız, kimin qardaşına qarğış eləyirsən! And olsun qardaş+ı+m+ın canına, saçından tutub bir ağac yol sürərəm! (Haqverdiyev, 40).
- Ağa Məhəmməd xan. Həzərat, and olsun Məhəmmədhüseyn xanın qəbrinə və bu əziz qardaş+lar+ı+m+ın canına, mən öz şəxsi qərəzim üçün çalışmıram (Haqverdiyev, 156).
- Cəfərqulu xan. Qardaş, sənün bu sözlərin mənim ümidimi birə on artırdı. Əgər bu sözlər gedib bizim qardaş+lar+ı+mız+ın və qoşunlarının qulağına yetişsə, yəqin elə ki, qoşunun əksəri bizə tərəf dönəcək (Haqverdiyev, 157).
- İnşallah, Cəfərqulu da qardaş+ı+nın halətinə düşər və gəlib qardaşını ölmüş görər (Haqverdiyev, 159).
- Həqiqət, mən Cəfərqulu xan haqqında zülm eləmişəm, onun-tək qardaş+ın ürəyinə dəymək zəhi nainsaflıqdır (Haqverdiyev, 167).
- Saxlamayırsan çıxım gedim qardaş+ı+m+ın evinə (Haqverdiyev, 278).
- Gülnisə. Ana, sən qardaş+ı+m+ın əziz goru, qoyma gedə! (Hönkürtü ilə yıxılır yerə.) (Haqverdiyev, 328).
- Sən iki qardaş+ın bir oğlusan (Haqverdiyev, 393).
- Kamran. Şöhrəti üçün vacibdir. Deməsinlər Hacı Kamyabın qardaş+ı+nın meyitini götürən olmadı (Haqverdiyev, 425).
- Sonra əlini sifətimə çəkib dedi : ay bala, nə olardı bircə sənün, qardaş+ı+nın, ananın sifətini görədim, ondan sonra öləydim. Atama elə yazığım gəldi, gözlərimdən yaş axdı (Haqverdiyev, 446).
- Səlbnaz xanım. Ana, o qardaş+lar+ı+m+ın xəbəri üstümə gəlsin ki, bircə nəlbəki düyüdən ötrü məni çarmıxa çəkibdi. Yalandan azarlayıb, bilmirsən nə qayırır (Necəf bey, 46).

- Nələc qalıb, pənahlandım qardaşım evinə, o qardaş+**ı+m+ın** evinə ki, diriliyinə biz bais olmuşuq. Üç gündən sonra arvadı məni evdən qovdu...(Necəf bey, 203).
- Səadət xanım. Yata bilməyəcəyəm, ana... Canım qalıb atamın və qardaş+**ı+m+ın** yanında...(Necəf bey, 214).
- Güldəstə. Məlun! Lənətullah! Heç gör namusu olan şəxs qardaş+**ı+nın** yerinə girərmimi?! (Necəf bey, 275).
- O belə fikir edir ki, heç bir namusu olan şəxs qardaş+**ı+nın** yerinə girməz (Necəf bey, 288).

3.4.2.18. Qardaşoğlu

- Bəlkə qardaş+**ı+m** oğ(u)l+**u+nun** ürəyindən keçir, o başqa işdir (Haqverdiyev, 391).

3.4.2.19. Qayınana

- Fatma xanım. Keçən zaman necə gözəl zamana idi... Biz dörd gəlindik evdə... Hamımız qayınana+**mız+ın** qabağında əli bağlı, satın alma qul kimi...(Necəf bey, 48).

3.4.2.20. Qız

- Qardaş, niyə mənim övrətimin, qız+**ı+m+ın** adını camaat bilsin? (Haqverdiyev, 227).
- Qoca məlun, sən ki mənim qız+**ı+m+ın** cəmi sirlərini bilirsən, indiyədək niyə mənə xəbər etməyibsən? (Haqverdiyev, 245).
- Qız+**ı+m+ın** tənbihi Xacə Firuzla bir yerdə edəcəyəm (Haqverdiyev, 248).
- Qız+**ın** və anasının adı?
- Qoca kişi. Qız+**ın** adı Pəricahan, anasının da adı Gülsümdür (Haqverdiyev, 267-268).
- Rəcəb kəndxuda. Xəbər verərdim, qız+**ın** qardaşından qorxurdum, ondan qan iyi gəlir (Haqverdiyev, 285).
- Budur, qız+**ın** özü də gəlir.(Gedir.) (Haqverdiyev, 297).
- Tavaşqa eləyirəm zəhmət çəkib yoldaşlarınla mənim qız+**ı+m+ın** toyuna gələsən (Haqverdiyev, 303).
- Deyirəm, qız+**ın** anasına da bir gənəşim (Haqverdiyev, 327).

- Mənim qızım olmasaydı, görüm məni necə çörəyə yetirərdin? Mən qız+**ı+m+ın** səbəbinə bu çörəyə çatmışam (Haqverdiyev, 329).
- Ehsan xanın qız+**ı+nın** toyudur! (Haqverdiyev, 339).
- Aşiq! Çal oynayacağam, qız+**ı+m+ın** toyuna gəlmişəm (Haqverdiyev, 342).
- Bu, Cahangir ağanın toyudur. Ehsan xanın qız+**ı+nın** toyudur (Haqverdiyev, 342).
- Ancaq, izin verin, bir qız+**ın** anası ilə də danışım (Haqverdiyev, 359).
- Özünə də dedilər ki, əgər qız+**ı+nın** oxumağına manə olasan, ya onu özündən bixəbər ərə verəsən, səni tutub qazamata salacağıq (Haqverdiyev, 363).
- Qız+**ı+m+ın** başını kəsməyə də haqqınız var (Haqverdiyev, 391).
- Bibixatun. Qız+**ı+m+ın** nə dərdi olacaq? Deməsə də mən bilirəm. Qızım məhz Allahına təpik atır (Haqverdiyev, 395).
- Hacı Kamyab. Almasanız, doğrudan sizdən inciyərəm və yaqın edərəm ki, qız+**ı+m+ın** xəstəliyi ağırdır (Haqverdiyev, 396).
- Hacı Kamyab (arvadına). Sən get qız+**ın** yanına (Haqverdiyev, 397).
- (Qız+**ı+nın** otağına tərəf gedir və gedə-gədə) Sənin hər iki dünyada üzün qara olsun, qız! (Haqverdiyev, 397).
- Hacı Xudadadın arvadı. A Bibixatun, ondan bəri qocalmadın ki? Ana məgər qız+**ı+nın** şad günündə şad olmaz, dur ayağa, bir-ikibaş oynat (Haqverdiyev, 406).
- Qız+**ı+m+ın** ölüsünü, ya dirisini tapıb gətirərlər (Haqverdiyev, 407).
- Siz mənim qız+**ı+m+ın** başını kəsin, itlərə verin, mən bir söz demərəm. Ancaq mən qızımı məni rüsvay edənə, götürüb göydən yerə çıxrana verməyəcəyəm (Haqverdiyev, 410).
- (Hacı Kamyab dayanır. Müctəhid bir qədər fikirdən sonra) Siz qız+**ı+nız+ın** nikahının Kamrana oxunmasına riza vermirsiniz? (Haqverdiyev, 410).
- Mən danışa bilmərəm, qız+**ı+m+ın** başını kəsməyə haqlısınız (Haqverdiyev, 411).
- Müctəhid qız+**ın** kəbinini özünə kəsib, məni rədd elədi (Haqverdiyev, 417).
- Şirin (Nurcahana). Ay imansız qarı, sən haman Nurcahan deyilsən ki, Nəzərəli bəyin qız+**ı+nın** əvəzində Şahqulu bəyə öz qardaşın arvadın göstərdin, nə qədər onu yedin? (Necef bəy, 36).

- Cənnətəli ağa. Heç vaxt, heç vaxt! Elə adamlar ilə qohum olmaqdan isə, qız+**ı+m+ın** ikisinin də başını kəsməyə hazır varam (Necef bey, 75).
- Xanpərvər bəyim. O Cavadın oğlu Yusif də deyirlər buralarda çox hərlənir. O bilmirəm nəçidir, elə adamlara mən qız+**ı+m+ın** kəsinti dırnağını da qiymərim verim! (Necef bey, 75).
- Valideynlər pərt halda qız+**lar+ı+nın** əlindən tutub aparırlar (Necef bey, 415).

3.4.2.21. Nəvə

- İskəndər bəy. Nəvə+**nin** naxoşluğu nədi? (Necef bey, 34).
- Nurcahan. Nəvəm də sənə qurban, nəvə+**m+ın** nənəsi də...sənəcə mənim bu cançıqazım qurban...(Necef bey, 34).

3.4.2.22. Oğul

- Öz ata tacına gövhərlər saçdı,
Şirvanşah oğ(u)lundan mənə söz açdı,
Dedi : - Adamsızam, qırılmaz bağla
Məni şah oğ(u)l+**u+nun** lütfünə bağla (Nizami, 29).
- Ata baxan kimi oğ(u)l+**un** üzünə,
Açdı xəzinəni ellər üzünə (Nizami, 45).
- Zavallı atası gətirməyib tab,
Oğ(u)l+**u+nun** dərdiylə çəkirdi əzab (Nizami, 54).
- İmdi sənin oğ(u)l+**u+nun** evini yıxıblar, bədbəxt eləyiblər, gözəl-gözəl arzularını puç eləyiblər, amma sən sevinirsən ki, oğ(u)lum evli olub (Haqverdiyev, 98).
- Ay bala! Nə olub sənə, oy! (Özünü yıxır oğ(u)l+**u+nun** üstə.) (Haqverdiyev, 104).
- Ancaq onu yenə görünməyi oğ(u)l+**u+m+un** və övrətimin ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Qoca kişi. Doğrusu, onu mən oğ(u)l+**u+m+un** adına gətirmişəm (Haqverdiyev, 267).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Biz Azərbaycan tərəfə gedəcəyik. Məhərrəmlik yaxınlaşır, oğ(u)l+**u+m+un** da bir xeyir işi var (Haqverdiyev, 270).

- Əgər sən haqq Allahsan, mənim bu oğ(u)l+u+m+un gözlərinə işıq ver
(Haqverdiyev, 273).
- Budur, iki həftədir gecə-gündüz oğ(u)l+u+m+un başını doldurdun
(Haqverdiyev, 275).
- Əkbərin anası. Hanı mənim oğ(u)l+u+m+un qanlısı? (Haqverdiyev, 275).
- Rəcəb kəndxuda. Doğrusu, yenə deyirəm, Allahqulunun oğ(u)l+u+nun
xatasından gərək mənə qoruyasan (Haqverdiyev, 286).
- Allahqulu. Necə? Məgər ata deyiləm? Oğ(u)l+u+m+un haraya aparılmağını
bilməyim? (Haqverdiyev, 289).
- Allahqulu. Mirzə, mən oğ(u)l+u+m+un haraya aparılmağını yaxşı bilirəm
(Haqverdiyev, 289).
- Verdim oğ(u)l+u+m+un əlinə, dedim bunun tənbehini özün elə, ta görüm
mənə yerimdə qatillik eləməyi bacaracaqsanmı? (Haqverdiyev, 388).
- Bu mücrudəki cavahiratı da mənə oğ(u)l+u+m+un sevgili nişanlısına verin
(Haqverdiyev, 391).
- Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası! (Haqverdiyev, 394).
- Hamamçıya sifariş gedəcək: Xudayar xanın oğ(u)l+u+nun qayınanası
hamama gəlir (Haqverdiyev, 395).
- (Qalxıb əlini belinə vurur.) Ay camaat, geri çəkilin, Xudayar xanın
oğ(u)l+u+nun qayınanası gəlir! (Haqverdiyev, 395).
- Cahanbanu. Belə oğ(u)l+un əmisi qızının dərdindən ölür (Haqverdiyev, 398).
- Hacı Xudadadın arvadı. Elə demə, Bibixatun, Hacı Səttarın oğ(u)l+u+nun
toyunda heç kəsə macal vermirdin (Haqverdiyev, 406).
- Mən oğ(u)l+u+m+un divanə olmasından qorxmuram (Haqverdiyev, 420).
- Deyir, oğ(u)l+un Salmanı mənə nökr ver (Haqverdiyev, 449).
- Komandan (İsrafilə). Dayan, oğ(u)l+u+nun dəstəsinin qoçaqlığını eşitdin?
(Haqverdiyev, 474).
- Bundan da görürəm mənə oğ(u)l+u+m+un kökündən xəbəri yoxdur
(Haqverdiyev, 488).
- Fatma xanım (daxil olur, gözündə çeşmək əlində corab hörə hörə oturur
oğ(u)l+u+nun yerində). O Səlmən necə oldu? (Necəf bey, 42).

- İndi mægər mən ölmüşəm ki, Fəxrəddin gəlib burada ad alıb, san çıxartsın və mənim oğlum Rəşid bəy, Rəşid kimi oğ(u)l+**un** qanı yerdə qalsın? (Necef bey, 112).
- Adım Cabbar bəy Məcidbəy oğlu, adı batmış oğ(u)l+**u+m+un** adı Mirzə Hacı (Necef bey, 147).
- Sən dürüst arxayın ol və oğ(u)l+**u+nun** barəsində binagüzarlıq nə tövr sənin kefin istəsə...(Necef bey, 163).
- Sərvinaz xanım. Anan gözlərinə qurban, oğul! (Bihuş yıxılır oğ(u)l+**u+nun** qucağına.) (Necef bey, 204).
- İvan bəy. Hacı Qurban barəsində mən sizə yaxşı əhval söyləyim : bu neçə günlərdə oğ(u)l+**u+nun** qabağına yüz erkək qoyun salıb göndərir şəhərə satmağa (Necef bey, 207).
- Hacı Osman. Səlim bəy, səndən çox təvəqqə eləyirəm nə mənim oğ(u)l+**u+m+un**, nə Cavad bəyin adını çəkməyəsən, yaxşı iş deyil...(Necef bey, 241).

3.4.2.23. **Övlad**

- Anıb övlad+**i+nin** qara gözünü,
Yolub saçlarını, cırdı üzünü (Nizami, 205).
- Vəli. Vallahi, təlinə layiqəm, öz övlad+**i+m+in** qatiliyəm (Haqverdiyev, 279).
- Ona görə o “keçən günə gün çatmaz”ın mənasını mən qana bilmirəm.
Kişisən, övlad+**in** fikrini çəkmə, millət dərini çəkmə (Necef bey, 400).

3.4.2.24. **Övrət**

- Qardaş, niyə mənim övrət+**i+m+in**, qızımın adını camaat bilsin?
(Haqverdiyev, 227).
- Ancaq onu yenə görünməyi oğlumun və övrət+**i+m+in** ölümünü yadıma salıbdır (Haqverdiyev, 234).
- Sən özün övrət olduqda, buraya bir başqa övrət+**in** gəlməyinə davam etməzsən (Haqverdiyev, 238).
- Vilayətin padşahı şikara gedərkən sənin övrətini görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrət+**i+nin** talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).

- Gəl, sən öz razılığınla övrət+i+nin talağını ver, padşahi-aləmpənahı da özündən razı sal (Haqverdiyev, 240).
- Səid. Əgər sən övrət+i+m+in həmişəlik evimdə qalmasına zəmənat edirsənsə, mən bu təklifi qəbul edirəm (Haqverdiyev, 241).
- Dost-aşnalarının, övrət+lər+i+nin bətibarlığın görmüş...(Necef bey, 307).

3.4.3. Bəliirtmə Hali Əki

Azərbaycan Türkcəsində də bəliirtmə hali əki, adın sonuna gəlidiyi sözcüyü bəliirtli nəsnə yapar və əkləri -° , -n° şəklində görülməkdədir.

3.4.3.1. Ana

- Onun gövhərini boyadı qana,
Evdən ana+sı+n+ı gətirdi ona (Nizami, 158).
- Əkbər, əlində qılınc, qoltuğunda ağ, gəlib, arvadların içində ana+sı+n+ı tapıb çağırır (Haqverdiyev, 271).
- İndi mən qoca atasını, qoca ana+sı+n+ı, cavan, on beş günlük övrətini kim saxlayacaq? (Haqverdiyev, 275).
- Adam da öz ana+sı+n+ı öldürərmi? Sən mənim yaxşı anamsan, göyçək anamsan (Haqverdiyev, 278).
- Qoca Moorun əvəzinə ana+m+ı əyləşdirdim (Haqverdiyev, 278).
- Mən Həsən kişinin qızı Gülnisənin oğluyam. Görək ana+m+ı yaxşı tanıyasan! (Haqverdiyev, 349).
- Ana+nız+ı bir cındır palton içində ölənəcən saxladı. Atanız belə kişidir...(Necef bey, 16).
- Yeri anan sənə qurban, yeri. Allah ana+n+ı mətləbinə yetirsin. (Xırda xanım Səkinəni itələyə-itələyə çıxarır.) (Necef bey, 28).
- Mən getdim, sən rahat ana+m+ı da çağır, çayını iç. (Gedir.) (Necef bey, 42).
- Bircə bu Çiçək xanımdan soruş görək, mənim təqsirim nə idi ki, basdılar məni döydülər, sənın ana+n+ı? (Necef bey, 50).
- Zəhra bəyim. Xəlvətcə getdim ana+m+ı, Pərzadı təbrik etməyə, ona görə bir az ləngidim (Necef bey, 252).

- Güldəstə. Bağışlayınız məni, hacı! Bisəbəb, bigünah beş uşağın ana+sı+n+ı at bayıra, axır nainsaf işdir...(Necef bey, 274).
- Bədircahanı tanımaqdan ötrü lazım deyil onun ata və ana+sı+n+ı tanımaq, çünki Bədircahan onlardan yüz kərə məşhur arvaddır (Necef bey, 332).

3.4.3.2. Arvad

- Əgər bir belə iş elədin ki, hacı ikinci arvad+ı+n+ı çıxartsın, onda billəm cəmi dediyin sözlər doğrudur və əgər eləməsən, billəm dediyin sözlər hamısı yalandır, ancaq canının qurtarmaq istəyirsən (Haqverdiyev, 38).
- Bu köpək haradan gəldi çıxdısa mənimlə arvadımın arasında qeylü-qal saldı. Mən də hirsələndim, vurdum arvad+ı+m+ı öldürdüm, divan əlindən qoydum qaçdım meşəyə (Haqverdiyev, 135).
- Keçən il xan dara çəkdiydi Səfdər kişinin arvad+ı+n+ı gətirib sənin evində qoyublar (Haqverdiyev, 300-301).
- Hadi. Mənim arvad+ı+m+ı hamınız tanıyırsınız (Haqverdiyev, 358).
- Seyid Cabbar. Necə şəriəti pozub peyğəmbər özü oğlum dediyi Zeydin arvad+ı+n+ı görüb, ona eşq yetirib, boşadıb aldı?! (Haqverdiyev, 417).
- Cəbi. Yetər, Yetər, mən ölüm incimə... Çünki hacıya getmək istəmirsən, lotu lotuyana gəlsənə mən arvad+ı+m+ı boşayım, mənə gələsən. Nə olar, ay qız, axırda ölməyəcəksən? (Necef bey, 102).
- Balaqardaş (daxil olub). Ay dayı! Sən arvad+ı+n+ı nöşün boşamısan, hə? (Necef bey, 276).

3.4.3.3. Ata

- Onun ata+sı+n+ı görə bilməsən,
Barı qardaşına hörmət saxla sən (Nizami, 30).
- Ram olub bir zaman ata+n+ı dinlə (Nizami, 120).
- Çox əziz olsan da gözüm kimi sən,
Ata+n+ı bir daha görməyəcəksən (Nizami, 125).
- Hönkürüb fəryadla ağladı yalqız,
Ata+n+ı novhəylə xatırladı qız (Nizami, 144).
- Nəbi. Gedək, ağa Ələsgər. Hacı, Allah ata+n+ı behiştlik eləsin (Haqverdiyev, 46).

- Mən sənin ata+n+ı, Allah şahiddir ki, öldürmək istəmirdim (Haqverdiyev, 104).
- İndi bu saat Cəfərin oğlu gəlmişdi yanıma, deyir, bəy ata+m+ı o qədər döyübdür ki, atam ölür (Haqverdiyev, 252).
- Bilirsən ki, xan eşitsə ata+n+ı qəbirdən çıxardar (Haqverdiyev, 284).
- Xan, sənin atan Surxay xan mənim ata+m+ı qayadan atdırdı (Haqverdiyev, 290).
- Mən Bədəl olam, igidliyim hər yerdə danışla, mənim ata+m+ı öldürüb, bacımı gəlib sürüyüb aparsınlar?! (Haqverdiyev, 300).
- Bədəl. Yox, elə deyil. Bizim birimizin bacısını çəkiblər, birimizin qızını çəkiblər. Kiminin ata+sı+n+ı öldürüblər, kiminin oğlunu atasının gözünün qabağında satıblar (Haqverdiyev, 305).
- Namazın ata+sı+n+ı öldürmüşdü? (Haqverdiyev, 325).
- Atamın goru haqqı, sən çox yaxşı arvadsan. Allah sənin ata+n+ı sovnarxoz eləsin (Haqverdiyev, 356).
- Onlar da adam göndərib ata+m+ı mollanın evindən çağırdılar (Haqverdiyev, 363).
- Ata+m+ı öldürməyib, anamı öldürməyib (Haqverdiyev, 397).
- Qədim (ata+sı+n+ı görüb yüyürür qabağına). Ay dədə, bəs deyirdilər səni öldürüblər? (Haqverdiyev, 441).
- Tarıqlu. Kimin nə hünəri var sənin ata+n+ı öldürə? Onu kim deyirdi? (Haqverdiyev, 441).
- İndiyədək ata+n+ı kor eləyən Allaha şükür eləyib, xalqın müftə çörəyindən yeyibsən (Haqverdiyev, 453).
- Qorxuram ata+m+ı öldürərlər (Haqverdiyev, 456).
- Koroğlu. Qoluma güllə dəyib, eybi yoxdur, ziyansızdır. (Ata+sı+n+ı görür.)
Ata, sən burada nə gəzirsən? (Haqverdiyev, 473).
- Allah mənim ata+m+ı öldürsün ki, səni də mənim başıma mindirib (Necef bey, 16).
- Səlnaz xanım. Çox artıq danışma, sən də ata+n+ı tanıyırlar, mənim də (Necef bey, 44).
- Cavahir xanım. Yavaş bir, deyəsən ata+m+ı gətirirlər (Necef bey, 81).

- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənin atan mənim atam ilə düşməndilər, sənin atan mənim əmilərimi nahaqdan diyarbə-diyar saldı... Mənim atam sənin qardaşını öldürdü, sənin atan mənim ata+m+ı, belədir? Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənim atam (Necef bey, 115).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü ata+sı+n+ı, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Mən bəyin ata+sı+n da tanıyıram (Necef bey, 158).
- Saədət xanım. Bu nə bəla idi, biz düşdük, ana? Evimizi tarmar elədilər... Ata+m+ı, qardaşımı qaçaq saldılar... Biz özümüz də bu halda!..(Necef bey, 214).
- Pirverdi. Tanıram da, hələ desən ata+lar+ı+n+ı yandıraram da...(Necef bey, 224).

3.4.3.4. Ata-Ana

- Ata-ana+sı+n+ı anaraq yenə,
Üz tutdu onların qoşa qəbrinə (Nizami, 161).
- Fatma xanım. Gör, ləçərin yalanına bax, a qız, sən deyildin mənim ata+m+ı-ana+m+ı qəbirdən çıxardan? (Necef bey, 50).

3.4.3.5. Ata-Baba

- Mənim ata-baba+m+ı düşmən əlinə verib öldürməklərinə bais olanların və mənim özümün düşmən əlində bir halda şikəst olmağa bais olanların ki, ən ədna gədanın mənə yazığı gəlir, hamısının ədavətini qəlbimdən çıxardıram (Haqverdiyev, 157).

3.4.3.6. Baba

- Deyəsən baba+m+ı İranlılar əhatə edib, tutmaq istəyirlər! (Haqverdiyev, 181).
- Baba+m+ı öldürmüşəm ki, goruna and içim (Necef bey, 70).
- Baba+m+ı öldürmüşəm ki, goruna and içim?..(Necef bey, 152).

3.4.3.7. Bacı

- Balaca uşaq (yürürək gəlir). Ata! Bu saat xanın adamları gəlib, bacı+m+ı çəkib apardılar. Qardaşımı nə qədər axtardım tapmadım (Haqverdiyev, 289).

- Mən Bədəl olam, igidliyim hər yerdə danışıla, mənim atamı öldürüb, bacı+m+ı gəlib sürüyüb aparsınlar?! (Haqverdiyev, 300).
- (Rəşidi göstərir). Bu oğlan da ki, mənim bacı+m+ı əsirlikdən qurtarıb, bizim yoldaşımız və qardaşımız olacaq (Haqverdiyev, 308).
- İsmayıl bəy. Məni o nücabələr yoldan çıxartdılar, yoxsa dəli olmamışdım bir tək, gültək bacı+m+ı verəydim belə dələduza...(Necef bey, 195).

3.4.3.8. Bacıqızı

- Yetər. Bu ki, belə xoşbəxtlikdir və hacu sənə xoş gəlir, öz bacı+n qız+i+n+ı versənə (Necef bey, 102).
- Mən bileydim ki, hacı mənim bacı+m qız+i+n+ı alar, mən elə bu saat özümü ataram hacının ayaqlarının altına...(Necef bey, 103).

3.4.3.9. Baciğlu

- Əhməd. Bir yol, Cahangir bəy, bacı+m oğ(u)l+u+n+u tutmuşdular, gəldim bəyin yanına (Necef bey, 161).

3.4.3.10. Dədə

- Çingiz (daxil olur). Kimdi mənim dədə+m+i öldürən? Bu saat gərək onun qarnının cıram! (Onu tuturlar.) Buraxın görüm, nə haqla bu mənim atamı öldürüb? (Haqverdiyev, 103).

3.4.3.11. Əmi

- Varlı əmi+si+n+i yoxsul Zeyiddən
Bircə dövlət idi yaxşı göstərən.
Zeyd öz əmisindən dövlət görmədi,
Ondan qız istədi, qız da vermədi (Nizami, 180).
- Fərhad. Yox, mən əmi+m+i belə bilmirəm (Haqverdiyev, 89).

3.4.3.12. Əmiqızı

- Əmi+m qız+i+n+ı götürüb qaçmağa məcbur idim (Haqverdiyev, 408).
- Kamran. Qardaşlar, mən əmi+m qız+i+n+ı sevirdim, o da məni sevirdi (Haqverdiyev, 417).

3.4.3.13. Əmioğlu

- Əmioğ(u)l+u+n+u əmi qızından ayırmaq yaxşı deyil (Haqverdiyev, 410).

3.4.3.14. Ər

- Bircə de görüm mən sənə neyləmişəm? Yerini dar eləmişəm, ya ər+i+n+i əlindən almışam? (Haqverdiyev, 40).
- Aşiq Vəli. Genə o arvaddan həzər etmək gerek ki, təzə ərinin yanında rəhmətlik ər+i+n+i tərif eləyə (Necef bey, 89).

3.4.3.15. Gəlin

- Bu azad gəlin+i görən şad olsun,
Ona abad deyən, qoy abad olsun (Nizami, 22).
- Ələ gətirməkçin haman gəlin+i,
Ata, anasının öpdü əlini (Nizami, 80).
- Bir damcı verməyib o öz suyundan,
Ölürdü gəlin+i susuzluğundan (Nizami, 207).
- Sızlayıb ahları göyə yüksəldi,
Torpaq gəlin+i+nin yanına gəldi (Nizami, 215).
- Mən də gedim bu saat gəlin+i sizin başınızdan rədd eləyim (Haqverdiyev, 46).
- Sən gözəl-göyçək, gül parçası kimi gəlin gətirmişəm. Vallah, bu şəhərdə heç kəsin elə gəlin+i yoxdur (Haqverdiyev, 97).
- Bu axşam gəlin+i+n+i gətirərsən bizim evə (Haqverdiyev, 266).
- Fatma xanım. Balam, gədəni arvadın qovdu... Elə gəlin+i görüm ki, qudursun, çiyinlərin yesin. Mən də ki, görürsən, ağzı üstə qalmışam, tərpnə bilmirəm (Necef bey, 48).

3.4.3.16. Qardaş

- Əsirlərin nağıl etməklərinə görə Cəfərqulu xan deyir, əgər qılınc vura-vura gedib qardaş+i+m+i düşmən əlindən qurtarmasam, öz xəncərimlə özümü həlak edəcəyəm (Haqverdiyev, 159).
- Cəfərqulu xan (sərkərdələrlə daxil olur). Pərvərdigara, sənə şükür, qardaş+i+m+i salamat tapdım! (Kündəni ayağından açır.) Qardaş, gəl qucaqlaşaq (Haqverdiyev, 160).

- Amma, xudanəkərdə, sənə bir hadisə üz verəydi, yenə görərdin hamıdan qabaq düşmən müqabilində mən qardaş+ı+n dava eləyirəm (Haqverdiyev, 172).
- Balaca uşaq (yürürək gəlir). Ata! Bu saat xanın adamları gəlib, bacımı çəkib apardılar. Qardaş+ı+m+ı nə qədər axtardım tapmadım (Haqverdiyev, 289).
- Bədəlin qardaş+ı+n+ı korluq çəkməyə qoymanıq (Haqverdiyev, 301).
- Fatma xanım. Çiçək, görürsən?.. Doğru deyirsən, balam, Allah qardaş+ı+n+ı saxlasın... Mən yalançıyam, mən böhtan deyənəm (Necef bey, 47).
- Şamama xanım. Belə bu bəyin bacıları! Gündə biri gəlir, ana, bizim qardaş+ı+mız+ı lüt qoydun, ana, bu evi niyə dağıdırsan?..(Necef bey, 53).
- Gülbahar xanım. Səadət, insaf məqamında sənın atan mənım atam ilə düşməndilər, sənın atan mənım əmilərimi nahaqdan diyərbə-diyar saldı... Mənım atam sənın qardaş+ı+n+ı öldürdü, sənın atan mənım atamı, belədir? Üç qan bunlar elədilər, bir qan mənım atam (Necef bey, 115).
- Anacan, qardaşım, axır mənım atam Rüstəm bəyin cavan oğlunu tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaş+ı+n+ı yandırır... (Necef bey, 121).
- Səadət xanım. Bu nə bəla idi, biz düşdük, ana? Evimizi tarmar elədilər... Atamı, qardaş+ı+m+ı qaçaq saldılar... Biz özümüz də bu halda!..(Necef bey, 214).

3.4.3.17. Qardaşoğlu

- Fəqət sizin qardaş+ı+nız oğ(u)l+u+n+u burada gördükdə bir qədər fikrə getməyə məcbur oldum (Haqverdiyev, 391).

3.4.3.18. Qarı

- O saat adam göndərdim Gülpəri qarı+n+ı çağırıdım və övrətin bir para nişanələrini ona dedim (Haqverdiyev, 29).

3.4.3.19. Qayın

- Rüstəm bəyin evində oğlu Mahmud bəyin arvadı, Fəxrəddin bəyin bacısıdır...Gülbahar xanım. Gərək Mahmud bəyin qayn+ı+n+ı öldürsək, aya Cahangir bəyin işi düzəlir? (Necef bey, 128).

3.4.3.20. Qız

- Qız+ı+n+ı oğluma istəyirəm mən (Nizami, 55).
- Qız+ı+m+ı qarşına gətirsəm də, bil,
Quluna versəm də, əskiklik deyil (Nizami, 93-94).
- Ərəb torpağında küləklər belə
Qız+ı+m+ı salmışdır ağıza, dilə (Nizami, 94).
- Qoy mənə yer üzü lənətlər desin,
Qız+ı+m+ı divdənsə köpəklər yesin (Nizami, 94).
- Bu gün bir sərkərdə olsam belə mən
Xoşluqla istərdim qız+ı+n+ı səndən (Nizami, 95).
- Atası qız+ı+n+ı tutub ürəkdə,
Onu inci kimi saxlardı bərkdə (Nizami, 108).
- Əmi gizlədərdi qız+ı+n+ı ondan,
Pərdələr dalında saxlardı pünhan
Zeydə öz qız+ı+n+ı verməmək üçün
Dövlətli bir kişi gəzirdi hər gün (Nizami, 180).
- Nəhayət, məqsədə yetişdim, deyə,
Verdi öz qız+ı+n+ı bir dövlətliyə (Nizami, 180).
- Qız+ı+n+ı o halda görüncə ana
Elə bil qiyamət göründü ona (Nizami, 205).
- Mən bilirəm, sənə deyiblər : guya mən cadu yazdım, qəssabın qız+ı+n+ı
hacıya aldım (Haqverdiyev, 38).
- Sənin oğlun neçə yoldaşı ilə gəlib mənim qız+ı+m+ı sürütləyə-sürütləyə
aparıb dağ-daş arasında gizlədib (Haqverdiyev, 63).
- İmamverdinin qız+ı+n+ı harada gizləyiblərsə tapıb, aparıb tapşırırsan atasına
(Haqverdiyev, 64).
- Mirzə Qoşunəli. Nə qədər fikir eləsən, Məcnun bəydən yaxşısının qız+ı+n+ı
tapmayacaqsan. Əvvəla onun qızı çox gözəldir və ələvə Məcnun bəy sənin
müxlisindir. Ayağından öpüb qız+ı+n+ı verər (Haqverdiyev, 85).
- Elə bir sənin kimisini axtarır ki, qız+ı+n+ı onun boğazına bağlasın
(Haqverdiyev, 96).
- Padşah (öz qız+ı+n+ı tanıyır, təəccüblə). Ax qızım! (Haqverdiyev, 248).

- Götürün, qardaşlar! (Əmələlər padşahı və vəzirləri atırlar odun içərisinə. Xacə Firuz Rizvanla padşahın qız+ı+n+ı əl-ələ veririr.) Baxın, qardaşlar, budur ədalət! (Haqverdiyev, 249).
- Qız+ı+m+ı zorla evimdən çəkdirib aparıb özünə siğə elədin, əlimdən nə gəldi ki, yenə də nə gəlsin? (Haqverdiyev, 251).
- İstəmirəm, qız+ı+m+ı cehizsiz də yola salaram (Haqverdiyev, 302).
- Qız+ı+nız+ı Rəhim xanın oğluna verməyi vədə etdiniz, o da baş tutmadı (Haqverdiyev, 309).
- O, Allahın əmri ilə qız+ı+n+ı istəyir (Haqverdiyev, 326).
- Deyir : “Ürəyin sınıqdır, düşmənin acığına, Həsənin qız+ı+n+ı xanım, özünü qaymata eləyəcəyəm” (Haqverdiyev, 326).
- Qız+ı+n+ı bir eləsinə ver ki, lazım olan vaxt qolundan yapışsın (Haqverdiyev, 327-328).
- Qız+ı+n+ı ağaya verib, deyir, gərək xalqın başına minsin? (Haqverdiyev, 331).
- Həsəni rədd eləsəm, gərək qız+ı+n+ı da rədd eləyim (Haqverdiyev, 335).
- Doğrudur, mən nə Həsənin qız+ı+n+ı arvad yerində, nə onun uşağını uşaq yerində sayıram (Haqverdiyev, 336).
- Sən mənə anamın sevgilisi adaxlısı Səfi oğlu İskəndəri öldürüb, anamı kef üçün aparıb, Ehsan xanın qız+ı+n+ı alanadək saxlayıb, axırda qovdun. Mənə anamın ölənədək gözünün yaşı qurumadı. Mən də anamın təskini üçün özümə İskəndərzadə adı qoydum (Haqverdiyev, 349-350).
- Hadi, Balakişi, Zaman gəlib səhnədən keçirlər. Zaman vəziyyəti görüb, qız+ı+n+ı çağırır (Haqverdiyev, 365).
- Hacı Kamyab. Mən heç kəsə qız+ı+m+ı vədə etməmişəm (Haqverdiyev, 391).
- Bibixatun. Bir azdan sonra da qız+ı+n+ı götürüb verəcəksən qardaşın oğlu qotur Kamrana (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab. Bu, nişandır. Xudayar xan bizim qız+ı+mız+ı oğluna istəməyə gəlmişdi (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab. Mən gedirəm, qız+ı+n+ı çağır, özün necə bilirsən xəbər ver. (Hacı gedir.) (Haqverdiyev, 394).

- Əmim, qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir, ona görə də məni evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Xudayar xan kimi böyük şəxs Hacı Kamyabın qız+ı+n+ı alarmı? (Haqverdiyev, 398).
- Tamam şəhərə məlumdur ki, Hacı Kamyab qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 400).
- Yəqin qız+ı+n+ı qardaşı oğluna verəcək. İndi əmim qız+ı+n+ı Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).
- Allah qız+ı+n+ı xoşbəxt eləsin (Haqverdiyev, 405).
- Sizə, qız+ı+nız+ı qardaşınız oğluna vermək vacibətdən idi (Haqverdiyev, 409).
- Müctəhid. Sizin qızınız bu saat mənim hərəmxanamdır. Lazım gələndə məhəbbəti də ona göstərirlər. İndi mənim xahişim qızı Kamrana verməkdir və sizin də danışmağa haqqınız yoxdur (Haqverdiyev, 409).
- Sizə məlum olsun ki, neçə gün bundan əqdəm mən qız+ı+m+ı Xudayar xanın oğluna verməyə razı olmuşam (Haqverdiyev, 409).
- Siz mənim qızımın başını kəsin, itlərə verin, mən bir söz demərəm. Ancaq mən qız+ı+m+ı məni rüsvay edənə, götürüb göydən yerə çıxpana verməyəcəyəm (Haqverdiyev, 410).
- Siz qız+ı+nız+ı nə Xudayar xanın oğluna və nə Kamrana verin (Haqverdiyev, 410).
- Hacı Kamyab. Mən qız+ı+m+ı nə Kamrana verirəm, nə də Xudayar xanın oğluna (Haqverdiyev, 412).
- Hacı Bayram. Çəkil cəhənnəmə, axmağın qızı. (Qız+ı+n+ı itələyib Mahmudla gedir.) (Haqverdiyev, 456).
- Deyim ki, gəl mənim qız+ı+m+ı al? (Necəf bey, 26).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qız+ı+n güclən oğluma gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim... (Necəf bey, 112).
- Xan. Mən çox təəccüb edirəm, siz necə rəva bilirsiniz, mən, İmamqulu xanın oğlu, Məhəmmədcəfər xanın nəvəsi, qız+ı+m+ı götürüb verəm motalpapaq çobanın oğluna? (Necəf bey, 244).

- Bu iş çoxdan qurtarıb gedib, mən Səməd xana söz vermişəm qız+ı+m+ı verəm onun oğluna (Necef bey, 245).
- Səfərəli. Ağa, mən səni elə görürəm axırda qız+ı+n+ı oğruya verəcəksən (Necef bey, 319).

3.4.3.21. Nəticə

- Cahan. Nəticə+si+n+i görərsən! (Çağırır.) Ay Növrəstə, ay Növrəstə!..(Haqverdiyev, 361).

3.4.3.22. Oğlan

- Mirzə Heydər (pulu alır). Evin abad olsun, hacı. Allah oğlan+lar+ı+n+ı saxlasın (Haqverdiyev, 34).
- Öz oğlan+lar+ı+m+ı və bir qoca canımı vətənə qurban demişəm (Haqverdiyev, 180).

3.4.3.23. Oğul

- Atası gördükdə, gülüb sevindi,
Məktəbə yolladı oğ(u)+u+n+u indi (Nizami, 46).
- Öpüb, qucaqladı yazıq oğ(u)+u+n+u,
Kəbə kölgəsində saxladı onu (Nizami, 62).
- Ata dinlədikcə oğ(u)+u+n+u, yenə
Dərin bir susqunluq çökdü qəlbinə (Nizami, 63).
- Ata dinlədikcə yazıq oğ(u)+u+n+u,
Ağladı, ağladı, yaş boğdu onu (Nizami, 71).
- Sonra öz yanına çağırdı onu,
Süfrəyə oturtdu eşqin oğ(u)+u+n+u (Nizami, 82).
- Allah işıqladar, deyib, yolunu,
Yenə də gəzməyə çıxdı oğ(u)+u+n+u (Nizami, 118).
- O bəxtsiz oğ(u)+u+n+u görəndə birdən,
Oynadı qocanın qəlbi yerindən (Nizami, 119).
- Ata qucaqladı yazıq oğ(u)+u+n+u,
O bunu öpürdü, bu isə onu (Nizami, 119).
- Ara bir yanına çağırıb onu,
Oxşar, əzizlərdi eşqin oğ(u)+u+n+u (Nizami, 180).
- Gülpəri (pulu alır). Allah oğ(u)+u+n+u saxlasın (Haqverdiyev, 30).

- Hacı Mehdi. O da baş üstə, dəxi nə qulluğun var? Elə yaxşı oldu. Bu nadürüstü qovaram, sənin oğ(u)l+u+n+u saxlaram. Sənin oğ(u)lun yaxşı oğlandır (Haqverdiyev, 31).
- Mirzə Bayram. Allah oğ(u)l+u+nuz+u saxlasın (Haqverdiyev, 52).
- İsmayıl. Oğ(u)l+u+n+u qız üstündə dəllək İmamverdinin oğlu Kərim öldürdü (Haqverdiyev, 73).
- Kərbəlayı Bəndəli. İltifatın artıq olsun, Allah oğ(u)l+u+nuz+u saxlasın (Haqverdiyev, 79).
- Mirzə Qoşunəli. Hə, belə ha!.. Allah oğ(u)l+u+n+u saxlasın, əvvəldən də də! (Haqverdiyev, 81).
- Allah sənin oğ(u)l+u+n+u saxlasın, sən həmişə onun xoşbəxt olmağına çalışıbsan (Haqverdiyev, 92).
- Sən hərgah mənə ana olsaydın, mənim kimi oğ(u)l+u tullayıb, dingildəyib ərə getməzdin (Haqverdiyev, 94).
- Sən sevinirsən oğluma gəlin gətirmişəm, oğ(u)l+u+m+u ev sahibi eləmişəm, ayrılığa davam eləyə bilmərəm (Haqverdiyev, 98).
- Sən analıq məhəbbətinin nə olduğunu bilmirsən. Belə güman edirsən ki, analığın axır vəzifəsi oğ(u)l+u+n+u evləndirib, ona baxıb fəxr etməkdir (Haqverdiyev, 99).
- Ana, səndə heç taqsır yoxdur. Allah səni yoldan çıxardanlara lənət eləsin! Ana, gərək sən də mənim kimi oğ(u)l+u görə-görə xalq sözünə qulaq asmaya idin (Haqverdiyev, 105).
- Allah oğ(u)l+u+n+u saxlasın! (Haqverdiyev, 229).
- Vəli (əyləşir). Frans, ver mənim oğ(u)l+u+m+u! (Haqverdiyev, 279).
- Ver mənim oğ(u)l+u+m+u! (Haqverdiyev, 279).
- Vəli. Ver mənim oğ(u)l+u+m+u! Of! Ver mənim oğ(u)l+u+m+u! (Haqverdiyev, 279).
- Mirzə İsmayıl. Yaxşı olar ki, siyahıdan Həsən Pirqulu oğ(u)l+u+n+u pozub, əvəzinə Allahqulu oğlu Bədəli yazaq (Haqverdiyev, 288).
- Həsən Pirqulu oğ(u)l+u+n+u da boşla getsin evinə (Haqverdiyev, 288).
- Allahqulu. Mirzə, mənim oğ(u)l+u+m+u haraya göndərdin? (Haqverdiyev, 289).

- Pirqulu oğ(u)l+u+n+u da buraxdım getdi (Haqverdiyev, 289).
- Xan, oğ(u)l+u+m+u aparıb məni köməksiz qoydun (Haqverdiyev, 289).
- Mən heç Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u qızıma layiq bilmirəm (Haqverdiyev, 405).
- Hacı Xudadadın arvadı. Sən də danışdığımı bilmirsən, Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+u buraxıb itin birinə gedəcək?! (Haqverdiyev, 407).
- Kamran (gülür). Mənim kimi oğul+u sənə veribdir, beləmi? (Haqverdiyev, 422).
- Arvadı. A kişi, sən, nə qədər olsa, mollasan, Allahın elmindən xəbərdarsan. Bir gün oğ(u)l+u+n+u çağır yanına, ona nəsihət elə (Haqverdiyev, 431).
- Fatmanisə (oğ(u)l+u+n+u qucaqlayır). Yazıq balam, atasız yetim balam! (Haqverdiyev, 438).
- Hacı Bayram. Mən bu oğlanı, Salman İsrafil oğ(u)l+u+n+u bir ilin müddətinə nökr tuturam (Haqverdiyev, 452).
- Siz mənim oğ(u)l+u+m+u öz əhkami-şəriyyəsiyəndən, dini məsələlərdən uzaqlaşdıranda o da, əlbəttə, bir xarici balasının əllərinə təmiz deyəcək (Haqverdiyev, 489).
- Mən gözümlün ağı-qarası olan bir oğ(u)l+u+m+u belə məktəbdə oxudub cəhənnəmin odunu bu dünyada özümə qəbul etməyəcəyəm (Haqverdiyev, 489).
- Mənim oğ(u)l+u+m+u təzədən mənə verdin (Haqverdiyev, 492).
- Fatma xanım. Sizin xahişiniz mənim əlimdən oğ(u)l+u+m+u almaqdı, o sizin xam xəyalınızdı (Necef bey, 51).
- Ay Cəbi, mən ölüm, əgər acığın tutsa da, Allaha pənah, sən özünə də lənət ki, Zəynəb arvadın oğ(u)l+u+n+u, divanda yalandan and içib şəhədətlik edib, vilayətdən yox elədin! (Necef bey, 91).
- Anacan, qardaşım, axır mənim atam Rüstəm bəyin cavan oğ(u)l+u+n+u tikə-tikə eləmişdi! Necə ki, atamın müsibəti bizi yandırır, elə də Rəşid bəyin ölümü atasını, qardaşını yandırır...(Necef bey, 121).
- Bircə buyurun görək, cavan Rəşid bəyin taxsırı nə idi ki, onu mənim atam doğramışdı? Hərgah Rüstəm bəy ilə atam düşməndi, Rüstəm bəyin özünü öldürəydi, nəinki cavan oğ(u)l+u+n+u (Necef bey, 121).

- Buyurdular ki, hərgah Cabbar bəy razı olsa, mən onun oğ(u)l+u+n+u bir gündə bu vilayətdən itirdərəm (Necef bey, 144).
- Qurban. Nə tövr, nə tövr məgər!.. Allah səndən razı olsun! Allah oğ(u)l+u+n+u saxlasın! (Necef bey, 158).
- Hərgah Cabbar bəy istəsə, mən onun biinsaf oğ(u)l+u+n+u bir gündə yox elərəm (Necef bey, 163).
- Sərvinaz xanım. Buna bir deyən yoxdur ki, balam, mən neyləyim, gücnən səni oğ(u)l+u+m+u istədə bilmərəm ki! Xoşuna gəlmirsən, mənim taxsırım nədir? (Necef bey, 184).
- Heydər. Onda bilirsən nə olar? Oğ(u)l+u+n+u göndərərlər Sibirə, qalarsan başına döyə-döyə, hacı da olar ev sahibi, natarus da gedər bad-fənyaya (Necef bey, 199).
- Xəlil. Allah qoysa, oğ(u)l+u+n+u taparam, heç fikir eləmə (Necef bey, 203).
- İskəndər (əlində padnos qəlyanaltı gətirib qoyur kənardə mizin üstünə). Ağa, Hacı Qurbanı, o Bəkir gədəni, bir də Camal bəyi və oğ(u)l+u+n+u pristav göndərib. Nə buyurursunuz, onları damlıyaq, yoxsa danışdıracaqsınız? (Necef bey, 207).
- Hərgah o iş doğru olsa, məni və oğ(u)l+u+m+u dar ağacına çəkiniz...(Necef bey, 209).
- Hacı Fərəc. Apardılar... Mahmud bəy! Qurban olum sənə. Allah sənin balalarını saxlasın. Zəhmət olmazsa bir yerdə gedək, o bədbəxt oğ(u)l+u+n+u azarxanadan alıb, aparıb verək anasına, yazıqdır (Necef bey, 287).
- Rüstəm xan Zəngilaninin oğ(u)l+u+n+u heç kəs öldürə bilməz (Necef bey, 319).
- Mən oğ(u)l+u+m+u beş il bundan irəli evləndirmişəm, hələ indiyə kimi onun borcunu verib qurtarmamışam (Necef bey, 392).

3.4.3.24. Övlad

- Mirzə Bayram (durub kağızı alır.) Xudavəndi-ələm öz izzətü cəlalı hörmətinə sizi və sizin övlad+ı+nız+ı yer və göy bəliyyatından hifz eləsin (Haqverdiyev, 55).
- Əgər Nadirin cəmi övlad+ı+n+ı kabab edəm, yenə mənim ürəyimin yarası sağalmaz (Haqverdiyev, 190).

- Molla Vəli. Yol aydındır. Şəriət demir ki, xalq elm öyrənməsin, övlad+i+n+i oxutmasın (Haqverdiyev, 469).
- Xabiqəflət kifayətdir, rəhminiz gəlsin övladınıza. Zəmanə elm-tərbiyə zamanıdır, insaniyyət zamanıdır. Qoymuyunuz övlad+i+n+i cəhalətdə qeyrilərə əsir, qul. Axır onlar sizin əziz balalarınızdır, rəhm ediniz! (Necef bey, 363).

3.4.3.25. Övrət

- Gecələr bundakı cinlər hacıya rahatlıq verməzlər, ta ki hacı təzə övrət+i+n+i boşuyunca (Haqverdiyev, 39).
- Özgə kişilər övrət+lər+i+n+i gündə bir döyürlər, amma bu mənə heç bir çırtma da vurmur (Haqverdiyev, 203).
- Deyirlər ki, Mirzə Fətəlinin oğludur, bunun atası bütün müsəlmanların kişilərini, övrət+lər+i+n+i həcv edib (Haqverdiyev, 226).
- Bunu bilginən, əgər Səidin övrət+i+n+i boşadıb almaq mənə mümkün olmasa, bütün hərəmxanadakı övrətləri qırdıracağam səninlə bir yerdə və axırda özümü həlak edəcəyəm. Mən sənə əmr edirəm : Səidin övrətindən riza almaq sənin öhdənə tapşırılır (Haqverdiyev, 238).
- Amma deyir bu zindənda çürüyüb ölərəm, övrət+i+m+i boşamaram (Haqverdiyev, 238).
- Vəzir. Padşahım, üləma necə şəriəti poza bilər, vaxt ki, şəxs öz övrət+i+n+i boşamaq istəmir (Haqverdiyev, 239).
- Vilayətin padşahı şikara gedərkən sənin övrət+i+n+i görüb, ona əşq yetirib və əmr edir ki, sən övrətinin talağını verəsən və padşah onu özünə əyal etsin (Haqverdiyev, 240).
- Amma gör, qibleyi-alən necə rəhmdildir ki, istəmir sənin övrət+i+n+i zorla alsın (Haqverdiyev, 240).
- De görüm övrət+i+n+i aldığı neçə müddətdir? (Haqverdiyev, 242).

3.4.4. Bulunma Hali Əki

Azərbaycan Türkcəsində ismin –dA əkini almış halidir.

3.4.4.1. Əmi

- Əmin də deyəndə ki, Fərhad istəyir yenə təzədən oxumağa getsin, əvvəl “qoymaram” deyən mən oldum. Əmi+n+də heç taqsır yoxdur (Haqverdiyev, 98).

3.4.4.2. Oğul

- İndi gəlib görür əri oğlum deyil, mənəm. Axşamadək gözü oğ(u)l+u+m+da+dır (Haqverdiyev, 267).
- Rəhim xanın qızı Abdulla xanın oğ(u)l+u+n+da+dır (Haqverdiyev, 309).
- Sərvinaz xanım. Həqdən keçmək olmaz. Adamın Allahu var, gül kimi cəvanəzəndir, taxsır oğ(u)l+u+m+da+dır. O xanımanı xaraba qoyan oğlumdur. Gəлиндə zərrəcə günah yoxdur (Necef bey, 185).

3.4.4.3. Övrət

- Əbdürrəhman bəy. Arvad, dünən sən mənim başıma nədən ötrü o müsibəti açırdın? Məgər övrət+də səbr olmaz, ağzına gələn hədyanı söylər? İndi necə oldu? (Necef bey, 40).

3.4.5. Ayrılma Hali Əki

Azərbaycan Türkcəsində ismin –dAn əkini almış halidir.

3.4.5.1. Ana

- Sorub əhval tutdu öz ana+sı+n+dan:
“Necədir qanadı qırılmış o quş?..” (Nizami, 158).
- Adam da öz ana+sı+n+dan dərdini gizlədərmə? (Haqverdiyev, 97).
- Belə ana+dan belə qız törəyəcəkdir! (Haqverdiyev, 361).

3.4.5.2. Arvad

- Bir dua yazaram, hacı əvvəlki arvad+ı+n+dan bilmərrə soyuyar və cəmi məhəbbətini salar sənə (Haqverdiyev, 37).
- Onda görərsən ki, yavaş-yavaş hacı əvvəlki arvad+ı+n+dan bilmərrə soyudu. Hələ mənim çox gümanım var, əvvəlki arvadı boşasın (Haqverdiyev, 37).

3.4.5.3. Ata

- Qaçdın öz ata+n+dan, o kimsəsizdən
İndi ki, ölmüşdür o yazıq atan (Nizami, 128).

- Ərlə vuruşmağa yox cəsarətim,
Ata+**m+dan** keçməyə yoxdur qüdrətim (Nizami, 143).
- Ala, tut, hər şeyimi tələf etmişəm, amma bu gümüş saati indiyədək
ata+**m+dan** yadigar saxlamışam (Haqverdiyev, 44).
- Bəyin ata+**sı+n+dan** mülk qalmamışdı (Haqverdiyev, 118).
- Əhd eləyirəm ki, cəmi Farsistanı bir məqama gətirəm ki, bundan sonra gələn
Qacar şahlarını ata+**lar+ı+n+dan** artıq istəsinlər (Haqverdiyev, 173).
- Mən gedib ata+**m+dan** onun əfvini istərəm (Haqverdiyev, 246).
- Əgər ata+**m+dan** inciyibsən, səbəbini də, mən onunla danışıq (Haqverdiyev,
384).
- Bu xırdaca töhfəni də məndən qəbul edin. (Ata+**sı+n+dan** aldığı pulları
həkim-başıya təqdim edir.) (Haqverdiyev, 403-404).
- (Kamran gözlərini silir.) Ata+**n+dan** sonra anan davam gətirə bilmədi
(Haqverdiyev, 425).
- Sənin Şura hökuməti kimi atan var, səni ata+**n+dan** yaxşı saxlayacaq
(Haqverdiyev, 439).
- Güldəstə. Nə eləyim, ata+**m+dan** nigaranam (Haqverdiyev, 456).
- Əliheydər. Yoldaşlarına baxınız, ata+**lar+ı+n+dan** bixəbər juliklər! (Necef
bey, 181).
- Ata+**dan** qalmış dövlət, libası-fırəngi, barmaqlarda brilyant üzüklər...(Necef
bey, 195).
- Dəli olmamısan ki! Bu ev mənim ata+**m+dan** qalıb (Necef bey, 198).
- Sərvinaz xanım. Hacı, sən özün bilirsən ki, bu ev mənim ata+**m+dan** qalıb, ta
sözün nədir?
- Hacı Cəfər. Bu ev sənin ata+**n+dan** qalıb, onu mən də bilirəm. Ancaq oğlun
Səfdərquluya vəkalətnamə vermişən, o da evi satıb mənə nəqd pula (Necef
bey, 198).
- Ata+**dan** qalma gözəl bağları, dükanları, qızıl-gümüşləri-hamısı əldən çıxıb,
qaldı lat, lüt! (Necef bey, 202).
- İsmayıl bəy. Oğlu ata+**sı+n+dan** da qudurğandır...(Necef bey, 210).
- Lotu-potu, ata+**sı+n+dan** bixəbər adamlar...(Necef bey, 274).

- İskəndər xan. Qısa söz, bacı, məhəbbət bəlasına düşər olmuşam, tab-taqətim kəsilibdir. Nə qədər fikir eləyirəm nicat yolu tapa bilmirəm. Ata+m+**dan** da, bilirəm, mənə haray olmayacaq. Qalmışam naçar (Necef bey, 297).
- Hərgah ata+m+**dan** mənə kömək olmasa, mən gərək bu vilayətdən gedəm, başımın çarəsini qılam...(Necef bey, 297).
- Atam, ənvayi-müsibət ilə özümə bir koma tikmişdim. Bir namərtub, ata+sı+n+**dan** bixəbər gözümlə görə-görə komadan məni çıxardı ki, koma mənimdir (Necef bey, 394).

3.4.5.4. Ata-Baba

- İkinci kəndli. Qurbanın olum, biz ata-baba+**dan** ağa qulluğunda oturmağa adət eləməmişik (Haqverdiyev, 87).
- Mənim belim ata-baba+**dan** ağaca öyrənib (Haqverdiyev, 253).
- Kimin nə ixtiyarı var mənim ata-baba+**dan** qalan mal-dövlətimi, əmlakımı əlimdən alıb, camaata paylasın?! (Haqverdiyev, 255).
- Mirzə İsmayıl. Biz ata-baba+**dan** xan evində, xan qulluğunda, xan çörəyi ilə böyümüş adamlarıq (Haqverdiyev, 306).
- Bizə ata-baba+**dan** verilən tərbiyədir (Haqverdiyev, 306).
- Bu kişi ata-baba+**dan**, necə ki, söylədi, xan qulluğunda olub (Haqverdiyev, 306).
- Namaz ata-baba+**dan** bu qapıdadır (Haqverdiyev, 331).
- Necə ola bilər ki, mənim zəhmət çəkib qazandığım, ya ata-baba+**dan** qalmış mülkümü əlimdən alıb versinlər kəndin ac-giclərinə? (Haqverdiyev, 455).

3.4.5.5. Baba

- Kərbəlayı, baba+**lar+ı+mız+dan** irs qalmış bizim çox qəribə adətlərimiz var (Necef bey, 400).
- Müftəxor baba+**lar+ı+mız+dan** bizə böylə şeylər irs qalıbdır...(Necef bey, 401).

3.4.5.6. Bacı

- Baş hərəm. Bacı+n+**dan**, qardaşımdan nəyin var? (Haqverdiyev, 292).

3.4.5.7. Dayıoğlu

- Qurbanəli. Hesabı bir yol verərlər. Beş dəfə mən hesab verə bilmərəm. Hər nə sizə lazımdır, dayı+n oğ(u)l+u+n+dan soruşa bilərsən, vəssalam! (Necef bey, 323).

3.4.5.8. Əmi

- Varlı əmisini yoxsul Zeyiddən
Bircə dövlət idi yaxşı göstərən.
Zeyd öz əmi+si+n+dən dövlət görmədi,
Ondan qız istədi, qız da vermədi (Nizami, 180).
- Sən nahaq yerə əmi+n+dən inciyirsən (Haqverdiyev, 98).

3.4.5.9. Əmiqızı

- Əmioğlunu əmi qız+i+n+dan ayırmaq yaxşı deyil (Haqverdiyev, 410).

3.4.5.10. Ər

- Görünür sən ər+i+n+dən əl çəkərsən, öz höcətliyindən əl çəkməzsən (Haqverdiyev, 208).
- Ahıl qadın. Mən də oxumaq istərdim, ancaq ər+i+m+dən qorxuram (Haqverdiyev, 364).
- Sən özün belə naməbut hərəkəti öz ər+i+n+dən görsəydin, nə edərdin? (Necef bey, 186).

3.4.5.11 . Xala

- Səlman bəy. Sənin özün də heç Fatma xala+dan geri qalmazsan, qorxma (Necef bey, 50).

3.4.5.12. Qardaş

- Hərgah onu düzəltdin, onda səni qardaş+i+m+dan artıq istərəm və bilərəm də ki, sən bizim pisliliyimizi istəməzsən (Haqverdiyev, 38).
- Və mənim əziz qardaş+i+m+dan təvəqqə etsin ki, İsfəhandan qabaq Tehrana gəlsin, bir görüşək (Haqverdiyev, 167).
- Rəcəb kəndxuda. Xəbər verərdim, qızın qardaş+i+n+dan qorxurdum, ondan qan iyi gəlir (Haqverdiyev, 285).
- Baş hərəm. Bacından, qardaş+i+n+dan nəyin var? (Haqverdiyev, 292).
- Daha qardaş+i+m+dan xəbərim yoxdur (Haqverdiyev, 292).
- Mənim balaca qardaş+i+m+dan nə əhval bildiniz? (Haqverdiyev, 300).

- Xəlil. Novruzqulu dua göndərib deyirdi, qardaş+**i+n+dan** hər barədə arxayın olsun (Haqverdiyev, 300).
- Xudaya, səni and verirəm öz böyüklüyünə, hərgah bir xəta olubsa, o xata qardaş+**i+m+dan**, atamdan uzaq olsun, ölüm mənimdir, Allah!..(Necef bey, 134).
- Bunların heç kimə xeyri olmayıb, ələlxüsus onun böyük qardaş+**i+n+dan**, lənətullah! (Necef bey, 161).

3.4.5.13. Qız

- Bədircahan bəyim. A kişi, bircə insafın olsun... Məgər qız+**dan** soruşmusan ki, qızım, gedirsənmi filankəsə? (Necef bey, 247).

3.4.5.14. Nəticə

- Bədircahan. Nəvə-nəticə+**lər+i+n+dən** artıq ömür edəcəksən...(Necef bey, 305).

3.4.5.15. Nəvə

- Nurcahan. Göhər xanım, mənim bir kəsim yoxdur iki nəvə+**dən** suvayı (Necef bey, 191).

3.4.5.16. Oğul

- Öz ata tacına gövhərlər saçdı,
Şirvanşah oğ(u)l+**u+n+dan** mənə söz açdı,
Dedi : - Adamsızam, qırılmaz bağla
Məni şah oğ(u)lunun lütfünə bağla (Nizami, 29).
- Kəsdi umudunu dərdli oğ(u)l+**u+n+dan**,
Bir də gözləmədi sağalmaq ondan (Nizami, 118).
- Umudla əl açıb xeyli gəzdilər,
Heç yerdə tapmadı oğ(u)l+**u+n+dan** əsər (Nizami, 118).
- Sən razı qalmasan oğ(u)l+**u+n+dan** əgər,
Allah da oğ(u)luna cəzalar verər (Nizami, 130).
- Aslan bəy. Nəcəf, axır sən bu oğ(u)l+**u+n+dan** heç mənim gözüm su içmir (Haqverdiyev, 53).
- Vallah, o səni öz oğ(u)l+**u+n+dan** artıq istəyir (Haqverdiyev, 98).

- Atan Nəsir kimi sadıq, fəqir və ədəbli kişinin oğ(u)l+**u+n+dan** sadır olan bu bəd əməlin səbəbi nədir? (Haqverdiyev, 247).
- Əgər mən səni oğ(u)l+**u+m+dan** artıq istəmirəmsə, Yezidə gələn lənət mənim canıma gəlsin (Haqverdiyev, 317).
- Cabbar bəy. Cahangir bəy mənim tamam var-yoxumu əlimdən alsın, başına dönüm, məni o namərd oğ(u)l+**u+n+dan** xilas etsin!..(Necef bey, 144).
- Göhər xanım. Mən bu iki ilin ərzində oğ(u)l+**u+n+dan** bir xoş sifət görməmişəm (Necef bey, 183).
- Əlavə, Rüstəm baqqalın oğ(u)l+**u+n+dan** aldığınız doxsan min manatı haraya vermisiniz? (Necef bey, 290).

3.4.5.17. Övlad

- Mustafa bəy. Camaat, Allah bilir ki, mən heç vədə sizi öz övlad+**i+m+dan** seçməmişəm (Haqverdiyev, 258).
- Əlbət bir vaxt səndən və sənin övlad+**i+n+dan** hayıf alan tapılar (Haqverdiyev, 290).

3.4.5.18. Övrət

- Bunu bilginən, əgər Səidin övrətini boşadıb almaq mənə mümkün olmasa, bütün hərəmxanadakı övrətləri qırdıracağam səninlə bir yerdə və axırda özümü həlak edəcəyəm. Mən sənə əmr edirəm : Səidin övrət+**i+n+dən** riza almaq sənin öhdənə tapşırılır (Haqverdiyev, 238).
- Hacı Qəmbər. Mən tamam qohum-əqrəbadan əl çəkirəm, otuz il bir yerdə mənimlə yoldaşlıq edən övrət+**i+m+dan** əl çəkirəm, gör bu axmağın balası mənə nə vəz eləyir (Necef bey, 106).
- Əlavə özünün əvvəlinci övrət+**i+n+dan** uşağı qalmayıb (Necef bey, 302).

3.4.5.19. Zövcə

- Molla Kazım. Naxoşun yanında mənim zövcə+**m+dan** başqa heç kimsə ola bilməz (Haqverdiyev, 267).

3.4.6. Yönləmə Hali Əki

Azərbaycan Türkcəsində ismin –a vəya –e əki almış halidir. Adın yönləmə durumu sonuna gəldiyi sözcüyü dolaylı tümləç yapmaqdadır.

3.4.6.1. Ana

- O qızın qəlbində qalmadı bu sirr,
Gedib ana+sı+n+a söylədi bir-bir (Nizami, 79).
- Ana+y+a sirrini açdıbalası,
Dediki :“Başımın çoxdur bəlası.
Ana! Mən ahuya əlacın varmı?..” (Nizami, 203).
- Mehri xanım. Ay oğul, nə qayıırırsan? Adam da ana+sı+n+a belə sözlər deyərmi? (Haqverdiyev, 101).
- Cavan kəndli. Əgər bir kəs mənim külfətimə, ana+m+a, bacıma toxuna, hər kəs olur-olsun, cəmdəyini yerdə qoyaram (Haqverdiyev, 284).
- Deyirəm, qızın ana+sı+n+a da bir gənəşim (Haqverdiyev, 327).
- Mən sənın ana+n+a+m, səni bu mərtəbədə gözəl bilmirdim (Haqverdiyev, 395).
- Cahanbanu. Nə söhbət olacaq, oğlum ana+sı+n+a dərđini deyir (Haqverdiyev, 398).
- Bu saat gedim bu xeyir xəbəri qızın ana+sı+n+a da yetirim (Haqverdiyev, 411).
- Bunu bil ki, sənın şikəst atana, qoca ana+n+a rəhmim gəlib, istəmişəm sizə bir qədər çörək verim (Haqverdiyev, 452).
- Əmiraslan. Simon çox sağ olsun, məni təzədən dirildib ana+m+a verdi (Haqverdiyev, 493).
- Göhər xanım. Mən ana+n+a keşikçi deyiləm. Bilmirəm hara gedib (Necef bey, 189).
- Hacı Fərəc. Hə də! Dövlət dağılmasın, qalsın Yusifə və onun ana+sı+n+a...(Necef bey, 279).
- Hacı Fərəc. Apardılar... Mahmud bəy! Qurban olum sənə. Allah sənın balalarını saxlasın. Zəhmət olmazsa bir yerdə gedək, o bədbəxt oğlunu azarxanadan alıb, aparıb verək ana+sı+n+a, yazıqdır (Necef bey, 287).

3.4.6.2. Arvad

- Bax, bir yaxşı tumanlıq Məşədi İmandan alıb arvad+ı+n+a bağışlayaram və özünü də hər tövr sənın razılığındır, elə razı edərəm (Haqverdiyev, 36).

- Allah sizin kimi arvad+**lar+a** lənət eləsin!(Övrətlər qaçırlar. Hacı Mehdi nəfəsini verə-verə oturur.) (Haqverdiyev, 40).
- Belə özün də kef çək, arvad+**ı+n+a** da nə qədər sənin kefindir xərclik ver (Haqverdiyev, 127).
- Hafizə xanım. De görüm, bəy irəliki arvad+**ı+n+a** puldan-zaddan göndərir, yoxsa yox? (Haqverdiyev, 130).
- Bu da üç manatın söhbəti deyil ki, arvad+**ı+n+a** göndərib mənə deyəsən itirmişəm (Haqverdiyev, 130).
- Həsən. Bir az bundan qabaq elə mən də həmin sözü arvad+**a** deyirdim (Haqverdiyev, 325).
- Özünə və arvad+**ı+n+a** paltar alar (Haqverdiyev, 326).
- Məşədi Ramazan (yavuqlaşır). Bax, arvad+**lar+a** deyərik ki, gedirik axundun qulluğuna, qıraət öyrənməyə (Haqverdiyev, 353).
- Hacı Kamyab (mücrünü verir arvad+**ı+n+a**). Al bax (Haqverdiyev, 394).
- Hacı Kamyab (arvad+**ı+n+a**). Sən get qızın yanına (Haqverdiyev, 397).
- (Arvad+**ı+n+a**) Bunu da deyirlər ki, həmin gündən qız xəstələnib yatır (Haqverdiyev, 399).
- Hacı Xudadadın arvadı (Hacı Xudadadın arvad+**ı+n+a**). Eşitdin?
- Hacı Xudadadın arvadı. Eşitdim (Haqverdiyev, 406).
- Tarıqlu (Gülpəriyə). Ay Gülpəri, gör bu arvad+**a** nə oldu, niyə belə eləyir? (Haqverdiyev, 442).
- Tarıqlu. Di belə söylə də! (Arvad+**ı+n+a**) Ay axmaq, dur bəri gəl. Mən də qorxdum, dedim arvadın başına hava gəlibdir, nədir? (Haqverdiyev, 443).
- İsrəfil. Gətirmişəm, oğlum, ət də gətirmişəm. (Arvad+**ı+n+a**) Ay Şərəf, o əti at qazana, bir şey bişir, uşaqlar yesinlər (Haqverdiyev, 446).
- Cavad bəy. A kişi, dəlisən nəsən? Məgər bilmirsən ki, işlər dəyişib, indi arvad+**a** güldən ağır söz demək olmaz?..(Necef bey, 237).

3.4.6.3. Ata

- Qızın ata+**sı+n+a** üz döndərərək,
Qoy birləşsin, - dedi, - bu iki ürək (Nizami, 55).
- Dedi ata+**sı+n+a** Məcnunun dərhal :
“Gözlənən bəlanın qarşısını al...” (Nizami, 64).

- Baxdı ata+sı+n+a o bəxti qara,
Lakin tanımayıb qaçdı kənara (Nizami, 119).
- Oğul ata+sı+n+a çox qulaq asdı,
Onun hər sözünü qəlbinə yazdı (Nizami, 123).
- “...Bəzən ata+sı+n+a mərsiyə başlar,
Səsindən dil açıb danışır daşlar” (Nizami, 144).
- İmamverdinin qızını harada gizləyiblərsə tapıb, aparıb tapşırırsan ata+sı+n+a
(Haqverdiyev, 64).
- Gündüzlər qoca ata+n+a məşğul ol, gecələr Allaha raz-niyaz et, ta sənə səbr
versin (Haqverdiyev, 110).
- Bu fikri başından çıxart, qızım, get ata+n+a himayə olginən və zalımı da
Allah divanına tapşır (Haqverdiyev, 110).
- Qurban (gedə-gedə). Biazar olasan, Allah ata+n+a rəhmət eləsin
(Haqverdiyev, 115).
- Mən neçə il bəyin ata+sı+n+a, sonra özünə qulluq eləmişəm (Haqverdiyev,
117).
- Məşədi Ramazan. Belə mənə əkib, adımları Ramazan qoyan ata+y+a
(Haqverdiyev, 353).
- Firidun xan (ata+sı+n+a). Ağa, abduğla bizim kəndin arvadları başlarını
yuyurlar (Haqverdiyev, 387).
- Firidun xan (ata+sı+n+a). Ağa, mənim dayımın da adı Kamrandır
(Haqverdiyev, 388).
- Atam mənə sənənin ata+n+a verəndə, mən də bir gün ağladım (Haqverdiyev,
395).
- Gövhərtac. Ana can, mən bu gün ata+m+a deyəndə ki, sağalmışam atam dedi
sənənin sağalmağına görə mən böyük ziyafət düzəldib, tamam şəhərin qız-
gəlinlərini bura dolduracağam, kef eləsinlər (Haqverdiyev, 405).
- Molla Zaman. Allah ata+sı+n+a rəhmət eləsin (Haqverdiyev, 432).
- Bunu bil ki, sənənin şikəst ata+n+a, qoca anana rəhmim gəlib, istəmişəm sizə bir
qədər çörək verim (Haqverdiyev, 452).
- Hacı Bayram. Sağ ol, Allah ata+n+a rəhmət eləsin (Haqverdiyev, 455).
- Heç ata+sı+n+a oxşamayıb (Haqverdiyev, 457).

- Mirzə Heydər. Mən gedim telefonla Simonun ata+sı+n+a xəbər verim (Haqverdiyev, 492).
- Mirzə Heydər. Çox gözəl! (Simonun ata+sı+n+a) Buyurun gedək! (Haqverdiyev, 496).
- Allah Şahqulunun ata+sı+n+a nələt eləsin! (Necef bey, 76).
- Yazıq anam baş götürüb evdən qaçıb, bilmir nə tövr bədbəxt ata+m+a kömək eləsin (Necef bey, 79).
- İnanan, ata+n+a lənət, anana lənət! (Necef bey, 162).
- Şahmar bəy. O tatarı vuranı mənə göstər görüm kimdir? Kimin ağzı nədir mənim ata+m+a yaxın gəlsin? Vallahi, iki parça edərəm! (Necef bey, 211).
- Mənim beş kor qızım olsa, onun birini ona versəm, ata+m+a lənət! (Necef bey, 247).

3.4.6.4. Ata-Ana

- Avropa əhlinin bu qaydası yaxşıdır ki, oğlan öz xahişini qıza qandırır, qız da elə ata-ana+sı+n+a məlum eləyir, cavab çıxır : bəli, ya xeyr. Vəssalam!..(Necef bey, 95).

3.4.6.5. Baba

- Babalarımız sənin baba+lar+ı+n+a qulluq edib (Haqverdiyev, 258).
- Baba+sı+n+a lənət onların, heç zad qayıra bilməzlər (Necef bey, 31).

3.4.6.6. Bacı

- Cavan kəndli. Əgər bir kəs mənim külfətimə, anama, bacı+m+a toxuna, hər kəs olur-olsun, cəmdəyini yerdə qoyaram (Haqverdiyev, 284).

3.4.6.7. Baciğlu

- Bacı+m oğ(u)l+u+n+a baxınız...(Necef bey, 181).

3.4.6.8. Dədə

- Gərək o adamın dədə+si+n+ə od vurasan və elə vurasan ki, heç bilməsin ki, bəla güneydən gəldi, ya qüzeydən...(Necef bey, 148).
- Sən camaat tərəfindən vəkil olub gəlmisən o kişinin dədə+si+n+ə od vurasan (Necef bey, 148).

3.4.6.9. Dayıoğlu

- Qalan malı tapşırıb day+**i+m** oğ(u)l+**u+n+a**, gəlib əyləşib evində (Necef bey, 330).

3.4.6.10. Əmi

- Apar ver əmi+**m+ə**, deyinən qoysun dövlətinin üstünə, azalmasın. (Qarı döyülür, Kamran çıxır.) (Haqverdiyev, 399).
- Müctəhid mənim əmi+**m+ə** buyursa idi ki, mən qızı Kamrana verəcəyəm sən danışma, əmim nə deyə bilərdi? (Haqverdiyev, 418).

3.4.6.11. Əmiqızı

- Əmi+**si** qız+**i+n+a** o vurulmuşdu,
- Qız da bu oğlana aşiq olmuşdu (Nizami, 179).

3.4.6.12. Əmioğlu

- Əmi qızı əmi oğ(u)l+**u+n+a** düşər (Haqverdiyev, 400).
- Cənab Rəsul qızını öz əmisi oğ(u)l+**u+n+a** verib, hamıya da bunu tövsiyə buyurmuşdu (Haqverdiyev, 410).

3.4.6.13. Ər

- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirtin ər+**i+n+ə**, qardaşına, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- İskəndərzadə. İndi, bacı, istəyirsənmi ər+**i+n+ə** tənbeh olsun? (Haqverdiyev, 346).
- Ər+**i+n+ə** heç zad olmaz, sağsalamat gəlib çıxacaq (Haqverdiyev, 436).
- Bəli, bəxtəvər başımıza, ağrım Xırda xanıma da, onun ər+**i+n+ə** də... ah, ah!..(Necef bey, 24).

3.4.6.14. Gəlin

- Bu təzə gəlin+**ə**, çəkəndə zəhmət,
Fars, ərəb diliylə vur ona zinət (Nizami, 19).
- Çıx get, mən gəlin+**i+n+ə** müalicə etmirəm (Haqverdiyev, 266).
- Əkbərin anası (gəlin+**i+n+ə**). A balam, gəl, özün Əkbərin boynuna ağ tik.
(Gəlin əlləri titrəyə-titrəyə Əkbərin boynuna ağ tikir.) (Haqverdiyev, 271).

3.4.6.15. Xala

- Bir də, atam gələndə deginən məni aparsın Qızıləhmədliyə, xalam+**gil+ə** (Haqverdiyev, 322).
- Əşrəf bəy. Xala+**sı+n+a** lənət!..(Necef bey, 89).
- Bədircahan xala+**y+a** deyən olmadı ki, sənin özünün ləğəbin nədir (Necef bey, 334).

3.4.6.16. Xanım

- Mirzə Heydər. Mən bu saat gedib telefonla sizin xanım+**a** xəbər verib, onu arxayın elərəm (Haqverdiyev, 496).

3.4.6.17. Qardaş

- Onun atasını görə bilməsən,
Barı qardaş+**ı+n+a** hörmət saxla sən (Nizami, 30).
- Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirtin ərinə, qardaş+**ı+n+a**, oğluna açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
- Mənim bu sözlərimi yazın mənim üstümə hücum edən qardaş+**lar+ı+m+a** və onların başına cəm olan qoşuna (Haqverdiyev, 157).
- Amma məni qəmgin edən sən, mənim tək yolunda canından və malından həmişə keçməyə hazır olan qardaş+**ı+n+a** etibar etməməyin idi (Haqverdiyev, 172).
- Qardaş+**ı+n+a** müqəyyəd olur (Haqverdiyev, 301).
- Bu ağlayıb özünü öldürdü ki, gərək məni qardaş+**ı+m+a** yetirəsən (Haqverdiyev, 307).
- Tfu! Mənim bu heyvan qardaş+**ı+m+a** nə qədər yalvardım, təvəqqə elədim ki, xəta olmasın, nahaq qan tökülməsin, genə olmadı... (Necef bey, 138).

3.4.6.18. Qardaşoğlu

- Sizin qızınız var, mənim oğlum var. Əgər qızınız qardaş+**ı+nız** oğ(u)+**u+n+a** namizəd deyilsə, mənim oğluma verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Yəqin qızını qardaş+**ı** oğ(u)+**u+n+a** verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğluna verir (Haqverdiyev, 403).

- Sizə, qızınızı qardaş+**ı+nız** oğ(u)**l+u+n+a** vermək vacibatdan idi (Haqverdiyev, 409).
- Amma mən qardaş+**ı+m** oğ(u)**l+u+n+a** heç vaxt qız verməyə razı olmayacağam (Haqverdiyev, 410).
- Oğlum deyib çəkəydin sinənə, var-yoxun da yenə öz qardaş+**ı+n** oğ(u)**l+u+n+a** qalaydı (Haqverdiyev, 420).

3.4.6.19. Qız

- Sonra məsələnin əslinə yetdi,
Qəbul etdiyini etiraf etdi,
Bu işi qız+**ı+n+a** o rəva gördü.
Ayı əjdəhanın ağzına verdi (Nizami, 109).
- Mən də, doğrusu, atayam, ürəyim qız+**ı+m+a** yanır, yazığım gəlir və bilirəm də, siz bir az əli aşağı olmusunuz (Haqverdiyev, 45).
- Asiyə (padşahın qız+**ı+n+a** yaxınlaşır). Sabah bir nəfər gözəl oğlanı ədalət qapısından keçirəcəklər (Haqverdiyev, 246).
- Hətta cürəti bu mərtəbəyə yetiribsen ki, mənim qız+**ı+m+a** izhari-məhəbbət edibsən? (Haqverdiyev, 247).
- Pərviz xan. Böhtan deyirsən, ləçər! Heç kəs mənim qız+**ı+m+a** ləkə vura bilməz. Mənim qızım qızıl güldən təmizdir (Haqverdiyev, 297).
- De görüm, nə hədlə mənim qız+**ı+m+a** əl atıbsan (Haqverdiyev, 298).
- Namaz. Hamı bilir ki, o sənin qız+**ı+n+a** nə qədər elçi göndərmiş (Haqverdiyev, 325).
- Namaz. Daha niyə anlamırsan? Cahangir ağa məni sənin qız+**ı+n+a** elçi göndərmiş (Haqverdiyev, 326).
- Deginən Namaz qız+**ı+m+a** elçi gəlmişdi (Haqverdiyev, 327).
- Günü bu gün Ehsan xanın qız+**ı+n+a** elçi düşüb, Həsənin özünü də, qızını da evdən çıxardacaqsan (Haqverdiyev, 336).
- Bibixatun (qız+**ı+n+a**). Ay qız, indiyədək uşaq idin, sənə söz demirdim (Haqverdiyev, 385).
- (Qız+**ı+n+a**) Gövhərtac, sən buradan get, Kamran ilə xəlvət danışmalı sözüm var. (Gövhərtac çıxır.) (Haqverdiyev, 392).

- Mən heç Xudayar xanın oğlunu qız+ı+m+a layiq bilmirəm (Haqverdiyev, 405).
- Bu biabırçılıqdan sonra Xudayar xanın oğlu sənin qız+ı+n+a yiyəmi duracaq?! (Haqverdiyev, 412).
- Hacı Osman. Bəli, fikrində var. Ancaq bərk ilişib Hüseynəli xanın qız+ı+n+a (Necef bey, 238).
- Bədircahan bəyim. Səfiqulu nə itdir ki, qız+ı+m+a yaxın gələ bilsin, ya adını çəksin...(Necef bey, 246).
- Bədircahan. Cehizi yoxdur, ancaq mülkləri var, anası ölən kimi qalacaq qız+ı+n+a (Necef bey, 306).

3.4.6.20. Nəvə

- Nurcahan. Başına dönüm, həkimbaşı, bu suyu bir baytal verib mənim azarlı nəvə+m+ə dava adına, məndən beş şahı pul alıb (Necef bey, 34).

3.4.6.21. Oğlan

- Bayraməli bəy. Yaxşı cavab verdin, sən hələ dur. (Oğlan+lar+ı+n+a) Siz mənə deyən görüm, mən kiməm? (Necef bey, 18).
- Oğlan+lar+ı+m+a baxanda bilərsən ki, mən dünyada nə əziyyət çəkirəm; bu iki fərzəndlərdən bir kor qız çox yaxşıdı...(Necef bey, 19).
- Pirverdi. Sırağa gün... sabah vaxtı... evdən çıxıb oğlan+lar+ı+m+a... yavanlıq aparırdım (Necef bey, 223).

3.4.6.22. Oğul

- Bir müddət dayələr göz oldu buna,
Süd verdi ərəbin bu ilk oğ(u)l+u+n+a (Nizami, 45).
- Qızını oğ(u)l+u+m+a istəyirəm mən (Nizami, 55).
- Taləin ürəyi yanmırdı ona,
Atası baxdıqca yazıq oğ(u)l+u+n+a,
Dua edirdi ki, günəş görünsün,
O qaranlıq gecə gündüzə dönsün (Nizami, 61).
- Oğ(u)l+u+n+a yalvardı: “Gəl əyləş”, deyə,
Oturtdu ay kimi onu beşiyə (Nizami, 62).
- Ata salam verdi yazıq oğ(u)l+u+n+a,

- Şirin bir dil ilə yalvardı ona (Nizami, 66).
- Bir xələt götürüb öz heybəsindən,
Geydirdi oğ(u)l+u+n+a, örtüldü bədən.
Başmaq da, papaq da verdi, müxtəsər,
Bəzədi təpədən dırnağa qədər (Nizami, 119-120).
 - Dedi: “Yazıq atam, de hardasan sən?
Oğ(u)l+u+n+a tacını göstərməyirsən...” (Nizami, 129).
 - Oğ(u)l+u+n+a daima yollar açaraq,
Bir səndin dərdimə yananım ancaq (Nizami, 129).
 - Sən razı qalmasan oğ(u)lundan əgər,
Allah da oğ(u)l+u+n+a cəzalar verər (Nizami, 130).
 - Ana öz oğ(u)l+u+n+a boylandı bir az,
Elə bil qəlbini doğradı almaz (Nizami, 158).
 - Çünki biz məhrəmlik, necə ki, övrət öz sirrin ərinə, qardaşına, oğ(u)l+u+n+a
açar, deyər, bizdən də gərək gizlətməsin (Haqverdiyev, 36).
 - And olsun Allaha, vuraram təpən iki para olar! (Oğ(u)l+u+n+a bir sillə vurur.)
(Haqverdiyev, 64).
 - Sən sevinirsən oğ(u)l+u+n+a gəlin gətirmişəm, oğ(u)lumu ev sahibi
eləmişəm, ayrılığa davam eləyə bilmərəm (Haqverdiyev, 98).
 - Pərviz xan (diqqətlə Allahqulunun oğ(u)l+u+n+a baxır). Yavuşa gəl, qocaq!
(Haqverdiyev, 288).
 - Pərviz xan (Allahquluya). Mənim nəinki sənin oğ(u)l+u+n+a, hətta tamam
külfətinə, sənin malına, canına belə ixtiyarım çatar (Haqverdiyev, 289).
 - Sən məni Rəhim xanın oğ(u)l+u+n+a nişanlandırırıbsan (Haqverdiyev, 298).
 - Qızını Rəhim xanın oğ(u)l+u+n+a verməyi vədə etdiniz, o da baş tutmadı
(Haqverdiyev, 309).
 - Yaxşı, Hadinin oğ(u)l+u+n+a sən ərə gedəcəksən, yoxsa mən? (Haqverdiyev,
360).
 - Kamran. Atan səni Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a versə, nə eylərsən, nə eyləyə
biləcəksən, nə danışa bilərsən? (Haqverdiyev, 385).

- Sizin qızınız var, mənim oğ(u)lum var. Əgər qızınız qardaşınız oğ(u)l+u+n+a namizəd deyilsə, mənim oğ(u)l+u+m+a verməyi xahiş edirəm, qəbul edəsiniz (Haqverdiyev, 391).
- Hacı Kamyab. Bu, nişandır. Xudayar xan bizim qızımızı oğ(u)l+u+n+a istəməyə gəlmişdi (Haqverdiyev, 394).
- Atan səni Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 395).
- Əmim, qızını Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir, ona görə də mənə evindən qovdu (Haqverdiyev, 398).
- Apar, - dedi, - bu iki min tüməni ver oğ(u)l+u+n+a, əlində maya qayırib ticarət etsin (Haqverdiyev, 399).
- İbrahim. Ay arvad, oğ(u)l+u+n+a sən nəsihət elə, uşağın ağı özündə deyil (Haqverdiyev, 399).
- Tamam şəhərə məlumdur ki, Hacı Kamyab qızını Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 400).
- Mirzə Mehdi. Yoxsulsan, get Mirzə Heydərquludan, Mirzə Ələkbərdən birisini apar, oğ(u)l+u+n+a müalicə eləsin (Haqverdiyev, 402).
- Yəqin qızını qardaşı oğ(u)l+u+n+a verəcək. İndi əmim qızını Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verir (Haqverdiyev, 403).
- Səni verdi Xudayar xan kimi kişinin oğ(u)l+u+n+a (Haqverdiyev, 405).
- Bibixatun. Mən qızımın Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verildiyinə çox adam köks ötürür (Haqverdiyev, 405).
- O ancaq Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a söz verdiyini ərz edəcək (Haqverdiyev, 408).
- Sizə məlum olsun ki, neçə gün bundan əqdəm mən qızımı Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a verməyə razı olmuşam (Haqverdiyev, 409).
- Siz qızınızı nə Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a və nə Kamrana verin (Haqverdiyev, 410).
- Hacı Kamyab. Mən qızımı nə Kamrana verirəm, nə də Xudayar xanın oğ(u)l+u+n+a (Haqverdiyev, 412).
- Müctəhidi görən, baqqal İbrahimin oğ(u)l+u+n+a qız verməz (Haqverdiyev, 420).

- Hər gün gəlib mənə yalvarırdı ki, məni oğ(u)l+u+m+a yetir (Haqverdiyev, 425).
- Arvadı. O gün naxoş oğ(u)l+u+n+a dua yazdığın arvad beş yumurta gətiribdir (Haqverdiyev, 432).
- İsrafil (oğ(u)l+u+n+a). Razısanmı, ay oğul? (Haqverdiyev, 448).
- Kəblə Rəcəbəli. Mirzə Heydər. Çox gözəl. (Oğ(u)l+u+n+a Simonu göstərir.) Bu da sənin yoldaşındır? Çox gözəl! (Haqverdiyev, 487).
- Kəblə Rəcəbəli. Çox gözəl. Axşam üçün tədarük görərik. (Oğ(u)l+u+n+a) Bəs bu yoldaşın kimlərdəndir? (Haqverdiyev, 488).
- (Oğ(u)l+u+n+a) Simon, hazırlaş gedək (Haqverdiyev, 496).
- Nə qədər canımda can var oğ(u)l+u+nuz+a heç kim cürət eləyib, dil tərpedə bilməz (Necef bey, 66).
- (Səktə.) Özün öldürtdüm, qızın güclən oğ(u)l+u+m+a gətirdim, qardaşların bu vilayətdən itirdim...(Necef bey, 112).
- Məhərrəm. Mən sənin yerinə olsam, Cahangir, əhvalatı düz Rüstəm bəyin özünə deyərəm və qandıraram ki, qızın Rəşid bəyi doğrayan Heydər bəyin oğ(u)l+u+n+a qoşulub qaçmaq istəyir, onda bəlkə...(Necef bey, 127).
- Fəxrəddin vay, cavan oğlum vay! Heydər gəl, gəl gör nə günə düşmüşük, gəl oğ(u)l+u+n+a toy elə, Heydər! (Qəşş eləyir.) (Necef bey, 141).
- Sərvinaz xanım (Göhər xanıma). Allah mənim oğ(u)l+u+m+a insaf versin...(Necef bey, 183).
- Nurcahan. Belə olan surətdə, balam, yəqin ki, oğ(u)l+u+n+a qurd yağı sürtüblər, ya da ki, caduya salıblar...(Necef bey, 185).
- Dedim ki, oğ(u)l+u+m+a bir nəcib yerdən qız alaram, o da kənardə gəzib, var-yoxunu dağıtmaz...(Necef bey, 185).
- Hacı Cəfər. Bu ev sənin atandan qalıb, onu mən də bilirəm. Ancaq oğlun Səfdərquluya vəkalətnamə vermişən, o da evi satıb mənə nəqd pula. Sərvinaz xanım. Əgər mən oğ(u)l+u+m+a vəkalətnamə vermişəmsə bax, bu iki gözlərimdən olum... Ay oğul, mən sənə nə vaxt vəkalətnamə vermişəm hə?.. Hacı, sənin kağızın saxtadır, mən sübut elərəm (Necef bey, 198).

- Xan. Mən çox təəccüb edirəm, siz necə rəva bilirsiniz, mən, İmamqulu xanın oğlu, Məhəmmədcəfər xanın nəvəsi, qızımı götürüb verəm motalpapaq çobanın oğ(u)l+u+n+a? (Necef bey, 244).
- Sərmayə bir bəla imiş. Nə mənə, ne oğ(u)l+u+m+a bir o qədər lazım deyil (Necef bey, 294).
- Ey Ağa Mirzə Mehdi, fədayət şövəm (sənə fəda olum.), atanın pambıq atan olmağı oğ(u)l+u+n+a eyib edər? (Necef bey, 410).

3.4.6.23. Övlad

- Dürüst fikir edin, özünüzə, övlad+ı+nız+a yazığınız gəlsin (Haqverdiyev, 265).
- Allah sizin də övlad+ı+nız+a qismət eləsin (Haqverdiyev, 270).
- Rəiyyət, deyəndə, ağanın övladıdır. Ağa da gərək öz övlad+ı+n+a zülm etməsin (Haqverdiyev, 282).
- Bu saat xəbər verin mənə övlad+ı+m+a! (Necef bey, 77).
- Xabiqəflət kifayətdir, rəhminiz gəlsin övlad+ı+nız+a. Zəmanə elm-tərbiyə zamanıdır, insaniyyət zamanıdır. Qoymuyunuz övladınızı cəhalətdə qeyrilərə əsir, qul. Axır onlar sizin əziz balalarınızdır, rəhm ediniz! (Necef bey, 363).
- Belə mənə qabaqda gələn övlad+ı+mız+a rəhmim gəlir (Necef bey, 389).
- Hay, hay!.. Kərbəlayı, övlad+a atanın qabiliyyəti çatar, atanın xasiyyəti və hər bir yaman, yaxşı sifətləri (Necef bey, 400).
- Ondan nə bizə, nə bizim övlad+ı+mız+a bir nəf yoxdur (Necef bey, 411).

3.4.6.24. Övrət

- (Övrət+i+n+ə). Ay arvad, divara niyə qısılırsan? (Haqverdiyev, 204).
- Bu məgər padşaha yaraşan sifətdir ki, bir gədanın övrət+i+n+ə aşiq olub, dərdindən özünü çürüdə-çürüdə yuxunu, çörəyini özünə haram edər? (Haqverdiyev, 238).
- Sən də get meşədə otur, başında quşlar yuva tiksinlər, hərdən-birdən Səidin övrət+i+n+ə quşlardan məktub göndər (Haqverdiyev, 240).
- Övrət+ə talaq vermək mənə ixtiyarımdadır (Haqverdiyev, 241).

3.4.6.25. Valideyn

- Molla Səfi. Mən ölüm, Cəbi, sən gəl mənə bu zülmü eləmə, atamın ərvahına, iki Quran xətm elərəm sənin valideyn+i+n+ə (Necef bey, 110).

3.4.6.26. Zövcə

- Amil (daxil olur). Ağa, Həmədan əyalətindən Hacı Qafur adında bir tacir yüz min tümən pul ilə bir cavan qızını göndərib. Özünün zərrini bir qız olduğunu bəyan edir yazır ki : mənim qızımı zövcəliy+ə qəbul edib və bu pulları da Allah yolunda məsrəf etsəniz, məni cəhənnəm odundan təmin etmiş olarsınız (Haqverdiyev, 379).

3.4.7. Eşitlik Hali Əki

Türkiyə Türkcəsində olduğu kimi Azərbaycan Türkcəsində də eşitlik hali əki - cA vəya –çA şəklində görülməkdədir. Bu bölmədə, araşdırdığımız işlərdə ailə və qohumluq nümunələri tapılmadı.

3.4.8. Vasitə Hali Əki

Azərbaycan Türkcəsində vasitə əki vəya vasitə hal əki, “ilə” ədatının birləşik yazılan şəklinə denir. Ünsüz ilə bitən sözcüklərə –lA, ünlü ilə bitən sözcüklərə əkləndiyində isə –ylA şəklində görülməkdədir. Bu bölümə, araşdırdığımız işlərdə ailə və qohumluq nümunələri tapılmadı.

3.4.8.1. Ana

- Hələ get, bir ana+n+la da görüş, söhbət elərik (Haqverdiyev, 83).

3.4.8.2. Arvad

- Balakışi. Nə eyib elər, arvad+i+n+la da bir danış (Haqverdiyev, 359).
- Qapını bağlayıb arvad+i+n+la danışdığın söhbəti biz eşidirik (Haqverdiyev, 373).

3.4.8.3. Ata

- Bütün qohumlar da pirə gedərdi,
Ata+y+la birlikdə dua edərdi (Nizami, 61).
- Bir öz ətrafından almırsan soraq.
Yadından çıxmışdır ata+y+la ana (Nizami, 128).

- Tubu. Ay qız, ata+n+la bir yerdə şəhərə gedənlər hamısı qayıtdılar, imdica atan da gələcək (Haqverdiyev, 321).
- Odur mənim atam da sənin ata+n+la getmişdi, qayıdıb gəldi (Haqverdiyev, 429).
- Mən də siz gəlinə burada ata+n+la söhbət edim (Haqverdiyev, 488).

3.4.8.4. Gəlin

- Bu axşam gəlin+i+m+lə gələrəm. Mən də... Mən də gəlin+lə bir yerdə yata bilərəmmi? (Haqverdiyev, 266).

3.4.8.5. Qardaş

- Nadir qacarlara kömək durub, mənim atamı məğlub elədi və mən də ki, qardaş+i+m+la bir yerdə Nadir şahın qardaşı oğlu Ədil şahın əlinə əsir düşdük (Haqverdiyev, 154).

3.4.8.6. Oğul

- Həmişə qış bikar qalanda oğ(u)l+u+n+la lopusdan qumar oynayırdın (Haqverdiyev, 54).
- Kərbəlayı Xudaverdi. Oğ(u)l+u+m+la Kərbəla ziyarətinə getmişdim, indi oradan qayıdırıq, vətənə gedəcəyik (Haqverdiyev, 270).
- Hacı Novruz. Cavanlar hamısı axmaq deyillər. Mən özüm iki oğ(u)l+u+m+la boynuma kəfən salıb gedərəm (Haqverdiyev, 463).

3.4.8.7. Zövcə

- Səni gəlinin mənim zövcə+m+lə bir otaqda yatacaq (Haqverdiyev, 266).

3.4.9. Soru Əki

Azərbaycan Türkcəsində də soru cümləsi oluşturmaqla görəli əklərdir və kəndindən öncəki hecaya səs baxımından uyumluluq göstərməkdədir. Soru əki –mI vəya –mU şəklində görülməkdədir. Türkiyə Türkcəsindən fərqli olaraq, soru əkləri sözcüklərə bitişik yazılmaqdadır.

3.4.9.1. Ana

- Mehri xanım. Ay oğul, nə qayıırısan? Adam da anasına belə sözlər deyərmi? (Haqverdiyev, 101).

- Adam da öz anasını öldürərmi? Sən mənim yaxşı anamsan, göyçək anamsan (Haqverdiyev, 278).
- Gülbaharın anası ölsün, onu qoyarlarmı buraya gəlsin? (Necef bey, 120).
- Mirzədadaş. Anan və bacıların səlamətdirlərmi ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.4.9.2. Arvad

- Bibixatun. Atan istərdimi ki, sən gedib qotur Kamrana arvad olaydın ?! (Haqverdiyev, 405).
- Balaqardaş (daxil olub). Ay dayı! Sən arvadını nöşün boşamısan, hə? (Necef bey, 276).

3.4.9.3. Ata

- Baş hərəm. Atan, anan çoxdanmı ölüblər?
- Atam istəyirdi Parisdənmi, haradanmı həkim gətirtsin (Haqverdiyev, 404).
- Bibixatun. Atan istərdimi ki, sən gedib qotur Kamrana arvad olaydın ?! (Haqverdiyev, 405).
- Xan. O sözün üstündə bərk durmusan və duracaqsan da, belədirmi?
- Zəhra bəyim. Bəli, ata (Necef bey, 248).

3.4.9.4. Bacı

- Hələ bircə də görüm Sənəm bacı evdədirmi? (Haqverdiyev, 46).
- Mirzədadaş. Anan və bacıların səlamətdirlərmi ki, inşallah? (Necef bey, 321).

3.4.9.5. Dədə

- Dədənin ha xarabasının qabın sındırmıram? (Necef bey, 43).

3.4.9.6. Gəlin

- Bu axşam gəlinimlə gələrəm. Mən də... Mən də gəlinlə bir yerdə yata bilərəmmi? (Haqverdiyev, 266).

3.4.9.7. Qız

- Bədircahan bəyim. A kişi, bircə insafın olsun... Məgər qızdan soruşmusan ki, qızım, gedirsənmi filankəsə?
- Xan. Qızı öz başına qoysan, ya zurnaçıya gedər, ya nağaraçıya (Necef bey, 247).

3.4.9.8. Ođul

- Mehri xanım. Ay ođul, nə qayırırın? Adam da anasına belə sözlər deyərmi?
(Haqverdiyev, 101).
- (Ođluna) Ay ođul, sağsağan qırıldayır, çıx gör atan gələcəkdirmi?
(Haqverdiyev, 428).

SONUÇ

Türkiye Türkçesi, bin yıllık köklü bir gelenekten gelen aile ve akrabalık bildiren sözcükler bakımından zengindir. Toplumun gelenek, görenek, örf ve adetleri, kısacası toplumun maddi ve manevi hafızası bir milletin kültürünü oluşturur ve dilin kültürü taşıma işlevinden dolayı akrabalık adlarına ilişkin söz varlığının zenginliği bunun en önemli göstergesidir.

Sosyologlar tarafından devletin en küçük modeli olarak kabul edilen aile ve buna bağlı olarak akrabalık ilişkileri Türklerde önemli olması sebebiyle bu sosyal kurumun fertlerinin yakınlığı derecesinde de isimlendirilmesi (anne, baba, kardeş, dayı, amca, hala, baldız vb.) çok zengindir. Buna istinaden Türklerde akrabalık sistemleri bilim adamlarının her daim dikkatini çekmiştir ve bu alanda bilhassa Türk akrabalık adlarını ele alan birçok ayrıntılı araştırmalar yapılmıştır. Genel olarak yaygın olarak kullanılan akrabalık sözcükleri Türk kökenlidir ve Selim Emiroğlu'nun makalesinde gösterildiği üzere 78 Türk kökenli akrabalık sözcükleri mevcuttur.

Sonuç olarak, Türk dünyası olarak tanımladığımız coğrafyada Türkiye ve Azerbaycan coğrafya, tarih, dil ve edebiyat olarak birbirlerine çok yakın ve köklü bir tarihi birlikteliğe sahiptirler. Dünya üzerinde yaşayan bütün Türkleri, bağımsız ve özerk bütün cumhuriyetleri değerlendirildiğinde bu iki Türk devleti toplamda yüz milyona yakın nüfusları ve ekonomileri ile adeta Türk dünyasının lokomotif konumundadır. Coğrafi sınırlarının yakınlığı ve 19. yüzyıla kadar kültürel ve ticari birliktelikten dolayı bu iki ülke Türklüğünü ve birbirlerini anlama noktasında önemli bir yol katetmişlerdir.

Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Azerbaycan'ın bağımsızlığa kavuşmasıyla birlikte Türkiye ve Azerbaycan arasındaki kültürel ilişki tekrar hızla ivme kazanmış ve birçok eser Türkiye Türkçesinden Azerbaycan Türkçesine, Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine karşılıklı olarak aktarılmaya başlamıştır ve bu süreç bugün de tüm hızıyla devam etmektedir.

Çalışmanın sonucunda en son güncel TDK sözlüklerini taradığımızda Türkiye Türkçesinde yaygın olarak kullanılan 84 akrabalık terimi mevcutken, Azerbaycan Türkçesine baktığımızda ise 81 akrabalık terimi mevcuttur. Bu yönüyle Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesi akrabalık terimleri açısından zengin bir söz

varlığına sahiptir. Çünkü Türk milletinin akrabalık ilişkilerine verdiği önem ve her daim geçmişten günümüze değin millet olarak yaşayışımız, kültürümüz, geleneğimiz ve dinimiz birbirimize kenetlenip birlik olmamızı sağlamıştır. Bu çalışma, Türkoloji alanında çalışma yapacaklara, akrabalık terimleri açısından farklı yöntem ve metodlar kullanılarak zengin bir kaynak sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adıvar, H. E. (2007) *Sinekli Bakkal*, İstanbul : Can Yayınları.
- Adıvar, H. E. (2007) *Ateşten Gömlek*, İstanbul : Can Yayınları.
- Adıgüzel S. (2012) “Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Aktarma Üzerine Bazı Problemler”, *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 47, 51-56.
- Akalın, Ş. H. vd. (2011) *Türkçe Sözlük*, Ankara : Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (1998) Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. 1. Cilt, Ankara: TDK Yayınları.
- Aytaç, A. (2007) ‘‘Feridun A.Celilov’un ‘‘Azerbaycan Dilinin Morfonologiyası’’ Adlı Eserinin Türkiye Türkçesine Aktarımı ve Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin Biçim Bilimsel Ses Bilim(Morfonologiya) Açısından Karşılaştırılması,’’ Yüksek Lisans Tezi, *Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Ayverdi, İ. (2011) *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, 3 Cilt, İstanbul : Kubbealtı Neşriyat.
- Barış, G. (2016) “Azerbaycan Türkçesinin Söz Varlığının Türkiye Türkçesi ile Karşılaştırılması,’’ Yüksek Lisans Tezi, *Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Crystal, D. (2007) *Dillerin Katli*. Çev. Gökhan Cansız, İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Emiroğlu, S. (2012) “Türkçe Sözlükteki Akralık Adlarının Tasnifi,’’ *Turkish Studies*, 1691-1710.
- Göncüvi, N. (Ed.), (2004) *Leyli Və Məcnun*, Bakı : Lider Neşriyyat.
- Gömeç, S. (2001) “Köktürkçe Belgelerdeki Bazı Akralık İsimleri”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 173, 1-6.
- Gömeç, S. (2001) “Divanü Lugat-it Türk’de Akralık Bildiren Terimler”, *Türk Kültürü*, 39/464, 10-19.

Gülensoy, T. (1974) *Altay Dillerindeki Akrabalık Adları Üzerine Notlar*, Türk Dili Araştırma Yıllığı- Belleten 1973-1974, Ankara : Türk Dil Kurumu, 283-318.

Gürpınar, H. R. (2013) *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç- Melek Sanmışım Şeytanı*, İstanbul : Everest Yayınları.

Haqverdiyev, Ə. B. (2005) *Seçilmiş Əsərləri*, Haz. : Məmmədov K., 1. Cild, Bakı : Lider Nəşriyyat.

Karaosmanoğlu, Y. K. (2016) *Kiralık Konak*, İstanbul : İletişim Yayınları.

Karaosmanoğlu, Y. K. (2016) *Yaban*, İstanbul : İletişim Yayınları.

Karay, R. H. (2016) *Memleket Hikayeleri*, İstanbul : İnkılâp Yayınları.

Koç, A. (2011) “Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi,” *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 47, 44.

Konur, E. (2005) “Azerbaycan Türkçesinin Fonetik Özellikleri,” 1.

Müftüoğlu, A. H. (2007) *Gönül Hanım*, Ankara : Star Medya Yayınları.

Orucov, Ə. (Ed.), (2006) *Azərbaycan Dilinin İzahlı Lüğəti*, 4 Cild, Bakı : “Şərq-Qərb”.

Soydan, C. (2003) “Urdu Dilinde Akrabalık Terimleri ve Müslüman Hint Toplumunda Aile Yapısı”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 43, 43-56.

Şener, E. (1998) *Türk Medeni Kanunu*, Üçüncü Baskı, Ankara : Seçkin Yayınevi.

Tahir, K. (2014) *Esir Şehrin İnsanları*, İstanbul : İthaki Yayınları.

Vəzirov, N. B. (2005) *Əsərləri*, Haz. : Məmmədova D., Bakı : Şərq - Qərb.

Yalçın, H. C. (2012) *Hayal İçinde*, Haz. : Türkan Gözütök, Ankara : Zemge Yayınları.

Yavuz, S. (2013) “Türkiye Türkçesi Ağzlarında Akrabalık Adları”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 2, 71-91.

<http://bpakman.wordpress.com/baku-2010-fotograflar/azerbaycanli-mi-turk-mu/azerbaycan-turkcesinin-kokeni/> (Erişim 10 Nisan 2019).

<http://www.cokbilgi.com/yazi/dil-bilgisi-bicim-bilgisi> (Erişim 16 Temmuz 2017).

<http://www.cokbilgi.com/yazi/hal-ekleri-nelerdir-ornekler-ismin/> (Erişim 16 Temmuz 2017).

<http://www.cokbilgi.com/yazi/iyelik-eki-nedir-ornekleri/> (Erişim 16 Temmuz 2017).

<http://turkdili.gen.tr/ses-bilgisi.html> (16 Temmuz 2017).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Eşitlik_eki (16 Temmuz 2017).

https://tr.wikipedia.org/wiki/İlgi_eki (16 Temmuz 2017).

https://tr.wikipedia.org/wiki/İsmin_hâlleri (16 Temmuz 2017).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Soru_eki (16 Temmuz 2017).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Vasıta_eki (16 Temmuz 2017).

ÖZGEÇMİŞ

İbrahim KARTAL 09.03.1992 tarihinde Karabük'te doğdu. Kıymet ve Mustafa Yazıcı Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra 2010 yılında başladığı Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümünden 2014 yılında mezun oldu. 2017 yılında kazandığı Polis Akademisinde bir yıl eğitiminin ardından Kırklareli Emniyet Müdürlüğü Babaeski İlçe Emniyet Müdürlüğü bünyesinde komiser yardımcısı olarak 2018 yılından beri halen çalışmaktadır. Orta derecede İngilizce bilmektedir.

